

Opmerkenswaardige Levende Ondervindingen

Band III

Opmerkenswaardige
levende
ondervindingen

BAND III

Vertaling (1973) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

“Dat onze Heiland mij heeft toegestaan dit te ondervinden, is niet een persoonlijke aangelegenheid, maar terwille van een subliem belang, hetwelk het eeuwige welzijn van alle Christenen betreft”.

*Brief aan den Koning
van Zweden. 10 Mei, 1770.*
Documents, deel VII, pag. 373-377.

. . . vidi, audivi, sensi . . .

“ik heb gezien, gehoord, gevoeld”

Hemelse Verborgenheden nr. 68

Opmerkenswaardige
levende
ontervindingen

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Beraadslagingen der geesten.

3426. Het schijnt den geesten toe beraadslagingen te houden, maar zij ontstaan in een ogenblik, omdat het vanuit hun natuur is; eender is het gesteld met hun gedachten en antwoorden.

Over de dronkenschap van geesten.

3427. Het werd mij ook toegestaan te weten, door visuële ondervinding, en wel eveneens door het een weinig aan te voelen, wat de dronkenschap van geesten is, namelijk een van de helse straffen; maar niet zo hard; langdurig werden zulke geesten geplaagd door de hinder en verbijstering van dronkenschap, die tevoren heel spitsvondig redeneerden, en nadat zij meerdere waarheden hadden gehoord, daarvandaan dronken waren geworden, en wel geestelijk. De schijnbaarheden volgens welke gesproken mag worden, maar niet naar behoren gedacht:

- 1) Dat God den bozen mens straft, dat Hij toornet, hem van Zich verwijderd, niet aanziet, enz.
- 2) Dat de mens het goede doet, het ware spreekt; dat de mens goed is, waarachtig is; dat de mens leeft uit zich, terwijl hij toch niet kan leven uit zich, noch het goede denken en willen kan uit zich.

Wat is het Goede, van het Goede het ware, en het ware.

Diene een *vrucht*:

- tot welk nut de vrucht dient, is *het goede*;
- hoe het nut moet worden aangewend, is *van het goede het ware* [*boni verum*; niet *verum boni*];
- hoedanig de vrucht is naar smaak, geur, en schoonheid, is *het ware*.

De geur van vruchten of bloemen:

- tot welk nut de geur dient, ten aanzien van de hersenen, de longen, het hart, is *het goede*.
- hoe de geur moet worden aangewend om het nut van dienst te zijn, ten aanzien van de neusvleugels, de slapen, ofwel rondom het hoofd als een krans, is *van het goede het ware*;
- hoedanig de geur, en dergelijke dingen, zijn *het ware*.

De naastenliefde; tot welk nut de naastenliefde, is het goede;

– Hoe de naastenliefde moet worden toebedeeld, is *van het goede het ware;*

– hoedanig de naastenliefde, is *het ware.*

De algemene wet des hemels,

- 1) Voor zoveel bij den mens de liefde van heersen binnentreedt, voor evenzoveel gaat de liefde jegens den naaste heen. —
- 2) Aldus voor zoveel de liefde jegens den naaste heengaat, voor evenzoveel gaat de liefde tot den Heer heen, want het goede dat is uit Hem, is de naaste, en eveneens het ware van het goede [hier *verum boni*].
- 3) Daaruit volgt, dat voor zoveel de liefde van heersen binnentreedt, voor evenzoveel het zaligmakende geloof, hetwelk uit den Heer is, heengaat, want het geloof is van het ware hetwelk van het goede is.
- 4) Dat het zo is, blijkt uit de echtelijke liefde, die voor zoveel heengaat, als de liefde van heersen binnentreedt. — De echtelijke liefde is de fundamentele liefde aller liefden.

Over hen die alle geloof verwerpen, en slechts het leven geloven.

3428. Er was iemand die zich onzichtbaar hield, en eerst door middel van ideeën met mij sprak, en vlak daarop plooidde hij zich aan mijn linkeroor aan, maar ondersteboven, het hoofd naar beneden, en de voeten omhoog; en zo sprak hij in het oor, en dit twee- of driemaal, terwijl ik niet wist wie hij was, en van welke opinie: daarna werd mij door levende spraak en doorvattingen opgedekt, dat het dezulken waren, die het geloof verwerpen, zo dat zij zelfs niet willen horen over geloof, noch over erkennenissen, welke zij houden voor den boom der wetenschap, welke Eva en Adam bedroog; en die het alleen maar houden bij het leven, door te spreken over het leven, en zo meer; aldus zijn het degenen die het tegendeel geloven, namelijk van hen die de Lutheranen worden genoemd, zijnde degenen die zeggen dat het geloof-alleen zonder de werken zaligt; dezen echter moeten niets hebben van het geloof, hetwelk zij dermate verwerpen, dat zij het zelfs niet genoemd willen hebben, of ervan willen horen dat het zaligt, aldus liever in de overreding zijnde dat het verdoemt, door als maar te spreken over het leven, namelijk alsof dit het

was wat zij leven noemen, en wel zonder erkentenis, zeggende dat als het leven zo niet was, er helemaal niets was.

3429. Diezelfde iemand, zijnde het subject van dezulken, die sprak aan mijn oor, ondersteboven, namelijk met het hoofd omlaag, en de benen omhoog, hoewel onzichtbaar, werd daarna door mij gezien meestentijds achteroverliggend, en toen van een blank lichaam, maar toch geen lichaam, maar met de blankheid als van een lichaam, omdat aldus het leven werd uitgebeeld. Toen hij werd onderzocht daarna hoedanig leven het was in zijn opvatting, zo bleek dat het er een abstract van geloof was, aldus zonder erkentnissen, dezulken van mening zijnde dat gegeven dat er leven is, erkentnissen helemaal niet aanwezig behoeven te zijn: het werd gegeven hem te zeggen, omdat zijn overreding aan mij was vergemeenschap, en als het ware binnengedragen, dat het leven dat is wat *doet*, en dat het leven is des geloofs, want het geloof is niets dan leven, en wanneer men het leven des geloofs leeft, alsdan de erkentenis niet wordt gevoeld, zoals bij de engelen, of zoals de mens wanneer hij spreekt, alsdan niet let op de uitdrukkingen of de woorden, maar blijft in den zin der woorden; aldus ook dat, terwijl de mens *leeft*, alsdan de dingen als het ware vergaan die der erkentnissen zijn, en die welke van het wetenschappelijk en verstandelijk geloof zijn.

3430. Hij die zo verscheen, zich vertonend naakt, achterovergelegen, en sneeuwig, zeide dat hij niets is, van mening zijnde dat daarin bij uitstek het leven bestond, en dit herhaalde hij meermalen, namelijk niets te zijn; weswege, en omdat hij zo onzichtbaar was, de boze geesten hem niets van het boze konden aandoen, want het lag aan zijn overreding dat hij niets is, en dat zo daarin zijn leven bestond; maar hoe het met dat niets-zijn gesteld was, in diens vergemeenschapte overreding, kon ik maar niet zo doorvatten; slechts dit, dat het niet was vanuit nederigheid jegens den Heer, noch daarvanuit dat in hem niets dan het boze en het vuile was, daar hij dit niet toeliet, omdat zij menen zo zuiver te zijn, ook al heten zij zich niet heilig; en daarom was zijn of hun overreding, dat hij alsdan zuiver was, en niets van het boze, te minder van het vuile, bij hen was, aldus dat al het boze en vuile derhalve was afgewist.

3431. Maar hij die het subject van zulke geesten was, verkeerde, naar ik gis, niet in een andere overreding dan dat het leven bestaat daarin dat hij niets is – maar wat niets zijn is, dat wist hij niet. In overige dingen was hij meer vatbaar voor overreding dan anderen; namelijk, wanneer gezegd werd dat de Heer het leven is, dan liet hij toe dat het zo was, behalve andere dingen meer, waartoe hij zich gemakkelijk liet overhalen; weshalve ook diens blankheid

verscheen als van een lichaam, naakt, plooibaar, zodat hij buigzaam was, wat bleek; zo was ik van mening dat hij ook geredelijk zou kunnen worden doorgevoerd tot dingen die waar en goed waren; maar ik doorvat nu, dat het daarmede anders is gesteld, behalve dat hij in onwetendheid heeft geleefd, en van mening is geweest dat dit alles was (zijn prediker of onderrichter, die nu bij mij is, en hem leidde en nog leidt, laat niet toe wat ik nu schrijf: hij laat het mij niet toe te zeggen het ware en het goede, omdat zulks het geloof insluit, hetwelk hij houdt voor de wetenschappen die verderven) dermate als zijn prediker of onderrichter hem heeft geleerd, aldus in onwetendheid, omdat hij zich eenvoudigweg heeft laten leiden; en daarom is er hoop voor hem, omdat de onwetendheid verontschuldigt.

3432. En daarom was diens prediker of onderrichter aanwezig, die mij eerder verscheen; en wanneer deze bij hem was, verkeerde die geest in een eendere opinie en overreding, zodat gene hem kon aandrijven zo te doen, daar gene hem kon overreden tot al wat hij maar wilde; aldus had hij hem overreed dat het leven het alleen is, gene laat zelfs niet het woord *geloof* toe, noch het woord *waar* en *goed*, omdat die des geloofs zijn; of hij de liefde toelaat en het woord ervan, betwijfel ik, omdat ik doorvat dat hij niet weet [*sciat*] wat liefde is, bijgevolg niet kent [*novit*] wat het leven is, omdat hij niet toelaat het leven des geloofs, en amper het leven der liefde; doorvat werd derhalve het leven van hem, namelijk dat het koud was; maar nochtans scheen het hem toe, dat hij, toen hij leefde in het lichaam, niet het boze had uitgevoerd; al wat hij voor lichamelijk en wereldlijk hield, verwierp hij, over het geheel ernstig van aard, gekant eveneens tegen al wat speels en verkwikkelijk was.

3433. En omdat hij een leven sleet zonder erkenning des levens, verscheen hij onaanschouwelijk [*inconspicuus*], zo van mening zijnde dat het leven geestelijk is, los van het lichaam.

3434. Toen derhalve diens prediker in zijn eigen overreding over zulk een leven was, en rechtop verscheen, in zijn zwarte kleed, maar dan allerduisterst zichtbaar, verschenen alsdan de goede geesten, de innerlijke, die hogerop waren, andersom gekeerd, van een grijsachtig wit, met de hoofden omlaag en de voeten omhoog; aldus keerde diens overreding of de sfeer van diens overreding de goede geesten ondersteboven: daarna, toen hijzelf was omgekeerd, in zijn duister gezien zwart kleed, welke omkering weliswaar met moeite kon geschieden, toen waren de goede geesten daar recht overeind; ja zelfs, toen diens subject, dien hij had overreed, achterover neerlag, zeiden de goede geesten, die boven ter rechterzijde waren, en zo hem leidden, dat zij wel rechtop konden staan, maar gedwongen; dat zij voorover hielden, zodat zij

zich forceerden om rechtop te staan. Nu bespeur ik van den prediker die zich van boven aan mijn hoofd aanplooit, een koude, zodat er van hem tamelijk koude uitgaat: de goede geesten willen dat ik zou schrijven *veel koude*, want die koude tast vooral mijn handen aan, en de linker knie, voortgezet in den voet naar de zool toe; zij zeggen dat het mij niet is toegestaan méér koude te voelen; vandaar mag het geweten worden dat tamelijk veel is.

3435. Diens leermeester, zoals hij wil genoemd worden, of prediker, werd geleid tot enige sferen, opdat zou worden uitgevorst hoedanig zijn leven was, zoals tot de sfeer dergenen die geloven dat er niets dan het boze en het vuile in den mens bestaat; maar in die sfeer kon hij niet zijn; nu insinüert hij, dat de Heer al het boze en vuile heeft weggenomen, zodat er bij den mens niets van het boze en vuile is; of de Heer alleen zodanig is, durft hij niet te zeggen, omdat het hem bekend is [*novit*] dat hij in het andere leven is, en dat geesten aanwezig zijn, die toelisteren; ik doervat nochtans met een geestelijke idee, dat hij meent dat het zo is, dat de Heer alleen vuil is, omdat Hij alle vuiligheid van het menselijke heeft afgenomen, en zo dat Hij aldus zal aanblijven tot het laatste gericht, wanneer Hij in de heerlijkheid komt, en dat Hij dan anders zal zijn, en dat Hij de vuiligheid heeft willen hebben om het menselijk geslacht te zaligen; aldus overreed zijnde deswege, dat de Heer alle boze en vuile dingen des mensen heeft gedragen; hij zegt dat hij anders niet weet.

3436. Daaruit kan vaststaan, waarom de goede geesten omgekeerd waren, namelijk vanwege zijn overreding, terwijl toch volslagen het tegendeel het geval is, namelijk dat de Heer alleen het leven is, en de Heer alleen zuiver en heilig is, en allen, zovelen als het er ook mogen zijn, engelen, engellijke geesten, en geesten, en mensen, boos en vuil zijn, en nooit iets van het goede en van leven kunnen hebben, dan alleen uit den Heer; en dat het boze de geestelijke dood is, en het goede het hemelse leven is, en dat uit het goede het ware is het hemels-geestelijke leven.

3436[b]. Hij was ook voortgeleid tot een andere sfeer, alwaar zij geloven dat er niets van leven is tenzij uit den Heer; ook daar kon hij niet zijn.

3437. Ik sprak met hem over de erkentissen des geloofs, tal van dingen, namelijk dat er nooit een waar leven kan bestaan, tenzij door erkentissen des geloofs; dat men zonder het leven door erkentissen des geloofs, of door de leer des geloofs, dat is, zonder geloof, geen onthulling van het Woord nodig zou gehad hebben, noch het Woord van het nieuwe noch van het oude Testament; voorts, om hem nog meer te overtuigen, werd het gegeven te zeggen, dat de mensen alsdan zijn prediking niet nodig zouden gehad hebben om hen te onderrichten hoe het met het leven gesteld is, en met de verwerping

des geloofs; ten slotte dat het niet nodig zou zijn geweest met mij daarover te disputeren, want zo zou het leven onmiddellijk worden ingegoten zonder het Woord, en zonder diens prediking – waarop hij, niet kunnende antwoorden, een- of tweemaal bekende dat het zo was; maar omdat hij in de overreding was, keert hij toch weer tot zijn overreding terug, en wil eveneens de woorden terugtrekken die ik in deze paragraaf heb geschreven; dit wil hij voorts insinueren, dat hij gemeend heeft dat de mens wordt wederverwekt buiten diens medeweten om, en zo het leven erlangt, iets waarover het eerder al gegeven was met hem te spreken, namelijk dat het met de wederverwekking aldus gesteld is, maar nochtans door de erkenningen des geloofs; en hoewel de mens het dan niet weet, nochtans, in den staat van rampspoed en verzoeking wanneer de lichamelijke dingen achteruit treden, door den Heer de dingen die des geloofs zijn, worden teruggeroepen in zijn gemoed;

3438. eerder ook was het gegeven te spreken over het engellijke leven, zijnde het leven der liefde, en het werd ingeboezemd dat het leven der liefde hun gelukzaligheid is, zodat zij de gelukzaligheid des levens doorvatten in het doen van het goede: voorts dat het hemelse leven zodanig is, en daarvanuit het hemelse leven; het is anders gesteld met de mensen, die, wanneer zij geboren worden, vuil zijn, en niets dan het boze in hen is, en dat zij worden opgevoed in de liefde van zich en de liefde van de wereld; en dat zulk een leven geenszins kan worden verbeterd en hervormd dan alleen door erkenningen van het ware en het goede, aldus door de erkenningen des geloofs; en daarom is hem ook ingeboezemd te weten, dat de inwendige mens bestaat in verstand en wil, en dat hij zonder verstand nooit een mens is, en dat de mens ook niet wordt geboren in enig verstand, te minder in enigen wil, maar eerst in verstandelijke dingen; aldus worden de mensen ingewijd in de verstandelijke dingen van het ware en het goede, welke des geloofs zijn, en zo door den Heer in het leven; aldus wordt het leven des Heren leven, zijnde het leven des geloofs.

3439. Daarna werd hij voortgeleid tot hem, of tot hen, wier subject hij was, die menen dat men door het geloof-alleen zonder de werken wordt gezaligd, dus tot hen die in een tegengestelde overreding zijn, opdat ik zou zien hoe het met die sferen gesteld is, wanneer zij samenkomen; zij bekenden wederzijds in het leven Lutheranen te zijn geweest; maar hij die meende dat het geloof-alleen zonder de goede werken zaligt, begon door de sfeer van des anderen overreding eerst veranderd te worden ten aanzien van het hoofd, hetwelk donkerachtig wit verscheen; daarna werd hij onzichtbaar, en hij klaagde dat hij niet kon weerstaan (misschien ook naar den schijn alleen omgekeerd);

vervolgens scheen hij terug te treden, en in de plaats van hem verscheen als het ware een vurig schijnsel, of als eerder *härligheter stenet* (bijzonder glanzend).

3440. Boven het hoofd, een weinig links achterwaarts vertoonden zich degenen die een doorengemengd huwelijk willen, vanuit de overreding, dat al het goede gemeengoed moet zijn, dus ook de huwelijken, en dat huwelijkverbintenissen worden aangegaan enig en alleen om de bijligging, zodat er bijligging zij, en zo kroost wordt voortgebracht als het hunne, terwijl het evenzeer van anderen zou kunnen zijn. Daarna ondervraagd zijnde wat zijn gevoelen over zulk een leven was, omdat zo het goede gemeengoed is, antwoordde hij, zoals ook gegeven werd te doorvatten, dat hij het niet verwierp, zeggende weliswaar dat hij het niet goedkeurde, maar dat hij het toch niet veroordeelde, omdat al het goede gemeengoed is; dat aldus zijn gevoelen was, alsmede dat van den ander die zijn discipel was geweest, of vorig subject, was ter oorzaak hiervan, dat zij hun eigen echtgenoten hadden, met wie zij niet zo gehandeld willen laten worden, voorts ook om het schandaal; maar dat anderen er zo over dachten, en zo deden, veroordeelde hij niet: maar het werd hun gezegd, dat zulks verfoeilijk was, en dat de echtelijke liefde uitzonderlijk enig was, waarvanuit niet alleen de liefde jegens het kroost wordt afgeleid, maar (zoals nu) alle overige liefden worden afgeleid; en dat er wanneer dus zo de losbandigheid op de echtelijke liefde wordt losgelaten, hetgeen dermate verfoeilijk is, alsdan niets van leven overblijft, hetgeen de dood is, omdat er geen leven der liefde is. 1748, 2 Oct.

3441. Het werd opgemerkt, dat wanneer de overreding van dien leermeester of prediker op mij inwerkte, de doorvattingen van het ware en het goede, welke ik eerder had, als het ware werden weggenomen, zodat ik slechts mijn toevlucht moest vinden in wetenschappelijke dingen, of erkennenissen des geloofs, op wetenschappelijke wijze; want niet doorvatte ik toen dat huwelijken zo heilig, zo onschendbaar, en zo strikt omljnd waren. Daaruit kan vaststaan, hoezeer de overredingen van zekere mensen kunnen werken op hen die zij onderrichten, aldus van dezen leermeester op zijn discipel, die nochtans een koning was. Daaruit stond ook vast, dat hij voor wien hij stond, die het geloof zonder de goede werken voor zaligmakend hield, eveneens door de sfeer van diens overreding ten aanzien van het hoofd, werd getransformeerd in een witte wolk, omdat de overreding aldus binnendrong, zodat hij zo goed als beaamde; en daarom werd hij verwijderd: zodanig is de sfeer der overreding.

3442. Het staat vast vanuit de dingen die gezegd zijn, dat alleen al één enkele uitdrukking van het Woord, waarover iemand volgens zijn fantasieën een

mening opvat, een of andere volslagen valse leer of ketterij kan binnenbrengen, aldus een dito leven, zoals vanuit dit alleen al dat alle goede dingen gemeengoed moeten zijn, aldus eveneens de echtgenoot-vrouwen; voorts dat de mens wordt wederverwekt zonder zijn medeweten, dus dat erkennenissen niet nodig zijn: voorts dat de Heer de ongerechtigheden heeft gedragen, zodat het gehele menselijke geslacht zuiver zou zijn, en alleen de Heer daarmee belast zou zijn; voorts dat het het leven is dat wordt aangemerkt, niet echter het geloof, omdat dit iets wetenschappelijks is; behalve andere dergelijke dingen meer; aldus kunnen vanuit den letterlijken zin des Woords myriaden van ketterijen ontstaan.

3443. Het subject, waarover eerder, werd opgeheven naar den hemel, om enige verkwikkelijkheid te doorvatten, welke met mij werd vergemeenschap; maar hij zeide: tot wat nut is zulk een verkwikkelijkheid; ik meende dat men alleen in nutten zoals de engelen de gelukzaligheid zou stellen; toen hij was heengevoerd tussen hen die wilden dat de ganse hemel niks was, zonder restrictie, doorvatte ik dat hij zijn eigen gelukzaligheid had, dus niet in enig nut; waarover het gegeven werd te spreken, namelijk dat de onderlinge liefde en die boven zichzelf te stellen, engellijk is, en dat er dan gelukzaligheid wordt gegeven (dus nu of dan, zeide ik tot hem) door den Heer, en dat allen aan hun nutten zijn gewijd, sommigen om in huwelijken te worden verlustigd, sommigen in de liefde van kleine kinderen, sommigen om ellendigen in de verzoeken bij te staan, sommigen om doden weder op te wekken en binnen te leiden, en zo voort. 1748, 2 Oct.

3444. Het werd gegeven te doorvatten, hoedanig dat leven was, toen ik over de dingen der liefde een uittreksel maakte, namelijk dat het wordt uitgebeeld door warmte, te weten dat evenals niets plantaardigs zou kunnen ontstaan en blijven bestaan zonder warmte, zoals niets in den winter, evenzo ook niet wat ook in den mens zonder de liefde; indien zonder liefde, zo is het leven als het ware er een van den winter, welk leven de prediker zich eveneens toeëigende, alsof het dat leven was, wat geen ander leven is dan een winterlijk leven, waarvanuit niets van het ware en het goede, te minder vruchten des geloofs kunnen geboren worden, en daarom was zijn aanwezigheid ook koud, zoals het gegeven werd hem te zeggen, 1748, 2 Oct. Ik doorvatte ook vandaar, dat hij bezwaarlijk en ook niet dan gedwongen het woord *liefde* wilde toelaten; dat hij het toeliet, maar gedwongen, daarvan scheen de reden te zijn, dat het was terwille van de welbekende venerische liefde jegens de echtgenote, en eendere dingen.

Vervolg.

3445. Die prediker of leermeester werd daarna onderzocht, en eerst werd toen gesproken over het geweten, dat het ware geweten niet bestaat zonder de erkentnissen des geloofs; maar hij wilde het zo, dat het menselijk geslacht werd geboren in het geweten van het ware, zodat het daarvandaan wist wat het ware en het goede was; maar het werd getoond dat de mens niet wordt geboren in enige erkenenis, maar veel geringer dan het brute dier, zodat hij, als hij geen erkentnissen van het ware en het goede opnam vanuit opvoeding, veel minder zou zijn dan de brute dieren, en dus nauwelijks een beest: aldus totaal zonder geweten, hetwelk wordt geboren vanuit de dingen die de mens voor het ware en goede houdt; en daarom bestaan er ook valse gewetens, en onechte gewetens, namelijk wanneer men beangstigd wordt voor overtredingen tegen dingen die niet waar en goed zijn, maar die hij alleen voor waar houdt, zoals ketterse, afgodische dingen, en sommigen vanwege de minste oorzaken, waarin niets van het boze is; maar het ware geweten is daar, wanneer het gaat tegen dingen die van de waarheid des geloofs zijn: dit geweten wordt nooit geboren met den mens, maar eerst zullen er de erkentnissen zijn; zo wordt het verworven, en ten slotte gegeven door den Heer, zodat hij somtijds de oorzaken niet weet, zoals een mens die van kindsbeen af talen en wetenschappen leert, en daarna dezelve als het ware niet kent [*novit*], maar zij volgen zo maar alsof zij niet waren aangeleerd;

3446. aldus (nu) eerbaar leven, volgens de wetten leven, volgens de wetten der onderordering, de studie van het gemene best, zulke dingen worden aangeleerd, waarna zij blijven ingeprent, en zo wordt het uit den Heer gegeven, zodat hij niet weet [*nesciat*] dezelve geleerd te hebben, maar het is het geweten dat het dicteert: zulke dingen werden hem gezegd, maar hij wilde ze niet toelaten, bevestigd zijnde, naar het scheen, door die dingen, dat de idee wordt medegeboren met den mens, zoals zij beweren, zo ook het geweten van die verfoeilijke echtbreuken, hetgeen was vanuit een vuile bevestigende redekaveling, behalve nog vele andere dingen meer. Daar hij zodanig geweten niet kon erkennen, werd hij derhalve in de hoogte geheven, om beter te kunnen doorvatten, alwaar zij de innerlijke dingen doorvatten; maar omdat hij zodanig was als zonder geweten zijnde, erkende hij en erkende hij niet, en des te minder daar hij de erkentnissen des geloofs niet toeliet.

3447. Getoond werd dat hij eveneens vanuit het gewijde Woord [*ex Verbo sacro*] meerdere bevestigende dingen had verworven, door vuile uitbeeldingen

en oneerbare naaktheden, welke niet mogen worden vermeld; aldus was hij zonder geweten.

3448. Hij werd eveneens daarnaar onderzocht of hij niet anderen wilde overheersen; en het werd ontdekt dat hij dit in den zin had om over alle anderen te willen heersen, aldus niet slechts over den koning, dien hij tussen zijn voeten overbracht, aan wien hij ook zulke dingen wilde opdringen, maar het achteraf niet durfde; verder kwam uit, dat hij over iedereen begeerde te heersen; aldus was bij hem de liefde van zich regerende; dit werd getoond door de schandelijke strevingen naar zulke dingen, die mij over een langen tijd ten zeerste bekend waren.

3449. Bovendien begeerde hij ook onschuldigen onder te schuiven, zoals wanneer hij in staat van beschuldiging werd gesteld, dat hij dan onschuldigen in de plaats schoof, bewerende dat zelfs degenen die hij voor onschuldigen hield, eveneens zodanig waren, zodat hij niet alleen zichzelf vrijpleitte, maar ook anderen overreedde dat het geoorloofd was een ander in de plaats te schuiven, onverschillig wien hij maar tegenkwam; zodanig doen zij die zonder geweten zijn, en die geen liefde jegens anderen hebben.

3450. Daarna werd ontdekt en door hem beleden, dat hij met hen [de echtbrekers] samenheulde, en hoe die schandelijke doorengemengde huwelijken werden volvoerd, in het donker en in het licht [*lumen*, letterlijk schijnsel]; want zij willen de donkerte; maar nochtans, als degenen terugtreden die zij vrezen, dragen zij een licht aan, en ontsteken het; voorts werd hun ritus blootgelegd die vanwege de schandelijkheid niet beschreven kan worden; en omdat zij zeggen dat het huwelijk gemeengoed is, dus doorengemengeld, doen zij ook zo; zodat de echtgenote niet weet door wien zij is zwanger gemaakt; derhalve zijn de telgen gemeengoed van allen, maar toch moet de echtgenoot voor de opvoeding zorgen; aldus erkent een ieder het nakroost als gemeengoed; en opdat dit geschiedt, gaan verscheidenen tot één enkele [echtgenote], en op die manier doen allen, zodat het onbekend blijft uit welken man [de telg is]. Het werd getoond hoedanig zij zijn door zwijnen in het licht [*in luce*]; zo zijn het schandelijke zwijnen.

3451. Zij bevestigen zich ook zelf daarmee, dat op die manier de voortschepping van kroost wordt bevorderd; en door andere dingen meer, welke misdadig en verfoeilijk zijn.

3452. Toen aldus de prediker van den koning was ontbloot, namelijk dat hij er deel aan had, bekenden de overigen dat hij daarin had medegedaan, maar dat zijzelf, afgescheiden van hem, ook zulk een omgang hadden gehad, en dan zonder de minste schaamte: het huis werd ook getoond, van gele kleur

zijnde, en met een ingang; maar de ingang was opeens met een wolk bedekt: hij zeide dat hij daar zijn echtgenote had.

3453. Getoond werd mij hoedanig hun smerige liefden zijn, namelijk hoe zij zulke dingen bevestigen met vuile redeneringen, door ingevoerde gevoelens in de streek der geslachtsdelen, vooral in de inguinale klieren [van de lies], voorts door een zekere voelbare indringing uit het onderlijf-gebied naar die streek, daarna een ingevoerd gevoel in het geslachtslid, geleidelijk naar den bulbus, en dan tegelijk in den groten teen van den linkervoet, en door een vurig gevoel onder het zoomidden; vooral in den nagel van den groten teen van den linkervoet, die met zulk een vurigen gloed in den bulbus tenslotte overeenstemt; het was vurig; waarmede werd aangeduid hoe zij zich al voortschrijdend bevestigen en aanhitsen met vuile redeneersels, tenslotte met de grofste natuurlijke dingen, welke werden aangeduid door het vurige in den nagel van den linker groten teen, voorts door het gevoel van een zekeren gloed in de pisbuis tevoren; waarmede de dingen werden aangeduid die tot de vuile pisblaas behoren; zo volgen hun schandelijke liefden opeen, want tenslotte beschouwen zij de eegaden, dus de huwelijken, als urine-vaten waaraan het een ieder is vergund zijn urine in te gieten; aldus verfoeien en verafschuwen zij tenslotte de huwelijken, en de echtelijke liefde, voorts het algehele vrouwelijke geslacht; bijgevolg alle daarvan afgeleide liefden, zozeer, dat tenslotte hun leven een winterleven is, en wel smerig.

3454. Zij zijn dermate verslingerd aan zulk een schandalige begerigheid, dat zij van mening zijn dat er niemand in het algehele wereldrond bestaat die niet overreed zou kunnen worden dat hij zodanig is, of wordt; want in beginsel voelen zij den oppersten aardsen wellust daarin: hoewel zij daarna aldus tezamen met de echtelijke liefde walgen van al wat waarlijk der liefde is.

3455. Die prediker werd tenslotte van aangezicht veranderd, en hij werd zwart vurig, en met een wit bekleed lichaam; en zo werd hij zwart en wanstaltig rondgedragen, en getoond aan de geesten en de engelen, wat een schandelijk mens hij was: en omdat hij meende dat hij terwille van het nakroost dit gedaan had, beeldde hij voor zichzelf iets als een nakroost uit, wat gezien werd; maar bijwijze van nakroost werd zijn hoofd rondomwonden, en als het ware zwart gemaakt, en aldus werd zijn aangezicht nog veel wanstaltiger: tenslotte beeldde hij voor zich uit dat de onschuldigen eveneens deelgenoten waren, want dezulken stelde hij voor zichzelf in de plaats om zich te verdedigen; toen schraapte hij vanuit het Woord samen al wat hij maar kon, over David, en andere dingen aangaande de prae-adamieten, welke dingen ik eerder niet had gehoord; toen werd hij wederom rondomwonden, en wel rondom het ganse

lichaam; aldus met zulke windsels zwart geworden, rondom ingewikkeld, en daarna zijn voorkant een lang uitgerekt aangezicht geworden, van zijn hoofd af neerwaarts, was hij aldus nog wanstaltiger: en toen werd hij verscheurd door verscheurders, maar nochtans niet miserabel; en hij werd gesteld aan een kolom, alwaar zijn aangezicht weer verscheen in de gewone afmeting, maar afschuwelijk, van een lijkachtige kleur.

3456. Maar nochtans sprak hij, ofwel alsof hij een ander was, waaruit duidelijk bleek, dat hij zonder schaamte was, want het deerde hem niet dat hij zodanig geworden was, en zo afgrijselijk van aangezicht aan de kolom als het ware vastgehecht; want niet een spoor van schaamte werd waargenomen; 1748, 3 Oct.

Het werd doorvat met een geestelijke idee, dat de bozen niets van leven inhebben.

3457. Er waren boven het hoofd degenen die met heimelijke list handelen, want zij handelen slechts dan, wanneer het hun niet schaadt, zoals diegenen plegen te doen die achterbaks optreden; voor een poos teruggebracht in hun vorigen staat, traden zij terstond volgens hun natuur op; en daarom vroeg ik hun, of zij iets van leven inhebben, want met een geestelijke idee werd door mij doorvat, dat zij optraden zoals een pees: voor zoveel die wordt losgelaten, voor evenzoveel werkt die; met dit verschil dat zulke geesten, opnemende vormen van het leven zijnde, menen zo te handelen alsof zij levend zijn: door een geestelijke idee werd eveneens doorvat, dat zij van geen leven vanuit zich zijn, hetgeen als een zeker zwart doodse verscheen; zij antwoordden, dat zij het niet wisten, omdat zij eveneens beseften dat zij vergelijkenderwijs handelden als een pees die wordt losgelaten; aldus streven zij vanuit hun vorm, waarin het leven des Heren invloeit, alnaar dit wordt verminderd of afgenomen, naar listige en slechte dingen, 1748, 3 Oct.

3458. Verder sprake zijnde van hen wanneer zij hervormd zijn, leerde ik, dat het eerbewijzen, verschrikkingen, schaamtten, en dergelijke zijn, die door bestraffingen en verwoestingen worden ingeboezemd, totdat zij, bij minder overwaking, de gewoonte hebben aangenomen van zich te wachten, en zo in toom te houden, dat zij na verloop van tijd zodanig worden dat hun een groter graad van vrijheid gelaten kan worden, want nochtans blijft dezelfde natuur aanhouden, 1748, 3 Oct.

Over de animale geesten en de zenuwen.

3459. Ik sprak met geesten over de animale geesten, en er was een of er waren meer aanwezig, die in het leven eveneens van zulke dingen schenen geweten te hebben; ik zeide namelijk dat uiterst weinigen van de geleerde wereld menen dat er zo iets als een animale geest bestaat, maar dat de vezels leeg zijn, zoals droge draden; terwijl toch voor een ieder kan vaststaan, dat nooit zulk een vezel kan werken zonder zijn vocht van binnen, zoals een onderganende zonder een aandrijvende; en het werd doorvat, dat dit onmogelijk is; aldus zouden de vezels verstoken zijn van elke vitale werking, zoals een vat zonder bloed: slechts als de personen zelf enig vocht zien uitgeperst, of een vloeistof ingespoten door instrumenten, geloven zij alsdan, omdat het zinlijk waarneembaar wordt; terwijl er toch niets volgsaams van leven kan bestaan, tenzij er van binnen een agerende is, en van buiten een reagerende; dit werd niet allemaal uitgesproken, maar nochtans met de geesten overdacht, zoals geschiedt wanneer ik schrijf. 1748, 3 Oct.; voorts zolang zij daarover redetwisten of er een animale geest in de vezels bestaat, wat nog duizenden jaren kan aanhouden, kunnen zij nooit komen tot den voorhof der erkentnissen, maar staan uit de verte, en zien zelfs den voorhof niet, omdat in de meeste gevallen door de allergeleerdsten alleen maar wordt geredetwist of iets er al dan niet is.

3460. De wetenschappen op zichzelf zijn niet zodanig dat zij verworpen moeten worden, want door dezelve kunnen de dingen worden bevestigd die geestelijk zijn; en daarom verstaan de engelen onbegrensd veel dingen meer in alle wetenschappen dan ooit geloofd kan worden, en wel de allerverborgenste dingen; maar zij die geleerd zijn, in onverschillig welke wetenschap, laten het zo goed als nooit na of ze moeten, een ieder vanuit zijn wetenschap, over de geestelijke dingen redekavelen, ofwel openlijk ofwel bij zichzelf; aldus verblindt zich een ieder; want velen redeneren, om geleerd te schijnen, vanuit hun wetenschappen – zo de filosofen uit de hunne, de logici uit de hunne, de metaphysici uit de hunne, de anatomici uit de hunne, de wiskundigen uit de hunne, de historici uit de hunne, de politici uit de hunne; en zo stapelen zij fantasieën op, evenals de Joden uit hun beuzelarijen, en zo voort; en daarom worden in de geleerden de ideeën gesloten, aldus de geestelijke en de hemelse dingen, aldus de hemel; voor de ongeleerden echter staat de hemel open. 1748, 3 Oct. Wie vereren de natuur meer voor God dan zij die geleerd zijn, onverschillig in welke wetenschap?

Vervolg over den prediker en diens leven.

3461. Het werd gegeven te onderkennen hoedanig diens leven is en dergenen die van hetzelfde leven zijn, en wel daarvandaan dat toen ik de dingen las die de primaire erkentissen des geloofs zijn, erkend in den hemel, dezelve met zulk een volle idee werden aangehoord, dat ook de engelen verlustigd waren; doch toen de prediker aanwezig was, en de overreding van diens leven invloede, toen werden die dingen dermate afgestompt, dat de omstanders nauwelijks den zin der woorden begrepen, laat staan de verlustiging voelden; dermate was alles gesloten, verduisterd, en afgestompt, alleen al door het leven zijner overreding.

3462. Verder werd hij, omdat hij in de overreding was, dat hij het eeuwige leven zou hebben, wederom hersteld in zijn vorige ongebondenheid, en wederom onderzocht; ter oorzake hiervan, dat hij, zijnde een prediker van veel waardigheid, gediend zou kunnen hebben als subject van zulke geesten, en dan als subject niet anders zou hebben kunnen denken, zodat de onderzoekers eveneens misleid zouden kunnen zijn; maar omdat de reeks der dingen openlegde hoedanig hij was, en hoedanig de overreding zijns levens, werd het vandaar te zeggen gegeven, dat het de consequenties zijn. Maar omdat hij een priester was, en priesters gewoon zijn elkander in bescherming te nemen, ook de schandalige, waren sommige geesten van zins hem te beschermen, alsof het schadelijk zou zijn voor het priesterlijk ambt als hij beticht werd: en daarom werd hij overgebracht in een gezelschap van anderen, en eerst in dat van hen die arglistig boosaardig waren; maar nochtans werd het erkend dat hij [niet] zodanig was; en daarna in het gezelschap van vromen, die zich voor heilig houden, en die bij mij in het aangezicht waren; en hij werd met dezen geassocieerd, die, te recht en ten onrechte, of door vrome en onvrome dingen, of om beurten heilig en profaan, hem regeerden, maar nochtans werd het erkend dat hij [niet] zodanig was; ten slotte werd hij overgebracht in een gezelschap van priesters die hem, omdat hij een priester was, wilden beschermen, vanuit hun valse opinie dat als priesters niet beschermd worden, de priesterschap schade zou lijden. In hun gezelschap was hij zodanig dat hij nooit erkend zou kunnen worden zodanig te zijn; het scheen alsof hij het geloof beleed geheel zoals zij die hem leidden, maar nochtans werd het duister doornat, dat zij zo waren, niet hij, zoals de geesten rondom mij zeiden, namelijk dat hij onbestraffbaar was, en slechts had gediend als subject van dezulken, en er geen deel aan had, maar veeleer tot het uiterste des levens daarvan zou hebben gegruwd; maar het geval lag zó, dat de priesters hem in

hun eigen staat hadden opgesteld, dermate dat hij, zelfvergeten, sprak zoals genen. ¹⁾ Daaruit staat ook vast, hoedanig priesters in het algemeen zijn, aldus hun bisschoppen, die zich ook onder hen bevonden, namelijk dat zij uit een vals opgevat beginsel ook de misdadigsten willen verdedigen, en zo de Kerk des Heren willen laten lijden, liever dan te gedogen dat de snoodste misdadiger wordt verwijderd van de priesterschap, terwijl het toch hun plicht is zorg te dragen voor de zielen, en niet voor den snoodaard, die aldus hele gemeenten kan verleiden en verderven, en tot de hel neerstorten; maar de meeste priesters en hun bisschoppen bekommeren zich om zulke dingen niet, geheel en al opgaande in hun eigen wereldse en lichamelijke dingen, en niet in het minst denken over de Kerk en het heil der zielen. Terwijl ik deze dingen schrijf, erkennen zij zodanig te zijn, en eventjes beschaamd zijnde, trekken zij zich terug.

3463. Maar die prediker, plotseling ontruikt zijnde aan hen, komt tot mijn linkeroor, en een weinig daaronder, alsdan sprekende zoals een geest-berisper, wiens spraak niet gemakkelijk kan worden beschreven; eerst zoals met de tanden knarsend, voorts als een knarsing in het onderlijf; en met een oprisping van woorden; aldus sprekende bekende hij dat hij zodanig was geweest in het leven des lichaams, namelijk zoals het beschreven is, hoe hij verlustigd was geweest in een dooreenmengeling van echtbreuken met vrouwenechtgenoten, en aldus dezelve niet alleen had goedgekeurd, maar ook daarin had gedeeld.

3464. Daarna werd ik teruggebracht tot het gezelschap van dezulken zoals hij, en toen vloeiende de ademhaling daaruit in, opdat ik zou weten hoedanig zij waren; toen was de ademhaling gescheiden van de pectorale, en was er een van het onderlijf rondom den navel, en ook strekte zij zich niet verder daarvandaan uit; hetgeen betekent een leven gescheiden van het goede en ware. Toen werden mij zekere soorten van ademhalingen getoond, waarover ook vrij veel dingen werden gesproken, namelijk dat er een uitwendige is met de gebruikelijke ademhaling, welke gemeen is aan de wereld der geesten; voorts een inwendige met een onmerkbare uitwendige, en deze is vrij goed; verder een met een inwendige zonder een uitwendige, die beter is; voorts een onmerkbare, voor mij bijna als gene doorn, die engellijk is. Deze dingen in het algemeen; maar er zijn nog meer geslachten ervan, en onbegrensd vele soorten, alsmede ten aanzien van de streken in het lichaam,

1 Kanttekening ter rechterzijde: “Ik was verwonderd dat zo iemand kon zijn in dat consortium van priesters; en ik begon zowaar hem voor onstrafbaar te houden, want een goede pectorale ademhaling vloeiende in,

en de bepalingen daarvandaan; waarover elders, als de Heer het waardig keurt. Ik was eerst gewend geweest aldus adem te halen in de kindsheid, wanneer ik de morgen- en avondgebeden bad; voorts ettelijke malen daarna, toen ik de samenstemmingen van longen en hart uitvorste, vooral toen ik diep verzonken [*ex mente*] de dingen neerschreef die gepubliceerd zijn, verscheidene jaren lang. Toen nam ik af en toe waar, dat er een stille ademhaling bestond, nauwelijks voelbaar, waarover het daarna gegeven werd te denken, voorts daarover te schrijven. Aldus was ik verscheidene jaren lang, van de kindsheid af, binnengeleid in zulke ademhalingen, het allermeest bij intense beschouwingen, waarbij de ademhaling rust; anders is een intense bespiegeling van het ware niet bestaanbaar: voorts daarna, toen de hemel geopend was, opdat ik met de geesten zou spreken, ademde ik bijkans volstrekt niet van binnen, omstreeks een klein uur, slechts zoveel lucht inhalend als nodig om vandaaruit te kunnen denken; aldus werd ik door den Heer binnengeleid in de innerlijke ademhalingen. Soms ook heb ik in slaapmomenten af en toe waargenomen dat bij het in slaap vallen de ademhaling mij bijna was afgenomen, zodat ik moest ontwaken, en adem scheppen [*attraherem spiritum*]. Verder, wanneer ik in het geheel niet daarop let, dat mijn ademhaling stil staat, ga ik voort met schrijven en denken, tenzij ik daarover bespiegel; zulke momenten zijn, naar ik gis, ontelbare malen voorgevallen; ook was ik dan niet in staat de verscheidenheden op te merken, omdat ik zonder bespiegeling was; zulks te dien einde, dat iedere staat, voorts iedere sfeer, aldus ieder gezelschap, tot de meeste innerlijke toe, in mij een overeenkomende ademhaling zouden hebben, waarbij ik werd aangepast zonder bespiegeling; door middel waarvan dus samenzijn met geesten en engelen bestaanbaar is.

3465. Na van een slaap te zijn ontwaakt, hoorde ik toen een subtiel soort van gewring rondom mijn linker oor, dat ik niet kan beschrijven; de woorden om het uit te drukken, zijn niet toereikend. – En wederom na van een slaap ontwaakt te zijn, hoorde ik een grover soort van gewring en verscheuring; en het werd doorvat, dat het zodanigen waren als de prediker, voorts ook degenen die zo verscheurd werden, en wel ter oorzaak hiervan, dat zij op arglistige wijze op anderen misdaden afschoven, want het was voor hem gewoon dat alle anderen aan hem eender waren, ook de onschuldigen, die hij zo door middel van fantasie met zich wilde verbinden, welke fantasie eveneens werd doorvat, namelijk dat zij werden uiteengereten, ook de onschuldigen; voorts dat hij dit had geloofd, zoals hij de onschuldigen in de plaats had gesteld; maar ik weerlegde het, dat dit onmogelijk was, hoewel ik het min of meer

aannam, terwijl de verscheurders hard zwoegden om hem vast te houden, want ettelijke malen scheen hij te ontglippen, en schenen de onschuldigen te zijn ingeschoven; en daarom waren ook engellijke geesten rondom mijn hoofd, die de straf regelden; aldus scheen hij niet te kunnen ontsnappen, want het werd doorvat dat zij hem nochtans vasthielden; en wanneer hij leek te ontglippen, werd hij telkens teruggehaald, zulks omdat het door grovere verscheurders geschiedde, die de innerlijke dingen niet zo beseften.

3466. Daarna sprak ik met dezulken, en het werd gegeven te zeggen dat het voor hen onmogelijk was om in de sfeer der engelen te komen, want zij zouden benauwd worden zoals vissen uit het water in de lucht gehaald; maar omdat zij subtieler waren, bevonden dezulken zich hogerop vooraan, op een grote hoogte; en dezen vloeiden subtiel in, en onmerkbaar; het waren degenen die menen dat zulke doorengemengelde echtbreuken met getrouwde en niet getrouwde vrouwen niet alleen geoorloofd zijn, maar zelfs heilig, waarover eerder; en zo bestempelden zij die echtbreuken als heiligheid. Met hen sprak ik daarover, dat het onmogelijk is voor zulke schandelijke echtbrekers om in de engellijke sfeer binnen te treden, zoals voor een vogel om te leven wanneer deze in den aether komt; en ik beeldde een vogel uit in een luchtpomp; maar zij meenden dat het mogelijk was; en daarom werden zij door een uitbeelding hogerop geheven, aldus uit de lucht in den aether; en toen scheen het (het geschiedde met den prediker) dat diens pisblaas zich naar boven toe opzwol, en hem gans en al in beslag nam; (of het ook het hoofd gold, weet ik niet), dermate dat hij gans en al die vuile blaas of een kamerpot was. Of iets dergelijks bleek bij degenen die in die hoogte waren, herinner ik mij niet; dit heb ik zodanig gezien, maar het werd doorvat dat zij erg gekweld werden; want aldus waren zij in subtielere ideeën gelaten, omdat zij het heilige voorgaven.

3467. Tenslotte, toen zij dermate waren verontrust, en helemaal overtrokken met de blaas, en kamerpot geworden, toen barstte vanuit hen als het ware een lichaam los, naakt menselijk; het gaf te denken dat het die overblijfselen van hun goede waren, want het was van een naakt menselijk lichaam niet te onderscheiden, dan alleen enigermate roodachtiger; maar het werd neergelaten in bijna loodrechte lijn naar de lagere aarde, en toen werd het meer vurig, hoewel niet helemaal vurig; maar na enig vertoeven werd het

heengevoerd tot gehenna; ²) het was hun heilige, hetwelk zo was ontwijd, en derhalve toch zo verscheen.

3468. Toen dit als het ware menselijke lichaam was neergelaten naar het midden van gehenna, voelden zij die in gehenna waren een zekere verandering; hun wulpsheid, die vurig is, was als het ware verminderd, omdat de verkwikkelijkheid van de andere wulpsheid groter was, hetgeen mij eveneens te doorvatten werd gegeven; daaruit stond vast, dat hun wulpsheid veel snoder was dan de wulpsheid dergenen die in gehenna waren; en daarom kon die ook niet daarin neergelaten worden; het vuur van gehenna is roder, als het vurige van een vlam, maar hun vuur werd uitgebeeld blanker zoals een intenser witgloeiende vlam; hun passieve leven werd eveneens uitgebeeld, als van een sneeuwig licht, want zij beelden het licht van den winter uit; maar samengekoppeld met hun misdadige en afgrijselijke wulpsheid was het van een vlamig licht.

3469. Toen het dus bevonden was dat het vuur der gehenna niet met het vuur dezer vlam kon samenstemmen, omdat het misdadiger was, vloeiden de geesten vanuit gehenna op hen toe, omdat zij eveneens zodanig waren, en maakten zij tezamen een bende, en werden vandaar heengevoerd; toen vermoedde ik, en sprak het ook uit, dat een nieuw gehenna vanuit dezulken geformeerd zou worden, en daarom werden zij rondom heengevoerd om daar als het ware een gehenna te formeren; maar nochtans konden zij niet in die sfeer vertoeven, maar kwamen boven mijn hoofd, en bleven daar voor enigen tijd staan; ik hoorde toen dat zij heel talrijk waren vanwege een als het ware sissend gezoem, hetwelk niet kan worden beschreven: zij waren een tijd lang boven mijn hoofd, en zij zoemden aldus sissend, niet zoals de gehenna die eerder mijn linkeroor had genaderd, waarover eerder, als ik het wel heb, welks gezoem grover was, omdat het kwam van een grovere vuurvlam; maar van deze was het subtieler, omdat het van een subtielere vlam was; het strekte zich uit rondom mijn hoofd, ter oorzake hiervan dat zij zulke beginselen van heiligheid voorwendden; maar daarna werden zij gedreven tot een streek aan den rug of rugwaarts, alsof zij van de wereld dezer zon werden heengezonden tot het heelal waar dezulken worden geacht zich te bevinden, en daar te worden ondergedompeld in hun poelen; waarheen zij daarna werden gedreven, weet

2 Ook in dit gedeelte van het Manuscript wordt gehenna steeds zonder hoofdletter geschreven; in de *Hemelse Verborgenheden* steeds met een hoofdletter; zie voor afkomst van dien naam II Kon. 23:10, zijnde het aan den Moloch tot kinderooffers gewijde dal Hinnom; evenzo Joshua 15:8.

ik nog niet; toen voelde ik ook mijn ogen verzwakt, vooral het rechteroog, 1748, 4 Oct.

Over den geest, dat die is uitgebreid.

3470. Ik sprak met hen die in het leven des lichaams hadden geloofd dat de geest niet uitgebreid was, en die verder, vanwege zulk een beginsel, fantasieën zich hadden ingeprent dat zij zelfs niet enig woord toelieten dat een uitgebreide insloot; toen mij dit bekend was, vroeg ik iemand die met zulk een ingewortelde denking was behept, wat zijn gevoelen nu was aangaande de ziel of den geest, of die al dan niet uitgebreid was, door hem daaraan te herinneren dat hij nu zag, hoorde, reuk had, eetlust, voorts tast, zo dat hij geheel en al kon menen in een lichaam te zijn; wat den tast betreft wel heel klaarblijkend, behalve de begeerten waarmede de mens in het lichaam is behept, en (nu) dat hij ook over eendere denking beschikte: hij bekende dat hij in het leven zo gemeend had dat de ziel of geest van geen uitbreiding was, bijgevolg dat hij niets daarvan ooit had kunnen toelaten, zelfs niet een woord dat iets van uitbreiding inhield; hij werd toen een poos in de idee gehouden waarin hij was geweest toen hij zo had gedacht in de wereld; hij zeide toen, dat geest een denking was; maar ik antwoordde hem, alsof hij nog in de wereld leefde, zeggende of er gezicht kan bestaan zonder gezichtsorgaan of een oog; gezicht op zichzelf is niet uitgebreid, maar het oog of het gezichtsorgaan is een uitgebreide; voorts zijn ook de objecten van het gezicht uitgebreidheden, maar niet een gezicht abstrakt van orgaan en objecten: eender de denking, zijnde het inwendige gezicht; ik vroeg hem derhalve of hij een voorstelling kan hebben van de denking of dat inwendige gezicht zonder de organen of de organische substanties, zoals ook geen voorstelling kan worden opgevat van het gezicht zonder het gezichtsorgaan; daaraan toevoegende dat een denking op zichzelf beschouwd zonder organische substantie, was evenals een zodanig gezicht, in verband waarmede niet van uitbreiding kan worden gesproken; maar als een inwendig gezicht of een denking zonder orgaan bestaanbaar was, waardoor dan, of door middel waarvan dan? Toen moest hij erkennen dat hij in het leven des lichaams had gelaboreerd aan die fantasie, te menen dat de geest slechts een denking was, niet echter organisch; maar dat hij nu klaarblijkend doorvatte dat hij organisch is;

3471. daarvandaan is de oorzaak bij de geleerden, dat zij niet geloven aan het leven na den dood, noch aan den geest, omdat zij de denking abstraheren van

haar organische, zoals zij ook gezicht en gehoor zonder hun organen willen: het werd gegeven daaraan toe te voegen dat als de denking alleen maar geest was, waartoe was het dan nodig dat de mens zoveel hersenen heeft, terwijl toch het ganse hersenstel het organische der inwendige zinnen is; dan zou de hele schedel evengoed uitgehold kunnen zijn, en de denking toch den geest roeren; terwijl toch daaruit kan vaststaan voor de geleerden der wereld, dat de organische dingen der denking gelegen zijn in de hersenen, en daaruit onzichtbare vezels vloeien, waarlangs de denkingen worden voortgeleid, uit de zinnen in de organische dingen, en uit de organische dingen in de musculaire daden.

3472. Gesproken werd verder over den vorm dien de geesten hebben, omdat genen niet weten van welken vorm, dan alleen hun eigen menselijke; namelijk dat de binnenste dingen van den geest streven naar een vorm eender aan het menselijk lichaam, zoals de geest van den ouder in het embryo tot dien vorm, en de ganse geest des menschen naar den vorm des lichaams, maar dan naar een veel volmaakter vorm, geschikt en aangepast aan het hemelse leven; wat werd toegelicht met de *nympha* (poppen), die worden getransformeerd van wormpjes in vlinders, en zo in een vorm geschikt tot voortplanting en tot een leven in de atmosfeer, en tot nutten in dat wat hun hemel is; en deze vorm is gans en al niet eender aan den vorm van zijn wormpje, omdat het nut den vorm schept; maar dat geesten niet aardse lichamen zijn, is duidelijk hierin, dat de aardse lichamen gelijk zijn aan die der wormpjes, en het voedsel der wormen zijn; ook zijn in het andere leven de ingewanden niet van nut, zoals de maag, de ingewanden, de lever, het hart, de longen, omdat die allemaal zijn geformeerd terwille van het bloed, en het bloed terwille van de spieren en de zinsorganen, opdat de mens kan leven en handelen in de wereld: en daarom zijn de vormen der geesten veel volmaakter, en de oorzaak is dat de menselijke vormen mogen worden uitgebeeld, waarover alreeds: maar hoedanige vormen de geesten hebben, wordt om verschillende oorzaken niet te weten gegeven. 1748, 4 Oct.

**Wat duidelijk verschijnt voor den mens, is voor de goede geesten
duister, en zo voort, alsmede omgekeerd.**

3473. Ik sprak met geesten daarover, dat zo geschreven moet worden dat de menschen het verstaan en doorvatten, want als er geschreven zou worden volgens het verstand en de doorvatting der geesten en der engelen, zo zou

het dermate duister zijn voor den mens, dat hij nauwelijks iets zou zien; de dingen zouden zijn zoals midden in de duisternis, alhoewel de geesten, goede geesten en engelen, dit nauwelijks kunnen geloven, omdat zij in het licht zijn, zodat zij vanuit zichzelf achten, dat het voor den mens licht is wat licht is voor hen; daarom werd het gegeven, hun te zeggen dat hetgeen klaarblijkend en duidelijk is voor den mens, zulks voor de geesten, die de ideeën der denking zowel verstaan als doorvatten, duister zou zijn; eender zou wat klaarblijkend en duidelijk voor de geesten is, duister zijn voor de engelen, omdat dezen in het licht en de aandoening der ideeën zijn; want als de engelen zo zouden doorvatten als de geesten, dan zouden zij grof doorvatten, bijgevolg schemerachtig; daaruit volgt van den anderen kant, dat hetgeen duister is voor den mens, klaarblijkend en duidelijk is voor de geesten, en wat duister is voor de geesten, klaarblijkend is voor de engelen. 1748, 4 Oct.

Over het eigene van mens, geest, en engel, een overweging dienaangaande.

3474. Toen ik bezig was te schrijven dat het eigene van mens, geest en engel, niets dan louter het boze was, opperden sommige innerlijke geesten dat zij een eigene hadden hetwelk niet boos was namelijk een gemoed, en wel een binnenst gemoed [*intimam*], voorts nog een binnenster [*intimioorem*]; het binnenste gemoed immers geeft aan het binnenster gemoed het vermogen dat het hemels en geestelijk kan zijn. Ik had tot dusver niet anders verstaan, dan dat er een binnenst gemoed in den mens was, hetwelk er niet is in de brute dieren; maar zij wilden dat het binnenste gemoed, en het binnenster [*intimior*]³⁾ hun proprium was; en omdat zij de recipiënten zijn van de hemelse en geestelijke dingen uit den Heer, en het vermogen geven aan het eigenlijke gemoed des mensen, is het daarvandaan dat zij niet boos zijn, maar goed. Maar hun werd geantwoord, dat het binnenst en binnenster gemoed niet van hen zijn, maar van den Heer; zodat wat het hunne is, het natuurlijk gemoed is, hetwelk volslagen verkeerd is; en daar zou een geest of engel, als hij werd beroofd van zijn eigene, zijnde het natuurlijke gemoed – zowel het innerlijke als het lagere – alsdan verstoken zijn van alle leven, zo dat hij niets van leven meer over zou hebben; hetgeen ook werd getoond aan een geest door een lichte ondervinding; en deze bekende dat hij als de ondervinding nog verder

3 In de latere Geschriften komt de superlatieve vorm *intimior* nooit meer voor.

doorging, helemaal niets zou zijn. Doch, dat het eigen of natuurlijke gemoed volgzzaam zij aan het waarlijke geestelijke en hemelse gemoed, daarmee is het aldus gesteld, dat het niet wordt verdelgd zodat het er geen zij, en zo volgzzaam, want dan zou men niets voelen aangaande zich of aangaande het zijne, maar de eigen dingen des mensen worden geschikt in een vorm die te vergelijken is met een regenboog, waarin de kleuren haar oorsprong ontlenen aan zwart en wit, zijnde evenals des mensen eigen dingen, namelijk de boosheden, waarmee het zwarte en het witte worden vergeleken; deze worden door den Heer geschikt, opdat de mens aldus als het ware vanuit zijn eigen leven leeft; en hoe minder van overblijfselen er is, des te minder van leven vanuit het eigene; en daarom staat het voor zich opeisen van een innerlijker en binnenste gemoed, waardoor de Heer een vermogen ingeeft aan het natuurlijk gemoed, dat het zodanig kan zijn, daarmee gelijk dat de mens datgene voor zich opeist wat het eigene niet is; want mens, geest, en engel kent [*novit*] niet wat ook aangaande die gemoederen:

3475. bovendien, als die gemoederen niet waren in een staat van volmaaktheid, zouden de mensen nooit hervormd kunnen worden; het meer innerlijke gemoed [*mens intimior*] is slechts “in potentie” wanneer de mens wordt geboren, en wordt geopend door het binnenste gemoed, om den mens het vermogen te geven van te verstaan en te doorvatten wat het ware en het goede is; en ook wordt, wanneer het valse en het boze in hoge mate aangroeit, en naar de innerlijke dingen oprukt, in die mate het meer innerlijke gemoed gesloten, dat is, in die mate blijft er minder van de overblijfselen over, hetgeen hier en daar is getoond: wat de kindertjes betreft, hun meer innerlijk gemoed wordt geopend, volgens de informaties der kindertjes in de hemelen.

Over hen die waanzinnig ijlen over de vraag wat de Heer uit het eeuwige gedaan mag hebben vóór de schepping der wereld, en daaruit een ontstaan ook van den Heer afleiden.

3476. Zij die lichamenlijk zijn, zoals vooral op dezen aardbol, kunnen zolang zij lichamenlijk zijn, niet anders redekavelen dan uit lichamenlijke en stoffelijke dingen, bijgevolg uit allereindigste en buitenste dingen, zoals uit de wellusten des lichaams over de hemelse gelukzaligheid, uit de zinlijke dingen des lichaams over al het geestelijke; sommigen derzulken vallen ook, wanneer zij redekavelen, ten slotte in een geredeneer uit allereindigste dingen [*finitissimis*], namelijk uit tijd en ruimte, om te concluderen uit den tijd over het eeuwige,

en uit de ruimte over het oneindige, niet wetende dat er in het andere leven geen notie is van tijd, noch van ruimte; want zij die daar duizenden jaren hebben geleefd, weten niet dat zij er een minuut hebben geleefd, en zij die het allerverst van mij waren, zoals in Indië, of op andere aardbollen, bij welken afstand vergeleken de afstanden op onzen aardbol verdwijnen, vertoonden zich nochtans in één ogenblik aanwezig; daarom bestaat er geen notie van tijd en ruimte voor de geesten, dan alleen voor hen die lichamen zijn, en alsdan in lichamelijke dingen; maar nochtans bestaat er bij hen geen ware notie dienaangaande, omdat er geen bespiegeling daarover wordt gegeven, en zonder bespiegeling is er geen rechte notie van zulke dingen, zoals kan vaststaan uit den mens in het lichaam, wanneer hij over zulke dingen niet bespiegelt, namelijk dat hij dan ook niet in de notie ervan is. Dit is geschreven in de tegenwoordigheid der engelen, aldus bij de engelen.

3477. Daaruit vloeit voort, dat sommigen zich inlaten met geredeneer vanuit den tijd over de schepping der wereld, en zo over God, wat Hij gedaan zou hebben vóór de schepping der wereld, en omdat zij geen andere notie hebben dan die van tijd, zeggen sommigen dat Hij dan gedacht heeft hoe Hij de wereld zou gaan scheppen, en eendere dingen die in de wereld zijn, en hoe Hij alle en de afzonderlijke dingen zou vooruitzien en daarin voorzien; daarvandaan leidden zij ongerijmdheden af, en degenen van hen die volslagen lichamen zijn, leidden daaruit af, dat God is ontstaan samen met de wereld, zodat de natuur God is, of dat God is ontstaan vanuit de natuur; en andere dingen meer.

3478. Sommige lichamelijke geesten konden, toen zij in die fantasie waren, niet den tijd uit het eeuwige doorvatten; want dat er een toekomstig eeuwige was, dit konden zij wel doorvatten daarvandaan dat er geen einde van tijd is, dus dat tijd zonder einde is; maar wat tijd uit het eeuwige is, dit vatten zij niet, en wanneer de redeneringen zich daarheen uitstrekken, dan vallen zij in zulke ongerijmdheden, en vandaar bevestigen de naturalisten (of natuuraanbidders) zich daarin ten zeerste dat de natuur God is, en vanuit de natuur God.

3479. Daaruit kan vaststaan, hoe de mensen vervallen tot schandelijke beginselen, en tot afgrijselijke fantasieën, wanneer zij uit filosofische, stoffelijke, zinlijke, lichamelijke, ja zelfs natuurlijke, dus uit eindige dingen redeneren, temeer nog zij die het doen uit de meest eindige dingen, over de geestelijke en de hemelse dingen, en des te meer over de Goddelijke dingen; hetgeen daaruit voortvloeit dat zij niet in het ware geloof zijn, namelijk dat de Heer alle en de afzonderlijke gedachten [*cogitata*] leidt, terwijl zij daarentegen zichzelf leiden, want zulke dingen verrijzen vanuit het eigene.

3480. Sommige geesten waren zodanig dat zij bij het geredeneer over de schepping der wereld, zich afvroegen wat de Heer wel geweest mocht zijn vóór de schepping der wereld, en wel uit het eeuwige, aldus dat ook niet van het eeuwige gesproken kon worden met betrekking tot den Heer, behalve dergelijke schandaligheden meer;

3481. toen ik door hen was binnengeleid in zulke fantasieën, om afstand daarvan te nemen, werd het gegeven hun te zeggen, of zij zich het bestaan zouden kunnen voorstellen van iets buiten de grenzen van het heelal, of van iets van ruimte buiten het heelal; voorts, als er ruimte was buiten het heelal, was dit dat niet in het oneindige; want geen grens kan worden opgevat als er ruimte wordt opgevat; hoe dan zo ruimte zonder ruimte, of het oneindige, met betrekking waartoe niet van ruimte kan worden gesproken, (sommigen menen dat daar God is, omdat Hij oneindig is); en daarom verschenen zij die in zulke dingen waren geweest in het leven des lichaams, omdat zij in zulke fantasieën waren, van zichzelf toe afgevoerd te zijn buiten het heelal; en wel zeiden sommigen hunner, toen zij daar waren, dat zij zich daar goed voelden, en daar wilden blijven, aldus verwijderd zijnde van de beslommingen in het geschapen heelal; maar toen zij in die fantasie werden gehouden dat zij buiten het heelal waren, want volgens hun fantasieën leek het hun zo, toen werd er geredeneerd over die niet-ruimte buiten het heelal, zijnde zonder einde; en daarom scheen het hun toe steeds verder voort te rukken, totdat zij tenslotte zekere wezens daar zagen, die tot hen spraken, en die ik ook hoorde spreken, zeggende dat zij waren in de grens buiten het heelal, en dat zijzelf de grenzen waren, en dat zij, als zij tot hen naderden, door hen zouden worden verzwolgen; aldus werden zij door schrik aangejaagd, bij verdere voortschrijding te zullen worden opgeslokt; van schrik scheen het hun toe als het ware verzwolgen te zijn geworden, van mening zijnde zo helemaal niets te worden en volkomen te verdwijnen. Zij die in de grens waren, of die de grenzen waren, werden beschreven als een soort van standbeelden, maar wel niet van steen, noch van hout, en wel beziel, maar toch ook niet beziel; of zij koud dan wel warm waren, kon niet gezegd worden, maar het leek wel allebei: het waren degenen die in zulke fantasie waren geweest in het leven des lichaams, namelijk die het Goddelijk oneindige hadden verward met een oneindigheid van ruimte, zodat zij nooit het oneindige des Heren konden vatten, dan alleen door een oneindige van ruimte; en omdat zij een oneindige van ruimte niet konden vatten, lieten zij daarom ook geen oneindige des Heren toe.

3482. Ook ik werd door hen gehouden in die fantasie, maar toch eveneens mijn vorigen staat indachtig; en ik werd uit die fantasie bevrijd door den

Heer, en wel in dien verstande dat ik dacht over de oneindige ruimte als niet een ruimte buiten het heelal, zijnde zonder einde, aldus wegvallende in een ondoorvatbare; en omdat het zo gesteld is met het ondoorvatbare, geldt dat evenzeer aangaande een eeuwige vóór de schepping der wereld: daarna werd ik ook door den Heer geleid tot enige doorvatting van de vormen, waarvan het begrip ten zeerste en wel het allermeest uitreikt boven de begrippen opgevat door de geometrici, want de vormen, zoals de laagste menselijke, als bijvoorbeeld der darmen, gaan dermate de vormen te boven van de geometrische begrippen, dat zij geenszins door genen kunnen worden doorvat; en wanneer dit het geval is met de intestinale spiralen, en de vormen daarvan, hoeveel te meer met de vormen dier werkingen; zodat de subtielste ervan nooit kunnen worden gevat door de geometrici en hun berekening van oneindigen, omdat zij onbegrensd vele malen hun berekening van oneindigen te boven gaan; wat kan er dan worden doorvat door de geometrici aangaande de vormen der nog subtielere organen, en wat alsdan van de vitale vormen, of van die welke zijn aangepast aan de opneming van het leven, welke wederom onbegrensd vele malen de organische vormen te boven gaan, en zich ook onttrekken aan het gezicht. Daaruit kan vaststaan wat voor opvatting zodanig menselijk geslacht kan hebben aangaande geestelijke en hemelse dingen, ja aangaande de Goddelijke dingen, daar het zelfs niet eens kan redeneren van de darmen uit, nauwelijks van de uitwerpselen der darmen uit, hoe die worden afgescheiden; hetgeen ook niet kan worden doorvat vanuit hun berekening van oneindigen; en daarom redekavelen zij vanuit de uitwerpselen der uitwerpselen, de smerigste en de geringste van alle dingen.

3483. Getoond was mij een hand aan het linker oog, op het zien waarvan werd gegeven te doorvatten dat zij werden verlokkt door zulke fantasie, want zolang een mens of geest zich houdt in een fantasie aangaande de geschapen wereld, of zij was uit het eeuwige, volgens een zekere oude filosoof, of niet uit het eeuwige, verglijden zij tot afgrijselijke fantasieën over het ontstaan van God vanuit de natuur, aldus over de natuur dat die God is; deze fantasie eenmaal binnengehaald, zolang als zij zo lichamenlijk zijn, als gezegd, keert gemakkelijk en spontaan terug, en zo regeert zij; en als zij zich bevestigen, zo zullen zij blijven beweren dat de natuur God is, vooral zij die geometrici zijn, van mening zijnde, dat er niets bestaat wat boven hun wetenschap uitreikt, en hoger is dan dat waarin de geometrie doordringt; terwijl zij zich zelfs niet kunnen opmaken tot de ontdekking van de werkingen van de excrementen der excrementen, welke ver uitgaan boven de geometrische berekening van oneindigen.³⁴⁸⁴ Opdat ik derhalve niet zou blijven vastgehouden worden

door den Heer in zulke laatsten en eindigste dingen, werd mij een begrip gegeven van de vormen die de geometrische vormen te boven gaan; want de geometrie is beperkt tot den cirkel, en in krommingen, welke op den cirkel betrekking hebben, en die niet slechts aards zijn, maar zelfs niet in het minst op de laagste vormen van atmosfeer en water betrekking hebben; vanuit die laagste of aardse vormen werd het gegeven, door de verwijderingen der onvolmaaktheden, zoals die welke veroorzaken zwaarte, rust, koude, enzovoort, de meest gemene vormen te doorvatten die niet van zulke dingen te lijden hebben; en dat er nochtans vormen aanbleven die meer gevrijwaard waren, en zo andere nog meer, zodat er tenslotte vormen bestaan waarin niets anders kon worden opgevat dan centra in onverschillig welk punt, zo dat zij bestonden uit louter centra, waarvandaan alle cirkels en omtrekken waren, waarvan alle punten nochtans betrekking hadden op centra, en door de centra steeds betrekking op eendere [vormen]; en daarom zag ik mij, de laagste vormen verwijderd zijnde, waarin die grenzen waren, betekende de grenzen van ruimte en tijd, tenslotte overgebracht tot vormen die vrijwel zonder grenzen waren, aldus zonder ruimten en tijden: maar nochtans zijn al deze vormen eindig, omdat een idee ervan kan worden opgevat door een zekere verwijdering van de dingen die meer eindig zijn; maar toch blijven zij eindig; en daarom zijn al zulke vormen nochtans binnen de natuur, en zijn zij zonder leven; en daarom is het gemoed zolang het zich in zulke vormen vasthoudt, of vastgehouden wordt, nochtans zonder leven; doch de dingen die daarbinnen of daarboven zijn, zijn levend uit den Heer, maar nochtans organisch, omdat zij in zich niets van leven hebben, zoals de vormen binnen de natuur; deswege kan nooit iemand door welke verwijdering dan ook een opvatting hebben van de vormen die binnen de natuurlijke zijn, zoals ik nu doorvat terwijl ik over de vormen dit op papier neerschreef; zodat ik ten slotte moet bekennen, dat er binnen de subtielste vormen der natuur geestelijke vormen bestaan, nooit doorvatbaar. 1748, 5 Oct.

Over Dippel.

3485. Iemand was er voor een poos aan mijn linkerzijde, die snode dingen probeerde; ik wist niet wie het was, omdat hij heel subtiel te werk ging, zodat ik het nauwelijks besepte; maar nochtans werd gegeven het te doorvatten; hij was eveneens alsof binnen in mij ter linkerzijde, en daarom noemde ik hem een allerergsten duivel; hij trok toen terug en sprak vooraan een weinig

hogerop, maar bracht een gemene sfeer van ideeën binnen die niet kan worden beschreven; zo, dat er geen idee van bijzondere dingen was; maar toch sprak hij als vanuit het bijzondere, want alle gesprek is er een van bijzondere dingen; zulk een sfeer kan ik mij niet herinneren eerder doorvat te hebben, namelijk dat iemand zo kon spreken, aldus in een gemene sfeer zoals deze; het was derhalve de sfeer van zijn natuur, een sfeer aan geen beginselen gebonden, maar in het gemeen gericht tegen allen, wie dan ook, en tegen welk beginsel dan ook, en tegen welk geloof dan ook, aldus tegen allen, die hij als het ware vernuftig kon weerleggen en berispen, terwijl hij toch zelf niets van het goede en ware wist; ik was naderhand verwonderd dat er zulk een vernuft bestond, dat zo handig anderen kon weerleggen, en zo puntig steken, terwijl het toch niet was vanuit een erkentenis van het ware.

3486. Maar deze kwam later nader, en verscheen eerst zwart van aangezicht; daarna, meer nabij in een zeker licht, nam hij een aarden kruik, van buiten van een grijsachtig wit, en hij kwam op mij toe met de kruik in de hand, om mij te drinken te geven, suggererend dat het een voortreffelijke wijn was; zodat ik bijna begon overreed te worden, want ik wist niet wie hij was; maar vlak daarop werd gezegd dat het Dippel was, en dat hij ook met die wijnkruik optrad, omdat hij vroeger hetzelfde kunstje gewoon was uit te halen, namelijk om als hij geërgerd was door iemand die hem tegensprak, dezen dan wijn te drinken te geven waarin zulk een vergift was gemengd dat hij daarmede diens verstand vernietigde, zodat gene niet wist wat hij zeide, net als een klein kind; hij was bovendien ook zodanig ten opzichte van hen die hij bedroeg; en van hen nam hij als het ware alle verstand van het ware en goede weg, en zelfs van hen die hem aanhingen, behalve dat wat zij wisten van zijn eigen mening; ik was zelf geweest onder degenen die hem aanhingen, en had de dingen gehoord verzameld uit zijn geschriften, maar ik kon er mij geen zier meer van herinneren, en zo niet weten waar het om ging, menende dat het absurd was; en daarom was hij ook zodanig geweest tegenover hen die hem aanhingen, door hun aldus alle verstand af te nemen van het ware en het goede, hen achterlatende ijlend, niet wetende wat dan ook, maar hem nochtans aanhingen: of hij dus zulk een vergiftigden drank aan iedereen gaf, of dat de kruik en de wijn die hij zijn aanhangers gaf, zijn hoedanigheid aanduidde, weet ik niet; het kan het een en het ander zijn.

3487. Mij werd getoond hoedanig hij was, door een grote rist geelachtige tanden als het ware, een rist zo groot dat het monsterlijk was, en verder geen aangezicht, alleen maar tanden.

Over zekere beste geesten van een anderen aardbol, eender aan de primitieve of Moraviaanse Kerk.

3488. Er kwamen geesten op korten afstand tot de linkerslaap, en met een zekere spraak ademden zij mij toe, maar het werd niet verstaan; toen, achtende dat het was binnen de sfeer mijnder denking, voelde ik haar zachter dan eerder, voor zoveel ik mij herinner, zoals een allerzachtste aura aanwaaiende, welke eerst de linkerslaap streelde en het linkeroor van boven; en de aanwaai ging voort tot het linkeroog, en een weinig ook naar rechts, voorts tot de lippen, vooral van het linkeroog af, en toen het tot de lippen kwam, ging het door den mond binnen, en zo in de denking; maar ik acht, door de Eustachiaanse buis; toen werd vergemeenschapping gegeven van hun denkingen [*cogitationes*], zodat ik hun gedachten [*cogitata*] doorvatte, en zij mijn gedachten; toen zeiden zij eveneens in een cogitatieve spraak, hoe die spraak was, namelijk door de lippen te bewegen, die bij mij eender werden bewogen, een klein weinig en de tong, hetgeen een gemene was [*commune*], want er moet een gemene zijn, waar afzonderlijke dingen zijn; verder werden hun denkingen vergemeenscht door de lippen, dat wil zeggen door de vezels ervan; en met een denking werd gezegd, dat zij zo hun ideeën duidelijk vergemeenschten aan anderen; daaruit kon ik concluderen, dat zij van een anderen aardbol waren, omdat het een lippenspraak was, maar voor mij niet duidelijk waarvandaan; vanuit hun geloofsbelijdenis kon ik vermoeden dat zij van den aardbol Jupiter waren, want op iederen aardbol, onverschillig welke, zijn verschillende erkentnissen des geloofs, zoals ook op de onze, want onze Oudste Kerk was ten zeerste eender aan die dezer geesten. Bovendien was hun spraak nog door een zeker ander gemene gekenmerkt, namelijk door de onderkaak die, zoals bij hen ook bij mij, aan de bovenkaak vooruitstak, welke kaak tegelijk werd bewogen door het tandvlees, welke beweging zij hadden door mijn kaak met het tandvlees en de lippen ook zo te bewegen [*het Handschrift is hier onduidelijk*].

3489. Zij bekenden, dat zij één enigen Heer erkennen; vandaar dat zij van den aardbol Jupiter waren, zoals ik had kunnen vermoeden; voorts dat het eigene bij hen niets dan vuil was; hierover, en misschien ook over een derde punt, sprak ik met hen, maar het derde punt herinner ik mij nog niet; vandaar kon ik erkennen dat zij in het ware geloof waren: voorts zeiden zij mij dat ik onrein was, want zij somden op hoedanig ik vroeger geweest was; dit konden zij terstond doorvatten vanuit de sfeer; en daarom zeide ik tot hen dat het zo was als zij bekenden (hetgeen het derde punt was, wat ik vergeten

was), namelijk dat at het goede is van den Heer, en dat bij hen niets dan het boze is, aldus dat hun goede is des Heren; en dat zij ten aanzien van hun dingen duivels waren, en hels; en dat derhalve de Heer ons uit de hel heeft opgetrokken en gezaligd. Verder spraken zij, mij ondervragende, waarom ik met duivels sprak; waarop ik antwoordde dat het mij was toegestaan, ook met de ergste duivels, krachtens wier aanwaai alleen al een mens ten aanzien van al diens dingen geestelijk zou kunnen worden gedood; en dat zulke duivels eens mensen waren geweest, en dat sommigen van hen, die ik heb gekend in het leven van hun lichaam, in hoge waardigheid waren geweest, en van wie ik toen niet iets zodanigs had bevroed, namelijk dat het duivels waren en duivels zouden worden, zo dat zij eveneens beter zouden kunnen worden; want het zou toch ongerijmd zijn te menen, dat de Heer het toestaat dat iemand tot de hel wordt gestraft, te minder tot in het eeuwige, om een leven van zo korten tijd, gegeven dat hij zijn beginselen voor waar hield, en zo overreed was; en daarom moet men niet denken dat de Heer het toestaat dat iemand wordt gestraft, te minder aanhoudend en tot in het eeuwige, tenzij met de verbetering als einddoel, want al wat is uit den Heer, is goed, en niets is er tenzij voor het einddoel, dus terwille van het goede doel; een eeuwigduurende straf zou geen einddoel hebben. Dit was de oorzaak dat ik hun zo hard antwoordde, en dat ik hen ten aanzien van hun eigenen, helsen en duivels noemde.

Kanttekening ter linkerzijde: “Zij maken in den grootsten mens de dingen uit die de middengebieden zijn tussen het cerebrum en het cerebellum, aldus die der denking of des verstands zijn, met betrekking tot het cerebrum, en de dingen die der aandoening of des will zijn, met betrekking tot het cerebellum; vandaar is het dat de verstandelijke dingen en de willijke dingen bij hen één handelen, en dat het aangezicht tevens is sprekende, en het oog als het ware tevens denkende.

3490. Hun ademhaling werd met mij vergemeenschap, en die was innerlijk, binnen de navelstreek, en zij ging opwaarts en neerwaarts, door de borst, voor mij was zij onmerkbaar.

3490[b]. Het werd gegeven te denken over de primitieve Kerk, want sommigen meenden dat genen van de primitieve Kerk waren; en daarom ook kwamen enigen vanuit de primitieve Kerk naderbij, die wel heel eender aan hen waren, maar die spraken niet door de lippen, en ook vloeiden zij niet zo in; zij vloeiden in met een aanwaai in de bovenstreek van het hoofd, ongeveer uit

een tussenruimte van het cerebrum en het cerebellum, tot aan het voorhoofd, aldus boven en bijna binnen de hersenen, en vandaar vloeiende de aanademing neer in de innerlijke dingen van de borstkas, en wel schuinweg langs de linker neusvleugel; aldus vulden zij eerst met de ademhaling de borstkas, en zo ging de ademhaling over tot dezelfde streek waar de navel is, en dan ademden zij van binnen uit de navel door het ruggedeel van de borstkas, nauwelijks reikende tot den mond, aldus wederkerig van binnen, niet echter een ademhaling naar buiten toe bewogen, namelijk gaande uit de navelstreek tot de borstkasstreek naar achteren, en zo omhoog naar de nek, en terug, zodat het een zodanige wenteling was, heel liefelijk.

3491. Van hen hoorde ik ook dezelfde geloofsbelijdenis, namelijk dat de Heer den hemel regeert; voorts dat al het goede uit den Heer is; en dat bij hen niets dan het vuile was.

3492. Maar nochtans herinner ik mij dat het ook in mijn denking kwam, dat deze niet van de primitieve Kerk waren, maar van de Moraviaanse Kerk, zoals nu wordt gezegd dat zij van de Moraviaanse Kerk waren, bij wie een beeld van de primitieve Kerk is bewaard.

Dat de erkennissen des geloofs door redetwisten kunnen worden doorgevoerd tot ontkenning toe.

3493. Ik sprak met geesten die van zich meenden in het ware geloof te zijn, en die erkenden met den mond en op wetenschappelijke wijze, dat de Heer het heelal regeert, dat al het goede uit Hem is, dat al het eigene niet dan boos is; welke dingen zij bevestigden; maar toen ik met hen sprak, merkte ik op dat deze dingen, welke in zich klaarblijkend zijn, en in het licht zijn, zodra zij in gedachtewisseling komen, alsdan in duisternis of onwetendheid geraken, en van onwetendheid of duisternis in twijfeling, en van twijfeling in ontkenning; zo wordt dan de mens godsloochenaar; maar zij zeiden, dat het zo niet kon geschieden; hetgeen ook werd beaamd bij hen, omdat zij de erkennissen des geloofs bij zich bevestigd hebben, zij waren dus bij machte om met anderen te redetwisten, ja zelfs hen in duisternis te brengen. Ik voegde uit ondervinding daaraan toe, dat zijzelf zouden kunnen gaan twijfelen, zodat het hunzelf zelfs zou toeschijnen te ontkennen, omdat de sfeer van zekere overredingen zodanig is, dat zij als het ware de geestelijke dingen uitblussen, zoals mij gezegd is aangaande de antediluvianen; maar zij die in het geloof zijn, en bij wie de Heer de erkennissen des geloofs heeft ingeworteld en bevestigd, denzelfden

kan het vanwege de sfeer der overredingen soms toeschijnen alsof zij tot een ontkenning worden aangedreven, maar nochtans wordt die uiteengeslagen (hetgeen somtijds werd uitgebeeld door verwijderingen), en de ontkenning wordt verjaagd, daarna de twijfeling, dan de duisternis; en zo worden zij in het licht gesteld, dat is, in de erkennissen: daaruit staat vast, dat hen die in het geloof zijn, niets kan schaden, ook al waren zij midden onder duivels, en in zulke sferen die moordend schijnen.

Zekere Mahomedanen kwamen bijna terstond na den dood in kringen en samenstemmingen.

3494. Ik hoorde een zeker sonoor maar ietwat grover kringkoor [*gyrus*, kring, soms ook koor of rei], dat ik terstond herkende vanuit den kring en het geluid, namelijk dat het er een was vanuit de Mahomedanen; het was grover dan een eerder gehoord kringkoor, of niet zo vloeiend; anderen zeiden mij, dat het Mahomedanen waren, voor 3 of 4 dagen uit het leven verscheiden: eender hoorde ik ook een kringkoor van Mahomedaanse vrouwen, waarover zij hetzelfde zeiden; het werd ook gegeven te doorvatten dat het Mahomedanen waren, door de vergemeenschapping van hun verlustiging, toen zij hoorden dat het vrouwen waren: zij hielden den gansen nacht aan; en ten slotte hoorde ik, dat dezelfde hun kringkoren sneller en bedrevener uitvoerden, zijnde aldus binnen bijna één nacht in de samenstemming (of harmonie), want het zijn kringkoren, wanneer allen zoals één spreken en denken, en een ieder zoals allen. Sommige geesten zeiden, dat Christenen niet kunnen worden ingewijd in samenstemming of een kringkoor, somtijds pas na 30 jaren, 1748, 6 Oct.

Hoe de ene geest den ander leidt tot denken en spreken.

3495. Toen ik schreef over de vrijheid, namelijk dat degene vrij is die door den Heer wordt geleid, en diegene een slaaf die meent zichzelf te leiden, plooiden een geest aan mijn linkerzijde aan, menende dat hij vrij was omdat hij uit zichzelf sprak, maar het werd gegeven hem te zeggen, dat hij niet werd geleid door zichzelf maar door anderen, en wel door zodanigen die hem wilden doden als zij het konden; en ik vroeg hem of het zo niet beter was dat hij door den Heer werd geleid, Die al het goede geeft, of voor allen het goede wil. Toen hij nog bleef menen uit zichzelf geregeerd te worden en uit zichzelf te

spreken, werd hem getoond welke geesten hem leidden, of door hem spraken, en wanneer dezen spraken anderen spraken die genen leidden, en zo voort achtereenvolgens 5, 6, of 7 keer, die bekenden dat zij door genen spraken de een na den ander, die meenden op hun beurt vanuit zich te spreken. Het werd opgemerkt daar zij in een zekere ronde spiraal optraden, en dat zo de invloed van des Heren leven invloede door een soort van voortlopenden spiralen vorm; en deze vorm kan niemand weten dan de Heer. 1748, 6 Oct.

**Aangaande hen die door de goede aandoeningen der mensen handelen,
en hen tot hun zijden buigen.**

3496. Er was een zekere geest, mij in het leven bekend geweest, ofschoon ik toen onkundig was ten aanzien van diens bedoelingen en handelswijze; hij was in zijn tijd geacht om zijn gaven van vernuft boven anderen; ik sprak met hem, en toen vloede hij in op gewone wijze, zo dat het nauwelijks verschilde van de invloeiingen uit anderen die zonder beginselen van methode handelen; maar deze nam geen andere dingen te baat dan die welke den mens verkwikkelijk waren, en welke goede aandoeningen worden geheten; hij stemde met die in, zo bijvoorbeeld leidde hij kleine kinderen binnen, en vertoonde daarmee liefelijke schouwspelen als het ware, om de goeden aan te lokken, en eendere andere dingen; aldus trok hij tot zich de animi door middel van hun goede aandoeningen; het werd ook bevonden, dat hij met geweten was begaafd, zodat hij niet wilde handelen tegen het geweten van het goede en het ware; ik doorvatte ook diens tederheid daarin dat hij niet degenen wilde kwetsen die elkander wederzijds liefhadden, welke liefde werd uitgebeeld door een met lichtstralen omkransd kindje, van zijn moeder gedragen, zoals ook de Heer als klein kind op sommige plaatsen wordt voorgesteld; en toen zij zeiden dat hij hiermee zou ophouden, zeide hij dat hij niet zou ophouden tenzij de Heer hem zou zaligen; omdat hij zodanig was dat hij door goede aandoeningen wilde handelen, en met dergelijke dingen, en tevens kon bewogen worden door een zekere tederheid van geweten, werd hij in een gezelschap opgenomen van hen die zodanig waren; en vandaar handelde hij door een zachten invloed die niet gemakkelijk kan worden beschreven, dan zo te zeggen door een zeker paarlachtige, maar toch vloeiend, en wel naar het linker oogvlies; dezulken handelden met hun wil binnenwaarts, maar toch zijn het degenen die zijn toegewezen aan de buitenste vliezen van het linkeroog; hun aanwaai is ietwat koud, en die koudheid wordt nu ook vooral gevoeld in de streek van de

linkerknie: en verder vloeyde hij in met de ademhaling in de linkerborstzijde ten aanzien van mijn aanvoeling, niet anders dan aangenaam, voor zover ik nog weet: zodanig dus zijn zij die overeenstemmen met de uitwendige linkeroogvliezen, 1748, 7 Oct. Het zijn dus degenen die vanuit een zekere tederheid van geweten de dingen beschermen die tot het linker oog behoren.

3497. Verder behoren tot hen zowel de bozen als de niet-bozen, eerstgenoemden eender aan hen die onder Dippel worden verstaan, waarover eerder hier, die gemene ideeën hebben, namelijk niet gebonden zijnde aan enig beginsel dat zij in zichzelf bevestigd hebben; zulke (vage) gemene ideeën kunnen ook niet gemakkelijk worden beschreven; zij hielden mijn gemoed als het ware verstoken van zeker bepaalde dingen, en zij traden op als uitzwermend in een open veld, zodat zij het gemoed niet aan wat ook gebonden hielden; ik kon van dingen niet enigen zin hebben; zo wazig is hun sfeer; maar toch konden zij, waarover ik mij verwonderde, in die sfeer spreken over vastgestelde dingen, en als zulke geesten niet werden vastgehouden in ideeën van spreken, zou ik niet weten of zij wel bestaan, want het is als het ware een gewone sfeer van een gansen geest [*sphaera communis totius spiritus*]: als dienvolgens de werkingen in het lichaam zouden geschieden, zo zouden de beweegvezels dermate verslappen, dat de mens nauwelijks zijn excrementen en urine zou kunnen inhouden, hetgeen ook te ondervinden werd gegeven. Bovendien hebben zij geen ander bepaalds, dan dat zij de mensen willen leiden, zij die goed zijn door goede aandoeningen, zij die boos zijn door boze aandoeningen of begeerten: omdat zij aldus in een gemene idee zijn, en niet door leven bepaald, kunnen zij die goed zijn in vele gezelschappen der goeden verkeren, en daar vastgesteld en bepaald worden, want zij laten zich vastgesteld en bepaald worden, hetgeen werd ondervonden; aldus niet dan tot dingen die goed zijn: zij die boos zijn, kunnen verkeren in veel boze gezelschappen, en daar gefixeerd. Zij die in zulk een gemenen staat van ideeën zijn, denken niet veel na over anderen, maar nochtans vallen veel dingen in hun bespiegelingen; zo dat zij niet weten vooraleer zij aanvangen te bespiegelen dat zij anderen naar hun zijde overhalen.

Over de Hollanders voornamelijk, die de goederen van anderen ontfutselen door arglist en bedrog.

3498. Iemand was boven het hoofd aanwezig, onzichtbaar, welke aanwezigheid ik doorvatte vanwege een stank van tanden, ook van uitwerpselen, en daarna

snoof ik door de neusgaten een geur van verbrand hoorn of been; omdat hij onzichtbaar was, meende ik dat hij een zodanig iemand was; maar het werd mij gezegd, dat hij van de Hollanders was: toen kwam er een grote bende van hen opzetten van lager op, wederom van achteren, gelijk een wolk; ik doorvatte dat zij van eendere soort waren; degenen die boven het hoofd werden ontdekt, waren onzichtbaar; ik meende dat zij heel subtiel waren, en dus geestelijk boos; maar het werd gezegd dat daar waar een geestelijke sfeer is, dezulken onzichtbaar zijn, maar in een natuurlijke sfeer aan elkander zichtbaar verschijnen; want zij die zo natuurlijk zijn, dat zij niets denken over geestelijke dingen, noch geloven aan het bestaan van hemel en het, noch van geesten, zijn derhalve natuurlijk genomen onzichtbaar.

3499. Zij kwamen vooraan, hogerop, en van daar of spraken zij, met de grootste inspanning, bedrevenheid en kunstgrepen daarnaar strevende, dat niets aangaande hen uitlekte; het is niet nodig te vertellen welke kunst zij te baat namen, slechts dit dat zij aan anderen hun ideeën wilden ontfutselen, en bovendien andere ideeën invoerden die zouden verhinderen dat zij ontdekt werden; en zulks vrij lang achtereen; daarvandaan werd het te kennen gegeven, dat zij zodanig waren geweest in het lichaam, zodat zij niet wat ook wilden ruchtbaar maken van de dingen die zij bedreven en dachten, een ander aangezicht en een andere spraak voorgevend, terwille daarvan dat zij aan anderen hun goederen konden ontfutselen, ook arglistig, zoals vaststaat uit dezulken; vanuit een in het leven aangenomen gewoonte, grijpen zij in het andere leven aan al wat hun tegenkomt, terwijl zij de dingen verbergen die zij doen en denken; maar toch herinner ik mij niet, dat zij andere dingen voorwendden, en zo door leugens wilden bedriegen, slechts dat het een soort van list was, zodat niemand wist wat zij uitvoerden, en zo met een ander gelaat anderen bedrogen, wie dan ook. Zij oefenden dit uit voor bijna 10 of 12 uren, met allen ijver zwoegende opdat het maar niet openbaar werd: een klaarblijkende list werd ik niet gewaar, en nu ook sluipen zij stilletjes weg.

3500. Sprekende over hun handelonderneming, doorvatte ik ook dat zij niet zozeer het leven stelden in het geld, maar meer in de negotie zelf; zodat het niet zozeer ging om het geld in koffers, in koopwaren, wat zij ook niet zo hoog aansloegen, als wel om den koophandel, wat dan hun einddoel was en zo hun ziel; hun zinnen waren daarop gesteld: koopmanschap; dit hadden zij gemeen; sommigen echter daarenboven dat zij prachtige gebouwen wilden hebben, ook riante buitens, voorts ook een overdadig leventje, maar zulks weinigen. Ik sprak met hen over hun negotie, zijnde hun leven en ziel, dat zij bezit wilden nemen onverschillig op welke wijze en met welke kunstgrepen,

van al wat anderen hadden, en wel ook overal elders in de wereld, en dat zij zo meenden dat alles hun toebehoorde: over de Joden zeiden zij dat zij hen haatten om hun buitenlandse handelsbetrekkingen; maar wat de negotie betreft, namelijk dat zij een boel geld op geheime manieren, hun onbekend, in hun vaderland wisten binnen te halen, dulden zij hen derhalve, maar nochtans kunnen zij hen niets ontfutselen, en daarom hebben zij met hen geen handelsgemeenschap; aldus prefereerden zij hen boven de overigen, maar alle anderen in het algehele wereldrond niet zo, van mening zijnde dat zij de goederen van genen aldus naar zichzelf kunnen toehalen.

3501. Dat zij niet worden geraakt door enige liefde van den naaste, stond daaruit vast; het werd getoond dat zij onschuldigen wilden vermoorden, door een gezien klein kind dat zij begeerden af te maken, want zodanig is hun sfeer, dat als zij een klein kind zien, begeren het te doden, sommigen de onschuld zelf. Dat zij liefde voor hun eigen kinderen hebben, werd mij getoond daarmede dat een moeder haar kindje kuste; maar gezegd werd, dat zulk een liefde is als die der brute dieren, die ook hun telgen zo liefhebben.

3502. Van hen werd gezegd, en doordat, dat het hun rijken, zodra zij in de andere wereld komen, toeschijnt te wonen in prachtige paleizen, en wederom te leven zoals in het leven; maar dat leven verandert geleidelijk, zodat zij bij stukjes en beetjes in mindere huizen wonen, en daarna in helemaal gene; voorts dat zij worden verstoken van hun rijkdommen, en armen worden, hetgeen zij ook bekennen, en rondom gaan ten einde aalmoezen te krijgen; en omdat zij zodanig zijn, worden zij door de gezelschappen tot welke zij komen, niet opgenomen, maar hier en daar afgeranseld; zo wordt hun leven geleidelijk in het tegendeel veranderd, zodat zij tenslotte drekkig zijn, en een stank van tanden en van drek verspreiden.

3503. Ik sprak met hen over verschillende dingen, voorts dat er in het andere leven geen aanzien des persoons bestaat, maar dat rijken evengelijk worden gezaligd als armen, en dat de rijken rijk kunnen worden en handel drijven zoals de handelslieden, en nochtans gezaligd worden; want een ieder wordt beschouwd vanuit het einddoel en de liefde; en dat er rijken onder hen zijn, die eender handel hebben gedreven, en nochtans het eeuwige leven genieten, en dat het merendeel der armen heel wat minder zijn dan zij, en verworpen worden: maar zij wierpen tegen, dat zij om gezaligd te kunnen worden, hun handeldrijven moesten opgeven, en hun geld afstaan aan de armen, en ellendig worden; maar het werd gegeven hun te antwoorden, dat het hiermede niet zo gesteld is, en dat hun rijken die goed zijn en gezaligd worden, van een ander gevoelen zijn; zij weten dezelfde handelswijze, maar zij weten nochtans dezelve

en leggen haar uit volgens een innerlijken en waren zin: zoals bij voorbeeld in het gebed des Heren, dat ik hun opzegde, waar genen bidden dat de Heer hen niet in verzoeking leide, aldus degenen die waarlijk Christenen zijn, terstond zeggen dat de Heer niemand in verzoeking leidt; en daarom blijven zij niet in de letter, maar in den innerlijken zin der letter; aldus eveneens aangaande de dingen die van den rijken jongeling werden gezegd, namelijk dat hij al het zijne zou verkopen, en het kruis opnemen; hetgeen in den innerlijken zin gans anders is te verstaan; maar genen dragen, omdat zij zodanig zijn, en aan schandelijk winstbejag verslingerd, zulke dingen alleen maar in den mond, aangezien zij hun goddeloos leven willen leven. Bovendien zeiden zij ook, dat als zij niet zodanig waren, zij geen schatten zouden hebben kunnen vergaren, en zo het kleine gemeenebest verdedigen, hetwelk zich toch door schatten kan verdedigen tegen zoveel vijandige naburen [*vicini*]. Maar het werd hun getoond, dat nauwelijks iemand vanuit zulk een beginsel handelt, maar dat het slechts een aangenomen argument is; behalve nog dat zij kunnen zwemmen in schatten, en nochtans niet hun zinnen daarop zetten, dermate dat zij begeren anderen te beroven van hun goederen.

3504. Ik hoorde ook de straf der verscheuring van dezulken, van de lenden, van de borstkas, van het hoofd; maar wat die dingen betekenen wat betreft de lenden, de borstkas, en het hoofd, weet ik nog niet voor zeker.

3505. Ik hoorde verder, dat sommigen niet den Heer erkennen, te minder dat Hij het heelal regeert; maar nochtans dat zij een zeker hoogste Wezen [*Ens*] erkennen, dat bestuurt, want zij hebben het aangeleerd uit hun negoties, dat er zulk een bestiering is, omdat de een slaagt, de ander niet, hoezeer die zich ook aftobt. Vanuit deze oorzaak ook is het dat zij bidden, en de heilige ritens waarnemen, aldus om hun eigen doeleinden, voorts om andere oorzaken.

3506. Toen over hun republiek gesproken werd, namelijk dat zij zo moeten doen, om welgesteld te zijn, en zo weerstand te kunnen bieden aan de naburige vijanden, werd hun gezegd, dat dit niet hun einddoel kan zijn, omdat zij, indien zij ergens anders plaatsen wisten die meer winstgevend zijn, zich terstond daarheen zouden begeven met hun hebben en houden, en zo de republiek in de steek zouden laten; hetgeen zij toegaven; behalve wat eerder is gezegd, namelijk dat zij zich zouden kunnen verrijken, en nochtans niet verdorven zijn; ook werd hun getoond dat handeldrijven niet een boze is, zoals zij die zwaarden maken, geweren, buskruit; dezulken kunnen nochtans goed zijn, hoewel zij zulke dingen maken, waarmee het menselijk geslacht wordt gedood, want zij weten niet van het nut, noch bekommeren zij zich

erom; zij kunnen denken dat zulke dingen nodig zijn ter verdediging van de maatschappij, wat dezelve ook zijn, daar de maatschappijen zodanig zijn.

3507. Genen weten amper, dat zij in het andere leven zijn, omdat zij vrijwel helemaal natuurlijk zijn, en onkundig daaromtrent wat het geestelijke leven is, waarover zij ook niets geweten hebben in het leven van het lichaam, degenen verachtende die over het geestelijke leven spraken, en hen bespottende: en daarom ook verschijnen zij in de geestelijke sferen slechts als stinkende tanden, met de aangezichten daarboven dermate weggetrokken, dat nauwelijks iets van een aangezicht verschijnt, hetgeen getoond werd met verscheidenheid.

3508. Dat de Hollanders zijn van een ander leven of van een andere natuur dan de andere naties, werd ook gegeven te concluderen vanuit verschillende dingen, zoals hieruit dat andere naties nochtans iets heel anders eveneens in acht nemen, zoals het eerbare, vrome, godsdienstige, ontwikkelde, vriendschappelijke, of hen die zodanig zijn, behalve dat zij toch ook schatten begeren te vergaren; maar de Hollanders zijn merendeels niet zo, slechts uitziende op goud, en verder voor de rest geen achtung voor iets zodanigs, maar spot, alleen opziende tot rijkards.

3509. Toen ik met hen sprak, vroeg ik wat zij vanuit het leven van het lichaam over hadden, gegeven dat het maar een puntje van tijd was geweest, terwijl na den dood een leven opvolgt, zijnde eeuwig, waar 10.000 jaren niks te betekenen hebben; wat daarbij vergeleken 50 of 60 jaar? Toen zij dit overdachten, moesten zij het toegeven.

3510. Bovendien zijn zij onzichtbaar voor de overige geesten, die zeiden niet te weten waar zij zijn, en hoe zij komen in den hemel; voor mij waren zij eveneens onzichtbaar meer dan een helen dag lang, en nochtans werkten zij sterk op mij, vooral om niet wat ook over hen te schrijven, welke kracht van inwerking ik sterker voelde dan in andere gevallen, behalve nog dat zij ook geen innerlijke dingen toelieten, welke zij hoonden; zij traden toen ook zo sterk op, dat anderen het eerder nauwelijks sterker hadden kunnen doen, omdat zij mij tot toorn ontstaken.

3511. Dat zij verder aldus onzichtbaar zijn, komt bij hen uit een natuurlijke oorzaak voort, namelijk dat zij niet willen dat de mensen zouden weten wat zij denken; zij zwijgen en verhelen hun raadslagen, en denken over de anderen, en zien bij iedereen, wie het ook is, hoedanig die is, of zij wel nuttig zijn tot hun doeleinden; aan deze stilzwijgendheid, zodat zij aan de anderen hun eigen doeleinden willen verbergen, ontlenen zij het feit dat zij onzichtbaar (of onwaarneembaar) zijn, hoezeer zij ook natuurlijk zijn, en dat andere geesten niet weten waar zij zijn, en langs welken weg zij in den hemel

komen: de andere oorzaak echter hunner onzichtbaarheid is geestelijk, en wel deze, dat zij dermate grof denken over de geestelijke dingen, of over het andere leven, maar slechts op hun manier, dat er een Opperwezen is, hetwelk zij erkennen, maar er verder niet over uitweiden; en daarom ook dulden zij in hun tempels geen sculpturen, beelden, en schilderijen, om daarvandaan geen grovere ideeën te krijgen. Het werd getoond, dat zij, wanneer een beeld van den gekruisigden Heer aan hen werd voorgehouden, zoals op andere plaatsen gewoon is, alsdan terstond wegvluchten, en als het ware verdwijnen. Ik heb gehoord en doorvat, dat zij van dien aard zijn dat zij niet willen dat zulke dingen hun ideeën vastleggen, en dat zij liever in onbestemdheden blijven, zodat zij niet verstaan en doorvatten de dingen die hoger of innerlijker dan de natuur zijn; weshalve zij er ook niet over redeneren; en als zij iemand daarover horen redeneren, houden zij hem voor gek, en lachen derhalve openlijk over hen, vermits het geen rijkaards zijn, want rijke lui willen zij niet kwetsen in hun eigen belang, het aan anderen overlatende om daarover te denken en in de war te komen; zij denken dat het nochtans in de innerlijke dingen kan uitkomen: hoedanig zij zijn werd uitgebeeld door een dun waterige tussen iets wat aan beide kanten aangrenzend zichtbaar was, waarmede het natuurlijke werd uitgebeeld.

3512. Getoond werd ook, dat wanneer sommigen werden opgeheven in de sfeer van innerlijke engellijke geesten, alsdan hun spraak der ideeën golvend was, en wel zó subtiel dat het mij verwonderde, ja zelfs dermate gesubtiliseerd dat ik het nauwelijks kon doorvatten, van mening dat zij tussen de engelen waren; want door de subtiliteit verdwenen zij bijkans uit mijn doorvatting; het werd uitgebeeld door een tere witachtige wolk, binnen welke sfeer zij geheel en al waren, zowel met hoofd en lichaam als met voeten, aldus niet zoals anderen, die hun voeten hadden in de lagere wereld der geesten; maar het werd gezegd dat zij die opgeheven waren, niets denken aangaande geestelijke dingen, maar alleen hoe zij aldus subtiel kunnen zijn, wat, als eerder gezegd, alleen het eerste vlak is om (in een hogere sfeer) te kunnen zijn.

3513. Ik hoorde sommigen vanuit die sfeer spreken, die waren onderricht wie de Heer is, Die het heeal regeert; zij werden opgenomen, en toen zij het eenmaal wisten, waren zij overtuigd en overreed, dat de Heer het heeal regeert, waardoor zij dan standvastiger zijn dan anderen; en wel zodanig dat zij, dan eenmaal bijna geheel in die sfeer zijnde, niet willen zijn onder degenen in de wereld der geesten, noch degenen aanhoren die redeneren vanuit zichtbare dingen en eendere dingen, en zich verduisteren en verwarren door redeneringen; veeleer lachen zij erom, maar blijven zonder zulke dingen

in de waarheid, waarvan zij zich niet laten afleiden; hetgeen zij ook ontlenen aan het leven in het lichaam, namelijk, als eerder gezegd, ter oorzaak hiervan dat zij niet redeneren over innerlijke dingen, omdat zij beweren, dat niemand die kan weten; voorts ook deswege dat zij zelden langs andere wegen tot hun doeleinden komen, in hun handelstransacties, dan de zekere en bevestigde paden, en met zulke middelen en maatregelen te baat genomen die niet falen, wat zij uit ondervinding weten; aldus krachtens hun subtiële denking, waarvan hun natuur was doordrenkt, zien zij ook hoe anderen dwalen, die ongewisse middelen en raadslagen te baat nemen, zonder ondervinding en beginsel, waardoor zij zelden slagen. Dat zij zodanig zijn, kan eveneens aan anderen bekend zijn: en daarom worden zij, wanneer zij in het andere leven zijn, bevestigd en overreed aangaande de dingen die waar en waarlijk goed zijn; alsdan gaan zij geen anderen weg, terwijl de Heer hen bewaakt in hun zodanige natuur; en daarom worden zij meer dan anderen zowel bevestigd als overreed. Hetgeen ook de oorzaak is, dat andere geesten zeiden dat zij niet wisten waar zij waren, en hoe zij tot den hemel kwamen. 1748, 10 Oct.

3514. Ook worden zij niet zo onderricht als de anderen, omdat zij onderricht redeneringen noemen; maar wanneer zij aldus lang zo hebben rondgezworven, niet wetende hoe in den hemel te kunnen komen, en hoe uit de ellende te geraken, zo wordt het dan als het ware aan hen overgelaten te denken over de middelen, namelijk dat zij niet in de middelen zijn; dan worden allengs de erkentissen des geloofs ingeboezemd, als door henzelf; en die erkentissen worden ook bevestigd, wanneer zij dezelve overdenken, zonder te weten hoe; aldus worden zij tenslotte overreed: want niet door onderrichtingen worden zij overreed, zoals de anderen. Onder hen zijn er in den hemel der geesten degenen die “standvastigheden” kunnen worden geheten, want zij houden stand, en laten zich ook niet weghalen door enige list, of kunstgreep, of redekaveling, of ingespoten twijfels, of door de duisternis deswege, of door begoochelingen, schijnbaarheden, en fantasie; vooral zij wier ziel of leven was gelegen in negotie, niet in geld, en een lekker leventje als einddoel.

3515. Maar de sfeer dergenen die nog niet het geloof hebben aangenomen, is voor dezulken die de innerlijke dingen erkennen en overpeinzen zodanig dat het hun aanhoudend tegen de borst stuit, en die sfeer is voor hen stuitender dan die van alle andere geesten. Daaruit stond voor mij na meer dan een helen dag vast, hoe moeilijk zij gebracht kunnen worden tot de erkenning van de innerlijke dingen des Woords; want vanuit de getoonde innerlijke dingen, dus uit ondervindingen en aantoningen, worden zij niet verlustigd, noch aangedaan zoals de anderen, maar bieden aanhoudend stilzwijgend weerstand,

en weerstreven, zonder openlijk tegenspraak te houden: zij weerstreven slechts in het algemeen; vandaar schijnen zij in de wereld bezwaarlijker daartoe geleid te kunnen worden om de dingen te geloven die van het ware geloof zijn, dan anderen; het werd mij getoond, dat hun sfeer botst tegen de sfeer van hen die in het geloof zijn, maar dat zij zo hardnekkig zijn, dat die sfeer zich niet laat overwinnen; de sfeer van dezen dreef derhalve genen naar rechts, maar genen lieten zich niet overwinnen, zodat dezen wederom de vlucht namen, aldus over en weer ettelijke malen, zodat ten slotte de niet-gelovers tot terugtocht werden gedwongen; verder verschenen zij aangedaan met broeken en bovenkieren zoals de mensen van dezen aardbol, maar zij verschenen aldus aangekleed slechts duister, of in een donker visioen. 1748, 10 Oct.

3516. Zij voerden het hier en daar in den mond, dat het terwille van hun Republiek was dat zij zo deden, namelijk anderen van al hun dingen te willen beroven, alsof tot hen alleen alle dingen behoorden die er in het algehele wereldrond waren. Maar het werd hun gezegd dat zij de Republiek (of het gemenebest) niet in het hart droegen, maar het alleen maar opvatten als een bevestigend argument, zoals iemand doet wanneer hij in een of andere begeerte is, en daarna dezelve vanuit gewoonte verdedigt; daarom waren zij in een staat gebracht van eventueel de republiek of het gemenebest en de inwoners te kunnen beroven van alle dingen, onverschillig welke, of zij dat zouden doen; en of zij, als de Republiek zich daarna niet zou kunnen handhaven, met de verworven schatten zouden emigreren zonder er zich iets van aan te trekken als de Republiek totaal ten onder ging – en het werd getoond met een aan mij vergemeenschapte idee van hen, dat zij het zouden gedaan hebben: en daarom is het een achterna aangenomen argument, en niet het einddoel; als het hun einddoel was, dan zou er iets goeds in geweest zijn; nu was er niets dan het boze, omdat zij algeheel gekant zijn tegen de liefde jegens den naaste, onbekommerd, zoals werd getoond, of zij zo hele families hadden uitgeplunderd, zodat die naakt met hun kinderen uit bedelen zouden moeten gaan: en daarom is in hen niets dan het boze. Zij waren verwonderd toen zij ontwaarden dat zij niets van het goede hadden, hetgeen zij niet anders konden dan beseffen, want zij weten dat de liefde van den naaste de voornaamste wet is; of zijzelf iets van die liefde hadden, dan alleen jegens hen die hen begunstigen in hun correspondentie en negotie, moesten zij overwegen, maar vonden het niet. Zij oordelen over anderen dat die last hebben van fantasieën en daarmee geïnfecteerd zijn; maar het werd hun gevraagd of zij niet tegen de liefde gekant zijn, en of de liefde niet alles te boven ging; daarop konden zij geen antwoord geven.

3517. Sommigen hunner werden overgelaten aan hun denkingen die zij hadden gehad over de hemelse vreugde; het werd gezegd dat zij toen hadden gedacht dat het een andere vreugde was, die zij niet kenden; maar dat zij niet zulk een vreugde hadden gehad als op aarde, zodat zij niet konden zeggen of die vreugde was te verkiezen boven hun aardse: daarom konden zij geen andere idee van de hemelse vreugde hebben dan vanuit de aardse: hun werd gevraagd wat zij nu in het andere leven hadden te verwachten, aangezien daar geen negotie is, en geen schatten zijn, welke onbekend zijn in het andere leven, noch koopwaren, daarop konden zij niets antwoorden.

3518. Toen hun werd gezegd, wat ik niet hoorde, dat zij niets vanuit hun eigen krachten konden doen, en zo in den hemel komen, doorvatte ik dat zij daarvandaan meenden de handen te moeten laten zakken en den invloed afwachten; want zij die zodanig zijn, kunnen niet iets anders vatten: maar het werd hun gezegd dat het daarmee niet zo gesteld is, doch dat men moet handelen, maar het aan den Heer toeschrijven, Die de macht en de krachten geeft, zoals wanneer de prediker zegt dat de Heer door hem spreekt, dat Hij diens gedachten en woorden regeert, en eendere dingen; alsdan zwijgt hij niet en wacht den invloed af, maar predikt alsof vanuit hemzelf; nochtans zegt hij daarna dat hij uit den Heer gesproken heeft; eender is het gesteld in de overige dingen, 1748, 10 Oct.

3519. Hun priesters noemden zij wereldlijke priesters, zeggende dat zij alleen wereldlijk zijn, omdat zij thuis leven zoals anderen; derhalve kunnen zij niet weten wat het hemelse is, want wanneer zij die hemels moesten zijn, leven zoals zijzelf thuis, zo kunnen dezen niet concluderen dat bij de mensen iets hemels is; bovendien noemen zij de leer des geloofs een band voor de maatschappij, zijnde alleen terwille van de minderen, opdat dezen zo gebonden worden gehouden: dat hun leven van handeldrijven zodanig is, werd uitgebeeld door als het ware een leven van winterlicht, en de vrij grote koude van hen werd gevoeld in voet en knie.

3520. Hoedanig de sfeer van hun geloof is, werd getoond, want toen ik den Paulus-tempel binnentrad, werd mij plotseling gezegd, dat iemand in zijn slaap had gedroomd dat hij door den heiligen geest was binnengeleid in dezen groten tempel; daarna verscheen iemand die in den hemel was geheven, van links naar rechts; en mij werd gezegd en het werd doorvat dat het iemand was die pas overleden was, en door de engelen onmiddellijk was heengeleid tot den hemel; waarover toen een gesprek was, namelijk dat iemand onmiddellijk na den dood naar den hemel heengevoerd was door de engelen, die hem hadden opgewekt en heengedragen; en het werd gezien dat hij door den Heer werd

aangenomen, en hem toen de heerlijkheid des hemels werd getoond. Toen daarover dat hij naar den hemel was overgedragen, het gesprek ging, brachten de Hollanders rondom mij een sfeer van ongelovigheid binnen, zodat zij nauwelijks konden worden overreed dat het zo was, hetgeen mij ook gegeven werd hun te vertellen; hun gedachten [*cogitata*] werden niet zo doorvat, maar de sfeer van ongelovigheid is een verzameling van vele denkingen [*cogitationes*] die bevestigd zijn; zij waren op een naijverige manier verwonderd dat zij beneden stonden, terwijl anderen tot den hemel waren opgeheven;

3521. ik sprak met hen daarover dat het vanuit hun sfeer kwam; zij zeiden dat zij zouden geloven als zij mij zouden zien wederopwekken een dode liggende op een doodsbaar; het werd gegeven hun te antwoorden dat als zij een dode door mij zouden zien wederopgewekt, zo zouden zij nochtans niet geloven, tenzij zij meerdere doden door mij zouden hebben zien opgewekt, en zelfs daarna zouden zij het aan natuurlijke oorzaken toeschrijven, en zo nog minder geloven dan tevoren, want zo is het gesteld met alles wat gewoon wordt, zodat het tenslotte niet anders wordt geacht dan het zien van groene grasweiden; wat evenmin verwondering wekt wanneer de oorzaken niet worden geweten, dan het manna dat het Joodse volk dagelijks zag; daarom kan geloof door wonderen niet worden ingeworteld, te minder overreden; maar het geloof zal er zijn zonder wonderen, opdat zij worden overreed. Zij zeiden daarna, toen zij aan hun denkingen waren overgelaten, dat zij, wanneer zij een priester een dode zouden hebben zien opwekken, hetzelfde eerst aan bedrog zouden hebben toegeschreven; en dat zij, wanneer zij waren overtuigd dat het geen bedrog was, alsdan zouden zeggen dat de ziel van den dode een geheime vergemeenschapping had gehad met den priester, waardoor de wederopwekking was bewerkstelligd: doch als zij dit meermalen zouden zien gebeuren, zo zouden zij daarbij blijven te denken dat er een of ander geheim achter stak wat zij niet begrepen; want in de natuur zijn er vele dingen die niet te doorvatten zijn; aldus zouden zij nooit geloven wat de priester mocht beweren, namelijk dat dit vanuit hemelse kracht is geschied; aldus zouden zij het aan de natuur toeschrijven: daaruit staat vast, hoedanig hun geloof is, ook al zouden er wonderen geschieden; hun geloof is zodanig dat zij niet geloven dat geesten bestaan, noch hemel, noch hel.

3522. Zij werden gezonden in hun leven, hetgeen in het andere leven geschiedt, en wat ongelofelijk is dat het aldus scheen te kunnen geschieden, namelijk dat hun leven verscheen als een witachtig licht, zoals het leven van zeker iemand, waarover boven, die zeide niets te zijn, en het is een leven zonder liefde, van dezen hier in natuurlijke dingen, namelijk dat zij geen liefde hebben jegens

den naaste, en van gene dat hij niet het geloof erkende, noch het woord liefde toeliet; aldus is een leven zonder liefde, hetgeen door zulk een witachtig licht werd uitgebeeld. In dit licht werd ik gezonden, naar het scheen, toen zij gezonden werden in het leven van hun negotie, of in den staat der denkingen waarin zij geweest waren, toen het goed ging met al hun zaken: een koude werd ontwaard rondom het linkerdeel van het hoofd, hetgeen de koude van dat leven is; maar zij zeiden, dat zij de koude niet voelden, omdat zij in hun verlustigingen waren, en in hun aandoening, zeggende dat zij in hun eigen hemel waren; vandaar werd hun warmte met mij vergemeenschap; zij deed het linkerdeel van het voorhoofd aan, voorts de linkerwang: maar het werd mij te weten gegeven, dat hun leven wordt verkeerd in vrieskou, en de pracht en praal van hun leven in ellendigheden, aldus alle dingen in het tegendeel, want eerder kunnen zij niet worden aangedaan door de geestelijke dingen, te minder door de hemelse dingen. 1748, 10 Oct.

3523. Tenslotte werd tot hen gezegd, naar ik gis van hen die vanuit dezelfde natie zijn, door mij, dat zij, omdat zij in het leven zo inzichtsvol waren geweest, en hadden doorvat wat waar is, kunnen weten dat de liefde jegens den naaste de voornaamste wet is, en dat zonder de liefde jegens den naaste niemand in den hemel kan komen, want de hemel, of de hemelse gezelschappen, bestaan in liefde, omdat zij enig en alleen uit den Heer is; vandaar zouden zij kunnen weten, of zij zulk een liefde hebben gehad, en aldus in den hemel zouden kunnen worden toegelaten; zij wierpen tegen dat degenen die handelaren zijn, zich niet om zulke dingen moeten bekommeren; maar geantwoord werd hun, dat er rijke kooplieden zijn, en veel rijker dan zij, die in den hemel zijn, en dezen spraken doorheen mij tot hen, en die ook rijk hadden kunnen worden, maar, zoals zij beweerden, het gemenebest ten doel hadden gehad, en de liefde jegens den naaste, en de koophandel hadden uitgeoefend slechts terwille van een functie in de wereld, en bovendien niet hun hart daarop hadden gezet, vandaar ook niet een leven hadden nagejaagd vanuit schatten en negotie; dat dezen rijker waren geweest dan genen, werd met ideeën van geestelijke dingen getoond: en bovendien zeiden zij, dat er in het andere leven geen aanzien des persoons bestaat, 1748, 10 Oct. Hieraan zij alleen toegevoegd, dat deze geesten hardnekkig eraan vasthielden dat zij rijkaards zouden blijven, en hun misdadige machinaties kunnen uitoefenen, die er vele waren; misschien waren dat de illusies dier geesten over toekomstige dingen.

Dat de geesten een uitgezocht fijne doorvatting hebben van de dingen die ontstaan vanuit de gezelschappen.

3524. Tweemaal herinner ik mij dat het is voorgevallen, terwijl ik het niet wist, dat geesten mij door een soort van aandoening of verontwaardiging aan mijn animus en aangezicht de dingen ingaven die zij ontwaarden, en die mij niet anders dan door deze uitwerking bekend waren gemaakt; daaruit werd te weten gegeven, dat geesten uiterst fijn de veranderingen van aandoeningen en overredingen welke voorvallen, doorvatten, welke ik niet kon doorvatten dan alleen uit de uitwerking; zo gaven zij een soort van verontwaardiging of van schaamte in, waarvan ik de oorzaak niet zo kende dan alleen een tijd later; welke geesten het geweest zijn, weet ik niet, noch acht ik dat zij spraken; maar toch zijn zij nog aanwezig. 1748, 10 Oct.

Over de beschermengelen, en de geesten die den mens leiden.

3525. Ik ben onderricht, dat bij ieder mens twee engellijke geesten zijn, aan diens hoofd, door wie de Heer den mens beschermt; en de taak van dezen is, de boze geesten die aanspoelen [*alluunt*] te matigen en te regeren, behalve andere dingen die des mensen ware en goede betreffen: dezen zijn het, naar ik gis, geweest waarover boven is gehandeld; en bovendien zijn er geesten die menen den mens zelf te zijn, een, twee, drie, die de subjecten zijn van de wereld der geesten, in wie het streven der anderen invloeit; en deze geesten worden verwisseld volgens de gemene veranderingen van staat des mensen, en die worden geregeerd door de engellijke geesten, geheel buiten hun weten om. De engellijke geesten weten zonder bespiegeling niet anders dan dat zij de mens zijn, maar dan de innerlijke mens; zij handelen in diens innerlijke dingen der denkingen, welke tot des mensen denking niet zo komen; doch bij gegeven bespiegeling weten zij dat zij engellijke geesten zijn: aangaande hun verwisseling, namelijk of anderen bij beurten hun plaats innemen, daarover zijn zij niet zo onderricht; en daarom is hiermede eender gesteld als bij de bewoners van Jupiter; wanneer geesten-kastijders komen, dan zijn twee engelen aan het hoofd: eender eveneens bij de weder op te wekken doden, waar twee engelen zijn, 1748, 10 Oct.

Vervolg over de Hollanders.

3526. Over hun misdadige machinaties, en over hun volharding in het vernietigen van de innerlijke dingen, en tegen de echtelijke liefde, werden vele dingen in dezen nacht, voorts in waaktoestand, uitgebeeld; maar omdat ik niet kon verstaan wat zij betekenden, voorts of het van hen kwam, dan wel van andere snoodaards door hen aangespoord, kon ik niet weten, en daarom laat ik verdere vermelding achterwege.

3527. Alleen dat er aangaande hen werd gezegd, dat er nooit een gemoed is om in wat ook te veranderen wat waar en goed is, zoals wat zij waarlijk en goed geloven, namelijk dat de Heer het heelal regeert, dit zijnde eveneens voor hen en voor anderen de leer des geloofs, want de Heer Zelf zegt, dat Hem gegeven is alle mogendheid [*potestas*] in den hemel en op aarde: dat zij niets zijn, is hun eveneens bekend; dat zij den ouden mens moeten afleggen, die heeft te sterven met diens wellusten en begeerten, opdat de nieuwe mens moge opstaan; voorts dat alle leven is des Heren, want zij bidden en leeren, dat de Heer regeert al hun gedachten, woorden, en daden; het is bekend, dat zij ook zeggen te geloven, dat het geloof alles is, en aldus dat de liefde van den naaste de voornaamste wet is, en dat de liefde aldus het al is in alle en de afzonderlijke dingen des hemels, en zo in het geloof: en omdat de Heer is de enige liefde en vandaar de enige barmhartigheid, dat de Heer het heelal regeert, en dat het geloof is der liefde, derhalve van Hemzelf. 1748, 10 Oct; aldus worden hun negoties niet verdoemd.

3528. Daar dus de staat zodanig is, dat beide engelen de innerlijke dingen des mensen regeren, en tevens de geesten regeren die begeerten ingeven en menen zelf de mens te zijn, en vooral omdat de staat aldus is in het gemeen en in het bijzonder, dat de boze geesten inboezemen, dermate dat zij als het ware agerende krachten zijn, en de goede geesten of de engelen verdedigende krachten, zo volgt het daarvandaan dat de wereld der geesten overvuld is van boze geesten die het boze ingeven, welker subjecten zij zijn, die bij den mens zijn, zodat de goede geesten of de engelen niet langer weerstand kunnen bieden, waardoor het evenwicht vergaat; wat hetzelfde is als wat gelezen wordt over de voleinding der natiën, namelijk wanneer het boze het begint te winnen, of veeleer het goede te verjagen; als dan de goede geesten wijken, zou het met het menselijke geslacht zijn gedaan; dat de goede geesten geen weerstand kunnen bieden, tenzij door de onmiddellijke hulp des Heren, is mij hier en daar getoond; maar een onmiddellijke bijstand is niet volgens de orde, want de orde eist dat er een evenwicht zij van alle dingen; wanneer het evenwicht

vergaat, dan breken de laatste tijden aan; en dat deze zijn aangebroken, kan uit vele dingen geconcludeerd worden in mijn ondervinding [*apud me*]; want heden ten dage is er zulk een grote drom van boze geesten, en zulk een grote boosaardigheid, dat het ongelofelijk is: zij kunnen weliswaar allemaal met de minste kracht en door een klein kindje verjaagd worden, maar dan komen de bozen in zulk een marteling en in zulk een hel, dat het nooit anders zou kunnen of zij zouden nog meerdere martelingen hebben te verduren dan bevorderlijk zou zijn voor hun verbetering en hervorming; 1748, 10 Oct.

Dat de geesten, hoewel zij niets zien en doorvatten door middel van des mensen zinnen, nochtans weten wat hij denkt, en doorvatten wat hij begeert.

3529. Door ondervinding is mij te kennen gegeven, dat de geesten, hoewel zij niets zien of horen, door middel van des mensen oog of oor, nochtans weten wat hij denkt, en doorvatten alles wat hij begeert; ik sprak immers met geesten, door wie af en toe mijn denken en mijn verlangen werd geregeerd, en die zeiden dat zij niet zagen als ik bij voorbeeld bij het vuur was; en nochtans wisten en wilden zij beschikken wat ik zou doen; zij die verder verwijderd zijn, zien en horen aldus niet, en toch beschikken zij; ja zelfs weten de geesten den smaak van de dingen die ik eet en drink, hoewel zij geen smaak hebben: bovendien zouden zij het niet af en toe gewaar worden, als hun geen bespiegeling was gegeven; en nochtans beschikten zij de gedachten [*cogitata*] en verlangens; zij zijn immers als het ware des mensen denkingen [*cogitationes*], en diens begeerten; en al wat door de zinnen binnentreedt, en wat hij in de denking binnenhaalt, en in de begeerten, gaat zo tot de geesten; en daarom hebben zij het niet nodig te zien en te horen, aangezien zij zodanig zijn; anders is het gesteld bij mij. 1748, 10 Oct.

Dat de onderlinge liefde in den hemel is: den naaste meer lief te hebben dan zichzelf.

3530. Dit kan in een beeld worden gezien aan de waarlijk echtelijke liefde, namelijk dat de echtgenoot de gade meer liefheeft dan zichzelf; voor haar wil hij den dood ondergaan, voor haar besteedt hij al zijn bezit, aan haar geeft hij liever dan aan zichzelf: evenzo vanuit de liefde der ouders voor de kinderen,

wat voor een ieder duidelijk uitkomt, namelijk dat de moeder liever honger lijdt, dan het kind te laten hongeren; eender bij de beesten en de vogels, die meer verstaan en doorvatten de dingen die hoger of innerlijker dan de natuur zijn; weshalve zij er ook niet over redeneren; en als zij iemand daarover horen redeneren, houden zij hem voor gek, en lachen derhalve openlijk over hen, vermits het geen rijkaards zijn, want rijke lui willen zij niet kwetsen in hun eigen belang, het aan anderen overlatende om daarover te denken en in de war te komen; zij denken dat het nochtans in de innerlijke dingen kan uitkomen: hoedanig zij zijn werd uitgebeeld door een dun waterige tussen iets wat aan beide kanten aangrenzend zichtbaar was, waarmede het natuurlijke werd uitgebeeld.

3512. Getoond werd ook, dat wanneer sommigen werden opgeheven in de sfeer van innerlijke engellijke geesten, alsdan hun spraak der ideeën golvend was, en wel zó subtiel dat het mij verwonderde, ja zelfs dermate gesubtiliseerd dat ik het nauwelijks kon doorvatten, van mening dat zij tussen de engelen waren; want door de subtiliteit verdwenen zij bijkans uit mijn doorvatting; het werd uitgebeeld door een tere witachtige wolk, binnen welke sfeer zij geheel en al waren, zowel met hoofd en lichaam als met voeten, aldus niet zoals anderen, die hun voeten hadden in de lagere wereld der geesten; maar het werd gezegd dat zij die opgeheven waren, niets denken aangaande geestelijke dingen, maar alleen hoe zij aldus subtiel kunnen zijn, wat, als eerder gezegd, alleen het eerste vlak is om (in een hogere sfeer) te kunnen zijn.

3513. Ik hoorde sommigen vanuit die sfeer spreken, die waren onderricht wie de Heer is, Die het heelal regeert; zij werden opgenomen, en toen zij het eenmaal wisten, waren zij overtuigd en overreed, dat de Heer het heelal regeert, waardoor zij dan standvastiger zijn dan anderen; en wel zodanig dat zij, dan eenmaal bijna geheel in die sfeer zijnde, niet willen zijn onder degenen in de wereld der geesten, noch degenen aanhoren die redeneren vanuit zichtbare dingen en eendere dingen, en zich verduisteren en verwarren door redeneringen; veeleer lachen zij erom, maar blijven zonder zulke dingen in de waarheid, waarvan zij zich niet laten afleiden; hetgeen zij ook ontlenen aan het leven in het lichaam, namelijk, als eerder gezegd, ter oorzaak hiervan dat zij niet redeneren over innerlijke dingen, omdat zij beweren, dat niemand die kan weten; voorts ook deswege dat zij zelden langs andere wegen tot hun doeleinden komen, in hun handelstransacties, dan de zekere en bevestigde paden, en met zulke middelen en maatregelen regelen te baat genomen die niet falen, wat zij uit ondervinding weten; aldus krachtens hun subtiële denking, waarvan hun natuur was doordrenkt, zien zij ook hoe anderen dwalen, die

ongewisse middelen en raadslagen te baat nemen, zonder ondervinding en beginsel, waardoor zij zelden slagen. Dat zij zodanig zijn, kan eveneens aan anderen bekend zijn: en daarom worden zij, wanneer zij in het andere leven zijn, bevestigd en overreed aangaande de dingen die waar en waarlijk goed zijn; alsdan gaan zij geen anderen weg, terwijl de Heer hen bewaakt in hun zodanige natuur; en daarom worden zij meer dan anderen zowel bevestigd als overreed. Hetgeen ook de oorzaak is, dat andere geesten zeiden dat zij niet wisten waar zij waren, en hoe zij tot den hemel kwamen. 1748, 10 Oct.

3514. Ook worden zij niet zo onderricht als de anderen, omdat zij onderricht redeneringen noemen; maar wanneer zij aldus lang zo hebben rondgezworven, niet wetende hoe in den hemel te kunnen komen, en hoe uit de ellende te geraken, zo wordt het dan als het ware aan hen overgelaten te denken over de middelen, namelijk dat zij niet in de middelen zijn; dan worden allengs de erkentissen des geloofs ingeboezemd, als door henzelf; en die erkentissen worden ook bevestigd, wanneer zij dezelve overdenken, zonder te weten hoe; aldus worden zij tenslotte overreed: want niet door onderrichtingen worden zij overreed, zoals de anderen. Onder hen zijn er in den hemel der geesten degenen die “standvastigheden” kunnen worden geheten, want zij houden stand, en laten zich ook niet weghalen door enige list, of kunstgreep, of redekaveling, of ingespoten twijfels, of door de duisternis deswege, of door begoochelingen, schijnbaarheden, en fantasie; vooral zij wier ziel of leven was gelegen in negotie, niet in geld, en een lekker leventje als einddoel.

3515. Maar de sfeer dergenen die nog niet het geloof hebben aangenomen, is voor dezulken die de innerlijke dingen erkennen en overpeinzen zodanig dat het hun aanhoudend tegen de borst stuit, en die sfeer is voor hen stuitender dan die van alle andere geesten. Daaruit stond voor mij na meer dan een helen dag vast, hoe moeilijk zij gebracht kunnen worden tot de erkenning van de innerlijke dingen des Woords; want vanuit de getoonde innerlijke dingen, dus uit ondervindingen en aantoningen, worden zij niet verlustigd, noch aangedaan zoals de anderen, maar bieden aanhoudend stilzwijgend weerstand, en weerstreven, zonder openlijk tegenspraak te houden: zij weerstreven slechts in het algemeen; vandaar schijnen zij in de wereld bezwaarlijker daartoe geleid te kunnen worden om de dingen te geloven die van het ware geloof zijn, dan anderen; het werd mij getoond, dat hun sfeer botst tegen de sfeer van hen die in het geloof zijn, maar dat zij zo hardnekkig zijn, dat die sfeer zich niet laat overwinnen; de sfeer van dezen dreef derhalve genen naar rechts, maar genen lieten zich niet overwinnen, zodat dezen wederom de vlucht namen, aldus over en weer ettelijke malen, zodat ten slotte de niet-gelovers tot

terugtocht werden gedwongen; verder verschenen zij aangedaan met broeken en bovenkleren zoals de mensen van dezen aardbol, maar zij verschenen aldus aangekleed slechts duister, of in een donker visioen. 1748, 10 Oct.

3516. Zij voerden het hier en daar in den mond, dat het terwille van hun Republiek was dat zij zo deden, namelijk anderen van al hun dingen te willen beroven, alsof tot hen alleen alle dingen behoorden die er in het algehele wereldrond waren. Maar het werd hun gezegd dat zij de Republiek (of het gemenebest) niet in het hart droegen, maar het alleen maar opvatten als een bevestigend argument, zoals iemand doet wanneer hij in een of andere begeerte is, en daarna dezelve vanuit gewoonte verdedigt; daarom waren zij in een staat gebracht van eventueel de republiek of het gemenebest en de inwoners te kunnen beroven van alle dingen, onverschillig welke, of zij dat zouden doen; en of zij, als de Republiek zich daarna niet zou kunnen handhaven, met de verworven schatten zouden emigreren zonder er zich iets van aan te trekken als de Republiek totaal ten onder ging – en het werd getoond met een aan mij vergemeenschapte idee van hen, dat zij het zouden gedaan hebben: en daarom is het een achterna aangenomen argument, en niet het einddoel; als het hun einddoel was, dan zou er iets goeds in geweest zijn; nu was er niets dan het boze, omdat zij algeheel gekant zijn tegen de liefde jegens den naaste, onbekommerd, zoals werd getoond, of zij zo hele families hadden uitgeplunderd, zodat die naakt met hun kinderen uit bedelen zouden moeten gaan: en daarom is in hen niets dan het boze. Zij waren verwonderd toen zij ontwaarden dat zij niets van het goede hadden, hetgeen zij niet anders konden dan beseffen, want zij weten dat de liefde van den naaste de voornaamste wet is; of zijzelf iets van die liefde hadden, dan alleen jegens hen die hen begunstigen in hun correspondentie en negotie, moesten zij overwegen, maar vonden het niet. Zij oordelen over anderen dat die last hebben van fantasieën en daarmee geïnfecteerd zijn; maar het werd hun gevraagd of zij niet tegen de liefde gekant zijn, en of de liefde niet alles te boven ging; daarop konden zij geen antwoord geven.

3517. Sommigen hunner werden overgelaten aan hun denkingen die zij hadden gehad over de hemelse vreugde; het werd gezegd dat zij toen hadden gedacht dat het een andere vreugde was, die zij niet kenden; maar dat zij niet zulk een vreugde hadden gehad als op aarde, zodat zij niet konden zeggen of die vreugde was te verkiezen boven hun aardse: daarom konden zij geen andere idee van de hemelse vreugde hebben dan vanuit de aardse: hun werd gevraagd wat zij nu in het andere leven hadden te verwachten, aangezien

daar geen negotie is, en geen schatten zijn, welke onbekend zijn in het andere leven, noch koopwaren, daarop konden zij niets antwoorden.

3518. Toen hun werd gezegd, wat ik niet hoorde, dat zij niets vanuit hun eigen krachten konden doen, en zo in den hemel komen, doorvatte ik dat zij daarvandaan meenden de handen te moeten laten zakken en den invloed afwachten; want zij die zodanig zijn, kunnen niet iets anders vatten: maar het werd hun gezegd dat het daarmee niet zo gesteld is, doch dat men moet handelen, maar het aan den Heer toeschrijven, Die de macht en de krachten geeft, zoals wanneer de prediker zegt dat de Heer door hem spreekt, dat Hij diens gedachten en woorden regeert, en eendere dingen; alsdan zwijgt hij niet en wacht den invloed af, maar predikt alsof vanuit hemzelf; nochtans zegt hij daarna dat hij uit den Heer gesproken heeft; eender is het gesteld in de overige dingen, 1748, 10 Oct.

3519. Hun priesters noemden zij wereldlijke priesters, zeggende dat zij alleen wereldlijk zijn, omdat zij thuis leven zoals anderen; derhalve kunnen zij niet weten wat het hemelse is, want wanneer zij die hemels moesten zijn, leven zoals zijzelf thuis, zo kunnen dezen niet concluderen dat bij de mensen iets hemels is; bovendien noemen zij de leer des geloofs een band voor de maatschappij, zijnde alleen terwille van de minderen, opdat dezen zo gebonden worden gehouden: dat hun leven van handeldrijven zodanig is, werd uitgebeeld door als het ware een leven van winterlicht, en de vrij grote koude van hen werd gevoeld in voet en knie.

3520. Hoedanig de sfeer van hun geloof is, werd getoond, want toen ik den Paulus-tempel binnentrad, werd mij plotseling gezegd, dat iemand in zijn slaap had gedroomd dat hij door den heiligen geest was binnengeleid in dezen groten tempel; daarna verscheen iemand die in den hemel was geheven, van links naar rechts; en mij werd gezegd en het werd doorvat dat het iemand was die pas overleden was, en door de engelen onmiddellijk was heengeleid tot den hemel; waarover toen een gesprek was, namelijk dat iemand onmiddellijk na den dood naar den hemel heengevoerd was door de engelen, die hem hadden opgewekt en heengedragen; en het werd gezien dat hij door den Heer werd aangenomen, en hem toen de heerlijkheid des hemels werd getoond. Toen daarover dat hij naar den hemel was overgedragen, het gesprek ging, brachten de Hollanders rondom mij een sfeer van ongelovigheid binnen, zodat zij nauwelijks konden worden overreed dat het zo was, hetgeen mij ook gegeven werd hun te vertellen; hun gedachten [*cogitata*] werden niet zo doorvat, maar de sfeer van ongelovigheid is een verzameling van vele denkingen [*cogitationes*]

die bevestigd zijn; zij waren op een naijverige manier verwonderd dat zij beneden stonden, terwijl anderen tot den hemel waren opgeheven;

3521. ik sprak met hen daarover dat het vanuit hun sfeer kwam; zij zeiden dat zij zouden geloven als zij mij zouden zien wederopwekken een dode liggende op een doodbaar; het werd gegeven hun te antwoorden dat als zij een dode door mij zouden zien wederopgewekt, zo zouden zij nochtans niet geloven, tenzij zij meerdere doden door mij zouden hebben zien opgewekt, en zelfs daarna zouden zij het aan natuurlijke oorzaken toeschrijven, en zo nog minder geloven dan tevoren, want zo is het gesteld met alles wat gewoon wordt, zodat het tenslotte niet anders wordt geacht dan het zien van groene grasweiden; wat evenmin verwondering wekt wanneer de oorzaken niet worden geweten, dan het manna dat het Joodse volk dagelijks zag; daarom kan geloof door wonderen niet worden ingeworteld, te minder overreden; maar het geloof zal er zijn zonder wonderen, opdat zij worden overreed. Zij zeiden daarna, toen zij aan hun denkingen waren overgelaten, dat zij, wanneer zij een priester een dode zouden hebben zien opwekken, hetzelfde eerst aan bedrog zouden hebben toegeschreven; en dat zij, wanneer zij waren overtuigd dat het geen bedrog was, alsdan zouden zeggen dat de ziel van den dode een geheime vergemeenschapping had gehad met den priester, waardoor de wederopwekking was bewerkstelligd: doch als zij dit meermalen zouden zien gebeuren, zo zouden zij daarbij blijven te denken dat er een of ander geheim achter stak wat zij niet begrepen; want in de natuur zijn er vele dingen die niet te doorvatten zijn; aldus zouden zij nooit geloven wat de priester mocht beweren, namelijk dat dit vanuit hemelse kracht is geschied; aldus zouden zij het aan de natuur toeschrijven: daaruit staat vast, hoedanig hun geloof is, ook al zouden er wonderen geschieden; hun geloof is zodanig dat zij niet geloven dat geesten bestaan, noch hemel, noch hel.

3522. Zij werden gezonden in hun leven, hetgeen in het andere leven geschiedt, en wat ongelofelijk is dat het aldus scheen te kunnen geschieden, namelijk dat hun leven verscheen als een witachtig licht, zoals het leven van zeker iemand, waarover boven, die zeide niets te zijn, en het is een leven zonder liefde, van dezen hier in natuurlijke dingen, namelijk dat zij geen liefde hebben jegens den naaste, en van gene dat hij niet het geloof erkende, noch het woord liefde toeliet; aldus is een leven zonder liefde, hetgeen door zulk een witachtig licht werd uitgebeeld. In dit licht werd ik gezonden, naar het scheen, toen zij gezonden werden in het leven van hun negotie, of in den staat der denkingen waarin zij geweest waren, toen het goed ging met al hun zaken: een koude werd ontwaard rondom het linkerdeel van het hoofd, hetgeen de koude van

dat leven is; maar zij zeiden, dat zij de koude niet voelden, omdat zij in hun verlustigingen waren, en in hun aandoening, zeggende dat zij in hun eigen hemel waren; vandaar werd hun warmte met mij vergemeenschap; zij deed het linkerdeel van het voorhoofd aan, voorts de linkerwang: maar het werd mij te weten gegeven, dat hun leven wordt verkeerd in vrieskou, en de pracht en praal van hun leven in ellendigheden, aldus alle dingen in het tegendeel, want eerder kunnen zij niet worden aangedaan door de geestelijke dingen, te minder door de hemelse dingen. 1748, 10 Oct.

3523. Tenslotte werd tot hen gezegd, naar ik gis van hen die vanuit dezelfde natie zijn, door mij, dat zij, omdat zij in het leven zo inzichtsvol waren geweest, en hadden doorvat wat waar is, kunnen weten dat de liefde jegens den naaste de voornaamste wet is, en dat zonder de liefde jegens den naaste niemand in den hemel kan komen, want de hemel, of de hemelse gezelschappen, bestaan in liefde, omdat zij enig en alleen uit den Heer is; vandaar zouden zij kunnen weten, of zij zulk een liefde hebben gehad, en aldus in den hemel zouden kunnen worden toegelaten; zij wierpen tegen dat degenen die handelaren zijn, zich niet om zulke dingen moeten bekommeren; maar geantwoord werd hun, dat er rijke kooplieden zijn, en veel rijker dan zij, die in den hemel zijn, en dezen spraken doorheen mij tot hen, en die ook rijk hadden kunnen worden, maar, zoals zij beweerden, het gemenebest ten doel hadden gehad, en de liefde jegens den naaste, en de koophandel hadden uitgeoefend slechts terwille van een functie in de wereld, en bovendien niet hun hart daarop hadden gezet, vandaar ook niet een leven hadden nagejaagd vanuit schatten en negotie; dat dezen rijker waren geweest dan genen, werd met ideeën van geestelijke dingen getoond: en bovendien zeiden zij, dat er in het andere leven geen aanzien des persoons bestaat, 1748, 10 Oct. Hieraan zij alleen toegevoegd, dat deze geesten hardnekkig eraan vasthielden dat zij rijkaards zouden blijven, en hun misdadige machinaties kunnen uitoefenen, die er vele waren; misschien waren dat de illusies dier geesten over toekomstige dingen.

Dat de geesten een uitgezocht fijne doorvatting hebben van de dingen die ontstaan vanuit de gezelschappen.

3524. Tweemaal herinner ik mij dat het is voorgevallen, terwijl ik het niet wist, dat geesten mij door een soort van aandoening of verontwaardiging aan mijn animus en aangezicht de dingen ingaven die zij ontwaarden, en die mij niet anders dan door deze uitwerking bekend waren gemaakt; daaruit werd te

weten gegeven, dat geesten uiterst fijn de veranderingen van aandoeningen en overredingen welke voorvallen, doorvatten, welke ik niet kon doorvatten dan alleen uit de uitwerking; zo gaven zij een soort van verontwaardiging of van schaamte in, waarvan ik de oorzaak niet zo kende dan alleen een tijd later; welke geesten het geweest zijn, weet ik niet, noch acht ik dat zij spraken; maar toch zijn zij nog aanwezig. 1748, 10 Oct.

Over de beschermengelen, en de geesten die den mens leiden.

3525. Ik ben onderricht, dat bij ieder mens twee engellijke geesten zijn, aan diens hoofd, door wie de Heer den mens beschermt; en de taak van dezen is, de boze geesten die aanspoelen [*alluunt*] te matigen en te regeren, behalve andere dingen die des mensen ware en goede betreffen: dezen zijn het, naar ik gis, geweest waarover boven is gehandeld; en bovendien zijn er geesten die menen den mens zelf te zijn, een, twee, drie, die de subjecten zijn van de wereld der geesten, in wie het streven der anderen invloeit; en deze geesten worden verwisseld volgens de gemene veranderingen van staat des mensen, en die worden geregeerd door de engellijke geesten, geheel buiten hun weten om. De engellijke geesten weten zonder bespiegeling niet anders dan dat zij de mens zijn, maar dan de innerlijke mens; zij handelen in diens innerlijke dingen der denkingen, welke tot des mensen denking niet zo komen; doch bij gegeven bespiegeling weten zij dat zij engellijke geesten zijn: aangaande hun verwisseling, namelijk of anderen bij beurten hun plaats innemen, daarover zijn zij niet zo onderricht; en daarom is hiermede eender gesteld als bij de bewoners van Jupiter; wanneer geesten-kastijders komen, dan zijn twee engelen aan het hoofd: eender eveneens bij de weder op te wekken doden, waar twee engelen zijn, 1748, 10 Oct.

Vervolg over de Hollanders.

3526. Over hun misdadige machinaties, en over hun volharding in het vernietigen van de innerlijke dingen, en tegen de echtelijke liefde, werden vele dingen in dezen nacht, voorts in waaktoestand, uitgebeeld; maar omdat ik niet kon verstaan wat zij betekenden, voorts of het van hen kwam, dan wel van andere snoodaards door hen aangespoord, kon ik niet weten, en daarom laat ik verdere vermelding achterwege.

3527. Alleen dat er aangaande hen werd gezegd, dat er nooit een gemoed is om in wat ook te veranderen wat waar en goed is, zoals wat zij waarlijk en goed geloven, namelijk dat de Heer het heeal regeert, dit zijnde eveneens voor hen en voor anderen de leer des geloofs, want de Heer Zelf zegt, dat Hem gegeven is alle mogendheid [*potestas*] in den hemel en op aarde: dat zij niets zijn, is hun eveneens bekend; dat zij den ouden mens moeten afleggen, die heeft te sterven met diens wellusten en begeerten, opdat de nieuwe mens moge opstaan; voorts dat alle leven is des Heren, want zij bidden en leeraren, dat de Heer regeert al hun gedachten, woorden, en daden; het is bekend, dat zij ook zeggen te geloven, dat het geloof alles is, en aldus dat de liefde van den naaste de voornaamste wet is, en dat de liefde aldus het al is in alle en de afzonderlijke dingen des hemels, en zo in het geloof: en omdat de Heer is de enige liefde en vandaar de enige barmhartigheid, dat de Heer het heeal regeert, en dat het geloof is der liefde, derhalve van Hemzelf. 1748, 10 Oct; aldus worden hun negoties niet verdoemd.

3528. Daar dus de staat zodanig is, dat beide engelen de innerlijke dingen des mensen regeren, en tevens de geesten regeren die begeerten ingeven en menen zelf de mens te zijn, en vooral omdat de staat aldus is in het gemeen en in het bijzonder, dat de boze geesten inboezemen, dermate dat zij als het ware agerende krachten zijn, en de goede geesten of de engelen verdedigende krachten, zo volgt het daarvandaan dat de wereld der geesten overvuld is van boze geesten die het boze ingeven, welker subjecten zij zijn, die bij den mens zijn, zodat de goede geesten of de engelen niet langer weerstand kunnen bieden, waardoor het evenwicht vergaat; wat hetzelfde is als wat gelezen wordt over de voleinding der natiën, namelijk wanneer het boze het begint te winnen, of veeleer het goede te verjagen; als dan de goede geesten wijken, zou het met het menselijke geslacht zijn gedaan; dat de goede geesten geen weerstand kunnen bieden, tenzij door de onmiddellijke hulp des Heren, is mij hier en daar getoond; maar een onmiddellijke bijstand is niet volgens de orde, want de orde eist dat er een evenwicht zij van alle dingen; wanneer het evenwicht vergaat, dan breken de laatste tijden aan; en dat deze zijn aangebroken, kan uit vele dingen geconcludeerd worden in mijn ondervinding [*apud me*]; want heden ten dage is er zulk een grote drom van boze geesten, en zulk een grote boosaardigheid, dat het ongelofelijk is: zij kunnen weliswaar allemaal met de minste kracht en door een klein kindje verjaagd worden, maar dan komen de bozen in zulk een marteling en in zulk een hel, dat het nooit anders zou kunnen of zij zouden nog meerdere martelingen hebben te verduren dan bevorderlijk zou zijn voor hun verbetering en hervorming; 1748, 10 Oct.

Dat de geesten, hoewel zij niets zien en doorvatten door middel van des mensen zinnen, nochtans weten wat hij denkt, en doorvatten wat hij begeert.

3529. Door ondervinding is mij te kennen gegeven, dat de geesten, hoewel zij niets zien of horen, door middel van des mensen oog of oor, nochtans weten wat hij denkt, en doorvatten alles wat hij begeert; ik sprak immers met geesten, door wie af en toe mijn denken en mijn verlangen werd geregeerd, en die zeiden dat zij niet zagen als ik bij voorbeeld bij het vuur was; en nochtans wisten en wilden zij beschikken wat ik zou doen; zij die verder verwijderd zijn, zien en horen aldus niet, en toch beschikken zij; ja zelfs weten de geesten den smaak van de dingen die ik eet en drink, hoewel zij geen smaak hebben: bovendien zouden zij het niet af en toe gewaar worden, als hun geen bespiegeling was gegeven; en nochtans beschikten zij de gedachten [*cogitata*] en verlangens; zij zijn immers als het ware des mensen denkingen [*cogitationes*], en diens begeerten; en al wat door de zinnen binnentreedt, en wat hij in de denking binnenhaalt, en in de begeerten, gaat zo tot de geesten; en daarom hebben zij het niet nodig te zien en te horen, aangezien zij zodanig zijn; anders is het gesteld bij mij. 1748, 10 Oct.

Dat de onderlinge liefde in den hemel is: den naaste meer lief te hebben dan zichzelf.

3530. Dit kan in een beeld worden gezien aan de waarlijk echtelijke liefde, namelijk dat de echtgenoot de gade meer liefheeft dan zichzelf; voor haar wil hij den dood ondergaan, voor haar besteedt hij al zijn bezit, aan haar geeft hij liever dan aan zichzelf: evenzo vanuit de liefde der ouders voor de kinderen, wat voor een ieder duidelijk uitkomt, namelijk dat de moeder liever honger lijdt, dan het kind te laten hongeren; eender bij de beesten en de vogels, die meer zorgen voor hun jongen dan voor zichzelf: in de ware vriendschappen eender, namelijk dat men voor den vriend den dood wil ondergaan; en hem liever bedient dan zichzelf: voorts vanuit de gewone burgerlijke beleefdheid, welke daaraan den oorsprong ontleent, omdat zo uitwendig de onderlinge liefde wordt betoond door aan de gasten de betere porties te geven, en zelf de mindere te nemen: voorts vanuit de in bewaring-gevingen en uitleningen, namelijk dat zij die oprecht zijn de goederen van den naaste beter bewaken en bewaren dan hun eigen goed: 1748, 10 Oct. Verder vanuit de natuur der liefde,

die zodanig is dat men zichzelf wil geven aan anderen; en welker vreugde het is niet zichzelf maar anderen te dienen; wanneer meerderen zodanig zijn, dan is het onderlinge liefde, omdat wat eender is, wederkerig is. Maar dit kunnen degenen niet vatten die zich meer lief hebben dan de anderen, en op gewin belust zijn, allermint de gierigaards. Aldus zijn het voorbeelden van des Heren liefde. Deze dingen zijn gezegd in tegenwoordigheid van de geesten.

Over het gewone volk, de boeren, en eenderen.

3531. Aan de rechterzijde, als het ware uit een zekere diepte, verrees een massa of een vloed, zijnde hele volken: in het andere leven verrijzen zulke golven, of massa's van volk, zoals ik vaak eerder heb gezien; zo kwamen zij massa-gewijs opzetten, als het ware grof hortend en stotend; ik noemde het gorgelend [*kluncka*]; het was gorgelachtig [*klunckewis*]; ik was verwonderd wie het waren: gezegd werd dat zij waren van het gewone volk, over het geheel onbeschaafd, maar niet slecht, zoals rovers, belagers, arglistigen, boosaardigen, maar anderen die er in grote hoeveelheid zijn, zoals de eenvoudige boeren; ik sprak met hen, en bevond dat zij niets wisten dan alleen van den Heer, aan Wiens naam zij zich aanbevolen; andere dingen wisten zij niet, aldus waren zij onontwikkelder dan anderen, uitgezonderd wat betreft het geloof; daarvan hadden zij enig weet. Andere ongeveer eendere geesten kwamen op gelijke wijze aanzetten, maar hun als het ware horten en stoten, of de wijze van hun aandreunen was vlugger; zij verreezen ter rechterzijde dichtst nabij; toen rezen anderen die nog vlugger waren, op door den voet heen, door het lichaam, tot in den buik, en ik doorvatte dat het degenen waren die meer hadden geweten aangaande de erkentissen des geloofs, aldus behorende tot verschillende innerlijke gebieden des lichaams. Aldus waren er drie verscheidenheden van hen; zij die bijna niets hadden geweten in het leven, dan alleen dat zij den Heer aanbaden; anderen die van iets meer aangaande het geloof op de hoogte waren; voorts degenen die het nog meer waren: aldus waren zij verzameld vanuit al zulk volk, die eenvoudigen in het geloof zijn; ik hoorde ook hen die terzijde waren, want zij lazen het gebed des Heren, en wel dermate eenvoudig dat het nauwelijks de zin der letter was, maar toch zodanig dat de innerlijke dingen zouden kunnen worden geopend; het werd ook te bemerken gegeven aan den reuk van paarde- of koeiemest, dat het zodanige mannen en vrouwen waren die in de boerderijen zorg dragen voor hun vee, hun trekpaarden, en dergelijke.

3532. Wat hun spraak betreft, velen, en wel allen die samen kwamen, werden gehouden tegelijk te spreken, niet de een anders dan de ander, hoewel het geen gezelschap was, maar nochtans spraken en dachten allen hetzelfde, zodat zij aldus reeds waren ingewijd: daarna hoorde ik ook van hen, en van dezulken die dichter terzijde waren, een sonore spraak in gezelschap of in koor [*gyrus*, ook kring], maar grover: voorts eveneens een vlugger spraak, zodat zij binnenkort zouden kunnen worden ingewijd om in de gezelschappen van goede geesten te kunnen zijn, en daarna, wanneer zij waren onderricht, in gezelschappen van engellijke geesten, en zo verder: hun geweten en hun doorvatting van het goede werd aan mij vergezelschaft, namelijk hun echtelijke liefde, welke zodanig was dat zij elkander wederkerig liefhadden zoals echtgenoten, maar het was heel eenvoudig; de doorvatting ervan kan ik niet beschrijven vanwege de simpelheid ervan. Ik sprak met hen over de echtelijke liefde, en zij zeiden niet te weten of hun vrouwen hen liefhadden; zij spraken slechts voor een deel, maar vanuit de met mij vergemeenschapte doorvatting werd het gegeven te onderkennen dat zij liefhadden; en dat zij echtbreuken zoal niet verafschuwd, dan toch zich daarvan onthielden vanuit een zekere wet van het geweten, waaromtrent zij nu zeggen niets ervan te weten, slechts alleen dat zij niet wilden, en vandaar niet konden.

3533. Dezulken en hun kindertjes zijn in het andere leven degenen die standvastig zijn, zonder twijfeling, bestendig in het geloof; ook laten zij zich niet maar zo weghalen door slinkse tegenwerpingen; aldus wankelen zij niet, want om zulke haarkloverijen bekommeren zij zich niet, wetende dat de Heer het heelal regeert. 1748, 11 Oct.

Over zekere allergewiksten.

3534. Vooraan, een weinig hogerop, vóór het linkeroog, zijn dezulken samengekluwd die in het duister links optreden, en meer dan anderen belagen; aangaande hen mag voorlopig alleen uit ondervinding dit worden vermeld, dat zij van tijd tot tijd belagers uitzenden die zij als subjecten inspireren, door wie zij zo verraderlijk tewerkgaan, dat het nauwelijks geraffineerder kan; zij simuleren andere personen te zijn, behalve nog andere listen die mij onbekend zijn; zij belagen vooral de echtelijke liefde, bijgevolg de innerlijke en meer innerlijke dingen, aldus gericht tegen de geestelijke en de hemelse dingen: hun subjecten rennen uit op een groten afstand, en wanneer zij hun lagen hebben gelegd, keren zij terug en boodschappen dat; maar sommigen van hen

durfden hun subjecten naar mij te sturen, zoals anderen wel deden, om mij vast te houden; 1748, 11 Oct.

3535. Die belagers bij mij wilden over den Heer hun vergiften ingieten, zoals zodanigen plegen te doen die vanuit louter schandalen zijn samengesteld; het werd gegeven hun te zeggen – wat ter hunner overtuiging kan volstaan – dat de Heer de Vader is, en dus één, zoals Hijzelf zegt, en dat zulks ten duidelijkste kan vaststaan, namelijk dat vanuit Hem is de Onschuld, vanuit Hem de Vrede, vanuit Hem de Barmhartigheid, vanuit Hem de onderlinge Liefde, vanuit Hem het Goede en het Ware, Welke alle Goddelijk zijn. Over Hem getuigen Mozes en de Profeten, dat Hem hebben uitgebeeld alle riten der uitbeeldende Kerk; en daar ik daaromtrent was overtuigd en nu ben overreed, wat zouden zij nog meer willen? Zij konden hierover niet wat ook antwoorden, 1748, 11 Oct.

3536. En omdat de overredingen van hun leven zodanig zijn, zodat zij waarheen zij ook maar komen, krachtens het leven alleen hunner overredingen, andere geesten als het ware kunnen verleiden, zodra maar hun sfeer begint te werken, werd het derhalve gegeven te vragen of iemand, als hij warm was, en zij hem met vrieskou zouden omgieten, wel niet anders kon dan koud worden; of, als hij in het licht was, en de vensters werden gesloten, wel niet anders kon dan in duisternis zitten, en niets zien.

Over de waarheden, dat de omstandigheden dezelve variëren.

3537. Ik sprak met de geesten daarover dat de omstandigheden een zaak variëren; zij menen namelijk dat er geen absolute waarheid bestaat, ook vanuit die redenering dat de omstandigheden een zaak variëren, voorts dat Pilatus tot den Heer zei “wat is waarheid?”. Het werd gegeven te zeggen, dat alle erkentissen des geloofs waarheden zijn; en nu, dat waarheden eeuwig zijn, en dat wat ook maar der waarheid des geloofs is, een eeuwige waarheid is; doch dat de omstandigheden dezelve variëren, neemt de waarheden niet weg, zoals, eenmaal gesteld zijnde dat Adam de eerste en de enige mens is geweest, en dat zijn zonen en dochters huwelijken konden aangaan, zulks, omdat het de eeuwige waarheid is, niet wegneemt, dat zulke huwelijken niet geoorloofd zijn: voorts dat het beter is in de jongelingsjaren huwelijken aan te gaan, dan tevoren in concubinaten te leven; zulks neemt de waarheid niet weg, dat, omdat de maatschappij overal zodanig is, huwelijken niet worden aangegaan voordat men zijn kinderen kan opvoeden; ondertussen neemt het

de waarheid niet weg. Verder werd gesproken over de Joden en de heidenen; zo over de Joodse knapen, die niet onderricht zijnde vanwege de overreding der ouders, menen dat de Heer niet de Messiah is; omdat de omstandigheden zo liggen dat de knapen niet anders kunnen geloven, neemt dit nochtans niet de waarheid bij hen weg, dat de Heer de belofde Messiah is. Zo aangaande de heidenen die in onwetendheid zijn, dat zij niet weten dat de Heer het heelal regeert; omdat de onwetendheid zulk een omstandigheid is, neemt dat niet weg of zij worden gezaligd, onderricht zijnde in het andere leven; behalve tal van andere dingen: 1748, 11 Oct. Aldus de letterlijke zin des Woords, dat de Heer boosheden doet, doodt, vertoorn; verder dat de mens het goede doet: en meer eendere dingen die in het Oude Testament staan; wat ook niet wegneemt dat de innerlijke zin de waarheid is: 1748.

Hoe de engellijke geesten de dingen beschouwen die geschieden.

3538. Ik doorvatte met een geestelijke idee, vergemeenschap door engellijke geesten, dat zij de dingen die ontstaan, aldus beschouwen, dat zij in de afzonderlijke dingen zien dat de Heer aldus beschikt en toelaat; met hun gemoederen beschouwen zij bij voortduur de dingen die geschieden als door den Heer beschikt en toegelaten, niet echter zoals niet goede mensen en geesten, voorts zoals boze mensen en geesten, namelijk die willen dat de Heer alle dingen beschikt volgens hun bezieningen, fantasieën en begeerten; en wanneer de dingen niet zo geschieden, gaan zij twijfelen, en ontkennen de voorzienigheid; hetgeen de oorzaak daaraan ontleent dat zij niet in het geloof zijn, en aldus dat zij vanwege hun eigen fantasieën aldus en niet anders het heelal en de afzonderlijke dingen willen geregeerd hebben, geheel zoals zij het zouden regeren: ook kunnen noch willen zij erkennen, dat alle en de afzonderlijke dingen zo geschieden dat de mens het niet doorvat, en aldus gehouden mag worden in het geloof, of gebracht tot den staat der engellijke geesten, waarover ik het nu heb: en opdat de mens niet bezorgd zij over de toekomst, en niet vertrouwe op zijn eigen voorzichtigheid; en daarom verkrijgen zij die in het geloof zijn zelden de dingen die zij begeren, terwijl zij die begeren; maar nochtans krijgen zij ze achterna, wanneer zij niet erover denken, tenminste als die dingen nuttig voor hen zijn. 1748, 11 Oct.

Hoedanig het leven der bozen is.

3539. Het leven der aandoeningen of van den wil der bozen is als het vuur van een fakkel, van een kandelaar of een waskaars, of van zwavel, want in zulk een leven, zijnde der begeerten, wordt des Heren leven der liefde en der barmharigheid verkeerd; het leven van hun verstand is zoals het schijnsel daarvanuit, hetwelk duister is, en over een groten afstand zich uitstrekt, maar toch tot donkerheid overgaat, of helemaal uitgaat; wanneer daarentegen de hemelse liefde nadert, en wel op een groten afstand, zoals in de wereld het opkomende zonlicht pleegt te doen, dan wordt dat schijnsel uitgeblust; het vurige vergaat eerst tot niets, en daarna wordt het verkeerd in koude, omdat dit het tegendeel is van de ware liefde; het verschil van koude is overeenkomstig de nadering en de hoeveelheid van de liefde, voor zoveel deze inheeft aan onderlinge liefde, aan echtelijke liefde, aan *storge*, voor zoveel aan barmhartigheid, en voor zoveel aan vrede en onschuld: bij de nadering echter van de waarheid, zijnde het verstandelijke licht, verduistert hun schijnsel, en wordt tenslotte donkerheid, eender volgens den afstand, en naar de hoedanigheid van het licht, welke hoedanigheid van onbegrensd veel variëteiten is. Daaruit kan vaststaan hoedanig de regenbogen zijn, volgens de aandoeningen en volgens de waarheden, of volgens den wil en het verstand.

Over de gemene sfeer van hen die menen dat geesten zoals de atmosfeer zijn.

3540. Ik was voor enigen tijd in een vrij droefgeestige sfeer, welke een algemene was, zodat ik ook geen geesten kon waarnemen anders dan alsof er geen enkele was; zij verdwenen dermate dat ik geen doorvatting kon hebben of de geesten wel iets waren; het waren er zeer velen, zich vertonend door een klein sterretje of een witte glinstering, bestaande uit een grote menigte van kleine zwervende vonkjes; en het werd gezegd dat zij in zulk een groot aantal zijn, en dat dan geen van hen als iets wordt doorvat; er was tevens ook een wanorde onder hen, zodat er geen consociatie scheen te zijn, dermate vaag rondzwerfend in hun sfeer. In zulk een sfeer was niets dan een vaag gemeen iets, zonder een zekere bepaling tot gezelschappen: kortom, niets dan een onbepaald gemene [*commune*], en niet geconsocieerd; deze sfeer deed mij erg droefgeestig aan, en leidde zo een idee binnen alsof er geen gezelschap was, en de een den ander niet kende, maar iedereen als wegyloeiend in het heelal

rondwalend; ik werd onderricht dat het degenen waren die in het leven des lichaams zulk een idee hebben gekoesterd over de geesten, namelijk dat zij zijn als een onzichtbare atmosfeer, zonder enige bepaling door woorden, aldus niet doorvatbaar, derhalve zwerfend door het heelal heen; zij die zulk een idee hebben, zijn ontelbaar, en daarom worden dezulken in die idee gezonden; in die sfeer vroeg ik mij verwonderd af, of nochtans in het andere leven de een den ander zou kennen, menende dat aldus alle perceptie zou vergaan, en te meer elke consociatie; en nietteminvond de een den ander; daarvandaan die allerdroefgeestigste sfeer, aldus een “gemene” geheten; ik werd onderricht, dat zij nochtans in gezelschap waren, hoewel het niet zo scheen, want leven hebben zij, en vandaar spraken zij met mij, 1748, 12 Oct.

Over de overreding van sommige geesten.

354I. Er was een zekere geest die met overreding in mij binnenging, en mij het boze probeerde te berokkenen met overreding; hij werd neergestoten naar de lagere gebieden, omdat zulk een overreding niet wordt toegelaten; het werd uitgevorst waarvandaan hij was, en het werd bevonden dat boven het hoofd degenen waren die zodanig waren; en zij verschenen met stralen vanuit de ogen die achterwaarts gebogen waren, maar niet zo ver als degenen die eerder waren getoond in hun overreding, of zoals de antediluvianen, die waren voorzien van zulke stekels, maar dan langer: het zijn zodanigen die in het leven des lichaams succes hadden gehad in alle dingen, en vandaar waren overreed dat al wat zij maar gingen doen, voor hen zou welslagen, als zij het maar probeerden; wanneer dezulken boos zijn, menen zij in het andere leven succes te hebben in al wat zij proberen, en wel in de volste overreding dienaangaande; en sommige groten onder hen boezemen zo aan anderen overredingen in, zoals hier geschiedde, wanneer zijzelf in de overreding zijn; alsdan veranderen of variëren zij de sfeer van hem tot wien zij komen, zoals men eerder zie aangaande de antediluvianen. Zij die boven het hoofd waren, zeiden, zoals zij meenden, dat zij alle dingen door overredingen konden, en aan anderen de overredingen konden ingieten. De sfeer van hun overreding is uitgestrekt, en het werd doorvat dat zij uitwendig was, zodat zij nochtans niets vermochten tegen de innerlijke dingen, te minder degenen verdraaien die in het geloof zijn. Het behoort onder de magische kunstgrepen, maar zij worden uit de gezelschappen verdreven. 1748, 12 Oct.

Over kindertjes.

3542. Meermalen werden kindertjes tot mij gezonden, en wel met hele zwermen, die rondom mij waren, en uit hun gezoem kon ik horen dat het kindertjes waren; voorts werden zij gehoord als een teer, niet geordend iets, maar hun teer en niet geordend geluid kan niet gemakkelijk worden beschreven; zij vloeiden als het ware rondom mijn hoofd, vlak daarboven; omdat zij zo vaak werden gehoord, mag dienaangaande dit worden vermeld, namelijk dat de geesten die aanwezig zijn, zich bijna nooit kunnen weerhouden of aflaten van hen te willen leiden, of hen aan te drijven tot spreken, zodat zij zouden spreken door hen; maar ongaarne; zo vaak dit werd geprobeerd, stuitte het bij de kindertjes op verzet, en zij waren als het ware verontwaardigd dat anderen hen zouden gaan regeren, en aandrijven om te spreken; hun tegenstribbelen werd even vaak waargenomen; en wanneer hun gelegenheid werd gegeven, zeiden zij dat zij wel wilden spreken, maar het niet op die manier wilden zeggen; ja zelfs werd het hun gegeven meer dingen te uiten: ik werd onderricht, dat dit hun verzoeking is, opdat zij in een aanhoudende tegenstribbeling zijn tegen degenen die hen willen leiden en regeren, opdat zij zo daaraan worden gewend en ingewijd, dat de Heer alleen hen regeert en leidt, en dat zij vanuit den Heer denken en spreken; aldus groeien zij op.

3543. Verder baden zij ettelijke malen, 2-, of 3-, of viermaal het gebed des Heren, maar zo teer, dat zij nauwelijks enigen letterlijken zin hadden; daarentegen worden zij, naarmate zij opgroeien, door den Heer begiftigd met een vollere doorvatting; aldus worden zij ingewijd in ideeën, voorts in een verstand van de innerlijke dingen; aldus handelt door hen de Heer vooral uit het innerlijke.

3544. Er zijn onder hen die geestelijk zijn, en die hemels zijn; zij die geestelijk zijn worden onderkend aan een zekeren schrillen toon; zij zijn prikkelbaarder, en barsten sneller uit met een soort van verontwaardiging, als zij iets ontwaren tegen het ware en goede; aldus willen zij verbetering aanbrengen; maar het wordt hun niet toegestaan aldus uit te barsten en te willen, omdat zij nog niet verstaan: ettelijke malen heb ik dezulken gehoord en gezien, namelijk dat zij schrill, als het ware met snelle gevleugelde trillinkjes uitbarsten, en willen spreken, en wel vanuit verontwaardiging, dat anderen iets spraken wat niet waar is, en dat het hun niet wordt toegestaan te zeggen hoe het daarmee gesteld is zoals zij het weten; maar omdat het hun nog niet wordt vergund, worden zij terstond geremd.

3545. Dat zij worden onderricht vanuit de engelen, of in den hemel, werd mij gezegd; en dat zij opgroeien, en dat zij hemelser en geestelijker worden dan de anderen, stond voor mij vast uit iemand die voor enige jaren als klein kind gestorven was, en nu, als wij volwassen, sprak; en deze sprak vanuit zulk een liefde met zijn broeder vanuit de onderlinge en broederlijke liefde, dat het diens innerlijke dingen bewoog, en hij zijn tranen niet kon bedwingen; omdat, zoals hij later zeide, het niet anders was dan de liefde zelf die sprak; zodanig worden de kindertjes wanneer zij opgroeien; en zij zijn het die den Heer het naast zijn. 1748, 12 Oct.

Dat de wereld der geesten ook niet één engel kunnen uithouden, of zij vluchten heen.

3546. Er waren geesten rondom mij, niet bozen; maar toen één engel, die in de kindsheid gestorven was, de zoon van een vorst, hierheen kwam, werd hem door mij gezegd, dat zo de geesten zouden heenvluchten, omdat het werd doorvat dat zij diens sfeer niet konden uithouden; hetgeen ook geschiedde; de geesten verwijderden zich, zodat zij zich buiten de sfeer begaven, of in de grens dier sfeer, omdat zij niet boos waren; daaruit kon vaststaan, dat één enkel kindje, of één engel, myriaden van geesten, ja zelfs de ganse wereld der geesten, kan verdrijven, want zij houden de sfeer der onderlinge liefde niet uit; en nochtans werd het doorvat, dat diens sfeer zozeer was getemperd door de consociatie van anderen, dat het niet veel uitwerking had; 1748, 12 Oct.

Dat de kindertjes, hoewel zij opgroeien in den hemel, nochtans vol ondeugden zijn, en onzuiver, en niets dan het boze.

3547. Het was de verkeerde opinie van sommige geesten, dat kleine kinderen die waren opgegroeid in den hemel, zuiver waren, omdat zij niet de daadwerkelijkheid hadden zoals de volwassenen op aarde; maar er was iemand als klein kind gestorven en opgegroeid in den hemel, die, omdat hij anders had geloofd, en misschien niet van zichzelf had geweten het boze te hebben, werd teruggebracht onder de geesten, zoals anderen; en hij sprak met de geesten over de kindertjes, dat zij als het ware zijn samengesteld uit het erfboze, zo dat zij niets dan het boze zijn, en wel met verscheidenheid volgens het uit de voorvaders achtereenvolgens aangenomen erfboze, hetwelk

aanhoudend opborrelt; en omdat het boze der begeerten aanhoudend valse dingen suggereert, kunnen zij derhalve ook niet tot in het eeuwige vervolmaakt worden, of kan er nooit een absolute overeenstemming gegeven worden, omdat de wortel van het boze bij voortduur voortwoekert, waarvandaan ook de meeste daadwerkelijke boosheden in het leven des lichaams zijn, die worden opgewekt door de erfboze dingen, en de diversiteiten ervan bestaan volgens de daadwerkelijke boosheden der voorouders, achtereenvolgens doorgegeven; vandaar worden de boosheden van sommige families onderkend van de boosheden van andere families; en daarom kan nooit aan kindertjes het goede worden ingeplant, omdat het boze en het goede niet tezamen kunnen zijn; maar al hun goede is des Heren, 1748, 12 Oct.

3548. Iemand, als kindje gestorven, en volwassen geworden in den hemel, werd teruggebracht onder de geesten, opdat hij zou weten hoedanig hij was, vanwege het erfboze; omdat hij als prins geboren was, doorvatte ik dat hij het erfelijke had behouden van te willen heersen; voorts eveneens dat hij echtbreuken voor niets had geacht, zoals zijn grootvader en overgrootvader; daaruit stond vast dat het erfboze aankleeft, niet terugtreedt, maar voortwoekert bij gegeven gelegenheid; overigens was hij zodanig dat hij, als hij in den hemel was, meer dan de anderen was doordrenkt van de onderlinge liefde. 1748, 12 Oct.

**Dat de boze geesten kunnen worden uiteengedreven door hen die
eenvoudig in de erkentissen des geloofs worden gehouden door
den Heer.**

3549. Het is nu bevonden, dat boze geesten terugwijken en in een onmacht komen van iets te spreken, en te denken, bijgevolg met mij te vergemeenschappen de dingen die bij hen zijn, zolang als ik eenvoudig word gehouden in het geloof der universele erkentissen; het werd immers eerder gegeven hun te zeggen dat het niets uithaalt tegenwerpingen te maken; maar omdat zij zo vernuftig zijn, moesten zij maar eens de tegenwerpingen en twijfels te berde brengen vanuit de dingen die van de erkentissen des geloofs zijn, waarin ik nu gehouden wordt: en alle geesten verstomden, alsof zij teruggeweken waren; sommigen weken ook terug, zoals ik hoorde; daaruit staat vast, dat zij die in eenvoudigheid geloven, zoals dat de Heer het heelal regeert, en dat de Heer alleen het leven is, voorts dat hun eigene niets dan het boze is, en ook geen tegenwerpingen toelaten, waarvandaan

twijfels opkomen – dat alsdan de boze geesten worden uiteengedreven; want bij dezulken kunnen zij niet zijn, zoals ik ook doorvatte dat zijzelf ook zo denken, 1748, 12 Oct.

Over het laagste plebs.

3550. Ik ontwaarde voor enigen tijd een vrij grote koude aan de voetzool, van den voet opwaarts tot de knie, ook tot de lende, eerst in den rechtervoet, daarna in den linkervoet; het stond klaarblijkend vast, dat het zulke koude of veeleer ijzige geesten waren; en het verwonderde mij wie het wel konden zijn; het werd mij gezegd dat zij die langs den rechtervoet oprezen, zodanigen waren die in absolute onwetendheid hadden geleefd, en indruisten tegen mijn liefde, ten aanzien van de uitwendige dingen, door zich te bedrinken, elkaar af te rossen, en zo meer, zodanig als onder het laagste plebs voorkomt; het zijn zij die in de bossen het leven slijten, en nauwelijks anders dan de wilde beesten, en ook beesten zouden zijn als zij niet begaafd waren met het vermogen van denken, en waardoor zij alleen maar van de beesten waren te onderscheiden. Degenen echter die langs den linkervoet zo koud opklommen, waren eender vanuit zulk laagste plebs, en zij ontkenden gans en al het leven na den dood, zo dat zij net als de beesten geloofden te zullen kreperen; en daarom waren zij die in zulke beginselen waren geweest, opgeheven langs het gebied van den linkervoet.

3551. Nadat zij waren opgeheven, hoorde ik hen die langs het gebied van den rechtervoet waren opgerezen, spreken, en uit hun spraak kon ik nauwelijks iets vitaals doorvatten; en het was dermate zwakjes, dat ik meende dat zij aan sterven toe waren; zij spraken alsof ontzielde standbeelden tot spreken waren gedwongen, en ik begon bijna te wanhopen of er nog langer enig leven in hen over was; zij die langs den linkervoet oprezen, spraken nauwelijks anders, maar toch met een verschil zodanig als het geestelijke pleegt te zijn, namelijk dat zij amper enig geestelijk leven inhadden, welk verschil kon worden doorvat uit den klank. Aangaande hen begon ik eveneens bijkans te wanhopen of zij ooit zouden kunnen leven, want zij waren net als degenen die als standbeelden werden aangedreven om te spreken, waarin ook al niets vitaals was. Dezen en genen spraken van achteren, hogerop.

3552. Maar vlak daarop hoorde ik dat zij werden aangezet tot een zekere activiteit, als het ware van een kringkoor [*gyratio*], aldus in een gezelschap van goede geesten en van engellijke geesten, die voor hen zorg droegen, en

die bijna overreed waren dat genen niet te bewegen waren, tenzij zij aan hen leven ingoten, hetgeen zij ook met zoveel ijver en met zoveel zorgvuldigheid betrachtten, dat het nauwelijks kon worden beschreven; ook was hun geen moeite te veel, maar zij zwoegden aanhoudend om genen aldus aan te drijven, welke aandrijving als het ware een grove koorleiding [*gyratio*] was, met den gebruikelijken klank.

3553. Toen de goede en de engelijke geesten aldus hun zorg ettelijke uren aan genen hadden besteed, begonnen genen als het ware verlevendigd te worden, en niet langer zodanig te zijn alsof zij ontzield waren, hetgeen ook te doorvatten werd gegeven, derwijze dat aan hen het leven kon worden ingeboezemd, zodat zij in een samening [*consortio*] konden zijn; zij zeiden ook dat zij aldus in den hemel waren, want het leven dat hun was ingeboezemd was hun hemel: nadat aldus door de goede geesten een helen nacht lang was gezwoegd met grote zorg, hoorde ik toen dat zij meer en meer daaraan gewend werden in vergezelschappingen te zijn; en het werd gezegd dat zij aldus daaraan werden ingelijfd, om zo in dezelve te worden vervolmaakt tot de dingen die behoren tot het geestelijk en hemels leven; want er was bij hen niets van tegenkanting wat de erkentissen betreft, slechts iets van tegenweer soms om nog te willen terugzakken in hun vorig leven; maar nochtans worden zij op verschillende manieren ingewijd, en zijn meer dan anderen gedienschtig.

3554. Hoe hun het leven geleidelijk werd ingegoten, werd met kleuren uitgebeeld; hun eerste leven werd uitgebeeld door een witachtige marmerkleur; het volgende door een blauwachtige waarin een witachtige was; het derde leven door oprijzende plekken van blinkende wolken; kortom, het leven wordt hun aldus geleidelijk ingeboezemd, om samen te kunnen zijn in de gezelschappen der goede geesten.

3555. Daarna werd mij getoond, hoedanig tenslotte dezulken waren, door een aanvlaag vanuit hen, in mijn aangezicht, voorts in de voorgedeelten van de borst; het was aan de koude kant, maar slechts weinig; het werd ook niet gevoeld als kil, maar naar warmte zwemend; of het van anderen was dan wel van dezelfde, weet ik niet.

3556. Ik kon het niet genoeg bewonderen, hoe zorgzaam de goede en de engelijke geesten waren, voorts de engelen, bij hun streven aan genen het leven in te gieten; zodat zij verre van vermoeid te geraken, met den allergrootsten ijver optraden; en het werd doorvat dat het was uit den Heer alleen, Die niet slechts aan de engelen zulk een machtigen ijver inboezemde, benevens de aandoening vergezeld van verlustiging, maar Die ook zelf aan genen het leven inboezemde, want zij waren aan doden gelijk; aldus konden genen gezegd

worden te zijn wederopgewekt van geen leven tot enig leven, en zo in een geestelijk en hemels leven, 1748, 13 Oct.

Dat afstand in het andere leven een zinsbegoocheling is.

3557. Het werd somtijds opgemerkt, dat wanneer een geest geloofde zelf afwezig te zijn, ja zelfs scheen met anderen op een afstand te spreken, plotseling vlak bij mij was, zo dat hij zeide niet te weten hoe het daarmede gesteld was; namelijk dat hij terwijl hij met een ander sprak op een afstand, terstond aanwezig was, en zelfs op zijn plaats, en zijn denken, even onderbroken, gewoon doorging; 1748, 13 Oct.

Dat de spraak van anderen wordt overgebracht op gemene wijze.

3558. Het werd somtijds doorvat dat anderen spraken, en wat zij zeiden werd tot mij overgebracht, niet door spraak, noch door onderscheiden ideeën, maar op een zekere gemene wijze, zó dat ik wist waarover zij spraken; maar die wijze kan niet gemakkelijk worden beschreven, dan alleen alsof anderen onderling spreken, en dat vanuit de gelaatsuitdrukking als het ware kan worden geweten wat zij zeggen; maar dit beeldt alleen deze doorvatting uit; in dit gemene is een zekere aanwijzing wat zij zeggen, en wel zo zeker, dat het niet faalt. 1748, 13 Oct.

Over een gifmoordenaar, dat hij in een poel werd geworpen.

3559. Zij die met hem waren, klaagden daarover dat hij voortdurend de dingen bestreed die des geloofs zijn; hij was vooraan, en daar een weinig of halverwege versluierd naar aangezicht, en zo werd hij over een langen afstand naar het vuile Jeruzalem gerold; hij verscheen mij boven het dak der stad, maar hij werd afgesmeten in een modderpoel; daarvandaan sprak hij, zeggende dat die poel drekkig en smerig was.

3560. Hij werd daarnaar onderzocht of hij bestendig was in zijn bestrijding, wat geen slecht teken was, omdat hij dan minder lauw was; er werd gezegd, dat hij na verloop van tijd, wanneer hij doorvat dat er geen andere hulp bestaat dan van den Heer, tot betere denkingen zou komen, en aldus door

dat deel des geloofs vast zou staan. Het werd getoond hoedanig hij dan zou worden, door een zeker vlak waarover als het ware een lichte sprenkeling van goudstof was gestrooid, hetgeen iets van aandoening van het goede betekent; en verder verschenen weiden met veel gras. Daarna werd het getoond door een zeker schijnselachtige, midden tussen een vurige en een vlammige; het werd getoond, omdat er sommigen waren die twijfelden, of hij ooit zou kunnen leven, omdat hij zo in de contramine was. 1748, 13 Oct.

Over kindertjes.

3561. Het werd getoond, toen kindertjes somtijds tot mij waren gezonden, en als het ware alom verspreid verschenen rondom het hoofd, dat zij niets ooit vreesden van de duivelse bestokingen, en er zich niets hoegenaamd om bekommerden, omdat zij voor zulke dingen ondoorvattelijk waren; en daarom, als iemand in het geloof is, wordt hij veilig gesteld voor de duivelse bestokingen; ook worden kindertjes tot hem gezonden, die hem zo beschermen; hetgeen ook meermalen tot mij is gezegd, en te doorvatten werd gegeven.

3562.** Toen die geest in den pool zeide dat hij niet kon vergeven, ook al was de belediging licht, omdat hij zodanig geweest was in het lichaam, dat hij niemand zou vergeven tegen wien hij haat had opgevat, verscheen uit een ander deel van gehenna een grote zak, waaruit, geopend zijnde, een dichte en zwarte rook opvloog, en zich omhoog wentelde; hetgeen zulk een haat aanduidde.

Dat geesten heel erg daarover gebelgd zijn dat zij door den mens worden geregeerd.

3563. Ik heb somtijds doorvat, zoals ook heden, dat de geesten het allerminst kunnen verkroppen door den mens geregeerd te worden, zo dat zij zeer verontwaardigd zijn, ter oorzaak hiervan, dat zij juist omgekeerd den mens willen regeren. Als zich dan ook de idee van een mens vertoont, zo dat hij in de wereld een mens is geweest, vatten zij het ook kwalijk op, door hem geregeerd te worden; maar als het de idee van een geest is, niet zozeer. 1748, 14 Oct.

Dat de erkenenissen des geloofs het voedsel der geesten zijn.

3564. Dat de erkenenissen des geloofs het voedsel der geesten zijn, kon vaststaan uit degenen, waarover eerder, die van het laagste plebs waren, namelijk dat zij als het ware dood waren, stronken of standbeelden, in wie, omdat er nauwelijks leven was, leven werd gegeven doordien zij waren tussen goede geesten; tevoren immers wisten zij in het geheel niet wat de hemel is, en wat het geloof; voor zoveel zij in de erkenenissen des geloofs komen, voor evenzoveel leven zij, want voor evenzoveel nemen zij van des Heren leven aan, en aldus kunnen zij voor evenzoveel zijn in de engellijke gezelschappen: van hem die in den modderpoel werd gezonden, zeiden de geesten eveneens, dat hij niet kon leven, omdat hij niets wat des geloofs was, wilde opnemen; en daarom wanhoopten zij aan diens leven; daaruit staat eveneens vast, dat de geesten door de erkenenissen des geloofs leven in het andere leven; vandaar dan ook dat de erkenenissen van het ware, en de aandoeningen van het goede, de ware spijzen der geesten zijn.

3565. Daaruit staat eveneens vast, hoedanig de overeenstemmingen zijn, namelijk dat het niet dan in den innerlijken graad wordt gekend dat er dingen zijn die overeenstemmen; die geestelijke spijs stemt overeen met de spijs des lichaams, want door de goede en heilzame spijzen wordt ook het leven des lichaams onderhouden; aldus in de overige dingen; evenmin wordt gekend [*noscitur*] dat het cogitatieve en het willijke overeenstemt met de spieren. Daaruit staat eveneens vast, dat de dingen die bestaan bij de engellijke geesten niet worden gekend als overeen te stemmen, door de lagere geesten; en evenzo de dingen die bij de engelen bestaan: daar deze overeenstemmingen niet worden gekend, en derhalve nauwelijks erkend, is het derhalve absurd te willen doordringen in de binnenste en hoogste mysteriën, welke nooit of te nimmer kunnen vallen in des mensen doorvatting; zelfs niet de engellijke dingen, zo grof als die nog zijn; hoe dan de Goddelijke dingen? 1748, 14 Oct.

3566. Ik sprak met geesten daarover dat derhalve ook een mens als hij in samenspreken is aan tafel, langzamer en meer eet, en dat de speeksel-kanalen worden geopend, zodat hem de spijzen beter van dienst zijn ter voeding; omdat zodanig de overeenstemming is van de geestelijke spijs die daar is volgens ieders genius en natuur, zoals in de wereld der geesten, welk voedsel dat der onderrichting is door samenspraak; aldus zij die geestelijk zijn; alsdan worden tegelijk hun gemoederen verlustigd en zo geestelijk gevoed: zij die natuurlijk zijn, op natuurlijke wijze; want in zulke dingen bestaat het leven der gemoederen. Bovendien ook, omdat er geesten bij ieder mens zijn, en zij

niet weten dat de geesten gescheiden van den mens zijn, genieten zij met den geest des mensen hun spijs, wanneer des mensen lichaam het zijne geniet: en daarom, aangezien engelen aanwezig zijn, is het verkieselijker dat zij zich dan verlustigen in de dingen die geestelijk en hemels zijn.

3567. Het is eerder gezegd, dat de geesten elken zin hebben behalve den smaak; dat zij geen smaak hebben, is mij nu geopenbaard, zo dat zij verlustigd worden met de geestelijke spijs bij de mensen, aldus met de erkentnissen van het ware en het goede; zij boezemen zich echter niet in den smaak in, welke zin eigenlijk bestemd is voor de lichamelijke spijs, of ter voeding van het lichaam, in het bezit waarvan zij zich niet verheugen, 1748, 14 Oct.

**Dat zij die niet in het geloof zijn, zelfs niet eens den Heer
kunnen noemen.**

3568. Het werd gegeven te horen en te doorvatten, dat zij die niet in het geloof zijn, zelfs den Heer niet kunnen noemen; maar dat het wanneer hun de bespiegeling was gegeven, alleen aan degenen die in het geloof zijn, is gegeven den Heer te noemen; zij beproefden het, maar konden het niet, waarover zij verwonderd waren; want zij begeerden het vanuit het eigene: wanneer daarentegen zulk een bespiegeling niet wordt gegeven, dan is het hun geoorloofd, zoals voor ieder mens: vanuit het eigene immers den Heer noemen, is Zijn naam in het ijdele nemen, zoals gelezen wordt in het eerste gebod van den dekaloo; en daarom zeide de Heer dat zij niet moeten zweren bij den hemel, 1748, 14 Oct. Ook kan een geest die niet in het geloof is, het geloof niet noemen, hoezeer hij het ook beproeft.

**Dat de geesten in het andere leven worden voorbereid om gehouden te
kunnen worden in een staat van overreding.**

3569. Ik doorvatte dat sommige geesten dachten – hetgeen verwonderlijk is – waarom zij in het andere leven niet terstond zouden komen tot den staat des geloofs in den Heer, daar zij toch weten en geloven dat de Heer het heelal regeert, zoals ook sommigen in de wereld kunnen menen; maar het werd gegeven hun te zeggen dat het niet met hun natuur strookt, en ook al mochten zij het duizendmaal horen, zien, en weten, zo keren zij toch tot hun eigen natuur terug; derhalve moet hun natuur, omdat die tegenstreeft, eerst

gekastijd worden, en zo geleidelijk worden voortgeleid tot het geloof, en wel om door den Heer gehouden te kunnen worden in een staat van overreding, hetgeen niet dan laat geschiedt, 1748, 14 Oct. Gezegd werd verder, dat als degenen die niet geloven, omdat zij niet hebben geloofd aan het bestaan van den hemel, werden opgeheven tot den hemel, en zouden erkennen en belijden, zij nochtans, wanneer zij weer werden neergelaten, terstond daarna zouden ontkennen, net als vroeger, dat er een hemel bestaat; zulks uit ondervinding; zodanig overredingen en fantasieën kleven hun aan; en daarom is het nodig dat op andere wijze het geloof worde ingeplant, dan louter door wetenschap en ondervindingen.

3570. Eender is het gesteld op aarde, zoals mij gezegd werd; wanneer zij wonderen zien, zoals ook de aanwezigheid Zelf van den Heer, gelijk de Joden op den berg Sinai, keren zij, omdat hun natuur tegenstreeft, nochtans dan terstond weer terug tot hun eigen natuur en ongelovigheid.

3571. Sommigen werden derhalve gezonden in den staat der overreding van anderen, dat zij niet uit zich leven, maar dat het leven invloeit door andere geesten, aldus vanuit het gemene [*ex communi*]; toen zij in dien staat kwamen, zeiden zij, dat zij zo niet konden leven; ik doervatte een zekeren angst uit anderen; waaruit geconcludeerd kan worden, dat als een mens in zulk een staat zou komen, welke de staat der waarheid is, dat hij zou geloven niet te leven vanuit zichzelf, maar vanuit des Heren leven, en dat des Heren leven invloeiende door de engelen, en tevens zou geloven te worden geregeerd door geesten – hij alsdan nauwelijks zou kunnen leven, ofschoon wetenschappelijk overreed zijnde, zoals ook met zekere geesten het geval was; kortom, zijn leven zou in den hoogsten graad benauwdheid zijn; deswege wordt het toegelaten dat de mens meent zijn eigen leven te hebben, hoewel het louter zinsbegoocheling is. 1748, 14 Oct.

Over boze geesten die de mysteriën des geloofs wilden binnentreden.

3572. Ettelijke malen werd ik bestookt door boze geesten, die twijfels wilden opperen tegen de meer verborgen en allerverborgenste dingen des geloofs, en die zo bestrijden, voorts die met hun eigen vuile fantasieën wilden binnendringen in de dingen die de binnenste en hoogste dingen des geloofs zijn; toen wierp ik hun door uitbeeldingen, tegen, dat zij in de ingewanden een blik zouden werpen, waar de allerminderwaardigste excrementen zijn: of zij dan met hun redeneringen en verstand zouden kunnen weten en doorgronden,

hoe het gesteld is met de vormen ervan, hoe de afscheidingen daar geschieden, alsmede of zij zouden kunnen weten op welke wijze de excrementen worden gevormd, en hoe de urine, waarvan er zoveel verscheidenheden zijn; wanneer zij deze allerminderwaardigste dingen niet verstaan, hoe willen zij het dan de geestelijke, en de binnenste dingen! 1748, 14 Oct.

Dat boze geesten het ware en het goede ontvreemden, hoewel zij niet weten wat die zijn.

3573. Er was iets dat ik vergeten had, en wat ik, naar mij toescheen, graag weer wilde herinneren; maar geesten wilden dit niet; en daarom, toen het werd teruggeroepen, of op het punt stond om teruggeroepen te worden, ontfutselden zij hetzelve, zo dat ik het mij toch niet kon herinneren; ik weet niet wat het was, noch wisten de geesten het, vermoedende dat het iets was wat hen zou kunnen bestoken, ofwel dat het iets vanuit boosheid was: daaruit werd te weten gegeven dat geesten dingen kunnen ontfutselen en verbergen, waarvan zij niet weten wat het is; voorts dat zij doorvatten hoe dicht nabij iets is om opengedekt te worden, wat ik maar eenmaal heb gezien. Daaruit staat eveneens vast, zo op tweevoudige wijze, dat boze geesten een ware en een goede bij de eerste aanwezigheid of toenadering, ontfutselen of verdraaien; vanwege de ene oorzaak omdat het terstond indruist tegen hun natuur, en vanwege de andere oorzaak dat het hun boosaardigheid is, dingen te willen ontfutselen of verbergen, 1748, 15 Oct.

Dat alle dingen uit nut en tot nut geschapen zijn.

3574. Door ideeën der denking sprak ik met engellijke geesten, dat niets ooit in de wereld is geschapen dat niet vanuit een einddoel is, en vandaar nut is, en vanuit nut uitwerking, en dus uit nut tot nut geschapen; eerst sprak ik over de longen, dat zij tot nut zijn gevormd, om de afzonderlijke handelingen van dienst te zijn. Voorts om het leven te geven aan de spieren, alsmede aan de zinsorganen; en dat zij zich aanplooiën aan de afzonderlijke, ja allerafzonderlijkste dingen der handelingen; dus het nut van alle dingen is vooruit-bestaande, en moet zijn vooruitgezien, en er moet daarin voorzien zijn; het einddoel is dat het ganse lichaam ten aanzien van de handelingen en de zinnen leve; zo is er het gemene [*commune*] dat de afzonderlijke nutten

beogen, aldus dat de nutten de middellijke doelen zijn, tot het universele nut, zijnde het leven des lichaams; de spieren en de zinsorganen, zoals het gezicht, beogen het gemene nut, namelijk het inwendige gezicht, en daarom ook zijn zij tot nut en vanuit nut. Het inwendige gezicht of de denking beoogt het gemene nut, zijnde het goede des gezelschaps [of der maatschappij] in het gemeen en in het universele op aarde; en daarom zullen alle dingen der denking nutten zijn en tot dat einddoel strekkende, aldus bemiddelende doelen;

3575. de innerlijke denking beoogt het gemene goede van het gezelschap en van de gezelschappen, bijgevolg van de ganse wereld der geesten en des hemels, in het andere leven; en daarom beogen de afzonderlijke dingen der innerlijke denking de dingen die van bemiddelend nut zijn; bovendien ook beogen in de onbezielde en de bezielde wereld alle dingen eender het nut, om op verschillende wijzen den mens van dienst te zijn; aldus nu zijn het de nutten, waartoe alle en de afzonderlijke dingen zijn geformeerd, en uit het innerlijke de uiterlijke dingen beogen; daaruit kan voldoende vaststaan, dat het het alleruniverseelste Einddoel is hetwelk alle en de afzonderlijke dingen beschikt, en dat Hijzelf Die beschikt, is het Einddoel uit Wien en tot Wien alle dingen in volgorde strekken; en dat het Einddoel, zijnde de Heer, het aldus uitwerkt, dat alle lagere doelen en nutten, in volgorde Hemzelf beogen, en dat niet wat ook dit opzien kan hebben dan uit Hemzelf; en dat dit Einddoel is het Leven, kan vaststaan uit de doelen van elk mens.

3576. Als niet de Heer het Einddoel was, en alle dingen tot einddoelen beschikte, zo zou niet voor wien ook vaststaan, hoe nutten en einddoelen de ingewanden en de natuurlijke dingen formeren, die door geen der stervelingen worden verstaan, want van nutten hebben zij geen idee dan door de uitwerkingen. En omdat nutten en einddoelen nooit kunnen bestaan tenzij door organische dingen, en omdat nutten en einddoelen de levens der organische dingen zijn, staat daaruit vast, dat het heelal ten aanzien van deszelfs binnenste en buitenste dingen organisch is, en dat de Heer Alleen het Leven is, zodat het heelal vol is van den Heer. 1748, 15 Oct.

3577. Het staat dus vast, dat nooit het nut in het heelal gescheiden kan worden van de organische dingen; daaruit vloeit het voort, waarom het nut der laatste dingen is gelegen in de natuur; zij vloeien voort uit de nutten der uiterlijke organische dingen; nut gescheiden van de organische dingen in het geschapen heelal bestaat niet; aldus vloeit het noodzakelijkerwijs uit den Heer; doch dat vooreerst alle nut zij gezien uit laatsten, is geschied, omdat de mens zodanig is geschapen, dat hij door zinlijke dingen wordt onderricht; maar zijn gezicht gaat van uitwendige dingen tot innerlijke dingen open,

door de verwijdering der uiterlijke dingen, of als het ware door den dood ervan; wanneer immers de uitwendige dingen zijn verwijderd, liggen de inwendige dingen open, en zo de nog innerlijker dingen, zodat er ten slotte na de verwijdering geen uitwendige dingen meer zijn; aldus wordt door de verwijderingen of verwerpingen naar achter de innerlijke dingen, de weg gegeven van de latere tot de eerdere dingen, zijnde datgene waarmede de mens vertrouwd is. 1748, 15 Oct.

3578. Maar nochtans worden de uitwendige dingen niet gans en al verworpen, en aan den dood prijs gegeven, zo dat zij niets zijn; maar zij worden door den Heer beschikt tot volgzzaamheid aan de innerlijke dingen, en zo verder aan Hemzelf; welke volgzzaamheden van zo grote variëteit zijn, dat het er onbegrensd vele zijn ten aanzien van de geslachten en soorten; hoedanig die volgzzaamheden zijn, wordt in het andere leven uitgebeeld zowel door kleuren, gelijk van regenbogen, als door geuren, gelijk van bloemen; voorts door sferen, waarvan de hoedanigheden terstond worden doorvat; voorts door eendere beelden van visuële dingen; verder ook door doorvattingen van andere geslachten, en deze variëteiten ⁴⁾ vloeien alleen in vanuit de volgzzaamheden der uitwendige dingen door de innerlijke dingen, 1748, 15 Oct. Over deze neergeschreven dingen ben ik onderricht zowel door ideeën van innerlijke denking, als door aan mij vergemeenschapte spraak.

Aangaande geesten die beweren niets te zijn, en toch alles willen zijn, of over de antediluvianen.

3579. Er zijn geesten die diep van achteren verschijnen, wier leven is zoals winterlicht, die heel nadrukkelijk zeiden niets te zijn; en aan hun spraak werd ontwaard, dat het niet vanuit hun animus was; en gezegd werd mij door anderen, dat genen beweren niets te zijn, terwijl zij alles willen wezen; en daarom, teneinde te kunnen opduiken, en onder de anderen te zijn, en zo dezelve te verderven, zeggen zij niets te zijn: toen ik “liefde” zeide, konden zij het woord liefde niet toelaten, omdat dat woord te grof was dan dat het hun toescheen iets te zijn; aldus zijn zij van geen liefde, maar zijn zij winterlijk. Het waren antediluvianen, waarover eerder, 1748, 15 Oct.

4 Het is de vraag, of hier *veritates*, waarheden, niet veeleer moet zijn *varietates*, variëteiten, verscheidenheden!

3580. Ik sprak met hen, toen zij beneden waren, en wel diep onder de billen, aldus sprekende met hen, hoewel geheel en al verwijderd en diep toch als het ware aanwezig, want afstand doet niets. Ik had gemeend dat zij zich zo hadden bevestigd door argumenten en redeneringen tegen de waarheden des geloofs, en sommigen met zulk een groten voorraad, dat zij met een kracht van redekavelingen dwars tegen het geloof gingen; maar het werd opgemerkt, dat het geen voorraad van argumenten was, maar dat het hun overreding was, waarmee zij dachten, zo dat al wat zij dachten, aldus persuasief was; waarover beneden meer.

3581. Ik sprak met hen over de tegenwerpingen en redeneringen tegen de waarheden des geloofs, dat zij louter schaduwen waren, en het licht der waarheden in schaduw kunnen verkeren, en de klare erkentissen des geloofs door veelvuldige tegenwerpingen kunnen verzetten in zo groten twijfel, dat die naderhand nauwelijks kunnen worden geloofd, terwijl toch de waarheid waarheid is, en de erkentenis des geloofs erkentenis des geloofs is, en daar licht. Ik beeldde dit tevens imaginatief en cogitatief uit, aldus van binnen volgens hun wijze van spreken en verstaan; en het scheen mij toe alsof anderen rondom mijn hoofd zulke dingen spraken zoals binnenin mij; het werd uitgebeeld door een mus, waarover ik weet dat die leeft, en zodanig is; als ik haar ingewanden zou willen beschouwen, en haar hersenen, en daarvandaan zou willen redeneren of de mus leeft, en of het een mus is, en zodanig is, zou dat nochtans worden ontkend; als ik namelijk zou willen redeneren bij het zien van de hersenen, dat die gelijk als een moes waren, zou ik kunnen gaan redeneren hoe die hersenen kunnen leven, en maken dat de vogel leeft met zinnen en met een lichaam; voorts als ik ging beschouwen de ingewanden, zoals de lever, de alvleesklier, de darmen, bovendien de vaten, en de vezels, de verbindingen ervan, en vandaar zou gaan redeneren of zo'n vogel wel kan leven, terwijl zo iets nooit in zulk een gering lichaampje kan samenhangen, samenwerken, en vloeien, zodat het vandaar kan leven; waarom zoveel objecten als er zijn van binnen in het lichaam –

3582. omdat ik, als gezegd, die dingen niet weet, hoe die tot het leven bijdragen, en omdat het onmogelijk is alleen al ze te zien, en dat daarvandaan het leven is –, als ik derhalve deswege zou ontkennen dat de mus leeft en zodanig is, zou dat niet ongerijmd zijn? Is het niet genoeg als het vaststaat dat die mus leeft en zodanig is? en dat redekavelen vanuit zulke dingen, zou de zaak wederom in twijfel brengen dat de mus leeft, en aldus het gemoed neerwerpen in schaduw en duisternis, welke tevens werden uitgebeeld daarvandaan opkomende, zodat ik ten enen male zou gaan ontkennen dat het waar is. Het werd ook

gegeven een zekere bloem uit te beelden; ik zag dat het een bloem schoon van kleuren was; als ik ging redeneren vanuit den steel, vanuit de vezels ervan, die eenvoudigweg in de hoogte rijzen, vanuit het sap opduikend, voorts vanuit den wortel hoe die zulke dingen kan aanvoeren, en zo zulke dingen formeren, zodat de bijzondere dingen schoon worden gearrangeerd, alsof zij het zelf wisten, in zulk een orde, zodat zulke schone kleuren ontstaan, en aldus de bloem tot bestaan komt; als ik vanuit die dingen zou gaan redeneren over het ontstaan en de hoedanigheid van die bloem, zou ik dan niet in een schaduw vervallen, en totaal gaan ontkennen dat die bloem bestaat? en zo maar voort! En daarom kunnen duizend tegenwerpingen geopperd worden, namelijk evenzovele als er objecten zijn en allemaal zulke dingen die de waarheid aldus vernietigen, en het licht der waarheid verduisteren.

3583. Omdat zij nog niets konden antwoorden, ook al schenen zij zoals overtuigd, werd het te weten gegeven, dat misschien hun persuasieve niet zozeer was ontstaan uit een helen voorraad redeneringen, als wel vanuit andere oorzaken, en dat zij zich hadden bevestigd en zich verduisterd, en wel zozeer dat zij de waarheden des geloofs hadden ontkend; maar daar zij van zulk een grote liefde van zich waren doordrongen geweest, dat zij van al wat zij maar dachten geloofden dat het zo was, zodat zij zich voor onfeilbaar hielden, en voor goden op aarde; was daarvandaan misschien hun persuasieve, waarover ook eerder in verband met de antediluvianen; hetgeen ook daardoor nog werd bevestigd dat zij, toen zij nog in het lichaam leefden, al degenen wilden wurgen die niet geloofden dat het zo was als zij het zeiden; zij wilden niet toelaten dat gezegd zou worden dat zij hen wilden afmaken, slechts alleen maar verstikken, want hun persuasieve was zodanig dat het verstikte; vandaar willen sommigen dat iets zodanigs onder den vloed te verstaan was geweest, namelijk dat zij verstikt werden de een na den ander; want zodanig is het persuasieve dat het anderen verstikt, aldus de ademhaling wegneemt; en daarom zeggen zij nu, dat zij zo zijn verstikt door hun eigen persuasieve, wanneer het zich naar binnen begeeft, waar het geestelijke weerstand biedt, hetwelk niet kon dulden dat zij voor eeuwig zouden sterven.

3584. Omdat er verscheidenen vanuit de boze geniën waren, die begeerden dat dezen vanuit die hel zouden opkomen, en dat zo zij met genen mij zouden doden – want er is een voortdurend streven en denken van de boze geesten en geniën, hoe zij mij zouden doden, vooral door mij te laten denken en zeggen dat zij niets zijn – daarom prentten zij genen de idee in dat die zouden opkomen; en te dien einde goten zij het hun in te zeggen dat zij niets waren, en zo mochten oprijzen; en daarom werd er ook in de diepte onder

de billen een groot tumult gehoord, zoals van een geweldige aanrollende en woelige massa, die enigen tijd aanhield, zijnde hun aandrang van te willen opduiken, en van in de wereld der geesten zich op te kunnen werken; hun sfeer van tumultachtige en woelige activiteit strekte zich omhoog uit aan de linkerzijde opwaarts links naar den anus: en daarom was het ook toegelaten dat sommigen van hen zouden opduiken, die dan verschenen boven het hoofd, een weinig vooraan, aan den tegenovergestelden kant, van waar de diepte was, of van de billen.

3585. Zij probeerden daar met hun sterk persuasieve mij iets dodelijks in te gieten, bijgestaan door boze geniën, maar tevergeefs; en ik sprak daar met hen, maar ik herinner mij nog niet wat ik met hen gesproken heb; doch in den nacht terwijl ik in slaap was, scheen het mij plotseling toe alsof ik verstikt was; maar omdat het in den slaap geschiedde, wist ik niet waarvandaan; maar de engelen bij mij wisten het; en daarom smeekte ik des Heren hulp af; en er verscheen een mens bij mij in bed, en terstond was ik bevrijd, aldus door den Heer bevrijd. Vandaar werd te weten gegeven hoedanig hun persuasieve is, namelijk dat zij de anderen zouden kunnen wurgen en verstikken alleen vanuit het persuasieve, ja zelfs wie dan ook, – dat ook – als het ware in waaktoestand, toen het was in een staat – werd uitgebeeld een soort van representatieve borstlap [*pectorale*] die niet beschreven kan worden, omdat een idee niet met woorden kan worden uitgedrukt.⁵) De representatieve borstlap betekende dat (de zaak in kwestie) van geen waarde was, zodat het nauwelijks een argument was, en dat het evenwel bij hen zulk een sterk overredende was geweest, dat zij, als iemand het niet zou hebben willen geloven, hem zouden hebben willen verstikken. Zij voerden ook een overreding binnen dat een of ander klein mens bij mij lag, en ik kon ook niet anders in dien staat van slaap, als het ware wakker, menen dan dat iemand bij mij neerlag; en ik hoorde hem ook spreken. Daaruit eveneens kon het blijken, hoe sterk hun persuasieve is geweest.

3586. Tenslotte begonnen sommigen van hen, omdat zij meenden zelf alle dingen te kunnen doen, zelfs het leven van iedereen weg te nemen, of iedereen

5 Het Manuscript is hier ter plaatse door scheuren dermate beschadigd, dat de lezing ervan al uiterst moeilijk viel bij de eerste Latijnse uitgave; en de Index op de Ondervindingen biedt daar geen uitkomst. Meer dan elders wordt daarom hier een beroep gedaan op het geduld en de toegevendheid van den lezer. De vertaling van deze soms uiterst ingewikkeld genoteerde Ondervindingen stelt overigens geheel andere, en vaak veel zwaardere eisen dan de vertaling van alle latere Geschriften.

te kunnen verstikken, erg te sidderen, en allengs weg te zinken. Met innerlijke ziening werd doorvat, dat een zeker kleintje [*quidam parvus*] hen neerstortte, door wiens aanwezigheid zij dermate wankelden en trilden, dat zij uitriepen beangst te zijn, en wel zozeer, dat zij vaak tot smeekbeden hun toevlucht zochten om bevrijd te worden; maar nochtans werden zij neergestoten met zulk een siddering en angst, dat zij aan de hunnen die beneden den berg waren, vertelden dat zij overwonnen waren, zodat zij nauwelijks konden ademhalen, en zo niet langer van plan waren in de wereld der geesten te komen, en de mensen te leiden, zoals zij zeiden, wat hun door boze geniën was ingegoten.

3587. De geesten die tevoren rondom mij waren, vluchtten heen, want degenen die terugkeerden, zeiden dat als zij gebleven waren, zo zou hun het leven der ademhaling ontnomen zijn; sommigen die aan de linkerzijde van het hoofd waren, en de subjecten van genen waren, beklaagden zich daarna dat zij als het ware omgebracht waren, meer dan de anderen; want die geesten, waarover eerder, hielden het daarbij dat bij hen vergeleken alle anderen niets waren; zodanig trouwens is hun overreding, dat ten opzichte van hen de anderen niets zijn; zodat dit persuasieve de anderen doordringt, waardoor het dezen met veel benauwdheid toeschijnt niets te zijn: er waren degenen die erop uit waren om op te duiken, ten einde mij te doden; maar de tegenwoordigheid van de eerder besproken geesten deed hen voelen, met veel benauwdheid, dat zij niets waren: sommigen van hen schijnen mij toe de dingen uit te braken die in hen waren, want wanneer zij vanuit dien schijnbaren dood schijnen terug te keren tot hun voormalige leven, dan vloeit vanwege de uitwerking van dien terugkeer iets als een braking voort, zichtbaar.

3588. Sommigen boven het hoofd, namelijk de boze geniën, associeerden zich met enigen, want zij legden zich er listig op toe om mij het leven te benemen; zij zeiden dat zij zo niet te lijden hadden van hen die menen dermate subtiel te zijn, dat zij niet door hun persuasieve kunnen worden aangedaan; maar ook zij werden aangegrepen door verschillende benauwdheden, welke enigermate door mij werden doorvat, en wel door samenklonteringingen [*conglutinationes*]. Voor zeker weet ik dat zij als zij niet aflaten, zo nog erger innerlijk dan anderen worden aangedaan en gestraft. Het zijn zulke geniën, die in het geniep arglistig handelen, loerend op een gelegenheid.

3589. Het werd mij daarna getoond, hoe hun vrouwen zijn gekleed wat het hoofd betreft, namelijk dat zij ronde zwarte hoeden dragen, tamelijk wijd van rand, met een spits tussen kleine sneeuw witte lovertjes: en omdat zij van kindertjes hielden, waren zij verlustigd als die vooruit liepen, die mij

ook werden uitgebeeld, hoe zij in een ingebogen lijn vooruitliepen, ter verheerlijking van de moeders: ik sprak over de liefde voor de kindertjes, dat die er ook is bij alle brute dieren, aldus bij de ergsten; doch als zij de kindertjes liefhebben niet terwille van de zelfliefdde en de glorie, maar opdat het menselijk gezelschap terwille van het gemene goede zou aangroeien, en te meer opdat de hemel daarvandaan zou worden vermenigvuldigd, dus terwille van de hemelse gezelschappen, en zo terwille van den Heer, zo zou het alsdan de echte liefde jegens de kindertjes zijn: maar dit was bij hen niet het geval. Gezegd werd van de mannen, dat zij bij het opgroeien wanstaltig werden, met rondom het aangezicht afhingende haren; en het werd doorvat dat het persuasieve zulks met zich mede bracht. Gezegd werd dat hun vrouwen klein zijn. 1748, 16 Oct.

Hoe de mens moet denken.

3590. Ik hoorde geesten redekavelen, zeggende dat zij niet anders redeneren dan vanuit zinlijke en lichamelijke dingen, over geestelijke en hemelse dingen, omdat zij lichamen zijn; maar ik doorvatte het antwoord, dat zij vanuit den hemel moeten denken, dat is, vanuit de erkentissen des geloofs, welke hemels zijn, en welke onthuld zijn; en dat zij zo, als het nodig is, door zinlijke dingen kunnen worden bevestigd: want de engelen zijn in de sfeer des geloofs, bijgevolg in de erkentissen des geloofs; laten zij zo denken over den hemel, en aldus worden hun ontelbare waarheden onthuld, zoals aan hen die in den hemel zijn. 1748, 16 Oct.

Dat wij niets kunnen weten, als niet de dingen uit den Heer gegeven zin.

3591. Er waren geesten die zich verwarden daarvandaan dat zij niet wisten hoe iedereen de vrijheid van denken had, en dat de ideeën niet vloeiden volgens de orde die zij zich voorstelden, en dat zij navorsing wilden doen in de oorzaken, maar die niet konden vinden; maar het werd gezegd dat dit geschiedde opdat zij zouden weten, dat zij niets weten; want als zij in alle en de afzonderlijke dingen wilden navorsen, dan zouden er onbegrensd veel dingen zijn die hen in de war zouden maken, ja zelfs onbegrensdheden van onbegrensdheden van dingen; en als zij er enige weten, dan zouden er terstond andere dingen dwars tegenover gaan staan, en zo voort, en zo zou de navorsing tot in het

eeuwige uitdijen, en aanhoudend tegengekante dingen verwarring stichten: vandaar ook is het, dat het in de Voorzienigheid des Heren is, dat men zoveel strijdigheden in de afzonderlijke dingen vindt, waarover in de afzonderlijke objecten wordt geredeneerd en geconcludeerd, namelijk dat men tengevolge van de verwarring door zoveel strijdigheden moge blijven in de universele waarheden of de erkenningen des geloofs, en dat die de denkingen regeren en men, als die regeren, zich verder onthoude van zulke navorsingen. 1748, 16 Oct.

3592. Bovendien zijn er onbegrensd vele tegenstrijdige objecten, die valsheden binnenbrengen; want bijna elk ding, dat het oog ziet, is een tegengekant object, waardoor het gemoed wordt verward en verblind als het daaraan kleeft; en anderzijds zijn er maar weinig waarheden den mens bekend; en als het gemoed daarin niet bij voortduur wordt gehouden, zo stort het zich in zulke valsheden, zodat het ten langen leste vanuit louter aanstoten tegen de waarheden des geloofs zou worden samengesteld.

Over een onbarmhartige barmhartigheid, en over de naastenliefde.

3593. Zekere geesten waren toen ik schreef over de antediluvianen, namelijk dat die nauwelijks iets van leven overhadden, door zulk een barmhartigheid getroffen, dat zij op persuasieve wijze de idee aanvoerden dat de Heer vergevingsgezind mocht zijn over genen: omdat zij in mij iets van overreding binnenbrachten, werd het mij niet gegeven hen toen te onderrichten dat dezulken, als zij in de wereld der geesten zouden komen, allen zouden verderven, wie zij ook maar tegenkwamen, door een te onpas uitgeoefende barmhartigheid [*intempestiva misericordia*]. Anderen waren ontroerd, en wisten niet waarvandaan zij eender met ontferming waren bewogen; en omdat zij doordrongen tot aan de goede geesten, of in de naaste of bemiddelende gezelschappen, boze en goede, was het veroorloofd, dat sommigen van hen die onder den berg waren, alwaar zich de antediluvianen bevonden, waarover eerder, omhoog zouden komen; maar er waren, zoals toen werd doorvat, ook anderen die tot hen neerdaalden, wier leven eender was; maar aangaande de antediluvianen zie men vlak eerder, hoe die kwamen opzetten.

3594. Ik doorvatte dat sommigen van hen werden opgenomen bij de listige geesten boven het hoofd (hetgeen, naar ik gis, al eerder was vermeld) na degenen die hier waren, misschien vanuit de huidigen die eender zijn aan de antediluvianen, en die aanhoudend begeerden gezaligd te worden, en zo

konden bewegen tot veel erbarmen; en omdat die barmhartigheid doordrong tot de bemiddelende geesten, werd hun derhalve getoond hoedanig degenen waren die zij wilden zaligen, en voor wie zij baden: er kwamen degenen die echtbreuken voor niets tellen, zodat zij, wanneer zij een of ander huis zien, waar een echtgenote is, aldaar zonder geweten binnentreden, en met elke inspanning, kracht, en roef haar trachtten te schofferen; door hen was ik een helen tijd lang bestookt, zodat degenen die te onpas barmhartig waren, bemerkten hoedanig dezulken waren, namelijk tot alle misdaden geneigd, ja zelfs dat zij met een overreding eender aan die der antediluvianen, bijna allen die zij tegenkwamen, zouden ophitsen tot het bedrijven van dergelijke allermisdadigste dingen, want zij stonden met de grootste hardnekkigheid op hun stuk; zij waren onzichtbaar, en wilden ook niet ontdekt hebben dat het uit hen kwam; er werd lang naar hen gezocht zonder hen te vinden; zodat anderen niet konden weten waarvandaan zulk een krankzinnige misdadigheid opwelde, gegeven dat genen incognito optraden, en tegelijk tot barmhartigheid inspireerden; opdat zij tegelijk zowel de bozen als de rechtschapenen zouden aansporen, insinueerden zij zich arglistig in goede aandoeningen, ten einde te bedriegen, op zichzelf alleen bedacht, onbekommerd al zou de hele wereld vergaan.

3595. Dat er een ontzaglijk aantal van dezulken zijn, namelijk van degenen die snode echtbrekers zijn, werd ook getoond, want zij werden in een kringwenteling gedreven, en aanhoudend opgevolgd door anderen die weer werden opgevolgd of voortgetrokken, en dat hield langen tijd aan; daaruit stond vast, dat het een ontzaglijk aantal is van dezulken die echtbreuk voor niets tellen; en gezegd werd, dat het Christendom overvuld is met zodanigen, meer dan alle andere landen, waar men van zulke schandelijkheden niet hoort; maar in het Christendom is elke band van schaamte gebroken.

3596. Bovendien sprak ik met hen die werden aangezet om in voorbarige barmhartigheid uit te lopen; en het werd gegeven te zeggen dat dit noodlottig is; niet dat zij tot erbarmen worden aangedaan, maar dat zij, onderricht zijnde aangaande genen, barmhartigheid zouden betonen aan dezulken die zich erop toelekken de hele wereld te bedriegen en te verderven, en voor zichzelf alleen zorgen; wanneer zij zijn onderricht dat genen zodanig zijn, en zij nochtans in hun misplaatste barmhartigheid volharden, zo is dat erger dan ieder van genen begeren te straffen; want zij die op deze manier barmhartig zijn, laten zich niet aanraken door de barmhartigheid uit den Heer, aldus jegens hen die door genen vergaan; ook al zou het zijn dat de hele wereld verging, zo zouden zij nochtans van hun barmhartigheid niet willen terugtreden jegens

hen die verderven: ik merkte op, dat het dezulken waren die een hele boel redeneren, over de regering des Heren, en zich zo in ongerijmdheden storten, zodat zij niet weten wat barmhartigheid is, en die hoewel zij onderricht worden, hardnekkig blijven; zij laten zich gemakkelijk overreden door zulke arglistige onbarmhartige geesten, die tot barmhartigheid inspireren ten eigen bate, om meer dan de anderen te zijn en zelfs de allergrootsten; en zolang die arglistige overreding wordt ingeblazen, volharden dezen in hun misplaatste barmhartigheid.

3597. Het werd getoond dat het allermeest zodanig degenen zijn, die priesters en voorgangers zijn; zij blazen aan anderen een misplaatste barmhartigheid in, opdat zij alleen mogen leven, ook al zou de hele wereld vergaan; aldus is onder de monniken en de Jezuiten het merendeel zodanig, die vanuit de gewoonte in het leven zulk een overreding aan anderen kunnen inblazen, dat zij boven alle overigen gezaligd moeten worden; want zij haalden met hun overreding naar hun zijde ook de priesters over, die zodanig niet geweest waren: het werd ook getoond dat het zodanigen waren door een priester met een zwart kleed aan, die een blanke wolk rondom zich had; vlak daarop als een in het wit beklede maagd, die hij aan zich toevoegde, en met dezelve naar omlaag werd gezonden; maar de blanke witheid van haar en hem werd afgenomen.

3598. Daaruit staat vast dat die wereld welke de Christelijke wordt geheten, bijna zo erg is als de antediluviaanse, arglistig, onzichtbaar, en incognito optredend, en wel vanuit een bijna eendere overreding; en daarom is hun leven eender, namelijk een winterleven: voorts dat die wereld welke de Christelijke wordt geheten, daarin erger is dan de antediluviaanse, dat zij echtbreuken voor niets achten; en wanneer echtbreuken voor niets worden geacht, zo volgt dat zij niets hebben wat naar liefde zweemt, en dat zij de gezelschappen verderven, omdat zij daartegen gekant zijn; behalve nog dat zij wreed zijn; de echtbreuken brengen ook dit met zich mede; want slechts één enkele overspelige daadwerkelijkheid helt al tot wreedheid over; zoals in Italië, waar ook monniken zich meer dan anderen met getrouwde vrouwen inlaten; en dat die wreed zijn, ja zelfs in wraaknemingen allerwreedst, staat genoegzaam vast. 1748, 17 Oct.

3599. In één woord, jegens dezulken barmhartig zijn, is onbarmhartigheid, want dat is barmhartigheden jegens de onbarmhartigen; en daarom, als zij zich niet laten onderrichten, zijn hun barmhartigheden onbarmhartig. Het staat ook hieruit vast, dat zij getrouwde vrouwen en maagden tot echtbreuk en hoererij verlokken, door meelij te wekken, namelijk opdat zij zich hunner

erbarmen, welke barmhartigheid evenwel goddeloos is, menende dat zij best kunnen erbarming betonen, omdat zij er zelf niets bij verliezen, terwijl toch aldus de echtelijke liefde wordt vernietigd, bijgevolg alle overige liefden, vandaar de gelukzaligheden van het eeuwige leven.

3600. Daaruit kan eveneens vaststaan, dat liefde, naastenliefde, en barmhartigheid er niet is, als er alleen maar aandoening is; tenzij er erkentissen des geloofs zijn, aldus een verstand onderricht door de erkentissen des geloofs, is er derhalve geen geweten daarvanuit.

3601. Zodanig zijn de arglistigen, die overreden tot barmhartigheid, en die deze overreding hebben verworven in het leven des lichaams; zij houden zich op onder het achterhoofd, zowel omdat zij willen regeren op de aarde en in de hemelen, als omdat zij incognito begeren te handelen; want zij waren in het leven gewend zo te handelen dat de mensen hun listen niet gewaarwerden; zij spreken vroom en barmhartig met de mensen, misdadig, en listig onder elkaar, en binnenin zichzelf, en leven schandalig. 1748, 17 Oct.

Dat er geen tegenwerpingen moeten worden geopperd tegen de erkentissen des geloofs.

3602. Ik sprak met geesten over hen die tegenwerpingen formeren tegen de erkentissen des geloofs, wat een aanwijzing is dat zij twijfelen en dat zij ontkennen; daarom moeten geen tegenwerpingen worden geformeerd, omdat zij twijfels en ontkenningen zijn; want met tegenwerpingen kunnen duizend boeken gevuld worden, en daarom moeten alleen bevestigingen worden opgevat, welke worden ingeboezemd; zodanig zijn degenen die in den hemel zijn, dat zij alleen de bevestigingen liefhebben, en de tegenwerpingen verwerpen; voorts, dat de tegenwerpingen onbegrensd in aantal zijn, en nauwelijks iets kan worden geweten, zelfs niet wat ook in de laagste natuur. 1748, 17 Oct.

Over het geloof.

3603. Er zijn er in het andere leven, zoals ik lang bij mijzelf heb doorvat, die zeggen dat het geloof-alleen zaligt, en niet eens weten wat het geloof is; zij menen dat het alleen maar een zekere kijk op den Heer is; anders vatten zij het niet op; aldus is het iets onbepaalds en universeels, hetgeen niets betekent;

en daarom kan er zo niet enige idee worden gehad; doch het geloof betekent de universele erkentnissen, en de waarheden des geloofs, en omvat dus de dingen die geloofd moeten worden; dienaangaande zie men elders; zonder die erkentnissen is er geen geloof; de erkentnissen des geloofs zijn het geloof, omdat men daarin geloof moet hebben of dezelve moet geloven; aldus worden de ideeën bepaald.

Over den toorn.

3604. Ik was verwonderd dat er soms tumult in de straten werd gehoord, wat dan eensklaps ophield; maar ik werd onderricht, dat wanneer er een tumult is, alsdan in de wereld der geesten een sfeer van toorn regeerde; en wanneer het ophield, dat dan die sfeer ophield, want dan ontstond plotseling kalmte: hetgeen mij ook te weten werd gegeven, namelijk dat wanneer ik in een staat van woede was, dezelve opeens door den Heer werd weggenomen, en dan werd er eensklaps niets van tumult gehoord in de wereld, maar er heerste kalmte. 1748, 17 Oct.

Over de idee van plaats.

3605. Het werd opgemerkt dat ik, zo vaak ik iets hoorde, zonder het evenwel te zien, nochtans een idee van plaats opvatte, namelijk hoedanige plaats daar was; maar dit was fictief, omdat zodanig de plaats niet was, waarover ik geen bespiegeling had, voordat dit in het geheugen en de idee werd teruggeroepen, aldus erkennende dat ik mij een fictieve idee van plaats had gevormd; het werd ook opgemerkt, dat wanneer ik voor langer tijd in één kamer was geweest, zodat die mij vertrouwd was geworden, ik alsdan daar beter mijn ideeën bij mij kon hebben dan wanneer ik in een andere kamer of op een andere plaats was; zo bij voorbeeld gisteren, toen ik van de ene kamer overging tot de kamer naastaan, waar ik gewoon was te schrijven, kwam er een kalmte over de geesten, als het ware niet wetende waar ik was, wat mij verwonderde. Ik sprak nu daarover, dat geesten hun idee verbonden willen hebben met plaats, en als niet de plaats tevens in de idee is, komt iets vreemds opzetten, zodat zij als het ware niet weten waar zij aan toe zijn, zodat de idee onbepaald is, als er niet ook plaats is. Bovendien werd ook opgemerkt dat de ene plaats werd verkozen boven de andere, en wel vanwege de naburigheid van geesten, wien

het toescheen daar thuis te zijn, zoals met vele dingen kan bevestigd worden; behalve dat het ook was van de zijde van mensen die nabij zijn, en in huis, zodat in de wereld der geesten eendere dingen bestaan als hier, waarover de mens, omdat het dagelijks geschiedt en vertrouwd geworden is, niet nadenkt; nochtans leidt het zijn oorzaken uit de wereld der geesten. 1748, 17 Oct. De oorzaak is, dat de idee niet eindig is zonder ruimte, of, wat hetzelfde is, zonder structuur; zij trekken hun voet terug, wanneer gedacht wordt over plaatsen, een zeker teken dat plaatsen en stoffelijke dingen dienden als steunsels waarop hun denkingen staan.

Over de innerlijke dingen des Woords, op welke wijze zij moeten worden uiteengezet.

3605[b]. In slaap werd een uitbeelding gegeven door vele geldzakken, waarin een grote hoeveelheid van zilver was verborgen, op een lagere plaats, voorts op een hogere; en omdat die openstonden voor iedereen, zodat men het zilver er zo maar uit zou kunnen wegnemen, want de zakken waren niet toegebonden; de plaats werd uitgezocht waar die zakken verborgen waren; het was een kribbe in een stal, waarmede het menselijk verstandelijke werd aangeduid; het was daar niet een geschikte plaats, wat aanduidde dat het menselijk verstand niet deel moest hebben in de uiteenzetting van de innerlijke dingen des Woords; ik ging toen een kleine gewelfde kamer binnen, waar het mij bij eersten aanblik toeleek dat het daar aangenaam wonen was; daar waren zedige maagden, met een zedige echtgenoot, aanduidende dat deze innerlijke dingen niet zodanig moesten worden uiteengezet als de predikers plegen te doen om de aandoeningen te roeren, want zo blijft er niet veel van over; daarna was ik op een bepaalde plaats, van grote ruimte, waar twee kindertjes waren, met wie ik wilde spelen, wat betekende dat met hen mocht worden geconverseerd, maar niet kinderachtig gespeeld; toen ging daar van de kamer een allerontuchtigste meid uit, tussen de schonere maagden, die mij met alle geweld wilde aanranden; en toen ik heenvluchtte, ontwaakte ik; en ik zag het lijk van een paard – wat betekende dat de welsprekendheid niet moet worden beoefend, welke verscheen zoals een schone maagd, maar omdat zij een hoer was, vanuit die kamer aanstormende, en aan mij zodanig verscheen als het akelige lijk van een paard. Deze dingen waren uitgebeeld door geesten, en daarom was het geen spelletje: herinneren doe ik mij ook, geweest te zijn op een plaats waar zakken van zilver waren, en daarop een tweetal zittende, van

wie er één duister, niet bepaald sierlijk [*non decoratus*], wat betekende dat de zin der letter zodanig is, alwaar de innerlijke dingen waren verborgen in zakken, 1748, 18 Oct. Maar deze dingen werden door geesten uitgebeeld, en om hen te begunstigen zijn deze dingen ingelast, vanwege hun waardevol einddoel.

Hoedanig de fantasieën zijn van hen die listige geniën zijn.

Een listige genius was achter mij, naar ik gis een helen dag lang; het was degene die tot barmhartigheid ten eigen bate ook anderen bewoog, terwijl hij alleen voor zichzelf zorgde: zijn fantasieën werden, toen zij in een andere sfeer kwamen, uitgebeeld door slangen.

Hoe vuile ideeën degenen straffen die dezelve koesteren.

3606. Hier wordt nu niet gehandeld over de vuile ideeën, uitgebeeld door geesten, welke representatief verschenen, omdat zij niet uit eigen opzet om vuil te zijn, van hen afkwamen; maar er waren ontuchtige andere geesten die aan deze zelfde ideeën verkleefd waren ten einde de idee van het vuile aan zich in te prenten; het verscheen toen aan mij, dat die idee, omdat zij hun vuile fantasie was, door hen weliswaar in de lengte getrokken, nochtans, omdat zij *uit* hen was, daadwerkelijk *in* hen was, bijgevolg aldus gevormd naar henzelf en naar hun eigen vuile idee; weswege het hun zo toescheen dat zij zelf zodanig waren; want de idee is een beeld van hem die haar voortbrengt; aldus verschenen zij aan zichzelf hoedanig zij waren; en op gelijke wijze werden zij door zichzelf gestraft omdat zij zodanig waren; en daarom brengt een vuile idee vanuit fantasie de straf van een uitbeelding met zich mede zodanig als degene is die haar voortbrengt. 1748, 18 Oct.

Dat de hemelse kringbewegingen nooit kunnen worden verstaan.

3607. Geesten die wilden navorsen over de hemelse kringbewegingen [*gyrî*], gingen omdat zij het niet konden doorvatten, vandaar twijfelen en ontkennen, zoals zij dat gewoon zijn bij onverschillig welk onderwerp dat zij niet verstaan; dat de hemelse kringbewegingen nooit zijn te verstaan, namelijk hoe de denkingen, strevingen en krachten vloeien, werd getoond

door de vloeijingen der vezels in ons lichaam, welke onnavorsbaar zijn, zoals hoe zij vanuit hun beginselen of corticale substanties vloeien, hoe zij zich samenhechten in het cerebrum, hetwelk verschijnt als een moes of brij, en bij nadere beschouwing verschijnen als een aaneenschakeling van knopen, hoe zij zich samenvlechten met de vezels van het verlengde ruggemerg, hoe met de vezels van het cerebellum, hoe verenigd met het ruggemerg, en daar zich vullen met de vezels ervan, hoe zij daarna zich samenvlechten in knopen of klieren, hoe zij daarvan uitloopen, verenigd en gescheiden, hoe zij zich over en weer anastomosereren, en zo samengevlochten of gescheiden; hoe zij in pluriforme samenvlechtingen komen, en daarvanuit in de ingewanden invloeien, en hoe zij zich gedragen in de afzonderlijke ingewanden – daar niemand kan vatten hoe het hiermede gesteld is in deze lichamelijke dingen en van grove natuur, hoe kunnen dan de dingen worden gevat die bestaan in de wereld der geesten en in den hemel, ten aanzien van de vormen, de invloeden en de uitvloeden der denkingen en strevingen: de vezels beelden de geestelijke dingen uit; de beginselen der vezels, gelegen onder de corticale substanties, beelden de hemelse dingen uit, waarin nog onbegrensd veel meer vormen zijn; daarom dient het beleden te worden, dat aangezien bij een poging om zulke dingen na te vorsen niets hoegenaamd wordt geweten, men evenmin mag gaan twijfelen aan de dingen die des geloofs zijn, alleen omdat men dienaangaande volslagen onwetend is, 1748, 18 Oct.

Dat de ideeën der geesten aan plaats zijn gebonden, en aan de dingen die op een plaats zijn.

3608. Toen ik mij begaf naar een belendende kamer, en van daar tot de vorige terugging, scheen het mij toe alsof er ineens een eenzaamheid was, en de geesten zich van mij hadden teruggetrokken, terwijl zij toch in de kamer naastaan aanwezig waren, alwaar mijn boeken waren, en andere dingen, die zij hadden gezien; daaruit kan geconcludeerd worden, dat zulke dingen in de ideeën der geesten zijn; in de ideeën van sommigen de dingen die tot de boeken behoren, in de ideeën van anderen de dingen die tot het huisraad behoren; in de ideeën van nog weer anderen de dingen van licht, van vlam, behalve van andere dingen in verband daarmede: en daarom, toen die dingen waren verlaten, en niet werden gezien in het andere vertrek, scheen het hun toe zelf verdwenen te zijn, want zij zijn aanwezig volgens hun ideeën; en wanneer

zulke objecten er niet meer zijn, schijnen zij zichzelf toe teruggetrokken te zijn;

3609. het was hiermede eender gesteld wanneer ik een ander kleed aantrok dan ik enige maanden tevoren droeg, namelijk dat ik dan voor hen een ander scheen, dermate dat zij mij nauwelijks herkenden; daarvanuit kan iets geconcludeerd worden over de ideeën en de inborst der geesten. 1748, 18 Oct.

3610. Daaruit staat vast dat de ideeën der geesten worden begrensd in stoffelijke dingen, de laatsten der orde; en wanneer die zijn weggenomen, weten zij niet waar zij zijn, en verdwijnen zij, voordat zij in andere stoffelijke dingen hun ideeën hebben gehecht: aldus in het Woord des Heren, zo ook eender de engelen handelend door de geesten.

Hoedanig zij die redeneren.

3611. Zij die redeneren, zijn degenen die twijfelen en die ontkennen; het werd ontwaard dat zij lichtvaardig zijn, zich her en der laten leiden; zij werden zo uitgebeeld als in een half-wakker nachtelijk visioen, en zij verschenen als vrouwen die over buitenwegen rondzwerven, en waarvan geloofd wordt dat zij lichtvaardig of luchthartig zijn, voorts dat zij overspelig zijn of zich gemakkelijk tot echtbreuken laten overhalen, waarover klachten waren; maar het werd hun gezegd dat zij zodanig zijn, ook al hebben zij niet daadwerkelijk echtbreuk gepleegd, of gehoereerd, zijn zij nochtans licht daartoe geneigd, bij gegeven gelegenheden, en als de uitwendige banden niet tegenhouden; zij werden in de eerste instantie vergeleken bij oesterschelpen, waarin van binnen niks is, dus alleen maar schelpen; doch een oester van binnen, week en vet, betekent die natuurlijke dingen waarmede geestelijke en hemelse dingen goed worden bevestigd.

3612. Verder veroorzaken dezulken een pijn aan het linkerdeel van mijn hoofd, daar als het ware harde knobbels formerende; zo zijn het ook degenen die het cerebrum omkorsten: en wanneer het mij door den Heer werd gegeven, zulke tegenwerpingen niet te achten, noch ze toe te laten, voelde ik alsdan in de zenuwen van het linkernekdeel een pijn, zodat ik mijn hoofd nauwelijks kon ronddraaien van de pijn vanwege de verharde zenuw; de oorzaak hiervan was, dat de redeneerders niet aanwezig wilden zijn, maar aanvingen zich terug te trekken, zoals zij zelf ook zeiden, 1748, 18 Oct.

Dat ontuchtige dingen meer dan eerder bestaan in de landen waar de Christenen zijn.

3613. Aan mij werden ontuchtige dingen uitgebeeld door vele geesten boven mij; en het werd gezegd, dat zij zijn vanuit de landen waar de Christenenen zijn; wat betekent dat zij ontuchtig zijn wat het vrouwelijk geslacht betreft; en dat dezulken heden ten dage vermenigvuldigd zijn in de landen waar de Christenen zijn, meer dan vroeger; want hoezeer de fouten tegen de zeden aangroeien, wordt in het andere leven klaarblijkend doorvat, waarheen allen na den dood komen; er zijn ontuchtigheden in gesprekken, in denkingen en in leven, welke bewerken dat echtverbintenissen worden misacht, welke evenwel worden aangehouden terwille van de voortplanting van het menselijk geslacht; voorts werd gezegd dat de lagere gebieden der aarde heden ten dage zijn overvuld met dezulken; 1748, 19 Oct.

Zij die de tegenwerpingen ten aanzien van de erkentissen des geloofs niet toelaten, zijn gevrijwaard van de boze geesten.

3614. Zekere geesten beklagden zich, dat zij niet langer aanwezig konden zijn, omdat het dengene die standvastig bleef in de erkentissen des geloofs, niet werd toegestaan tegenwerpingen toe te laten; zeggende, dat zij zo niets hadden waarmede zij hen konden leiden; zij bekenden daarmede ook, dat zij met behulp van tegenwerpingen verleiden; door zulke dingen immers verleiden zij de mensen het allermeeft; door ook maar slechts één ding tegen te werpen, gingen ten slotte de bevestigende waarheden, hoevele het er ook waren, te niet; want aldus wordt de mens door zijn begeerten gevoerd, en deze brengen fantasieën voort; aldus laten zij de tegenwerpingen vrijelijk toe, waarvan dan één enkele sterker bij genen is dan duizend bevestigingen: en daarom, opdat de mens waar zij, of in het ware geloof, moet hij in het tegenovergestelde zijn, zodat één waarheid sterker is dan duizenden en myriaden tegenwerpingen; aldus vluchten de boze geesten heen, omdat zij in zulk een sfeer geenszins kunnen leven, 1748, 19 Oct.

Wat het daadwerkelijke boze is.

3615. Het werd aan mij medegedeeld, dat het daadwerkelijke boze niet alleen datgene is wat de mens zich verwerft door de daad, maar ook door de denkingen zonder daad; want als de uitwendige banden het niet verhinderden, zo zou hij zich nochtans vanuit de begeerten door redeneringen bevestigd, en in de redeneringen vanuit de begeerten willijk en zonder geweten in het boze hebben gestort, en zulks ongeacht welke band er is, 1748, 19 Oct. Een innerlijke band is er, als de mens denkt de gelukzaligheid van het eeuwige leven te verliezen, hetwelk hij verwacht; en als hij begeert de grootste te zijn in den hemel, is het eveneens een band die hem afhoudt van het daadwerkelijke boze; maar die band moet niet worden verward met het geweten; als het een waar geweten is, bestaat het niet zonder de liefde van den naaste, zodat hij hen verkiest boven zichzelf; en deze liefde bestaat niet zonder het geloof in den Heer; vanuit de erkenningen van het ware geloof, en zo vanuit het geloof, wordt door den Heer het echte geweten gegeven; deze dingen geschreven in de tegenwoordigheid van engellijke geesten, 1748, 19 Oct.

Over den inwendigen mens.

3616. Toen ik schreef over geesten die niet wisten dat er een inwendige mens bestaat, werd mij door een erkenning vergemeenschap, en vlak daarop gezegd in een gesprek met geesten, hoe wonderlijk het is dat ook de mens niet weet dat er een inwendige mens bestaat, terwijl hij toch dag aan dag daarover uit ondervinding zou kunnen bespiegelen dat hij zich anders gedraagt in gebaren, gelaatsuitdrukking en woorden, dan wat hij van binnen denkt, aldus dat hij derwijze de uiterlijke dingen afscheidt van de innerlijke dingen, vandaar dat hij tweevoudig verschijnt, vooral de arglistigen, zodat hij een ander innerlijk is, en een ander uiterlijk, omdat hij dezelve scheidt; daaruit kon vaststaan, dat er een innerlijke mens bestaat, gescheiden van den uitwendigen of lichamelijken, die, als hij hem alleen maar voor een denking houdt, niet van den uitwendigen kan gescheiden worden, tenzij hij reëel was; doch omdat zij niet bespiegelen, maar in de uitwendige dingen blijven, weten zij de waarheid niet, en zijn minder bedriegelijk dan anderen. Bovendien zouden zij opgemerkt kunnen hebben, dat het goede zich afscheidt van het boze, namelijk dat men denkt dat zo niet moet worden gedaan, zodat het

goede op die manier het boze der denking uitblust; derhalve dat er een nog innerlijker iets is wat vecht met de denking, 1748, 19 Oct.

Dat er vruchten des geloofs zijn in het andere leven.

3617. Toen geschreven werd over het geloof en de goede werken, namelijk dat de goede werken niet nodig zijn voor het heil, volgens het standpunt van sommigen, en dat het geloof zonder de goede werken zaligt, zijnde een formule die indruist tegen het Woord des Heren, Die zegt dat de boom wordt gekend aan zijn vrucht – toen droegen zij die in de overreding waren dat het geloof zonder de goede werken of de vruchten des geloofs zaligt, tal van dingen aan, zoals ook dat in het andere leven goede werken of vruchten des geloofs niet bestaan, omdat zij daar dan in de eeuwige gelukzaligheid zijn. Maar het werd hun getoond, dat in het andere leven bij uitstek de goede werken of de vruchten des geloofs bestaan; te weten, dat er geen gelukzaligheid bestaat daarin dat zij rusten, en in gezelschappen verkeren, en elkaar wederkerig liefhebben, om daaruit hun gelukzaligheid te smaken, zodat een ieder de gelukzaligheid der anderen zou hebben terwille van zichzelf; zulk een leven is zonder nut en doel, en daarom geen actief leven, hetwelk der liefde is; maar dat genen daar voornamelijk goede werken of vruchten des geloofs presteren, en niets gelukzaligers smaken dan daarin dat zij de geesten die vanuit het leven des lichaams aanspoelen [*alluere*] inlichten en leren, ja zelfs dat zij degenen die bijna gestorven zijn, opwekken, waarover eerder; voorts dat zij den mensen van dienst zijn, en de geesten regeren die bij hen zijn, zodat zij de grenzen niet te buiten gaan; en opdat zij den mensen het goede inblazen: alsmede dat zij de doden wederopwekken. In die dingen hebben de goede geesten de opperste gelukzaligheid uit den Heer, derhalve eveneens de hemel en de engelen, zodat zij den naaste meer liefhebben dan zichzelf; 1748, 19 Oct. Aldus zijn zij beelden des Heren.

Over onzuiver en vuil water.

3618. Een zekere geest had in het leven des lichaams de overreding aangetrokken, dat hij in het andere leven een zoeten slaap zou hebben, tot aan het laatste gericht toe; daarvandaan trok hij ook in het andere leven vanuit die overreding een uitwendigen gemoedsaard, dat hij aan een ieder

een zoeten slaap kon ingeven – want een overreding in het leven des lichaams brengt dit met zich mede dat hij vanuit de overreding kan handelen, en de middelen om zo te doen zijn terstond aanwezig zonder dat hij het weet. Hij bracht zo behendig een slaap over de geesten die rondom mij waren, dat zij de een na den ander in slaap vielen; hij probeerde hetzelfde ook bij mij, waardoor ik kon voelen waarvandaan die slaapverwekkende kracht kwam. Hij zeide dat hij niets kwaads deed, omdat hij over iedereen een zoeten slaap wilde brengen; maar omdat het een kunstmatigheid was, werd hem gezegd, dat het niet geoorloofd was; doch nochtans ging hij daarmee voort, want hij putte daaruit een zelfverheerlijking dat hij zo met andere geesten kon doen. Hoewel hij zeide dat hij den geesten niets dan het goede deed, maar omdat het geschiedde vanwege zelfverheerlijking, en het hem zo toescheen heerschappij over andere geesten te hebben, en daarna uit gewoonte zijn kunstgreep uitoefende, verscheen mij drabbig water, waarmede zulk een staat van zelfverheerlijking en van heerschappij over anderen dientengevolge wordt gelijkgesteld.

3619. Toen ik in een staat van slaap was, en midden tussen slaap en wakker-zijn, wilde een zekere geest dat ik de dingen die in mijn animus waren, zou opmerken en neerschrijven, en het scheen hem te behagen dat die dingen zouden worden opgetekend; maar het werd ook doorvat dat het was terwille van diens zelfverheerlijking; en daarom scheen eender vuil water voort te vloeien uit een zeker kanaal; deswege is al wat iemand doet terwille van eigen roem of zelfverheerlijking, drabbig en vuil water, 1748, 20 Oct. ⁶⁾ Hoeveel begierigheid sommigen opvatten uit vechtpartijen.

6 Hier zij herinnerd aan een hollands gezegde: “*Eigen roem stinkt*,” wel een markant voorbeeld ter bevestiging van een verklaring gegeven in *Hemel en Hel*: “Deze en meer andere dingen, die in des mensen taal zijn, zijn vanuit overeenstemming; zulke dingen immers zijn vanuit de geestelijke wereld, hoewel de mens het niet weet”, nr. 97 en 143. Dit sluit volkomen aan bij bovenstaande Levende Ondervinding. En eerder, in de zogenaamde *Adversaria* wordt met 2 kanttekeningen *Obs. Obs.* (afkorting van “Opmerkenswaardig”) verklaard: “In de gewone spreektaal schuilen meerdere mystieke dingen, die den oorsprong der dingen betreffen, welke de mens niet kent; als hij de oorzaak kende, en den oorsprong der oorden, zou het hem niet verwonderen”, Exodus. hoofdstuk 30, nr. 2703.

Hoeveel begerigheid sommigen opvatten uit vechtpartijen

3620. Toen ik knapen zag vechten en stompen, doorvatte ik een allergrootste verkwikkelijkheid invloeiende uit sommige geesten, waaruit kan vaststaan hoezeer zij verzot zijn op de haten van de enen tegen de anderen, want hoedanige geesten het zijn, werd mij terstond te doorvatten gegeven door zekere manieren, en dat het invloeit vanuit hen, wat aan geen anderen te doorvatten wordt gegeven, die menen dat alle dingen de hunne zijn, en niet door geesten worden aangespoord.

3621. Daaruit staat eveneens vast hoe knapen al dadelijk worden opgevoed in haatgevoelens, zodat zij nauwelijks elkander kunnen aankijken met een welgezind gelaat; zo kan het vaststaan, hoedanig knapen, en zelfs de knaapjes, zullen zijn in het andere leven waar de wederkerige of onderlinge liefde zal regeren, 1748, 20 Oct.

Dat de bozen zelfs niet kunnen zien wat boos is, of wat goed is.

3622. Het was gegeven arglistige en boze geesten te ondervragen, of zij wisten wat het boze is, waarop zij niet konden antwoorden: want het werd doorvat dat zij het boze bij zich niet voor het boze houden, maar voor het goede, omdat zij zichzelf boven allen verkiezen, en in de liefde van zich en in de liefde van de wereld al het goede stellen, dus niet het boze; weshalve zij ook niet het boze kunnen zien, van mening zijnde dat al wat in hen is, goed is. Het werd gegeven hun te vragen of zij weten wat het goede is; daarop konden zij evenmin antwoorden, want zij menen dat wat waarlijk goed is boos is; en daarom achtervolgen volgen zij aldus het goede; en het werd doorvat, dat vanuit het boze het goede niet kan worden gezien: maar vanuit het goede, omdat het uit den Heer is, kan worden gezien wat het goede is, en wat het boze. Daaruit werd geconcludeerd, dat hoewel die geesten zich voor wijzer houden dan de overigen, zij nochtans niets niemendal weten. 1748, 20 Oct.

Dat verkwikkelijkheden en wellusten den mens geenszins zijn ontzegd.

3623. Sommigen zijn van mening dat degenen die in het geloof zijn, alle verkwikkelijkheden des levens en de wellusten des lichaams moeten wegdoen; maar ik kan dit betuigen, dat zij mij nooit ontzegd zijn, maar dat

zij mij zijn toegestaan, niet alleen de wellusten des lichaams en der zinnen, zoals de anderen die in de wereld leven, maar mij zijn toegestaan en gegeven verkwikkelijkheden des levens en gelukzaligheden, als, naar ik acht, geen anderen in het algehele aardrijk ooit hebben gesmaakt, welke groter en uitgezochter zijn dan enig sterveling zich ooit zou kunnen verbeelden, en geloven. 1748, 20 Oct.

Bespiegeling der denking.

3624. Bekend is het, dat wij door bespiegelingen de dingen kunnen weten die des lichaams zijn, zoals hoe het oog ziet, het oor hoort, de neus ruikt, de tong proeft, en de tast de verscheidenheden in het lichaam voelt; want zonder bespiegeling wordt niets gevoeld, zoals het geval is met hen die in een abstractie verzonken zijn: hun lichaam is ongevoelig bijna zoals in slaap. Maar er worden bespiegelingen der denkingen gegeven, die vele malen door mij zijn opgemerkt; maar omdat het eerder niet zo was gegeven daarover te bespiegelen, zijn zij niet beschreven; er zijn alle mogelijk objecten der denkingen, die wanneer de mens daarin wordt gehouden, of wanneer zijn bespiegeling daarover door de geesten wordt vastgehouden, alsdan veel last veroorzaken, zoals meestal aangaande de dingen die hemzelf betreffen en die gebeuren zullen, hetgeen de ondervinding met veel dingen leert. Zo vaak het mij gegeven was over mijn tuin te denken, over hem die daarvoor zorgde, over iets dat mij naar huis riep, over geldelijke aangelegenheden, over de gezondheid dergenen die mij bekend zijn, hoedanig, over de personen in mijn huis, hoedanig, over de dingen die geschreven moesten worden, hoe die door de mensen zouden worden opgenomen, namelijk dat zij niet zouden worden verstaan, over andere klederen die moesten worden aangeschaft, en over dergelijke dingen meer – wanneer ik in die bespiegeling lang werd gehouden, wierpen de geesten terstond lastige, nare, boze dingen binnen, met bevestigingen en begeerten; en het werd opgemerkt, dat ik mij wanneer ik in de denking van zulke dingen niet was geweest voor maanden en jaren, niet in het minst daarover bekommerd had, en dat te minder de geesten enige narigheid hadden binnengebracht; dit zijn de bespiegelingen der denking, en hoe langer iemand daarin wordt gehouden, des te meer wordt hij door boze geesten bestookt.

3625. Vandaar de melancholie van velen, vandaar de gemoedsgebreken, vandaar de deliriums van verscheidenen, voorts de waanzinnen en de

fantasieën; want in hen die aldus worden gehouden in de denking over geestelijke dingen, over het leven na den dood, over rampspoeden, gieten dan de geesten vanuit hun eigen dingen, welke van het geheugen zijn, tal van dingen in, en houden die een tijd lang aan, tot aan waanzinnen en fantasieën toe: en daarom verglijden degenen die een eenzaam leven leiden, gemakkelijk in zulke dingen, want door verscheidenheden en zo door gezelschappen worden die dingen uiteengeslagen: en te meer vervalt men daarin door de liefde van zich, en te meer door het winstbejag, en de bespiegeling over de toekomst; en wanneer ook rampspoed zich aankondigt, wordt men te meer in fantasieën gedreven, zodat men ten slotte in waanzinnen eindigt.

3626. Sommigen worden door de geesten derwijze voortgeleid dat zij niet kunnen terugkeren tot de ware dingen, maar hun fantasieën worden zó diep ingeworteld, dat zij zo vaak zij in die denkingen verglijden, geheel en al daarin worden ondergedompeld, zodat die niet door verschillende afwisselingen daarna kunnen worden uiteengeslagen, maar zij zijn in de overreding dat de dingen zodanig zijn, ofwel zichzelf zodanig zijn; wanneer zulke gevallen voor de mensen openlijk uitkomen, worden zij volslagen waanzinnen genoemd; want zij laten zich niet van die waanzin of fantasie afbrengen, hoewel zij in de overige dingen gezond schijnen, zoals met meerdere waanzinnigen het geval is; het is een bijzonder soort van waanzin, zoals bij een stel in Stockholm; de een die papieren ronddraagt, de ander die meent een vogel te zijn; er zijn heel velen zodanig die niet klaarblijkend zo verschijnen; alle fantasieën over geestelijke dingen ontleneveneens daaraan den oorsprong, voor zoveel als deze een overreding hebben binnengebracht.

3627. Er zijn immers zodanig geesten, hetgeen vermeldenswaardig is, zoals wanneer een mens denkt in een andere stad te zijn, daar te wandelen, terwijl hij meent buiten zichzelf te zijn, en zijn beeld buiten hemzelf wordt gerepresenteerd; terwijl hij iets dergelijks denkt, of als het ware droomt, menen de geesten aldan, omdat zij in meerdere mate zonder bespiegeling zijn, volslagen evenzo te zijn, in die stad te zijn, in de straten, ja zelfs volgden zij mijn beeld en vervolgden het, niet anders wetende dat ik het was: eender in andere gevallen, welke de mens zo denkt; omdat de mens dan minder in bespiegeling is, zijn de geesten in de fantasie dat het werkelijk zo is, waarover ik enige malen met de geesten heb gesproken, zoals ook over dien krankzinnige in Stockholm, die was zoals een geest wanneer die in de fantasie is, dat hij een schoonzoon van den koning is; want geesten weten niet beter dan dat hij het is, omdat zij bij zichzelf genomen waanzinnig zijn; maar voor zoveel er bespiegeling wordt gegeven, kunnen zij ook voor evenzoveel van

dien waanzin worden teruggebracht; doch de mens is niet zodanig; deze kan zulke dingen denken, maar hij weet nochtans dat het niet zo is, zoals dat hij niet wandelt in een andere stad; behalve tal van andere dingen meer;

3628. opdat derhalve de mens niet in zulke volslagen waanzinnen komt, voorts in ontelbare fantasieën, draagt de Heer alleen zorg daarvoor, en opdat hij niet in zulke dingen valt, beveelt de Heer niet bezorgd te zijn voor morgen, wat betekent niet voor toekomstige dingen zorg te dragen; zij die in zulke dingen zitten en tot zulke dingen neigen, kunnen nooit daarvan worden afgetrokken, dan alleen door het geloof in den Heer; zij die in het geloof zijn, worden door den Heer bevrijd, hoezeer ook door zulke geesten bestookt, en zulks door ontelbare middelen, zowel uitwendige als inwendige, 1748, 21 Oct.

Over een vlamme voor ogen.

3629. Onverwachts viel een machtig vlamme voor mijn oog, en het schampte dit dermate dat het niet kan worden beschreven; het was dermate vlamme dat het niet slechts het oog schampte, maar ook het innerlijk gezicht, hetgeen ik klaarblijkelijk nu doorvat; want ik kwam terstond in een verwondering waarvandaan zulk een vlamme was; vlak daarop werd een zeker duistere gezien, duister als een duistere wolk, maar waarin een aarden [*terrenum*] iets was: ik doorvatte, dat dit uit den Heer was, door den hemel; zodat vaststond, hoe groot de wijsheid der engelen is tegenover het inzicht der lagere geesten, welke zich verhouden zoals dit intense of hemels vlamme tot dat aarden duistere: en daarom is het verschil zodanig dat het niet kan worden beschreven: aldus gedragen zich alle en de afzonderlijke dingen van den engellijken hemel, niet alleen de wijsheid, maar de afzonderlijke dingen der wijsheid, voorts de spraak, alsmede de gelukzaligheid, behalve nog de overige dingen: hetgeen eerder ettelijke malen werd doorvat door een invloed der innerlijke engelen in mij, dien ik niet kon voelen dan door iets kouwelijks.

3630. Hoe nieuwsgierig de geesten zijn kon vandaar ook hieruit vaststaan, want meerdere gezelschappen van geesten zonden tot mij subjecten, en vroegen met den meesten aandrang na wat dat hemels vlamme wel mocht betekenen, niet daarmede tevreden zijnde dat gezegd werd dat het datgene was, waarover vlak hierboven; er waren immers toen zeer vele gezelschappen rondom mij, zo dat ik mij toen in gezelschap ontwaarde van zeer velen die hadden waargenomen dat zulk een vlamme op mij toegleed. 1748, 21 Oct.

**Dat de spraak der innerlijke engelen niet met mij kon worden
vergemeenschap zonder subjecten.**

3631. Het werd op verschillende wijzen getoond, dat de spraak en denking der innerlijke geesten mij niet kon bereiken zonder subjecten, want het gesprek met mij was door subjecten, en zonder subjecten; wanneer het was zonder subjecten, was het een soort van golving aanspoelende [*alluentis*] tot mijn oren, alsof een aantal geesten aan het spreken waren, maar er werd niet het minste verstaan van wat zij zeiden; zulks hoewel mij toch gezegd werd dat zij in klaarblijkende spraak en denking waren, van hun kant wel degelijk onderscheiden, en zelfs was hun doorvatting niet een vaag algemene, want ik lette scherp op of het een invloed van algemene dingen was; maar door bemiddelende subjecten doorvatte en hoorde ik terstond wat zij spraken en dachten.

3632. De subjecten zijn zodanig, dat wanneer meerdere geesten van plan zijn te spreken door één, alsdan terstond een subject daar is, hetgeen hieruit te weten werd gegeven, dat wanneer ik tot een subject zeide dat anderen door hem spraken, en een ziening op hen werd gegeven, alsdan terstond een van hen werd aangesteld tot een subject der anderen; en deze dan verontwaardigd was dat hij tot een lagere sfeer was neergelaten, omdat nu door hem heen het hele gezelschap sprak: aldus komen subjecten in wording onder de innerlijke geesten; zo vaak als anderen hun denkingen concentreren op één hunner, komt deze dan in de wereld der lagere geesten.

3633. Hij die een subject is, meent, omdat hij acht vanuit zich te spreken, dat zij die door hem spreken, niets zijn, en zelfs niet denken, terwijl zij die door hem spreken, of de innerlijke geesten, menen dat hij door wien zij spreken, niets is; hetgeen mij werd geopenbaard door iemand die een subject was, en die zeide dat genen niets zijn; en toen daarover werd gedacht, werd gezegd en doorvat, en misschien wel daarover gesproken, dat de innerlijke geesten eender menen over het subject, dat hij niets is; daaruit staat vast hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat iedere geest meent te leven, en te denken, en zo de mens te zijn (in wien hij handelt), terwijl de geesten hem zo niet kennen, namelijk dat de mens iets is gescheiden van henzelf: aldus wandelen de mensen alsof het machines waren, zijnde niets in de ogen der geesten; en als zij van iemand wisten dat hij een mens is, en eveneens een geest, zo zouden ze hem aanzien als een onbezielde machine, terwijl de mens zijnerzijds meent te leven en te denken, en dat de geesten niets zijn.

3634. En daarom, als de Heer niet den mens aanzag als iets te zijn, zo zou de ganse wereld der geesten hem aanzien als niets, en indien als iets, dan maar alleen als een zeker onbezielde, zoals zij meermalen over mij gemeend hebben. 1748, 21 Oct.

Dat de objecten van gezicht en gehoor variaties der vaten zijn.

3635. Omdat des Heren leven invloeit in den hemel, en in de wereld der geesten, aldus in des mensen denkingen, en het nochtans verschijnt dat de objecten van gezicht en gehoor invloeien in de denkingen, aldus uitwendige dingen, werd het mij (opdat ik eerst zou weten hoe het daarmede gesteld is, en dat het een begoocheling is dat uitwendige dingen in de denkingen invloeien) te doorvatten gegeven dat de objecten van het gezicht, bijgevolg ook van het gehoor, niets anders bewerken, dan dat zij de innerlijke vaten, die zijn van de lagere denking, verschillend disponeren; en hoedanig de vaten zijn, zodanig worden de ideeën der geesten, welke invloeien, opgenomen; want de vaten nemen den invloed op volgens hun vormen, bijgevolg zo als zij worden gedisponeerd door de objecten, ja zelfs somtijds zó, dat de ideeën in het tegendeel worden verkeerd; vandaar komt het, dat zij die in een gemene idee zijn, alle bijzondere dingen op zichzelf betrekken, en zo van de gemene idee aftrekken, en schijnen de bijzondere dingen daarheen te leiden: zoals vanuit talloze gevallen kan vaststaan; en opdat dit nog meer mocht vaststaan, sprak ook een geest met mij, opdat ik dat ook beter mocht ontwaren; hetgeen toen werd gegeven zulks duister te ontwaren; maar omdat de zinsbegoocheling overheerst uit hoofde hiervan dat de objecten schijnen in te vloeien in de denkingen, kon ik het niet nog duidelijker doorvatten dan zoals eerder is gezegd: ik besef dat geesten die in deze begoocheling zijn, daarin volharden; 1748, 21 Oct.

Over den regenboog.

3636. Er verschenen aan mij schone regenbogen, zoals eerder, maar nog schoner, met een allerblankst licht, in welks midden een aarden duistere was [*obscurum terrenum*]; maar het allerblinkendste sneeuwige werd prachtig gevarieerd door een ander lichtende, en op die wijze onderscheiden; voorts met geelachtige puntjes als sterretjes, behalve nog andere schone variaties;

en, als ik mij goed herinner, met bloemen van verschillende kleuren rondom, en binnengaande in dat allerblinkendste; dit aan het linkeroog; aan het rechteroog de schoonste uitbeeldingen, en onderscheiden door verschillende blauwen, en de kleuren daar weer uit, omdat het rechteroog de aandoeningen uitbeeldt, en zij ontlene de kleuren niet aan het blanke licht, maar aan het vlammige. 1748, 21 Oct.

Dat de mens vanuit zichzelf kan doervatten hoedanig de wereld der geesten is.

3637. Als de mens alleen maar bespiegelt in de gemene dingen [*communia*] van zijn denking, en zo niet ideeën vanuit lichamelijke dingen voor zichzelf had gevormd, zo zou hij kunnen verstaan hoedanig de wereld der geesten is; namelijk, als hij in beschouwing neemt dat een spraak van woorden bestaat, waarop een mens al sprekende en horende niet let, maar op den zin der woorden; in deze sfeer is zijn innerlijke mens; het is een zin van woorden, en dat deze bestaat vanuit ideeën alleen, kan hij weten, want al sprekende let hij niet op de woorden, maar alleen op den zin der woorden; de woorden vloeien zo spontaan-weg; deze zin der woorden bestaat vanuit ideeën; zonder ideeën is geen zin bestaanbaar; in deze spraak zijn de lagere geesten onder elkander, en dan weten zij niet anders dan dat zij door woorden spreken, terwijl het toch is door ideeën: zodanig derhalve wordt de mens wanneer hij een geest wordt, en zodanig alsdan zijn spraak: wanneer de mens denkt, weet hij het zelf niet of het is door woorden der spraak, terwijl het toch is door ideeën, zoals een ieder, als hij bespiegelt, kan weten; de ideeën vloeien daarna spontaan in onverschillig welke taal die hij machtig is; en daarom is die denking vanuit de ideeën, welke vallen in de spraak der woorden van dien mens, bij wien de geesten zijn of met wien zij spreken; en daarom is de spraak der geesten universeel; zodanig als van des mensen denking zonder de spraak der woorden.

3638. Dat er een nog innerlijker denking is, kan een mens verder nog weten, als hij bespiegelt, want al wat hij denkt, en in den zin der spraak heeft, is vanuit een doel, en terwille van een doel; en dat doel richt de gedachten [*cogitata*], en welk doel zich niet zo kenbaar maakt bij de bozen in de spraak der woorden; daar er dus zulk een richtinggevende aan de denkingen [*cogitationes*] is, en zulks een ieder bekend kan zijn, zo kan het vaststaan, dat zulk een denking innerlijker is, en de lagere denking regeert: de arglistigen vooral zijn in zulk

een denking meer dan de anderen, want zij denken klaarblijker vanuit doeleinden en terwille van doeleinden, en verraden dit zelden, en daarom is hun denking innerlijk van kracht, en neemt duidelijker toe.

3639. Omdat nu de mens wordt geregeerd uit den Heer door de wereld der geesten, en niet kan leven tenzij in gezelschap van geesten – anderszins kan hij niet enig verband hebben met den grootsten mens, en zou hem bijgevolg niet vergemeenschaft kunnen worden vanuit den Heer wat het goede en het ware is, dus ook niet denken over den hemel, en zo niet redelijk zijn, of een mens – staat het daaruit vast dat zodanig de wereld der geesten is in optima forma, zoals de afzonderlijke mens in het bijzonder; 1748, 21 Oct.

3640. De bozen die in een innerlijke sfeer zijn, kunnen door de engelen niet worden gezien, of zij worden verkeerd in slangen, en andere griezelige reptielen, en daarom hebben zij geen vergemeenschatting met den hemel, noch met den grootsten mens, tenzij een uitwendige; door een invloed van uitwendige dingen worden zij geregeerd uit den Heer, welk uitwendige zich gedraagt zoals het verstandelijke des mensen, hetwelk uitwendig is, waarover elders; en daarom is voor hen de hemel gesloten; daaruit kan eveneens vaststaan, dat hun ideeën zodanig zijn als ik in een staat van waken en slapen heb waargenomen, namelijk aan verschillende objecten vastgebonden; aldus zijn het fantasieën, die niet kunnen worden beschreven, want zij kunnen niet komen tot des mensen bevatting zonder ondervinding; en wel zijn zij gebonden aan vuile en ontuchtige objecten; aldus denken zij als ijlanden en waanzinnigen, niets wetende wat zij denken, aldus in duisternissen. Zodanig zijn de beginselen der denkingen van de bozen der lagere sfeer; maar nochtans worden zij dermate in banden gehouden, zoals zij die boven het hoofd zijn, dat niets uit hen kan invloeiën dan dat wat wordt toegelaten; van de arglistigen, te meer van de arglistigsten, worden degenen die voor hun invloed ontvankelijk zijn, geheel en al verwijderd, zodat zij niet kunnen vergemeenschatting, tenzij van heel ver af.

3640 [b]. Anders echter is het gesteld met de engelijke geesten; omdat zij in den grootsten mens zijn, doorvatten en denken zij uit het innerlijke, wanneer de hemel voor hen geopend is; en daarom ook zijn hun ideeën allerschoonste en allerverkwikkelijkste uitbeeldingen, met wijsheid en inzicht, aldus in lichtglans [*in lucido*]. 1748, 21 Oct.

Dat de mensen worden gehouden in het gezelschap der geesten.

3641. Alle mensen, wie dan ook, worden gehouden in enig gezelschap van geesten, waarzonder niemand zou kunnen leven; door subjecten wordt men in een gezelschap gehouden waarmede men van aard overeenkomt; aldus worden duizend mensen tegelijk een ieder in zijn eigen gezelschap gehouden: en omdat er van alle dingen gemene dingen [*communia*] zijn, dus ook van gezelschappen, omvat het gemene ervan verscheidenen; tussen die gezelschappen is er een vergemeenschapping volgens des Heren beschikking; aldus is de mens gesteld in een gemeen gezelschap volgens zijn eigen natuur, of volgens dat wat zijn natuur regeert; in de overige gezelschappen volgens de verscheidenheden van diens leven: er zijn daaraan ook tegenovergesteldheden, want een evenwicht van alle dingen is er door tegenovergesteld, zoals door veel ondervinding vaststaat.

3642. Dat de bozen en de arglistigen hun ideeën vergemeenschappen, alvorens te weten wie daar zijn, en hoevelen het er zijn, en dat allen tot een zeker doeleind worden gehouden, en zo verbonden – want boze doeleinden verbinden eveneens – dit is omdat zij in het andere leven de genoten niet kennen; want als zij ze kenden, en niet afgehouden werden van de gemene doeleinden, zo zou de een zich storten op den ander, want iedereen wil den ander overheersen, en begeert den ander te vernietigen: dit werd doorvat, 1748, 21 Oct.

3643. Hoe verscheidene geesten afwijkend van elkander in denken vanuit vele dingen, tot eensgezind denken gebracht kunnen worden, werd daarmede toegelicht, zoals ook aan de geesten werd gezegd, met het voorbeeld van iemand sprekende in grote menigten, en in kerken, namelijk dat hij zeer velen houdt in de denking van de dingen die hij zegt, en iedereen dan eender denkt, en over dezelfde dingen ook met anderen kan spreken; dit alleen ter toelichting, want de geesten beseften het zo beter.

Over afstand in het andere leven.

3644. Geesten begonnen daarover te twijfelen, of het een begoocheling dan wel een schijnbaarheid is, dat geesten zo verschijnen ten opzichte van het lichaam, rechts, links, naastbij, van binnen – van mening zijnde dat hun echte plaats zodanig is; maar het werd hun geantwoord door een denking, dat het de denking is die verbindt; want voor de denking is er geen plaats

of geen afstand, zoals ook niet voor het gezicht, tenzij door tussengeplaatste dingen; wat de denking uitwerkt in het andere leven, kan vaststaan uit de ideeën die verbinden, waarvandaan gezelschappen van eenderen, voorts uit fantasieën, daar een fantasie kan maken dat iemand boven verschijnt wanneer hij beneden is, en beneden terwijl hij boven is, en zo voort; wat al kan de denking niet doen, volgens ieders hoedanigheid; want volgens de naturen en de inborsten worden de plaatsen toegewezen in het andere leven alnaar des Heren beschikking; en daarom schijnt iemand, wanneer de denking wordt verdorven of pervers is, zich toe elders te zijn, hetgeen dan een begoocheling is; doch waar hij zijn plaats bestendig heeft, dat is een schijnbaarheid.

Dat in de wereld der geesten een ieder meent dat de ander niets is.

3645. De geesten die door een subject spreken, houden, ieder van hen, het subject voor niets, maar hij die door een subject spreekt, houdt zich voor iets te zijn: daarentegen houdt het subject zich voor iets, en hen die door hem spreken, voor niets. Iedereen in het gezelschap der boze geesten meent dat de ander niets is, omdat zij in bijna dezelfde idee zijn; en zo meent iedereen zelf degene te zijn; en zo meent iedereen zelf degene te zijn die denkt; en daarom werd het hun gevraagd, wanneer zij verontwaardigd zijn, want gewoonlijk het geval is, over de idee dat zij niets zijn: of zij nu menen dat de ander niets is; de ondervraagden zeiden toen dat zij de subjecten voor niets hielden; en toen hij die antwoordde, tot een subject werd gemaakt, werden anderen ondervraagd aangaande hem, en zij zeiden dat gene niets was, omdat zij zichzelf voor alles hielden. Aldus kon het van den een op den ander voortgaan, en zo werd iedereen die zichzelf voor alles hield, door de anderen voor niets geteld. Vandaar werd hun gevraagd, waarom zij toch zo verontwaardigd waren, gegeven dat zijzelf van anderen zeiden wat de anderen van hen zeiden; en dat zo alle boze geesten van hun genoten zeggen dat zij niets zijn; en dat zo allen ten opzichte van elkaar niets waren; wat dan, waar zulk een begoocheling heerst, waren zij wel anders dan niets ten opzichte van den Heer, Die alleen het leven is? 1748, 21 Oct.

Over een allerblinkendst wit.

3646. Gezien werd een allerblinkendst wit, zoals een vlam, niet van brandhout in een haard, wat min of meer duister is; en daarmede werd aangeduid hoedanig het inzicht der engelen is ten opzichte van het inzicht der lagere geesten; het duistere van een haard is vergelijkenderwijs zoals het inzicht der lagere geesten, en met het inzicht hangen alle dingen samen die van het inzicht zijn; zulk een trillend lichtende gelijk als een allerblankste vlam betekent het geestelijke, terwijl het vlammegevoel eerder, het hemelse betekende. Ook werd gezegd, dat er bij de engelen zulk een licht is, of dat zij in zulk een licht leven, en daarin elkander wederzijds zien, zoals op een allerlichtendste dag, waarbij vergeleken het licht van den aardbol uit de zon niets is; want zoals het licht van een kaars tot niets wordt bij het intense licht der zon, zodat het niet verschijnt, aldus het middagzonlicht vergeleken bij dat licht; en daarom is het licht der zon naar verhouding schaduw; eender als met het licht is het ook gesteld met alles wat van het licht gezegd wordt, dat is, van hun inzicht. 1748, 22 Oct.

Over heiligheden.

3647. Er was een zekere geest onder de arglistigen, of sirenen, hoger boven het hoofd; dat het een nieuweling was, kwam uit in diens list, die groter en intenser was dan de list der anderen, want hij volgde mijn denkingen en uitbeeldingen, waaraan hij de zijne trachtte toe te voegen, welke der echtbreuk waren, en naar mij toeleek uitermate subtiel; en daarom bekende ik daaraan dat de nieuweling een sluwaard was in het gezelschap derzulken, en dies werd het gegeven hen gade te slaan, die, omdat het hun toescheen in de hoogte te zijn, ook aan zichzelf gering voorkwamen, zo als zij aan mij gering verschenen, want de ene fantasie brengt de andere voort; toen de nieuweling was ontdekt, wilden zij dat hij uit hun consortium zou weggaan, want zij vreesden voor zichzelf van neergesmeten te worden, maar zij konden hem niet wegstrijken; hij verscheen toen in hun midden, gering, met een heilige sfeer omgord, zoals in hun tempels gebruikelijk is, waar de Heer aldus met lichtstralen is afgemaald; daaruit kon vaststaan, dat hij zodanig was, zich uitgevende voor den Heer op aarde, aldus dat hij een hogepriester was geweest;

3648. ik sprak met hem daar hij zodanig was, over verschillende dingen, zoals over Petrus, en diens sleutels, welke hij meende te hebben, en zulk een grove

idee had over die sleutels, dat hij de voorstelling had van een deur tot den hemel, waarin hij een sleutel stak om die te openen; hij zeide dat aan hem de sleutels van Petrus waren gegeven, en dat hij de deur gratis zou openen voor de armen; maar die rijk zijn, zouden daarnaar geschat worden, hoeveel zij zouden kunnen geven, want dat zij zouden hebben te geven, was een heilige (verplichting); het werd gevraagd, of hij geloofde dat zij die hij binnenliet, wel daar zouden blijven; hij zeide dat niet te weten; maar als het hun daar niet beviel, konden zij heengaan; verder wilde hij zich vernederen, zeggende dat hij niets was, want zij noemen zich de knechten der knechten, terwijl zij toch, naar ik gis wat gezegd werd, voor zichzelf alle mogendheid opeisen:

3648[b]. verder werd gezegd, dat zij niet kunnen weten of degenen waardig zijn die zij binnenlaten; misschien zijn het rovers, en die in de hel zullen terechtkomen; hij antwoordde dat dit hem niks kon schelen; als zij niet waardig zijn, kunnen ze worden uitgelaten; maar wat onder de sleutels van Petrus wordt verstaan, dit werd hem te zeggen gegeven, dat het geloof met Petrus wordt aangeduid, en omdat niemand het geloof geeft dan de Heer, laat aldus alleen de Heer in den hemel binnen, en dat Petrus nu niet verschijnt; maar hij hield staande door te zeggen, dat er nooit iemand vanuit de aarde in den hemel kan komen tenzij de Heer de mogendheid geeft aan een zeker mens om hem binnen te laten;

3649. aangaande den Heer, Dien hij Christus noemde, had hij geen andere opinie dan dat Hij vereerd moet worden, voor zoveel Hij hun die mogendheid geeft; doch als Hij dezelve niet zou geven, doorvatte ik, zo zou Hij niet vereerd worden; zodat zij onder des Heren persoon of in Diens naam die mogendheid op aarde zouden kunnen uitoefenen. Verder sprak ik met hem over de innerlijke dingen, namelijk dat die invloeiën in de uiterlijke dingen, en toen had hij daaromtrent zulk een smerige idee, dat die bijna excrementieel was; zodanig zijn degenen die hogepriesters zijn; en die op aarde worden vereerd als de oppersten in de leer des geloofs.

3650. Hij zeide verder dat hij van zichzelf geloofde heilig te zijn van geboorte aan, en omdat hij hogepriester was gemaakt, dus heilig geboren heeft moeten worden, welke idee hij daaraan ontleende dat zij ieder afzonderlijk “zijne heiligheid” worden genoemd.

3651. Daarna werd hij van die plaats van voren neergelaten naar de lagere aarde, vóór den linkervoet, en daar is een aarde nog eronder, waar degenen leven die geloven dat zijzelf heilig zijn; aldus kwam hij in hun gezelschap; aangaande het leven derzulken hoorde ik dat zij aan zichzelf verschijnen met een lichtgevend aangezicht, en dat de een den ander ziet alsof het fakkeltjes

waren, voorts ook hier en daar als lichtgevende spatjes, zoals gloeiwormen plegen te zijn, hetgeen voortvloeit uit hun ideeën van heiligheid;

3652. maar het loopt er bij hen daarmede af, dat zij worden gehouden in de lagere aarde, in de grootste begeerte om in den hemel te komen, want zij menen dat de hemel in de hoogte is, en daarom ontsteekt het verblijf in de lagere aarde hun angsten, welke angsten na verloop van tijd dermate toenemen, dat het binnenste angsten worden, en zij zo een leven in het toppunt van benauwdheid slijten, totdat zij gaan erkennen dat zij niet heilig zijn; en wanneer zij tenslotte daaruit worden weggehaald, verschijnen zij aan zichzelf als drekkig, dermate dat de drekstank zwaar stinkt, zo zwaar als bij geen anderen; een zodanig iemand sprak met mij aan het rechteroor, en bekende het: 1748, 22 Oct.

Dat het streven der innerlijke boze geesten op doodslag is gemunt.

3653. Ik was in een straat, en zag messen; en het werd door een fantasie binnengebracht, dat zij mij met messen wilden ontkelen, omdat boze geesten zodanig zijn, dat zij in de fantasie menen in de daad te zijn, en daarom stormde een menigte met geweld los, en van zins de messen in mijn keel te steken, aldus de minste gelegenheid te baat nemend om mij te doden; ik sprak met hen, en het werd getoond dat het hun voortdurend streven was om mij te doden, maar zij werden afgehouden door den Heer, zodat zij nauwelijks wisten wat zij van plan waren; maar niet zodra werd de teugel gevierd of zij stormden weer toe, hetgeen zij met schaamte bekenden, 1748, 22 Oct.

Over de wederverwekking.

3654. De mens weet niet hoe hij komt in het vermogen van denken en spreken, waarin zulke wonderbaarlijke dingen zijn, dat hij ze nooit voor een tienduizendste deel kan uitvorsen; noch kent hij den oorsprong, noch hoe het daarmede is gesteld; ja zelfs verkeert de mens in zulk een grote onwetendheid, dat hij nauwelijks weet dat vermogen te hebben, en dat hij daardoor van de brute dieren wordt onderscheiden: niet weet de mens hoe de longen en de ademing ervan zijn ingesteld, zodat zij medewerken tot alle en de afzonderlijkste dingen der handelingen, voorts tot alle en de afzonderlijke dingen van spraak en stem; evenmin weet hij, dat het zo is; voorts weet hij niet

hoe de ademhaling medewerkt tot de afzonderlijke ideeën der denking; noch weet hij dat de tong is ingewijd tot de afzonderlijke beweginkjes van eten, en van spreken, en van geluiden te articuleren: behalve nog talloze dingen meer; en dan zou hij willen navorsen hoe de Heer den mens wederverwekt, terwijl dit innerlijk is, en nog veel innerlijker, allerverst verwijderd van diens ideeën der denking; dat des mensen wederverwekking zonder diens medeweten door den Heer geschiedt, kan daarvandaan genoegzaam worden geconcludeerd, want het is terwille daarvan dat hij een nieuw mens zij, 1748, 22 Oct.

Over de wederverwekking dergenen die geestelijk dood waren.

3655. Wederom hoorde ik dat zij die geestelijk dood waren, waarover eerder [n. 3550-56] werden wederopgewekt, of ingewijd tot het leven door de engelen; met welke liefelijkheid zij dit deden, werd door mij daarna doorvat, en zij was verrukkelijk, mijn borst vervullend met heerlijkheid; zij beleden eveneens, dat het hun toescheen hetzelfde vanuit zich te doen, maar dat zij wisten dat het uit den Heer was: zij zijn aangesteld over de linker borststepel, en zijn van (of stemmen overeen met) de ribben. 1748, 23 Oct.

Over David en een hogepriester.

3656. Het werd getoond, dat David begeert de hoogste te zijn in den hemel, want zulk een begeerte kleeft hem aan uit hoofde hiervan dat hij zichzelf heeft verstaan in de psalmen; somtijds wordt het hem toegestaan in de hoogte te komen, en zo te menen in den oppersten hemel te zijn, zoals dit ook heden; uit de lagere aarde voortgezonden, werd hij plotseling in de hoogte gestopt door iets tegengestelds; maar het is vermeldenswaardig dat het hem, uitgezonden zijnde tot den hemel, of tot het allerhoogste, en ook anderen toeschijnt, met stappen op te klimmen als bij treden van een ladder, hoewel er geen ladder is; ook rust hij aldus niet vooraleer het hem toeschijnt het allerhoogste bereikt te hebben, alwaar hij daarna gezien werd, met een duizeling van vrees halsoverkop te zullen neervallen, hetgeen eveneens door mij werd doorvat, door vergemeenschapping.

3657. Het werd eveneens getoond, op welke wijze hij degenen die in de innerlijke sfeer der geesten zijn, onderjukt, en hen aandrijft hem als god te vereren: in de eerste plaats kwam de hogepriester, die kortgeleden bij mij was,

wederom onder degenen die boven het hoofd waren, hetgeen werd doorvat, en hij was toen met David, die hem tot volgzzaamheid wilde aandrijven om hem als god te vereren (want David had zich tevoren als god uitgeroepen, toen hij in het allerhoogste was, hetgeen was gezien en uitgebeeld hoe het daarmede gesteld was, namelijk dat hij hen die hem niet als god in dat allerhoogste erkennen, halsoverkop neersmeet; nu verscheen mij iemand die als het ware met het hoofd naar beneden was afgeworpen, namelijk dat hij werd rondgedraaid zoals een boor, maar slechts zijn lokken verschenen, niet zijn lichaam; toen ging het uit zijn fantasie voort, dat hij den Heer tot de lagere aarde neerdreef, om daar gehouden te worden; zodanig is hij, wanneer hij tot het hoogste komt en zich tot god uitroept): en omdat de hogepriesters zich ook voor god verklaren op aarde, kwam hij, over wien eerder, met David in botsing; omdat de hogepriester in de overreding was dat hij god was, en David eveneens dat hij god was, kwam het door de wederzijdse overreding van den een tegen den ander tot een wrijving; maar David overwon, omdat hij niet alleen in de overreding was, maar tevens in de wreedheid, en zo in de overreding van de onderjukking; daar beider overredingen zodanig waren, vochten zij; en toen de hogepriester niet wilde wijken, hoorde of doorvatte David dat gene Christus zou belijden (niet den Heer, maar Christus, te noemen wordt hun toegestaan;), behandelde David, zijnde in de overreding der wreedheid, den hogepriester op zijn eigen manier zoals hij de heidenen tracteerde, namelijk door hen neer te smijten, en hun hoofd te bewerken met een drillboor, door fantasieën, waarover de hogepriester zich beklaagde, **3658.** voorts door hem neer te smijten, en in de helse ton ⁷⁾ te brengen, maar dit snel, omdat hij in zulk een innerlijke fantasie was: toen de hogepriester aldus erbarmelijk gemarteld, daarover weeklaagde, zeide David tot hem dat hij David was; en aangaande den Heer, dat hij Hem gebonden hield, en dat er maar één had te regeren in den hemel, hem daarbij vragende of hij hem als god zou willen vereren, en dat hij hem zijn koninkrijk zou tonen; op het horen daarvan zeide de hogepriester dat David heilig is; hij zwoer derhalve den Heer af, en volgde David; maar hij wilde wel eens diens koninkrijk zien, maar dat kon David niet; en de hogepriester kwam tot de overreding, dat hij, als hij den Heer ontkende, Wiens plaatservanger hij was geweest, op die manier niets niemendal was; en daarom kwam hij in die overreding; en

7 Kanttekening rechts: “Zij verschenen kleintjes, omdat het zo in de hoogste hoogte was, en David trad snel op, omdat het geschiedde vanuit een hem vertrouwde fantasie”. Zie voor de helse ton H.V. 947, 948.

toen David dit bemerkte – want hij kon direct in dien staat de overredingen van een ander doorvatten – veranderde hij hem in een wolk, en smeed hem ver van zich af; en ik zag hem in die wolk waarin hij zich niets achtte te zijn, want hij was toen onzichtbaar; maar nochtans sprak hij, vanuit het uiterste dier wolk, met mij; daaruit staat vast hoedanig overredingen zijn wanneer die tegen elkander ingaan.

3659. Daarna begaf David zich, omdat hij god wilde zijn, onder de innerlijke geesten vooraan naar rechts, en onderjunkte hen, omdat hij in de overreding was van god te zijn, en dat hij iedereen zou kunnen onderjukkan met de wreedheid zodanig als die ook was geweest tijdens zijn leven; en daarom onderjunkte hij die innerlijke geesten die hem niet als god wilden erkennen, deels met zijn drillboren, deels door hen voort te werpen in tonnen, en andere bejegeningen, waarover eerder, en dit inderhaast, want de idee der innerlijke overreding brengt dit met zich mee, zodat het gauw geschiedt, en de innerlijke geesten zijn ook zodanig; en daarom onderjunkte hij meerderen snel; anderen lijmde hij op verschillende manieren, namelijk met een overreding tot echtbreuk, wellicht door hen te inspireren met zijn eigen verkwikkelijkheden daarvandaan; aldus onderjunkte hij alle innerlijke geesten.

3660. Toen hij meende aldus den hemel te hebben onderjunkt, vreesde hij toch verder te gaan, namelijk naar rechts, waar de innerlijke goede geesten aanvangen te verschijnen, omdat hij uit vorige onderinding wist dat hij hun sfeer niet kon uithouden; maar nochtans rende hij in de begeerte uit overreding daarheen voort, en werd daar tegengehouden; en toen kreeg hij het benauwd, en begon hij zijn lijkstank te ruiken, zodat hij het niet langer uithield, en het scheen hem toe dat hij als hij nog verder voortging, zou vergaan; weshalve hij van daar werd neergeworpen naar de lagere aarde: het werd doorvat dat het eerder ook al meermalen zo met hem gegaan was, en dat hij zo was afgeworpen zodra hij in de sfeer der engellijke geesten kwam; ik doorvatte daaruit, dat hij, als hij in die overreding was dat de Heer door hem gebonden was, alsdan dorst daarheen te gaan, en dat die fantasie de oorzaak was dat hij tot daarheen voortschreed; maar omdat het hem daar zo miserabel verging, noemde hij dat daarginds, of de hemel des Heren, de hel, gegeven dat als hij daar kwam, hij in de ergste martelingen geraakte, aangezien het een sfeer was tegenovergesteld aan echtbreuk en wreedheid. Maar toen hij de lagere aarde bereikte, werd hij plotseling omhoog gegoid, vanwege een zekere overreding; of hij het toch andermaal wilde proberen (omdat hij meende den Heer gebonden te hebben) ten einde den hemel te bezetten, weet ik niet.

3661. Het werd mij ook te doorvatten gegeven hoedanig de overreding is dergenen die begeren als god vereerd te worden, en wat hun gevoelens zijn wanneer zij in de overreding zijn dat zij goden zijn, namelijk een verkwikkelijk gevoel vooral rondom de linkerborst; dat zulk een verkwikkelijkheid rondom de borst werd doorvat, en vandaar zich door de linkertepel uitstrekt tot het geslachtslid, werd eveneens vergemeenschaft, want de overreding god te zijn, of de opperste, zodat niets hen kan weerstaan, brengt zulk een verkwikkelijkheid met zich mede.

3662. Het werd mij getoond en met mij vergemeenschaft hoedanige ademhaling en hoedanige verkwikkelijkheid de overreding der hogepriesters met zich medebrengt dat zij goden zijn, en vanuit den heiligen geest alle dingen menen te spreken, aldus wanneer zij in het consistorium zitten, en al wat zij zeggen voor goddelijk houden; deze hogepriester was bij mij, in zulk een staat als waarin hij nederzat in het consistorium, menende dat al wat hij sprak goddelijk was; een ademhaling binnen de borst, vrij, met verkwikkelijkheid, en langzaam, en zo regelmatig, werd gevoeld, welke ademhaling het met zich medebracht, dat hij in zulk een staat was, want die ademing is dan langzaam, regelmatig, alzo diep, spant tot boven aan toe de borst uit, met vrijheid, met liefelijkheid, vanuit de overreding dat wat hij voortbrengt, goddelijk is; en wanneer iets wordt tegengesproken, alsmede wanneer door een ander iets naar voren wordt gebracht wat instemming oogst, alsdan – omdat het niet uit hemzelf is – voelt hij in den onderbuik iets zich ronddraaien en opkruipen, hetgeen ook met mij werd vergemeenschaft; en wanneer hij meent dat de ene of andere uitspraak die hij doet, goddelijk is, zo doorvat hij het ook vanuit een meer stille ademhaling, en als het ware instemmend; dat zodanig de hogepriesters zijn in hun consistorium, werd ook door hen bevestigd; zij zijn onder den linkervoet; en bovenvermelde dingen werden vergemeenschaft door gesprekken met hen; en zij bekenden terstond dat zij zodanig zijn, erkennende aldus dat zij zodanig zijn geweest toen zij hogepriesters waren.

3663. Het kwam mij in den zin, dat zij zo wel gemakkelijk te besturen waren, omdat het alleen ging door een gevoel van ademhaling, welke zij hielden voor inwendig en een werking van den heiligen geest; maar er werd gezegd, dat het niet gemakkelijk was, omdat zij in een tegengestelde overreding zijn; en daarom werd het mij getoond door wie zij worden geregeerd, namelijk door hen die boven het hoofd zijn, die sirenen zijn geheten, en namelijk degenen die zich inboezemen in alle aandoeningen, om te kunnen heersen en verderven, waarover eerder; zij zijn op niets anders uit dan om door aandoeningen en begeerten zich in te boezemen ten einde te overheersen en te verderven; en als

er geen gelegenheid zich voordoet zijn zij erg bevreesd om toe te storten, want zij weten dat zij dan worden neergestoten; zij zijn arglistiger dan anderen; door dezulken worden de hogepriesters geregeerd wanneer zij hogepriesters zijn gemaakt, omdat zij gekant zijn tegen elke liefde, welke dan ook, zijn zij intrinsiek erger dan de anderen, en hun wacht derhalve een zwaardere en langduriger hel, hoewel zij menen omdat zij behoedzaam zijn, en ook niet boosdoen tenzij bij gegeven gelegenheid, dat het zo'n vaart niet loopt; maar omdat de orde bij hen verdraaid is, zodat zij de aandoeningen misbruiken om te verderven, storten zij zich dus op verderf en wreedheid, bij gegeven gelegenheid; zodanig zijn derhalve de hogepriesters, en zij die het naast bij hen zijn;

3664. het werd opgemerkt dat boven degenen tot wie David trachtte te komen, nog subtielere geesten waren, want David is zodanig deswege dat geesten door hem in het leven des lichaams spraken, zodat hij zich tot genen kan opwerken; het werd doorvat, dat zij het zijn die ook de geesten regeren waarover nu is gehandeld, als zijnde listiger dan de anderen en sirenen heten, omdat zij boven hen zijn; of zij vanuit dezen aardbol zijn, weet ik niet, dan wel vanuit degenen op andere aardbollen, door wie geesten spreken, zoals door David, en tegelijk gekant tegen de echtelijke liefde; zij verschijnen niet, maar zij vloeien in het linker oog in, waaraan zij nu ook, terwijl ik begin te schrijven, iets van pijn berokkenen; zij willen niet ontdekt worden, want zij zijn erop uit om op de allerverborgenste wijze met listen te bedriegen. 1748, 3 Oct.

3665. Het werd doorvat dat zulke geesten, zoals ook David, hoewel hij zo scherpzinnig schijnt onder de bozen, dat zij wanen in het allerhoogste te zijn, nochtans grover zijn dan alle anderen, want in de sfeer der goeden worden zij meer drekkig, ja zelfs meer kadavereus dan anderen; derhalve zijn zij grover dan alle anderen; hetgeen aan David werd gezegd, en zo aan hen; want wat is grover dan zulke drekken, die hij rook en die hij kende; dit nu is gezegd tot David en tot degenen in de allerhoogste hoogte. 1748, 23 Oct.

Over de objecten der mensen.

3666. De geesten zijn grotelijks bewogen door het feit dat de objecten van den mens hem doen denken over een diversiteit van dingen, zonder orde, aldus van mening zijnde dat het leven des Heren niet invloeit in alle en de afzonderlijke personen, en in alle en de afzonderlijke dingen, die zowel de

mensen als de geesten denken en verrichten; want zij nemen het aan dat het zo hoogst regelmatig zou zijn, en de ene idee uit de andere in volgorde zou vloeien: dus toen ik sprak met geesten die zulke dingen dubieus voor henzelf maken, op straat, werd mij eerst getoond dat het de gemene dingen zijn die des mensen denkingen regeren, en zekere gemene dingen dermate ingeplant, dat de mens niet weet ze te hebben, zoals dat hij de mensen die hij tegenkomt vluchtig even aanziet, voorts de straat waar hij wandelt; deze objecten komen op uit dat gemene, zodat de mens oppast dat hij niet tegen een ander mens opbotst, of tegen dingen op straat; voorts wanneer hij in een andere gemene idee is; alsdan strijken zulke objecten slechts vluchtig langs de ogen, en wel zo vluchtig, dat zij, als hij diep in een andere gemene idee is verzonken, er zich niets van herinnert; zulk een gemene is een soort van bespiegeling, ook bij de brute dieren mede-geboren, opdat hij nergens tegen aanbotst en van niemand wordt gehinderd. Om als voorbeeld de maan te nemen, en de afstanden te weten, is het een gemene regel, dat de tusseninliggende dingen den afstand laten weten, over welk gemene mens noch dier nadenkt; en de afstand wordt geweten vanuit de erkenning dat een object meer of minder ver afstaat; vandaar wordt ook het gemene der idee verworven. Wat des mensen ideeën betreft, die zijn niets dan gemeenschappen [*communia*], en wel volgens de begeerten ervan, en andere dingen;

3667. doch zij werpen tegen dat de objecten verschillend zijn, nu eens dit, dan weer dat, hetgeen terstond de denking beroert; maar het werd gegeven daarop te antwoorden, dat zulke dingen gebeurlijkheden zijn, bijgevolg van des Heren voorzienigheid, welke nooit kan worden doorgrond; daartegenin zouden scrupules tot in het eeuwige kunnen worden opgebracht, en nochtans blijft het de waarheid dat het gebeurlijkheden zijn, aldus van des Heren Voorzienigheid. Maar zij wilden weten, en zo de scrupules terzijde stellen; waarop gezegd werd, dat zij tot in het eeuwige niet kunnen worden verwijderd, omdat steeds onbegrensd vele nieuwe scrupules opvolgen; en wanneer de geesten zodanig zijn, zou het minste scrupuletje voor ogen maken dat zij niets zien; hetgeen zij ook beaamden toen het werd getoond: want het minste stofje vóór de pupil van het oog verblindt. 1748, 23 Oct.

3668. Dat de objecten slechts vaten zijn, en de ogen worden gericht om deze objecten intenser te zien, andere vluchtiger, terwijl meerdere niet worden gezien, aldus dat het vaten zijn, staat vast uit de dingen die eerder door mij zijn gezien en doorvat, namelijk dat de Heer vanuit verschillende en veelvoudige objecten voor de engelen formeerde een verrukkelijken en hoogst samenhangenden vorm van dingen, waarover eerder. 1748, 23 Oct.

3669. Ten slotte werd tot de geesten gezegd dat zij die zulke tegenwerpingen voor zichzelf formeren, zodat zij niet zullen geloven tenzij zij alle en de afzonderlijke dingen weten, niets anders begeren en bedoelen dan te vernietigen, zodat het vanuit hun boze en listige natuur uitgaat, dezelfde natuur welke hen aanzet om iedereen, wie dan ook, te vernietigen en af te maken ten eigen bate, want dit is de konsekwentie als zij zulke tegenwerpingen maken, namelijk dat zij de waarheden willen vernietigen, bijgevolg alles wat der waarheid is; indien zij anders waren, dan zouden zij alleen verlangd hebben de waarheden des Heren te bevestigen, 1748, 23 Oct.

3670. Er zijn nog meer andere dergelijke gemene dingen voor den mens, zoals dat hij mocht zien de dingen die hem onbekend zijn, alsmede elke begeerte, gering, licht, intens, zijnde een zeker gemene dat de objecten van gezicht en gesprek regeert, welke in geslachten en soorten zouden moeten worden gereduceerd, opdat enige idee, hoedanig dan ook, ervan gevormd kon worden: aldus maakt de begeerte van eten dat al wat men ziet, wordt beschouwd of het ten gebruikte moet worden gekocht; de overige dingen ziet de mens alsdan niet anders dan in het duister, zonder bespiegeling om geen andere oorzaak dan om de gemene, waarover vlak boven, en elders; aldus is de gemene idee die grotelijks de ogen trekt, die van vrouwen; en als deze regeert, beschouwt die idee al wat vrouwelijk is, van zulk een hoedanigheid als verondersteld wordt, en de denking wordt daarin gefixeerd en gaat zo over in de gemene idee der denking daarover, of der innerlijke denking; en de overige hoedanigheden beschouwt hij dan allervluchtigst, en zonder bespiegeling, behalve vanuit gemene overwegingen, waarover eerder en meermalen.

3671. Het werd opgemerkt dat de geesten, wanneer zij in enige gemene idee zijn, alsdan eender alle objecten oproepen die zij in zijn geheugen tegenkomen en eender toepassen, zoals de mens doet met de objecten van het gezicht, of van het gesprek van een ander, en dit eerder onopgemerkt door mij; doch dit is zo vaak geschied, dat de keren naar ik gis nauwelijks te tellen zijn; en de objecten waarop zij dan in mijn geheugen stuiten, waren evenzovele vaten die werden aangepast aan hun ideeën volgens de hoedanigheid der vaten of der ideeën op dat moment, voorts volgens hun gemene idee en de hoedanigheid ervan, aldus op verschillende wijze volgens hun naturen: en zo voort: dit is mij getoond,

3672. Getoond werd ook, dat de Heer aldus de objecten van mijn gezicht in orde stelde, en vandaar de schone en liefelijke uitbeeldingen voor de engelen, waarover eerder; zij vloeiden niet vanuit mijn objecten, zodat zij aldus werden gericht en samengeschalkeld volgens de objecten, zoals ik meende, maar het

waren uitbeeldingen, welke de objecten richtten, zo vele en zo verscheiden als zij waren en dezelve bepaalden, en die aldus vaten werden; en zo vloeiden de objecten uit de uitbeeldingen, en niet de uitbeeldingen uit de objecten; aldus geschiedde al wat de Heer ooit waardig keurde om te representeren, nochtans derwijze dat het oog of het ooggezicht werd gericht tot zulke dingen die vaten konden zijn, welke dan tevens werden bepaald door de uitbeeldingen, middellijk, voorts door den Heer, langs andere wegen; 1748, 24 Oct.

Over den pols van echtbrekers en wreedaards.

3673. Mij werd het gegeven den pols waar te nemen van echtbrekers en wreedaards, bij hen die boven het hoofd zijn, waar ook David is; en ik bemerkte dat deze viel ter linkerzijde, naar buiten toe, zodat die klopte, evenals het hart, slechts aan de buitensten van de borsthuid; en deze polsslag werd door mij waargenomen als niet te zijn binnen het lichaam, maar daarbuiten, bijgevolg niet in den grootsten mens, maar van buiten. 1748, 24 Oct.

Over David.

3674. Ik sprak met David, die nu boven het hoofd is; en hij is zodanig daar waar hij is, dat hij meent subtieler te zijn dan anderen, omdat de heilige geest door hem sprak, en hij bekende openlijk dat hij niet verstond de dingen die hij schreef; dat hij weliswaar heeft gedacht dat er zekere verborgenheden in gelegen waren, maar welke verborgenheden, dat wist hij niet; voorts dat hij geweten heeft dat een zeker iemand in de wereld zou komen, maar dienaangaande had hij verder niet enige notie gehad: dit bekende hij openlijk, en betuigde hij als het ware; voorts, dat hij alle en de afzonderlijke dingen zo op zichzelf en op de Joden had toegepast, zoals de zin der letter is: hij zeide dat hij, omdat een geest door hem sprak zoals door mij, eveneens ook zodanig is geweest; maar het werd gegeven hem te zeggen, dat hij geen erkentenis had gehad aangaande den Heer, bijgevolg ook geen erkentnissen des geloofs, zodat hij de innerlijke dingen des Woords niet heeft gekend, en aldus alleen in den zin der letter is gebleven, hetgeen zo geheel iets anders is, en dat geesten door hem dingen hebben gesproken die hij niet beseftte, zoals zij doen door anderen; daaruit kan vaststaan, dat hij niet in innerlijke dingen is geweest, maar slechts in uitwendige dingen; en dat de geesten met hem

die in uitwendige dingen is, dan anders spreken; zo dat zij niet de innerlijke dingen verstaan, hoewel zij in de afzonderlijke dingen zijn: hierop kon hij niets antwoorden, noch daarop dat hij zodanig is omdat hij in uitwendige dingen alleen is.

3675. Ik sprak ook met hem over de natiën, waaraan hij zulk een groten haat toedroeg, zeggende dat Abraham eveneens een afgodendienaar was geweest, dus van de natiën, omdat de uitbeeldende Kerk toen den geest had gegeven, en dat de Joden erger waren dan de natiën, en dat het geloof daarna tot de natiën werd overgedragen, en dat nu de hemel aan hen is verleend, omdat de Christenen erger zijn dan de natiën.

3676. Hij sprak daarna met mij over het Woord, [en ik zeide] dat het nodig was geweest dat er een onthulling was gebeurd; want een onthulling, of het Woord, bevat vaten waaraan geestelijke en hemelse dingen kunnen worden ingeboezemd, en zo hemel en aarde worden verbonden, die anderszins ontbonden zouden zijn, en het menselijk geslacht dan zou vergaan; en hoe het gesteld is met de natiën, die geen onthulling hebben, en nochtans gezaligd worden; er zijn verborgenheden dienaangaande; als slechts wordt doorvat dat het genoeg is dat er verbinding zij door het Woord; de overige dingen zijn verborgenheden. 1748, 24 Oct.

Over gebeden.

3677. Het werd doorvat dat gebeden niets hoegenaamd uitwerken, wanneer zij zodanig zijn dat men alleen bedoelt van de eigen boze dingen verschoond te blijven [*deprecari*], en aldus meent: “als ik maar gebeden zal hebben om verschoond te blijven, zo zal ik vergeving der zonden erlangen”; maar zonden worden niet vergeven tenzij beleden vanuit het hart met een zekere marteling en een inwendige smart, en zo met een erkenning van eigen schandelijkheid, waarin en waarna gebeden vermogen: het werd doorvat dat dit zo is, en dat andere gebeden, en sacramenten, en uitwendige riten niets uitwerken, maar veeleer den mens bevestigen, want het maakt zijn geweten rustig dat aldus de zonden vergeven zijn, als er slechts afbedding is gedaan, en de middelen des heils betracht: op die manier keert hij terug tot zijn vorige schandelijkheid: iemand wilde zo afbidden, en toen werd de waarheid doorvat met een geestelijke idee.

3678. Sommigen zijn ook gewoon om bij alle kwaden en algemene rampspoeden en andere tegenslagen hun toevlucht te zoeken in gebeden;

dezulken zijn vooraan een weinig naar rechts; zodra zij iets kwaads zien aankomen, spoeden zij zich tot een soort van afsmeiking, welk soort van afsmeiking mij tegenstond, want zij meenden vandaar hulp te verkrijgen, terwijl daarvandaan geen hulp komt; 1748, 24 Oct.

Over een hond.

3679. In mijn slaap verscheen een hond, zwart, die eerst was toegelaten als een huisdier, en wanneer hij iets benigns zag waaraan de huid van een anderen hond was, walgde hij daarvan; vandaar ook was hij toegelaten, en niet als boos beschouwd; maar daarna werd gezegd, dat hij de beenderen van een anderen hond had gegeten, waarvan hij walgde, hoewel hij wilde naderen; ontwaakt zijnde vroeg ik of iemand was veranderd in een hond, zodat hij er een geworden was; het werd tenslotte gezegd dat er zo iemand was, en deze sprak ook; er werd van hem gezegd dat hij zodanig is, dat hij het vrijelijk toelaat dat andere personen in hem worden binnengelaten, zoals de persoon van David; dat hij zo niet alleen de personen wilde laten optreden, maar ook hun misdaden; en het werd gezegd dat hij zodanig was, niet alleen de persoon van David, maar ook van ieder ander, vanuit hun daadwerkelijkheid; dezulken, vooral zij die misdadige personen bij zich laten binnengaan, zijn daarna zodanig dat zij niet anders weten dan dat zij die personen zijn, en zo niet alleen zichzelf maar ook anderen overreden dat zij zodanig zijn; het zijn degenen die zodanig zijn, die door honden worden uitgebeeld, en die de beenderen van andere honden eten, 1748, 25 Oct.

Over de verstrooiing van belagers.

3680. Dezen nacht terwijl ik sliep, waren zekere geesten aan het belagen, boven het hoofd, en beraamden een verderfelijke schurkenstreek, in de veronderstelling dat zij wanneer iets wat ik had uitgevoerd in het leven, zou worden opengedekt, terstond zouden toeschieten; want zodanig is hun opinie dat zij, als zij iets kwaads in den mens ontdekken, de vrijheid hebben om hem te gronde te richten; het was iets wat was voorgevallen in mijn dromen, naar ik gis vele jaren geleden, en weten doe ik niet wat, maar het was opgebracht door een geest die mij nu opeist als de zijne te zijn: terwijl die arglistige belagers aldus aan het beramen waren terwijl ik in slaap was, werd ik plotseling

wakker, en ik zag boven het voorhoofd in een zeker licht iets gepluimds, en terstond toen zij toesnelden om te verderven – want toen was het tijd, naar de ingeving van hun levende fantasie – werd een hevige windvlaag gevoeld die plotseling op hen toesloeg, en hen in één moment verstrooide; wie het wel geweest waren, en waardoor uiteengesmeten, daarnaar gisten de geesten, de een na den ander; maar dat zij aldus uit de gezelschappen waren verstrooid, en zo miserabel behandeld, werd door mij doorvat; want toen zij zo eensklaps uit het gezelschap werden verdreven, waren zij nauwelijks hun zinnen meester, en daarom werden zij toen erbarmelijk mishandeld.

3681. Zulk een uiteinde wacht hen die in de tijden van den nacht den mens belagen, wanneer hij slaapt; daaruit staat vast, hoe de Heer alle beramingen en machinaties ziet, en op het moment zelf hulp verleent; voorts eveneens hoe Hij den mens bewaakt terwijl deze slaapt: want het is verboden den mens het minste letsel toe te voegen wanneer hij slaapt, voorts eveneens van toe te treden op een gestorven mens. 1748, 25 Oct.

Over den sluier.

3682. David, omdat hij misdadig is, en het subject van misdadigers, wiens misdaden niet vermeld behoeven te worden, want hij heeft niets dan echtbreuken en wreedheden in den zin, bedoelt en beraamt zonder geweten het boze; het stond vast dat hij het subject was van de arglistigen die boven het hoofd zijn; en dezen begonnen door hem meer openlijk hun snoodheden te beramen, met de bedoeling dat op David de schuld zou neerkomen; en daarom werd David opgerold in een sluier, en neergelaten tot een lager gebied, maar door overredingen en fantasieën, hem ingegoten door de duivelse bende in de hoogte; hij sribbelde tegen een klein uur achtereen, en dat wel met zulk een hardnekkigheid, dat het nauwelijks kan worden beschreven; bij voortduur werden hem fantasieën ingegoten, welke hij opnam met zijn eigen fantasieën, en zo wierp hij zich met den sluier, met een vermindering van sluier, en zonder sluier naar alle windstreken heen, nu eens naar beneden, dan weer midweegs, daarna hoger naar voren, of boven het hoofd nabij, of achter het hoofd, wat alleen maar een fantasie was met een koppige overreding, want zulke tegenstribbelingen in en met den sluier betekenen zulke dingen.

3683. Daarna ging hij ook den python acteren, namelijk anderen oproepen op de wijze van de pythons, om hen op te laten klimmen, plaatsende zich op mijn hoofd (hetgeen hij deed vanuit zijn overreding en pythonische idee, door

mij eerder niet doorvat, maar welke ook niet beschreven kan worden, alleen dat het een overreding is verbonden met de idee van geesten op te roepen wie zij maar willen); of David dit pythonische heeft gehad in het leven, mag daaraan niet worden vastgeknoopt; maar toen hij meende dat degene dien hij opriep, omhoogklom, waren er honden en slangen die kwamen opzetten, en als hij niet was heengevlucht, zo zouden zij hem hebben verscheurd, en wel diens geslachtslid.

3684. Daarna werd hem gezegd, dat hij net een hond was, en door anderen alleen als hond werd behandeld, omdat hij hun subject was, hetgeen werd bevestigd door de arglistigen boven het hoofd, en dat zij met hem konden doen als met een hond; daar dit tegen zijn overreding van autoriteit indruiste, omdat hij meende allen te overheersen, aldus vanuit zich te handelen, was hij hoogst verontwaardigd; dies werd hij ingewikkeld in een als het ware neveligen sluier van autoriteit, en neergelaten, 1748, 25 Oct; dat zij die zo tot David spraken, degenen waren die zich het meest voorgaven de heilige geest te zijn, zie men hier beneden in nr. 3688.

Over de gezelschappen in het andere leven, en over de liefde.

3685. Gezien werden geesten rondom mij, zoals meermalen, alsof niet behorend tot enig gezelschap, maar als het ware vrijelijk vloeiende, zijnde vanuit de fantasie van hen die menen dat geesten zodanig zijn dat zij zoals de onzichtbare atmosfeer zijn, en dat zij zo rondrijven in het heelal; hun overreding werd met mij vergemeenschat, welke zodanig was dat zij van mening waren dat er geen gezelschap bestond, maar dat geesten wezens waren, zo rondvloeiend onzichtbaar door het heelal;

3686. en daarom sprak ik daarover met geesten, die bekenden, vanuit verschillende ondervindingen, mij eerder getoond, dat er gezelschappen derzulken zijn, dat zij elkaar zien, onderling samenspreken, tezamen wonen, in het volste licht, zoals mij eerder vele malen is getoond; zulks onder goede geesten en engelen; anders is het gesteld onder de bozen, die niet aan elkander verschijnen dan alleen bij zekere gelegenheden, over wie ik ook ben onderricht. En daarom is het leven na den dood in dit opzicht ten zeerste eender aan het leven in het lichaam, namelijk dat zij elkaar zien, dat zij in gezelschappen zijn, samenwonen, samenspreken, hun ideeën en hun gelukzaligheden vergemeenschapten; en wel dat zij wijzer spreken dan ooit beschreven kan worden, en met onbegrensde gelukzaligheid.

3687. Doorvat werd, evenals ook eerder, dat het de liefde enig en alleen is, die de geesten en de engelen bepaalt tot gezelschappen, en dat de liefde het bepalende is; en dat aan hem zonder liefde alle dingen zo zwerfziek, vaag, verward, en onzichtbaar verschijnen: en daarom bepaalt de Heer Alleen, Die de Liefde is, en uit Wien de Barmhartigheid is, alle dingen, en volgens de verschillen van liefde beschikt Hij de gezelschappen, vandaar de hemelen, en de hemelse dingen, 1748, 25 Oct.

Over hen die zich meer dan anderen uitgeven voor den heiligen geest.

3688. De arglistigen die boven het hoofd zijn, en de arglistigsten die nog hogerop zijn, waarover eerder werd opgemerkt, dat zij degenen zijn die de hogepriesters regeerden, werden nu geopenbaard hoedanig zij zijn, en wel door David, dien zij tot subject hadden, en door wien zij zich manifesteerden, omdat zij in de overreding waren dat niet zij het waren, maar David het was, aldus dat zij buiten schot bleven; toen hadden zij David als hun subject, en over hem zeiden zij, dat zij met hem konden doen als met een hond, en dat hij helemaal met zich liet doen volgens hun gedachten en wil; wanneer zij zonder zulk een subject zijn, treden zij in het verborgene op, en alleen dan wanneer de gelegenheid zich voordoet, of op een schuchtere wijze; nu echter werden zij geopenbaard, hetgeen ook vaker tot hen is gezegd, en nu eveneens wordt gezegd, namelijk dat zij allersnoodst zijn, meer dan alle anderen; en hoewel zij incognito willen optreden, zijn zij nochtans, daar zij zulk een subject aangrijpen, waarop zij de schuld zouden kunnen gooien, meer dan anderen allersnoodst, meer dan anderen echtbrekers, voorts eveneens wreed;

3689. zij zijn het die den paus [hier voor het eerst *papa*, niet *pontifex*] regeren, en hem zulk een ademhaling inblazen, en hem ingeven te geloven dat de heilige geest hem inspireert, terwijl zij het zelf zijn; zij, een ieder van hen, geven zich meer dan anderen, het air van de heilige geest te zijn, terwijl zij toch allermisdadigst zijn, als gezegd. 1748, 25 Oct.

3690. Hun ideeën zijn zodanig; wanneer zij tot mij bepaald zijn, en overgebracht door een geestelijke idee, zijn zij als het ware een sfeer van vergiftige slangen.

3691. Zij waren het ook, die subjecten bij mij hadden terwijl ik sliep, en mij belaagden en den dood trachtten aan te doen; maar zij werden verstrooid, waarover eerder.

3692. Kortom, zij zijn allersnoodst boven allen, en hun vergiften zijn zodanig, dat zij belagen door heilige dingen, en de aandoeningen ervoor, niets anders bedoelende dan den Heer, en al wat des Heren is, en dus al wat des geloofs is, te vernietigen, op onverschillig welke goddeloze manieren zij het maar kunnen, onder het mom van godsdienst. 1748, 25 Oct. Zodanig dus zijn de pausen en zij die hen bijstaan, en naar heerschappij hijgen.

Over de waarheid.

3693. Het werd doorvat, dat de Heer, Die de liefde is, en vandaar de barmhartigheid, invloeit in den hemel, zo in de wereld der geesten; waarin omdat de hemelse liefde in het tegendeel wordt verkeerd, namelijk in begeerten, derhalve de hemelse orde vergaat; in welke orde evenwel hij die daarin is, in alle waarheid des geloofs wordt bevestigd vanuit de liefde; maar omdat er geen hemelse liefde is of zij wordt in begeerten verkeerd, zo werd het doorvat, dat het de waarheden des geloofs zijn die, gescheiden van de liefde, zullen onderrichten en terugleiden, hetgeen evenwel de omgekeerde orde is; bijgevolg zijn het niet langer de inwendige banden die regeren, maar de uitwendige banden, waardoor de mens moet worden geregeerd; uitwendige banden zijn de dingen die van de burgerlijke maatschappij zijn; innerlijke banden zijn die welke voortgaan uit de erkenenis van de waarheden des geloofs; er zijn daarvan eveneens uiterlijke; en zo zijn het de banden welke, als zij overreden, het geweten van den mens samenstellen; doch het ware geweten is dat wat uit de hemelse liefde is, bijgevolg uit den Heer; die innerlijke banden, welke tevens uiterlijke zijn, opkomende uit de overreding van de erkenenissen des geloofs – hoedanig het daarmede gesteld is in het andere leven, is nog niet te weten gegeven, 1748, 25 Oct.

3694. Daarvanuit staat vast, wat het leven der overreding is; namelijk, dat de mens wanneer hij is overreed aangaande de waarheden of de erkenenissen des geloofs, alsdan het leven des lichts heeft, dat is, het verstandelijke leven, welk leven verschillend is volgens de overredingen van de dingen die de mens heeft opgevat aangaande het geloof; wanneer hij in de overreding is van de erkenenissen of de waarheden des geloofs, is hij nochtans niet dan in het leven des lichts, en het leven des lichts kan niet binnentreden in het leven der liefde, omdat dit net andersom is; want vanuit het leven der liefde wordt het leven der erkenenissen geboren, aangezien degene die in het leven der liefde is, in de erkenenissen des geloofs is, en deze bevestigen de afzonderlijke dingen;

doch hij die alleen is in het leven der overreding, kan derhalve niet zijn in het leven der liefde, omdat de gemoedsaard die het leven van deszelfs liefde is, niets dan het boze is, weswege dat leven ten enen male tegenstribbelt: hetgeen de oorzaak is, dat de gemoedsaard, inborst, of natuur, bijgevolg het leven der begeerten, eerst vernietigd moet worden, vooraleer iemand in den hemel kan komen; want het leven des lichts kan niet iemand in den hemel binnenleiden, waar niets anders is dan de onderlinge liefde; 1748, 25 Oct.

3695. Zij die in de overreding van het ware geloof zijn, hebben dit uit den Heer, want het is van het ware geloof, dat er geen geloof is tenzij uit den Heer; en daarom kunnen zij niet in de overreding des geloofs komen dan uit den Heer; voorts, omdat het uit den Heer is, wordt hem ook barmhartigheid gegeven, door den Heer; aldus is er verbinding; en daarom, al wat des Heren is, dat wordt met Hem verbonden, omdat het uit Hem is, hoewel de gemoedsaard of de natuur des mensen niets dan het boze is; en het is ook van het ware geloof, dit niet alleen te weten, maar ook daarvan overreed te zijn; bijgevolg dat de mens wordt gezaligd uit barmhartigheid.

3696. Al wat echter verschilt van het ware geloof, en waarmede wordt overreed, ontleent daaraan een leven van overreding tegenovergesteld aan het ware leven; en daarom zijn er ontelbare soorten van leven vanuit overreding, zoals ook vanuit natuur; het leven der overreding stelt de dop samen, en het leven der natuur stelt de pit samen, en deze beide verbinden zich meestal, als er overreding is; want de overreding vloeit in en temt de begeerten, zoals met de begeerten het geval pleegt te zijn, welke de overreding binnenbrengen; 1748, 25 Oct.

Over echtbreuken.

3697. Gezegd werd aan hen die in de hoogte waren, omdat zij ook innerlijke echtbrekers zijn, dat dit enig en alleen al aantoonde dat echtbreuken duivels zijn, namelijk dat omdat de huwelijken zijn ter wille van de voortplanting van kroost, aldus van aardse gezelschappen, vandaar van hemelse gezelschappen, hetgeen Goddelijk is, wat zij erkend hebben, derhalve dat wat de huwelijken vernietigt of verderft, en de voortplanting vernietigt, duivels is, 1748, 25 Oct.

Dat een antwoord wordt bespiegeld.

3698. Een van de geesten boven het hoofd, zeide iets vanuit verontwaardiging tot mij, en op het zelfde ogenblik scheen hij mij te antwoorden; hij zeide dat ik zo antwoordde; maar het werd gegeven hem te zeggen dat niet ik had geantwoord, maar dat het antwoord kwam van hem evenals zijn spreken; daar hij toch meende dat het antwoord vanuit mij kwam, zeiden andere geesten, de een na den ander, dat het uit hen was, en zo in volgorde 3, 4, of 5; daaruit stond vast hoe alle en de afzonderlijke dingen worden bespiegeld, en hoedanig van alle dingen de orde is, zodat terstond wordt geantwoord of bespiegeld zoals gesproken is; eender is het gesteld met het boze, hetwelk wordt gereflecteerd uit het gemene op hem die het boze bedoelt of het boze doet, 1748, 25 Oct.

Over sirenen en magische kunsten.

3699. Sirenen zijn in de wereld degenen, die naar hun zin hebben geleefd, opgaande enig en alleen in de wereld, en in de liefde van zich de wellusten putten; en omdat zij daaraan verslingerd zijn, en in de burgerlijke maatschappij door anderen geacht willen worden, hebben zij het gehele leven alleen gesteld in decorum; aldus hebben zij het vanuit daadwerkelijkheid en de daaruit voortvloeiende gewoonte over zich gebracht dat zij aan den buitenkant een schijn voorgeven; voorts om zich aan gezelschappen te kunnen inboezemen door duizend manieren van decorum of welvoegelijkheid; voorts door de veinzing van het eerbare, alsmede van het vrome, als het zich zo voordoet, alleen maar om in de gezelschappen binnen te dringen, en daar dan vervolgens te predomineren, met eendere kunstgrepen, zodat hun leven een leven van veinzingen is: aldus verschijnen zij eveneens aan den buitenkant eerzaam, zowel vanuit decorum als vanuit veinzing; eender als anderen onderhouden zij stipt de riten der Kerk; maar ondertussen zijn zij zonder het geweten van het eerbare, het goede, en het ware, van binnen op niks anders uit dan op zichzelf alleen, terwijl zij aan den buitenkant veinzen te ijveren voor anderen; en omdat zij zonder geweten, of zonder innerlijken mens, te werk gaan, en gemakkelijker dan anderen tot euvel daden geneigd, achten zij echtbreuken voor nul en gener waarde, in het leven waarvan zij voor zoveel leven als het voor anderen kan worden verborgen, zodat zij voor de wereld en ook voor de

eerzame gezelschappen eerzaam kunnen verschijnen; en omdat zij echtbreken voor niets tellen, volgt dat zij ook de overige liefden minachten.

3700. In het andere leven gedragen zij zich eender, en zonder enig geweten, en zij weten niet eens wat geweten is; alle kunststukjes grijpen ze aan die in het andere leven bekend zijn, en die in de wereld volslagen onbekend zijn; zulke geesten hebben mij dezen gansen nacht in waakmomenten bestookt, zodat ik daaruit kon opmaken hoe zij zijn, zoals dat zij de rechtschapenen gemakkelijk kunnen verlokken, en zelfs tot daaraan toe dat zij hun voor objecten van dienst plegen te zijn, onverschillig in welke aandoeningen zij binnentreden, onder het voorwendsel alleen dat het eerzaam is, vroom, barmhartig, en onschuldig; aldus worden genen heel gemakkelijk bedrogen; sommige dergelijke vrouwelijke geesten verlokten dezen nacht meerdere zodanige gezelschappen, welke overigens rechtschapen zijn, en welke het uitwendig vlies uitmaken van de geslachtsstreken, de lenden, alsmede van de borstkas, vooraan; en ik was verwonderd dat het zovele gezelschappen waren, en wel meerdere dan ik ooit heb kunnen geloven, want het werd mij getoond dat zij de ganse vooraangelegen huid tot aan de voeten toe uitmaken.

3701. De magische kunstgrepen waarmede zij hen aanlokken, waren er verscheidene; zoals, ten eerste, dat zij overreden met een uitbeelding dat de Heer met hen sprak, en dat de Heer beloofde hen in den hemel te zullen opnemen na het ondergaan van enige straffen: bovendien konden zij, wanneer zij bij mij waren, spreken alsof zij elders waren, waar de goeden zijn, zodat hun stem werd gehoord vanuit het gezelschap der goeden, geheel alsof zijzelf daar waren; voorts konden zij tegelijk bij anderen zijn, en hen overreden volgens hun karakters, aldus tegelijk bij meerderen, daarmede ingevende alsof zij overal aanwezig konden zijn, wat op magische wijze werd uitgevoerd door de aan hen ingegoten ideeën te volgen, waardoor zij degenen konden uitvinden die invloeden, wat in het andere leven gemakkelijk gaat; want wanneer ene van die geesten als subject optrad van zoveel gezelschappen, kon zij gemakkelijk elke afzonderlijke uitvinden; zo kon zij iedereen inspireren volgens den genius van de gezelschappen, alleen door haarzelf aan te passen aan de ideeën die invloeden; maar hoe zij zich inboezemde, kon ik niet doorvatten, maar zij ontleende dit aan haar natuur, omdat zij zich in de wereld ook zo had ingeboezemd: eender veinzen zij onschuld, door een kindje uit te beelden dat zij in de armen opnemen en kussen, hetgeen zij ook uitbeeldde. Een ding in het bijzonder werd mij getoond: namelijk hoe zij overreedde, door voor de gezelschappen een blinkende vlam rondom het hoofd te vertonen; hetgeen zij meenden een teken te zijn van het hemelse of engellijke verstandelijke; dat zij

het zo uitbeeldde voor verscheidenen, wordt nu doorvat; op het zien van die vlam werden zij terstond overreed dat zij engelen waren, aldus misschien bij hen. Behalve andere eendere dingen die magisch zijn. Onder de kunstgrepen is er ook deze, dat zij zich plotseling onttrekken aan het gezicht der anderen, en zich onzichtbaar maken.

3702. En verder was zij een subject van boze geniën, die zulke dingen inbliezen; en omdat zij aldus een subject was zowel van boze geniën als van rechtschapen geesten, kon zij in een persuasief leven zijn, want hoe meer gezelschappen samenlopen, des te meer zijn zij in een perceptief en actief leven; en daarom sprak ik met hen die in goede gezelschappen zijn, zeggende dat het goddeloos was, om één zelfde subject tezamen te hebben met boze geniën, ja met de ergste, wetende dat zij in gehenna ettelijke malen is gezien, voorts dat zij door mij gesproken heeft terwijl ik sliep; en dat zij nu andere magische kunstgrepen uithaalt; en dat het, als zij zich verbinden in zulk een subject, zou gelijk staan met beelzebub te verbinden met een goede geest, wat goddeloos is; zo immers zouden zij meer dan ooit kunnen bedriegen, want zulke list gaat alle andere te boven: en wanneer zij hun ideeën verbonden in één subject, zo zouden zij als het ware in zichzelf verbonden zijn, hoezeer ook verscheiden, hetgeen afgrijselijk is, tot uitspugens toe; maar nochtans was de sfeer van haar overreding zodanig, vanwege de vergaring in zich van zoveel gezelschappen, dat zij nauwelijks overreed konden worden, want door haar persuasieve ideeën en uitbeeldingen was zij nochtans bij hen, en scheen die zo te bevestigen; en het werd getoond hoe groot de samenstemming en de verdeeldheid was, door blanke wolken tegen blauwen achtergrond (want het waren innerlijke geesten), en wanneer deze oprezen, betekende het samenstemming, en wanneer zij zijdelings weken, dat er verdeeldheid opkwam; behalve nog dat de wolken zich op verschillende wijze vervlochten, en zich in verschillende vorm vertoonden; de ideeën der innerlijke geesten worden zo uitgebeeld.

3703. Er waren er ook uit de gezelschappen, die, als gezegd, de huid samenstelden; en zij wilden hier en daar redekavelen; maar het werd toen duidelijker dan ooit vroeger doorvat, dat redenering het toppunt van onwijsheid was; en dat zij die redekavelen, niets doorvatten van wat het ware en het goede is; voorts dat iemand hoe meer hij redekavelt, des te minder doorvat, in de redekaveling alles stellend, om wijzer te schijnen dan de anderen, en zichzelf ook voor wijzer te houden dan ieder ander; het werd eveneens klaar doorvat, en gezegd, dat dezulken niets doorvatten; en dat het inzicht en wijsheid is, terstond zonder redekaveling te doorvatten of iets waar en goed

is; want zij die inzichtsvol en wijs zijn, vandaar zij die engelen zijn, doorvatten terstond zonder enige redenering of iets waar en goed is, zoals ook bekend is bij de mensen, als iemand redeneert hele uren lang, en een heel boekdeel vol, namelijk dat zij die inzichtsvol en wijs zijn, in een ogenblik weten wat waar en goed is, en niet het minst letten op de redeneringen van genen, waarom zij zelfs lachen, en het bij zichzelf beschouwen als niets niemendal; niets is gewoner dan dit; daarom, over die redeneerders verontwaardigd zijnde, werd het gegeven even vaak hun redekavelingen te bestrijden; en zij zijn het die de schubbige huid samenstellen; het zijn voor het merendeel degenen die in het leven zodanig geworden zijn, vanwege de verwarring van het ware en het goede door filosofische en wetenschappelijke dingen, en die minder gezond verstand hebben (zoal enig) dan de meest onontwikkelden.

3704. Zij die de uitwendige huid samenstellen, zijn dezulken in de wereld die zich gemakkelijk laten overreden, en ook geen uitgebreidheid van intellect hebben om te kunnen oordelen of iets waar dan wel vals is, goed dan wel boos; en daarom zijn er verscheidene geslachten en soorten derzulken, zoals zij die zich gemakkelijk laten bedotten door geveinsde liefde jegens kindertjes, geveinsde echtelijke liefde, vanuit uitwendige dingen; dezen zijn het die deze huid der streken van de geslachtsdelen uitmaken: zij die zich gemakkelijk laten leiden door geveinsde barmhartigheid, zijn degenen die de huid van de borstkas samenstellen, en zo voort: zulke huid is ook zodanig, want die laat zich bedriegen door uitwendige strelende kalmeringen.

3705. Uitgebeeld werd hoedanig dezulken worden, namelijk dat zij tenslotte worden zoals geaamten, van hoofd tot hiel met niets dan huid en beenderen, zodat er niets vitaals overblijft dat verschijnt; 1748, 26 Oct.

3706. Zij die redekavelen zijn van tweevoudig geslacht, als gezegd, namelijk degenen die niet weten wat het ware en het goede is, en zo over elk ware en goede redeneren, en hoe meer zij redeneren, des te minder weten zij; het andere geslacht bestaat uit hen die redeneren tegen het ware en het goede, hetwelk zij zo trachten te vernietigen; degenen echter die al sprekende de waarheden verdedigen, zijn niet redeneerders, maar zij zijn bevestigers; dezulken zijn in de doorvatting van het ware en het goede, en door redenen bevestigen zij dezelve. 1748, 26 Oct.

3707. Onder de magische kunstgrepen die zij uitoefende, was ook deze, dat zij het ware of goede door mij gezegd, wegnam, zodat anderen het niet zouden horen, en in de plaats ervan stelde zij het valse of het boze; aldus wanneer ik sprak over echtbreuken en gehenna, stelde zij voor gehenna terstond een blank licht, zodat de anderen niet wisten wat ik gezegd had; dit eveneens is magisch,

namelijk de ideeën van een ander wegnemen, opdat die niet de gezelschappen bereiken waarnaar zij gericht worden, en er tegenovergesteldheden voor in de plaats stellen.

Dat in het andere leven de geesten niet worden gebracht in een ander leven dan dat hetwelk zij zich door daadwerkelijkheid hebben verworven.

3708. Zekere geesten waren verwonderd, dat zij in het andere leven nieuwe kunstgrepen aanleren en uitoefenen, vandaar menende dat zij door daadwerkelijkheid een erger leven aannemen, aldus boosheden aan het boze toevoegen; maar het werd doorvat en gezegd, dat zij in geen ander leven worden gebracht dan in dat hetwelk zij zich door daadwerkelijkheid hebben verworven; wanneer zij in dat leven zijn, hetzij zij dan nieuwe kunstgrepen uitoefenen, hetzij de vorige, dit is om het even; want het is om het even welk boze zij doen, het nieuwe of het oude; aldus is het niet een verwerving van een erger leven, maar een uitoefening van het leven dat door daadwerkelijkheid is verworven, want er wordt door den Heer voor gezorgd dat zij verder niet gaan; **3709.** wat de kleine kinderen aangaat, zij worden gebracht in een leven niet door daadwerkelijkheid verworven, maar vanuit erfelijkheid voortvloeiende; het is hiermede zo gesteld dat de begeerten die mede-geboren zijn, heersende zijn; en opdat die als het ware worden verminderd, ofwel voor dezelve afgrijzen wordt ingeboezemd, en die zo worden geschuwd, worden zij in zulk een leven gebracht; voorts voornamelijk om te worden ingelicht dat bij hen niets dan het boze is; anders zouden zij gaan menen, omdat er geen daadwerkelijk boze bij hen is, dat zij volmaakt waren: 1748, 26 Oct.

Vervolg over de sirenen.

3710. Onder de magische kunstgrepen was ook nog dit, dat zij anderen toom en meer dingen inblazen, met een krachtdadigheid van overreding om elkaar te doden; zij weten immers dat zij niet kunnen sterven, en wanneer zij iemand tot zo iets hebben overreed, menen zij recht over hem te hebben, omdat hij moordenaar is, aldus om hem te beschuldigen en aan te geven. Verder bestaat er niets wat zij niet aanpakken, hetzij goed, hetzij boos, hetzij waar, hetzij vals, om het te kunnen verdraaien tot hun voordeel, dus tot een magische, zo

dat geen anderen een feller uitkijken hebben, want zij loeren alleen op zulke dingen; en daarom grijpen zij de ware dingen des geloofs en de goede dingen aan, maar alleen met het doel om anderen te bedriegen; aldus kunnen zij ook niet aanleren wat waar, goed, en heilig is, want zij verdraaien en ontwijden; 1747, 26 Oct.

Dat heden ten dage niets dan de liefde van zich en van de wereld regeert.

3711. Het werd mij gezegd, dat bijna allen die vanuit de wereld komen, over niets anders denken dan om de meesten te worden, en om alle dingen te bezitten, en bijna niemand zich bekommert om het gemenebest, en nauwelijks weten dat er zo iets is, hoewel zij onder voorwendsel van het gemenebest hun eigen liefden behartigen: nazoek werd gedaan aangaande hen die alleen kooplieden waren, zoals in Holland, die waardigheden verachten; en het werd gezegd dat ook zij zodanig zijn, omdat zij boven de anderen geacht willen worden, meer dan anderen vanwege de rijkdommen en de welgesteldheid: anders zijn de gierigaards, die de smerigsten zijn, en zich niet bekommeren om eerbewijzen, noch om wellusten; alle dingen die der liefde van zich en van de wereld zijn, stellen zij zich voor gelegen te zijn in het bekijken alleen van hun schatten; aldus zijn zij nog erger.

Vervolg over de sirenen.

3712. Vooral veinzen zij de ziel van een ander te zijn, of nemen de gelijkenis aan van de ideeën van een ander, en trachten zo te bedriegen en degenen te leiden met de liefde van de personen die zij zo nabootsen; in het andere leven kunnen zulke nabootsingen worden vertoond, voorts uitgebeeld op verschillende manieren, welke niet kunnen worden beschreven; een subject van zekere personen die geliefd waren, bewerkte zulke assimilaties, en wel dermate dat zij die in de lagere wereld der geesten waren, er door bedrogen werden; somtijds zó naar het leven, dat men nauwelijks anders kon weten; en bovendien begeren dezulken in de wereld te komen door anderen, meer dan de overigen, omdat zij allerlistigst zijn, want door goede aandoeningen boezemen zij zich in, geen ander doeleind hebbende dan terwille van zich en de wereld; wat geestelijke en hemelse dingen zijn, weten zij volstrekt niet,

dezelve slechts houdend voor uitwendige dingen waardoor de insinuaties kunnen geschieden; zij hebben een uitermate persuasief leven, met een verschil volgens de geslachten en soorten, 1748, 26 Oct.

3713. Het grootste deel van zulke sirenen maken de vrouwen uit, ook zij die gevierd waren in het leven des lichaams; en omdat zij geleefd hadden in uitwendige statie, waarin zij enig en alleen behagen schepten, waren zij meer dan anderen in aanzien; want zij openbaren niet haar list, nauwelijks haar doeleind, maar nochtans worden zij onderkend, 1748, 26 Oct.

3714. Gedurende nog een anderen dag waren sirenen bij mij, en zij maakten het mij erg lastig; maar hoedanig zij waren, stond daaruit vast, dat zij, aan zichzelf overgelaten, in de ontuchtigste dingen werden gevoerd, en wel ontuchtiger dan ooit ter ore is gekomen, en zulks onder elkander; daaruit kan worden geweten, dat er bij haar geen inwendige band is, die bedwingt, geen geweten of erkenning, te minder een overreding van enig ware en goede, maar dat haar innerlijke dingen volslagen geslaakt zijn, niet gebonden, alleen door uitwendige banden, als van het welvoegelijke en de schijnen van het eerzame, welke haar terwille van haar doeleinden in bedwang houden, en dat misschien meer dan anderen; maar haar innerlijke dingen zijn zodanig, zo losgeslagen, zonder banden, dat zij, als slechts de uitwendige banden worden verwijderd, zo als zij onder elkander losbandig doende zijn, alsdan zonder enige vrees, zonder schaamte, zonder beteugeling door enige innerlijke wet, worden voortgesleurd in de snoodste, misdadigste en ontuchtigste dingen. Zodanig immers zijn haar denkingen, want iedereen kan het weten of een wet van een zeker geweten tegenhoudt, en wel hiervanuit dat hij dit of dat niet wil denken omdat het boos is, omdat het misdadig is, omdat het ontuchtig is; zoals hij, wanneer zulk een denking binnenvalt, ofwel bevreesd is, ofwel zich schaamt, ofwel huivert, ofwel anderszins wordt afgehouden: dit zijn de inwendige banden waarin de mens wordt gehouden, doch de sirenen zijn zonder banden.

3715. De sirenen kunnen ook niet worden onderricht in het andere leven, want al wat waar en al wat goed is zien, maar vatten zij niet, omdat zij alleen in uitwendige dingen zijn, maar zij grijpen het terstond aan en bekijken het als een middel wat zij aangrijpen om te verlakken, te verderven, en zich in te boezemen, aldus om te bedriegen, en om te verkeren in een zeker magische; want al wat vroom is en heilig bij anderen, wordt bij hen en haar een uitwendig middel; en zo voort; omdat er niets inwendigs is dat samensnoert en verplicht: hiervan weten zij als het ware niet.

3716. De sirenen begeren vooral den mens te obsederen; maar dan diens innerlijke dingen door uiterlijke dingen, hetgeen ik bij mij een paar dagen, en eerder verscheidene dagen, heb ondervonden; zij legden zich geheel en al toe op de zintuigen, ja zelfs om in den smaak te komen, en zij die in den smaak begeren te komen, zijn vooral zodanig, want zo azen zij op des mensen innerlijke dingen; de echtbrekers en wreedaards, waarover eerder, begeren des mensen uiterlijke dingen te obsederen, maar dezen de innerlijke dingen, hetgeen ik ettelijke dagen ondervond daardoor dat zij wilden binnentreden ook in den smaak, en zij grepen aan al wat ik at, zijnde de overeenstemmingen van de innerlijke dingen; ook het lichamelijke geheugen, dus al wat is der wetenschap en der erkenenis, wilden zij zich toeëigenen, aldus obsederen, en op die manier terugkeren in de wereld door een ander; en deze obsessies zijn innerlijk: of heden ten dage meerdere mensen zo geöbsedeerd zijn, lijkt daaruit wel geconcludeerd te kunnen worden; laat de mens zichzelf onderzoeken, en zien of hij in enigen inwendiger band is, zodat zijn denkingen gruwen, zich afkeren, van het boze, en laat hij zich onthouden op enige wijze van de misdadigste, snoodste, ontuchtigste dingen, van binnen of ten aanzien zijner denkingen, en laat hem dan nagaan of het alleen maar de uitwendige banden zijn die hem tegenhouden, en of hij, als deze werden verwijderd, zou begeren zulke euveldaden zonder vrees van de wet te begaan, en ze dan ook bedrijft – als de mens zodanig is, wel, dan is hij van binnen door zulke sirenen bezeten, welke bezetenheid er heden ten dage bestaat, terwijl bij de Joden en ten tijde van den Heer de bezetenheid uitwendig was:

3717. laat de mens toch nagaan of hij zodanig is, want hij kan het nu weten: ik spreek uit ondervinding, want ik heb veel met hen gesproken; ik heb hun invloed gevoeld met elken zin, en het was mij gegeven hun streven en het proces van hun handelen te weten en te voelen; behalve zeer vele dingen meer, die niet vermeld kunnen worden; want zij handelen innerlijk, en heel veel dingen werden mij alleen door uitbeeldingen getoond, zoals hoedanig hun fantasieën zijn, welke tot mij niet werden toegelaten omdat zij afgrijselijk en zo huiveringwekkend zijn; zij werden bijna allemaal getoond door uitbeeldingen daarvandaan, zoals dat zij wanneer zij wilden binnentreden in mijn innerlijke dingen, zich naakt uitstrekten achterover boven het hoofd, zich omrolden naar rechts, naar links, zich inkromden onder de voeten, zich omkeerden met het hoofd naar beneden en de voeten omhoog, en zo voort, welke gedragingen allemaal hun afgrijselijke magische, pythonische, en goddeloze fantasieën zijn, die niet tot mij werden toegelaten, opdat zij niet aan mijn geheugen zouden vastkleven, en dus ook de geesten dezelve zouden

zien, behalve tal van andere dingen die niet werden gezien, en door hen onder elkaar werden gedaan, maar slechts gehoord, om dezelfde oorzaak:

3718. Bij mij waren zij den gansen nacht in fantasie, zodat zij mijn geheugen in beslag namen, hun ideeën houdende in zulke dingen, en zo menende zich te kunnen indringen om in bezit te nemen, zoals zij bij anderen de innerlijke dingen wilden in beslag nemen; ik merkte hun obstinatie op, die zo groot was dat ik mij daarover verwonderde; maar hun hardnekkige fantasie kan niet beschreven worden; en zulks terwijl ik sliep, want zij begeren op te treden wanneer de mens slaapt, alsmede ook wanneer hij wakker is; dit doen zij vooral opdat zij alle inwendige banden kunnen slaken;

3718[b]. maar het werd voor mij uitgebeeld dat zij werden verjaagd door naakte roodachtige paarden, bereden door naakte kleine roodachtige wezentjes, en zij werden heengevoerd van voren naar achteren: daarna werd getoond waarheen zij gingen, namelijk dat zij, wanneer zij menen naar de innerlijke dingen door te dringen, en wel in die welke van het cerebrum zijn, daar worden heengevoerd langs de afvoerwegen, ik meende langs den slijmweg in de neusgaten, maar het was niet langs dien weg, maar door de poriën van het schedelbeen naar de uitwendige huid; en het scheen dat zodanigen aan het vooraan gelegen deel werden ingeduwd in een zekere vuile sfeer, als in een weken kuil, maar vol van in ontbinding overgegangene vuilnissen,

3719. maar niet gezien vanwege de aangebrachte weekheid, en de sfeer van stinkend vuilnis, waarin zij, binnengebracht zijnde, schenen ontbonden te worden; en het werd doorvat dat zij de dingen zijn die kuiltjes worden genoemd in de uiterste hoofdhuid, waar de luizen of neten thuis zijn, en waar zij worden geboren en groeien; en hoe allersmerigst die zijn, staat hieruit vast dat zij het meest voorkomen bij hen die met schurft zijn behept, en bij lijken: het zijn dezulken die willen binnengaan en beslag leggen op de wetenschappelijke en verstandelijke dingen van den mens, en aldus door alle in magieën veranderde erkentnissen zich willen inboezemen om de mensen te obsederen: zodanig zijn zij ook in het leven; door uitwendige dingen kunnen zij de mensen tot zich aanlokken, en zo boeien, dat zij in hun gezelschap zijn, en aldus worden genen verleid, zodat zij dit verkiezen boven de inwendige dingen; op deze wijze worden zij van de inwendige dingen afgeleid door zulke verleiders:

3720. de overige (vrouwelijke) geesten die zich door aandoeningen inboezemen, wanneer zij menen van daar over te gaan naar de streek van de borstkas, en van daar overgebracht tot de lenden, door de uitwendige huid, hetgeen ik voelde; en het werd doorvat, dat dezulken beslag leggen op de natte plekken van afgescheiden zweet, en hoe smerig die zijn, kan door middel van

microscopen vooral worden gezien; en deze zijn ook de schuilplaatsen van luizen; aldus eveneens tussen de lenden; zodanig is hun uiteinde dat zij het leven slijten in drekken en allervuilste dingen.

3721. Hij die geen geloof in den Heer heeft, wordt door zodanigen bezeten, en komt ten slotte onder hen, en in het andere leven wordt hij bij hen aangesloten, en slijt zijn leven in de allerstinkendste excrementen, 1748, 27 Oct.

3722. Het werd opgemerkt, dat dezulken alle dingen, welke dan ook, die bij mij gedacht waren over geslachtsdingen [*venerea*], van de kindsheid af, konden opwekken vanuit het geheugen, zodat zij die dingen uit mijn geheugen opwekten, wat niet kon worden weerstaan, en aan mij met luider stem werden opgezegd; zodanig is hun kunst boven de anderen, dat zij niet alleen bij den mens, maar ook bij de geesten tegelijk vanuit hun lichamelijk geheugen ook de geslachtsdingen konden opwekken, dermate dat genen zich daarover beklaagden dat die dingen bij hen kwamen open te liggen; want de werkdadigheid van hun sfeer is zodanig, dat zij tot zelfs door het lichamelijk geheugen der geesten heengaat, want anderszins nooit wordt toegelaten.

3723. Dit hebben zij uit het leven in het lichaam aangetrokken, waar zij de zielen der anderen aan zich onderwierpen, en zo aanhoudend dachten te fascineren om verschillende doeleinden, voornamelijk, wanneer zij hen hadden overwonnen, om hen te overheersen en als slaven te behandelen, aldus om de zielen der mensen te onderjukkan; vandaar is hun sfeer in het andere leven er ene van aanhoudend de innerlijke dingen der mensen te obsederen, welke sfeer aanhoudend zulke uitwerkingen had bij mij dat zij zich ook in den smaak wilden ingieten, dit doende telkens als ik at, alsof zij het zelf waren die met hand en lippen het voedsel wegkaapten en het wilden eten: zo iets ontstaat uit de sfeer der innerlijke fantasieën, welke zich aldus representeert, want smaak en tong stemmen aldus overeen met de innerlijke dingen, 1748, 27 Oct.

Dat des mensen stoffelijke ideeën de vaten zijn van de engellijke ideeën.

3724. Op straat [*in platea*] sprak ik met geesten daarover dat de Voorzienigheid des Heren in laatsten even onoverzichtelijk en uiteenliggend verschijnt als de verschillende opgestapelde bouwmaterialen voor een groot paleis, naar de berekening van den architect bijeengebracht, en zo bij hopen gedeponereerd, kris-kras, om daarna gevormd en aaneengevoegd te worden tot dat paleis; en dat toch niemand uit die diverse opeenstapelingen kan opmaken dat er zulk

een paleis uit voort zal komen, uitgezonderd de architect; en dat nochtans de afzonderlijke materialen genummerd zijn, en die afzonderlijke materialen zodanig zijn dat zij aangepast kunnen worden:

3725. toen ik in deze denkingen was, werd er gezegd dat deze denkingen invloeiden vanuit den hemel, waar niet wordt gehandeld over te bouwen paleizen, maar het zou kunnen worden verstaan aangaande onbegrensd vele ware dingen, welke nochtans in des mensen denking worden uitgebeeld door de constructies van gebouwen en paleizen; want onbegrensd vele innerlijke dingen zijn vergelijkbaar bij de constructies van gebouwen, zowel in het universele, zoals de Voorzienigheid des Heren, als in onbegrensd vele andere dingen, gelijk een ieder kan weten, ook in des mensen ideeën, namelijk dat zij worden geconformeerd, en ontelbare dergelijke ideeën. Daaruit volgt, dat des mensen denkingen de opnemende vaten van de engellijke ideeën zijn,

3726. maar de tegenwerping kan opkomen, dat boze dingen door boze geesten worden opgewekt, en door de engelen verhinderd, zo dat de aanvangen [*initia*, letterlijk de beginnen] zijn bij de geesten, en als het ware invloeien in den hemel, waar die worden bedwongen; maar geantwoord werd, en met doorvatting, dat al het goede des Heren, doorheen den hemel invloeiende in de wereld der geesten, wordt verkeerd in het boze, en zo dat het het boze is hetwelk vloeit uit de engellijke ideeën; dit boze is het, bij de geesten, waardoor de boze dingen bij den mens worden opgewekt; en dat het zo terugkeert tot den hemel, volgt niet, daar de Heer invloeit door den hemel, en daarvandaan het boze komt, dat Hij ook invloeit in den hemel of in de engelen, om het boze te bedwingen, ⁸⁾ want omdat het waar is in het ene en in het andere geval, staat het vast uit de engelen bij den mens, die de boze dingen der geesten bedwingen en temperen, en die bekennen dat het de Heer is Die bedwingt, hoewel het schijnt alsof zij het waren; vandaar ook wordt zulk een evenwicht in de wereld der geesten door den Heer bewaard, en zulk een orde aangehouden: en vandaar is er voor elk boze om zo te zeggen zijn daaraan beantwoordend tegenwicht of verhindering; en als het boze het overwicht zou krijgen, en aldus overmogen, dan wordt er in de wereld der geesten terstond dermate een beschikking getroffen, dat het evenwicht wordt hersteld, en er tegenwicht zij.

3727. Hun begoocheling dat zij anders menen, wordt wederom weerlegd door de antipoden, alsof zij niet wisten dat er tegenvoeters waren; en dat wij

8 Deze passages bleken ook voor andere vertalers uiterst moeilijk te verstaan – alsof gedeelten ontbraken.

om de 12 uren tegenvoeters zijn, zou nooit iemand geloven, omdat hij zou menen dat hij op die manier zou wegglijden; de oorzaak werd toen gezegd, namelijk dat er zwaartekracht is in elk kleinste deeltje van den mens, welke hem naar de aarde drukt; en daar er zulk een sfeer van zwaartekracht is in de afzonderlijke dingen, is er dan voor den mens een omhoog en omlaag volgens de zwaartekracht, hetgeen ook door andere ondervindingen over de middelpuntzoekende kracht is bevestigd; deze dingen gehoord hebbende, kwamen de geesten tot berusting, 1748, 26 Oct. Er werd gezegd dat in het menselijk lichaam de vochten hun omhoog en omlaag hebben niet volgens de sfeer buiten het lichaam; want zij zijn daar geformeerd in hun omhoog en omlaag, en neigende tot de windstreken volgens het streven, waarover nog vele dingen kunnen worden gezegd; zo erkennen het bloed en de overige vochten geen omhoog en omlaag in het lichaam, wat van buiten wel geldt; hetgeen eveneens door de ondervinding is gestaafd.

Over de sirenen.

3728. Iemand kwam opeens tot mij, en het werd doorvat dat het Paulus was, met de vraag of ik kwaad over hem had gesproken; maar geantwoord werd, dat ik toen niet over hem had gedacht; vandaar werd het doorvat dat boze geesten boven het hoofd door de sirenen begonnen te spreken met anderen terwijl ik wakker was, alsof vanuit mij; met anderen spraken zij verder ook; er was een soort van golving, neerdalende uit de geesten boven het hoofd; en eender als vanuit mij spraken zij met anderen, 1748, 28 Oct. Zij gaan nog voort met zo te spreken, en zij uiten vuile dingen; maar ik hoor niets; het is voor mij als het ware stilte, en ik doorvat niet wat ook: de geesten die het wel horen, zeggen dat het vuiligheden zijn, doch dat de spraak zoals de mijne is, maar omdat het vuiligheden zijn, weten zij dat het niet van mij komt; en zij houden mij niet alleen in een staat van niet-doorvatten, maar ook in enig verkwikkelijke; zodanig zijn de sirenen.

Over ideeën.

3729. Dat de mens ideeën heeft die hem onbekend zijn aangaande samengestelde dingen, eigenaardig voor iedereen, kan vaststaan hieruit bijvoorbeeld, als iemand zich steden en plaatsen wil herinneren, alsmede

voorvallen en andere dingen; dan doet zich altijd iets aan hem voor waarbij hij iets onderscheidt, en waarbij hij weet of het is ontleend aan een bepaalde plaats, dan wel aan een gezien iets, en wat hem daar overkwam, hetgeen de idee dieper indrukte; dit heeft dan den voorrang, niet echter een naam of een woord; zoals wanneer gedacht wordt over een bepaalde plaats zoals over Milaan, dan is het eerste wat terugkeert, de herinnering dat mensen daar des nachts vermoord worden, wat indruk op hem maakte; en wanneer het gaat over Praag, dat daar tussen de straten zijwegen zijn door hun huizen heen, voor nachtelijke doodslagen; over de Joden daar, dat zij heimelijk Christenen afmaken; en zo aangaande andere plaatsen.

3730. Verder werd getoond, dat mensen niet weten wat een idee is, want wanneer zij worden gehouden in de denking over een idee, zo verdwijnen alle ideeën, zodat er niet wat ook kan worden gezien; vandaar het gezegde dat mensen heden ten dage niet weten wat idee is; maar toch is het als van ideeën sprake is, gewoon om te zeggen: “naar mijn idee is het zo”, of: “de idee is deze”, waarbij alleen maar een denking in het algemeen wordt aangeduid: daaruit nu staat vast, dat de mensen niets weten aangaande de innerlijke dingen, dus aangaande den inwendigen mens, daar zij evenmin weten dat de denking is onderscheiden in ideeën, of samengesteld vanuit ideeën; verder, daar zij niet weten wat denking is, en haar niet kunnen onderscheiden van den wil: ja zelfs weten zij nauwelijks dat zij een denking hebben; omdat zij ook niet bespiegelen over den innerlijken mens; bijgevolg dat zij ook geen andere opvatting kunnen hebben dan een hoogst algemene, amper dat zij denken, hoewel zij toch iets anders denken dan zij spreken, en dan zij handelen, en het daarvandaan kunnen weten; en daarom werd gezegd dat een idee een mindere denking is, waarvanuit de denking is samengesteld; misschien kan dit worden verstaan: daaruit staat eveneens vast, dat de innerlijke dingen geheel en al verbonden zijn met de uitwendige dingen, zodat de mens alleen leeft in de zinnen des lichaams, en in het lichaam, in welke dingen zij zijn.

3731. Doch in het andere leven weet ik nog niet van een geest binnen ettelijke jaren, die niet doorvat wat een idee is, omdat het wordt doorvat door mij; en zij verwonderen zich nu dat de mensen zodanig zijn, terwijl zij toch zelf eveneens zodanig geweest waren, en zodanig zijn, als niet ik enige onderscheiding van idee zou hebben.

Over de Quakers.

3732. In mijn slaap verscheen Abr. Schönst, over wien ik een opvatting had van innerlijke list en boosaardigheid, geconcludeerd uit de uitwendige dingen; ik laat het nochtans daar, of hij zodanig is in de innerlijke dingen; voorts ook verscheen hij anders, waaromtrent ik een enigszins betere opvatting had, maar toch denkende dat hij innerlijk boosaardig was, vooral hierin dat hij anderen bij zichzelf vergeleken verachtte. Genen, de Quakers, verschenen in mijn slaap, en tenslotte dat zij bekleed waren met klederen vol van glanzend goud, van buiten, zoals de klederen der Fransen plegen versierd te zijn, bij wie de vergulde bloemen zich van de klederen naar het aangezicht uitstrekken, zodat hun aangezicht is versierd, of als het ware bekleed, met een hele reeks van zulke vergulde koordjes [?].

3733. Toen ik ontwaakte, spraken de geesten met mij, zeggende dat zij Quakers waren; aangaande hen had ik iets zodanigs gedacht dat zij ten aanzien van het leven eerzaam en rechtschapen waren, want nooit was iets anders door mij vernomen; toen ik met hen sprak over de heiligheid – omdat zij menen door den heiligen geest geleid te worden – zeiden zij dat handeldrijven heiligheid is; maar het werd gezegd dat handeldrijven niet heiligheid is, maar dat er zus of zo handel wordt gedreven; en dat er vandaar, wanneer het met rechtschapenheid en met barmhartigheid wordt gedaan, alsdan van heiligheid sprake was; hetgeen zij beseften, en dan ook zeiden dat het zo was.

3734. Bovendien werd een hoge spitse toren uitgebeeld, van grijsachtige kleur, en toen ik dat aanzag, begon de toren te verdwijnen naar het bovendeel, en werd slechts het midden-deel waargenomen, dat grijsachtig was.

3735. De geesten wilden uitvorsen hoedanig zij innerlijk zijn, maar konden het niet, want geen wilden niets bekend gemaakt hebben; dit ontleenden zij aan het leven des lichaams dat niets mocht uitlekken, hetgeen aan mij werd vergemeenschap; zij zeiden, wanneer de geesten hun innerlijke dingen wilden uitvorsen dat het genoeg is dat zij geen kwaad van iemand spreken, noch iemand het boze aandoen, en wat zouden zij méér willen? 1748, 27 Oct. Het werd bevonden dat zij ook maar weinig spreken, bijgevolg niet wat ook openbaren aangaande de dingen die zij denken; voorts werd gezegd dat zij niet enige vastgestelde leerstellige dingen des geloofs hebben, behalve dat zij worden geïnspireerd door den Geest.

3736. Als zij dus zodanig zijn innerlijk, zoals zij werden uitgebeeld, volgens dingen die ik wist met de denking over die beiden, dan zijn zij van twee

geslachten, het ene allerslechtst, omdat zij geen geweten hebben, het andere ook slecht, omdat zij anderen bij zich vergeleken verachten.

3737. Het werd gegeven hun te zeggen dat de bewering dat zij geen kwaad over iemand spreken, noch een ander het boze aandoen, in het aardse gezelschap wel goed is; maar kwaad denken, en aan den binnenkant boos zijn, wordt niet geduld in het andere leven, niet in de gezelschappen van het andere leven: omdat daar niet zulk een spreken is, en zulke dingen die in de wereld zijn, maar daar zijn de ideeën hunner denking, die aan de anderen worden vergemeenschaft; weswege zij, indien zij aan den binnenkant boos zijn, ten eerste de gezelschappen van het andere leven kwetsen; en zij worden daar onderkend door de anderen niet dan vanuit de ideeën der denking, welke hun spraak uitmaken.

Hoe uitwendige dingen inwendige dingen hebben uitgebeeld.

3738. Ik sprak met een geest toen ik schreef, en zeide dat de uitwendige dingen der Joodse Kerk inwendige dingen hebben uitgebeeld, en de uitwendige dingen vergeleken werden met een gezienen appel, waarin ontelbare dingen worden opgeborgen; en omdat de innerlijke dingen van den appel zich vertoonden door representatieve ideeën, werd de vergelijking doorgetrokken, namelijk dat de appel in zich niet slechts de dingen bevat van smaak alsmede van geur, voorts de vezels van den boom, voorts de klokhuizen en de zaden waarin de wonderbaarlijke macht schuilt om een nieuwen boom op te wekken, en niet alleen een nieuwen boom, maar ook ontelbare andere, zodat die het algehele aardrijk zouden kunnen vullen, en zulks tot aan een zekere eeuwigheid toe, zijnde deszelfs binnenste; aldus wordt het Oneindige en het eeuwige uitgebeeld, in het binnenste van den appel, bijgevolg de Heer, aldus in de afzonderlijke dingen die buiten de machten van deszelfs zaad zijn; want alle en de afzonderlijke dingen van den appel streven samen tot deszelfs eeuwigheid en als het ware tot deszelfs oneindigheid, 1748, 27 Oct.

Hoe ware en goede dingen worden opgewekt door den Heer.

3739. Het werd klaarblijkend doorvat, dat de sirenen en andere geesten wanneer zij iets opwekken uit des mensen geheugen, de ideeën alleen vasthouden in zulke dingen, zoals in vuile of boze dingen; en dan gaan vanuit des mensen

geheugen terstond zulke dingen voort, die hij in het leven heeft gedaan en gedacht, het ene na het andere, want die dingen in des mensen geheugen stemmen overeen met de ideeën van genen; zoals de mens – hetgeen een ieder uit zichzelf kan weten – wanneer hij zijn ideeën op bepaalde dingen vestigt, doorvat dat die dingen in volgorde worden opgewekt welke van de gemene idee zijn; over welke dingen hij terstond denkt, en ze somtijds uitspreekt; daarvandaan is ook al zijn spreken.

3740. De geesten waren verwonderd, dat zij, wanneer zij iets zeiden, terstond antwoord kregen; toen werd het doorvat, dat het antwoord, aldus het ware en het goede, hetwelk in des mensen geheugen is, werd opgewekt door alleen het gemene hetwelk uit den Heer invloeit doorheen den hemel, zodat er, als er niet een invloed was uit den Heer, geen antwoord van het ware en het goede vanuit het geheugen zou uitgaan; en toen het klaarblijkend werd doorvat dat het eenengelijke idee was die opwekte, werd het gegeven te antwoorden, dat het daarvandaan is; en toen werd het gegeven aan de engelen te vragen of het niet uit den Heer was, omdat het doorheen hen kwam; het werd ingeboezemd dat het zo was, en dat de gemene sfeer des Heren doorheen den hemel eender het ware en het goede opwekt hetwelk in des mensen geheugen is, en hetwelk hun het antwoord gaf; daaruit stond eveneens vast, dat alle leven is uit den Heer, 1748, 27 Oct.

**Over hen die het Woord en den Goddelijken erediensdienst verachten,
en menen dat het moet worden toegelaten om de mensen in banden
te houden.**

3741. Er was een hele zwerm van geesten vooraan, opdoemend aan de zijde van gehenna, en in de hoogte komende vooraan; vanuit hun sfeer werd het doorvat dat zij den Heer gering achtten, en zichzelf verhieven; hetgeen vanuit de sfeer hunner fantasieën klaarblijkend werd doorvat, welke sfeer wijd was uitgespreid, en aan één stuk door; zij waren bovenaan naar voren, en traden op met een golvende trilling, door middel waarvan zij ook spraken, want een spreken door golving werd vaker eerder gedaan; de golving viel naar de linker knie, en strekte zich uit naar de zool en onder de voetzool, waarmede werd aangeduid het allergrofst van hun fantasieën, daar de knie datgene aanduidt wat subtieler is; daar de knie vooraan is en de voeten benig zijn, wijst het daarop dat zij zodanig zijn, en vandaar valt hun spraak daarheen met een trillende golving.

3742. Dit werd eveneens geopenbaard door een zeker subject van hen, die zeide dat hij tegen den Heer ging optreden; omdat hij aldus schandalig sprak, werd hij klaarblijkend neergestoten, en wel afgeworpen naar de ene zijde van gehenna, waarover aanstonds;

3743. Daar zij zodanig waren, werden zij heengevoerd naar een streek vooraan, waar zij zich bevonden boven het hoofd ter linkerzijde, en zo hoog naar de achtergedeelten in de hoogte, van zins daar verder te gaan om anderen te hulp te roepen, want zij wilden overheersen en de oppersten zijn, en zij beroemden er zich ook meermalen op dat niemand hun iets zou kunnen doen, voorts dat zij niemand vreesden; en wanneer zij gingen, leken zij naar rechts en naar links rondgemaar bogen en als het ware gedrilboord te worden; en het werd mij gezegd dat daarmede wordt aangeduid dat het aan hun ideeën wordt ingeboezemd, dat zij zouden weerstaan, want dit zou op hun verderf kunnen uitdraaien; en daarom hielden zij ook stil, en gingen niet verder voort.

3744. Het werd opgemerkt, dat wanneer zij daar zijnde, van daaruit spraken, zij tevens ook spraken in de buurt van Gehenna [ditmaal met een hoofdletter], waarover ik mij verwonderde; het werd mij gezegd, dat zij menen daar in de hoogte te zijn, terwijl zij toch in de buurt van gehenna zijn, en dat het fantasie is, te menen in de hoogte te zijn, hetgeen uit hun hoogmoedigheid voortkomt, welke hen tot daarheen verheft, terwijl zij toch nabij Gehenna zijn, waar hun woonplaats is:

3745. er verscheen mij toen een aangezicht dat zwart was, met rondom het hoofd een witte band; toen ik vroeg wat dat betekende, doorvatte ik dat het betekende dat zij zodanig waren, namelijk dat zij het Woord des Heren aanzien voor zwart, en slechts van nut om het gewone volk in een gewetensband te houden; dat was dan die witte band rondom het hoofd; doorvat werd ook, dat dezulken niets geven om Goddelijken eredienst, te minder om den Heer, en dat zij aan zich en aan de hunnen alle dingen der voorzichtigheid toeschrijven, en het aldus in den zin voeren om te heersen door eigen voorzichtigheid, zoals er velen zijn die in hoogwaardigheid verkeren, voorts zij die in dienstbetrekkingen zijn aangesteld:

3746. verder werd gezegd, dat hun woonplaats is nabij gehenna, waar de draken zijn, zodat daar de woonplaats der draken is, waar dezulken zijn; derhalve willen zij hogerop, en schrijven zij aan de eigen voorzichtigheid en het eigen verstand alle en de afzonderlijke dingen toe, hetgeen eigenlijk met de draken wordt aangeduid; deswege waren zij daar, hoewel zij in de hoogte verschenen; en hij die hun subject was, waarover eerder, werd daarheen geworpen.

3747. Ik werd onderricht, dat zij in het leven des lichaams, vanwege hun zakensucces de overreding hadden aangenomen dat zij aan zichzelf de voorzichtigheid toeschreven; en daarom werd gezegd dat zij niet zo ogenblikkelijk worden gestraft wanneer zij in het andere leven komen, omdat zij in de overreding zijn; want aldus zou die gebroken worden; maar dat het geleidelijk geschiedt, opdat zij zo van de overreding mogen terugkomen, en mogen worden ingelicht; de opgelegde straf is vrij zwaar, en bestaat in samenwonen met de draken, die vliegende serpentes zijn; dezen evenwel waren niet arglistig; erger zijn de arglistigen eraan toe.

3748. Zolang dit aanhield, werd niet wat ook gezien, want hun idee van geesten is zodanig, dat zij meenden een geest was niks dan een zeker iets van lucht, heen en weer dobberend, want dezulken hebben niet enige idee van de geesten, welke idee, verbreid door anderen, ook zodanig is; want zij die menen dat een geest niks is, voor hen verschijnt in het andere leven, wanneer zij daar aanwezig zijn, niets dan een zekere ijltje; zij zeiden ook dat zij niets zagen, niet wetende of het wel geesten waren, dan wel een atmosferische ijltje. 1748, 27 Oct.

3749. Wat zij allen gemeen hadden, was, hetgeen ik ook doorvatte, dat zij meenden alles te kunnen, aldus in het andere leven vereerd wilden worden als goden; maar het werd gegeven hun te zeggen dat zij, hoewel zij meenden alle dingen te kunnen, nochtans, ook waren zij met hun tienduizenden, door één enkele mug konden worden verjaagd: hierover ontstaken zij in toorn, maar het werd hun getoond, dat zij door het gesuizel van een lichte windvlaag in paniek werden gebracht, menende dat een zwerm uit de hel kwam opzetten, om hen weg te sleuren; ik sprak met hen daarover.

Over een zeker kunstmatige.

3750. Er was een zekere geest verzot op kunstmatigheden, van geen enkel nut, alleen maar om te pochen op zijn bedrevenheid in kunstgrepen; hij sprak met mij, en in zijn spreken was ook een kunstmatige manier, nooit eerder door mij waargenomen; het was een ruime spraakklank die vibreerde zoals een ondoorvattelijke algemene luchttrilling, overdwars rondom den mond, waarin de spraak gelegen was; hij zeide dat hij kon spreken als velen tegelijk, maar het werd hem gezegd dat dit eerder ook gehoord was; voorts kon hij spreken in een andere plaats, ver weg, en daar niet zijn; alsmede op verschillende plaatsen tegelijk, zodat zijn tegenwoordigheid elders en op verscheidene plaatsen leek

te zijn dan waar hij was; hetgeen enigermate werd waargenomen; het werd hem gezegd, dat zo iets een kunstmatigheid is, en dat zulke schijnbaarheden vertoond kunnen worden; en dat het bij hem van geen ander nut is dan om erop te pochen, bij de magiërs om te verderven; het zou beter zijn, als het een nut ten goede kwam, namelijk dat hij met zijn bedrevenheid anderen bij gegeven gelegenheid zou kunnen onderrichten om op hun hoede te zijn voor de begoochelingen der magiërs; anders waren die kunstgrepen van geen nut bij hem, tenzij misschien de goede geesten door hem aangaande dergelijke dingen de eenvoudigen zouden willen onderrichten, en hen overtuigen dat de magiërs zo doen; 1748, 28 Oct.

Over de Quakers.

3751. Aangaande de Quakers werd gezegd en doorvat, dat zij zodanig zijn dat zij niet kunnen worden onderricht in de leerstellige dingen des geloofs; zij kleven hardnekkiger vast aan hun fantasie dan enige andere natie, niet alleen daarvanuit dat zij vele dingen denken, en zo bevestigd worden, maar ook dat een zekere geest aanhoudend zo in hun denkingen invloeit, en hen bevestigt dat de heilige geest met hen spreekt; aldus verwerpen zij alle leerstellige dingen; en wanneer zij daarvan horen door anderen, zo zeggen zij: “Wat is dit? wat is dat?”, zoals iemand bij mij zeide alleen al toen ik een woord uitte: “Wat betekent dat? ik versta niet wat dat is”, en hij bleef maar aldoor dat te zeggen; aldus willen zij niet onderricht worden; zij verwerpen terstond al wat van anderen komt, en zeggen het allemaal niet te verstaan: en daarom worden zij door de andere geesten geheten wat de heidenen door de Christenen worden genoemd; allerhardnekkigst zijn zij ook in dit opzicht, dat zij niet de dingen ruchtbaar gemaakt willen hebben die onder hen alleen bekend zijn, en die zij denken; zij verweerden zich tegen mij, en tegen de geesten die hun verborgenheden begeerden te weten, en het was vergeefse moeite; en toen enige uitbeeldingen werden vertoond die de verborgenheden hun levens aanduidden, en toen de geesten, als naar gewoonte, wilden gissen wat die arcana waren, maakten genen goddeloze tegenwerpingen, en wel allerschandelijkste, om aan te duiden dat zij daarmee moesten ophouden.

3752. Deze dingen werden uitgebeeld aangaande hen: gezien werd een vrouw bij mij, met haar rug naar mij toe, en vóór haar een keukenfornuis waar ik een brandend vuur zag. Daarna werd een tafel gezien, waaraan enige neerzaten rechts, een weinig vooraan; daarna verscheen een vrouw met haar

hoofd bedekt, bekleed met een vrij ruimen vrouwelijken mantel van purper kleur, neergelegen vóór de tafel in een bed. Na verloop van tijd verscheen een linkervoetzool, waar het vlees was doorgesneden, zonder huid; het rauwe aangesneden vlees verscheen, en wel bij den groten teen, die nog niet was afgestroopt; daarna verschenen kleine hondjes die op mij toerenden; maar wat deze dingen betekenen, weet ik nog niet. 1748, 27, 28 Oct. Die geesten vloeiden ook in aan het haar der geslachtsdelen; maar het werd doorvat, zoals ook gezegd, alleen in het benige daar.

Dat de geesten hun ideeën in stoffelijke dingen begrenzen.

3753. Gij hebt eerder gezien (nr. 3608-3610) dat als ik in een andere plaats, of in een andere kamer kwam, de geesten terstond zoals vervreemd waren, niet wetende waar zij waren, en dat eender geschiedde wanneer ik van kleed verwisselde, zodat zij daarvandaan als het ware een andere idee kregen: een duidelijk voorbeeld dat zij in stoffelijke dingen hun ideeën begrenzen, zonder dewelke zij afwezig zijn; er waren een paar kleine potjes, sneeuwwit, welke werden gebruikt voor *thee* [aldus in handschrift, vermoedelijk duidend op thee-potjes]; en ettelijke malen doorvatte ik, dat zekere geesten wilden dat ik dit vaatje gebruikte, sommigen het andere; doorvat werd een zeker getwist hierover van de zijde dergenen die boven waren, en kinderlijk waren, verkiezende het andere potje dat schoner en sierlijker was; door de geesten die boven waren, werd ik aangedreven om dat schonere en sierlijker potje te verwerpen, en toen ik in die idee werd gehouden, waren de kinderlijke geesten verontwaardigd, en wilden zij zich terugtrekken; doch om hen tegen te houden, werd het door andere geesten ingegoten om het andere potje te breken; toen ik in die idee werd gehouden, begonnen die geesten bevreesd en verdrietig te worden, en tot mij komende smeekten zij dit niet te doen; het werd doorvat dat zij zo misschien zich zouden terugtrekken; aan hun vrees en verdriet werd het doorvat, dat hun ideeën daarin waren begrensd, en dat zij niet aanwezig zouden kunnen zijn als dit object zou zijn weggenomen; daaruit staat vast, hoe de ideeën der geesten worden begrensd in stoffelijke dingen; en het werd doorvat, met een zekere uitbeelding, dat zulk een voorwerp voor hen als het ware een voet is, dien zij zouden menen te verliezen als het potje werd weggenomen: aldus in de overige dingen, 1748, 28 Oct. Er zijn ook geesten die voor een laatste van hun orde mijn boeken hebben, die er 4 zijn, waarin ik dit neerschrijf; sommigen dit boek, sommigen het andere.

**Dat de verstrooide idee der geesten een idee vertoont alsof er geen
gezelschap was.**

3754. Wanneer zulke geesten aanwezig zijn en werken, die geen idee hebben van geesten en geestelijke dingen, zoals degenen waarover eerder, en die alle dingen aan hun eigen voorzichtigheid toeschrijven, en het Woord en den eredienst verachten, zeggende dat het slechts gewetensbanden zijn voor het gewone volk, dan verschijnt het, hoewel zij spreken, dermate verstrooid dat het lijkt op een atmosferische ijte, geen gezelschap, te minder enige orde; want verdwenen zijn als het ware al zulke dingen die onderscheid maken en bepalen, vanwege hun idee die zodanig is; ik sprak toen met hen daarover, dat hoewel het zo schijnt, nochtans alle orde wordt gehandhaafd door den Heer, en dat het verschijnt zoals de sterrenhemel, die ook voor des mensen aanblik lijkt alsof die zonder orde is; maar hoewel de schijn zodanig is, zijn nochtans alle dingen ten zeerste geordend; en dat niemand kan spreken tenzij in gezelschap, bleek eender ettelijke malen eerder. 1748, 28 Oct.

**Dat er tegenstrijdige subjecten zijn, door wie nochtans het goede door
den Heer wordt ingeboezemd.**

3755. Er was een zeker subject binnen in mij, bijna een helen nacht, door wien ik een zeker allerverkwikkelijkste en allergelukzaligste doorvatte, en dit bestendig den helen nacht door, hoewel boze geesten bij voortduur die verkwikkelijkheid en gelukzaligheid probeerden weg te nemen; daarna ging de geest binnen in mij heen naar de lagere gebieden, en hij zeide dat hij dit verkwikkelijke had binnengebracht; ik voelde toen eveneens dat het uitwendig verkwikkelijke toen terugweek; maar hij zeide nochtans, dat hij tegenstrijdig was, zodat hij de verkwikkelijke dingen zou hebben verhinderd; daarvanuit stond vast, dat de Heer gebruik maakt van tegenstrijdige subjecten, en eveneens van boze subjecten, door middel waarvan Hij het verkwikkelijke inboezemt, ter oorzaak hiervan, naar mij gezegd werd, dat zulk een subject-geest geen doorvatting van het verkwikkelijke heeft; als hij die doorvatting zou hebben, zo zou hij hetzelfde zich toeëigenen, en dus wegnemen; waaruit vaststaat, dat boze geesten eveneens gebezigd worden om verkwikkelijkheden te vestigen en om die den mens toe te eigenen, 1748, 28 Oct.

Dat boze geesten niet weten wat het ware is, noch wat het goede is.

3756. Ik sprak met boze geesten daarover, dat zij niet weten wat het boze is, noch wat het ware is, en het werd hun klaarblijkend getoond dat zij al wat waar en goed is, vals en boos noemen; aldus ook voelen en doorvatten zij het; en daarom kunnen zij het ware en het goede niet weten en doorvatten, tenzij zoals het valse en het boze: wat het boze betreft, ook dit weten en doorvatten zij niet, omdat zij het valse voor waar opvatten, en het boze voor goed, daar zulks strookt met hun natuur; bijgevolg weten zij niets, noch het ware, noch het goede, noch het valse, noch het boze; daarop konden zij niet antwoorden, maar bleven toch vastkleven aan hun fantasieën; derhalve werd het gegeven te zeggen: Wanneer hun werd verteld dat zij niets kunnen, zo zouden zij terstond zeggen dat dit vals is, en het zou bij hen terstond worden doorvat als boos; aldus (nu) als hun gezegd zou worden dat zij alle dingen konden, zo zouden zij menen dat dit waar is, en het doorvatten als goed of verkwikkelijk; zij horen dit nu, en zwijgen: de conclusie derhalve is deze, dat zij niets weten en doorvatten: 1748, 28 Oct. Daaruit staat vast, dat zij geen leven hebben, omdat het leven bestaat in het verstand van het ware en den wil van het goede.

3757. Wat het leven des lichaams aangaat, daarover sprak ik met de geesten daarna, zeggende als voorbeeld dat sommigen de straten der stad weten, sommigen hoe het straatvuil te redderen, anderen hoe schoenen te maken; toen zeiden zij dat dezulken toch leven; maar het werd gegeven te antwoorden, dat dit het leven der bruten is, want die weten al die dingen, en nog tal van dingen meer en beter, die tot het lichaam behoren, dan de mens; en als zij behoefte zouden gehad hebben aan schoenen, zo zouden zij die veel beter gemaakt hebben dan de mens de zijne, zoals vaststaat uit de nesten der vogels die zij zo keurig samenflansen; maar omdat zij die dingen niet nodig hebben, zijn zij er niet bedreven in; en daarom is zodanig het leven der bruten, omdat het lichamelijk is; als zij behoefte zouden gehad hebben aan kleren, zo zouden zij die sierlijker hebben gemaakt dan de mens; en daarom zijn zij met veel schonere klederen bekleed dan de mens; daaruit werd het gegeven te concluderen, dat zulke dingen die tot het lichaam behoren, zodanige dingen zijn die gemeen zijn met de beesten.

3758. Wat echter het waarlijk menselijke leven betreft, dit is niet een zodanig leven dat gemeen is aan de beesten, want de beesten zijn in de dingen die zij nodig hebben, veel beter en kunstvaardiger bedreven, en brengen ze tot stand; maar het waarlijk menselijke leven is dat wat het eeuwige leven

beoogt, bijgevolg de ziel; want terwille van het eeuwige leven leeft de mens; en daarvanuit is hij mens; en dat leven bestaat in verstand van het ware, en wil van het goede; welk leven bij de boze geesten er geen is, ja zelfs dood, als gezegd; het staat ook vast uit hen die in het andere leven kwamen, en die slechts weinig geestelijk leven hebben gehad, namelijk dat zij gelijk aan stronken zijn, en nauwelijks iets van leven hebben; hetwelk evenwel bij hen wordt opgewekt; 1748, 28 Oct.

Dat de mensen vaten zijn.

3759. Ik sprak met geesten daarover dat er vaten zijn in des mensen geheugen, waarin – omdat hun ideeën begrensd zijn – zij somtijds niet anders kunnen spreken dan volgens de vaten, welke vaten worden gericht of bestuurd door goede geesten, dezen door engelen, en allen door den Heer; voorts ook onmiddellijk door den Heer; en daarom kunnen de geesten niet anders spreken dan volgens de richting of besturing der vaten, want hun ideeën worden daarheen bepaald, en daar eindigen zij; en bovendien zijn de geesten vaten, en wekken zij den mens op tot spreken, en dezen worden opgewekt door innerlijke boze geesten, of door goede; 1748, 28 Oct.

Wat innerlijke dingen zijn.

3760. Sommige geesten wisten niet wat de innerlijke dingen des Woords betekenden; maar zij werden ingelicht, dat de innerlijke dingen de erkentnissen des geloofs betekenen, bijgevolg de dingen die des geloofs zijn, welke bij de profeten werden uitgebeeld door uiterlijke dingen; zoals ook de dingen die de Heer hier en daar sprak, bijvoorbeeld dat Petrus het geloof betekent, en eendere dingen; 1748, 29 Oct.; zoals ook werd gezegd dat de boom der wetenschap de innerlijke wetenschappelijke dingen betekent die de Oudste Kerk bedrogen: dat het land Kanän en het nieuwe Jeruzalem den hemel des Heren betekenen; dat de slachtoffers, de klederen van Aharon, en alle representatieve dingen der Kerk den Heer, dus den Hemel, hebben betekend; en daarom kan iedereen weten wat innerlijke dingen zijn.

3761. Wat de innerlijke dingen der geesten betreft, zij zijn eendere uitbeeldingen, maar aldus uitgebeeld, dat zij nauwelijks onder enige idee kunnen vallen; het zijn eveneens innerlijke dingen, maar nochtans betekenen

alle en de afzonderlijke de erkenenissen des geloofs, den hemel, en den Heer, 1748, 29 Oct.

Over de Quakers.

3762. Ik sprak met Quakeriaanse geesten die zijn vooraan ietwat hoger; van daar spraken zij met mij, zeggende dat zij geesten waren van eeuwigheid aan, dus de heilige geest; het werd gegeven hun te zeggen dat er geen geest van eeuwigheid aan is; of zij niet wisten mensen geweest te zijn, ook daarvandaan dat zij nieuwe geesten aan zich toevoegen, zodat die met hen eveneens de heilige geest zouden zijn, en dat Alleen Een van eeuwigheid aan (of uit het eeuwige) is, de Heer, Die heilig is, of de Heiligheid Zelve; en toen ik zeide dat uit Hem is al het Goede en Ware, alle Onschuld, alle Vrede en alle Barmhartigheid, trokken zij zich in zichzelf terug, alsof er datgene van binnen was (gissna ⁹) wat hun het vermogen geeft van te denken; zij zeiden het te hebben vanuit henzelf, maar tenslotte ergens anders vandaan, maar niet te weten waarvandaan; maar dit was hun leugen, want ik doorvatte dat het hun geloof was dat zij vanuit zichzelf leven, denken, spreken; voorts dat zij vanuit zich alle dingen kunnen; en daarom probeerden zij ook vele dingen, maar in het verborgene, want in het verborgen treden zij op, zodat nauwelijks enige geest weet dat het uit hen is; maar dat is toch tevergeefs; tenslotte, omdat zij zeiden alle dingen te kunnen, en omdat zij overtuigd waren geworden mensen te zijn geweest, en evenwel er zich op beroemen heiligen te zijn, werden zij met open stem door mij en door anderen, verklaard voor vuile geesten, veel meer profaan dan de drekkige, lijkachtige, excrementiële geesten, en voor niets dan afschuwwekkend uitwerpsel; hetgeen hun openlijk werd aangezegd, waarop zij niet wat ook konden antwoorden;

3763-4. zij werken ook in op de lagere Quakeriaanse geesten, want dezen spoelen tot genen aan [*alluunt*] zodra zij overleden zijn, zoals allen doen tot hun afgoden, die hen leiden; en genen blazen hun dan in zoals tijdens het leven, om nooit iets aan een ander te zeggen; vandaar zulk een sfeer, weswege zij stinkender excrementen zijn dan andere geesten; de sfeer die zij hebben is zodanig, dat andere geesten niet met hen samen kunnen zijn, maar dat zij van de anderen gescheiden zijn, en ook niet op de anderen mogen toetreden, noch de anderen op hen;

9 Zweeds woord voor glibberig, aalglad, vleiërig, poeslief, geveinsd.

3765. het werd geopenbaard hoedanigen eredienst zij in de Quakers aanbrengen, welke bij hen alleen bekend is, en dien zij voor alle anderen verbergen, welke eredienst zo misdadig, schandelijk en afgrijselijk is, dat als de Christenen het wisten, zij algeheel uit het gezelschap zouden worden verdreven, en nergens anders zouden hebben te leven dan onder de wilde dieren des wouds.

3766. Zij hebben abominabele gemeenschap van echtgenoten, namelijk dat hun vrouwen zeggen te zijn bezeten door den duivel, van wien zij zeggen niet bevrijd te kunnen worden, tenzij iemand die door den heiligen geest is aangedreven, met haar samenligt; alsdan uitgenodigd zijnde, zitten zij aan een tafel, welke aan mij werd uitgebeeld, en wachten de werking van den heiligen geest af, en wanneer zij de werking van hun eigen geesten voelen, dan zeggen zij dat die er zijn die door den heilige geest zijn aangedreven, om met haar samen te liggen, wat zij dan ook doen, en zo zeggen zij dat de duivel is uitgedreven, en zij, (dat is, de vrouwen) den heiligen geest hebben verkregen, en zo vrij van haar zonden zijn, aldus door schandelijke echtbreuken; zodat in schandelijke echtbreuken hun eredienst of heilige bestaat, en aldus nemen de vrouwen niet alleen de vergeving der zonden aan, maar ook de heiligheid welke de mannen aan haar vergemeenschappen, ingieten, en toeschrijven; te dien einde worden de mannen door de vrouwen uitgenodigd, terwijl de echtgenoot aanwezig is, en wel zulke mannen die de echtgenote boven anderen verkiest; en zij ligt in bed, in dezelfde kamer, en zij belijdt het dat zij van den duivel bezeten is, en verzoekt daarvan bevrijd te worden door iemand die door den heiligen geest is aangedreven; en deze mannen, na den invloed van den heiligen geest te hebben afgewacht volgens hun conventikels (huiselijke godsdienstige bijeenkomsten) zeggen dan dat zij degenen zijn, en zo liggen zij dan samen, aldus een ordeloze mengelmoes [*promiscue*].

3767. Wat de invloed van hun geesten betreft, werd het ook enigermate getoond, maar niet heden zo aan gevoeld als vroeger; vroeger werden zij klaarblijkend aangedreven in een siddering, zodat hun geest hun hele lichaam deed stuiprekken; heden echter voelen zij alleen een schudding aan de linkerzijde van den buik, en aan den linkerarm vlak boven de palm (oudtijds ook in de palm); dan wordt de linkerzijde van het aangezicht gehouden in een opgewektheid; ik vroeg of zij niet invloeden in hun denkingen met een zekere klaarblijkende werking, maar dit mag nog niet worden geweten:

3768. Het werd hun gezegd hoe afschrikwekkend dit was, daar deze vier goddeloze afschuwelijkheden samenvielen; de ene dat een gemeenschap van getrouwde vrouwen de meest verfoeilijke echtbreuken inhoudt; de tweede, dat

zij dit onder den schijn van heiligheid bedrijven, en in het allerprofaanste het heilige stellen, tot daaraan toe dat zij beweren den duivel te verdrijven (terwijl toch aldus de duivel binnentreedt) om zo vergeving der zonden te geven; ten derde, dat zij zo elke gewetensband slaken, wat maakt dat zij stinkender drekken zijn dan iemand zich ooit kan voorstellen; ten vierde, dat zo de geesten door de mensen samenlagen met hun vrouwen; want geesten regeren den mens nooit zo dat zij als mens optreden in die dingen welke lichamelijk zijn, zoals in spreken, in eten, in wandelen, in de huwelijksdaad; zulke dingen vloeien in uit een gemeen streven; zij treden alleen in de denkingen, en in de begeerten, maar nooit in zulke dingen; en daarom is hun paring veel verfoeilijker dan die der Sodomieten; hetgeen nu gezegd is aan hun geesten die van zichzelf zeggen dat zij heilig zijn; en wel dat die vier verfoeilikheden zodanig zijn als gezegd is; hierop antwoordden zij niets, en kunnen nu ook niet antwoorden. Het werd ook te weten gegeven, dat zij wanneer zij met vrouwen samenliggen, nauwelijks enig gevoel hebben, maar dan zo door hun heiligen geest worden gedreven, dat zij vrijwel buiten zichzelf zijn; vandaar ook concluderen zij dat de vrouwen den heiligen geest hebben aangenomen, wanneer het dan de duivel is; dit is hun sacrament, van het avondmaal, dat zij verwierpen, zoals ook aan mij werd uitgebeeld.

3769. Het werd nagezocht, of zo ook werd gedaan met de maagden en dochters van anderen, en met dienstmaagden; en het werd zowaar gezegd dat het eender daarmede gesteld is; en het werd getoond door een geopende deur in een kamer, waarvan het vooraan gelegen deel grijs van kleur verscheen; door de deuropening trad een man naar binnen en naar buiten, en aan den wand staande scheen hij in een hond veranderd die niet werd gezien; voorts verscheen een bed met een rood gordijn ervoor; waarmede werd aangeduid dat dit eveneens geschiedt, maar in het verborgene, want de ouders weerstreven niet wanneer het hun is aangezegd dat het zo bevolen is door den heiligen geest; maar omdat zich hier uitwendige banden voordoen, waardoor zij zouden worden afgehouden, zoals de overweging dat hun meisjes maagden zijn, en zo uitgehuwd zouden kunnen worden, en daarom geen kind mogen krijgen – daarom, opdat niet hun schanddaden voor de mensen geopenbaard worden, want zij willen voor de anderen heilig zijn, en zo onberispelijk, geschiedt dit in het verborgene.

3770. Daaruit staat vast, dat zij van zulk een profanen eredienst van hen niet verwijderd kunnen worden, zowel omdat een zodanige profane wellust voor hen allerverkwikkelijkt is, als omdat zij worden gehouden in de mening dat de heilige geest doorheen hen spreekt; en omdat zij alle geweten verwierpen

dienaangaande dat zulke dingen afschuwelijker zijn dan welke andere dingen ooit; zij kunnen niet door anderen worden onderricht, want zij verachten en belachen hen, en beweren dat ze hen niet verstaan.

3771. Er verscheen ook een man, opklimmende en sprekende vanaf een zeker platform zodanig als wordt opgesteld voor kwakzalvers, en deze zeide dat hij hun voorganger was geweest; deze man sprak, en zeide dat hij nooit zulke dingen had gedaan, noch had gedacht dat zulke dingen ooit zouden kunnen gebeuren.

3772. Deze dingen zijn geschreven in de aanwezigheid van hun heilige geesten, die nu hier staan; eerst probeerden zij schandelijke dingen in te blazen, en wel tegen den Heer, en ik wil deze schandelijkheden niet eens in herinnering roepen; daaruit stond vast, uit wien zulk een geest voortgaat, namelijk uit den allervuilsten duivel; en daarom werd het ook gezegd dat hun hel dieper is dan de hel der anderen, alwaar zij de smerigste excrementen worden; zulk een hel is hun heilige geest.

3773. Aangaande het leven der Quaker ben ik onderricht, dat zij zijn zoals de Joden; zij houden van rijkdommen zonder einddoel, slechts alleen om de verwerving en het bezit ervan.

3774. Hoedanig die geesten zijn die zich de heilige geest noemen, dienaangaande hoorde ik klaarblijkend dat zij verschillende lasteringen tegen den Heer inwierpen: waaruit vaststaat dat zij geenszins vanuit den Heer, maar vanuit den duivel voortgaan. 1748, 29, 30 Oct. Dit is eveneens gezegd in hun tegenwoordigheid; in het openbaar [*in platea*, letterlijk: op straat] spuiten zij hun duivelse lasteringen tegen den Heer.

3775. Daarenboven worden zij christenen genoemd; ik hoorde hen in hun samenkomst, en zij hadden het zogenaamd ook over den Heer; maar het feit is dat zij volgens hun leerstellingen drie personen erkennen; voorts erkennen zij ook het Woord, maar bekommeren er zich niet om, want zij zeggen dat zij net zo door den heiligen geest worden aangedreven, en daarom ook weten over den Heer, en in hun samenkomst eveneens of en toe daarover preken; maar het is hiermede zo gesteld, dat hun geesten niet anders kunnen spreken dan volgens de leerstellingen van hun geheugen; want wanneer geesten den mens leiden, menen zij den mens zelf te zijn, en trekken zij diens geheugen aan, bijgevolg de leerstellingen welke zij hebben geput uit anderen, in hun conventies; en daarom kunnen dezen niet anders preken; want het is een algemene wet dat een geest niets kan te berde brengen wat indruist tegen hun leerstellingen en overredingen, of daaraan iets vanuit hemzelf toevoegen, dat niet is in hun geheugen; vandaar prediken zij zoals de anderen; maar

nochtans bekommeren zij zich niet het minst om den Heer, maar alleen om den heiligen geest, zoals ook de katholieken den Heer erkennen, en Hem prediken, doch in het andere leven zijn zij de allerverbitterdste vijanden [*inimicissimi*]; evenzo de Quakers; en daarom weten zij in het andere leven niets aangaande den Heer, en zijn rebellen tegen den Heer, zichzelf uitgevende voor den heiligen geest, waarover zij bij voortduur hebben gedacht in het leven, want bij voortduur zagen zij uit naar den heiligen geest in hun samenkomsten en elders; daar zij aldus zijn, en de doorheen hen sprekende geesten menen henzelf te zijn, zo volgt dat zij het zijn die in het andere leven zich met de vorigen associëren, en zich voor den heiligen geest uitgeven; hij die in het leven heeft gemeend gesproken te hebben vanuit den heiligen geest, en dat die geest een en dezelfde persoon met hem uitmaakte, kan in het andere leven wel niet anders dan ook zodanig zijn dat hij de heilige geest is, aldus dan doorheen anderen spreekt.

3776. Dat zij de leerstellige dingen des geloofs, en den Heer verwerpen, stond eveneens openbaar [*in platea*] vast, door een stok waarmede zij het oog wilden slaan, hetgeen betekent dat zij de leerstellige dingen des geloofs aangaande den Heer geheel en al verwerpen en haten, 1748, 30 Oct.

3777. Daar zij zodanig zijn en door zulke geesten worden geleid die de leerstellige dingen des geloofs verwerpen en haat toedragen, aldus ook den Heer, en daar zij zich in het geheel niet om het Woord bekommeren, en de sacramenten verwerpen, kan men weten hoedanig zij zijn ten aanzien van het leven, aangezien zij menen dat hun samenliggingen vanuit den heiligen geest zijn, ook die verfoeilijke grenzeloze vermengingen of absolute gemeenschap van vrouwen, want wanneer zij in de overreding zijn dat de heilige geest spreekt, en beveelt, en zij voelbaar bewogen worden, zo volgt, dat dit zich eveneens uitstrekt tot de bijliggingen, en dat zij zo door de geesten worden aangehitst tot die goddeloosheden;

3778. maar ik sprak met hen over het huwelijk, namelijk dat de huwelijken of de echtelijke liefde de fundamentele liefde van alle liefden is, hetgeen ook bevestigd wordt vanuit deze dingen, dat daaruit de voortplanting is van het menselijk gezelschap, bijgevolg van de hemelse gezelschappen, en dat daarom ook aan die liefde een wellust des lichaams is gegeven boven alle andere wellusten uit, want volgens de noodzakelijkheden der einddoelen zijn de verkwikkelikheden daaraan toegevoegd; en de echtelijke liefde is verkwikkelijker en gelukzaliger dan elke andere liefde, dermate dat het goede huwelijk de hemel op aarde is, aldus een hemelse liefde is, waarvan alle overige liefden vloeien, vanuit des Heren liefde, of de barmhartigheid, jegens

den hemel, de Kerk, en het algehele menselijke geslacht, uit den Heer alleen nederdalende; vanuit deze dingen nu staat vast hoe heilig de huwelijken gehouden moeten worden; op het horen hiervan konden zij niets antwoorden; sommigen van hen, die lagere geesten waren, zeiden, tot mij komende, dat zij zwaar gezondigd hadden, en het smartte hun diep zodanig geweest te zijn; het werd gezegd dat zij onder de beteren van hen waren geweest, en dat zij hadden opgemerkt dat dit zodanig was, maar omdat zij zich onder genen bevonden, niets konden zeggen, 1748, 30 Oct.

3779. Ik doorvatte openlijk hun venerische begeerten, toen ik de Quakeriaanse vrouwen zag, naar mij dacht. 1748, 30 Oct.

3780. Het werd opgemerkt dat zij niet zo arglistig zijn als de anderen, maar toch is er een soort geheime list aanwezig, terwijl zij bij woedeaanvallen openlijk in lasteringen uitschieten; overigens treden zij als het ware sluw op, maar als het ware incognito, wat zij ontleen aan het leven in het lichaam, want zo treden zij bij mij op met een nauwelijks te onderkennen geheime list.

3781. Daarvandaan, namelijk uit de Quakerianen, staat het vast, hoe gevaarlijk het is op dezen aardbol, als geesten spreken met de mensen, of als mensen letten op de werkingen der geesten in henzelf, als zij niet zijn in de liefde tot den Heer; wanneer zij in het geloof zijn, dan schaadt het niet, want de Heer bevrijdt hen; doch als zij niet in het geloof zijn, zoals de Quakerianen en de dweepzieken, zo worden zij overreed niet alleen dat de geest heilig is, maar ook worden zij opgehitst en aangezet tot misdaden; want vrijwel de ganse wereld der geesten is misdadig en dweepziek, en begeert met alle macht om den mens te obsederen; maar de Heer voorkomt het, en draagt zorg voor den mens, 1748, 30 Oct. Dit in tegenwoordigheid van de geesten.

Dat de mens niet anders kan weten, dan dat alles vanuit hemzelf is.

3782. Het werd getoond in het geval van een geest sprekende uit anderen, aan wien het ook was gezegd dat andere geesten door hem spreken, en dat hij niet anders wist dan dat het vanuit hemzelf was; die andere geesten goten hem hun eigen begeerten en overredingen in, zodat hij niet anders kon weten dan dat het vanuit hemzelf was; en toen het hem was gezegd, werd het hem gegeven dit op te merken, zodat hij het erkende, en dus scheen hij zich van dat gezelschap te verwijderen; opdat ik dit zou weten, gebeurde het nu en meermalen eerder dat geesten ook begeerten en overredingen ingoten en toen wist ik niet anders dan dat het vanuit mij was; ik sprak toen daarover, dat

geesten bij den mens geen overredingen kunnen ingieten wanneer deze niet tevoren in die overreding was, maar dat zij het kunnen met begeerten, en zo met overredingen vanuit begeerten, zoals pleegt te geschieden; voorts ook niet alleen begeerten opwekken, maar ook dezelve erg aanwakkeren, somtijds tot een fellen toorn en tot razernij; hetgeen verschijnt wanneer een mens heftig vertoornt, en aan niets denkt dan aan wraak of doodslag; dan zijn de geesten in hun verkwikkelijkheid of in hun leven, want voor hen is er niets verkwikkelijker; daaraan ontleent de mens het, dat hij zodanig ook wordt na den dood, wanneer hij een geest is, 1748, 30 Oct.

3783. Dat de geesten geen overredingen kunnen binnenbrengen, is ter oorzaak hiervan dat zij niet beschikken over een lichamenlijk geheugen, maar dat van den mens aantrekken; als dan ook de geesten het lichamenlijke geheugen behielden, zo zouden zij den mens geheel en al obsederen, weshalve deze niet meer zijn eigen meester zou zijn of niet méér over zijn eigen leven beschikken dan een bezetene; hetgeen dan ook de oorzaak is, dat het een geest niet geoorloofd is het lichamenlijk geheugen in beslag te nemen, want zo zou het menselijk geslacht vergaan, 1748, 30 Oct. Ook is het den geesten niet vergund een geheugen van voorbije dingen te hebben, hetgeen den mens eigen is, hoewel bij de geesten alle en de afzonderlijke dingen aanblijven, die zij eerder hebben gezien en gehoord; maar het is hun niet vergund iets daarvan terug te roepen; zij kunnen het dan ook niet; alleen geeft de Heer het somtijds dat dingen die zij gezien en gehoord hebben, worden teruggeroepen, zoals bij sommigen wat zij geleden hebben, en meerdere gevallen, waarvan ik gehoord heb; 1748, 30 Oct.

Over de Quakers.

3784. Het werd opgemerkt, dat wanneer andere geesten hun leerstelligheden en verborgenheden van den eredienst wilden uitvorsen, en wanneer zij hen wilden onderrichten, de Quakers even vaak hen afkeerden door verschillende verzinsels, door te spreken over andere dingen, door of te leiden tot andere dingen, ook tot oneerbare dingen, aldus door van de baan te schuiven; want zij willen niet met anderen spreken over hun eigen leerstelligheden, noch over die van anderen, hoewel zij begeren die van anderen te horen, maar dan alleen zó dat die dingen geen indruk op hen maken, of hen zouden kunnen overreden, derhalve incognito, en als het ware de ander die spreekt, niets in de gaten krijgt: hun sfeer derhalve die daarvandaan komt dat zij niets loslaten

over zulke dingen, opdat hun leerstelligheden en hun verborgenheden niet geopend worden, is wel zodanig, dat andere geesten geenszins met hen kunnen samenzijn; zij worden vertoornd dat genen zo verstopperje spelen, en zich zo afkeren, want geesten kunnen degenen wier verborgenheden zij niet te weten kunnen komen, niet dulden, want zij zijn allernieuwsgierigst: en daarom leven de Quakeriaanse geesten afgescheiden van de anderen.

3785. De eerste uitwerking van hun heiligen geest, die uit Quakers bestaat, is deze, dat zij aan zichzelf en aan anderen toeschijnen rond te zwerven in dichte wouden, als wildzwijnen; zij verschijnen in grote zwermen aan de geesten, en het werd mij gezegd door een engellijken tolk, dat zij in dichte wouden zwerven als wildzwijnen; vanuit hun leven komt dit voort, omdat zij gierig zijn, en in zulke vuilnissen leven, net als zwijnen; gezegd werd dat zij niet mannetjesvarkens of beeren zijn, maar wijfjesvarkens [non apri, sed sues]: 1748, 1 Nov.

Dat degene minder vrij is, die zich vrij waant.

3786. Het werd vanuit eerdere ondervinding doorvat en bekend, dat geesten wanneer zij door een ander spreken of denken, hun eigen begeerten en overredingen ingieten aan den anderen geest, weswege die andere geest meent dat hij vanuit zich spreekt en denkt; wie immers vanuit begeerte en overreding handelt, die meent vanuit zich en in vrijheid te handelen; voorts bleek het vanuit ondervinding, dat geesten sprekende door een ander, dien andere door wien zij spreken, als niets beschouwen; daaruit staat vast, dat hij die meent vanuit zichzelf te denken en te spreken, en zo in alle vrijheid te zijn, alsdan de minste slaaf is, en in de ogen der andere geesten als niets, nauwelijks als een handlanger, want zij kunnen over hem beschikken als louter een dood werktuig; maar nochtans worden de geesten verontwaardigd en woedend dat dit gezegd wordt; zij willen wel in de ogen van anderen minder dan slaven zijn, mits zij maar in hun eigen ogen heren zijn: en daarom is degene in een veel beter staat, die doorvat dat anderen hem denkingen en gesprekken ingeven.

3787. Daarentegen is het met hen die in het geloof zijn, dat is, door den Heer worden geleid, gans anders gesteld; aan hen wordt het eveneens gegeven te weten, dat niets is van hen, maar dat alles is des Heren, door de engelen, omdat hun de goede aandoeningen met de overreding van het ware en goede door den Heer worden ingeboezemd; maar wanneer hun niet tevens een bespiegeling wordt gegeven, schijnt het hun als vanuit henzelf toe, alsdan

niets anders wetende, zodat het hun toeschijnt in den vollen staat der vrijheid te zijn; zodra echter iemand begint aan zichzelf het goede en het ware toe te schrijven, weet de Heer dit, en wordt hem bespiegeling gegeven, en wordt hij op verschillende wijze onderricht, dat het niet uit hem is, maar uit den Heer, en door levende onervindingen, totdat hij in den staat der waarheid is teruggebracht, en zo wederom de allergelukzaligste vrijheid geniet: dit is het wat de vrijheid wordt genoemd. 1748, 31 October.

3788. Dit zijn de dingen die ik nu door de levende ondervindingen ettelijke jaren lang achtereen heb geleerd, zodat zij zijn onder de dingen waarover ik meer dan anderen ben onderricht.

3789. De geesten die vooraan hogerop zijn, en die boos zijn, beklagden zich toen deze dingen door hen werden gehoord, en zij wilden niet dat het zo is; ik sprak met hen, zeggende dat zij het kunnen weten vanuit hen die door hen spreken, als vanuit hen door wie zijzelf spreken, dat het daarmee zo gesteld is; en dat zij omdat het zo is, de slaven zijn der anderen, door wie zij als niets niemendal worden gehouden, en die voorts boze dingen ingieten; zou het niet beter zijn als zij door goede geesten, en zo door den Heer worden geleid, hetgeen verbonden is met gelukzaligheid, daar zij nu niet anders dan gekweld worden door dingen die zij niet willen: maar toch blijven zij vasthouden, namelijk dat zij, hoewel zij weten dat het zo is, nochtans niet willen weten dat het zo is, 1748, 31 Oct.

Over het huishouden der Quakers.

3790. In mijn slaap werd mij hun huishouden te zien gegeven; er is een ruime keuken, waar bedden zijn geplaatst, het ene boven het andere; in het bovenste liggen zij neer wanneer zij gaan slapen; een man werd gezien die zich daarheen begaf, en neerlag; een dienstmeid naderde tot hem, en voegde zich aan diens zijde toe, maar hij keerde zich overdwars van haar af, zoals ook de anderen deden; daarna verschenen anderen daar neer te liggen, en allen naakt; in het bed beneden lag niemand; nog lager onder dit bed lagen hun kleine kinderen, maar het waren knapen: in dezelfde keuken werd terzijde een zeker miserabel rad gezien aangedreven door water; in het midden waren toegedekte kruiken, maar of daarin warm water was, zag ik niet; een vuur greep de deksel van de kruiken aan, maar zij zeiden het gemakkelijk te kunnen blussen, dus zij trokken er zich niets van aan. Toen ik ontwaakte, herinnerde ik den droom, en hem die in het bovenste bed neerlag, die toen ook uit den slaap ontwaakte,

en met mij daarvandaan sprak, zowel over dat rad en over de keukenkruiken; zodat ik vandaar kon weten dat hun huishoudens zodanig waren; wat de bedden betekenen weet ik nog niet, alleen dat die zo samenvallen met hun godsdienst, aldus dat de samenligging in het bovenste bed betrekking heeft op hun godsdienst; en dat het lagere bed, waar niemand lag, tenzij mijn vader en ikzelf, het Woord betekende, hetwelk beneden was; wat de slaappleaats helemaal beneden betekende, waar hun kinderen waren, dat weet ik nog niet; het miserabele rad aangedreven door water betekent hun geestelijke dingen; het vuur dat de kruikendeksels aanvatte, waarom zij zich niet bekommerden, betekent de hemelse dingen: wat in de kruiken was, weet ik niet. 1748, 1 Nov.

Over ideale uitbeelding.

3791. In een staat tussen slaap en waak, dichter naar slaap toe, werd op wonderbaarlijke wijze een tand uitgebeeld; het was niet in den vorm van een tand, noch iets eender aan een tand; toen in een waak-staat kon ik niet weten, te minder uitdrukken, wat het was, maar alleen werd een tand doorvat, die alnaar het verlangen was, werd veranderd in iets als gestremde melk; dit was vanuit een gesprek der hemelsen, namelijk dat zij verlangden dat de natuurlijke dingen zodanig zouden worden, uitgebeeld door een tand; daaruit stond vast hoedanige idee ook wordt gegeven, welke in dien staat, dus door innerlijke geesten, terdege wordt geweten wat het is, hoewel er geen vorm en verschijning van een tand was, maar alleen de doorvatting van een tand, zodat daaruit geweten werd dat natuurlijke dingen werden aangeduid; er was een zeker brede zoals een vlak voor een tand uitgebeeld.

3792. Sommige geesten meenden mij in den slaap te zullen aanvallen; zij droomden ook evenals ik, dat zij een zeker kasteel zouden gaan belegeren, na de inflame waarvan zij mij zouden aanvallen. Ontwaakt van den droom, sprak ik met hen, die meenden zelf ook wakker te zijn; zij spraken over het kasteel dat zij gingen belegeren, en dat zij mij daarna zouden bezetten, en uitplunderen; zij meenden toen geheel en al wakker te zijn, hetgeen ik klaarblijkend uit hen doorvatte; maar ik zeide tot hen dat zij aan het dromen waren, en het amper erkenden; nochtans zeiden zij dat het zo toeging; tenslotte, naar ik gis, erkenden zij dat het in een droom was; zodanig is het leven derzulken, dat is, in dromen zijnde, menen zij wakker te zijn; en dat zij zulke fantasieën hebben, 1748, 1 Nov.

Over de Quakers.

3793. Ettelijke dagen lang waren bij mij Quakeriaanse geesten, die zich uitgaven voor den heiligen geest, en wel enigen gezonden zijnde in de wereld der geesten; en tot hen die daar waren, werd gezegd dat het Quakers waren; en anderen wilden hun tonen waarvandaan zij geweest waren, en hoedanig zij waren geweest op aarde; want dit is gemakkelijk in het andere leven, wanneer het de Heer toelaat en toestaat; vanuit hun aanwezigheid ettelijke dagen lang werd te doorvatten gegeven hoedanig zij zijn, namelijk dat zij van zichzelf beweren uit het eeuwige te zijn, en de heilige geest, en dat zij zich in het minst niet om den Heer bekommeren, tegen Wien zij, voor zoveel hun de banden worden gevierd, smaadredenen uitbraken, maar arglistig volgens hun natuur, namelijk dat zij niets openlijk zeggen, weshalve hun list werd bevonden daarin te bestaan dat zij hun denkingen niet durven openbaren, doch zoveel mogelijk achterbaks optreden; zij vrezden bij voortduur dat iemand hen hoort; en daarom zoeken zij alleen te zijn, en dan zeggen zij een heleboel; weshalve zij in het geheim arglistig zijn; hun aard trekt hen weg uit het openbaar, omdat zij hun dingen willen verhelten; dit geslacht van list verschilt van de overige.

3794. Omdat hun eerder was gesproken over de echtgenotengemeenschap, en de goddeloze en abominabele echtbreuk, en dat zij zo den inwendigen band of het geweten slaakten, probeerden zij alle mogelijke dingen om het voor geoorloofd te laten doorgaan, en voor zoveel als zij konden op hun verborgen manier; en dit ook hierin, dat zij hetgeen onverschillig was, tot een zaak van het geweten maakten, om aldus de schandalige echtbreuken te verontschuldigen, ja dat het geoorloofd was, en ook niet het geweten bezwaarde, somtijds ook insinuerende dat het hun echtgenoten waren, en dat zij zo over dezelve konden beschikken; voorts dat het een verdrag was, en dat zij krachtens het verdrag ook huwelijken aangaan; maar het werd gegeven in te boezemen dat de primaire band van het geweten die van het huwelijk is, niet alleen dat de voortplanting van het menselijk geslacht de primaire kweekplaats van de aardse gezelschappen is, en vandaar van de hemelse gezelschappen, maar ook dat daarvandaan alle consociaties haar beginsel afleiden; dat de echtelijke liefde het beginsel is, en wel van alle liefden, bijgevolg van alle consociaties, staat genoegzaam vast,

3795. want alle bloedverwantschappen en aanverwantschappen op aarde ontlene aan het huwelijk hun oorsprongen; vandaar worden zij genoemd ouders, kinderen, broeders, zusters, bloedverwanten, aanverwanten, naderbij en verderaf, eveneens in de hemelen, waar de liefde des Heren jegens den

Hemel en de Kerk wordt vergeleken bij een huwelijk; vandaar is de echtelijke liefde het oerbeginsel, en daaraan ontleen alle liefden haar oorsprong, en worden daarvan afgeleid, en vormen zij de bloedverwantschappen en aanverwantschappen, zijnde eendere afleidingen der liefden; daaruit staat nu vast, dat de primaire band van het geweten is gegrondvest in de echtelijke liefde.

3796. Door hen werd ook arglistig ingeboezemd, dat nochtans de voortschepping van kroost bestond, hoewel er gemeenschap van echtgenoten was: maar er werd geantwoord, dat eender de voortschepping van kroost van Sodom was, maar dat die nochtans zo abominabel was, konden zij toch weten; 1748, 1 Nov.

Over de Quakeriaanse geesten.

3797. De band werd gevierd voor de Quakeriaanse geesten, die zichzelf voor den heiligen geest uitgeven, en zich toen stortten eerst door fantasieën op een onschuldige die bij mij was; maar omdat zij met fantasieën optraden, zoals zij in het leven plachten te doen, konden zij hem niet ophitsen, maar het scheen hun toe hem te zien, en zo te mishandelen; een zodanige fantasie kan een illusieve fantasie worden genoemd, daar zij hem werkelijk menen te zijn, maar het is niets dan hun fantasie die in de plaats van personen is, en die fantasie verschijnt voor hen die het niet weten, alsof het werkelijk zo is; maar wanneer de Heer het toestaat, weet hij dat het alleen een beeld van hun fantasie is, die een gelijkenis aanvoert alsof het de persoon zelf was; zo dat er zelfs niet een ander subject is, maar slechts een fantasie zo gevormd tot diens beeld, hetwelk eveneens een lucht-fantasie is: zodanig zijn de illusies van deze geesten, strokend met hun natuur, omdat zij zich voor den heiligen geest uitgeven, en sommigen geloven dit, en aldus dat zij uit het eeuwige zijn.

3798. Toen zij trachtten de gevormde fantasie te mishandelen, door die in de diepte te werpen, voorts daaruit op te halen, trachtende die onderweg te verpletteren tegen de rotsen, en eveneens tot echtbreuken aan te zetten, toen werd de goddeloze sfeer van hun echtbreuken door de geesten en door mij klaarblijkend beseft, welke sfeer duivels is, want daarin is niets dan echtbreuk, en waar ook maar zich enig subject voordoet, trachten zij hem met de sfeer van echtbreuk aan te doen; hun hele sfeer is als het ware zodanig; zodanig is de sfeer van hun heiligen geest, die vrij lang van hen uitwasemde.

3799. Zij werden van de hogere plaats vooraan, waar zij waren, voortgeworpen in een diepte vooraan, vóór den rechtervoet, en daarvandaan voornamelijk in de schandelijke sfeer van echtbreuk die van hen uitwasemde, en deze moet, omdat zij duivels is, niet verder vermeld worden, en ook is het niet toegelaten dezelve zich te herinneren.

3800. Toen zij in de diepte waren, schenen zij van aanblik alsof zij helemaal pruikebos waren, zodat zij niets dan een zeker harige waren, hetgeen betekent dat zij niets dan een vuil natuurlijke hadden.

3801. Plotseling verscheen toen iemand vóór mij op een kleinen afstand, bekleed met een schoon sneeuwwit gewaad, met een menselijk aangezicht, het hoofd ontbloot, met haren zoals mensen verschijnen met ongedekt hoofd; toen verscheen plotseling een donkere wolk onder hem, waarin hij verzonk en verdween; ik verwonderde mij wie hij was, en waarom hij in een wolk verzwond; en daarna dook enigermate in het duister zijn hoofd op, en hij scheen een fles met roden of donkerkleurigen wijn te hebben, die hij dronk, en zo weer verdween,

3802. Gezegd werd, dat hij het was die allen kon overwinnen, en die zelf door niemand kon worden overwonnen; toen werd in het duister gezien dat hij was onder de zijnen in de diepte, en degenen daar verwonderd waren wat het wel was dat hij niets kon uitwerken, terwijl zij toch aangaande hem de overreding hadden dat hij alle dingen aankon, en misschien zo almachtig zou zijn: en deze noemde, zoals ik hoorde, met name den Heer, menende dat hij uit Hem voortging, zodat hij de heilige geest was, voortgaande uit den Heer.

3803. Daarna werd mij gezegd, zowel door hemzelf, als, naar ik gis, ook door anderen, dat een zodanige meende van zichzelf heilig geboren te zijn, en zo van de moederschoot af zonder smet, zijnde zodanig geboren in de wereld, en wel door hun heiligen geest, in goddeloze echtbreuk, zoals hij meende ontvangen, aldus te zijn ontvangen en geboren uit den heiligen geest, maar met behulp van een man, en dat hij aldus was uit het eeuwige, omdat hij geboren was uit den heiligen geest; vanuit hem werd gezegd dat anderen het hebben dat zij zulke schandelijke echtbreuken en gruwelen doen; nabij mij verscheen ook een aangezicht, dat eender was aan een lelijken en goddelozen man; van hem werd gezegd dat hij alleen, of zij die zodanig zijn, zulke een donkerachtigen roden wijn drinken in den hemel, welke wijn hij voor hemels hield – zulks misschien hun gewijde avondmaal, die dezulken drinken hetzij op aarde, hetzij in de andere wereld.

3804. Maar die fles werd rond om hem heen gewikkeld, op een wijze zoals het geval pleegt te zijn in het andere leven, zodat hij een nieuwe korst als

het ware aannam, met welke korst hij als het ware lichamelijk was bekleed; hij trad terug op een afstand vooraan, en daar ontdaan zijnde van die korst, dook hij op als iets sneeuwigs, zoals een mensengedaante, en daarop begaf hij zich naderbij tot mij, maar hoger, en vandaar af sprak hij met mij, als vroeger, zeggende onder meer, dat hij den ouden mens had uitgetrokken, en den nieuwen aangedaan; maar hij zeide, als eerder, dat hij zo niet was onder de uiterlijke geesten; dit geschiedde vanuit zijn fantasie, dat hij zich zo vertoonde, menende aldus een ander lichaam afgelegd te hebben dat hij met zich droeg, en zo met een nieuw lichaam te verrijzen; aldus dat hij de heilige geest uit het eeuwige was: misschien dat het datgene was wat hij meende uit den heiligen geest getrokken te hebben, en dat hij dat lichamelijke had afgelegd wat van den vader was.

3805. Het zijn vooral dezulken die, geboren zijnde vanuit een dergelijke samenligging, zich meer dan de anderen uitgeven voor heiligen, en voor heilig geboren, en zodanig zijn, en die vooral zulke samenliggingen inspireren, en die bij de Quakers zijn, wanneer zij samenliggen met vrouwen in die gruwelijke abominatie; want meer dan de overigen zijn zij allergeilst, en ik doorvatte dat zij meer dan de overigen in de overreding van zulke echtbreuk zijn, zodat zij vanuit de overreding optreden, welke door mij werd aangevoeld: voorts ageerde ook hij vanuit die overreding op mijn borstademing;

3806. maar diens uiteinde werd getoond; van zo klein en sneeuwig, dus de heilige geest meer dan de anderen, werd hij zwart en verhard zoals een mummie, zodat hij nauwelijks van een mummie verschilde; aldus werd hij van sneeuwig verkeerd in zwart, of van heilig in het allerprofaanste, omdat dezulken worden verkeerd in het tegendeel, daar zij zodanig zijn.

3807. Daarna werd hij rondgedraaid rondom een as of stok, overdwars gesteld, tot een plaat, en rondgeplet tot een lange plaat, duister en dicht, en weldra nog langer en langer, tot hij van die as of stok niet kon worden teruggerold vanwege de lengte, want er bleef altijd een boel over; hetgeen de straf was van zich te heten uit het eeuwige te zijn; aldus werd hij veranderd in iets dat zonder einde is, aldus wat voor altijd natuurlijk is.

3808. Daarna, toen hij was teruggerold naar mijn hoofd, verscheen er in die lange plaat een adder of slang binnen de plaat volgens de grootte ervan, welke adder of slang rechtop stond, zo met zijn staart omhoog, en met zijn kop in mijn hoofdhaar; er werd toen iets ingeblazen over de slang, die vanuit den boom der wetenschap Eva bedroog:

3809. de overigen die in de diepte waren, deden met hun aanademing de streek van het linkeroor aan, voorts het linkerdeel van het hoofd; en eveneens

drongen zij door met hun aanwaai, zodat zij enige pijn in het linkerdeel van het hoofd veroorzaakten, wat betekent hun waanzinnige wetenschappelijkheden, die inblazen.

3810. Toen ik des nachts ontwaakte, voelde ik tussen de haren op het hoofd een rondkruipen als van verscheidene kleine adders of slangetjes; en het werd doorvat dat dezulken den helen nacht door mij belaagden, om bezit van mij te nemen, maar tevergeefs; het was alleen met hun fantasieën dat zij tussen mijn hoofdhaar waren, waar ik ze voelde, aldus dat het er zeer velen waren die samenspannden; het werd gehoord dat zij verscheidenen samenriepen.

3811. Het uiteinde derzulken die zich met overreding uitgeven voor zonder smet geboren te zijn, en zo de heilige geest, aangezien zij meer dan de anderen op goddeloze en abominabele wijze echtbrekers zijn, en omdat bij hen de band van het geweten geheel en al geslaakt is, bestaat hierin dat zij uitloopen in de allersmerigste excrementen, want zulk een uiteinde wacht dengenen die bij wie de gewetensband vooral in zulke dingen is geslaakt; en het werd doorvat, dat men wanneer die band is geslaakt, niet anders kan dan bezwijken in zulke vuilnis, zulks overeenkomstig de slaking met een verschil: sommigen in heel vies neusslijm, maar dit uiteinde is het eerste; daarna worden zij gescheiden van hun uitwendige genoten, en zitten, met marteling, eerst zoals boomschorsen, als oliedroesem, en dergelijke, en wanneer zij van de genoten zijn gescheiden, als huiveringwekkende beelden des doods; er is slechts een zeker gezelschap of verband van innerlijk leven waarvan zij niet weten, want als aan hen de consociatie met de innerlijke dingen was onttrokken, zo zouden zij van alle leven verstoken zijn; en als zij daar dan zo gezeten hebben, een helen tijd, misschien wel meerdere eeuwen lang, zijn hun uitwendige dingen om zo te zeggen dood, en als het ware verhard; en dan eerst kunnen zij tot iets geformeerd worden, en met uitwendige gezelschappen samenzijn, maar dat uiterst gering, vanuit henzelf; en zij die in de overreding zijn, zoals dezulken, bij wie de gewetensband algeheel geslaakt is, bij hen rest nauwelijks iets vanuit het hunne;

3812. ik doorvatte dat dezulken, die aldus slechts weinig vanuit het hunne behouden, weliswaar binnen gezelschappen kunnen zijn, maar nauwelijks weten dat zij het zijn; zij zijn als het ware subjecten, ten aanzien van hun eigenen, onbeziel, dienstig in de gezelschappen voor verbindingen, of voor invlechtingen terwille van den nexus, zoals er sommige woorden in de spraak zijn, die alleen van dienst zijn voor den nexus, terwijl zij toch maar heel weinig tot de zaak bijdragen, omdat zij niets essentiëls inhebben: of zij eveneens van dienst kunnen zijn als subjecten, doorheen wie anderen spreken, en dan niet

weten dat zij het zijn, maar anderen, zoals met andere subjecten het geval pleegt te zijn, weet ik nog niet voor zeker, maar het schijnt zo, want zij weten zowat niks van henzelf; 1748, 1, 2 Nov.

3813. Er verscheen voor mij, een paar dagen geleden, als ik mij niet vergis, een vat waarin was melk, boter, en iets als kaas of brood; wat dat betekent, weet ik nog niet; of het iets te maken heeft met kindertjes als zij geboren worden, in plaats van doop, of anderszins in verband met hun kleine kinderen, weet ik nog niet.

3814. Iemand sprak met mij vanaf een hogere plaats vooraan; gezegd werd dat het *Pen* was, waarvandaan *Pensilvanië*; hij sprak goed, en omdat hij doorvatte dat zij zodanig waren, betuigde hij nadrukkelijk dat hij zodanig niet was geweest, en dat het abominabel was, en dat hij in genen dele daarmee te maken wilde hebben; nog meer dingen zeggende en betuigende, die ik mij niet herinner.

3815. Zekere Quakers spraken over hen die het eerst Quakers waren geworden in zulk een grote menigte, dat hun geesten toen niet uit Quakers konden hebben bestaan, zodat het anderen moeten geweest zijn dan Quakers; maar er werd geantwoord, dat bijna alle geesten van de geestelijke wereld zodanig zijn, dat zij den mens willen bezitten, ja zelfs obsederen; en ik weet dat een ieder van hun geesten de heilige geest wil genoemd worden, mits er subjecten zijn die hen erkennen en aanbidden; zij die hen toen in bezit hadden, waren vanuit de wereld der geesten in het algemeen; toen werden zij ook aangedreven met louter dweepzieke bewegingen; hetgeen ook geschiedt bij alle mogelijke enthousiasten; maar daarna volgden de Quakeriaanse geesten op toen die zodanig geworden waren, want zij stroken het dichtst nabij met hun natuur; ook laten zij geen anderen in hun gezelschap toe, want hun natuur is gescheiden van de natuur der anderen. 1748, 1, 2 Nov.

Over iemand die groter wilde zijn.

3816. Iemand zeide tot mij: ik ben niets; gevraagd werd hem of het niet beter was dat men zodanig was als men is, dan of men zou willen groter te zijn dan men is; want iedereen is een kleinste deeltje tussen myriaden van de myriaden myriaden; zodanig is hij; en nochtans wil hij groter zijn, terwijl hij toch, wanneer hij in de waarheid des geloofs is, niet groter kan zijn dan hij is; dit is nog bijna niets tussen zovelen; en zo voort; wanneer iemand groter wil zijn dan hij is, wat dan nog [*quid inde*]? 1748, 2 Nov.

Over sferen.

3817. Hoe sferen overeenstemmen en worden aangedaan, stond vast toen ik ging rondom een paardenstal, en daarvandaan de paardenmest rook, waarover de rechtschapen geesten terstond klaagden, dat zij die lucht niet konden uithouden, omdat terstond de sfeer van redekavelingen vanuit natuurlijke dingen opkwam, en zo de sfeer gevoeld werd die daarmede overeenstemde; daaruit staat vast in andere dingen, hoe het somtijds is gesteld met de objecten van reuken, en van andere zinnen, voorts met de objecten van verschillende denkingen, alsmede van fantasieën, welke allemaal sferen vormen, waarmede geestelijke en hemelse dingen overeenstemmen, en vandaar hun sferen, welke aandoen volgens de hoedanigheid der geesten, want sferen zijn als het ware de atmosferen der geesten, waarin zij leven, 1748, 2 Nov.

Wat het onderscheid tussen beesten en den mens.

3818. Al wat de beesten bedrijven, is natuurlijk, ter oorzaak hiervan dat hun doeleinden haar grens vinden in de natuurlijke dingen; het verschijnt alsof de beesten eveneens trekken uit het geestelijke en het hemelse, zoals ten aanzien van de echtelijke liefde, gelijk die der duiven en van andere vogels, waar zij zich paar bij paar vergezelschappen; voorts ten aanzien van de liefde jegens de jongen, en de welpen; voorts ten aanzien van hun liefden jegens de genoten, waarmede zij eensgezind leven, en vergezelschaft worden, zoals met verscheidene dieren het geval is, vooral met de vogels, voorts ook met de slangen, insecten, zoals bijen; aldus betonen zij elkander wederzijds vriendschappen; behalve nog andere dingen in hun gezelschappen en regering, die op het eerste gezicht verschijnen alsof zij geestelijk en hemels waren; maar zodanig zijn zij niet, omdat zij slechts wereldse en aardse doeleinden beogen; vanuit de doelen kan het vaststaan, of iets geestelijk en hemels is; het is iets anders gedreven te worden door een geestelijk en hemels doel, en het is iets anders die doelen te ontvangen en doelen te beogen; als de recipiënt niet is als de agerende, dan is er in de recipiënt niet een zodanige als dat wat is van de agerende,

3819. de beesten zijn eveneens niet bedreven in kunsten en wetenschappen, zoals de mechanische, de fysische, de filosofische, en andere meer; evenwel nochtans zijn zij in dezelve, en wel, zoals het lichaam des mensen, in de allerverborgenste dingen ervan; en vanuit de natuur weten zij veel dingen

meer dan de mens door al zijn kunsten en wetenschappen, zoals dat zij nesten weten te bouwen, webben te formeren als de spinnen, voorts zich in zijden huisjes te wikkelen als poppen, schone cellen te formeren en die aaneen te rijen, zoals de bijen, behalve andere dingen; deze dingen zijn de wetenschappelijke dingen die de brute dieren kennen; de mens met zijn wetenschappen reikt niet tot daar, en daarom zijn de wetenschappen en de kunstmatige dingen zulke dingen die de mens gemeen heeft met de beesten, en daarom beschouwen zij eender het natuurlijke leven, want de doelen vinden hun grens in de natuur.

3820. Doch des mensen voorrecht boven de beesten is, dat hij de dingen kan denken en beschouwen die hoger of innerlijker zijn, namelijk de geestelijke en de hemelse dingen, wat de beesten niet kunnen, en zo tot einddoel hebben de gezelschappen van het andere leven; als des mensen einddoelen niet de dingen beschouwen die van het geestelijk en hemels leven zijn, dat is, de geestelijke en de hemelse dingen, of het geestelijk en het hemels goede en ware, dan kan hij geen ander leven hebben dan dat wat de beesten hebben, want de einddoelen tonen wat en hoedanig het leven is; en de geestelijke en hemelse dingen zijn de eigen dingen van het menselijke leven, zo dat de mensen er de recipiënten van zijn; daarom zijn zij die in het andere leven komen volslagen ononderricht aangaande geestelijke en hemelse dingen, gelijk als stronken, en in hen verschijnt nauwelijks iets van leven vooraleer zij zijn onderricht of ingewijd in de erkennenissen des geloofs; daaruit nu staat vast, hoedanig leven degenen hebben die niets anders beogen dan lichamelijke, wereldlijke, en aardse dingen; en daarom zouden zij, als de Heer Zich hunner niet erbarmde, en hun het vermogen gaf van te verstaan, zoals de brute dieren verdwijnen, 1748, 2 Nov.

Dat de boze geesten aanhoudend in het streven van het boze zijn.

3821. Het is meermalen opgemerkt wanneer ik op straat was, dat boze geesten mij wilden duwen onder de wielen van een wagen, zodat dit voor hen gewoon was geworden; heden nog merkte ik het sterk op, dat zij bij voortduur in zulk streven waren – want dit werd te doorvatten gegeven – en wel dat de sfeer van hun streven aanhoudend zodanig is dat het hun leven uitmaakt; en ik doortvatte dat de Heer bij voortduur den mens bewaart, en hun streven verijdelt; daaruit staat vast, dat als de Heer niet elk moment, ook het allerkleinste, den mens bewaarde, ja zelfs ook zijn allerkleinste schrede,

de mens terstond zou vergaan, want zodanig is het streven van de wereld der geesten, 1748, 2 Nov.

Over geesten die oneender spreken, maar eender denken.

3822. Geesten kwamen naar voren, voorafgegaan door een profane sfeer; ik meende daarvandaan dat er profane geesten aan zouden komen, maar zij waren het tegendeel, of de vijanden [*hostes*] ervan; en dezen stelden zich boven mijn hoofd; dat het vijanden waren, werd daarvandaan bevonden, dat zij genen last zouden gaan berokkenen, en andere dingen die van onmin getuigen [*inamicitia*], tegen hen;

3823. geesten die naar voren kwamen, spraken mij aan, door te zeggen dat zij mensen zijn; toen ik hun zeide dat zij niet mensen waren zoals dat wordt doorvat, met een lichaam begiftigd, maar dat zij geesten waren, en zo eveneens mensen zijn, omdat al wat in een geest is streeft naar dat wat des mensen is, aldus ten slotte tot een vorm eender aan het lichaam – ontwaarde ik geen ontkenning, omdat zij het bevestigden. Zij zeiden verder dat de mensen oneender zijn, of dat er geen gezelschap was waarin iemand eender aan den ander was; omdat mij dit onmogelijk scheen dat er een gezelschap van oneenderen zou zijn, sprak ik daarover met hen, zeggende dat zij nochtans zouden kunnen worden vergezelschap door den Heer, tot één einddoel, wat hen zou aandrijven als een zekere gemene oorzaak om hen tot een zeker éne samen te brengen; maar zij zeiden dat zij zodanig zijn dat een ieder anders spreekt, en dat zij nochtans het eendere denken;

3824–3834. hetgeen ook werd toegelicht met het voorbeeld dat de een zegt dat hij die niets is, de minste in den hemel is, terwijl de ander zegt dat hij de grootste is, en nochtans is het een en het ander waar; en zo voort; voorts aangaande de boze geesten boven het hoofd, dat zij boos waren, terwijl een ander zeide dat zij goed waren, weer anderen dat zij er-tussen-in waren, met veel verschil; dat de bozen doorvatten dat zij boos zijn, dat de goeden doorvatten dat zij nuttig zijn; dat de bemiddelenden met veel verscheidenheid voorkomen; dat er anderen zijn die erger zijn, en weer anderen door wie groter nuttigheid betracht kan worden; aldus in de overige gevallen; zodat alle doorvatting één is, maar de uitdrukkingen der gesprekken dermate verschillen, dat zij volstrekt oneender verschijnen;

3835. de boze geesten dulden hen niet, omdat zij niets aan zichzelf kunnen aanplooiën; zij verstaan hun innerlijke ideeën, en daarom klaagden de

boze geesten over hen, voorts dat genen zeiden dat zij goed waren, omdat zij daaronder verstaan dat zij nuttigheid zouden kunnen betonen, ook de goeden, door het boze af te wenden, door degenen te kastijden die beledigen, door te verzoeken; zij dulden ook niet dat zij voor boos worden aangezien, en daarom zijn zij zeer vijandig gestemd: zij plooiden zich aan mijn linker oor aan, en zeiden dat zij goede geesten waren, en dat het hun gewoonte was om zo te spreken: er werd over hen gezegd dat zij zo vergaderd komen, en dat zij niet weten waarvandaan; en ik doorvat dat de boze geesten door hen worden bestookt, en dat de boze geesten hen bestoken op alle mogelijke manieren, omdat zij zulke dingen niet kunnen verdragen; ik doorvatte dat de sfeer der boze geesten voor hen ten zeerste stuitend is; en omdat zij zo tegen de bozen ageren, kunnen zij hen als het ware niet anders hebben dan als compagnons, want de bozen zijn subjecten die zij derwijze ergeren, maar er is altijd door vijandschap [*inimicitia*, letterlijk onvriendschap, onmin]; en daarom dienen de bozen hun tot objecten om te treiteren. Het gezelschap van hen, dat zwerfende is, werd uitgebeeld door een man of vrouw in een kamer vooraan, met een kleed dat veranderd werd in een toga van hemelsblauwe kleur; het was een grof mens.¹⁰⁾

3836. Daaruit staat vast, hoe eenzelfde en eendere idee, als zij in spraak of in uiterlijke dingen overgaat, oneendere ideeën van spreken baart, zoals dat uit één enkele idee invloeiende in verscheidene gezelschappen, zelfs goede, nochtans verscheidene ideeën van spraak ontstaan, zodat de verscheidenheid uit één idee voortgaande, onbegrensd is, hetgeen in vele gezelschappen geschiedt, hier in dit ene daargesteld; waaruit voor de gemene gezelschappen de conclusie getrokken kan worden, ja zelfs voor den algehelen hemel en de wereld der geesten.

3837. Het werd doorvat, dat zij betrekking hebben op den *isthmus* in het cerebrum, gelegen tussen het cerebrum en het cerebellum, waarvanuit en waardoorheen de vezels in verschillende richtingen uiteenstorten, en overal waar zij heengaan, anders in de uiterste dingen optreden, maar nochtans in hun beginsel hetzelfde of het eendere handelen: voorts dat zij betrekking hebben op de zenuwknoten, waarin de zenuw invloeit, en van daar vloeien meerdere vezels uit, en worden uiteengespreid, sommige hierheen, sommige daarheen, die in laatsten niet eender optreden, maar omdat zij uit één zenuwknop zijn, uit één beginsel handelen, en zo nochtans in laatsten naar den schijn oneender handelen, terwijl zij toch in zich het eendere bedrijven

10 [Zie H.V. 5189]

ten aanzien van het einddoel, hetwelk één is; aldus in vele andere dingen, 1748, 2, 3 Nov.

Over den “heiligen geest”.

3838. Er was een subtile geest bij mij, die het subject was van degenen die boven het hoofd arglistig zijn, die in hem een subject hadden gevonden dat zelf geloofde door den heiligen geest te worden aangedreven, voorts dat hijzelf de heilige geest was; want zij die in het leven, zoals de Quakers, menen door den heiligen geest zo gedreven te zijn, geloven in het andere leven gemakkelijk zelf de heilige geest te zijn, omdat zij in het leven des lichaams waren overreed dat die in hen was; en die vooral kunnen het subject zijn van hen die voor heiligen geest vereerd willen worden.

3839. Dat deze geest van geen geweten was, werd bevonden, en dat hij een echtbreker was, omdat hij echtbreuken voor niets achtte; het was bevonden vanuit verschillende dingen die werden ingeboezemd, door echtbreuken te insinueren, door elken band te slaken, en door met verscheidenheid te verlustigen, zonder geweten; of hij in een huwelijk was, dan wel niet, of hij een echtgenoot was, dan wel een echtgenote – dit doorvatte ik vrij klaarlijkend uit de dingen die werden ingeblazen; en deze geest inspireerde een ander zeker iemand om zich niet te bekommeren om geestelijke dingen, noch om bevestigende natuurlijke dingen, die hij geheel en al verachtte en verafschuwde als veil en niks;

3840. plotseling werd hij toen geïnspecteerd door engellijke geesten, die uitgezocht fijn doorvatten dat zulke geesten dan aanwezig zijn, want dezen verdraaien de vaten of ideeën, zodat zij niet kunnen invloeiën; toen hij werd geïnspecteerd, werd hij plotseling uitgerekt in een lange bandage een weinig voor de ogen, waaraan hij werd ingerold, en zo achtergelaten om af te wachten wat hij zou gaan doen; hij trachtte zich te ontrollen, en wrong de bandage op verschillende manieren (volgens innerlijke fantasieën, die niet te doorvatten werden gegeven, maar alleen te zien aan de bandage hoe hij te werk ging); vlak daarop wikkelde hij zich in het buitenste stuk van de bandage in, en ging doorheen de uiterlijke dingen van het linkeroog in het cerebrum, en van daar achterwaarts bijna tot de verbinding van de gezichtszenuw; van daar uit het oog werd hij geworpen tussen de lokken van het hoofd; deze dingen betekenden, dat hij, omdat hij de heilige geest was, alle geestelijke en natuurlijke dingen wilde bezitten, aldus alle dingen weten, zoals de opinie is over den heiligen

geest; vlak daarop verdween de bandage of de lange sluier gelijk een bandage, en maakte zich onzichtbaar, in zijn poging om aldus aan te tonen, en in de mening dat hij de heilige geest was, omdat die onzichtbaar is, en wel voor het linkeroog, alwaar zijn onzichtbare tegenwoordigheid ruimschoots werd doorvat; aldus meende hij het bij te brengen dat hij de heilige geest was; daarna vertoonde hij ook een zeker duister schijnselachtige zoals het schijnsel van den heiligen geest, waarover zij veel plegen te preken, waaronder zij alleen een duister schijnselachtige verstaan, niet echter het verstandelijk schijnsel.

3841. Getoond werd mij daarna, door enig gesprek met hen en met anderen, dat zij boven het hoofd waren, de listigen onder de meer arglistigen, die de heilige geest menen te zijn, en die hem, als subject verkregen, aandreven, en door hem wilden daarstellen dat zij de heilige geest waren; daarvandaan kan het geweten worden hoedanig degenen zijn in het andere leven, die zich voorgeven als heilige geest. 1748, 3 Nov.

Hoe innerlijke boze geesten invloeien.

3842. De listigen die boven het hoofd zijn, vloeiden voor enigen tijd in, somtijds zó subtiel dat ik niet wist dat het uit hen was; somtijds eerder was mij een klaarblijker bespiegeling gegeven, heden nog duidelijker, zodat ik kon waarnemen hoe zij invloeien aan des mensen subtiële denking; welke invloed zodanig is, dat de mens het nooit kan beseffen dat die uit hen is; krachtens een ontwaring, mij door den Heer gegeven, doorvatte ik het zó klaarblijkend, dat ik schier al hun afzonderlijke gemene invloeden waarnam; en als die ontwaring mij niet gegeven was, zou ik geenszins hebben kunnen doorvatten waarvandaan zij waren, te minder afkomstig van hen boven het hoofd, maar alsof in mij, en uit mij, zoals de overige mensen menen, ja zelfs geloven; en dat het uit geesten is, kan ik nu klaarblijker weten dan ooit tevoren: toen zij bemerkten dat ik over hun invloed nadacht, werden zij erg kwaad, en wilden terugtreden, zoals zij zeiden, maar wisten niet waar naar toe.

3843. De dingen die uit hen invloeiden, waren gekant tegen den Heer, en tegen de dingen die des geloofs zijn; zij kwamen elke gegeven begeerte, welke dan ook, in het gevele, en wanneer zij een mens in enige boze begeerte konden houden, dan waren zij in hun leven en verkwikkelijkheid, zoals hun ook gezegd werd: dan menen zij als die mens te leven, want diens leven eigenen zij zich dan toe als het hunne, omdat zij in een eerder leven zijn, en daarom in gezelschap met den mens; doch wanneer er tegenkanting is, zoals bij hem

die zich niet door hen wil laten verderven, maar in het geloof blijft, met zo iemand kunnen zij niet leven, want deze is niet in den stroom van hun leven; het allermeeft blazen zij echtbreuken en haten in, en spannen zich met de meeste energie in om den band van het geweten teniet te doen, zoals zij het bij mij met alle macht probeerden; aldus zijn het echtbrekers in den hoogsten graad, en zonder enig geweten; en toch zijn zij het die zich bovenal voor den heiligen geest uitgeven; en zij die onder hen nog arglistiger zijn, zijn nog hoger boven het hoofd; dezulken bezetten de plaats boven het hoofd, en zij worden volgens de hoogte onderscheiden, omdat zij hoogmoedig waren geweest, van mening de heilige geest te zijn, en zo de mens te kunnen regeren.

3844. Zij vloeien aan lagere subjecten in die bij den mens zijn, en de subjecten weten niet beter dan dat zij de mens zijn; maar in hen vloeien degenen in die boven het hoofd zijn:

3845. Zij worden geregeerd uit den Heer door den hemel, niet met innerlijken invloed, omdat zij geen geweten hebben, en volslagen tegen het geloof zijn, maar met uitwendige banden; want in het leven zijn zij zodanig geweest, dat zij vreesden voor hun leven, voor het verlies van eer en faam, die banden zijn, en voor andere dingen, waardoor zij worden geregeerd, en zo gebogen tot zulke dingen die de Heer toestaat en toelaat, zodat er niets hoegenaamd is wat uit hen ontstaat, dat niet is vanuit vergunning, als het niet boos is, en vanuit toelating, als het boos is; want zij worden gevoerd tot een zeker goede ook door uitwendige dingen, niet echter door hun innerlijke dingen.

3846. De engelen echter, die aan het hoofd zijn, worden onmiddellijk geregeerd door den Heer, voorts door den hemel, en wel uit de innerlijke dingen; ook hebben zij geen vergemeenschapping met degenen die boven het hoofd zijn; zij regeren slechts de subjecten van genen; 1748, 3 Nov.

Over de banden van het geweten.

3847. Omdat de arglistigen die boven het hoofd zijn, geen geweten hebben, maar bij hen de band van het geweten zozeer is gevierd, weten zij niet wat het geweten is, daarom wilden zij bij mij de overreding binnenbrengen dat hetgeen van geen belang was, tot een zaak van het geweten moest worden gemaakt; zo wilden zij omtrent al wat zich maar voordeed, het geweten aanspreken, zonder onderscheid; aldus bij degenen die een geweten hadden, hetzij een waar, hetzij een onecht geweten, opdringen dat het een gewetenszaak was dit of dat te doen, zoals bij mij, wat ik zou eten of wat ik zou gaan kopen

op een bepaalde plaats, omdat de mensen daar rechtschapen waren, en zo voort: daarvandaan zijn ook onechte gewetens, namelijk dat dezulken als het ware met gewetensknaging worden gepijnigd bij het doen van dit of dat, wat helemaal geen zonde is; het werd gegeven hun te zeggen dat zij door het geweten gevoerd zouden worden, als zij niet het boze konden bedrijven; want de duivel is zodanig dat hij door een geweten als het ware wordt gevoerd, omdat hij door angst wordt aangedaan, dat hij niet (altijd) het boze kan denken, spreken, en doen, zoals er ook zekere mensen zo zijn.

3848. Het werd doorvat – hetgeen in zichzelf klaarblijkend is – dat de band van het geweten zich gedraagt volgens de waardigheid en de uitmuntendheid van het goede en ware, zodat die allergrootste gewetensband den Heer geldt, en zo verder de dingen die uit Hem komen, zoals de echtelijke liefde, welke de allerheiligste aller liefden moet zijn, en daarna de liefde voor de kinderen, en zo verder de liefden volgens haar bloedverwantschappen en aanverwantschappen; en daarom gedragen zich de gewetensbanden geheel en al zoals de liefden; 1748, 3 Nov.

Dat de naturen worden binnengebracht door uitwendige dingen.

3849. Vanuit de geesten boven het hoofd, die ertegen gekant waren dat ik dit zou schrijven, werd ik onderricht, dat de mens door uitwendige banden de natuur aantrekt, zodat hij als het ware goed verschijnt, namelijk door de vrees voor zijn leven, voor zijn eer, zijn faam, zijn gewin, en voor de andere dingen die hij liefheeft; en dat die vrees, welke de uitwendige banden zijn, zulk een natuur binnenbrengen, dat zij zich niet alleen wachten, en verborgen te werk gaan, maar ook opdat zij als het ware rechtschapen verschijnen, terwijl zij van binnen wolven zijn, zoals die arglistigen boven het hoofd: daaruit staat vast, wat in het andere leven de straffen zijn, welke tenslotte als het ware een natuur binnenbrengen, zodat men kan worden afgehouden van boze dingen; de geest is daarna niet onkundig van uitwendige banden, maar zij boezemen toch zulk een afgrijzen in, dat de geest in de minste dingen erdoor kan worden afgeleid, want zij hebben als het ware zijn natuur aangestoken [*infecerunt*]; 1748, 8 Nov.

3850. Bij de engellijke geesten zijn banden des gewetens, welk geweten is vanuit den Heer.

Boze geesten voornemens mij te bestoken.

3851. Toen ik naar bed ging, waren arglistige geesten boven het hoofd van plan mij te verderven, en tot mijn verderf riepen zij de ganse hel op, en alle boze en verderfelijke geesten in het rond. Allereerst haalden zij den draak naar hun kant over, maar omdat hij door hen kwalijk was behandeld, werd het hem gegeven zich daaraan te onttrekken; toen trachtten zij de ganse hel op te trommelen, en zo mij te omgeven en met z'n allen aan te vallen, en tenslotte te verderven, wat zij al zo vaak eerder tevergeefs hadden geprobeerd; ik scheen tussen hen te worden opgetild, omdat er verscheidenen waren boven het hoofd, mij bij fantasie tussen elkaar opheffende, opdat ik zo door hen omgeven zou zijn; en daarom verschenen ook de draak en het vuile Jeruzalem ver beneden mij, waarover de draak zich beklaagde; dit doorvatte ik, dat zij door onschuldige personen wilden optreden, onder wier personen zij degenen daarstelden die zij opriepen. David riepen zij ook op, die met zijn aangezicht en lichaam vóór mij verscheen, met zijn werktuigen toegerust, maar hij werd onder gedompeld in een duistere wolk: toen zij enigen tijd aan die fantasieën waren verkleefd geweest, uitspokende al wat zij maar konden, terwijl ik veilig neerlag, niets vrezende, alleen nadenkende over de dingen die zij beraamden, bemerkten zij tenslotte hoe vruchteloos hun pogingen waren, en trokken zij zich terug, bekennende dat het allemaal tevergeefs was geweest, 1748, 4 Nov.

Over de natuurlijke dingen.

3852. Er zijn geesten die niets geven om natuurlijke dingen, hetgeen ik kon opmerken toen ik iets schreef over natuurlijke dingen, namelijk dat die geminacht waren, als van geen waarde, omdat zij alleen geestelijke dingen willen; met hen sprak ik veel, zeggende dat die dingen van dienst zijn om geestelijke dingen te bevestigen, vooral bij zodanigen die in lichamelijke dingen zijn, zowel mensen als geesten, en dat zij los van die dingen niets doorvatten, omdat de natuurlijke en lichamelijke dingen de vlakken van hun denking zijn; voorts dat de orde wordt begrensd in de stoffelijke dingen; en wanneer sommige geesten die verliezen, schijnt het hun toe dat zij niet wat ook hebben om op te staan, zodat het hun toeschijnt voet te verliezen; behalve nog eendere dingen, hetgeen zij ook erkenden; want zij lieten mijn redenen toe, hoewel zij anderszins, naar mij toeleek, aan hun eigen redenen bleven kleven, door te zeggen dat het waar is dat lichamelijke en dergelijke dingen

op zichzelf niets waard zijn, maar dat mensen en geesten zodanig waren, dat zij niet alleen door dezelve worden aangedaan, maar door bevestigingen meer dan door iets anders; voorts dat die dingen hen meer aandoen, en dat de verscheidenheden ontelbaar zijn, waaraan zij zich behoren aan te plooiën om nut te betrachten; derhalve kan het niet anders geschieden, dan dat zulke dingen bevestigend zijn; zeggende eveneens, dat meisjes en vrouwen wanneer zij doorvatten dat er in het andere leven paradijsse dingen bestaan, meer worden aangelokt tot de erkenningen des geloofs, dan anderszins, behalve dat zij door zulke en eendere dingen worden binnengeleid als door gaanderijen.

3853. Het was hun derhalve toegestaan vlamme vuren te vertonen, eerst in een donkere schoorsteen, waar steenkolen lagen, aan den enen hoek, en op de steenkolen iets als een duister ontziend benige; zij zeiden dat die dingen betekenen het schijnsel der lichamelijke of der zinlijke dingen, hetwelk zodanig is. Daarna verscheen de vlam gloeiender, en hoger, onder brandhout, maar het brandhout was verduisterd en ook niet aangestoken; daarvan zeiden zij dat dit het natuurlijk schijnsel betekent, hetwelk zodanig is; de vlam was niet dan geelachtig zoals houtvuur pleegt te zijn; het werd gegeven te zeggen dat de vlam, als het vurige dat daar vanuit den aangestoken rook weg was, alsdan blinkend wit zou zijn; namelijk als de natuurlijke dingen weg waren, die de ontstoken rook zijn, zijnde een vurige dat het duistere zo geelachtig maakt, dat er dan zo van binnen het blinkend witte zou zijn, aldus het geestelijke, hetwelk wordt aangeduid met de blanke vlam.

3854. Daarna werd door hen een vrouw gezien met een korten mantel van een galachtig gele kleur, wier aangezicht was binnetrokken in den mantel, en zo verdween zij; zij zeiden dat door dergelijk geklede vrouwen eveneens de natuurlijke en lichamelijke dingen werden uitgebeeld; maar het werd te denken gegeven, dat als heden ten dage geesten en mensen zonder bekleedsel zouden zijn, en naakt verschijnen, zo zouden zij allerwanstaltigst en allerlelijkst tevoorschijn komen; en daarom is het maar beter dat zij bekleed zijn: 1748, 4 Nov.

Iemand bij mij, slapende.

3855. Er was iemand tot mij gezonden die in zulk een slaap was, dat hij zich niet in het minst bekommerde om de bestokingen van boze geesten, en het werd te doorvatten gegeven dat zodanig de slaap is van sommigen dat zij zich het allerveiligst geloven, omdat zij beschermd worden door den Heer; vanuit

den staat der slaap, en vandaar vanuit de sfeer, werd dit doorvat; de boze geesten bestookten toen, maar zij bekenden dat zij niet wat ook vermochten: 1748, 4 Nov.

3856. ** Zij beeldden voor mij uit hoedanig de gestalte is van hen die zich niet bekommeren om natuurlijke, te minder om lichamelijke dingen, maar slechts om zodanige dingen, waarin geestelijke dingen zijn, namelijk een schone naakte vrouw, de zijde alleen mij toegekeerd; de schouder verscheen, en een deel van den arm, en met haarlokken zedig gesierd; het werd ingeboezemd dat zodanig degenen zijn die alleen door geestelijke dingen worden verlustigd zonder natuurlijke dingen, 1748, 4 Nov.

Dat geesten menen dat dingen zo zijn als de mens denkt.

3857. Toen ik dacht over personen, en eveneens over plaatsen, en wel zonder klaarblijkende bespiegeling, dat ik elders was, en in denking alleen, zoals wanneer de denking wordt geabstraheerd van het lichaam, dan weten de geesten, vooral die verderaf zijn, niet anders dan dat dezelfde personen aanwezig zijn, waarover men denkt, en met wie hij spreekt; voorts weten zij ook niet anders dan dat zij op de plaats zijn waarover men denkt, hetgeen ettelijke malen werd opgemerkt, en tot hen gezegd, hetgeen zij niet kunnen ontkennen, omdat zij ettelijke malen hebben bekend dat het er zo mede is gesteld, want dan zijn zij zonder bespiegeling van plaats, en van dergelijke dingen, waaruit zij zouden kunnen weten, dat het alleen maar een denking is; zulks te meer alnaar zij verder weg zijn; zij die nabij zijn, zoals de subjecten, hebben ook bespiegeling, evenals de mens, zoals een bespiegeling van plaats, van personen, en meer dingen, zonder welke bespiegeling de mens niet in gezelschap kan zijn: weshalve zij die met zichzelf spreken en abstract denken, of bij denking spreken – bij dezulken weten de geesten niet anders dan dat het er zo mede gesteld is (of dat zij werkelijk spreken); en daarom worden dezulken verontwaardigd, vertoornd, naijverig, achtervolgend, haatdragend, bij de denking alleen, aldus opgehitst door de geesten, die niet anders weten, dan dat die personen daadwerkelijk aanwezig zijn.

Over een geslacht van sirenen.

3858. Er zijn vrouwelijke geesten die bovenal begeren in het lichaam te zijn, die wanneer ik eet, willen eten, ja zelfs niet alleen met haar lippen de spijs willen happen, maar ook met de handen naar den mond brengen, zo den smaak te pakken krijgen; door dezulken ben ik ettelijke dagen bestookt, zodat zij, om de dingen te verkrijgen die ik eet, zoals amandelkoekjes, peren, voorts duiven, alsdan de dingen voor de engellijke geesten uitbeeldden die worden aangeduid; vandaar dat genen niet anders weten dan dat het zulke dingen waren, zoals dat die welke overeenstemmen met hun eigen innerlijke dingen, waarin zij, aldus gehouden zijnde, berustten; terwijl toch hun list daarin bestond, dat zij die zo uitbeeldden om mijn lichaam te kunnen bezitten; terwijl het toch ten enen male verboden is, dat de functie van eten en van smaak door een geest in beslag zou worden genomen, 1748, 4 Nov.

Wie des nachts belagen.

3859. Er waren degenen die mij des nachts belaagden, toen ik sliep; ontwaakt zijnde voelde ik een groot iemand aan den rug, die derhalve zachtjes was neergelegd, en onder het neerschuiven gedurig het geluid gaf van een schor gepraat; de geesten waren verwonderd waarheen hij wel geschoven zou worden; hij werd gevoeld aan de billen, en dat hij daar neergeduwd zou worden in de hel der uitwerpselen; want des nachts den mens belagen wanneer hij slaapt is abominabel, en daarom halen dezulken die straf op hun hals, 1748, 4 Nov.

Over den gemenen natuurlijken zin. ¹¹⁾

3860. Eerder is gehandeld over hen die den gemenen zin [*sensum communem*] uitmaken; nu, op een laat uur toen ik naar bed ging, hoorde ik een dreunend gesuizel [*susurrus tonans*] rondom de ganse streek van het achterhoofd, aanhoudend, en wel neerdalend vanuit een hogere plaats boven het achterhoofd; hetgeen door geesten word doorvat, maar wie het waren, weet ik niet; zij konden ook niet spreken, zoals anderen, en daarom werd mij gezegd dat zij betrekking hadden op den onwillekeurigen gemenen zin, of van het

¹¹ Zie hiervoor ook H.V. 4325, 4329, waar het onderwerp in nog voller licht treedt.

cerebellum, zoals de vroeger verschenenen op den willekeurigen gemenen zin; gezegd werd, dat zij goed des mensen gedachten [*cogitata*] konden doorvatten, maar niet uiteenzetten en uitspreken, zoals het cerebellum, dat alles doorvat wat het cerebrum doorvat, maar het nochtans niet uit, of het zo kan denken of spreken, wat het cerebrum vóór heeft op het cerebellum; er werd gezegd aangaande hen dat zij de afzonderlijke dingen konden doorvatten, maar omdat ik hen niet doorvatte, en ook zij niet mijn gedachten opwekten, zoals de vorige geesten en anderen, kon ik niet anders dan vanuit de gezegden van anderen weten, dat zij alle gedachten uitgezocht fijn beseften, zoals zij nu ook willen; want het cerebrum is in een gewoel, maar het cerebellum is in rust.

3861. Toen hun klaarblijkende werking in het gehele gebied van het achterhoofd ophield, of hun dreunend gesuizel, werd hun werking getoond, welke zich voornamelijk uitstrekt in de uiterste dingen des lichaams, en waarvan de eerste werking werd bepaald tot het ganse aangezicht, daarna zich terugtrok naar het linkerdeel van het aangezicht, en verder naar het oor, welke werking werd gevoeld door den invloed als het ware van een allerzachtste ietwat koele bries, niet als een gevoelde wind; de invloed schreed zo voort van het ganse aangezicht naar het linkerdeel van het aangezicht, voorts tot het oor, waaromheen die klaarblijkkender stand hield; waarmede werd aangeduid, hoedanig de werking van dien gemenen of onwillekeurigen zin was geweest van den eersten tijd aan, en hoe in den voortgang; en dat zij heden rondom het linkeroor is; de natuurlijke gemene invloed strekt zich vooral uit in het aangezicht, en in de streek der lenden; de overige lichaamsdelen hangen meer af van den wil, of van de spieren door de vezels van het cerebrum, maar met het aangezicht is het niet zozeer het geval, zoals hieruit vaststaat dat niet alleen aan het aangezicht ingegrift verschijnt de animus, of des mensen aandoeningen, maar dat de aandoeningen en de begeerten zich op natuurlijke wijze vertonen in het aangezicht, zonder des mensen wil, zoals vrees, eerbied, schaamte, de geslachten en soorten van blijdschap, waarover gezegd werd dat zulke gevoelens verschijnen in des mensen aangezicht, wanneer zij zich voordoen, behalve andere, zoals een ieder bekend is, namelijk dat de mens terstond vanuit iemands aangezicht weet welke veranderingen van diens animus plaats grijpen, zulks uit het cerebellum, door deszelfs vezels.

3862. Getoond werd eveneens, dat een gemene zin ook werkt in het gebied der lenden door hun eenderen uitwendigen invloed, gelijk als een aanwaai [*afflatus*], die de lenden in beslag neemt, niet echter de geslachtsdelen; want de gemene werking van het cerebellum is, behalve in het aangezicht, ook rondom de lenden, waar verscheidene zenuwen van het cerebellum

samenvloeien, terwille van de voortplanting, welke natuurlijk is; ook weet de mens dan niet hoe zich alle dingen aanplooiën, want de voortplanting is onttrokken aan bijna alle dingen van des menschen willijke dingen; het werd gezegd dat de principale oorzaak der bewegingen van die streek is terwille van de voortplanting, en dat de secundaire oorzaken daaruit voortvloeien, dat de mens kan neerzitten, en de lagere delen bewegen, tot verscheidene nutten: maar dat het was beaamd, dat het principale einddoel dat der voortplanting is.

3863. Wat betreft de voortschrijding van den natuurlijken gemenen zin in het aangezicht – dat het eerst het ganse aangezicht in beslag nam, daarna het linkerdeel van het aangezicht, tenslotte slechts het oor – nu is het mij gegeven te doorvatten, dat oudtijds, toen de menschen als het ware in den staat der ongereptheid verkeerden, toen de natuurlijke werking, bijgevolg van het cerebellum, zich onmiddellijk vertoonde in het ganse aangezicht, zowel de veranderingen van hun aandoeningen of hemelse dingen, welke zijn van de rechterzijde van het aangezicht, als van de geestelijke dingen, zijnde van de linkerzijde van het aangezicht; toen de aandoeningen van het goede ophielden, en slechts schandelijk begeerten opvolgden, toen trad de natuurlijke werking in het rechterdeel van het aangezicht terug, en begaf zich in het linkerdeel, waarin zij optrad uit geestelijke dingen, aldus in de omgekeerde orde, namelijk niet uit de hemelse dingen tot de geestelijke, of van rechts naar links, maar van de geestelijke dingen tot de hemelse, dus van links uit; maar het is niet geoorloofd van links naar rechts, of van geestelijke dingen naar hemelse; en daarom wordt de rechterzijde van het aangezicht bewaakt door den Heer, opdat niet de invloeden van links uit zich daarheen uitstrekken; hetgeen vaststaat vanuit het geloof, namelijk dat geloof is zonder aandoening van het goede, aan welk geloof het niet is toegestaan binnen te treden in de aandoeningen van het goede, dus in de hemelse dingen; en daarom is het gescheiden; en heden is het geloof wetenschappelijk, of van het geheugen, door middel waarvan de menschen den hemel willen binnentreden, alhoewel algeheel verstoken van de aandoening van het goede, of van de liefde; want zij menen dat zij, als zij maar geloof hebben, gezaligd zullen worden, terwijl het leven daartegen indruist, zijnde een leven van louter begeerten.

3864. Dat de invloed zich terugtrekt naar het oor, betekent dat deze daar heden is blijven staan, en dat het geloof er slechts een vanuit het gehoor is, bijgevolg van het geheugen; waarmede zo in het algemeen wordt aangeduid door den invloed van het gemoed of van den animus, bijgevolg de invloed der natuurlijke aandoeningen in uitersten hoedanig de mens van binnen is; want wanneer de innerlijke en de uiterlijke dingen samenstemmen, dan openbaren

zij zich in het aangezicht, zoals bij de bewoners der andere aardbollen, die met het aangezicht spreken, zodat zij vanuit het aangezicht kunnen weten welke hun aandoeningen zijn, zowel de hemelse als de geestelijke, zodat het aangezicht spreekt.

3865. Getoond werd daarna, hoe de invloeden in de aangezichten zich heden gedragen, welke invloeden niet natuurlijk zijn, maar fictief en dus geveinsd alsof natuurlijk, terwijl zij toch willijk zijn, aangeleerd, en zo de natuurlijke nabootsende, want de mens neemt door aanwennen de gewoonte en vandaar de natuur aan, zodat hij met het gelaat het goede veinst, en het boze denkt, welke veinzing van aangezicht heden zo gewoon is, dat de mensen geheel en al als het ware de natuur nabootsen, zodat men niet anders kan weten dan dat iemand ook zo is als hij denkt, de een meer, de ander minder, hoewel er toch nog bij verscheidenen een rest van natuurlijke blijft.

3866. Er werd getoond, hoedanig heden degenen zijn die betrekking hebben op den natuurlijken gemenen zin; er volgde een invloed die niet een sonoor gesuizel was, maar een enigszins koude invloed van hen die den natuurlijken gemenen zin uitmaken, in het ganse aangezicht, zowel in het rechterdeel als in het linkerdeel ervan; de invloed was wederkerig, snel, trillend, vanuit nogal toegespitste krachten, aldus invloeiende; en wel begon en eindigde het rondom de ogen, en van het linkeroog als het ware zich uitstreckende, zo in het aangezicht;

3867. hoedanig zij waren, werd doorvat en slechts enigermate getoond, omdat hun handelingen zo schandalig waren, dat het louter gruwelen waren, zoals dat grote honden, wolven en smerige dieren werden losgelaten op mensen, op onschuldigen, op kleine kinderen, om hen schandelijk te verscheuren, welke tonelen, omdat zij zo afgrijselijk waren, en talrijk, mij niet dan duister werden vertoond, maar nochtans zichtbaar, hoe goddeloos en afzigtelijk, te vergelijken met de verscheuringen aangericht door de Spanjaarden in Amerika, waar zij de heidenen opspoorden door honden, en gruwelijk lieten verscheuren.

3868. Zodanig zijn heden degenen die betrekking hebben op den natuurlijken gemenen zin, want nu hebben de vezels van het cerebrum zich ingedragen in het aangezicht, en verrichten heden de dingen die niet van de functie van het cerebrum zijn, maar van het cerebellum. Het verscheen ook hoe schandelijk zij wonen, en die verscheuringen uitvoeren, zowel in waak als in slaap; maar het is toegelaten dat in herinnering te roepen. Het werd gezegd dat het in duistere plaatsen geschiedt, en dat het rovers en dieven zijn, en dat zodanigen heden den natuurlijken gemenen zin uitmaken; daarom ook wonen de rovers

onder het achterhoofd, waarover hier en daar eerder dat zij daar wonen; waar vroeger de woonplaats der hemelsen was, is heden de verblijfplaats van de ergste rovers en dieven, die schandelijkheden bedrijven; zodanig zijn heden degenen die den gemenen zin van vooral de Christenen uitbeelden ten aanzien van het aangezicht, en omdat zij bovenal echtbrekers zijn, maken zij ook de huwelijken gemeengoed, bij degenen vooral die in waardigheid zijn.

Dat zij door hun eigen ideeën ook worden gestraft.

3869. Er waren geesten bij mij, die geen subjecten hadden, maar nochtans probeerden door de allervuilste ideeën in te vloeien; en daarom maakten zij hun ideeën zichtbaar bij mij, hetgeen in het andere leven pleegt te geschieden, namelijk dat ideeën zich zichtbaar vertonen, of dat zij door fantasieën iets kunnen vertonen zoals zichtbaar elders, terwijl het toch niets is dan fantasie; en daarom vertoonde een vrouwelijke geest in idee een klein kind vóór mij, en het werd te doorvatten gegeven dat het alleen maar een fantasie van iets was, aldus zichtbaar gemaakt; en daarom werd zij heengeleid tot haar zichtbaar kindje, en daartoe aangezet om zulk een object alsof het een hond was met haar mond te grijpen, en zo met den hond of was het een muis, in den mond weg te vluchten naar achteren, waar zij gruwelijk werd gemarteld, met braken, en zelf verkeerd in vuilnis, waarmede zulke dingen worden uitgebeeld; want wat zij beraamde, was allerlistigst.

3870. Een andere geest probeerde ook iets eenders door fantasieën te doen, maar iets wat een man moest betekenen; maar het verscheen terstond als onbezielde, en als een vuil houtig iets; ook hij werd gedwongen de fantasie op te nemen, waarmede hij, de man, veranderd in een bandage, werd rondomwikkeld, waaruit hij zich niet dan met de straf van een erge marteling kon ontwarren; 1748, 5 Nov.

3871. Bovendien werd ik den gansen nacht door bestookt door zeer vele dergelijke en nog allerergste andere geesten, waarvan ik omringd was; toen goede geesten begonnen te wanhopen of ik daarvan ooit bevrijd zou kunnen worden, werd gezegd dat ik door den Heer beschermd was den helen nacht lang, want het waren de ergsten, zoals zij die nu beschreven zijn, zowel zij die onder het achterhoofd wonen, als zij die den vuilen en natuurlijken gemenen zin weergeven, aldus bestaande uit een omvangrijke bende van rovers, dieven, en het toppunt van echtbrekers en echtbreeksters.

Over het Koninkrijk des Heren.

3872. Iemand die in het leven des lichaams machtiger was geweest dan anderen, behield het in het andere leven dat hij ook daar wilde overheersen; het werd hem gezegd, dat hij nu in een ander rijk is, hetwelk eeuwig is; en dat zijn heerschappij op aarde toen hij stierf, ook den geest heeft gegeven en gestorven is; en dat een ieder thans niet is gewaardeerd dan volgens het goede en het ware, en volgens des Heren barmhartigheid, waarin hij moge zijn; zoals op aarde niemand is gewaardeerd dan om zijn schatten en om zijn genade bij den vorst, evenzo in dit rijk; de schatten hier zijn het goede en het ware, en de genade bij den vorst is de barmhartigheid des Heren: als hij anders zou willen overheersen, zo is hij een rebel, want hij is in het rijk van een Ander: aldus een klein weinig vermaand zijnde, sprak hij nu niet veel.

3873. Het werd doorvat, dat er zulk een evenwicht heerst, dat het boze terugkeert op hem die het boze bedoelt en begaat; aldus dat er ook zulk een orde is, dat hij die voor zich goede doelen heeft, dus die het goede en het ware bedoelt en bedrijft, tot dat goede terugkeert, zodat de goeden hem verontschuldigen, en alles ten goede keren, mits zijn einddoel goed is, aldus dat hij beloond wordt, 1748, 5 Nov.

Over een schonen vogel; de bewoners van Mars.

3874. Het werd getoond, dat een schonen vogel de bewoners van Mars betekent, met wie ik op dien dag sprak, en zeide, dat hij die door de lenden heen oprees tot aan de borst, en mij overreedde dat hij de Heer was, en den vogel wegnam, en hem vlak daarop weer vrijliet, degenen zijn die menen te zijn in de erkentissen van het ware geloof, want de Heer is in de goede en ware dingen des geloofs; vanuit deze zijn zij overreed en weten zij, dat zij in den Heer zijn; zij zeiden dat zij niet in de erkentissen, maar in de aandoeningen zijn; het werd gegeven te zeggen, dat zij vanuit de aandoeningen waren welke de erkentissen hebben, zoals de vernedering met zich heeft dat men niets is, en de Heer alles is; de aandoening of de liefde jegens de gade, heeft met zich dat de echtelijke liefde de voornaamste van alle liefden is, want de echte echtelijke liefde heeft met zich alle erkentissen aangaande de echtelijke liefde niet alleen, maar ook aangaande de overige liefden daarvan in orde afgeleid; aldus jegens de kinderen, zoals eveneens vaststaat vanuit de huwelijkse instelling,

3875. en omdat bij de bewoners van dezen aardbol bijna alles in vergetelheid is geraakt wat de echtelijke liefde is, kan het vooral aan de vogels geweten worden dat de echtelijke liefde alle erkentenis met zich medebrengt, niet alleen hoe zij verbonden worden, maar ook hoe zij samen nesten maken, eieren leggen, daarover broeden, dezelve uitbroeden, de jongen beschutten en beschermen, voeden, en meer dingen; aldus volgt uit de aandoening alle erkentenis; en daarom is hij die in de aandoening van het ware geloof is, in de erkentenis van alle dingen ervan; doch wanneer de aandoening ophoudt, dan blijken de erkentnissen langs een anderen weg te worden ingeboezemd, namelijk langs den uitwendigen weg of door het oor, welke weliswaar voor de onwetenden verschijnt alsof die de Heer was, want door de dingen die gezegd zijn vanuit de erkentnissen des geloofs, wordt erkend of het de Heer is; maar omdat het erkentnissen zijn, en geen aandoeningen, zijn het niets dan nabootsingen van den Heer zonder leven, zoals een vogel verandert in een onbezielde paarlachtige, die nochtans wegvliegt, en schoon verschijnt, maar toch zonder leven was; het werd mij naar het leven getoond hoe erkentnissen die niet uit aandoening ontstaan, zijn zoals zulke onbezielde paarlachtige vogels, en wat daarmee was aangeduid, namelijk dat de doorvatting was dat het niet uit den Heer was, maar dat het in de afzonderlijke dingen was vanuit henzelf, maar stilzwijgend; en zelfs doorvatte ik, dat het vanuit mijzelf was, welke staat die was van zekere bewoners van Mars boven mij, die hun eigen staat aan mij ingaven, in welken staat ik voelde dat het vanuit mij was, in de afzonderlijke dingen, aldus dat het niet de echte staat was; en deze staat is er, wanneer de aandoening als het beginsel der erkentnissen ophoudt, en dezelfde erkentnissen aanblijven; vanuit de doorvatting heb ik toen eveneens geleerd, dat zodanig de paarlachtige vogel is.

3876. Met een stille spraak sprak ik met hen, zeggende dat in de erkentnissen van het ware geloof aandoeningen kunnen gegoten worden tot een gelijkenis ervan; dat de denking aandoeningen kan opwekken; maar dit geldt vooral voor de begeerten, namelijk dat dan de denkingen dezelve opwekken; doch wanneer het de aandoeningen van het ware geloof zijn, dan worden zij uit den Heer aan de erkentnissen van het ware geloof ingegoten en levend gemaakt; maar dan worden zij tot een andere vogel, die goed is, maar van donkerder kleur. Daaruit stond vast, dat die de bewoners van Mars betekende, diegenen namelijk, die nu allengs van den staat der ongereptheid, zoals zij dien noemen, beginnen af te buigen, en toch nog menen den Heer te zijn; en bij wie de doorvatting niet langer is: 1748, 6 Nov.

Over dromen.

3877. Des nachts droomde ik, en toen ik ontwaakte, sprak ik met de beide geesten die in den droom waren verschenen, en zij erkenden dat zij het geweest waren; en daarna sprak ik met een zekeren engellijken geest, in wien, toen hij in den staat van slapen was, iets werd ontwaard van in te vloeien uit den Heer, hetgeen hij ook erkende: daaruit stond vast dat er geslachten van dromen zijn; het ene vloeit in door geesten die optreden als de personen die in den droom worden gezien, en geheel en al zo als het in den droom verschijnt; het andere geslacht, waarover eerder, bestaat uit dingen die worden geïntroduceerd door hen die vooraan boven zijn, welke merendeels uitbeeldingen zijn, en hoewel eender personen worden binnengebracht, zijn het slechts de uitbeeldingen ervan. Het derde geslacht is uit den Heer, door den hemel heen middellijk, ofwel onmiddellijk. 1748, 6 Nov.

Over den vredigen staat.

3878. Er was een geest boven mijn hoofd, die met mij sprak; vanuit den klank doorvatte ik, dat hij die met mij sprak, in een staat van slaap was, en wel alsof niet in slaap; hij vroeg over dit en over dat, en wel zoals zij die klaar wakker zijn, en met zulk een voorzichtigheid dat een wakkere niet voorzichtiger had kunnen zijn, zodat niets op slaap wees, dan alleen het geluid; ik doorvatte dat goede innerlijke engelen doorheen hem spraken, en hij in dien staat doorvatte en voortbracht wat gezegd werd; ik vroeg hem aangaande dien staat, en zeide hem dat hij in zulk een staat was, en niet iets anders sprak dan het goede en het ware; en dat hij doorvatte als iets anders was, en dat hij wanneer het iets anders was, het niet zou toelaten, of uitspreken; aldus was hij in dien staat zoals iemand die wakker is; maar omdat het in een staat van slaap was, zeide hij dat die staat een vredige staat is; diens verkwikkelijkheid daarvandaan doorvatte ik daarvanuit dat ik in een eenderen staat van liefde was, want ik ben zonder enige bezorgdheid en kommer over de toekomst; aldus kunnen zij eveneens nutten betrachten; 1748, 6 Nov.

Over een onverstaanbare idee; ook over den vogel, en de bewoners van Mars.

3879. Toen ik sprak met hem die in een vredigen staat was, waaromtrent ik nu doorvat dat zij betrekking hebben op den *longitudinalen sinus* in het cerebrum, want die is gelegen tussen de beide hemisferen van het cerebrum, en aldaar in een rustigen staat, onbekommerd daaromtrent hoe de hemisferen van het cerebrum in beroering zijn, want hij is gans en al in het midden;

3880. toen waren daar geesten die zich inboezemden, en wel naar het voorste deel van het hoofd, zo dat hij toen gedwongen was terug te treden, tot de ene zijde; hoewel hij aanbleef, trad hij terug, om plaats aan hen te geven, opdat ik zou doorvatten wie en hoedanig zij waren; hij zeide ook dat hij terugtrad; deze geesten gingen te werk zoals een zachte stroom, en dat voor enigen tijd, en ik doorvatte ook niet wat ook; zij golfdén zachtjes, zo sprekende onder elkander, maar noch de geesten rondom mij, noch ikzelf, verstonden wat zij onder elkander spraken.

3881. Uit de engelen door de geesten werd ik onderricht, dat het de bewoners van Mars waren, die onderling zo spraken, dat geen geest het kon verstaan; zij onderrichtten mij ook, dat zij een zodanige spraak onderling hebben, dat geen geest die kan verstaan; en daarom wanneer zij niet willen dat anderen doorvatten wat zij zeggen, dan spreken zij onderling aldus, dat wanneer de anderen niet doorvatten, alsdan maar heengaan; doch ik was verwonderd dat zulk een spraak bestaanbaar is, want elke spraak, welke dan ook, heeft nochtans ideeën met zich, want een spraak zonder ideeën hield ik voor niet mogelijk; zij zeiden, dat in die spraak op zekere wijze ideeën zijn geformeerd, welke niet verstaanbaar zijn voor anderen; en daarom zorgen zij ervoor, dat er niet iets van aandoening in is; als er iets van aandoening in is, dan doorvatten genen het terstond daarvandaan; maar zij spreken zo met zonder aandoening geformeerde ideeën; (nu doorvat ik, dat dit eveneens een gewoonte is, die niet goed is; want spreken zonder aandoening is eveneens de paarlachtige vogel; want waar geen aandoening is, daar is geen leven, hoewel er leven schijnt te zijn; en zo kan de vogel nochtans vliegen, want een vogel betekent denking, en een paarlachtige vogel een denking zonder aandoening; ik doorvat ook dat de Marsbewoners zulk een spraak over zich hebben gebracht, omdat zij in erkenissen zijn, en van de aandoening zijn teruggetreden, qua principe, zodat zij eender spreken, aldus vanuit denking, niet uit aandoening, hetgeen de paarlachtige vogel is).

3882. Ik was eveneens door hen onderricht over de hoedanigheid dier ideeën, namelijk dat het, omdat zij door de lippen spreken, vanuit de allerverscheidenste plooiingen der lippen, voor diegenen opperbest bekend, die in zulk een spraak zijn; en die de onderscheiden der plooiingen en vormen in de lippen zien, voorts ook de beweginkjes der plooiing, de applicaties der tong, de spits ervan, vooral, welke allemaal, zo talrijk als zij zijn, samenwerken; en deze dingen kunnen aan de bewoners van dezen aardbol niet bekend zijn. De aardbewoners hebben van de aarde en haar objecten zich ideeën gevormd, en alleen wanneer zij denken, representeren zij zulke vormen, eenvoudige en meer en meer samengestelde, (wat kan vaststaan vanuit de spraak der woorden, waarin eveneens zulke eenvoudige en verschillend samengestelde vormen zijn, volgens welke zich de tong, het verhemelte, de neusvleugels, de lippen ook aanpassen); maar de vormen der Marsbewoners zijn nog subtieler van vorm, omdat hun spraak er een is der lippen, en zo veel voller dan de spraak der woorden; er zijn zodanige kunstmatige vormen die zij bezigen zo vaak zij hun ideeën vertonen; en alsdan, wanneer zij spreken, zorgen zij er ten zeerste voor dat er niet enige idee der denking in aanwezig is, welke zij handig weten te verwijderen, zodat het louter een representatie van zulke dingen is, zonder een idee der denking, waarvanuit anderen hen terstond zouden verstaan,

3883. maar zij zorgen er eveneens voor dat er daarvandaan geen klaarblijkende idee der denking zij, welke zij ook weten weg te moffelen, en zo te verbergen. Zulk een spraak was mij ook eerder te doorvatten gegeven door middel van representaties alleen, namelijk van de beginselen van het cerebrum en van hun organische vormen; voorts doorvatte ik dat ik door zulke uitbeeldingen kon spreken, zodat anderen het niet verstonden; en eveneens sprak ik zo met engellijke geesten, en toen zeiden de overige geesten dat zij het niet verstonden: maar het geschiedt dan wanneer de ideeën aan de vormen worden onttrokken; aldus was het mij niet dan een paar maal toegestaan zo te spreken, maar daarna niet; wanneer ik nadien sprak, was het met een spraak van uitbeeldingen met ideeën, aldus door anderen verstaan. De geesten van Mars zeiden, dat zij er ook voor zorgden dat er geen aandoening zij; daarvandaan zouden andere geesten bekennen wat zij dachten of wat zij spraken: daaruit blijkt eveneens, dat zodanig de paarlachtige vogel is, vooral wanneer zulks tot gebruik en gewoonte komt.

3884. Toen zij zo onderling spraken, werd het mij ingeboezemd om te denken over de schaamte, namelijk of de geesten van onzen aardbol zodanig waren, dat zij door schaamte zouden worden aangedaan, wanneer zij andere geesten

bestoken; voorts doorvatte ik bij mij schaamte, denkende dat het goed zou zijn, dat zij niet bestookt zouden worden; toen ik dit dacht, bekenden de geesten van Mars, dat dit het was waarover zij onderling spraken in hun eigen spraak, waarvan zij meenden dat die door niemand zou kunnen worden verstaan; en daarom waren zij verbaasd, waarvandaan het kwam dat dit ontdekt was; het werd hun gezegd, dat het nochtans wordt verstaan door de engelen, en dat het zo aan mijn denking was ingeboezemd.

3885. Daarna vloeiden de geesten van Mars in, van een hogere plaats, in mijn aangezicht, door een voelbaren invloed, gelijk als een teerste regen in dichte strepen, zeggende, dat zij zo spreken met de bewoners van hun aardbol; maar het werd gegeven te zeggen dat deze invloed uitwendig is, en dat zij zo niet kunnen invloeden in de ideeën der bewoners; maar het werd te weten gegeven, dat hun spraak eender is als de vorige, maar aan de gemene eendere, namelijk dat zij zich eender een spraak formeren vanuit de variaties van het aangezicht, welke zij voorts ideaal onder elkander uitbeelden, want waar een bijzondere is, daar is een overeenstemmend gemene, zodat er een gemene van die spraak is.

3886. Of zij zo invloeden in de bewoners van hun aardbol, weet ik nog niet voor zeker; als zij zo invloeden, is het met goed, want zo vloeien zij aan het uitwendige aangezicht in, en niet door ideeën, wat alleen kan zijn voor hen die in erkennenissen alleen zonder aandoening zijn; ofwel wordter soms aangeduid dat van hen, die zodanig zijn, de inwendige dingen in de uitwendige zijn heengegaan, en er zo door de uitwendige dingen vergemeenschapping is met de geesten? 1748, 6 Nov.

3887. Zulk een spraak brengt met zich mede, dat zij niet oprecht is, want zij die oprecht zijn, willen dat de anderen mogen weten al wat zij denken, en de algehele hemel inclus, doch wanneer zij in zulk een spraak zijn, dan nemen zij vandaar de gewoonte aan over anderen te spreken, en over hen te oordelen, en zo zichzelf boven de anderen te verkiezen; want zulk een spraak, vooral onder de geesten, brengt dat met zich mede. Dit is gezegd in de tegenwoordigheid van hen die zodanig zijn.

3888. Zij die erkennenissen zijn, aldus teruggetreden zijnde van de aandoeningen, zodat zij vanuit zichzelf leiden, gelijk door mij werd doorvat, zonder de perceptie, waardoor zij zouden kunnen weten of het van den Heer is, hebben betrekking op het innerlijk vlies van den schedel, waaraan is toegevoegd het *pericranium* van buiten; doch wanneer zij zulk een spraak beginnen te gebruiken, en daarin behagen scheppen, zo beginnen zij betrekking te hebben op dat vlies van het zelfde orgaan dat toegekeerd is tot de beenderen van den schedel, in welke beenderen het verhardt, want

de beenderen ontstaan daaruit; daarom verliezen zij zo eveneens het leven der erkentissen, wat de uitersten uitmaakt; want wanneer zij verlustigd worden met zulke uit zich geformeerde ideeën, dan beginnen zij kwaad te denken over de anderen, en goed over zichzelf, aldus anderen verachtende, en zichzelf verheffende; welk leven aanvangt kraakbenig te zijn, daarna benig; wanneer zij dan menen dat geen ander hun spraak kan verstaan, worden zij tenslotte ook daarheen getrokken dat zij kwaad gaan spreken over den hemel, en misschien eveneens over den Heer; aldus wordt hun hemels leven allengs verkeerd in geen leven.

3889. Het werd gegeven hun spraak te vergelijken met de spraak der potsenmakers op dezen aardbol, die met hun vingers spreken, en met verdraaide woorden, of anderszins, waarop dan degenen lachen die ernstig zijn, 1748, 6 Nov. Het werd gegeven eraan toe te voegen, dat zij, om niet door anderen te worden verstaan, de ideeën der denking aftrekken van anderen, en zo ongemerkt van henzelf; ten aanzien van de aandoeningen net zo; wat dan overblijft, zijnde uitwendig zodanig als dat van de woorden op onzen aardbol, waarin als het niet ideeën zijn, niets van leven is, wordt vanuit aanwendsel, vooral wanneer zij in zulk een spraak behagen gaan scheppen, een zodanige gewoonte, dat zij concluderen vanuit vormen; zo hebben zij slechts uitwendige ideeën, aldus zelfs niet eens zoals het geesten betaamt; daaruit ontstaat dat benige, wat van geen leven is; dit is tot hen gezegd.

Over Dippel.

3890. Dippel sprak met mij, en ik vroeg hem wat hij had geloofd aangaande geesten; hij zeide weliswaar geloofd te hebben dat de geest na den dood leeft, maar dan een duister leven; hij zeide niet anders te hebben kunnen geloven, omdat als het leven van het lichaam wordt afgetrokken, alsdan datgene wat over zou hebben te blijven, duister zou hebben te zijn; hij kon wel niet anders dan aldus denken, daar hij het leven in het leven des lichaams had gesteld, alhoewel hij een geest erkende waarover hij echter geen andere idee had dan van een spook; omdat hij toen in zulk een duister leven leefde, werd hem gezegd dat een geest in het hoogste licht is, in het hoogste inzicht, in wijsheid en in gelukzaligheid of in de opperste verlustigingen, oprijzende vanuit de aandoeningen van het goede. 1748, 6 Nov. Hij bevestigde zijn mening in het leven des lichaams, omdat hij zag dat de brute dieren eveneens een leven hadden bijna zoals de mensen, en omdat hij een geest beleed als iets aan den

mens toegevoegd boven de beesten, maar als iets dat duister was, drong zijn idee niet innerlijker door.

3891. Omdat Dippel verontwaardigd was dat ik die dingen zou bekend maken, sprak ik met hem, en vroeg hem ook: Wie verstaat meer, hij die veel valse dingen weet, of hij die slechts een weinig ware weet; hij kon niet anders antwoorden dan degeen die slechts een weinig ware weet: hij wilde daarna redekavelen over den grootsten mens, dat deze invloeit in het menselijk lichaam; daarom werd hem gevraagd hoe hij dat verstaat dat de denking, die geestelijk is, de spieren van het ganse aangezicht beweegt (en nu, dat het alle organen der spraak zo doet), en dat de wil de spieren van het ganse lichaam beweegt, daar de wil geestelijk is, het andere echter lichamelijk; maar hij wist niet wat te antwoorden: ik sprak verder, over het streven, of hij wist dat het streven de daad voortbrengt, en dat de actieve krachten wederom terugkeren tot het streven; hij zeide dit niet te weten; en daarom werd hem gevraagd hoe hij dan wilde redeneren, als hij zelfs de regels niet kende; dan is het met redekaveling gesteld als met stof verstuiven, van geen samenhang; ook daarop kon hij niet antwoorden. 1748, 6 Nov.

Over de vrijheid.

3892. Het werd doorvat, en gezegd tot een goeden geest van Mars, die bij mij was, dat aan den mens zijn vrijheid wordt gelaten; en als hij niet hervormd kan worden terwijl het hem toeschijnt vrijelijk te handelen, zo kan hij geenszins hervormd worden door wonderen, of daardoor dat hij met geweld wordt gedwongen, en afgehouden van het boze; want dat wat niet vrij is of wat gedwongen is, zaait nooit een geloof in dat blijft in het andere leven; hetgeen de oorzaak is, dat den mens zijn vrije wordt toegelaten, en dat den mens de vrijheid geenszins wordt afgenomen, voor zoveel hij weet; doch terwijl hij het niet weet, worden zijn begeerten gebogen door den Heer, buiten zijn weten om; en dan meent hij zichzelf nochtans vrij; en daarom wordt in vrijheid het geloof ingeworteld, wat een verborgenheid is; en daarom is het een valsheid dat verscheidenen menen dat de Heer de mensen zou dwingen tot het goede, en afhouden van daadwerkelijkheid, dus van de vrijheid, 1748, 6 Nov.

Over boze geesten.

3893. Aan een engellijken geest van Mars, die met mij was, werd het gegeven – toen hij doorvatte dat zo vele dingen door boze geesten werden binnengebracht in mijn denking, omdat hij in een subtieler doorvatting was – te doorvatten in welk een grote mate de boze geesten invloeden; en hij was verwonderd dat hij van overal vandaan de strevingen doorvatte om het boze te berokkenen; maar omdat die niet tot mijn doorvatting komen, besefte ik dat deze pogingen van het boze zijn uit een sfeer rondom, maar dat zij door den Heer worden afgewend van in te vloeien, zodat het de aanhoudende invloeden van boosheden uit geesten rondom mij zijn; en daarom, als de Heer niet beschermde, zou niet alleen ik, maar ook alle mensen van dezen aardbol, elk kleinste moment vergaan, 1748, 6 Nov.

Over sferen.

3894. Het werd opgemerkt dat, zoals wanneer paardenmest werd gezien, zekere geesten de sfeer daarvanuit oprijzende niet konden verdragen, namelijk van de redekavelingen bij de bozen, en misschien de bevestigende sfeer van wetenschappelijkheden bij de goeden; aldus in andere gevallen, zoals wanneer ik boter op brood at, dan waren zekere geesten, of een gezelschap van geesten, zó verontwaardigd dat zij mijn tong kwaad wilden doen, zeggende dat zij het niet konden verdragen, ter oorzaak hiervan dat boter het hemelse betekent, vandaar de sfeer der goeden, welke de bozen niet konden verdragen; en daardoor (zeiden zij) moest ik mij langen tijd van boter onthouden; eender dat de ene thee-pot meer behaagde dan de andere, enig en alleen hierom wijl zij daaruit een sfeer haalden die minder geestelijk was. Aldus in tal van andere dingen, die ik at en dronk, zoals melk en andere dingen; waarvanuit vaststaat, dat de geziene overeenstemming van de geestelijke of de hemelse sfeer moet worden in stand gehouden, welke (evenwel) niet kon worden verdragen; eendere dingen meer overkwamen mij, waarover het niet gegeven wordt te bespiegelen; 1748, 6 Nov.

Over hoogst wulpse deernen.

3895. Boven mijn hoofd spoelden [*alluebant*] zekere vrouwelijke geesten aan met een tamelijk zachte golving boven het hoofd, agerende van het voorhoofd op het hoofd tot het midden: welke geesten het waren wist ik niet; toen verschenen zij sneeuwig naakt, hetgeen betekende dat zij onschuldig waren, want onschuldigen vertonen zich sneeuwig naakt, voorts zij die niet onschuldig zijn, terwijl zij in een staat zijn van te menen het wel te zijn: toen andere geesten aanwezig waren, en het werd waargenomen door hen, begonnen genen eerst als het ware met de handen veel te werken aan het hoofd, en vlak daarop keerde zij haar lichaam rondom van rechts naar links, en van links naar rechts als een cylinder; voorts rolden zij zich ook rond horizontaal zoals gebruikelijk bij de Sint Vitus-dans, waarmede zij aanduidden dat zij zich onschuldig wilden vertonen voor de ogen der anderen die aanwezig waren, en aldus zich aan hun aanblik onttrekken, want het zijn haar ideeën die zo worden uitgebeeld, en wel om zich volstrekt onschuldig in den aanblik der anderen te vertonen: toen zij echter door andere geesten werden bestookt, ontrukten zij zich aan hun samenzijn door haar voortsprongen van lichaam zoals zij dat gewoon waren; aldus maakten zij zich los van hun omgeving; en toen die aldus bestokende geesten nog meer aandrongen, keerden zij zich om, de benen omhoog en het hoofd naar beneden, en aldus ontwarden zij zichzelf tenslotte van hun samenzijn;

3896. zij verwijderden zich achterwaarts, zeggende niets te maken te willen hebben met mannen, en dat zij niets van doen met mannen hadden gehad, maar onder elkaar hadden geleefd zonder mannen; er waren echter geesten die zodanig geweest waren in het leven, dat zij op niets méér gebrand waren geweest dan op haar die zij voor onschuldig hielden, zoals kuise maagden, voorts op haar die in kloosters waren; en hun gloed werd toen gevoeld die heviger was dan die van anderen; toen die slechts hoorden dat het onschuldigen waren, ontstaken zij; het zijn zodanigen die dan in vuur en vlam geraken als zij alleen maar horen van onschuldige (maagden); die begeren zij het felst; en daarom worden dezulken door de mannen meer achterna gezeten dan anderen; hetgeen ook de oorzaak was dat die deernen zich voor onschuldig uitgaven, namelijk om meer dan anderen achterna gezeten te worden;

3897. tegelijk waren zij op den achtergrond, zoekende naar een plaats waar zij samen alleen konden zijn, terugtreidend ten slotte tot de uiteinden van het heelal; maar het werd opgemerkt dat zij van achteren hogerop waren, waar ik eerder niet enige had opgemerkt; toen zij aan de uiteinden des heelals waren

gekomen, achteraan, spraken zij onder elkaar, zeggende dat er geen mannen aanwezig waren, zodat zij konden beginnen; maar haar ontuchtigheden werden mij niet getoond, behalve dat er een vrouw was gekleed als man; daar verlustigden zij zich dan in schandelijke wulpsheden.

3898. Er verscheen mij een voorraadskamer met appels, citroenen, en soortgelijke vruchten: welke toen haar verlustigingen waren; daarna verschenen grote glazen bekers vol met wijn en suiker, waarmede werd aangetoond dat zij zich dan tevens te goed deden met zulke heerlijkheden.

3899. Hoe dezulken daarna worden, werd mij daarna te weten gegeven, namelijk dat zij na gevangen te zijn geweest door zulk een allersmerigste verkwikkelijkheid, alsdan om niets meer geven, maar van mannen walgen, en zo van alle natuurlijke wijzen van verbinding, bijgevolg ook walgen en braken van echtverbintenissen, welke, als zij die aangaan, haar geen wellust opleveren; aldus ging bij haar de echtelijke liefde teloor, en werd tot walging; en daarom kunnen zij ook zelden kroost hebben, en als zij kinderen hebben, zo hebben zij die niet lief, want dit volgt uit de verdelgde echtelijke liefde; zij zijn alleen verzot op haar smerige begeerten welke haar animus strelen met de allervuilste verkwikkelijkheid, en in beslag nemen: de meesten van haar worden allerschandelijkste prostituées, en dan zijn zij vunziger dan alle anderen, want zij malen niets om fatsoen of uitwendige banden; alle schaamte is bij haar verworpen; en daarom, derwijl zij geen andere geile drift hebben opgevat dan deze, verloren zij al dat wellustige wat het liefdesverkeer anders met zich medebrengt: dat het aldus daarmede gesteld is, werd doorvat.

3900. Hoedanig zij tenslotte in het andere leven worden, werd getoond; zij verschijnen als benige skeletten, geheel en al knokig, ten aanzien van schedel en ribben, zodat niets van vlees verschijnt; er werd gezegd, dat zij zo al het vitale verliezen; wat daarna komt, weet ik niet; dit kan ik wel gissen, dat zij geesten worden vrijwel verstoken van elken zin, van dienst zijnde alleen voor zulke nutten als waarover eerder: 1748, 7 Nov.

Hoedanig haar invloed is, werd doorvat, namelijk dat zij pijn veroorzaken aan het *os pubis*, zijnde het been vooraan het bekken; hetgeen werd getoond; want zij zijn benig, 1748, 7 Nov.

Over de bewoners van den sterrenhemel.

3901. Toen ik de dingen uitschreef aangaande de geesten van een aardbol in het sterren-helaal, die voortschrijden tot het negendenut, ¹²⁾ waren zij bij mij, alsmede toen hun god boven het hoofd, zoals ook eerder; zij spraken of en toe, maar slechts heel weinig, want zij waren zwijgzaam; zij zeiden dat zij konden spreken, en waren verwonderd dat zij het konden; maar zij zeiden dat spreken met mij zoals hier, was voor hen heel erg duister, zodat zij nauwelijks wisten wat zij zeiden, aangezien hun leven niet in onze spraak was; en daarom hebben zij een spraak waarin hun leven is, hetwelk zij trekken uit het negende nut, waartoe zij voortschrijden; aldus hebben zij zulk een spraak welke nauwelijks door ideeën eender aan de onze kan worden uitgedrukt, en hun spraak zou even duister zijn voor de onze, als de onze voor hen; want waar het leven is, daar is de spraak, en daar is licht en het verstandelijke der spraak.

3902. Ik merkte op, zoals eerder meermalen, dat deze geesten zoals ook andere, wanneer ik door de straten wandelde, en zij bij mij waren geweest zowat een dag lang, dat zij, omdat zij niet bespiegelden, niets opmerkten, zelfs niet de dingen die voor mijn ogen waren, zoals boeken, papieren, en dergelijke, hoewel zij door mijn ogen konden zien; daaruit staat vast, hoedanige geesten bij de mensen zijn, door wie zij niet zien, namelijk dat zij er zich zelfs niets om bekommeren, of over iets dergelijks bespiegelen, zodat zij niets bij anderen zien en horen, 1748, 7 Nov.

Hoe moeilijk het is voor hen die niet in het geloof zijn, om het leven des geloofs te leven.

3903. Sommige geesten, niet vanuit de bozen, maar uit hen die in het geloof wilden zijn, waren hoog boven het hoofd, en in zulk een sfeer dat zij niet vanuit zich dachten en spraken, hetgeen klaarblijkend bij geesten wordt doorvat; en toen zij in die doorvatting waren, zeiden zij dat zij zo niet konden leven, want hun leven was dan voor hen als het ware een zware last; het werd gegeven te vragen waarom, daar dit toch waar is dat zij niet denken en spreken vanuit zich, en het daarom niet liefhebben te leven in de waarheid; maar dit haalde niets uit; voor hen was het moeilijk zo te leven: het werd

12 Zie dienaangaande H.V. 10709.

ook gegeven te zeggen dat de engelen dan eerst in de gelukzaligheid zijn, wanneer zij doorvatten niet vanuit zich te leven; maar die vertroosting hielp niet; daaruit stond vast, hoe zwaar het leven is ook van hen die goed zijn, het leven des geloofs te leven.

3904. Een zekere geest, mij in het leven bekend, onder degenen van zijn eigen tijd, die meer dan anderen kende [*novit*] wat geloof is, en wat de erkenenis des geloofs, kwam tot mij, en zeide dat hij nu niets weet [*sciat*], maar dat hij in zo grote duisternis is, dat hij als het ware in het geheel niet weet wat het ware is; het was mij bekend, dat hij onder degenen was geweest die meer dan de anderen niet alleen de erkenenissen van het ware geloof hadden gekend, maar dezelve met ijver hadden verdedigd; en evenwel zegt hij nu, dat hij in zulk een duisternis is, dat hij niets weet. Het werd gegeven hem te zeggen, dat hij was teruggebracht tot een staat van duisternis, of van onwetendheid, niet deswege dat hij niet weet wat het ware is, want hij kent het meer dan anderen; maar deswege, dat in het andere leven de erkenenissen worden bevestigd daarin dat het de waarheden des geloofs zijn; en daar zijn leven daarmede in strijd is, zo volgt dat hij niets weet, en in het duister is: want hoewel iemand in het licht der erkenenissen is, heeft hij, als het leven daartegen gekant is, de bevestigende dingen van de erkenenissen des geloofs tegen het leven niet lief, maar bemint veeleer de bevestigende dingen des levens tegen de erkenenissen; en wanneer er zulk een tegenkating is, volgt dat men in duisternis en in onwetendheid is; in welken staat ook ik was teruggebracht, voordat het gegeven was met geesten en engelen te spreken; het was gegeven hem te troosten met de overweging, dat dit een staat is waarin degenen eerst worden teruggebracht die in de erkenenissen van het ware geloof zijn, en waarmede het leven niet samenstemt, zijnde een soort van verwoesting; en dan eerst zaait de Heer waarheden in, en dan vangt uit dit donkere of duistere het licht der waarheden geleidelijk aan op te blinken.

3905. Hij was nochtans in een donker schemerige, boven het hoofd, waarmede hij dermate bezwaard was, dat de zwaarte daarvandaan werd doorvat als het ware klaarblijkend mijn hoofd naar voren te bewegen, en wel zó, dat als ik niet in bed lag, mijn hoofd voorover gezakt zou zijn, en daarna van hier naar daar; zijn zwaarigheid werd door mij dermate gevoeld, dat het was zoals van een neerdrukkend gewicht naar voren toe, en daarna naar de zijden rondom; daaruit stond voor mij vast, welken invloed dat verwarde duistere had.

3906. Daarna trad hij achterwaarts terug, en ik sprak met hem en met dengene die met hem was, over de liefde, dat het de liefde is die alle en de afzonderlijke dingen bepaalt, en dat er zonder de liefde niets is dan een verwarde, omdat

alles volstrekt onbepaald is; en dat de geslachten en soorten van liefden, en haar verschillen ontelbaar en onbegrensd zijn, welke de gezelschappen onderscheiden; en dat het leven des hemels, vandaar van de gezelschappen des hemels, het leven der liefde is, namelijk dat de een den naaste méér lief heeft dan zichzelf: dat leven werd hem uitgebeeld samen met de doorvatting; en, uitgebeeld zijnde, bemerkte hij hoe ver hij afstond van dat leven, zodat hij meende dat hij nooit in den hemel zou kunnen komen; want hij besepte zijn weerstrevende eigenliefde; zijn doorvatting werd aan mij vergemeenschaft, en wel hoezeer hij van den hemel afstond; hem werd gezegd dat het mogelijk is – omdat hij aanving te twifelen of het ooit mogelijk was – gegeven de echtelijke liefde, waarin hij ook geweest was, namelijk dat de echtgenoten hun gade méér dan zichzelf liefhebben, voorts ook de kinderen; aldus erkende hij dat zij bestaanbaar is, daar zij in de echtelijke liefde bestaanbaar is, en in de daarvan afgeleide liefden; want het bestaat eveneens daarin dat men zijn vrienden beter wil dan zichzelf, en daarom in dat leven binnengelaten zijnde, erkende hij de mogelijkheid.

3907. Kortom, het is de Barmhartigheid des Heren, Welke van Zijn liefde is, jegens het gehele menselijke geslacht, Die alle dingen bepaalt, meer onmiddellijk de hemelen, en de gezelschappen ervan; zonder des Heren liefde en vandaar Zijn Barmhartigheid, zouden niet alleen alle en de afzonderlijke dingen onbepaald zijn, maar volslagen niets; en daarom is de Heer het al in alle dingen, 1748, 8 Nov.

3908. Het werd opgemerkt en gezegd, dat zij die de gelukzaligheid in het leven des lichaams hebben gehad, vanuit het huwelijk, namelijk dat zij hebben geleefd in de echtelijke liefde, in het andere leven eveneens gelukzaligheid hebben; zodat de gelukzaligheid van hun leven in de wereld de gelukzaligheid in het andere leven is; doch zij die in het huwelijk rampzalig hebben geleefd, en wel in dier voegedat zij tegen de eegaden in verachting, afkeer, en haat hebben verkeerd, in het andere leven eveneens rampzalig worden, 1748, 8 Nov.

Dat boze geesten zich krachten verkrijgen vanuit meerderen.

3909. Ik merkte een zekere vrouwelijke geest op, die het subject was van boze geesten, die goddeloze dingen inbliezen, met overreding; andere geesten, deels uit nieuwsgierigheid, deels uit hoofde hiervan dat zij zich wilden onttrekken aan het denken over de dingen die ik schreef, observeerden vrij aandachtig hoe zulk een subject zich gedroeg, en wat er zou gaan gebeuren;

vandaar waren de bezieningen en de ideeën gericht op haar die het subject was, waardoor haar krachten van denken werden versterkt; want hoe meer bezieningen op éne gericht, des te sterker ageert zij, zoals ik ook al eens eerder had opgemerkt in het geval van een geest die aldus de bezieningen van anderen op magische wijze aantrok door de dingen over te nemen die invloeden, en zo voortgaande tot hen uit wie de invloed was; tot de geesten werd gezegd, dat zo de kracht van dat subject werd vermeerderd; en daarom werden zij weggetrokken, en het subject overgelaten aan de boze geesten; toen was haar kracht helemaal weg, hetgeen doorvat kon worden; hierover waren de geesten verwonderd, 1748, 8 Nov.

Dat zij die geweten hebben, in het andere leven vatbaar zijn voor verbetering.

3910. Het werd mij gezegd, en eveneens door mij beseft, dat zij die in fantasieën zijn, en in valsheden, mits zij de echtelijke liefde hebben heilig gehouden, en een geweten hebben gehad, en vooral daarin geweest zijn, dus die waarlijk geweten hebben gehad, in het andere leven voor verbetering vatbaar zijn, hoewel zij hardnekkig mogen zijn geweest, of koppig aan hun meningen en valsheden mogen hebben vastgekleefd; daarentegen verschijnen zij die geen geweten hebben gehad, vooral degenen die echtbreuken voor niets hebben gehouden, en in de overige dingen zonder geweten zijn geweest in het leven, als het ware zonder een band in het andere leven, dus zonder verband met den hemel; zij die geen geweten hebben gehad tegenover echtbreuken, als het ware geslaakt van elken band, zijn degenen die niet kunnen worden verbeterd, om onder de hemelsen te kunnen komen, dan alleen zoals degenen die nauwelijks zelfbewust zijn, namelijk als beenderen, waarin nochtans leven mag zijn, want een been zonder vitale kan geen dienst doen in het menselijk lichaam; 1748, 9 Nov.

Over de wulpsen.

3911. Gezien werd een blauwige sterrenhemel, en beneden een nevelig iets zoals een brokkelige rots, waaruit een geest oprees die van daar opvloog boven het hoofd, en vandaar met mij sprak; maar hij sprak zoals zij die niet veel redelijke hebben, hetgeen aan de spraak wordt onderkend, zoals zij die niet

in een geestelijken staat zijn, maar in een natuurlijken: toen kwamen geesten boven mijn hoofd, die het cerebrum aandeden als een zachte bijna waterige massa; ik wist niet hoedanige geesten het waren; andere geesten zeiden, dat zij weliswaar meenden dat genen onder elkander spraken, maar dat zij hun spraak niet verstonden; af en toe spraken zij, maar hoeveel de andere geesten van hun gesprek wisten, kon ik niet zo weten, omdat ik er niet over nadacht: deze golvende massa kleefde op verschillende wijze aan het hoofd, en taaier dan de overigen; zelfs namen zij de schedelbeenderen in beslag, en van zins om van daar innerlijker door te dringen, maar zij konden het niet, alleen door fantasieën, zoals het hun toescheen, maar het bleef bij de schedelbeenderen.

3912. Den gehelen nacht door bleven zij daar aankleven, sommigen, en ook genen van mening dat zij daar ingehecht waren, zodat zij nooit zouden kunnen worden gescheiden; ik doorvatte dat het zodanigen waren door wie anderen werkten, die wulpsse manlijke en vrouwelijke geesten waren, vanuit geen ander doel dan om verlustigd te worden met wulpsheden, de vrouwelijke niet als hoeren, die gewin ten doel hebben, genen echter die door haar invloeiden, met alleen het wulpsse ten doel; gezegd werd daarna, dat deze geesten die zo vastkleefden in de schedelbeenderen, de subjecten waren van dezulken die zo wulps waren, en dat zij alleen als subjecten van dienst konden zijn, slecht weinig van leven hebbende, aldus ook geen verstandelijke, naar verhouding; en dat het antediluvianen waren, en die, verwoest zijnde, als subjecten konden dienen, met ook niet iets van leven over dan alleen voor zoveel als de benige delen in het menselijk lichaam; dezen in het hoofd; want zij die vanuit de antediluvianen waren, worden verwoest, en worden als skeletten, als eerder gezegd, of onbezielde aanhangsels; en daarna wordt hun enig leven ingeblazen, daar zij nauwelijks zelfbewust of gevoelig zijn, en dus als beenderen van dienst zijn, waaraan andere geesten kunnen invloeien.

3913. Maar omdat dezen eveneens zodanig geweest waren, en van zulk een inborst, waren zij in staat om de overredingen der antediluvianen op te nemen, en dezelve, als het ware over hen uitgegoten, uit te blussen, of ze te temperen dat die niet het cerebrum zouden binnengaan en dat met koude aandoen, en zo schaden; want zulke geesten zijn recipiënten van afgrijselijke overredingen, zoals de schedelbeenderen zijn, welke vanuit dezelfde substantie zijn als de hersenvliezen, nochtans tot beenderen verzakt, en die de andere delen tegen beschadigingen beschermen, juist zoals vermalen schorpioenen, omdat zij van dien aard zijn, het vergift inzuigen, en zo anderen beschermen, opdat zij niet door de beten van andere schorpioenen sterven: wat bij hen aanblijft, is dit, dat zij wulps zijn, de wulpsheid ten doel hebbende, 1748, 9 Nov.

3914. Het werd gezegd dat hun verwoestingen vaker terugkeren, zodat zij gelijk skeletten worden, zoals bij anderen, bij wie keer op keer verwoestingen worden herhaald opdat zij worden ingewijd tot hun volgzzaamheden, welke hun functies worden in het andere leven, want een ieder wordt in het andere leven ingewijd tot zijn functies, omdat het is tot nutten, en deze beogen dan ook de verwoestingen, of hebben die ten doel, 1748, 9 Nov.

Over de liefde.

3915. Het werd doorvat, dat er variaties van vormen zijn die der denking zijn, aldus die zijn van het valse en van het ware, maar dat de liefde is buiten de vormen, en zij produceert variaties van vormen, en zij schijnt voortgebracht te worden vanuit de variaties van vormen; vanuit de liefde, hoedanig zij ook is volgens de subjecten, wordt verkwikkelijkheid voortgebracht, zijnde der liefde, 1748, 9 Nov.

Over gelijkenissen.

3916. Ik herinner mij eens de spraak van engelen en van engellijke geesten doorvat te hebben, dat die in gelijkenissen viel – iets wat ik toen niet opmerkte; voorts dat de gesprekken vielen in uitbeeldingen van tuinen, van vijgebomen, en van andere dingen, in dromen; alsmede af en toe in gastmalen, zodat ik hen zag sameneten, en zulks meermalen, wat ik hier niet mag vermelden; zodat hieruit kan worden geweten dat de ideeën der engelen en der engellijke geesten aldus werden uitgebeeld, en zo in gelijkenissen, uitbeeldingen van tuinen, en gastmalen vallen, waarover de Heer zo vaak sprak, en waarmede Hij den hemel vergeleek en aanduidde, 1748, 9 Nov.

Over het geheugen.

3917. Het werd getoond door ondervinding dat wanneer geesten vanuit hun eigen geheugen van bijzondere dingen op den mens werken, de mens alsdan niet anders weet dan dat hij het eerder zelf geweten heeft, zoals heden ook werd getoond; vandaar een zodanige herinnering, waarover Cicero het heeft, alsof hij zekere dingen eerder gekend had; daaruit staat vast, wat er

voor een verwarring zou ontstaan, als geesten vanuit hun eigen geheugen van bijzonderheden zouden werken op den mens, en niet vanuit des mens eigen geheugen. Zo ook werkte een geest eens eerder vanuit zijn eigen geheugen van bijzonderheden op mij; toen wist ook ik niet anders, dan dat ik dit alles had gekend [*noverim*], terwijl ik er toch niet in het minst iets van gekend had; daarvandaan wordt het eveneens geweten, wat een verwarring er zou ontstaan als geesten het geheugen van bijzonderheden zouden hebben.

Dat in den mens niets waar is.

3918. Bij mij werden wetenschappelijkheden uitgebeeld door variaties van vormen, en een uitbeelding van het valse werd gegeven door een verwringing van die vormen; toen ik in zulk een uitbeelding was, wilden sommige geesten dat er bij den mens eveneens een geschiktheid tot het ware bestond, en dat er zo variaties van vormen eveneens den mens eigen gegeven zouden kunnen worden door een voortschrijding naar voren toe, waarbij het ware zou worden uitgebeeld; wanneer de geesten in de overreding waren, dat het ware eveneens kan gegeven worden als het eigene van den mens, hielden anderen het erbij, dat uit den Heer zo variaties van vorm zouden kunnen worden afgeleid, waaraan Zijn leven zou invloeien, en het ware zich zo zou vertonen.

3919. Maar de goede geesten, en ook de engellijke geesten, waren verontwaardigd, en zeiden dat ik uit den hemel zou worden geworpen als ik in zulk een mening was; ik werd toen onderricht, dat het ware nooit bij den mens kan bestaan als diens eigene, want uit de liefde is al het ware, terwijl bij den mens niets dan het boze is, de liefde van zich en van de wereld, vandaar het valse al wat uit den mens komt.

3920. Ik werd verder onderricht, dat hoe meer de variaties van vorm achterwaarts worden verwrongen, des te valser boze wordt aangeduid, en dat het in het leven des lichaams waarheen het zich retroduceert, daar blijft na den dood, en niet tot minder boze wordt voortgeleid, bijgevolg meer en meer naar voren, waar ook het boze is; maar dat de mens zo hervormd wordt, dat hij kan blijven staan in het minste van zijn boze, of daar gehouden worden, door den Heer, en aldus aangedaan worden door het ware en het goede; en daarom was het eerder voor mij uitgebeeld dat een geest als het ware opgehangen wordt gehouden van het boze af, opdat hij zo zou worden aangedaan door het ware en het goede; voor zoveel als hij derhalve wordt losgelaten, stort hij zich halsoverkop in het boze; en daarom is er alleen een afgehouden-zijn van

het boze dat hem terug houdt, en dit wordt binnengeleid door verwoestingen, opdat hij aldus kan worden afgehouden van het boze, en zo gebracht in dien staat waarin het ware en goede des Heren kan invloeien. Hetgeen ik ook heden heb ondervonden, en af en toe eerder.

3921. Daaruit kan enigermate vaststaan, hoe het is gesteld met den regenboog, en de ontelbare variaties van den regenboog, 1748, 9 nov.

Over de wulpsen.

3922. Er zijn wulpsen, die voor doeleind alleen de wulpsheid hebben; wanneer zij eegaden hebben, bekommeren zij zich niet om de huwelijken dan terwille van de wulpsheid, welke hun doeleind is; in de huwelijken begeren zij zo geen kinderen, omdat dan de echtgenote zwanger is, en zij met haar niet wulps kunnen omgaan, want het einddoel regeert alle dingen; en daarom ook zijn zij geneigd tot wulpsheden buiten die welke zij met de echtgenoten hebben, welke zij uitoefenen op minderwaardige manieren, en zo haar die anders goede echtgenoten zouden geworden zijn, verderven en tot wulpsheden vervoeren; wanneer zij niet wulps kunnen zijn met de echtgenote, walgen zij van haar, en geven zij zich wulps met hoeren af; aldus worden eveneens hun vrouwen-echtgenoten hoeren, geenszins bekommerd om de echtelijke plicht, noch om de voortschepping van kroost; aldus hellen zij gemakkelijk over tot loonhoerij; zij willen niets van doen hebben met andermans gaden, zowel omdat zij walging hebben opgevat voor de echtgenote, als omdat zij van al wat echtgenote is een afkeer hebben, ook dewijl zij zich overreden dat zij allemaal net eender zijn, en loonhoerij in het huwelijk voor niets niemendal houden, als zij slechts hun wulpsheden kunnen uitoefenen; en daarom maakt het niets voor hen uit, als hun vrouwen ook zodanig zijn. Zij wonen boven het hoofd, vrij hoog, maar achterwaarts; zij werken op den *bulbus penis*, dien zij ontsteken en pijn berokkenen; met hen heb ik gesproken.

3923. dergelijke vrouwen-echtgenoten, die alleen wulpsheden ten doel hebben, werden eveneens gezien, ene in een soort van keuken; ik zag geen haard, maar doorvatte een schemerachtigen schoorsteen; ik zag ook een rug met een hand uitgestrekt naar het linkerbildeel; gekleed was zij met een simpel kleed van donkergrijze kleur: mannen die wulps zijn, met arglisten en boosaardigheden in den zin, nodigen zulke vrouwen tot samenzijn uit, en door middel van haar beramen zij hun listen en boosheden; en omdat zij listen en boosheden beraamden, verzonnen zij hoe met fantasieën kindertjes te produceren, en die

te plaatsen in het bed van een ander die verzot was op kindertjes, en op die manier fantasieën in te gieten dat zij de echtgenoot waren, en zo de een of andere vrouw aan te hitsen tot ongeoorloofde bijligging; waaruit vaststond, dat zij niet alleen boosaardigheden zijn, maar ook schandelijke sluwards, om door middel van onschuldigen zo hun listige machinaties te willen uitvoeren; **3924.** een zodanige wulpse echtgenote, die gezien werd in een keukenruimte, had een mes in de hand, en in haar fantasie was een kindje; haar fantasieën werden uitgebeeld door diverse rondom-draaiingen van haar lichaam; de rondomdraaiing was haastig, als van een wiel, met messen in haar hand; voorts met de fantasie van een kindje beneden; aangaande het kindje was de fantasie wreed, alsof zij de fantasie had om het te doden; want zodanig zijn zij als zij wulpheden ten doel hebben, en zo kindertjes doden die zij niet begeren, maar door wulpheden als het ware verdelgen; daarna boog zij zich in verschillende buigingen, om zich te keren ter aantrekking van zodanige samenrottingen, omdat zij zo was opgehitst door zulke misdadige en arglistige schelmen, waarover eerder; na den slaap ontwaakt, verschenen toen rondom mij meerdere schandalige vrouwen, dewelke, door de engelen aangezien, werden uitgebeeld als een afschuwelijk samenraapsel van ingewanden, in twee hopen, de ene een vuile of griezelige bloederige klont, de andere geelachtig; de samengerolde ingewanden waren zo afgrijselijk, dat ik van den aanblik huiverde; daaruit stond vast, dat zij vrouwelijke magiërs waren, en tevens boosaardig, en arglistig; aldus was overdekt wat zij van plan waren te doen, maar zij werden aangedreven om haar misdaad te bekennen; 1748, 9 Nov.

Over het edele nakroost der Oudste Kerk.

3925. Allerhoogst boven het hoofd zijn degenen die het edele nakroost der Oudste Kerk waren, aangaande wie werd doorvat dat de Heer door hen regeert die allerlistigsten die het hoogst boven het hoofd zijn, over wie straks; zij spraken met mij van daar; hun spraak vergeleed als het ware in paarlen; er verscheen uit hen voortgaande een schone aura, als het ware van kleinere paarlen, van verschillende kleur; en getoond werden hun habitakels, maar duister; het waren prachtige gebouwen, over een grote lengte uitgestrekt, zoals gebouwen plegen te doen, aan weerskanten van een weg met elkander overeenstemmende; zij waren van een purper kleur, geschakeerd, van hemelsblauw tot morgenrood; maar omdat ik ze niet dan vaag zag, kan ik ze verder niet beschrijven, dan alleen dat zij allerruimst waren, en allerprachtigst,

en geschakeerd in zulke schone kleuren: gezegd werd dat zij daar wonen die het edele nakroost zijn geweest van de Oudste Kerk, door wie de Heer de allerlistigsten boven het hoofd regeert.

Over de allerlistigsten boven het hoofd.

3926. De arglistigste geesten boven het hoofd beraamden schandelijke listen door een zekere onschuld aan te wenden van iemand die bij mij was aan de achtergelegen streek, zodat telkenmale als ik over hem dacht, iets van onschuld werd aangebracht; maar het werd ontdekt dat het een snode list was; toen het was ontdekt, zonden zij die listigen die op gemiddelden afstand waren, die zij leidden, boven mijn hoofd, en dezen werden doorvat als een zekere golving, als het ware van zuiver water. Ik vroeg wie zij waren, en het werd gezegd dat zij het waren, namelijk op gemiddelden afstand, en dat zij die het hoogst waren, hun beloofden dat zij klaar zouden staan om te zorgen dat hun geen kwaad zou overkomen vanwege de ontdekte list. Ik sprak met hen, zeggende dat zij door zulke dingen zich halsoverkop zouden storten in zware straffen; maar zij die subtiel waren, meenden dat zij niet gestraft konden worden, van mening zijnde dat hun dingen buiten bestraffingen vielen.

3927. Na een slaap, waarin ik droomde van gouden munten verloren in een koker, die ik opzocht maar niet kon vinden, terwijl ik wel gouden dingen vond, maar de munten geenszins; een knaap kwam, die toonde dat hij dergelijke gouden munten had, maar dien ik niet kon verdenken van ze te hebben weggenomen; toen ik ontwaakte, hoorde ik hoe genen gestraft werden door zware straffen van verwingingen, die zodanig waren dat zij werden teruggebracht tot een allergrofstes staat, van zo subtiel als zij geweest waren, door die straffen tot grofheid afgemarteld, zelfs tot een grove taal aangedreven, en met een tegenstribbeling ingeboezemd, en dermate gemarteld dat zij zich daaraan moesten overgeven, ook tegen hun eigen listen in; en toen werden zij eveneens verwrongen, of door verwingingen gebroken en verscheurd aan alle ledematen, van de borst af geleidelijk tot de voeten toe; er werd gezegd dat hun hoofd niet zo mishandeld werd; het werd doorvat dat het deswege was, omdat hun hoofd benig hard is, en dat het, als het ook zo behandeld was, gebroken zou worden; en daarom werden zij die zich voor de subtielsten, en meer dan alle anderen het subtielst hielden, teruggebracht tot zulk een grofheid, dat zij niet anders dan allergrofst konden spreken, en dat zij die als geesten bijna zonder lichaam waren, nochtans lichamelijk waren

geworden, zodat zij met hun lichaam pijnen en dergelijke konden voelen, een feit waarvan zij ten volle overtuigd werden: de straf ging geleidelijk voort van het toppunt van grofheid tot al minder en minder, en zo tot een subtiële straf; het werd getoond dat zij zo ook gestraft konden worden tot hun eigen bedriegelijke subtiliteit:

3928. Zij die gestraft werden, waren degenen die het hoogst boven het hoofd waren, en zich noemden vorsten, pausen, en de heilige geest, en die ten zeerste verontwaardigd waren, toen ik tot hen zeide dat zij arglisten en boosaardigheden zijn; en dat zij, wat zij ook geweest mogen zijn in het leven des lichaams, daar zij arglisten en boosaardigheden zijn, thans onder dezulken ook de allerminderwaardigsten zijn, en dat genen hen zouden verwerpen als aartsschurken; en daarom zijn zij wanneer zij zulke dingen bedrijven, zodanig als hier beschreven, omdat er in het andere leven geen aanzien des persoon is, maar iedereen daar wordt beschouwd naar de dingen die bij hem zijn zodanig als hij is;

3929. een zekere geest kwam tot mij na de afstraffing, met wien het gegeven werd tal van dingen te spreken, zeggende dat zodanige boosaardigheden en arglisten aldus worden gestraft, en dat zij menen de heilige geest te zijn, en vorsten alsmede pausen, en dat het, daar zij zodanig zijn, hetzij het een hetzij het ander, de zaak maar erger maakt; het werd gegeven te spreken tegen hun waardigheid in, terwijl de engelen boven het hoofd de spraak matigden, welke matiging, omdat het tegen de waardigheid was, en zij aan het rechteroor grof spraken, hun ideeën grof zijnde en toen niet subtiel, voor hen een kastijding was, en een vermaning vandaar om zulke dingen niet te doen, zo ter hunner verbetering; want ik voelde bij mij geen behoefte om te straffen of te kastijden, maar alleen om met hen te spreken; maar ik besefte buiten mij om [*extra me*] dat zelfs dit hun zwaar viel.

3930. Hun werking werd gevoeld als zijnde op de *ossa pubis* links, waaraan zij pijn berokkenden door hun werkingen.

3931. Getoond werden hun habitakels, zijnde gewelfde vertrekken zonder bed, opgetrokken uit gewoon grijs steen, zoals dat heet, gelijk de puinhopen van tempels uit zulk soort steenbrokken er plegen uit te zien; zij bekenden dat zij in zulke bouwsels woonden.

3932. Het werd doorvat dat wanneer hun boosaardigheid ten top is gerezen, zij alsdan zich halsoverkop in de straffen storten, want het wordt geduld tot aan het toppunt toe; en dan vergaat het evenwicht, en zo storten zij zich zelf terneder, en worden tot het evenwicht teruggebracht; en als zij zich door

straffen niet tot het evenwicht laten terugbrengen, worden zij afgesmeten naar de hel, om daar verwoest te worden: 1748, 9 Nov.

3933. De listigen en arglistigsten zijn in het algemeen zodanig, dat zij vanuit des mensen ideeën bijna niets anders ontnemen dan dat wat onschuldig en hemels is, en door middel daarvan belagen zij den mens, door het op diverse manieren te verdraaien, om den mens te verderven, en te verlokken tot echtbreuken en euveldeaden; zodat dit belagen door onschuld en hemelse dingen wel het toppunt aller listen is; het zijn degenen die in het leven heilige dingen, hemelse dingen en onschuld voorwenden, om heerschappij over allen op aarde en in de hemelen te hebben, onbekommerd of het gaat met recht of onrecht, als zij maar tot heerschappij geraken. 1748, 9 Nov.

3934. Ik sprak met hen, zeggende dat zij hun natuur daaraan hadden ontleend, dat zij in hun geschriften altijd heilige dingen, hemelse dingen, en onschuld hadden voorgewend, waarover zij nooit dachten, zoals de gewoonte is bij pausen en papisten heden ten dage: niet anders dan koningen en hun opper-ministers, die openlijk valsheden schrijven en bekend maken, waarvan zij zelf best weten dat het valsheden zijn, en volslagen het tegendeel in den zin hebben; en nochtans schamen zich deze doorluchtige koningen en caesars niet zulke dingen te schrijven, als het maar sierlijk op schrift is gesteld en met enige bevestigingen een schijn geeft; zodanig is heden ten dage de Christelijke wereld, maar niet zo de naties; 1748, 9 Nov.

3935. Het werd opgemerkt dat toen ik de dingen wegnam die zij arglistig hadden gebruikt om mij te verderven, en om echtbreuken in te gieten, namelijk toen ik de nummers had weggenomen waarmede ik de uittreksels had aangeduid, goten zij onschuld in, zowel aan een zeker subject als aan mij; en toen klaagden zij, dat zij zo niet iets hadden om over te denken; ik meende dat zij iets zodanigs wilden hebben als een voet om op te staan, zoals anderen ook wilden, waarover eerder; en toen ik daarom mijn blik op hen vestigde, en wel op de voeten, werden die niet ingetrokken, maar alleen hun geslachtsdelen, waarmede werd aangeduid, dat zij in den hoogsten graad echtbrekers waren. 1748, 9 Nov.

3936. Het werd ontdekt, dat dit niet alleen aanhoudend in hun fantasieën was, maar, wat nog erger is, dat zij zeiden te zullen gaan beraadslagen om door zulke middelen te verderven, en wel in hun ruïne-achtige habitakels. 1748, 9 Nov.

Over het geweten.

3937. Zij die geen band van het geweten hebben, of er zich niet om bekommeren, weten zelfs niet eens wat het geweten is; en daarom trachten zij bij elke zaak, onverschillig welke, ook de onbenulligste, een gewetensband aan te brengen, niet wetende hoe het is gesteld met de gewetensbanden, die dezelfde zijn als de plichten, zoals de huwelijksplicht, welke een gewetensband is; maar het werd ingeboezemd, dat de gewetensbanden of de plichten die zijn van het goede en het ware, en zich gedragen volgens de liefden, haar graden, bloedverwantschappen en aanverwantschappen, welke alle den Heer beogen, Die Alleen de Band is, en geeft te doorvatten; 1748, 9 Nov.

3938. Het staat vast, dat er verscheidene onechte gewetens zijn, zoals alle ketterijen, fantasieën, valsheden, waarin zij het geweten stellen, of waarin de listigen een geweten aanbrengen, hetwelk zij eveneens banden en plichten noemen, 1748, 9 Nov.

Wat niets zijn is.

3939. Het werd doorvat, dat niets zijn betekent: niets dan het boze zijn, want het boze is in zich dood, en daarom niets ten opzichte van het leven: dat het goede en het ware alles is, staat vast; en daarom is het boze en het valse niets. Vandaar de vernedering tot daaraan toe, dat men niets is, met de inwendige belijdenis dat men niets van het goede en het ware in zich heeft, maar dat al het goede en ware bij zich des Heren is. Het betekent ook, dat men ten opzichte van den grootsten mens slechts een allergeeringst deeltje is, hetwelk om zo te zeggen niets is, want doorheen den grootsten mens vloeien alle en de afzonderlijke dingen van hem in; aldus is hij zoals een lucht-deeltje vergeleken bij de ganse atmosfeer, of als een waterdruppeltje bij de oceaan: aldus is hij, omdat hij ten opzichte van den grootsten mens bijna niets is, in de waarheid des geloofs, wanneer hij zich voor niets beschouwt ten opzichte van het gemene [*commune*], wat het ook zij, zijnde het goede en het ware.

3940. Het betekent ook, dat men niets van leven heeft uit zich, maar dat men waarlijk dood is, omdat men organisch is, en omdat alle leven is des Heren; en daarom is men, voor zover men leeft, niets; daaruit volgt, dat men niets kan vanuit zichzelf, of niets van macht heeft vanuit zichzelf; en dit erkennen, is erkennen dat men niets is. Bijgevolg, omdat men niets dan het boze is, kan men niets van het goede en ware hebben tenzij uit den Heer, en daar hij niets

van het goede en ware heeft uit zich, en het goede en het ware **IS**, omdat het eeuwig is, zo volgt dat men niets is. 1748, 11 Nov.

Dat zekere uitbeeldingen en meer dingen veranderingen van gezelschappen zijn.

3941. Voortschrijdingen van de ene plaats tot de andere, welke niet ontstaan vanuit fantasie, betekenen veranderingen van gezelschappen, want alle gezelschappen hebben hun ligging, en daarom komt elke verandering van ligging voort uit een verandering van gezelschap; het werd opgemerkt dat dit waar is, aldus in het bijzonder, en daarom gedragen zich de veranderingen van plaatsen eender, zodat er niet de minste stap is die niet ontstaat uit een verandering van gezelschap.

3942. En omdat de veranderingen van plaatsen vanuit de veranderingen van gezelschappen voortkomen, en fantasieën en ideeën maken dat zij veranderd worden ten aanzien van de plaatsen, zo volgt dat iedere idee eveneens een verandering van gezelschappen is, zodat zij invloeit door de veranderende gezelschappen;

3943. en daarom zijn de veranderingen van gezelschappen onbegrensd in aantal, en zo vloeit eveneens iedere idee uit onbegrensd vele gezelschappen voort, volgens de orde door den Heer ingesteld, en den Heer alleen bekend: 1748, 11 Nov.

Over hen die benig zijn.

3944. Getoond werd, hoe andere geesten spreken doorheen hen die op de beenderen betrekking hebben; zij weten slechts weinig, volgens de hoedanigheid der beenderen, wat zij spreken, maar toch spreken zij; en daarom kunnen door hen vooral de ideeën in stoffelijke dingen worden begrensd, want er zijn als het ware geen verhinderingen, omdat er niets van tegenstand is; maar nochtans kunnen dezulken, omdat zij niets verloren hebben van het vorige leven, nadat zij door verwoestingen in zulk een benigen staat waren teruggebracht, hersteld worden; zo worden zij nochtans, als zij tot die nutten van dienst kunnen zijn, bij beurten verwoest: 1748, 11 Nov.

Over het begrip van liefde en van hemel.

3945. Zo vaak als liefde en hemel werd genoemd en gedacht, kwam een heel grove idee of notie dienaangaande opzetten, welke ideeën en noties niet kunnen worden beschreven, maar ten zeerste doorvattelijk zijn in de wereld der geesten; die grofheid kwam op in de idee, zo vaak liefde en hemel werden gedacht, en dit voor enigen tijd; doch wanneer het overredende leven der geesten kwam opzetten, dan was de idee of notie subtiel, of gelijk als licht, die van de liefde echter zoals een aardklomp, en die van den hemel als een dicht (al)gemene,

3946. waarover, en over de oorzaken, ik sprak met de geesten, en toen leerde dat er drie oorzaken waren, waarom de liefde zo grof en aardklompig bestaat; namelijk, ten eerste, dat de echtelijke liefde voor hen walgelijk is; wanneer zij werd uitgebeeld, bewoog zij tot walging, daar de idee der echtbrekers over het huwelijk of de echtelijke liefde zodanig is, dat echtgenoten en vrouwen worden verafschuwde, waaruit volgt dat zo vaak als er over liefde wordt gedacht, zulks zich voordoet. Daar de onderlinge liefde eveneens er geen is, maar haat bij alle boze geesten regeert, zo volgt dat haat de tweede oorzaak is van de grove idee aangaande de liefde gelijk een aardkluit. De derde oorzaak is, dat iedereen zich overreedt dat hijzelf het leven heeft, en dat zijn denking de allersubtielste is, bijgevolg diens leven; daaruit vloeit voort dat er zo vaak als daarover wordt gedacht, een als het ware subtiel licht komt opzetten, terwijl het leven der aanschouwende engelen en hun liefde, welke waarlijk leven is, zulke grove ideeën bij hen wekken; terwijl toch het tegendeel het geval is, namelijk dat de liefde is het allerzuiverste, en allerheiligste, en alleronderscheidenste leven is, en de tegengestelde liefden van geen leven zijn, maar iets allerdichtst, allergrofst, en verward, zoals niets niemendal.

Over Aristoteles.

3947. Er werd iets sonoors doorvat, wat mijn huid bewoog, aldus een bewegend sonore, van den achterkant oprijzend langs de linkerzijde tot aan het linker oor, dat zich wilde omhoogwerken, en zwoegde om zich omhoog te werken; ik doornatte dat het geesten waren, maar hoedanige, dat kon ik niet weten; toen zij echter met inspanning waren opgeklommen tot het oor, spraken zij met mij, zeggende dat zij logici, metafysici, en dergelijke waren geweest, die hun denkingen in dergelijke dingen hadden ondergedompeld, weeklagende, dat

zij nu een miserabel, duister leven leiden, zonder doorvatting; hun spraak was loom, en sloom, en van rauwen klank:

3948. bovendien spraken er met mij twee boven het hoofd, en het werd gezegd en doorvat, dat het Aristoteles was, en een ander, dien het niet gegeven was te kennen; hij sprak heel helder, zoals een geest die al lang in de geestelijke wereld is; ik sprak nu met hem, en dan weer met hen die aan het linkeroor waren, en wel over zulke dingen als hierboven; daaruit stond ten eerste vast, dat Aristoteles niet zodanig was geweest als zijn volgelingen, die vanuit zijn boeken filosofisch redeneerden, maar dat hij van een gans andere inborst was dan genen;

3949. Aristoteles werd toen gebracht in den staat dien hij had toen hij voor het eerst in de wereld der geesten kwam; maar, wat mij verwonderde, hij plooidde zich aan het rechteroor aan, niet aan het linkeroor, en daar sprak hij eveneens schor, maar gezond [*sana*]; ik doornatte helder dat hij gans anders was dan zijn volgelingen, namelijk dat hij vanuit zijn denking zulke dingen ontwikkelde die hij geschreven had, zó dat zijn filosofie voortging vanuit de denking welke hij beschreef, zodat zijn termen alleen woorden waren waarmede hij zijn onderzochte denkingen beschreef, en dat hij aldus van de denking uitging tot termen, welke daarna scholastiek werden geheten, waarvanuit zijn filosofie was; voorts doorvatte ik dat hij uitging van de verlustiging der aandoening, welke bij hem regeerde, en hem tot denken aanspoorde; aldus was het zijn aard dat hij vanuit de aandoening, en vandaar door de verlustiging aangedaan, heeft gedacht, en zijn denkingen derwijze heeft beschreven; daarom plooidde hij zich aan het rechteroor aan; doch zijn volgelingen gingen niet voort vanuit de denking tot termen, maar vanuit termen die tot wetenschap waren gemaakt, aldus vanuit zulke stof gingen zij uit tot denking, wat andersom is, dus van duisternis en doodsheid tot het licht der denking, waarin zij dan niet het licht vinden, maar donkerheid, en evenmin dekking, maar een zeker gruisachtige, verwarde; vandaar zouden zij tot verlustiging willen komen, maar dat kan niet bestaan, tenzij er een zekere aandoening is, welke bij hen niet is aandoening en daaruit de verlustiging van denken, maar een uitwendige begeerte, zoals van eigen eer, en, grover nog, om waardigheden boven anderen, op alle mogelijke manieren, voorts om gewin – hetgeen er allemaal niet is bij hen die vanuit aandoening, en vandaar vanuit verlustiging aangedreven denken, en zulke gedachten formeren en uitbrengen. Dit was de oorzaak dat Aristoteles aan het rechteroor sprak, de overigen aan het linkeroor.

3950. Ik sprak met Aristoteles toen hij boven het hoofd was, en zeide dat een knaapje binnen een half uur zo filosofisch, analytisch, en logisch kan spreken, dat Aristoteles met hele boekdelen niet zou kunnen beschrijven al de verborgen filosofische, analytische en logische dingen ervan, terwijl toch dat knaapje niets van dat alles weet; zoals ook een danser zijn kunsten kan vertonen, tegelijk de afzonderlijke ledematen kunstmatig bewegen, alsof natuurlijkerwijs, en de ademhalingen aanpassen aan de afzonderlijke bewegingen, welke als zij werden nagespeurd waarvandaan, en op welke wijze, door uitvorsing van de samenwerkende vezels uit de beide hersenen, door de beweegvezels, in de spieren, van het middenrif, van de ademhalingen der longen, en van de aanplooiingen der overige ingewanden – zo zouden hele boekdelen voor de beschrijving niet kunnen volstaan, terwijl de danser maar weet te dansen zonder enige kennis van zulke dingen; aldus is het gesteld met dergelijke filosofische dingen, die van geen nut zijn, tenzij terwille van de verlustiging; Aristoteles stemde grotelijks daarmede in, en zeide dat het zo was, en nu dat het nutteloze en futiele zaken waren, en zoals gruis dat ten enen mate verworpen moet worden, omdat het de ogen met gruis dichtwaait, en verblindt, wanneer zij in zulk een averechtse orde voortschrijden, en vanuit het kunstmatige willen denken, daar de denking zich uitstrekt tot zulke kunstmatigheden, welke uit de denking schijnen voort te gaan, niet echter een denking los van kunstmatigheden; deze dingen zijn van Aristoteles; hij voegde eraan toe: als iemand dwaas wil zijn, laat hij dan zo voortschrijden.

3951. Ik vroeg hem hoedanige idee hij had gehad aangaande de opperste godheid; er verscheen mij iemand ter linkerzijde boven, met een menselijk aangezicht, en rondom het hoofd gegord met een zekeren stralenden cirkel; er werd gezegd dat hij zulk een idee had aangaande God, en Hem zodanig zich had voorgesteld; hij zeide zo over God gedacht te hebben, bijgevolg dat hij enige idee van den Heer had gehad; terwijl hij nu, als goede geest, Hem beleed, en zeide dat Hijzelf het heeal regeert, want Wie den hemel regeert, regeert het heeal; het ene kan niet van het andere gescheiden worden; dit is eveneens van hem:

3952. er verscheen aan mij een vrouw die haar hand uitstreckte, van zins mijn wang te strelen, waarover ik mij verwonderde wat het wel mocht betekenen; er werd gezegd dat somtijds, wanneer zijn ogen waren gesloten, aan hem een zodanige vrouw verscheen, die zijn wang streefde met een schone hand; en toen ik met engellijke geesten over haar sprak, zeiden zij dat het dezulken waren die Pallassen werden genoemd, niet Minerva's, maar Pallassen, en dat zij geesten van dien tijd en van oudere tijden waren geweest, die, als

geesten, verlustigd waren in ideeën, en zich verdiepten in denkingen, zoals aangaande de Stoïcijnen en anderen bekend is; want oudtijds konden zij zonder filosofie veel beter denken, zodat zij op een zekere wijze met de geesten konden samenzijn; zulke geesten schepten behagen in Aristoteles, omdat hij juist dacht; en daarom werd hem somtijds zulk een vrouw uitgebeeld, die zijn wangen streelde; de vrouw was een uitbeelding door manlijke geesten die rondom hem waren, en hem tot subject hadden, zo dat de vrouw niet een geest was, maar de uitbeelding van een vrouw, zoals eerder aan mij.

3953. Het werd getoond hoe zulke geesten hem regeerden, daarmee dat wanneer hij wilde spreken met die vrouw, wier hand hij zo vaak zag, zij zich terstond afkeerde, zeggende dat hij haar niet zou aanraken; het werd daarna gezien dat zij zich aanplooidde aan zijn rug, en hem zo in beslag nam; hetgeen een uitbeelding was, hoe zulke geesten hem regeerden, want zich aanplooiën aan den rug is overheersen.

3954. Hoedanige idee hij had aangaande de ziel of den geest, dien hij *pneuma* noemde, werd op levende wijze getoond; hij was immers zodanig geworden als waarvan hij de idee had gehad, namelijk een onzichtbaarheid, maar dan zoals aetherisch, gemeenlijk zoals iets golvends, of een zich bewegend iets; zodanige idee had hij gehad aangaande den geest, zeggende geweten te hebben dat zijn geest zou leven na den dood, omdat het zijn innerlijk wezen was, hetwelk niet kan sterven, omdat het kon denken; maar dat hij geen notie kon gehad hebben zoals hij nu heeft, maar dat het gemene der denking van hem was geweest zoals van een zekeren ademtocht dien hij uitblies met een zekere beweging; aangaande het leven ervan, hoedanig wel, zeide hij niet op onderscheiden wijze te hebben gedacht; dit zijn de dingen van Aristoteles.

3955. Verder is Aristoteles onder de gezonde geesten, terwijl zijn volgelingen zijn onder de dwazen.

Over hen die betrekking hebben op het oor.

3956. Er zijn degenen die betrekking hebben op het uitwendige oor, en er zijn er die betrekking hebben op het inwendige oor, en op het innerlijk oor; zij die betrekking hebben op het innerlijke rechteroor, werden vaak gehoord; zij willen spreken, en kunnen zich nauwelijks weerhouden; zij die het innerlijke linker oor uitmaken, heb ik niet zo gehoord; maar ik hoorde dat zij zijn van subtielere koren, maar ik kon niet doorvatten wat zij zeiden.

3957. Het werd opgemerkt, dat zij anders dan anderen, hun ligging veranderen, zoals de mens doet met zijn oor; zo wanneer ik in bed lig met mijn rechteroor omhoog, dan waren die geesten boven, sprekende van daar aan den rechterkant vrij hoog; wanneer ik het rechteroor op het hoofdkussen legde, dan werden zij gehoord in het hoofdkussen, en beneden, waarover zij dan ook klaagden, en dat ik mij zou omkeren; zodat de ligging van hen die betrekking hebben op het oor, zich anders gedroeg dan de ligging der overigen.

Over den Heer.

3958. Ik sprak met geesten daarover, dat geen idee aangaande den Heer kan worden doorvat, noch woorden toepasselijk konden zijn, dan alleen het Eeuwige en het Oneindige, en dat alleen het Eeuwige en het Oneindige Is, en dat alleen Is leeft, aldus dat de dingen die eindig zijn, niet zijn noch leven dan de Heer Alleen, dat is, uit Alleen Is, dat is, uit Hemzelf, die Oneindig en Eeuwig is. En daar niet dan van eeuwige dingen met betrekking tot Hem gesproken kan worden, is zowel het verledene, het tegenwoordige, als het toekomstige, Eeuwig; de geesten waren verwonderd dat het Tegenwoordige eeuwig werd geheten; maar omdat het zo is, hoewel het met de idee geenszins doorvat kan worden, is nochtans ons Tegenwoordige voor Hem Eeuwig; 1748, 12 Nov.

Over de tegenvoeters.

3959. Tot Aristoteles werd gezegd, dat er tegenvoeters zijn, en dat de mensen om de 12 uren elkanders tegenvoeters zijn; toen het was getoond, was hij, evenals anderen, verwonderd dat zij zo op hun voeten konden gaan; maar de oorzaak werd gezegd, namelijk dat aangezien de kleinste delen van den aether graviteren of overhellen in de kleinste puntjes van ons lichaam, tot het centrum, alsdan de zwaartekracht is neerwaarts waar het centrum is, en opwaarts wanneer het centrum opwaarts is, en zo wordt aan het ganse lichaam een opwaarts en een neerwaarts ingegeven, bijgevolg aan de idee eveneens; zo komt het in het licht; en hij zeide dat het aldus is: daaruit staat eveneens vast dat men, wanneer er wordt geredekaveld vanuit een grove atmosfeer, vanuit stenen en dergelijke, en vanuit het uitwendige lichaam, geenszins kan bevatten dat men op zijn voeten kan staan aan het tegenovergestelde deel van

den aardbol; doch zodra diegrofheden of de ideeën ervan (die even grof zijn) worden verwijderd, komt de mens in een zeker natuurlijk licht, 1748, 12 Nov. **3960.** Tot Aristoteles werd ook gezegd, dat zodanig heden ten dage de eruditie is van hen, vooral van de scholastici, die zich Aristotelianen noemen, dat zij een hele pagina vol kunnen schrijven en dingen uitdrukken in louter scholastieke termen, zoals *transsubstantialiteit*, *praedicamenten*, *entities*, en dergelijke, uit hun termen afgetrokken; en wanneer de aldus volgeschreven pagina wordt gelezen, kan die nauwelijks door hen, noch door anderen worden verstaan; maar nochtans willen zij dat het iets te betekenen heeft; dit houden zij voor geleerd en hoogst geletterd, terwijl het toch zulke dingen zijn, dat als een verstandig mens den zin ervan ontraadseft, hij ze alsdan als scholastieke termen verwerpt – terwijl hij toch in een paar regels dezelfde zaak klaar kan uiteenzetten, zodat iedereen verstaat waar het om gaat, ook de ongeletterden; daarentegen doorvatten de geleerden met hun scholastieke taaltje slechts weinig, zoal iets: 1748, 12 Nov.

3961. Aristoteles verscheen, maar van aangezicht duister; doch zijn hoofddeksel, dat ruim was, wel zichtbaar, van roodbruine kleur; het was met ruime vouwen rondom het hoofd gewonden, niet ongelijk aan de tulband der Turken, maar niet met zodanige plooiën, en ook ruimer; hij was in een lange toga, bijna zoals die der Turken, 1748, 12 Nov.

Over het geheugen.

3962. In het andere leven is het niet geoorloofd zijn geheugen te gebruiken, ter oorzaak hiervan, dat een ieder die uit zijn geheugen voorbij dingen ophaalt, niet alleen bezorgd is over de dingen die komen zullen, en zich deswege gaat beangstigen dat de huidige dingen niet zodanig zijn als de voorbij dingen, maar ook in elken staat, welke dan ook smart gevoelt; en dan ook, zoals werd doorvat, niet dan vanuit zichzelf wil leven; want vanuit zijn eigen geheugen leven, is als het ware vanuit zichzelf leven, hetgeen aan een geest niet geoorloofd is aan den mens meer dan aan een geest, om vele oorzaken; daar een geest denkende vanuit het geheugen van een mens, meent den mens te zijn, zo zou hij als hij zijn eigen geheugen gebruikte, alsdan menen niet den mens te zijn, maar zichzelf; en daarom, terwille van het nut dat hij den mens van dienst zij, is het hem niet geoorloofd, zijn eigen geheugen te gebruiken: 1748, 13 Nov.

Hoedanig de geesten bij mij.

3963. Geesten waren bij mij geweest zoals zij waren in de wereld, niet zoals bij andere mensen, want bij mij waren zij niet zoals mensen ten aanzien van hun animus en geheugen, maar ook ten aanzien van den zin, namelijk zodat zij zouden menen geheel en al als het ware in de wereld te zijn, of teruggekeerd in de wereld; zij konden mij leiden, door mijn ogen zien, anderen horen spreken door mijn oren, ja zelfs met genen spreken, als het toegelaten was geweest, met hun eigen spraak, aan hen te schrijven in hun eigen stijl; maar deze dingen zijn niet toegestaan, noch met mijn handen anderen aan te raken; het is anders bij anderen, want de staat is door den Heer aldus bij mij geregeld, dat ik door geesten zou kunnen worden bezeten, en toch in het minst niet geschaad worden, zoals met anderen het geval is die bezeten zijn, die dan niet meer hun eigen meester waren; terwijl ik volstrekt aan mijzelf gelijk blijf; en van het allereerste samenzijn met geesten was ik geheel zoals tevoren, met zelfs niet het minste waarneembare verschil, zulks ettelijke jaren lang achtereen; en daarom kan hij die in het geloof is, zodanig zijn; anderen geenszins, want zij zouden terstond vergaan; zodanig is de wereld heden ten dage, dat iemand als hij bezeten is, terstond in het gevaar van zijn leven zou uitloopen; zulk een inwendige haat heerst heden ten dage. 1748, 13 Nov.

Over subjecten.

3964. Er waren subjecten bij mij, boven het hoofd, als het ware daarop neergelegen; zij spraken alsof zij in slaap waren, maar nochtans spraken zij goed en waar, zoals zij die niet in slaaptoestand zijn; boze geesten vloeiden door hen in, hetgeen werd opgemerkt door verschillende dingen, en verschillende listen, maar hun invloed werd terstond verstrooid, zoals dat zij andere personen wilden substitueren, en andere dingen meer die ik mij niet herinner; maar de subjecten namen die dingen slechts op om ze terstond te verstrooien; aldus handelden, doorheen dezelfde subjecten, goede en innerlijke geesten, die zo gemene subjecten [*subjecta communia*] kunnen genoemd worden; of zulke subjecten ook bij de mensen zijn, weet ik nog niet; **3965.** maar de boze geesten zeiden, dat het niet hun subjecten waren, daar de hunnen zich conform maken aan hen die zij plegen als subjecten te nemen, dus geesten die met hen samenstemmen, dus ook uit hun eigen bende, die zij als subjecten uitzenden, hetgeen ik nu en dan heb opgemerkt, maar zij waren

gedwongen door deze subjecten op te treden, want zij konden zo niets kwaads uitrichten; het werd ook schijnbaar opgemerkt, dat het subjecten waren van verscheidene benden van boze geesten; kortom, het zijn *gemene subjecten*, maar het zijn nochtans goede geesten, want goede geesten vloeien aan hen in, en door hen verwerpen zij de pogingen der boze geesten, 1748, 13 Nov.

Over schandaligheden.

3966. Zekere geesten boven het hoofd spraken zoals zij die niet kunnen spreken dan alleen zoals degenen die door rheumatiek den klank der spraak hebben verloren, en dan spreken zonder klank [*heesa*, Zweeds voor hees]; zij waren hoogst boosaardig, opwekkende de dingen die verkwikkelijk waren, en in hun denking alle en de afzonderlijke dingen van dichtbij volgende, van zins om van daaruit vat te krijgen, hoe te belagen, en mij te verderven; in de afzonderlijke dingen werd opgemerkt dat het de bedoeling was, op de afzonderlijke dingen te letten, ten einde te schaden, te vernietigen, te verderven; het werd hun gezegd, dat zij niet anders konden worden dan – niet uitwerpselen – maar kadavers; het zij degenen die in de wereld de innerlijke denkingen der anderen tevoorschijn halen, door insinuatie, om te spreken over hun verkwikkelijkheden; dan lokken zij meer dingen aan dan anderszins; en dan denken zij bij voortduur daaraan hoe zij zulke dingen zullen aangrijpen waarmede zij genen kunnen schaden, de een op deze manier, de ander op die manier; en wanneer zij zo uitlokken, doen zij zich heel allerliefst van gezindheid voor, hetgeen ook werd doorvat.

3967. Het verscheen dat dezulken meer misdadig zijn dan anderen, niet alleen dat zij smerig inwerken op hen die betrekking hebben op het rechteroor, want wanneer ik van genen melding maakte, was hun idee op hen gericht, en dan werden die door dezen zo bestookt, dat daar iets als een zwarte rook verscheen neervloeiend vanuit een bouwvalligen schoorsteen, weshalve genen klaagden dat zij bestookt werden; de oorzaak was deze, dat het rechteroor ook zulke dingen betekent, namelijk dat zij des mensen gedachten [*cogitata*] uitlokken, opdat de mens dezelve zal uitspreken; maar de geesten die het rechteroor uitmaken, zijn niet zodanig, maar zij zijn rechtschapen; alleen dit dat zij graag spreken, en de dingen opendekken die zij elders doorvatten.

3968. Daarna verschenen die geesten als allerlistigst, daarin dat zij uit een zeker gezelschap wilden tevoorschijn sleuren niet zozeer door zich, zoals anderen, rondom te buigen door rondbuigingen van het lichaam, maar door

drilboringen, uitlopend in scherpten, door spirale krommingen; en het werd gezegd dat dezulken de ergsten zijn, omdat zij arglistig optreden, om zich aan de gezelschappen der anderen te onttrekken, want aldus gaan hun fantasieën te werk; als zij evenzo vanuit overreding optraden, als zij doen vanuit fantasie, zo zouden zij nog erger zijn; maar omdat het zonder overreding gebeurt, slechts vanuit fantasie alleen, konden zij geduld worden in de wereld der geesten; maar nochtans zijn zij kadavereus.

3969. Zij voeren dit in hun animus, dat zij anderen voor niets niemendal achten, mij als niets bij henzelf vergeleken, namelijk in de mening dat zij alle dingen kunnen, zoals dezulken in de wereld menen, die de gedachten van anderen uitlokken, van mening dat zij alles zijn, en de anderen niks, 1748, 13 Nov.

Over een zwart paard.

3970. Er zijn geesten die alle dingen begeren te hebben, en toch zich niet daartoe kunnen bepalen om iets te bezitten; en er zijn er die alle dingen begeren te weten, en toch zich niet daartoe bepalen iets te weten; zij begeren alleen te hebben, en begeren zo te weten; ook hebben zij niet wat ook, noch weten zij wat ook; zij renden in mijn geheugen rond, om zeer veel dingen te zien, in zulk een begeerte, maar zij wilden nergens vertoeven, en verlustigd worden door een zeker iets, zoals de paleizen die ik had gezien in steden, geschilderde paleizen en dergelijke; noch konden zij zich bepalen tot het bezien van iets zekers; zij begeerden alle dingen, aldus overal rondrennend, met een onbepaalde begerigheid.

3971. Hun hoedanige verscheen daarin dat zij zaten op een groot zwart raspaard, maar het paard was van ebbenhout of van marmer, zonder leven wat betreft hoofd, hals, en voorkant; daarna werden zijn achterdelen gezien, die breed van afmeting waren, en beziel, maar vol excrementen; zodanig zijn zij die onbepaald zijn, 1748, 13 Nov.

Over den invloed van de grootsten mens.

3972. Het is een gemene regel, dat niets kan ontstaan en blijven bestaan uit zich, maar vanuit iets anders, dat is, door iets anders; voorts dat niets in vorm kan gehouden worden, tenzij vanuit iets anders, of door iets anders; hetgeen

vaststaat vanuit alle en de afzonderlijke dingen in de natuur; het menselijk lichaam kan niet in zijn vorm worden samengehouden, dan door de van alle kanten drukkende atmosfeer, zoals bekend is; als de drukking der atmosfeer ophoudt, vergaat de vorm; en omdat dit waarheden zijn, zo volgt klaarblijkend, dat geenszins iets, wat dan ook, in zijn vorm kan worden samengehouden in den mens, in diens lichaam, in zijn brein, en in de organen van zijn uiterlijke en innerlijke zinnen, tenzij het bestaat en blijft bestaan en in vormen wordt samengehouden uit andere dingen, en wel uit zulk een gemene of universele, bijgevolg uit den grootsten mens, eender ook de grootste mens niet tenzij uit het Goddelijke, dat is, uit den Heer alleen, 1748, 13 Nov. Dit werd doorvat.

Over het eeuwige.

3973. Zoals het Goddelijk Oneindige niet is van ruimte, evenzo is het Eeuwige ook niet van tijd; dat uit den Heer als het ware een idee van het Goddelijk Oneindige en een idee van het Goddelijk Eeuwige wordt ingeboezemd aan de engelen, staat hieruit vast, dat zij niet weten wat ruimte is, want zij die aan het uiteinde des heelals zijn, zijn in één ogenblik aanwezig; en ten aanzien van het eeuwige, dat zij geen deel hebben van de voorbije en van de toekomstige dingen, maar in hun tegenwoordige zijn zowel de voorbije als de toekomstige dingen; waarover tal van dingen zouden kunnen worden gezegd; evenmin is er in hun idee iets van ouderdom, en van dood, maar alleen van leven; en daarom hebben zij geen notie van tijd, maar in al hun tegenwoordige is alles zoals eeuwig, 1748, 13 Nov.

De werking der geesten op de tong.

3974. Hollandse geesten, die de innerlijke dingen noch opnemen, noch zozeer verwerpen, omdat zij over de innerlijke dingen niet zo denken, maar dezelve, terwijl zij ze niet opnemen, nochtans wel begunstigen, werkten op mijn tong, maar niet zoals degenen die de innerlijke dingen volstrekt niet toelaten, door ze te verwerpen; laatstgenoemden werkten zo, dat zij wilden dat ik mijn tong met de tanden zou amputeren; maar de Hollandse geesten werkten slechts van binnen op de tong, wat mij klaarblijkend te voelen werd gegeven; want de tong stemt overeen met de denking van de innerlijke dingen, omdat zij

de spraak van dienst is, voorts ook den smaak, die overeenstemt met de erkentnissen, 1748, 14 Nov.

Over de liefde van het huwelijk.

3975. In een staat midden tussen waak en slaap, doorvatte ik klaarblijkend, dat de vreugden en de gelukzaligheden vanuit de echtelijke liefde in het andere leven, zijn ten aanzien van haar meest gemene dingen, of universele geslachten, onbegrensd in aantal, hetgeen zó klaarblijkend werd doorvat, dat ik geenszins daarover kon twijfelen; en daar de meest gemene dingen of universele geslachten der gelukzaligheid vanuit de echtelijke liefde, onbegrensd in aantal zijn, in het andere leven, wat dan niet de soorten, welke weer onbegrensd in aantal zijn binnen elk geslacht; en wat dan niet in de bijzondere dingen van elke believelijke soort, en zo voort: 1748, 14 Nov.

Dat de geesten moeten spreken zoals zij denken.

3976. Wanneer een geest anders spreekt dan hij denkt, wordt dit terstond doorvat, en daarom wordt hij aangedreven om niet anders te spreken; anders kan hij niet in enig gezelschap samenzijn, maar wordt terstond uitgeworpen, en verminkt; iets zodanigs verstoot de gezelschappen, en ontbindt; en daarom is het in het andere leven niet geoorloofd anders te spreken dan zoals men denkt; als iemand boos is of boos denkt, is het hem geoorloofd boos te spreken, omdat hij zo denkt; zo immers spreekt hij waarachtig, want het is iemand niet geoorloofd anders dan waarachtig te spreken, dat is, wat waar is (voor hem); en dit gaat zo ver, dat hij die boos denkt, het boze spreekt, dus waarachtig, omdat hij boos is; en zo voort, 1748, 15 Nov.

Over de dingen die de erkentnissen des geloofs bevestigen.

3977. Het werd doorvat, dat de erkentnissen des geloofs vooreerst niet anders bevestigd kunnen worden dan door zinlijke en natuurlijke waarheden, want de mens kan niet geloven zonder bevestigingen; maar daarna, wanneer zij bevestigd zijn, geeft de Heer hem een geweten, zodat hij gelooft zonder bevestigingen; dan verwerpt hij alle redeneringen; deze sfeer is engellijk,

waarin boze geesten niet kunnen zijn; doch zolang hij in den staat der bevestiging ervan is, en wanneer hij daarover redeneert, om van de waarheden overtuigd te worden, kunnen de boze geesten aanwezig zijn, zoals dan ook een zekere zodanige geest met mij sprak, maar niet vanuit zich, zoals hij bekende: bijna eender is het geval, wanneer iemand in beginselen is, en bijgevolg alle redeneringen tegen die beginselen verwerpt, ja zelfs vertoornd wordt als iemand daartegen redetwist; 1748, 16 Nov.

Over de allersluwsten.

3978. Er waren geesten ter middernacht, toen ik plotseling ontwaakte, die met zulk een subtiele list mij aanvielen, dat het niet kan worden beschreven; het werd nauwelijks opgemerkt door de engellijke geesten, maar ik ontwaarde ineens wat het was; maar dat het zó allersluwst was, had ik niet gedacht; doch weldra doorvatte ik het; het werd mij daarna gezegd, dat dezulken bij toelating onder de engellijke geesten zijn, die nauwelijks hen kunnen opmerken, dan alleen aan de uitwerking; en dezen zijn zodanig, dat zij echtbreuken voor niets niemendal houden, hoewel het niet ontdekt kan worden, want zo handig weten zij het te verbergen, dat zelfs de engellijke geesten er geen weet van hebben, 1748, 17 Nov.

Over de goede werken.

3979. Toen geschreven was over de goede werken, kwamen geesten aanzetten die in het leven des lichaams niet slechts gedacht hadden dat het geloof zonder de goede werken zaligt, maar zich ook daarin bevestigd en overreed hadden; zij kwamen onder de lagere goede geesten, in zulk een overreding dat er tot het heil geen goede werken nodig waren, maar alleen geloof; genen echter waren verontwaardigd; zij bonden hen met een koord, en rolden hen rond, maar een van hen wist zich als in een kleed gewikkeld uit de voeten te maken, en aldus gebonden kwam hij tot mij;

3980. de oorzaak der verontwaardiging van de goede geesten toen bekend gemaakt zijnde, werd die geest in den staat zijner overreding gebracht, dat de goede werken van geen betekenis waren, slechts het geloof-alleen; vanuit zijn overreding, verspreid onder verscheidene zodanigen, ontstond een sfeer dermate algemeen, dat andere geesten meenden te verdwijnen alsof zij er niet

waren, of zoals opgelost in de atmosfeer; daarover klagende dat zij niet meer wisten of zij geesten waren, dan wel of zij leefden of niet leefden; zodanig was de sfeer, toen de goede werken hun waren ontfutseld; en wanneer deze werken, daar zij de goede dingen zelf vanuit de naastenliefde des geloofs uitmaakten, eenmaal werden weggeritst, waren zulke geesten verstoken van de steunpunten waarop zij rustten, of van de laatsten zelf, zijnde de uitwerkingen der naastenliefde, waar de nutten worden begrensd, en waarin zij worden begrensd, zijnde de nutten welke de innerlijke nutten voortbrengen; en wanneer die zijn ontfutseld, schijnt het den geesten toe nauwelijks te leven, of in een gemene sfeer te zijn, alsof alleen maar in een denking; zulk een sfeer was treurig, want zonder enig bepaalde;

3981. gebracht zijnde in den staat van een geloof in het gemeen, was de sfeer die van een louter allene beziening, zonder enig bepaalde, en daar alle geest zo verstrooid was geworden, was het een sfeer van beziening alleen; nochtans spraken zij, maar zij zeiden niet te weten of zij spraken en wat zij spraken; toen werd gezegd dat wanneer de idee wordt bepaald tot de dingen die des geloofs zijn, zoals tot de belijdenis des geloofs, zo zou misschien de zaak anders liggen, maar nochtans bleef het zodanig; het was alleen maar een kijk [*intuitiva*] die niet beschreven kan worden, net zo verstrooid en vaag algemeen als tevoren: het werd gezegd dat wanneer zij baden of lazen, en eendere dingen die des geloofs zijn, en dan niet dachten over het geloof-alleen zonder de werken, alsdan het geval niet zo lag, wat waar was, omdat er dan iets bepaalds was; al de afzonderlijke dingen die gelezen worden, zijn zodanig dat zij worden bepaald tot de dingen die des geloofs zijn; volstrekt anders ligt het, wanneer zij denken daarover wat geloof is, en te meer wat het geloof-alleen, en nog meer wat geloof is zonder de werken; daarvanuit staat vast, welke idee velen, ja de meesten hebben, en onder genen deze verdediger had aangaande het geloof en de dingen die des geloofs zijn, namelijk dat het alleen maar hun kijk of hun denking is, dus een geloof in de lucht, en een ding van niks, dat verdwijnt.

3982. Daarna kwamen andere geesten, en zij werden gezonden in den staat toen zij iets hadden gedacht over het geloof; in dien staat zijnde hadden zij een nog verstrooider idee van geloof, namelijk dat het geloof niets was, en wel verdwijnend, nauwelijks iets der denking, zeggende niet te weten wat geloof is, als zij alleen maar over geloof dachten; zij voegden eraan toe, dat zij dit wisten wat het was, namelijk het goede doen, of een goed werk doen, voorts dat zij kunnen weten dat zij het goede kunnen opnemen uit den Heer, omdat zij het

goede doen; doch dat alleen maar denken, en nauwelijks denken, dit weten zij niet wat het is; deze sfeer was nog droefgeestiger voor de goede geesten.

3983. sommige goede geesten, omdat zij zulk een idee aangaande het geloof hadden, dat het kon bestaan zonder goede werken, zeiden dat het beter was die werken de goede dingen der naastenliefde te noemen, hoewel de term goede werken toepasselijk is, en dat werken die zonder het geloof zijn, eenvoudigweg werken zijn.

3984. Wederom werd door een spraak der denking de idee wederopgewekt dat het in het andere leven vooral de goede dingen met de daad zijn die gelden, waarover eerder, en dat zonder dezelve (nu) de engelen geen engelen kunnen zijn, te minder gelukzaligheid hebben; want daarin is hun grootste gelukzaligheid gelegen; nu voegen zij daaraan toe, dat als men hun werken zou willen ontfutselen, zij alsdan zouden willen dat de ganse hemel en het ganse menselijk geslacht zou vergaan; hetgeen de konsekwentie is, want den mens van dienst zijn, de geesten leren, hen wederopwekken, voorts de doden, elkander over en weer de werken der naastenliefde betrachten, zijn de dingen die den hemel en het menselijk geslacht samenhouden, en werden daaraan die dingen ontnomen, zo zouden allen vergaan; 1748, 17 Nov.

3985. Het werd gegeven dien geest te vragen, wat zijn gevoelen was aangaande het leven in den hemel, of hij alleen maar vreugde zou inademen, in ledigang, zonder enig actief leven, dat is, zonder het leven van het goede te doen, en of zulk in ledigang gesleten leven, in de idee niet een allertreurigst en vervelend leven was waarbij alle vreugde zou vergaan, en tot niets worden, of tot iets vuils, wat na korten tijd iemand zou tegenstaan en walgen, terwijl een actief leven een doorvatting van vreugde zou geven; gevraagd werd hem wat hij daarvan dacht, namelijk dat er, zoals hij wist, geesten zijn, die den mens van dienst zijn, *tiensteander* genaamd (Zweeds voor ten dienste staanden), of zij hem zouden dienen, en wat hij wel over hen dacht; of genen ook zulk een idee hadden over de hemelse vreugde, leeglopers zijnde, vreugde ademende in ledigang; en of de mensen na den dood niet te weten komen dat er geesten zijn die den mens dienen; wat mij betreft, doorvatte ik dat een leven van vreugde in ledigang geen leven is, maar dat alleen een actief leven vreugde met zich medebrengt, en dat het dan pas leven is, omdat het actief is. 1748, 17 Nov.

3986. Hij zeide gemeend te hebben dat er geesten waren geschapen geweest die den mens van dienst zouden zijn; doch dat mensen geesten zouden worden, geloofde hij weliswaar, maar dan niet zulke geesten die iemand van dienst zouden zijn, alleen zodanige die zouden gaan leven in hemelse

vreugde, waaromtrent hij geen andere opinie had gehad dan dat het zou bestaan in de ene of andere lediggangersvreugde, alleen dat zij dan den Heer zouden lofprijzen, en dat daarin hun actieve leven zou bestaan; maar het werd gezegd, dat den Heer oven, bezingen, en verheerlijken, geen actief leven is, want zulke dingen heeft de Heer niet nodig, maar opdat zij de werken der naastenliefde zonder betrachten, volgens dewelke zij uit den Heer gelukzaligheid ontvangen. Maar omdat die geesten geen andere idee daarover konden opvatten dan die van slavernij, als gezegd, kunnen zij vooralsnog daarin niet iets van vreugde of gelukzaligheid stellen, maar slechts de idee van slavernij; maar dat het gans anders daarmee is gesteld, namelijk dat men dan in de binnenste gelukzaligheid is, zie men eerder. En voordat zij tot zulk een liefde en naastenliefde worden voortgeleid, kunnen zij geen andere idee hebben dan die van slavernij.

3987. Weshalve, opdat er het ware geloof zij, de erkenningen des geloofs, welke gefundeerd worden in de liefde, dermate moeten worden ingeworteld, dat als men anders doet dan het goede, en dan hetgeen volgens de erkenningen des geloofs is, het geweten wordt aangedaan; weshalve hij die in het ware geloof is, in de werken der naastenliefde is, en ook niet anders kan doen; aldus wordt hij geleid door den Heer.

3988. Er was zulk een sfeer rondom mij, dat ik nauwelijks iets zeker wist; alle zekerheid van de waarheid scheen als het ware verdwenen te zijn; ook de geesten klaagden daarover, dat zij zo niets wisten; zij schenen als in een baarljike idee verdwenen, zodat de ganse geest als het ware een idee was, nauwelijks wetende wat te spreken, verwonderd zelfs dat hij kon spreken; zodanig is het geloof der Lutheranen; wie zich heeft bevestigd en zich daarvan heeft overreed dat het geloof-alleen zaligt, denkt ook niet over de liefde, omdat hij niet denkt over de goede werken: en dewijl zij dezelve verwijderen, verwijderen zij ook de liefde; en daarom leven zij ook zo, menende dat als zij alleen maar geloof hebben, (alles in orde is); wat het geloof is, daaromtrent zijn zij onwetend; dit is voor hen alleen maar een zienswijze [*intuitio*] of denking, welke zij ondertussen evenmin hebben, maar alleen een baarljike idee der denking, en alleen dan wanneer zij die verdedigen tegenover anderen, en daarover spreken; anderszins weten zij volstrekt niet wat geloof is; aldus zijn zij in het andere leven, wanneer zij in den staat aangaande het geloof zijn, aldus een louter onbepaalde, meest gemene, of universele idee, bijgevolg helemaal niets; wanneer de liefde werd genoemd, konden zij die evenmin erkennen, tenzij vanuit de echtelijke liefde, 1748, 17 Nov.

Over kringen.

3989. Ik merkte op, dat de kringen [*gyri*], hun gemene terminaties of rondwentelingen samenvielen met de hemelse ademhaling, welke zich verhoudt tot mijn ademhaling als 3 tot 1.

Over den Heer.

3990. Boze geesten zijn, naar hun gewoonte, aanhoudend in valsheden en ontkenningen aangaande den Heer; toen zij iets ingoten aangaande de engelen, werd het gegevente vragen dat zij mij toonden, nu, als zij het konden, of er één engel, aldus, waar ook ten hemel, alwaar zij in alle wijsheid, inzicht, in de onderlinge liefde, in de waarheid, in het licht zijn – of zij mij, als gevraagd, één engel of één hemel zouden kunnen aanwijzen buiten degenen die den Heer erkennen, zijnde het leven van allen, en dat zij uit Hem alle dingen hebben die hun zijn geleerd, en alle gelukzaligheid; maar zij konden het niet, want als er zulke uitzonderingen waren, zo zouden zij het hebben kunnen doen binnen zoveel tijd, zijnde $3\frac{1}{2}$ jaar; maar zij konden het nooit. 1748, 18 Nov.

3991. Het werd doorvat, dat alle bespiegelingen die de mens heeft, zodat hij ziet, oppast wanneer hij wandelt, behalve andere reflecties, waarover elders – kortom, dat hij over het gebruik van zijn zinnen kan beschikken, dit heeft hij enig en alleen uit den Heer, uit Wiens invloed het is, dat hij op gemene wijze bespiegelt over de dingen en de lieden die hem tegemoet komen, opdat hij niet geschaad wordt, zijnde vanuit een zeker gemene bespiegeling of opmerkzaamheid, welke invloeit uit des Heren voorzorg jegens een ieder, zonder welke voorzorg hij nooit bespiegeling zou hebben; aldus in de overige dingen, 1748, 18 Nov.

Dat er heden ten dage geen geloof is, en over den huldigen boom der wetenschap.

3992. Door boze en wrede geesten werd ik den gansen nacht bestookt, dermate dat ik ettelijke malen ontwaakte; ik zag knapen die zij wilden verbeteren, hen kammen, zo wreedaardig, als het ware met zagen, dat het bloed van hun hoofden vloeide, en zij ranselden hun ruggen af; kortom, de

fantasieën waren in de hoogste mate wreed, den gansen nacht door, en ik kon mij daarvan niet bevrijden.

3993. Ontwaakt zijnde, zag ik een boom, en het werd doorvat dat het de boom der wetenschap was, in het vlak van het aangezicht, op enigen afstand; in dien boom werd een grote slang gezien, zodanig dat die afgrijzen inboezemde, en die in den boom omhoog kronkelde; de lengte ervan verscheen volgens de afmeting van den stam; en vlak daarop verdween de boom, en er verscheen een gele hond; toen werd een gewelfd vertrek geopend in een geelachtig schijnsel als van een schoorsteenvuur, en daar werden een of twee vrouwen gezien die uitkwamen door een deur terzijde waar de haard was, welke niet zichtbaar was; het werd doorvat dat het een keuken was; er hingen lappen vlees, sommige terzijde, en het werd doorvat dat het mensenvlees was, zwart; dit alles in waaktoestand.

3994. Het werd ingegoten dat het menseneters [*anthropophagi*] waren, maar niet weet ik of dezulken bestaan in het christendom;

3994[b]. maar nu werd het doorvat, dat die dingen den staat der mensen heden ten dage betekenen, vooral in het christendom, en den boom der wetenschap, hoedanig die heden is, zijnde de huiveringwekkende slang die oprijst; zo dat het overal is vervuld met listen en boosaardigheden, en dat niets dan haten regeren, die wel zodanig zijn, dat zij als slechts iets van daadwerkelijkheid zou toetreden, zouden gevoed worden met mensenvlees, want de haten brengen zulke dingen met zich mede.

3995. Het werd doorvat, dat er geen geloof is heden ten dage, want het geloof is der liefde, en waar haten regeren, kan de liefde niet zijn, bijgevolg geen geloof; 1748, 18 Nov.

3996. Voordat deze dingen werden gezien, verschenen zwarte wolken, die waren zoals zwarte duivels, en huiveringwekkend, verder allerzwartst, daarna een andere, niet zo afgrijselijk; wat betekende dat gene dingen zouden worden gezien.

Over de sirenen.

3997. Zij die het hoogst boven het hoofd waren, sirenen in den hoogsten graad, uit angst daar ik over hen schreef, omdat het ging over den hogepriester en David, die invloeien in de lagere sluwards, dezelve boezemden, terwijl ik schreef, een heel voelbare pijn aan den onderbuik in, zijnde hun beklemming die zich aldus uitte, omdat zij niet wilden onthuld worden, noch dat er over

hen geschreven zou worden. Ik sprak met hen, en ik doorvatte dat zij zich wilden inboezemen in de aandoeningen, en tot barmhartigheden zouden kunnen bewegen, alsof zij rechtschape waren; zij wekten daartoe ook op, en klaagden over hun staat; maar het werd hun gezegd, dat zij zodanig zijn, dat zij ook de rechtschape zouden kunnen verleiden, wat zij aan het leven in het lichaam hadden ontleend, zodat zij voor de anderen rechtschape verschenen, aldus door zich in te boezemen, terwijl zij wreedheden in den zin of ten doel hadden, de zelfliefde, en echtbreuken; en terwijl zij die dingen in den zin voerden, en goede dingen in den mond, konden zij zich in de gezelschappen der rechtschape nestelen; hetgeen niet geduld kan worden; en daarom kon ik geen ontferming opbrengen over hun levensstaat of levenslot; 1748, 19 Nov.

Over den smaak.

3998. Ik sprak met geesten over den smaakzin, dien zij niet doorvatten, maar wel een zeker iets vanuit hetwelk zij onderkennen hoedanig iets den mens smaakt; zij zeiden dat het een soort van geur was, die zij niet konden beschrijven; het werd doorvat, dat smaak en reuk overeenkomen zoals bij sommige smakelijke bestanddelen die bijna eender zijn wanneer zij met den reuk geroken worden; zoals gezegd werd dat het daarvandaan is, dat de brute dieren met den reuk de spijzen doorvatten die hun passen, en die ze dan ook eerder doorvatten met den reuk dan met den smaak; zo is het niet de smaak die hun openbaart hoedanig het voedsel is, maar de reuk; en daarom eten zij geen andere dingen dan die met hun natuur overeenkomen, en die heilzaam voor hen zijn; anders de mens: hij onderkent aan den smaak; en als het naar zijn smaak is, kan het hem verder niet schelen of het heilzaam is dan wel niet; 1748, 19 Nov.

Dat de sirenen boven het hoofd echtbrekers zijn.

3999. De sirenen boven het hoofd, zowel de hoge als de hoogste, meenden dat zij niet echtbrekers in den ergsten graad waren; en daarom werd hun de band gevierd, en toen hitsten zij de anderen op tot echtbreuken, zonder enig geweten, meer dan wie ook, dermate dat tot hen een wolk-duivel werd gezonden, waarover eerder; en vanwege hem tot schrik en angst aangedreven, bekenden zij echtbrekers te zijn; en er werd een zeker iemand tot mij gezonden

om bevrijd te worden van dien duivelsen schrik; maar ik zeide, dat ik niets zou kunnen bewerken; en als zij niet anders worden, noodwendig door zulke duivels moeten worden geteisterd, 1748, 19 Nov. Het zijn immers degenen die anderen aanhitsen in het verborgene, bevreesd zijnde van ontdekt te worden; het zijn merendeels dezulken die prelaten worden geheten, en het ambiëren hogepriesters te worden, en die ertoe zijn overreed dat zij alle zonden kunnen vergeven, zoals de pausen dat gewoon zijn door hun bullen, mits zij ervoor betaald worden; derhalve zeggen zij dat zonden en echtbreuken zijn vergeven; en daarom bevestigen zij de mensen in de zonden, en nemen zij het geweten van het ware en het goede weg, hetwelk zij zelf niet hebben; aldus vergemeenschappen zij hun snoodheden aan anderen, die onschuldig hadden kunnen zijn, 1748, 19 Nov.

Over de voorzienigheid.

4000. Zekere geesten, mij houdende in een duistere, wierpen tegen dat ideeën opkomen vanuit de objecten van het gezicht, niet echter de objecten van het gezicht uit de ideeën, en dat zo het leven des Heren niet invloeit, maar wordt opgewekt door de objecten van het gezicht, dermate op diverse wijze zich voordoende; daarover is eerder gesproken; maar nu werd hun door een denking geantwoord, en doorvat, dat het eender zou zijn als gezegd zou worden dat de ontelbare aanplooingen der longen tot de afzonderlijke spieren en hun vezels, volgens alle bedoeling en wil der denking, alsmede de spieren en beweegvezels, zouden invloeiën in de ideeën der denking en des wils, niet echter de ideeën der denking en des wils in de vezels der spieren, of in de aanplooingen der longen: daar toch één samengestelde handeling ontelbare aanplooingen der longen volgens de ideeën en de ontelbare vezels der spieren door den wil alleen worden gerangschikt, en wel op zo uiteenlopende wijze, of gevariëerd, dat één enkele vezel volstrekt anders schijnt te ageren dan de andere; daar het dus met deze dingen zodanig is gesteld, en wel in de laagste natuur en wel op zo onbegrijpelijke wijze, hoe kunnen zij dan nog redekavelen over den invloed van des Heren leven in de ideeën, en vandaar in de objecten, die zich op diverse wijze voordoen; behalve nog meer dingen die daaruit kunnen worden afgeleid, 1748, 19 Nov.

Over het geheugen der geesten.

4001. Als de geesten over een lichamelijk geheugen beschikten, zou geen geest bij den mens kunnen zijn; zo zou hij sterven, want twee geheugens tegelijk agerende kan niet bestaan, of de geesten zouden den mens diens geheugen afnemen, en denken vanuit de hunne, en dan tevens spreken, zoals in een geval van bezetenheid; en bovendien is het geen geest toegestaan, den mens te leren, bijgevolg te leiden, tenzij vanuit begeerte; maar de Heer alleen wil den mens leren en leiden, hetgeen nooit zou geschieden, als een geest iets van lichamelijk geheugen had, 1748, 19 Nov.

Over de Voorzienigheid en den Invloed.

4002. Ik werd bestookt door geesten dienaangaande hoe de invloed van des Heren leven kan bestaan in alle en de afzonderlijke dingen des mensen welke hij denkt op zo diverse wijze, ten aanzien van de dermate verscheiden objecten die hij ziet, ten aanzien van de samenspraken van verscheidenen, over verschillende dingen, nu over dit en dan over dat, aldus over honderd onderwerpen; hoe zulke personen samenkomen, en niet andere, vandaar zulke gesprekken, en geen andere; voorts de dingen die volgen vanuit één enkelen raadslag van een mens, waaruit meer andere in opeenvolgende reeksen, behalve tal van andere dingen die des Heren invloed en voorzienigheid betreffen – in welke dingen ik tot vervelens toe werd vastgehouden door die geesten, en waarvan ik mij maar niet kon losmaken; het werd aan mij uitgebeeld hoedanig die dingen zijn, namelijk als een kamer van grijsachtige kleur, niet geveegd, met een ordeloze boel aardewerk en zo.

4003. Maar het is genoeg te weten, dat des Heren leven invloeit in de hemelse gezelschappen, die ontelbaar zijn, met alle verscheidenheid volgens de verscheidenheden der liefde, dat is, het wordt verschillend opgenomen door allen; in de innerlijke wereld der geesten wordt het eveneens opgenomen en vanuit den hemel, verschillend volgens de gezelschappen; voorts in de lagere wereld der geesten, waar de ideeën nog weer verschillend worden opgenomen, volgens de opnemenden; bij de mensen alweer nog verschillender, volgens hun lichamelijke geheugens; zo dat al die invloeden nooit kunnen worden onderkend zodanig als zij zijn in hun oorsprong; hetgeen hieruit vaststaat, dat zij kunnen worden verkeerd in het tegendeel, of andere verschuivingen, volgens des mensen overredingen, of den staat van diens geheugen alsdan,

en verder volgens de vaten die zich aanpassen aan dien staat, voorts volgens de begeerten en de staten ervan; want er bestaan staten van overredingen, en staten van begeerten.

4004. Dat het hiermede aldus is gesteld, staat eveneens hieruit vast, dat het nooit kan worden geweten in laatsten hoe het is gesteld in de innerlijke dingen, te minder in de binnenste dingen, zoals dat de engellijke ideeën worden uitgebeeld door dieren en dergelijke dingen in de wereld der geesten; de ideeën der boze geesten door rondbuigingen van het lichaam, en dergelijke dingen die verschijnen.

4005. Vooral blijkt het uit het feit dat de engellijke ideeën kunnen vallen in ontelbare diverse ideeën, voorts in de lagere wereld, en zo bij den mens; zoals dat alleen al de uitbeelding van het goede bij de engelen kan vallen in alle evenzo ontelbare goede dingen des mensen, welke dan ook, in diens eredienst, in zoete dingen, in vette dingen, aldus in ontelbare dingen volgens de staten ervan, ja zelfs in tegengestelde dingen, en in bemiddelende dingen; en daarom kan het nooit worden geweten uit de objecten van het uitwendig geheugen, en uit de objecten van het gezicht, hoedanig de dingen zijn die in de meer binnenste dingen gelegen zijn, te minder in de binnenste dingen.

4006. Bovendien zijn de engellijke ideeën niet slechts uitbeeldingen, welke aldus op diverse wijze worden gevariëerd, wanneer zij nederglijden, maar ook gelijkenissen, die op ontelbare manieren kunnen worden gevariëerd bij den mens, want vanuit één parabolische idee volgen ontelbare toepasselijke dingen;

4007. zoals vanuit één enkel beginsel, zoals vanuit één enkel zaad zoveel verschillende dingen daarna worden geproduceerd, die nooit in het zaad waren: en zo voort.

4008. Bovendien staat het eveneens vast dat des Heren voorzienigheid is in de afzonderlijke dingen en alle dingen, hetgeen alleen al vaststaat vanuit de dingen die der fortuin zijn, in spelen, in zulke dingen die geheel en al als toevalligheden verschijnen, zoals in loterijen, en in andere dingen die opmerkenswaardig zijn; zulke gebeurlijkheden van de laagste natuur kunnen nooit worden uitgevorst naar haar oorsprong; wanneer dit in zulke dingen al geldt, wat dan niet in alle en afzonderlijke andere dingen, die nooit kunnen worden uitgevorst, omdat zij gebeurlijkheden of der Voorzienigheid zijn.

4009. Wanneer deze dingen die der laagste natuur zijn, niet kunnen worden uitgevorst, hoe dan de dingen die van de innerlijke natuur zijn, vanuit welke gene dingen voortgaan; en hoe dan die van de nog innerlijkere natuur, en bovenal die van de nog meer binnenste natuur, waar zij niet zo onbestendig uitgaan, maar bestendiger, vanuit de bestendige dingen in binnensten; de

onbegrensd vele onbestendigheden ontstaan door graden in de laagste dingen; behalve andere dingen.

4010. Vanuit zulke dingen wordt gegeven te concluderen, dat het beter is alle dingen niet te weten, en eenvoudig te geloven dat des Heren leven invloeit in alle en de afzonderlijke dingen, en dat Zijn Voorzienigheid alle en de afzonderlijke dingen regeert, dan zich te verliezen in de uitvorsting van zulke dingen; het is beter niet te weten, want als de mensen begeren te weten, dan gaan zij zich verliezen in een alleromvangrijkst veld, zoals toen ikzelf alleen maar wilde weten hoe de handelingen der spieren zich representatiefelijk verhouden tot de ideeën der denkingen, en tot de strevingen van den wil en de krachten daarvandaan; voorts heb ik vele jaren lang eerst gezwoegd om de aanplooiingen van de longen tot de afzonderlijke dingen te weten te komen; daarna van de spieren, van de beweegvezels, en van de zenuwvezels, tezamen met het verband en de rangschikking aller dingen; hoe de handelingen zich vertonen vanuit de vloeijing der hersenen, zoals wanneer de peesvezels achterwaarts trekken, schuin opzij trekken, in een kring trekken, en zo voort – terwijl toch de handeling niet dienvolgens ontstaat; de uitvorsing van al die dingen vergde den arbeid van vele jaren, en evenwel konden nauwelijks de meest gemene dingen worden gekend. Daarom is het beter, alleen te weten dat de wil invloeit; aldus nog des te meer wat betreft de dingen die zijn van den invloed van des Heren leven, en van Zijn Voorzienigheid, 1748, 20 Nov. Deze dingen zijn gedacht met de geesten, door de geesten uit de engelen.

Over het geheugen.

4011. Een zeker iemand werd uitgebeeld, die alleen het geheugen had gecultiveerd in het leven, en in het geheugen het inzicht en de wijsheid van alle dingen had gesteld, menende dat de mens voor zoveel wijs was als hij met het geheugen vasthoudt; terwijl toch veeleer het tegendeel het geval is, namelijk dat een mens voor zoveel minder wijs is als hij met het lichamenlijk geheugen vasthoudt; ook werd het hoedanige van zijn leven uitgebeeld, en wel door een dier in duister licht, als geelachtig, als een paard, als een koe, als een kalf, als een hond; er was de uitbeelding van een paard, en de uitbeelding der volgende dieren trad daarna op in hetzelfde subject, zo dat het als het ware één enkel dier was, waarin al die andere dieren waren, of een dier vanuit gene dieren samengesteld; gezegd werd dat het geen paard was en toch een paard; geen koe en toch een koe; noch een kalf en toch een kalf; noch een

hond en toch een hond; aldus werd een enkel dier van tijd tot tijd uitgebeeld, waarin als in een samengestelde de overige waren opgesloten.

4012. Hij toonde mij hoe hij was verwrongen; van de verwringing wist ik niet, omdat ik sliep; hij toonde een sneeuwig cerebrum, zoals het sneeuwige is van een gekookt dier, waarin slechts weinig van bloed is, vlak daarop meer bloed, vlak daarop nog meer bloed, zodat het nauwelijks iets anders was dan alleen maar bloed; aldus doorvatte ik, dat hij met veel pijn derwijze was verwrongen, omdat hij hard van eelt was. Ik sprak met hem; toen klaagde hij dat hij al zijn dingen had verloren, maar het was toen een zeker klein kindje dat sprak, nauwelijks wetend wat het sprak; hij werd uitgebeeld door een vogel, waarin een lam, in het duister; 1748, 20 Nov.

Verder over den invloed.

4013. Handelingen vloeien niet in ideeën in, bijgevolg ook niet in den wil en de denking, maar de denking en de wil vloeien in de handelingen in; eender eveneens de engelijke ideeën door de ideeën der geesten in des mensen denkingen; doch weten hoe zij invloeiën, is willen weten hoe de vezels zich gedragen in de beginselen, voorts in het cerebrum waar zij zijn zoals een brij of moes, en dan ten slotte volgens de onontwarbare vloeiingen in de spieren, zo verschillend en ontelbaar, voordat één enkele handeling ontstaat; elke idee is zulk een gemeen iets, zoals een handeling naar verhouding is.

4014. Hoe echter de gebaren van anderen invloeiën door de ogen van een ander, vanuit welke men oordeelt over een mens; voorts hoe over de gelaatstrekken van een ander; alsmede voornamelijk hoe de spraak van den een invloeit in de ideeën van den ander – dit staat helder vast, namelijk dat het geschiedt door de verwijderingen van de lagere dingen, zoals door de tenietdoening ervan, zodat zij niets zijn; anders doorvat men niet; verworpen of verwijderd moeten terstond worden de woorden, of de stoffelijke dingen, waarvanuit de naast gelegen ideeën zijn; dan worden deze ideeën verworpen, waaruit de innerlijke ideeën verrijzen aangaande des mensen einddoel, voorts aangaande vele andere dingen, welke aldus vloeien vanuit de spraak van den ander; zonder de verwijdering ervan kan niets dergelijks doorvat worden; zo wordt de innerlijke idee der anderen vergemeenschap, en vertoont zij zich klaarblijkend als ontbloot, zonder de dingen die van buiten zijn, 1748, 20 Nov.

4915. Omdat er verwijderingen zijn van lagere dingen, staat daaruit vast hoe het met den mens is gesteld, namelijk dat de lichamelijke dingen hebben te

sterven, ook het lichamenlijk geheugen, opdat de geest zich vertone; eveneens hebben als het ware te sterven de ideeën die aan de lagere geesten eigen zijn, opdat men zij in de innerlijke ideeën, of in die der engelijke geesten; en hoe eveneens deze, opdat men een engel zij, waar de vergemeenschapping onmiddellijk is; voorts hoe nochtans de lagere ideeën worden uitgebeeld; behalve nog andere dingen; dit in aanwezigheid der geesten, die over deze dingen nadachten, 1748, 20 Nov.

Over de alomtegenwoordigheid des Heren.

4016. Zij die in laatsten en vanuit laatsten denken, kunnen niet vatten, hoe de Heer alomtegenwoordig kan zijn; maar om dit enigermate te kunnen vatten, moet men weten, dat er in het andere leven geen ruimte is, noch tijd; aldus zijn allen dermate aanwezig dat zij naast elkander zijn, ook al waren zij in het laatste des heelals: daaruit kan ook enigermate vaststaan, dat des mensen ziel of wat diens binnenste is, alomtegenwoordig kan zijn overal in zijn lichaampje [*corpusculus*], en alle ingewanden, en alle gedachten, en al wat des mensen is, welke dingen zo alleruiteenlopendst zijn, aldus kan regeren, opdat alle dingen samenhangen, en door de alomtegenwoordigheid in alle en in de afzonderlijke dingen kan voorzien; en dat als er niet zulk een voorzienigheid was, alle dingen in één moment zouden wegvallen; de ziel handelt vanuit een einddoel, en omdat zij het binnenste van den mens is, voorziet de Heer alleen door middel van haar, 1748, 20 Nov.

4017. Dat afstanden fantasieën zijn, en dat zij ideeën zijn, stond vast uit verscheidene dingen; wanneer ik immers iemand zag heengaan, of op een afstand zijn, of zo doorvatte; of wanneer ik mij hem voorstelde op enige andere plaats; of wanneer ik sprak met ettelijke geesten elders, waar ik wist dat zij waren, en wanneer iemand afwezig was aan de einden des heelals – dan werd de afstand doorvat volgens de idee vanuit het gezicht, vanuit de denking, en zo gevat door hem of door mij; want in één ogenblik zijn zij aanwezig; daarom is plaats er geen; waar de idee is, daar is de geest, want de geest wordt niet afgescheiden van de idee; zonder idee zou er geen geest zijn; zij is zijn leven; en daarom waar het leven is, daar is de geest; afstand maakt in de zuiverder dingen niets uit, te minder in de meer innerlijke dingen, en het allerminst in de binnenste dingen; aldus geen bij den Heer; en daarom is Hij alomtegenwoordig, en ziet Hij de afzonderlijke dingen, en beschikt ze. 1748, 20 Nov.

Over de uitbeelding van de engelijke spraak door wolken.

4018. In de wereld der lagere geesten plegen ook de engelijke ideeën en spraken te worden uitgebeeld door verschillende vormen van wolken en met dezelve de doorvattingen; wanneer zich immers zulke dingen vertonen die bij de engelen zijn, worden zij, opdat de lagere geesten het mogen weten, tegelijk vergezeld van een zekere doorvatting, welke aanwijst wat zij betekenen; een langwerpig vat werd uitgebeeld, waarin als het ware melk was, en het werd verkeerdt in een wolk van eenderen vorm, en deze blanke wolk concentreerde zich naar het middelpunt; aan den voorkant was een zeker duistere; wat betekende dat de engelen samenkwamen, maar dat er nochtans enige duisternis was. Toen werd een wolk uitgebeeld, bijkans helemaal blank, en zij ging over in een vorm eender aan den menselijken vorm, van bijna dergelijke kleur, met een doorvatting van den Heer; maar een zwarte wolk aan den voorkant nam het gezicht ervan weg, waarmede werd aangeduid, dat zij spraken over de dingen die zijn des geloofs in den Heer, en dat dit in de wereld der geesten werd verkeerdt in het boze, aldus in een zwarte wolk. Toen werden uitgebeeld twee paardenhoofden, naar mij gekeerd, met hun vooruitstekenden mond, maar een deel van den mond werd breder, en begon anders te verschijnen dan een paardenmond, en verdween zo; zij betekenden de verstandelijke en de wetenschappelijke dingen, 1748, 20 Nov.

Over de sirenen [zie n. 3997].

4019. Getoond werd, hoe de sirenen degenen gebonden houden die zij proberen te obsederen, namelijk, dat zij allen invloed uit de engelen, die aanhoudend is, verdraaien, wanneer boze geesten het boze inbrengen, want de engelen keren af, en beantwoorden; maar wanneer het den sirenen werd toegelaten, zo zouden zij in de innerlijke dingen der denking binnentreden, en alle dingen afwenden die invloeden vanuit den hemel, door te verdraaien; aldus werd mijn denking, waarheen die ook maar was gericht, nochtans in het boze verkeerdt, zodat ik tenslotte dermate was vermoeid dat ik moest ophouden met schrijven, want toen vloeiden zij in, en het werd doorvat, dat zij invloeden in de innerlijke dingen welke mij toen nog niet gegeven waren te kennen; zij hebben als het ware ogen van slangen, die overal vandaan gezicht of ideeën hebben, als het ware aanwezig zijnde.

4020. Het werd doorvat en gehoord, dat de listigen alsmede de allerlistigsten boven het hoofd zich met de sirenen verbonden, en doorheen hen invloeden, en ik hoorde hen en hun raadslagen; en toen tot hen werd gezegd dat zij zouden aflaten, omdat zij tot een miserabelen staat zouden worden teruggebracht, als zij zouden volharden, zeiden zij, dat zij het geenszins konden laten: 1748, 20 Nov.

Over het geloof en de goede werken.

4021. Onder de voorvechters van het geloof zaligende zonder de goede werken, sprak ik met één aldus, vragende of het niet waar is dat het zaligmakende geloof niet kan bestaan zonder liefde, hetgeen hij beaamde; daarna, of er liefde kan bestaan zonder goede werken, hierover aarzelde hij, omdat hij dacht over de werken gescheiden van de liefde; en omdat hij wist dat als hij alle dingen die hij bezat, gegeven zou hebben aan de armen, en er geen liefde was, dat het nochtans niks zou uithalen; dit begreep hij; daarvandaan de deductie dat het zaligmakende geloof is der liefde, en dat liefde zonder goede werken onbestaanbaar is; voorts dat geloof zonder goede werken geen geloof is, welk geloof speculatief is [*intuitiva*, alleen maar een kijk] omdat wanneer gesteld wordt geloof zonder goede werken, ook gesteld wordt geloof zonder liefde: hij scheen te willen dat de liefde was des geloofs, niet dat het geloof is der liefde; 1748, 20 Nov.

4022. Het werd hem gezegd, dat de hemel bestaat vanuit liefde, en vandaar uit den Heer alle erkentissen des geloofs heeft, welke voor den hemel noodzakelijk zijn, waarin de hemelsen dan zijn; welnu, zij die alleen zijn in een geloof zonder liefde, dus zonder werken, zijn in geen erkentenis, en weten zelfs niet eens wat de inwendige mens is; hetgeen ik doorvatte aan dezen geest, namelijk dat hij het niet wist: het kan nog bevestigd aan de hand hiervan, dat iemand die in onechte en valse liefde is, daarvanuit wordt overreed, en zo bevestigd in vele valse dingen, welke voortvloeien uit die onechte liefde of begeerte. Het werd hem verder gezegd dat degenen veel beter zijn dan dezen, die de goede werken doen vanuit geweten, hetwelk zij daarvanuit hebben aangenomen dat de Heer het aldus heeft geboden, dat men moet geven aan de armen, en het goede moet doen; want zij die handelen vanuit een aldus ontstaan geweten, stellen geen verdienste in de werken; dezen worden in den hemel binnengelaten; doch zij die zich daarin bevestigen dat het geloof zonder de goede werken zaligt, kunnen niet in den hemel worden binnengelaten,

want zij weten niet wat de liefde is, terwijl zij toch het al in alle dingen des geloofs is. 1748, 20 Nov.

4023. Het gesprek ging verder, omdat hij zeide dat hij als de kwestie naar behoren werd ontvouwd, gelijk zou hebben; daarom kreeg hij ten antwoord dat het waar is, dat het het geloof is dat zaligt; maar hoedanig het geloof is, zodanig de zaliging; als het geloof vals en onecht is, kan het niet zaligen; maar het ware geloof kan zulks, zijnde der erkentnissen des geloofs, bijgevolg der liefde, 1748, 20 Nov. Verder werd gezegd, dat de hogepriesters ook zeggen dat het geloof zaligt, maar hoedanig geloof dan wel? namelijk om te geloven wat de Paus had gezegd en ingesteld als zijnde van de ware kerk, alsmede om te geloven al wat de priesters hun zeggen, van wie zij afhangen wat het geloof betreft.

Over een bad.

4024. Er verscheen een bad met een vrij lange bank of *lafwe* [Zweeds voor ligplank] zoals bij ons; toen het bad verscheen, overkwam mij een grote hitte net als bij een bad; daar zag ik aan de ene zijde een vrouw, die weldra verdween in een wolk, die zwart geworden verzwond; op de bank verschenen als het ware drie kindertjes, maar niet duidelijk zichtbaar, die vlak daarop spraken, zeggende dat zij daar niet wilden zijn; maar wat deze dingen betekenen, daarover maakten de geesten verschillende gissingen, maar weten doe ik het nog niet.

4025. Daarna verscheen toen een lang meer, zoals een lang bad, waar een vrouw was, die een kindje waste tussen haar handen, maar wat het allemaal betekent, weet ik nog niet.

4026. Den helen nacht door was ik in een droom over allerlei dingen die stoffelijk en lichamelijk waren, zoals over wandelingen, gevaren, en dergelijke, en wel zonder een zekere orde; en af en toe ontwaakt zijnde, hoorde ik engellijke koren, het ene na het andere nederdalende, en welke ik duidelijker hoorde dan bij andere gelegenheden; ik doortratte dat er enige geesten waren die mij bestookten, en dat de engellijke koren door den Heer gezonden waren, om de pogingen van de boze geesten af te wenden; het nederdalen der koren werd gezien, maar wat zij spraken, behalve den klank zoals die van koren pleegt te zijn, doortratte ik niet.

4027. Toen werd boven het voorhoofd een zeker lichtende geopend van schonen geelachtigen glans, doorheen zekere openingen, kleine en grotere in

het midden, waarbinnen zekere geesten waren, die vanwege de hoogte klein verschenen, terwijl in het uitermate geelachtige schijnsel degenen waren die sneeuwig verschenen: daarna werden spleten [*foramina*] gezien, maar van een andere rangschikking, regelmatig zoals de raten van bijen, waardoorheen naar mij gekeken werd, en ook een geelachtig licht klaarblijkend doorheenscheen: daarna verschenen ook langere spleten van eendere schikking, waar het licht niet zo doorheenscheen, voorts al duisterder en duisterder; daarna werd een zeker sneeuwige licht gezien, maar duister;

4028. mij werd gezegd, dat daar de woonplaatsen waren van hen die de inwendige neusvleugels samenstellen, of het vlies van de inwendige neusvleugels, waarvan de spleten zodanig zijn; ik sprak met hen; zij zeiden, dat zij doorheen die spleten, door henzelf gemaakt, konden zien al wat beneden is, waar zij hun blikken maar naartoe richten; en omdat het naar mij toe was, dat zij daardoorheen al mijn ideeën konden zien, voorts die welke ik had wanneer ik sliep, en hier en daar de dingen die rondom mij waren; hetgeen ik niet kon geloven, maar zij zeiden dat het zo was, namelijk dat zij ideeën zien uitgebeeld vóór zich, zoals ideeën der liefde door daarmede overeenkomende vlammen; verstandelijke dingen door overeenkomende lichten; en zo voort; en wel door die spleten, welke zij zich door fantasie aanbrengen, en zekere dingen kunnen beschouwen;

4029. Het werd opgemerkt, dat wanneer de engellijke koren kwamen, hetgeen enige malen geschiedde, telkenmale de geesten die daar waren, werden verdreven, en wel naar mij toe, en naar de lagere gebieden; want de geesten die zulke spleten voor zich hadden gemaakt, wilden weten, welke engellijke gezelschappen bij mij waren wanneer ik sliep, hetgeen zij ook, naar zij beweerden, konden zien, voorts vanwaar zij waren, zoals dat toen een allerschoonst veelkleurige verscheen, gelijk allerprachtigst geweven tapijten, en zulks breed, met purperen en eendere kleuren, maar in een duisterder vlak, aldus een breed regenbogenkleurige vorm in een duisterder vlak, waarvanuit zij zeiden te kunnen weten dat het engelen zijn vanuit het gebied van het oog, ofwel van de iris, ofwel van de retina daar, – niet dat ik weet; maar omdat die geesten zodanige waren die zich inboezemden bij hen die de holte van de inwendige neusvleugels uitmaakten, met het doel om mij te belagen terwijl ik sliep, werden zij uitgeworpen: zo vaak de engellijke koren kwamen, doorvatte ik hun wegwerping, en dit ettelijke malen, zodat hun menigte groot geweest moet zijn; met dezen heb ik daarna gesproken, en nu zijn zij bij mij, sommigen naar de innerlijke dingen van het verhemelte toe, sommigen naar de maag toe, sommigen naar de billen toe.

4030. Ik doorvatte dat het dezulken zijn die op het neusslijm betrekking hebben, en zich derwaarts inboezemen om te kunnen belagen, en zij zijn echtbreeksters, en zonder geweten; het werd mij eveneens getoond dat zij zodanig zijn; en dat zij zonder geweten zijn, door levende ondervinding; want het werd te doorvatten gegeven, dat er altijd iets is wat het geweten in bedwang houdt, maar bij haar was niets van dien aard aanwezig; zij waren verwonderd dat er iemand bestond die een geweten had; en daarom zijn zij neusslijm; hetgeen eveneens haar te zeggen werd gegeven, aldus dat zij vuil en verwerpelijk zijn;

4031. getoond werd mij een lichtende waarin degenen leven die de inwendige dingen der neusvleugels samenstellen; het was een schoon gevarieerd lichtende met aderen van gouden vlam, voor de dingen die aandoeningen zijn: en een lichtende gevarieerd met aderen van zilveren licht, voor de geestelijke dingen daar; en getoond werd dat zij eveneens openstaande spleten hebben, maar niet omhoog, noch omlaag, maar terzijde, waardoorheen zij, zoals mij getoond werd, een azuren hemel zien schoon bezaaid met kleine sterretjes; en getoond werd dat bij hen een groot licht is, goudvlammig voor de hemelse dingen, en zilverlichtend voor de geestelijke dingen; zij zeiden dat er somtijds een groot licht is, niet binnenvallend door de spleten, maar in hun kamers.

4032. Tweemaal beving mij aldus een grote badwarmte ook aan het bovendeele van het voorhoofd, naar den wortel van den neus toe, en over het ganse voorhoofd met het bovendeele van den neus, alsof ik zelf in een bad was, waarvan ik de warmte net zo voelde, hetgeen mij verwonderde; mij werd gezegd, dat degenen die daar zijn, zulk een warmte hebben, en dat kindertjes eveneens bij hen zijn; maar kindertjes van een paar jaar; doorvat werd dat de vrouw in het bad gezien, die een wolk werd en verdween, waarover eerder, de vrouwelijke geesten betekende die zich heimelijk inboezemen, en die het neusslijm waren, waarover eerder, en die derhalve als slijm werden uitgedreven;

4033. opmerkenswaardig was, dat toen ik aan hen die boven de neusvleugelholten waren, weergaf wat ik in een droom had gezien, en wel in een lange reeks, en tweemaal – hoe ik had gewandeld, met welke personen, hoe zij gekleed waren, voorts dat ik een balspel had gedaan, door den bal tegen den wand te kaatsen en terug te vangen, behalve tal van andere dingen meer – dat zij toen zeiden, dat die dingen geheel en al samenvielen met en eender waren aan de dingen die zij onderling gesproken hadden, zodat zij niet het minst verschilden; maar zij zeiden dat het niet zulk een representatieve was als ik in den droom had gezien, maar dat het de ideeën van hun samenspraak waren, die aldus werden uitgebeeld, zodat alle en de afzonderlijke dingen

die zij onderling hadden gesproken, zo waren uitgebeeld bij mij in den droom; en de door hen gezegde dingen werden ook doorvat, namelijk dat dezelfde dingen van haar spreken ook zouden kunnen zijn samengevat in andere uitbeeldingen, aldus afgeleden en vertoond in onbegrensd vele andere uitbeeldingen dan door deze genoemde, volgens den staat der geesten rondom mij, en vandaar volgens mijn staat; zodat onbegrensd vele volstrekt andere dromen zouden hebben kunnen ontstaan uit dezelfde samenspraak of uit dezelfde ideeën dier spraak; want de geheugens der mensen zijn ontvangende vaten, welke de ideeën opnemen volgens de variaties van hun vorm, en volgens de staten.

4034. Het werd nu opgemerkt, zoals boven eerder, dat boze geesten werden gehouden de dingen te spreken, die door mij moesten worden opgemerkt, maar dat zij niet wisten waarom; derhalve waren ook die slijmgeesten nu verontwaardigd dat zij zo moesten spreken, niet wetende dat het derhalve daarom was en zij zulke dingen hadden te spreken die door mij moesten worden opgemerkt, of die vanuit hen moesten worden opgemerkt; er werd toen eveneens de doorvatting gegeven wat moest worden opgemerkt; terwijl de boze geesten niet wisten, zoals zij nu zeiden, waarvandaan die dingen komen; sommigen wilden zich ook onthouden van te spreken, ter oorzaak hiervan dat vandaar niet iets zou uitlekken: waaruit vaststond, dat ook ik de dingen die ik door de boze geesten heb geleerd, uit den Heer alleen heb geleerd, hoewel de geesten spraken; anders was het gesteld wanneer goede geesten spraken; dan zeiden zij openlijk hoe het met de dingen gesteld was: 1748, 22 Nov.

4035. Toen die slijm-geesten invloeiden, werd het doorvat dat zij mijn tong bewogen naar een verganen tand; voorts ook was er achter aan den nek een beet van luizen, voorts aan de billen een jeuk; wat van hen kwam.

4035[b]. Verder spraken zij ook met mij als in de keel of de luchtpijp, zonder geluid, alleen met een zekeren zelfvibrerenden wind, zeggende dat zodanig hun spraak was met den mens van binnen.

4036. Omdat zij niet wisten wat het geweten is, vroegen zij aan mij wat het geweten is; het werd gegeven te zeggen, dat het al dat inwendig gevoel is, wanneer de mens handelt tegen het goede en ware; een beseffing waarbij de mens, wanneer iets indruist tegen het ware en goede, voelt dat het daartegen ingaat; voorts dat het een zekere terughouding is, voelbaar, zoals bij mij; voorts, dat het een doorvatting is, gegeven door den Heer, met smart dat men iets gedaan heeft tegen het goede en ware, en met barmhartigheid wordt aangeraakt, zodat men als het ware tranen stort, zijnde een binnenst

geweten; want zo worden tranen gestort, als iets geschiedt tegen het goede; 1748, 22 Nov.

Over de verbetering in het andere leven.

4037. Wanneer de mens in het leven des lichaams is, kan hij hervormd worden, want hij verheugt zich dan in een lichamelijk geheugen, in welks vaten of ideeën de innerlijke ideeën worden gegrond zodat een vlak van ideeën wordt bereid waarin de orde haar grens vindt; deze ideeën of deze vaten worden door den Heer voorbereid op verschillende wijze, door een samenknoping van zulke dingen die met andere ideeën van het lichamelijke geheugen overeenkomen, zodat wanneer de ene idee wordt opgewekt, de naaste en verwante idee kan worden voortgebracht, en zo tot het goede gebogen; voorts door een rangschikking van meerdere ideeën, opdat er meerdere mogen zijn; want gemene dingen worden eerst binnengeleid, voorts bijzondere dingen, en zo de bijzondere dingen der bijzondere dingen, welke een verband hebben volgens des Heren rangschikking, want er bestaan verbanden zoals van bloedverwantschappen en aanverwantschappen in elke enkelvoudige idee, en te meer in een samengestelde idee; het is aldus gesteld met de dingen die zijn van de erkentissen des geloofs, waarop zij betrekking hebben; aldus worden de ideeën door den Heer gebogen; alsdan treden bevestigende dingen toe, welke allemaal in het lichamelijke geheugen zijn, waar ook de erkentissen des geloofs zijn, aldus volgens het verband door den Heer beschikt; behalve nog zeer vele andere dingen meer.

4038. Daarentegen worden in het andere leven geen dingen ingeplant of ingeworteld aan het lichamelijke geheugen, want in het andere leven is het niet geoorloofd het lichamelijke geheugen te gebruiken; en daarom worden de geesten daar niet hervormd, maar blijven in den staat waarin zij geweest waren; slechts worden de vuile en valse dingen van het lichamelijke geheugen, en van de innerlijke ideeën, getemd door verwoestingen en bestraffingen, zodat zij als het ware dood worden, en volgzaamheid te betrachten, waarover eerder; dit is het waarvan gezegd wordt dat de mens zo blijft na den dood als hij zich in het leven des lichaams heeft geformeerd; en daarom worden de mensen in het andere leven niet hervormd, maar verwoest, opdat zij nochtans voor nutten van dienst kunnen zijn, hetgeen eveneens genoegzaam klaarblijkend kan vaststaan uit hen die in het leven des lichaams geen geweten hebben gehad, zoals de echtbrekers en de wreedaards; zij worden

excrementen, en zitten neer zoals dode stronken, en daarna zijn zij van dienst als zulke subjecten die slechts weinig van leven inhebben; geweten wordt hun daarna niet gegeven, maar alleen worden door verwoestingen die dingen weggenomen welke zouden verhinderen dat zij niet toch nog voor nutten zouden kunnen dienen:

4039. anders degenen die een geweten in het leven des lichaams hebben verworven, alsmede het goede en het ware; dezen ontvangen in het andere leven veel meer, ja zelfs onbegrensd veel meer, want alle vermogens worden onmetelijk vermeerderd; zoals ook bij de bozen de hoedanigheden van het boze daar dermate worden vermeerderd, dat zij die in het leven des lichaams slechts weinig arglistig waren geweest, in het andere leven zeer arglistig zijn, zodat zij daar magiërs worden; vandaar storten zij zich naar de hel, en in bestraffingen en verwoestingen, 1748, 22 Nov.; maar er zijn wetenschappelijkheden die zij zich daar verwerven, en het vermogen huns levens na den dood in het opnemen en het uitoefenen ervan is groter, maar nochtans niet de verworven daadwerkelijkheid te buiten gaande.

Over den vorm.

4040. Ik sprak met geesten daarover, dat het eerzame betekent alle zedelijke deugden, en dat het betamelijke [*decorum*] is terwille van het eerzame, dus uit het eerzame; en daarom is het de vorm van het eerzame; niet omgekeerd; eender is het gesteld met het wezenlijke en het formele; evenzo met het goede en het ware, of het hemelse en het geestelijke; verder met het reële en het niet-reële, 1748, 22 Nov.

Dat niets is vanuit zich.

4041. Listige geesten boven het hoofd dreven alleen door denking en de rondleiding ervan, geesten boven mij aan om te spreken, wat zij meenden geheel en al uit zichzelf te doen, hoewel het niet conform hun natuur was; nochtans meenden zij dat het vanuit henzelf was; zo bijvoorbeeld dat ik niet aldus moest doen, omdat het niet zou slagen, en dat ik dat voor waanzin moest houden; die dingen zeiden zij uit zichzelf, zodat zij niet anders wisten dan veel later; begeerte en overreding verscheen, maar misschien was het ingeblazen, zoals gewoonlijk; het was denking alleen, en dit is slechts een richting van de

geheugenvaten, welke maakte dat zij spraken zoals uit zich; aldus stond vast, hoe zij subjecten aandreven om te spreken, alleen door denking, welke het subject volgt en uitspreekt; dit werd getoond door anderen die eveneens, op hun beurt, de arglistigen leidden tot spreken; een zeide, dat hij slechts dacht, en zo sprak als hij dacht, maar vanwaar zijn denking kwam, zeide hij niet te weten.

4042. Dat het alleen een richting der geheugenvaten was, stond vast, zoals dat de geest die spreekt, wanneer de geheugenvaten worden gericht, alsdan niet anders kan spreken; dit werd eveneens bevonden bij geesten, namelijk dat zij onmerkbaar en schielijk de geheugenvaten rangschikten; alsdan konden de subject-geesten niet anders spreken; doch wanneer anderen het wilden vanuit zich, dan werd iets treurigs doorwat wat niet beschreven kan worden, en het slaagde ook niet: daaruit staat vast, dat er een bestendige rangschikking is van de vaten van des mensen lichamelijke geheugen; want zo als de vaten worden geschikt, spreken de geesten, en aldus kunnen ook niet anders denken degenen die vlak nabij zijn, want de geheugenvaten zijn vlakken, waarin de ideeën worden bepaald; en als deze vaten niet zijn aangepast, kunnen zij niet ontvangen; en op welke wijze zij zijn aangepast, aldus nemen zij op; de ideeën der naastbije geesten zijn als het ware daaraan gebonden;

4043. de geheugenvaten bij hen die in het geloof zijn, worden gerangschikt door den Heer, bij allen uit den Heer door de engelen, in het gemeen [*in communi*], met een variatie van gemene dingen; anders kunnen de engelen niet aanwezig zijn; de bijzondere dingen der gemene dingen zijn des mensen of der geesten; zo kunnen geen andere bijzondere dingen samenvallen dan die welke van de gemene dingen zijn, want anders kan niets geen bijzondere bestaan in de algehele natuur, elk gemene heeft onbegrensd vele bijzondere dingen, op andere wijze samenklinkende zoals in muziekinstrumenten, ook de tegenovergestelde, zijnde de gemene sfeer, die eveneens uitgebreider en minder uitgebreid bestaat; deze gemene dingen worden niet alleen veranderd door den Heer, maar er zijn ook onbegrensd vele vergezelschappingen van gemene dingen, zodat de gemene dingen van verscheidene dingen één gemene samenstellen, zoals er ook zijn mengsels van begeerten en onbegrensd vele vergezelschappingen van aandoeningen;

4044. voorts zijn er ook gemene dingen die niet zo vergezelschap zijn dat zij een éne maken, welke gelijktijdig aanwezig zijn, zoals wanneer een mens denkt en nochtans de tegenkomende dingen op zijn weg ziet, en dergelijke. Deze gemene dingen komen uit het innerlijke, welke innerlijke dingen verschijnen in het lichamelijke geheugen als gemene dingen; anders kunnen

zij niet invloeien, want zij rangschikken in het gemeen het lichamelijk geheugen, ten aanzien van de variaties van deszelfs gemene dingen; doch de boze geesten zijn als het ware in een keten samen met de bijzondere dingen van het geheugen bij hen die boos denken, aldus niet alleen de naastbije geesten in een keten, maar ook de verder verwijderde boze geesten; het is een keten, want bij hen die niet in het ware geloof zijn, worden de bijzondere dingen voortgebracht door de boze geesten; bij hen die in het ware geloof zijn, beschikt de Heer door innerlijke dingen, en door den hemel en de engelen ook de afzonderlijke dingen, 1748, 23 Nov.

4045. Er verscheen een grote massa zilver die in den zak van mijn kleed was gebracht, verder een grote hoeveelheid van zilveren munten, veranderd in dikke plakken van zilver, die den zak van het kleed helemaal vulde; misschien betekende het de dingen die mij nu gegeven zijn, 1748, 23 Nov.

Over de liefde.

4046. Dat de liefde het fundamentele beginsel is vanuit hetwelk en door hetwelk de hemel is, kan hieruit vaststaan, dat er zulk een harmonie en eensgezindheid, vandaar een universele vergezelschapping moet zijn, dat de algehele hemel, en de algehele wereld der geesten, dat is, het algehele menselijke geslacht, van de eerste schepping aan, een éne moet vormen, zoals alle en de afzonderlijke dingen van den mens, in wien onbegrensd vele dingen zijn, één lichaam en zo één mens samenstellen; als in dat lichaam iets zich boven iets anders zou verkiezen, en het andere niet méér lief zou hebben dan zichzelf, zo zou het lichaam niet kunnen bestaan; hij die in de ware liefde is, heeft een idee van het gemene best en van het universele menselijke geslacht, met betrekking waartoe elk mens niets moet zijn, zoals bekend is; en daarom kan een mens als hij niet in die idee is met den genoot, en zichzelf niet als niets beschouwt ten opzichte van het gemene best, en zo den naaste meer liefheeft dan zichzelf, nooit zijn in het eensgezinde lichaam, maar stoot zichzelf noodwendig uit, voor zoveel als hij van die liefde afstaat: 1748, 23 Nov.

Over kandelaars en schijnsels.

4047. Heel vaak werden kandelaars door mij gezien, en daarvanuit een schijnsel [*lumen*] rondom zoals van kandelaars; ik kan de keren niet tellen,

omdat het zo vaak was: voorts ook vlammen van verschillende grootte en kleur; gisteren zag ik een droog kolenhaardvuur, zoals meermalen eveneens; soms was het meer of minder droog; wanneer het allermeeft droog was, naderde het de steenkolenkleur, zodat nauwelijks iets anders verscheen dan zwarte kool: hetgeen ook af en toe werd gezien; gisteren zag ik ook een haardvuur met brandhout aangestoken, en het licht [*lux*] daarvandaan; voorts eveneens twee kandelaars, waarvan de vlam blank was, vandaar zulk een licht; 1748, 23 Nov.

Over den heiligen geest.

4048. Het werd doorvat, dat de mensen duidelijk genoeg zouden kunnen verstaan dat er geen afzonderlijke geest heilig is, vooral hieruit dat de heilige geest voortgaat uit den Heer, en dat dit betekent dat de heilige geest is des Heren; dit Zijn is voortgaan; wat gaat anders voort uit iemand dan wat van hemzelf is; bovendien dat de Heer dit openlijk heeft gezegd en getoond, door Zijn inblazing, zeggende, dat de discipelen den heiligen geest zouden ontvangen, en dat die uit Hemzelf was. 1748, 23 Nov. Uit den Heer gaan voort de waarheden en de erkentissen des geloofs, welke zijn van Hem, en tot Hem, omdat zij zijn uit Hem; de erkentissen des geloofs, de goedheden en de waarheden, zijn heilig, noch zijn zij ooit van een ander dan van den Heer, omdat de Heer is het geloof, en het al van alle geloof; dit zijn de dingen die voortgaan uit den Heer, en wanneer zij voortgaan doorheen de engelen en de geesten, zo weten zij niet dat zij spreken, en alsdan de heilige geest kunnen geheten worden, omdat het de Heer is Die voortgaat door hen als door organen en middelen, 1748, 23 Nov.

Over de wreedaards onder de billen.

4049. Er zijn onder de billen meren of een afgrijselijke hel van de wreedaards, waar zij elkander proberen toe te takelen met messen, en wel de messen richten op de borsten, zoals furiën; aldus doet een ieder hunner jegens hen die daar zijn; maar de messen worden gedurig als zij op het punt zijn van toe te stoten, afgenomen; het zijn degenen die zulk een haat hebben gekoesterd jegens de genoten in de wereld, dat zij hen geheel en al begeerden te verderven: dit wordt dus in het andere leven hun hel, 1748, 24 Nov. Het werd gezegd, dat

vanwege hun diverse wreedheid deze hel niet werd geopend, dan alleen op een kier, opdat ik de hoedanigheid dier dodelijke haten zou zien.

Over de overredingen.

4050. Er zijn twee levens, namelijk dat der overredingen, en dat der begeerten; zij zijn heden ten dage onderscheiden bij het menselijk geslacht; er zijn er die menen dat de mens kan worden gezaligd door het geloof-alleen, en zo het leven vanuit hetwelk zij zouden gezaligd moeten worden, scheiden van het leven des lichaams, zoals de denking van den wil, hetgeen een soort van veinzing is, alsof een mens anders kan denken en door een leven van denking gezaligd worden, en anders leven; aldus met het leven der denking in den hemel zijn, en met het leven des wils in de wereld, terwijl toch die levens niet gescheiden moeten worden.

4051. Zij die in het leven van zulk een overreding zijn, worden anders verwoest dan zij die in het leven van den wil of der begeerten zijn; het leven der overreding wordt zo verwoest, dat men wordt teruggebracht tot een volslagen onwetendheid, zodat men niets weet; voorts in zulk een verwardheid, dat als men over die dingen denkt, dermate wordt verward, dat het aan marteling grenst; aldus zijn er verschillende pijnen van binnen, die kwellen als men in het leven van zijn eigen overreding terugkomt; welke martelingen verschillend zijn volgens het geloof waarmede men zich heeft overreed, of dat men heeft bevestigd. He werd ook getoond hoe verward zij worden; en zij weten in het geheel niet wat zij spreken; zodat zij ten slotte kunnen terugkeren tot het leven van het ware geloof; zo worden degenen anders verwoest die in het leven van de overreding des geloofs zijn, dan degenen die in het leven der begeerten zijn.

4052. Degenen echter die in het leven der overreding of der bevestiging zijn dat het geloof-alleen zaligmaakt, en nochtans barmhartig leven, vanuit geweten, omdat het zo geboden is door den Heer, en daarin ook geen verdienste stellen, maar zich op den Heer verlaten, omdat Hij het zo geboden en gezegd heeft, dezulken worden in het andere leven gezaligd. Aan mij verscheen hun paleis waar zij wonen, of liever een zeker soort van schitterende stad waar prachtige gebouwen waren, en aan de zijde één enkel paleis met een ingang, waar zuilen verzezen van geschakeerd bruine kleur; het was prachtig, met een zuilenrij rondom; alle daar geziene gebouwen, evenals het paleis, alsmede het plein, hetwelk weids verscheen, zowel als de straten, waren uitermate

sneeuw-wit, zodat het een sneeuwige verschijning was, hetgeen het leven des geloofs betekent.

4053. Daarna spraken geesten met mij alleen door uitbeeldingen, en wel degenen uitbeeldende die in het leven der overreding des geloofs zijn, dat het zaligt zonder de werken, alsmede hoedanig dezulken zijn; de uitbeeldingen der geesten, welke toen hun spraak waren, waren er vele, zoals van kolen in een haard, en een vlam van binnen, nauwelijks zichtbaar, amper licht; voorts een fles van bruine kleur, verzwingend, die boven den haard was, met niets van binnen: witachtige stenen van een glanzende kleur; voorts een man met grijzend haar ontwakend uit een slaap, en twee lege tonnen. Daarna wijnkelders, waar sommigen verschenen als daar waar de tonnen en het schijnsel werden gezien, en die daar dooreentuimelden als van den wijn; daarna verschillende andere dingen, zoals allerlei huisjes met verschillend gevormde lessenaars; voorts zwarte wolken die wilden opklimmen langs ladders ten hemel, zoals duivels; voorts geesten die een mand droegen waarin houtkrullen, met een zeker schijnsel erboven, welke mand of korf zij omhoog hieven; behalve nog andere dingen, welke de uitbeeldingen der geesten waren, aldus een spraak door middel van uitbeeldingen.

4054. Het was den bozen geesten geoorloofd eveneens door uitbeeldingen te spreken, maar die waren zouteloos, zonder enige idee.

Hoe zij op hun straffen toeren.

4055. Het werd doorvat, dat zodra een geest uitschiet of tracht uit te schieten buiten de dingen die hij zich met daadwerkelijkheid heeft verworven in het leven, namelijk tot erger boosheden, hij terstond op zijn straf toerent (opdat hij zich niet nog meer vanuit daadwerkelijkheid in het andere leven verwerft): dit werd eveneens opgemerkt bij den draak: zodat de straf er onmiddellijk is als hij zich te buiten dreigt te gaan, 1748, 23 Nov.

Over iemand die bij alles den duivel aanhaalde.

4056. Er was een rechtschapen geest, maar wanneer hij, door andere geesten aangespoord, iets schandelijks zag, dan zeide hij dat het wanstaltiger en verfoeilijker was dan de duivel; zodat die formule voor hem familiaar geworden was den duivel te noemen; toen de geesten verontwaardigd waren

dat hij zo vaak aldus sprak, bedwong hij zich weliswaar, maar toch bleef hij zo spreken; en daarom werd hij onder den sluier gezonden, als in een zak, en daar in benauwdheid; toen hij bevrijd was kwam hij tot mij, en ik doorvatte zijn benauwdheid en verschrikking deswege; hij zeide dat hij, wanneer hij onder dien sluier was, wanhoopte of hij ooit bevrijd zou kunnen worden; 1748, 23 Nov.

Over begeerten.

4057. Ik was verwonderd dat de arglistigen, de sirenen, de echtbrekers, de bozen, in zoveel kennis en wetenschap zijn om het boze in te gieten en te doen, zodat ik niet anders kon dan verbaasd zijn vanwaar zij zulks halen en in zo grote mate, terwijl het mij toch bekend was [*norm*] dat zij in het leven des lichaams niets zodanigs geweten hadden [*sciverint*]; zoals bijvoorbeeld dat de arglistiger allersluwst invloeiën in alle dingen der denking en der aandoening, en dezelve verdraaien; dat de sirenen en de echtbrekers zulke magische dingen weten, hoedanig nooit in de wereld bekend zijn, en die toch, wanneer zij in het andere leven komen, in hen zijn, alsof zij in het leven des lichaams eender zulke kunstgrepen en listen hadden beoefend. Maar het werd doorvat dat hij die is in een begeerte, welke dan ook, en in de verkwikkelijkheid ervan, bijgevolg in derzelve waanzinnige liefde, naar de mate van die begeerte alle dingen weet welke van die waanzinnige liefde zijn; alle boze geesten van dat geslacht, en van verscheidene andere, spannen samen en blazen in; en omdat hij zodanig is, weet hij niet anders dan dat hij het weet; het leven der begeerte brengt dat met zich mede; want wie in de begeerte of in een waanzinnige liefde is, die is in de wetenschap van dergelijke dingen, ook als het door anderen wordt opgewekt: en daarom, voor zoveel iemand is in het leven der begeerten, voor evenzoveel is hij in de wetenschap van de dingen die der begeerten zijn; daarvandaan zijn er in het andere leven zoveel listen en zoveel boosaardigheden.

4058. Dit blijkt eveneens helder uit de liefde van het goede en het ware; voor zoveel men uit den Heer is in de liefde, voor evenzoveel is men in de erkentissen, welke erkentissen komen uit den Heer alleen, zowel onmiddellijk, als door middel van den hemel. 1748, 24 Nov.

4059. Dat de aandoeningen alle wetenschap met zich medebrengen, kan genoegzaam vaststaan uit de dieren, zowel uit die welke boze begeerten zijn, als uit die welke goede aandoeningen zijn; vooral bij de vogels; deze weten

alle en de afzonderlijke dingen die van hun aandoening zijn, waarover zeer veel dingen kunnen gezegd worden, zoals hoe hun kroost voort te brengen en te voeden, hoe zich voedsel te verwerven, hoe zich voor den komenden winter van het nodige te voorzien, hoe hun nesten te bouwen, hoe met de medegenoten te moeten leven; zij kennen regeringsvormen, en al die dingen beter dan de mensen met al hun wetenschappen: de mens zou het ook niet nodig gehad behoeven te hebben om kunstmatig wetenschappen te stichten en dezelve aan te leren, en zoveel boeken te schrijven over de opvoeding van de kleinere en de grotere kinderen, behalve ontelbare andere dingen meer, als hij in de liefde van het ware geloof was geweest; maar daar hij alleen maar in begeerten is, en zich heeft overreed in zekere dingen die zijn van het geloof afgescheiden van de liefde, weet hij derhalve niets, tenzij door wetenschappen mondeling of door boeken overgeleverd, omdat zulke dingen die de liefde volgen, nu moeten worden aangeleerd; 1748, 24 Nov.

Hoedanig mensen verschijnen.

4060. Er waren zekere geesten aan wie het was vergund om van mij over te gaan tot een zeker mens, en van daar met mij te spreken; toen een van hen daar kwam, en zorgvuldig wilde optreden, kon hij dat niet, want hij kon niets doorvatten wat gene wilde, noch verstaan; hij zeide van daar, hetgeen werd doorvat, dat die mens voor hem was zoals een zeker zwart onbezield iets, zoals een zwarte massa, zonder leven; zodanig verschijnen de mensen gezien door geesten, want het lichamelijke leven is zodanig naar verhouding, omdat het lichamenlijk is; dit werd eveneens te weten gegeven in het geval van een moordenaar; terwijl hij neerlag als een zwarte massa, namelijk dat hij toen was in het leven van zijn lichaam, en toen zeide beter zo te leven dan op andere manieren; nochtans verscheen hij als onbezielde zwarte massa: ik ben onderricht dat mensen die in het geloof-alleen zijn, eender onbezield verschijnen, maar als van hout in de gelijkenis van een mens, en bijna van dezelfde houtkleur.

Over de engelen.

4061. Ik ben onderricht, dat de engelen niet, zoals het schijnt, vergezelschap op hun plaatsen zijn, maar dat de meesten in hun functies en nutten zijn,

en waar zij ook zijn, nochtans aldus vergezelschapt verschijnen; als zij in de nutten zijn, zijn zij eender in gezelschap.

4062. Waar zij dan ook mogen zijn, is om het even; nochtans worden hun krachten met die van de genoten in het streven bepaald, zodat niet zulk een idee van gezelschappen moet worden vastgesteld alsof zij tezamen zijn, en vandaar de lagere geesten en mensen regeren; maar waar zij ook zijn, terwijl zij in nutten zijn, zijn zij in gezelschappen, hoewel zij alsdan ook met anderen geassocieerd kunnen zijn volgens de nutten; 1748, 25 Nov.

Over den invloed van den grootsten mens.

4063. Het werd doorvat, dat een ieder kan weten dat de ganse mens wordt samengehouden door de atmosferen, de lucht en den aether, en dat hun druk van boven af wordt beseft, omdat de aether graveert op alle kleinste delen des lichaams, naar het centrum toe; aldus kan de mens niet bestaan zonder den druk der atmosferen, dus niet in zijn vorm gehouden worden: het staat eveneens vast, dat het oog geheel en al is geformeerd volgens alle modificaties van den aether; en het oor volgens alle modificaties van de lucht; en dat dus het oog en het oor een verband en een overeenstemming hebben met den aether en de lucht; anderszins zouden zij zo niet kunnen zijn; aldus bestaan zij en blijven zij bestaan dienvolgens, en door dezelve worden zij bewogen en gemodificeerd; de ogen en de oren zijn passieve en opnemende krachten, en de aether en de lucht zijn actieve of agerende krachten; aldus kunnen die atmosferen invloeden en werken, en zo kunnen die organen blijven bestaan; anders nooit:

4064. eender de ganse mens met zijn hersenen en de ingewanden des lichaams, of de ganse bezielde machine, voorts eveneens de organen der innerlijke zinnen, tenzij zij geformeerd waren geweest volgens den invloed des Heren, bijgevolg van den grootsten mens; en zo tenzij alle en de afzonderlijke innerlijke en uiterlijke dingen des lichaams overeenstemden met enigen grootsten mens, zou het lichaam nooit kunnen bestaan en blijven bestaan, en zodanig kunnen leven; er moet wel een allernauwkeurigste overeenstemming zijn van alle en de afzonderlijke dingen, opdat het lichaam zodanig kan zijn; als die dingen daarmede in geen verband waren, zou het geheel ontbonden worden; 1748, 25 Nov.

4065. De Heer alleen vloeit in en werkt al het Goede en Ware; en omdat het menselijk geslacht zodanig is, dat zijn streven niet dan boos is, en gebogen

moet worden van de begeerten en door de begeerten tot de goede dingen, en van de overredingen van het valse tot de ware dingen, handelt de Heer deswege middellijk door den hemel en de wereld der geesten, op uiteenlopende wijze volgens de natuur van elk mens; derhalve werd gezegd dat de Heer handelt middellijk door den grootsten mens; want als de Heer zonder den grootsten mens onmiddellijk zou invloeden, dan zou de mens geenszins kunnen leven, zelfs niet voor een minuut tijds; maar nochtans is al het Goede en al het Ware des Heren, hetgeen zo wordt getemperd door den invloed der engelen en der geesten, 1748, 25 Nov.

4066. Het werd ingegoten, dat als het oog en het oor tot de modificaties der atmosferen zijn geformeerd, het alsdan niet zou zijn volgens den invloed van den grootsten mens; maar het werd doorvat, dat het natuurlijke nooit kan bestaan zonder het geestelijke, en niets ooit dan uit zijn beginsel *a quo*, aldus ook niet blijven bestaan; en daarom, aangezien het geestelijke het beginsel en de oorsprong der natuurlijke dingen is, kunnen de natuurlijke dingen geenszins ontstaan, dus ook niet blijven bestaan zonder den invloed der geestelijke dingen; evenmin kan iets, wat dan ook, ontstaan en blijven bestaan, tenzij uit die dingen welke buiten den mens zijn; aldus zullen er noodzakelijkerwijs de geestelijke dingen zijn, waarmede de natuurlijke dingen overeenstemmen; aldus niet alleen dat de atmosferen zodanig zijn, maar dat ook de organen zodanig zijn.

Wat niets zijn is.

4067. Het werd doorvat, dat de arglistigsten boven het hoofd onderling spraken, van zins om mij te verderven; maar zij zeiden het niet te kunnen, omdat er niets was; doch als er iets zou zijn, dat zij het wel zouden kunnen; het werd toen doorvat, dat iets zijn, als een eigen iets, datgene alsdan was dat zij zouden kunnen aanvallen en verderven; aldus werd het uitgebeeld, en dat dan de allerlistigsten daarop vat zouden kunnen krijgen; doch toen het was uitgebeeld dat ik niets was, toen scheen het hun toe geen mogendheid [*potestas*] te hebben in dat wat zo scheen, als niets; want zij zouden dan niet wat ook hebben om aan te vallen: aldus is degene beschermd die zich in de waarheid des geloofs geloofd niets te zijn.

Over de oudste Kerk.

4068. Met mij spraken degenen die de edele telgen der oudste Kerk waren geweest, en die hoog boven het hoofd waren, waarover eerder; toen zij met mij spraken, gleden de arglistigsten, die het hoogst waren, neer over mijn hoofd, en zij graviteerden dermate op het hoofd dat ik het als een gewicht voelde, en wel zozeer dat als zij niet op mijn hoofd waren, ik zou zijn neergezonken in de diepte, want zij graviteerden naar de diepte; maar mijn hoofd was aan hen tegenovergesteld, en daarom konden zij het niet.

4069. Degenen van de edele telgen der oudste Kerk spraken met mij, zeggende dat het hun was gegeven de arglistigsten te regeren; en wanneer zij hun de hoogmoedigheid of trots afnamen, welke hen hield in hun hoogste hoogte, gleden zij neer, hetgeen de oorzaak was dat zij zo met zwaarte op mijn hoofd drukten; toen konden de arglistigsten verder niet meer kijken; van zichzelf zeiden zij, dat zij weliswaar eveneens in hoogsten zijn, maar niet deswege dat zij hoogmoedig zijn, maar omdat hun daar een plaats is toebedeeld door den Heer.

4070. Daarna verscheen van de edele telgen der oudste Kerk het nakroost, dat als het ware gescheiden werd gezien van het vorige, hun ouders, hetwelk eerder bij mij was verschenen; zij schenen volslagen ijl, nochtans als geesten; wanneer geesten de idee koesteren dat zij een gemeen atmosferisch iets zijn, rondzwerfend in het heelal, dan verschijnen zij weliswaar als een gemeen ijl iets, maar in dit geval als iets allerijlst, met nauwelijks enige doorvatting dat zij geesten zijn; ter oorzake hiervan, dat toen de Kerk ter kimme neigde, zij dan gingen geloven dat hun geest of leven na den dood zodanig zou zijn.

4071. Daarna verschenen zij afgescheiden van hun ouders; zij waren niet tevreden dat zij daar waren, van zins terug te treden, ter oorzake hiervan, omdat zij gescheiden zouden worden; daaruit kon geconcludeerd worden dat zij hoogmoedig waren.****

**** Daarna werd getoond hoedanig het nog latere nakroost was, en hoe de Kerk verdorven was, door een invloed in de rechterzijde van het aangezicht, welke was geconcentreerd op het rechteroog, waar de aandoeningen zijn, en werd rondgewrongen naar rechts en links; want het leven hunner aandoeningen werd verkeerdt tot een leven van begeerten. De oude Kerk behield haar as, zijnde Noach, maar de overigen werden aldus uitgebeeld, en weggesleurd in verschillende begeerten; zij waren niet verzameld in koninkrijken, maar in familiën en naties, welke familiën en naties aldus terugtraden van het goede, en zo van het ware.

4072. Vlak daarop werd een deur geopend, tot een vertrek dat heel nauw was; en gezien werd een lange man, allerwitst bekleed, zoals in onze tempels de misgewaden. De witheid was intens; de geesten waren benieuwd wie hij wel was;

4073. daarna verscheen iemand als wolk, in wiens aangezicht vele dwaalsterren waren, welke valsheden betekenen.

4074. Het werd daarna ingeboezemd dat de sneeuwige beklede man degenen betekent die worden uitgebeeld door Noach, en dat met Noach de Kerk wordt aangeduid, die uit de oudste werd voortgezet in het nageslacht, als een kern, of een as, en dat met Noach die overblijfselen worden aangeduid: en dat het er weinige waren, want in een heel nauw vertrek;

4075. hij die verscheen als wolk met heel veel sterren, betekende het nageslacht van de oude Kerk, welke, toen zij teloor ging, zodanig werd, dat zij in ontelbare valsheden kwam, en wel aangaande hun eredienst, die vooral geschiedde door slachtoffers, en beelden, in verband waarmede zij vele valsheden opstelden, zulks ten tijde van Abram. 1748, 26 Nov.

Over het huwelijk.

4076. Het werd doorvat dat hij die niet leeft in de liefde des geloofs, ook niet kan leven in de ware liefde van het huwelijk, en hoewel het hem toelijkt in de huwelijksliefde te leven, is het nochtans niets anders dan een zeker soort van echtbreuk of wulpsheid; hij heeft de gade alleen lief om de bijligging, en de verkwikkelijkheid van een aards leven, en zijn kinderen om doeleinden in de wereld, en zo voort; want de hemelse dingen moeten invloeiën in de echtelijke liefde, zijnde de hemelse dingen des geloofs: dit werd bevestigd uit de antediluvianen, die, omdat zij in familiën leefden, met de gade heel verkwikkelijk konden samenwonen, maar (zulks) omdat zij een zodanig hemelse hadden; nochtans is er de verkwikkelijkheid van het huwelijk en de bijwoning in het andere leven, zodat er kan worden ingewijd in rechtschape gezelschappen, hetgeen zonder die (liefde) niet kan geschieden. 1748. 26 Nov. Daaruit volgt ook, dat hoedanig het geloof is, zodanig de huwelijksliefde is.

Over de liefde des geloofs.

4077. Toen ik nadacht over het geloof, werd het klaarblijkend doorvat, dat het geloof-alleen niet kan zaligen, daar het geloof is der denking; want wat is geloof? niemand ontkent, dat die dingen des geloofs zijn welke staan in de artikelen des geloofs, in de leer des geloofs; aangezien er los van de leer geen geloof is; de leer des geloofs zegt duidelijk, dat de voornaamste wet is de liefde van den naaste; daar dit de voornaamste wet is, is dit het voornaamste in de leer des geloofs; en daarom heeft iemand als hij den naaste niet liefheeft, geen geloof; zo kunnen degenen wel niet anders dan ijlen, die het geloof willen scheiden van het leven der liefde, en van het doen van goede werken; en zeggen dat het geloof-alleen zaligt, zonder dat iemand den naaste liefheeft zoals zichzelf, bijgevolg zonder het leven der liefde, 1748, 26 Nov.

4078. Geloof is leven, en leven volgens de dingen des geloofs is niet alleen maar denken, want vanuit de vrucht wordt de boom gekend.

Over den invloed.

4079. Het werd heel vaak opgemerkt, dat al wat boze geesten ingoten, hun eigene was, want vanuit het eigene vloeien zij in, en een eigen idee is daaraan altijd in, want zij willen den mens regeren, en dulden het ook niet dat de mens iets is: doch al wat uit den hemel is, dit werd gezien en doorvat bijna alsof het het mijne was; omdat de hemelen willen dat zodanig de vergemeenschapping zij met den mens, dat hij nauwelijks anders weet dan dat het het zijne is, aldus het vrije, terwijl hij van de boze geesten een slaaf is: dit heeft de hemel uit den Heer, dat aan den mens de dingen worden toegeëigend die van Hem zijn; alleen de doorvatting is ingeboezemd dat het des Heren is, maar zodanig dat het nauwelijks is te ontwaren, 1748, 26 Nov.

Over de daadwerkelijkheid.

4080. Het werd doorvat, dat de mens voordat een daadwerkelijkheid toetreedt, zich daarvoor moet hoeden dat boze te doen; doch zodra er de daadwerkelijkheid is, wordt zij aanwensel, zo gewoonte, en tenslotte natuur; en zo gaat zij over tot het nageslacht; 1748, 26 Nov.

Over aura's.

4081. In zulke aura's was ik als niet kunnen worden beschreven, geschakeerd en allerzachtst; het werd doorvat dat er onbegrensd vele verscheidenheden bestaan: gezien werd ook een gouden aura, met een verscheidenheid, voor mij ondoorvattelijk.

Over echtbrekers.

4082. Er zijn echtbrekers die belagen door de echtelijke liefde en door de liefde jegens kleine kinderen; een zodanig was bij mij, die in het verborgene wilde zijn, bevreesd dat er anderen aanwezig zouden zijn; dezulken verrezen vanuit den grond rondom gehenna, zoals een zeker onzichtbaar luchtachtige; het scheen den echtbreker bij mij toe de zwachtsels te verwijderen die hem werden toegeworpen; met dat aanhoudend verwijderen werd aangeduid dat hij zo de hindernissen trachtte te verwijderen om te kunnen komen in zulke huizen waar schone getrouwde vrouwen waren: daaraan ging hij zijn lichaam uit, als iets sneeuwigs, kleins, alsof het zijn innerlijke was; en zo kwam hij tot mij; waarmede hij aanduidde dat hij een onschuldigheid had aangetrokken, opdat niemand iets zodanigs aangaande hem zou kunnen vermoeden; komende tot mij, liet hij zich neder naar de lenden, waar hij zich boog rondom de beide lenden, en wel rondom de innerlijke delen, welke de kuise echtelijke liefde betekenen; voorts door den voet, en wel in een zekere spiraalbocht, waarmede hij aanduidde dat hij zich wilde inboezemen door zulke dingen die voor die vrouwen zoet zouden zijn: en terwijl hij voortging, werd hij al voortgaande meer onzichtbaar, zodat hij nauwelijks kon worden doorvat, waarmede zijn fantasie werd aangeduid, dat hij geheel en al voor den echtgenoot wilde verhelelen dat hij zodanig was,

4083. maar van daar uitgeworpen zijnde tot zijn plaats, werd dat sneeuwige zwart, hetgeen mij verwonderde; en hij was verontwaardigd omdat hij zo niet wilde verschijnen, daar hij dan wanstaltig voor de ogen der beschouwers zou verschijnen; hij sprak met mij, en zeide, dat hij verwonderd was, dat iemand zodanig kan zijn dat hij van zo iets een gewetenszaak maakt, dat hij niet met een andermans echtgenote zou mogen liggen; zo dat zij zonder enig geweten zijn, en wel dermate, dat het hun verbaast dat iemand er een geweten op na houdt bij het begaan van echtbreuken; zodanig is heden de christelijke wereld; zij belachen en verachten de gewetensvollen in hun hart; zij houden

hen voor zo goed als niks, en dat zij geen deel aan de maatschappij hebben, maar dat een ieder die niet is zoals zij, zich aan de gewone maatschappij heeft onttrokken.

4084. Uit de dingen die waren gezien, en uit hetgeen werd doorvat, stond vast dat dezulken zich onschuldig voordoen in gezelschap met den echtgenoot, en eerst ook met de echtgenote, om toegelaten te worden, ook kuis, zodat genen allerminst aan iets dergelijks denken; zo kunnen zij zich ook ophouden in het verkeer met den echtgenoot, zodat deze niets zodanigs vermoedt; aldus gedraagt zich ook de echtgenote in de aanwezigheid van den echtgenoot; de echtbreker wordt geprezen door den echtgenoot, en geprezen door de echtgenote; de overspelige echtgenote prijst hem in de oren van den echtgenoot, noemt hem kuis en vriendschappelijk, aldus ettelijke jaren achtereen; in gezelschap prijst de echtbreker eveneens genen, ook hun echtelijke liefde, waarover hij ook gezond spreekt, ook lief over de kinderen, en zo meer; aldus spreekt hij heel onschuldig, terwijl hij toch volslagen gewetenloos is, en een echtbreker onder zulk een mom. Een zodanige levenswijze is heden allergewoonst.

4085. Dezulken zijn in de hel onder de billen, in de allersmerigste uitwerpselen, en zij worden verwoest tot de botten toe, omdat zij allersluwst zijn, en wel aldus dat de uitwendige dingen onschuldig verschijnen, terwijl de inwendige dingen allervuilst zijn; zo onttrekt hij den inwendigen mens die allersmerigst is, aan den uitwendigen mens, zodat in de uitwendige dingen niets verschijnt; het zijn degenen die tenslotte onder de rovers komen, die heden ten dage betrekking hebben op den onwillekeurigen gemenen zin, waarover eerder.

Dat geesten op andere plaatsen verschijnen.

4086. Sommige boze en listige geesten, die in de hel zijn, verschijnen in de wereld der geesten, als de allersluwsten boven het hoofd; zij zijn in de hel onder de billen, hetgeen ook zij die onder de billen zijn, zeiden, namelijk dat zij één zijn met de allersluwsten boven het hoofd; maar dat genen zo allerhoogst verschijnen, is een fantasie van hun hoog-zijn; als dat is afgenomen, zijn zij terstond in hun hel, zoals eveneens vaststond toen zij, neergegleden, zwaar op mijn hoofd wogen: aldus ook de anderen die in gehenna zijn, en in de verblijfplaats der demonen; wanneer de fantasie van magie en list over hen komt, dan schijnen zij van daar elders te zijn zolang de fantasie aanhoudt; maar toch zijn zij in de hel, want de andere plaats is slechts fantasie. 1748, 27 Nov.

Over de verandering van plaatsen.

4087. Het werd doorvat dat als de gezelschappen niet in de Goddelijke orde waren, aldus geordend zijnde, dat zij met eens ieders zaak, eens ieders idee, alsmede fantasie, overeenstemden, zo zou geenszins een geest zich kunnen bewegen van plaats tot plaats; hetgeen werd uitgebeeld als een onbewegelijk en onbezielde iets; het werd voorts doorvat, dat de Goddelijke ordening der gezelschappen uitwerkt dat de mens ideeën kan hebben, bijgevolg kan denken en spreken, en derhalve verschijnen, bewogen worden van plaats tot plaats, welke overdraging en voortschrijding een schijn en een begoocheling is, maar zich gedraagt volgens de variaties der idee of der fantasie, bijgevolg der overeenstemmende gezelschappen die invloeien, en waaruit degenen zulke invloeden opnemen die in de idee of de fantasie zijn; daarvandaan verschijnen de veranderingen van plaats, en andere dingen, zoals de voortschrijdingen van het lichaam, de rondwentelingen, voorts de verwringingen, de verscheuringen, en andere dingen, 1748, 29 Nov.

4088. Het werd doorvat, nadat het bovenstaande was geschreven, dat de gezelschappen rondom mij daarover redeneerden; de redenering vloeide op hoogst algemene wijze in, zodat niets werd doorvat dan een duister verward iets, wat het cerebrum aandeed met een zeker akelig gevoel; en daarom zou de mens, als alle redeneringen der geesten zouden invloeien, in een duisteren, gemenen, doffen, pijnlijken staat zijn, en niets doorvatten; en daarom, dat er aan den mens een duidelijk onderscheiden idee verschijnt, is omdat de Heer daarvoor zorg draagt dat zulk een verwarde niet invloeit: hoedanig hun redenering is, stond ook eerder vast vanuit een blanke wolk in hemelsblauw, welke zich verhief, nederdrukte, zich boog, en die niets anders was dan de redenering van verschillende gezelschappen: dit werd eveneens doorvat bij mij vele jaren geleden, namelijk dat een dergelijke doffe pijn mijn hoofd aandeed toen ik in een duistere idee was, 1748, 27 Nov.; maar toen ik van die idee bevrijd was, was ook de pijn verdwenen, zoals na het nevelachtige het licht verschijnt.

4089. Daaruit staat vast, hoedanig degene is die niet in het leven der liefde is, namelijk dat hij niet kan zijn in den grootsten mens, bijgevolg niet in den hemel; daar kan hij zich ook niet bewegen, hij wordt gelijk als een dode, want niets stemt overeen met zijn fantasieën; doch hoe beter iemand in het leven der liefde is, of in de liefde des geloofs, des te beter en als het ware des te bewegelijker leven hij heeft, want dan stemmen de afzonderlijke dingen overeen, welke van de hemelse gezelschappen zijn; daaruit staat vast dat

degene die in de overreding van het valse is, en in een leven van begeerten, wel niet anders kan dan zichzelf vanuit den hemel storten; het leven zelf wordt ook uitgebeeld door bewegelijkheid, 1748, 27 Nov.

4090. Daaruit stond klaarblijkend vast, dat geesten, en meer nog engelen, aanhoudend onder elkander spreken, en in het leven zijn zoals de mensen, door te redeneren, te spreken, te denken over diverse dingen, volgens de invloeden, niet anders wetende dan dat het vanuit henzelf is, terwijl toch de dingen invloeien van overal vandaan, want een ieder is als het ware een zeker centrum volgens een verbazingwekkenden vorm, uit den Heer, dien nooit iemand kan kennen [*nosse*]; zoals wanneer slechts gezegd wordt dat het zulk een vorm is, dat een ieder een centrum is, 1748, 27 Nov.

Over banden.

4091. Door dien echtbreker, waarover eerder, werd gezegd dat hij nooit zou kunnen zijn in de sfeer van geesten die in de echtelijke liefde waren, omdat hij benauwd werd, en als het ware samengedrukt; hij zeide eveneens dat hij geenszins van zijn echtbrekingen kon aflaten; waarvanuit ook doorvat werd, dat zij die eenmaal krachtens daadwerkelijkheid of anderszins boos zijn geworden, zoals dieven, daarna nooit of te nimmer kunnen aflaten, en dat er een zekere aanhoudende daadwerkelijkheid is in de denking, en den booswicht ophitst om zulke dingen te doen; en zo vaak de daadwerkelijkheid terugkeert, even vaak voegt zij iets toe, totdat zij natuur is geworden, en wel in die mate dat de booswicht zich helemaal niet meer bekommert om een uitwendigen band; dit brengt een frequente daadwerkelijkheid met zich mede; en daarom is er nadien ook geen uitwendige band meer; het werd doorvat, dat zulke dingen nooit worden weggenomen, dan door den band van het geweten, aldus door een ernstige boetedoening, opdat zij geloof mogen ontvangen uit den Heer. 1748, 27 Nov.

Een hogepriester.

4092. Een hogepriester beleed, dat hij in zijn jongelingsjaren en daarna dermate wulps was geweest, dat hij later walgde van het gehele vrouwelijke geslacht, zodat hij haar nauwelijks wilde zien.

Over iemand die mijn handen aanraakte.

4093. Toen ik iemand een handdruk gaf, doorvatte ik als het ware dat niet ik de hand drukte, maar een ander; het was een zekere geest, die zeide dat hij duidelijk voelde het zelf te zijn die de hand drukte in plaats van ik; zodat mijn aanraking geheel en al was vergemeenschap aan een ander, en dat hij toen bezit had genomen van mijn hand met de aanraking.

Over de sibylle.

4094. Een zekere beroemde Romein gaf, toen hem was gezegd dat het was geprofeteerd aangaande den Heer dat Hij in de wereld zou komen en het gehele menselijke geslacht zou zaligen, alle aandacht daaraan; en vlak daarop begon hij bewogen te worden door een zekere gewijde beving, die werd doorvat en voorttrilde van hoofd tot borst; en hij zeide dat het hem eveneens bekend was geweest [*noverit*] dat een zeker Iemand zou komen vanuit sibyllinische bijbels, zoals hij het noemde; maar hij had gemeend dat Degene Die komen zou, zou gaan heersen over het algehele wereldrond; maar het werd hem ingeboezemd dat Hij zou regeren over het heelal en over allen. 1748, 28 Nov.

Over den invloed des levens uit den Heer, en Zijn Voorzienigheid in de afzonderlijkste dingen.

4095. Toen ik schreef over den invloed van des Heren leven en van Zijn Voorzienigheid in de afzonderlijkste dingen, werd klaarblijken doorvat dan anders, en bevestigd met verschillende dingen, dat het daarmede geheel en al zo is gesteld, en dat het nooit anders kan zijn, alhoewel duizenden van redekavelingen, vanwege begoochelingen, iets anders te berde brengen; maar alle dingen uiteen te zetten zou al te veel gevraagd zijn; en daarom is het beter te geloven, 1748, 28 Nov. De gemene dingen der engellijke idee omvatten zo ontelbaar vele dingen tezamen, dat het slechts zoals een zeker algemeen iets verschijnt; en het zijn representatieve en parabolische ideeën, waaruit ontelbare dingen voortkomen; deze ideeën worden dan opgenomen volgens den staat der overreding en der begeerten van de opnemenden, ook de tegenovergestelde dingen daarvandaan; voorts de bemiddelende dingen; aldus kunnen bijna alle dingen zich vertonen uit de engellijke idee, welke zo

ontelbaar vele dingen bevat; wat dan niet het leven des Heren, waarin het Oneindige is, zodat er niets ooit is dan kan ontbreken in een ieder, of hij ontvangt daarvandaan ideeën; en vooral wat dan niet Zijn barmhartigheid die zich uitstrekt tot alle dingen der liefde, en alle dingen des geloofs! Evenzo worden de ideeën door de verkeerden opgenomen op een tegenovergestelde wijze, met een onbegrensde verscheidenheid.

4095[b]. Daar de ideeën van één mens die spreekt, terwijl er duizend luisteren, op verschillende wijze worden opgenomen, welke evenwel in denzelfden graad zijn, hoe dan wel niet de innerlijke ideeën, welke ten opzichte van de uiterlijke, onbegrensd vele dingen bevatten! en daar de innerlijke ideeën ontstaan uit meer innerlijke ideeën, die nog onbegrensd vele dingen meer bevatten naar verhouding, en deze weer uit binnenste ideeën zijn, welke evenwel alle eindig zijn; wat dan niet de Heer, Die Oneindig is, ten opzichte van Wien al het onbegrensd vele binnenste nog als niets is, en zo voort! 1748, 28 Nov. Beschouw slechts het Goddelijke, voor Hetwelk de allerafzonderlijkste dingen van het eeuwige aan tegenwoordig zijn, of er niet wat ook kan bestaan dat niet voor een ieder kan worden vertoond.

Over het leven.

4096. Het dient opgemerkt, dat er één enkel leven moet zijn van mens en geest, hetwelk het ware leven is, namelijk het leven der liefde, en vandaar der erkennenissen des geloofs, en zo der bevestigende dingen; zodanig leven is waarlijk engellijk, voorts is dat het leven der oudste Kerk geweest; en toen die liefden allengs werden verkeerd in begeerten, en vandaar in valsheden, ontstonden daarvandaan de afgrijselijke overredingen der antediluvianen, aldus een leven van overredingen; na den vloed werd het leven gescheiden, en werden het twee levens, namelijk het ene der begeerten, hetwelk aanbleef, en erfelijk werd overgedragen en vermeerderd; maar het leven des geloofs is geworden tot een leven op zichzelf, en afgescheiden, opdat er een leven des geloofs kan gegeven worden, ja zelfs van erkennenissen des geloofs, zijnde het leven der Kerk na den vloed; en ten slotte, daar zij de uitwendige riten niet wisten, werden zij in dat leven ingewijd, voorts in de geboden der wet, welke zij eveneens niet wisten; en daarom wordt er ook heden een leven des geloofs zonder liefde gegeven; hetwelk nochtans den hemel niet kan binnengaan, voordat de Heer dat leven zal hebben verbonden met het leven der liefde. 1748, 28 Nov.

Over subjecten.

4097. De listigen boven het hoofd wisten hoe zich van vrouwelijke subjecten te voorzien vanuit degenen die boven het hoofd zijn, die de anderen niet als aanwezig opmerkten, en die zelf geloofden in het verborgene daar te schuilen, waarover ik met haar sprak; maar voordat zij subjecten worden, weten de geesten niet of genen voor hen geschikt zijn; heden namen zij er twee aan; en de ene verwong zich terstond, toen zij begonnen te handelen, en sloot zich als het ware op, zodat zij op slag ten enen male weigerde; daarna wikkelde zij zich in een zeker windsel in, om hen niet te dienen.

4098. Er was een andere vrouwelijke geest, die zich heimelijk of verborgen hield boven het hoofd, en wel tussen den overdwarsen naad ter linkerzijde van het hoofd; de listigen boven het hoofd sloegen haar gade, en namen haar voor subject; maar zij hield zich doofstom, zodat zij haar geenszins konden bewegen of doorheen haar spreken; toen verzonk zij een weinig; toen zij werd onderzocht, bleek zij listiger dan die listigen, omdat zij de opnemende vaten verdraaide; zij manifesteerde zich niet daar, maar elders vooraan, links, en wel in een langen spiraalvorm; maar toen dit was ontdekt, verscheen zij op haar eigen plaats, als een lange solide spiraal, waarmede werd geopenbaard dat zij tot de sluwere behoorde; en onderzocht zijnde bleek zij zodanig te zijn geweest dat zij niet bij den echtgenoot had willen blijven, maar onder allerlei voorwendels naar buiten sloop, en overspel pleegde met mannen; aldus handelend eerst met een reserve van schaamte, wat als voorwendel was uitgedacht; doch als het door den echtgenoot was geopenbaard, storten dezulken zich openlijk in bordelen; vandaar leert zij (en leren haars gelijken) de listen; dezulken wonen in de schedelnaden, en zij willen langs dien weg het cerebrum binnen; zij zijn een soort van sirenen, 1748, 29 Nov. Daar de listigen boven het hoofd volhardden, kon de hier beschreven vrouwelijke geest hen veranderen in monsters, zoals in apen en dergelijke, waarover genen klaagden; en daarom was het hun niet geoorloofd zulk ene tot subject te hebben.

Dat er geen uitwendige erediens is, tenzij uit inwendige dingen.

4099. Ik sprak met geesten daarover dat de aandoeningen gebaren of uitwendige tekenen met zich medebrengen welke haar als het ware tot lichamen strekken; zoals de vernedering des harten met zich medebrengt nederknielingen en tal van andere dingen, binnenste barmhartigheid, tranen;

aldus brengen de innerlijke aandoeningen een uitwendigen eredienst met zich mede, zoals geregeld kerkbezoek, en zo meer; en daarom is hij die in uitwendige dingen alleen den eredienst stelt, een huichelaar, nabootsende de gebaren en de aan den eredienst eendere dingen welke voortvloeien uit de inwendige dingen; zoals ook de predikers plegen te doen, die zich zulke dingen aanwennen om te ontroeren, terwijl het toch uitwendige dingen zijn; aldus is een eredienst in uitwendige dingen er geen, tenzij uit inwendige dingen, 1748, 29 Nov.

Over niets.

4100. Geesten vooral kunnen de uitdrukking niet verdragen dat zij niets zijn; maar het werd hun gezegd, dat zij altijd wel iets zijn, maar dat iets, wat dan ook, is uit den Heer, want dat iets is het goede en het ware, voorts dat zij het goede en ware kunnen verstaan, daarover na te denken, en het te weten; dit is des Heren; doch ten aanzien van henzelf zijn zij niets, 1748, 29 Nov. Voorts werd gezegd, dat zij des te meer iets zijn, naarmate zij beter het goede en het ware kunnen doorvatten en verstaan; en nog des te meer, naarmate zij zelf goed en waar zijn: omdat zij dan des te meer uit den Heer zijn.

Over de allerlistigsten.

4101. Het is verbazingwekkend, dat de allerlistigsten boven het hoofd, die hogepriesters en dergelijken waren geweest, het niet kunnen nalaten, zodra iets dat schuldeloos en onschuldig [*insons et innocens*] verschijnt, zulks terstond aan te grijpen waardoor zij kunnen belagen; wanneer er een schuldeloos iets was, zoals wanneer ik op straat de voetstappen telde, grepen zij terstond een goddeloos subject aan om te belagen, en dat zij met messen een of anderen onschuldige wilden kelen; maar zodanig zijn zij, dat zij voor zichzelf vrezen, want even vaak werden zij gestraft; zij spraken onder elkaar, zoals in den staat des levens, dat ik, omdat ik tegen den hogepriester was, voor de inquisitie gedaagd zou worden: 1748, 29 Nov.

Aangaande de spraak der geesten.

4102. Geesten rondom mij, waar zij ook waren, spraken den gansen nacht samen, over een zaak die mij bekend was, zodat er een zekere voortdurende praat was, voorts een geredekavel, zodat ik niet anders kon dan herhaaldelijk uit den slaap in den nacht wakkerschieten, terwijl hun gesprek in zekere uitgebeelde dingen in den droom invloede; toen zeiden zij tot mij dat zij aanhoudend samenspraken, en zoveel redenen hadden, en zo talrijke redeneringen over het onderwerp, dat het ongelofelijk was; doorvat werd ook dat er bij hen zulk onbegrensd vele reeksen van redekavelingen over één enkele zaak zijn, dat het nauwelijks geloofwaardig is: voorts werd doorvat en gezegd, dat boze geesten schimmige dingen verzinnen die niet tot de zaak behoren, en daarmede verweven zij voorts tal van andere schimmige dingen en fantasieën daarover, welke alleen kunnen worden opgevat als dingen in dromen, waarover eerder, en zo voort. 1748, 30 Nov. In andere gevallen schijnt het den geesten toe samen te spreken geheel zoals de mensen, want zij bespiegelen niet daarover dat het door ideeën geschiedt; met mij spreken zij geheel en al zoals mens met mens.

Over de nakomelingen van Jakob, en de Kerk.

4103. Het werd ingeboezemd, dat zij tenslotte dermate waren ondergedompeld in valsheden, dat oplaast niets dan het valse hun gemoederen in beslag nam, hetgeen geschiedde ten tijde van Jakob, namelijk dat zij toen verwoest werden, zoals dengenen in het andere leven pleegt te overkomen die in het leven der overredingen van het valse zijn; zodat zij totaal niets wisten van den waren eredienst, en toen werd eerst erkentenis aan hen ingeboezemd; hetgeen ook geschiedde, want zij waren in zulk een onwetendheid en verward duistere, dat zij evenmin de zedelijke wet, noch de burgerlijke wet wisten, namelijk dat zij niet zouden echtbreken, niet doden, niet stelen; maar omdat het leven hunner begeerten zodanig was, hetwelk zij aan Jakob ontleenden, konden zij het niet weten, noch door wonderen, noch door de profeten, 1748, 30 Nov.

Over de liefde.

4104. Het werd doorvat, dat hem die in het leven des lichaams den naaste liefheeft zoals zichzelf, in het andere leven wordt gegeven den naaste méér lief te hebben dan zichzelf, want de goede dingen der liefde worden in onbegrensde mate vermeerderd; en zodanig is het leven des lichaams, dat men niet verder kan gaan dan den naaste lief te hebben zoals zichzelf, omdat men in de lichamelijke dingen is; doch bij hen die gestorven zijn, is de liefde dan veel zuiverder, en zij wordt tenslotte engellijk, zijnde de anderen liefhebben méér dan zichzelf, 1748, 30 Nov.

Dat de liefde het leven is.

4105. Ik sprak met geesten over de liefde, namelijk dat de liefde het leven is, en er zonder de liefde geen leven is; en omdat de geesten zodanig waren, zijn er tegenovergestelde liefden, zoals de liefde van zich en van de wereld, en daarvanuit vertonen zich verkwikkelijkheden; en het werd door hen doorvat, dat als er niet een liefde voor een zeker object is, of een begeerte, zijnde de voortzetting der liefde, of als er niet een of ander verkwikkelijke is, welke van een zekere liefde is, dan is er geen leven; hetgeen beter wordt doorvat in de wereld der geesten dan bij de mensen; en zij zeiden vanuit ontwaring, dat er nooit iets van leven is, tenzij er liefde is, en het verkwikkelijke deswege; en dat zij niet wisten of er iets van leven zou kunnen bestaan, zonder een zodanige: zoals dat er nooit iets kan gedijen zonder lentelijke en zomerlijke warmte; evenzo niets zonder liefde in de geestelijke wereld; daaruit stond vast, dat de ware liefde het enige leven is, en dat er geen leven is, als het niet der liefde is. 1748, 1 Dec.

Over de oude Kerk.

4106. De Oude Kerk, welke Noach wordt genoemd, en de voortzetting ervan, welke Schem wordt genoemd, is eveneens boven het hoofd, maar niet zo hoog; zij die vanuit haar waren, spraken met mij, zeggende dat zij vanuit de Oude Kerk waren; zij vloeiden zachtjes in doorheen de streek van het hoofd in de borststreek, van daar naar het hart toe, maar het bereikte het hart niet. 1748, 1 Dec.

Over den burgerlijken staat.

4107. Er zijn in het andere leven degenen die leven in den zogenaamden burgerlijken staat, welke liefelijk en zoet is; ik was voor enigen tijd daarin; zij vrezen niemand, levende in hun zoete en liefelijke; en wanneer een andere, niet goede geest komt, zo spreken zij met hem beleefd [*civiliter*], zoals tot iemand die te goed is om dit of dat te zeggen of te doen; vandaar wordt die geest ook teruggebracht in een eveneens civielen staat, en hij gedraagt zich dan ofwel goed, ofwel hij gaat heen, want de gezindheid van den een doet den ander aan; nooit zeggen zij in dien staat dat iemand boos is; maar toch is het niet een geveinsde staat, maar wel degelijk oprecht, want door civiele dingen spreken zij, en het is de staat van hen die in de wereld gelukkig en goed in hun huwelijken hebben geleefd, en de kleine kinderen hebben liefgehad. 1748, 1 Dec.

4108. Toen anderen bij hen kwamen, die boos waren, konden zij daar niet zijn, of zij werden benauwd, zoals ik hoorde van sommigen, dat zij daar niet konden zijn, want de civiele dingen deden hen (ongunstig) aan, zoals in de wereld, en daarmee toonden zij zich booswichten, onwillig zoals in de wereld; wanneer iemand een goede mening heeft over een boos mens, dan kan die boze mens wel niet anders dan zich zo vertonen; maar omdat hun innerlijke dingen nochtans in het andere leven aan het licht komen, worden zij beangst, en scheiden zij zich vandaar af; zij willen boos zijn, maar durven het niet.

Over de dingen die in het andere leven zijn.

4109. Het werd opgemerkt en ingeboezemd, dat al wat de mens in het leven des lichaams had gedaan, zulks terugkeert in het andere leven; er zijn immers voortdurende veranderingen van staten waarin de geesten worden binnengeleid, zodat er geen staat is die er was in het leven des lichaams, die niet terugkeert, aldus haten en de overige dingen, welke hij niet alleen had gedaan, maar die hij had gedacht; en wel de dingen van zijn kindsheid aan tot het laatste zijns levens; de personen zelf tegen wie hij haat had gekoesterd, hetzij openlijk, hetzij verholen, zijn dan ook ogenblikkelijk in persoon aanwezig; aldus worden zij dan in lamentabele staten gedreven; doch wat moet worden opgemerkt: bij hen die boos waren geweest, keren al hun boze daden en gedachten op levende wijze terug; doch bij de goeden

en zij die in het geloof waren, niet aldus, maar wel alle staten van het goede, van de vriendschap, en van de liefde, met de opperste verkwikkelijkheid en gelukzaligheid: 1748, 1 Dec. Een ondervinding, dat het boze niet bij mij was.

4110. Die staten keren vaak terug, en omdat het verscheidene staten zijn, namelijk waarin de mens openlijk haten, verborgen haten, geveinsde vriendschappen had gehad, keren zo met veel verscheidenheid terug; dan eveneens alle boze dingen, zoals die welke der liefde van zich en van de wereld zijn, dan de begane echtbreuken; al deze dingen keren niet alleen terug, maar worden geopenbaard aan de geesten en voor de engelen, met schaamte en smart; aldus ondergaat hij niet de straf van een enkel geslacht, maar van verscheidene; en telkens wanneer het gebeurt zodanig als hij geweest is, wordt hij gestraft met een straf die overeenkomt met zijn boze en euveldaad; maar nochtans wacht hem één geslacht van straf, bijgevolg één hel, zijnde die van zijn regerend boze of misdadige.

4111. Zulke straffen houden lang aan, verscheidene jaren achtereen, en verscheidene eeuwen, zoals met den draak, met David; en eveneens brengen zij een verwoesting met zich mede, maar nochtans volgt de laatste verwoesting, waardoor hij wordt ontbonden van eendere genoten, en omdat hij dan nauwelijks in enig gezelschap is, zit hij in duisternissen, en in marteling, met weinig leven, todat hij zodanig is geworden, dat hij tot enig nut van dienst kan zijn; aldus daalt hij aanhoudend af tot het laatste van zijn straf;

4112. daarentegen is het niet zo gesteld met de rechtschapenen, de goeden, en die in het geloof zijn; door verkwikkelijkheden en gelukzaligheden, waarover eerder, klimmen zij aanhoudend op, en aldus tot den engellijken hemel, 1748, 1 Dec.

Over het daadwerkelijke boze.

4113. Het werd doorvat, dat zolang het boze in de denking alleen is, niet zo geregeld terugkeert, doch zodra als de daadwerkelijkheid ontstaat, gaat het over in den wil; dan spant de denking en de wil samen, dus de ganse mens; iets kan uit de denking weggerukt worden, voordat het overgaat in den wil; doch wanneer het in den wil is, dan wordt het niet gemakkelijk uitgerukt, want dan neemt het eveneens de denking in beslag, 1748, 1 Dec.

Over de oudste Kerk.

4114. Getoond werd mij een vlammig licht boven het voorhoofd, en degenen van de oudste Kerk spraken met mij, zeggende dat zij zodanig licht hebben, en nog veel intenser, waarin zij zijn, 1748, 7 Dec.

Over het ene en het andere leven van een geest.

4114[b]. Bij een geest zijn twee levens, welke hij met zich uit het lichaam meeneemt, en die blijven, daar het niet vergeven wordt het lichamelijke geheugen te gebruiken, namelijk: het leven der overreding en het leven der begeerten; wat het leven der overreding aangaat, was ik verwonderd dat geesten aldus onderling kunnen spreken, en dat zij al wat zij denken en spreken, kunnen bevestigen met zoveel redenen, of redekavelingen, dat niemand der mensen dit ooit kan geloven; want zij voeren zoveel bevestigende dingen aan, en zo verschillend, die onder hun bereik zijn, dat ik meermalen verwonderd was; ik ben onderricht dat de zo verschillende en uiteenlopende bevestigende dingen, welke in hun bereik zijn, en als het ware klaar staan, vanuit het leven der overredingen zijn; als immers een geest in overreding is, dan wekt hij terstond vanuit het geheugen des mensen de bevestigende dingen op die in des mensen geheugen zijn, want de overreding van een ding spoort aan, zoals een ieder bekend kan zijn; vandaar krioelt hun samenspraak van zo menigvuldige, bevestigende dingen. Doch bij den mens, wiens innerlijke dingen niet geopend zijn, zodat hij niet met geesten kan spreken, ligt de zaak anders, want bij hem plooiën zich zulke geesten aan die van bijna eendere overreding zijn, want als twee tegenstrijdige overredingen aanwezig waren, zou er geen samenstemming zijn: anders bij mij, opdat ik zou weten hoedanige geesten het zijn: wanneer de mens de overredingen verandert, dan worden andere geesten aan hem toegevoegd: daarom, hoedanig des mensen overreding is, zodanig is de overreding van den geest; de geest wekt aanhoudend bevestigende dingen op: en verder, de geest bij den mens wordt heengeleid tot diens overreding, en trekt een eendere aan, hetgeen ik ook heb bevonden; het leven der begeerten is daarvan onderscheiden; doch wanneer de begeerte een overreding heeft binnengeleid, dan treedt het ene en het andere leven op. Daarom is het goed voor den mens dat hij niet wordt overreed aangaande valse dingen, maar wordt bevestigd in ware dingen; want van een eenmaal opgevatte overreding laat hij zich niet gemakkelijk afbrengen.

Over het leven der overreding.

4115. Het leven dat aanblijft na den dood, is het leven der overreding en het leven der begeerte: wanneer een geest is in het leven zijner overreding wekt hij alle dingen op die ook maar in des mensen geheugen zijn, conform aan zijn eigen overreding, zoals de mens ze kent vanuit zich; hetgeen uit ondervinding te weten is gegeven; wanneer geesten in hun overreding aanwezig waren, wekten zij alles op wat conform de overreding was, zodat ik mij soms verwonderde waarvandaan toch kwam zulk een voorzichtigheid, sluwheid, bedrevenheid, scherpste van de dingen uitvissen die zij nooit hadden gekend; ik meende dat het werd gehaald vanuit het lichamelijk geheugen, maar dat is niet zo; het is vanuit des mensen geheugen, dat hun van dienst is; de geest komt slechts in zijn eigen overreding, en dan worden terstond de conforme dingen opgewekt; dat er zulke levens bij de geesten zijn, zijnde als het ware een aanblijvend instinct vanuit de bevestigende dingen en zo vanuit de overredende dingen van het leven des lichaams, en door middel van dit instinct opwekkend andere bevestigende dingen, en tal van dingen meer, en veel vernuftiger dan in het leven des lichaams, welke dingen volslagen onbekend waren – dit alles stond vanuit veel ondervinding vast.

4116. Er is eveneens het leven der begeerte, hetgeen een volslagen ander leven is, want het leven der overreding betreft het ware en het valse, en de bevestiging van het ware, vanuit de erkenningen der dingen en tal van andere dingen samengetrokken; doch het leven der begeerte betreft het boze en het goede, aldus al wat de liefde wordt genoemd;

4117. het kan vaststaan, dat de overreding in het leven des lichaams de begeerten kan temmen; zoals bijvoorbeeld, wanneer iemand zich overreedt dat deze spijs veel voedzamer is dan een andere, hoewel zij helemaal van geen smaak is, of van een akeligen smaak, zodat de mens voordat hij tot de overreding kwam, van die spijs walgde; nochtans geeft hij daaraan de voorkeur, en mettertijd gaat zij hem smaken, en wordt zij zelfs verkwikkelijk, zodat hij het nare en bittere verkiest boven het zoete; aldus temt hij de begeerte: aldus in de overige gevallen; het leven der begeerte daarentegen pleegt meestal de overreding binnen te brengen; want dat wat smoorlijk geliefd wordt, wordt met veel dingen bevestigd, totdat de mens is overreed: hetgeen met talloze dingen kan worden toegelicht en bevestigd.

4118. Het leven der begeerte blijft den geesten bij, en wekt bij den mens verschillende begeerten en zo bevestigingen op, zoals vaststond vanuit vele dingen.

4119. Bij den mens zijn geesten die in eendere overreding en in eendere begeerte zijn, welke geesten subjecten van verscheidenen kunnen genoemd worden; want de overreding bij den mens en de begeerte wekt terstond de geesten op die eender zijn; iedere idee geeft den gansen mens weer, dus den gansen geest; en wanneer diens idee of beeld zich vertoont, is hij terstond aanwezig; zodanig is de orde in het andere leven: hetgeen met tal van dingen voor mij vaststond: maar toch blijft de gemene overreding, of de regerende overreding, aldus de regerende begeerte; aldus zijn vanuit een eender geslacht geesten bij den mens, en blijven daar totdat diens overreding wordt veranderd, en diens begeerte wordt veranderd, of wanneer hij hervormd wordt, en een wederverwekte wordt; dan treden andere geesten in de plaats, hetgeen het gevolg is.

4120. Over deze dingen heb ik met de geesten gesproken, en dezen konden wel niet anders dan het erkennen, want elke ondervinding stemt daarmee in: alleen menen de geesten vanuit hun eigen lichamelijk geheugen de dingen voort te brengen die zij spreken; en het werd ettelijke malen getoond hoe het daarmee gesteld is.

Dat alle en de afzonderlijke dingen des Woords vaten zijn.

4121. De dingen die des Woords zijn, in den letterlijken zin, zijn meest gemene vaten, en wel zo gemeen, en sommige zelfs allergeemeenst, dat daaraan hemelse en geestelijke dingen, goede en ware dingen, ontelbaar vele, kunnen worden ingeboezemd. Deze vaten zijn wanstaltig, omdat zij allergeemeenst zijn: maar daar de mensen zodanig zijn, dat zij vanuit de zinlijke dingen alleen wijs zijn, en ook niets anders willen weten dan lichamelijke en meest gemene dingen, zijn er derhalve zulke vaten, zoals dat al het boze is uit den Heer, terwijl toch niet enig boze, zelfs het minste boze niet, uit Hem is; maar omdat de mens vanuit lichamelijke dingen en vanuit donkerheid wijs wil zijn, wordt het zo bevestigd dat de Heer regeert en alle dingen voorziet, zo dat hij die eenvoudigweg zonder enige restrictie gelooft, dat alles des Heren is, aldus dat Hij Alleen het is Die alle dingen doet, in zulk een mening kan blijven, eender dat de Heer den mens verzoekt, en tal van andere dingen meer;

4122. doch nochtans kunnen aan diezelfde vaten ware dingen worden aangeplooid, zoals dat de Heer alle dingen doet, voorziet, en kan, maar boze dingen middellijk door boze geesten, en beschikt, zodat alle en de afzonderlijke boze dingen ten goede worden gekeerd; aldus krijgt één enkel

vat tegenovergestelde zinnen, en plooit zich dus aan allerlei waarheid aan; want het is ook een waarheid, dat er geen boze kan bestaan tenzij de Heer het heeft toegelaten; een waarheid is het eveneens, dat al wat Hij toelaat, geschiedt door boze geesten, en dat Hij het niet zou toelaten als niet de mens zo boos was, dat hij zonder het boze niet kan worden verbeterd: een waarheid is het ook, dat niets van het boze is uit den Heer; opdat derhalve de woorden des Woords voor een ieder toepasselijk mogen wezen, zijn zij zo allergeemeenst, zodat zij voor een ieder van dienst kunnen zijn; over deze dingen sprak ik met de geesten, 1748, 8 Dec.

Over onthulde dingen.

4123. Er zijn geesten die niet willen dat iets gezegd wordt over (aan mij) onthulde dingen; maar het werd hun gezegd dat zij zijn in de plaats van wonderen, en dat de mensen zonder dezelve niet zouden weten dat het een zodanig boek was, noch het kopen, noch het lezen, noch het verstaan, noch erdoor worden aangedaan, noch het geloven; in één woord het zouden ignoreren, en ook niet wat ook willen horen over de innerlijke dingen des Woords, welke zij voor fantasieën zouden houden; ettelijke geleerden alleen, die het grotendeels verwerpen. 1748, 9 Dec.

Dat er onbegrensd vele geslachten van huwelijksgelukzaligheden zijn.

4124. Eerder in een staat midden tussen waak en slaap, doorvatte ik klaarblijkend, dat de universele geslachten der huwelijksgelukzaligheden er onbegrensd vele zijn; dit werd aan de geesten verteld, en er werd gezegd, dat dit geenszins kan worden doorvat en erkend dan in een innerlijken staat; en daarom werden sommigen in een innerlijken staat gezonden, door den Heer, en zij spraken toen met mij, zeggende dat zij bemerkten dat de geslachten der gelukzaligheden van de echtelijke liefde onbegrensd in getale zijn. 1748, 10 Dec.

Over het geheugen der geesten.

4125. Als het aan de geesten zou worden toegelaten om in een lichamelijk geheugen te zijn, zo zouden zij geenszins tussen andere geesten kunnen zijn, want dan zouden de boze geesten terstond al wat van het boze hij had gedacht en gedaan aan de weet komen, want alle ideeën worden in het andere leven vergemeenschap; aldus zouden zij niets anders vanuit diens geheugen voortbrengen dan de boze en valse dingen, en zo op hem aanvliegen, hem voortdurend bestoken en martelen; en daarom kent de Heer Alleen wat de mens heeft gedacht en gedaan voordat hij een geest is geworden: 1748, 11 Dec.

Over een apengezicht.

4126. Er verscheen voor mij een apengezicht; en er werd gezegd, dat zodanig degenen zijn die alle dingen welke van anderen zijn, aan henzelf aanplooiën om genen te bedriegen; in het andere leven kunnen zij zich assimileren met iedereen, en niet alleen diens idee maar ook de beelden van diens spraak en andere dingen vertonen [vandaar *na-apen*], en al wat een ander begunstigt: 1748, 11 Dec.

Over de hel der rampzaligen.

4127. Ik was in slaap, toen ik werd bestookt door een zekeren geest die veranderd was in een beest dat ik niet kan beschrijven; het was een menselijk lichaam, en wild-dierlijk tegelijk, met afgrijselijke dingen die niet beschreven kunnen worden; voorts andere dingen, waaruit kan vaststaan hoe de bozen, in een innerlijke sfeer, worden bestookt en gemarteld;

4128. toen sprak een engellijke geest daarna door uitbeeldingen met mij in den slaap, maar de uitbeeldingen waren zodanig, dat ik ze klaarblijkend doorvatte in den slaap, en de ganse reeks en wat zij betekenden, zo dat ik geheel en al in dezelfde spraak was, welke niet een spraak was maar een visioen met een duidelijke doorvatting van het onderwerp, hoe het daarmede was gesteld; aldus werd mij aangewezen, waarom die afgrijselijke dingen door mij werden gezien, en ik die doormaakte; de aanblik duurde vrij lang, met een duidelijke doorvatting, en ik antwoordde ook met een eendere intuïtieve spraak: maar toen ik ontwaakte, kon ik niet wat ook verstaan, te minder

uitdrukken; ik wilde het mij herinneren, maar kon het niet, omdat het zulke dingen waren die niet vallen onder den zin die met spraak wordt uitgedrukt; waaruit voor mij eveneens vaststond de staat der gelukzaligen in de innerlijke sfeer, namelijk dat de vergemeenschapping onderling door uitbeeldende dingen der innerlijke denking zodanig is dat zij niet beschreven kan worden; en daarom is hun gelukzaligheid het toppunt, daar eendere dingen eveneens verbonden zijn met de doorvatting van een gelukzaligheid die zich geenszins laat uitdrukken. 1748, 22 Dec.

Dat boze geesten moeten gehoorzamen.

4129. Terwijl ik met mijzelf sprak, of bij mijzelf dacht, over het begrip van het woord *rib*, waarvanuit de vrouw werd gebouwd, spraken en dachten boze geesten eender als ik bij henzelf; kort daarna zeiden zij, dat zij zo hadden gedaan, en dat zij nochtans daarna in de contramine waren: daaruit werd te weten gegeven, dat terwijl de Heer des mensen denkingen en gesprekken regeert door engelen, de boze geesten niet anders kunnen dan eender denken, en dan niet beter weten of het is vanuit henzelf; en dat het eender is gesteld met een prediker van een slecht leven, wanneer hij goede dingen predikt, namelijk dat boze geesten nochtans hetzelfde denken en tot hetzelfde aansporen; doch wanneer de prediker in zijn eigen leven is, dan domineren de boze geesten: daaruit staat ook algeheel vast, hoe de boze geesten goede dingen kunnen spreken, 1748, 29 Dec.

Over boze geesten.

4130. Dat boze geesten aanhoudend en jarenlang met opperste bedrevenheid en boosaardigheid, met listen, bedreigingen, en talloze machinaties zwoegden om deze dingen te vernietigen die van den innerlijken zin des Woords zijn, welke machinaties ik niet afzonderlijk kan beschrijven, omdat het over jaren gaat, . . . ;

4131. het werd ondertussen opgemerkt, dat geesten en engelen nooit iets van het ware vanuit henzelf kunnen vinden en zeggen; zo vaak zij aan zichzelf waren overgelaten om wat te vinden, konden zij dat nooit; al wat zij aangrijpen, is het ware niet, zoals wat den innerlijken zin des Woords betreft: nooit konden zij uit zich iets vinden; de geesten waren somtijds geërgerd, en

ik doorvatte dat het deswege was omdat zij uit zichzelf er niet toe in staat waren: evenzo de mens, die uit zichzelf nooit iets van het goede kan doen, of van het ware kan denken, ofschoon het hem zo toeschijnt, maar nochtans is het vals, zoals wanneer iemand vertrouwt op zijn eigen voorzichtigheid, meent uit zichzelf te handelen, maar het strekt nochtans ten kwade, zo niet in het leven des lichaams, naar het hem toeschijnt, dan toch in het andere leven; daaruit staat vast, dat al het goede en ware uit den Heer is. 1749, 4 Jan. **4132.** In het algemeen is de staat der geesten en der engelen een staat van slaap, naar verhouding, want daar zij in het tegenwoordige zijn, zien zij klaarblijkend die dingen tegenwoordig, maar Wie alle dingen van het eeuwige aan ziet, en de reeksen van alle daaruit volgende dingen, in een staat van waak, is de Heer alleen: het werd mij getoond dat het een staat van slaap is, want ik viel met hen in slaap, in welken slaap ik meende dat de dingen algeheel zo waren; maar daarna werd te weten gegeven dat het niet zo was: aldus kunnen geesten en engelen uit zich niets doen wat waar en goed is: 1749, 7 Jan.

**Dat de dingen die geschreven werden, hypothetisch zullen verschijnen,
met gebreken.**

4133. Ik scheen in een zoeten droom aanwezig bij een groot gastmaal, tenslotte in een allerblankst geitenharig kleed, ¹³⁾ maar omdat daaronder niets was, schaamde ik mij, en ging ik derhalve heen om een onderkleed aan te trekken; een donker grijs kleed scheen verboden; ik gaf een ander aan een bediende; zij kleedden mij daarmee aan; het was van gele kleur, met lange mantelzakken, en ter rechterzijde met vlekken; ontwaakt zijnde sprak ik met het nageslacht der oudste Kerk boven het hoofd over den droom, wat die betekende; zij meenden, dat de geschreven dingen niet zo moesten worden bevestigd met parallel-plaatsen, maar indien naakt gelaten zo zou het zijn als in allerblankst geitenharig kleed, doch indien bevestigd met zoveel aanhalingen, zoals in dat onderkleed; maar het werd gezegd en met verschillende dingen getoond, dat het zo moest zijn als gedaan is, want zodanig is heden ten dage de wereld, dat zij zulk een kleed verre verkiezen boven zulk een geitenharig kleed; getoond werd dat de gele kleur [*linsgähl*] van het kleed het hypothetische betekende.

13 Het Latijnse woord *cilicium* duidt aan een uit *Cilicisch* geitenhaar vervaardigd kleed; *Cilicië* is een kustlandschap in het zuiden van Klein-Azië.

4134. Met verschillende geestelijke uitbeeldingen werd getoond, hoe zij het geschrevene zouden aanzien als het was zonder de te lezen bevestigende parallel-plaatsen; de geestelijke uitbeeldingen geschieden door een blank licht, op verschillende wijze gestraald, zo snel en schoon, alsof het geestelijk was, doch dit snel door veranderingen van vormen, van den enen geestelijken vorm in den anderen, wat wonderbaarlijk was; de geestelijke spraak is representatief, uitdrukkende geestelijke dingen. 1749, 9 Jan.

4135. Getoond werd het rechterdeel van een menselijken rug naakt omstreeks de armen, waarmede werd aangeduid, en gezegd, dat alleen dit gedeelte nu werd getoond, omdat over de oudste Kerk alleen wordt gehandeld, terwijl toch het Woord zodanig is, dat het de vóórgedeelten van den mens uitbeeldt, omdat het alle dingen in het universele behelst, zowel den hemel als de aarden [*terras*], van het eeuwige aan tot in het eeuwige, en de afzonderlijken, voorts de afzonderlijke dingen in de afzonderlijkheden [*singula in singulis*], 1749, 9 Jan. En deze dingen zijn vooraan.

Over den hartslag.

4136. Het werd gegeven den klop van het hart heel levendig te voelen in het achterhoofd; de klop van het hart der geestelijken was snel, en trillend, sterk; de klop van het hart der hemelsen is langzaam, bijna zoals de menselijke, stil, niet trillend; de verhouding van den geestelijken pols tot den hemelsen pols is als van $2\frac{1}{2}$ tot 1; de oorzaak is dat de hemelse pols wordt voortgezet door den geestelijken, en dus uitgaat van den hemelsen pols, 1749, 10 Jan.

Hoe het gesteld is met de boze en valse dingen.

4137. Al wat ooit uit het eigene der engelen, der geesten, en der mensen vloeit, is boos en vals; zij kunnen nooit iets, ook niet het minste van het goede en het ware voortbrengen; voor zoveel als zij aan zichzelf worden overgelaten, voor evenzoveel wordt van het boze en valse voortgebracht, derhalve voor evenzoveel van rampspoed; zo het al niet verschijnt op het ogenblik, dan toch geleidelijk en daarna; voor zoveel wordt gehandeld uit den Heer, voor evenzoveel van het goede en het ware wordt er voortgebracht, omdat de Heer is het Goede en het Ware; daaruit kan vaststaan, waarvandaan de boze en de valse dingen zijn; want hoezeer de bozen goede dingen willen doen, zij

kunnen het niet; aldus in het algemeen [*in genere*] alle en de afzonderlijke dingen. 1749, 11 Jan. Dit werd klaarblijkend doorvat dat het zo is.

Over rampspoeden.

4138. Het werd doorvat, dat er geen rampspoeden of kwade toevalligheden, zoals zij genoemd worden, den mens kunnen overkomen die bij den Heer is; boze geesten immers waren aanwezig, toen een koppig paard zijn berijder bedreigde; die geesten werden plotseling neergeworpen; zij die bij mij waren, zeiden dat zij vanuit zulke dingen kunnen doorvatten, hoedanige geesten het zijn die rampspoeden met zich meebrengen: hetgeen daarna werd bevestigd, 1749, 14 Jan.

Over boze geesten.

4139. Het werd doorvat, waarom boze geesten gesleper zijn dan de goede geesten, of de zonen des koninkrijks; voorts waarom de boze geesten aanvallen, en de goede alleen verdedigen; omdat de bozen niets denken dan het boze, en hoe te kwetsen; daarin bestaat hun verkwikkelijke; bij de goeden nooit, 1749, 22 Jan.

Dat de geesten als aanwezig kunnen verschijnen.

4139[b]. Ik heb met geesten daarover gedacht, dat geesten aanwezig kunnen verschijnen, hoewel zij op een verren afstand afwezig zijn, en toch zo aanwezig optreden alsof zij daar waren, en het kan ook niet anders worden geloofd, omdat de tegenwoordigheid wordt gevoeld: maar het is daarmee gesteld als met het geluid der lippen op een afstand aan het oor, waarin het wordt doorvat alsof de spreker aan het oor was, terwijl toch het geluid is van de keel en de tong: eender is het gesteld met het gezicht, hetwelk in de verte kan zien, hoewel het oog op zijn plaats is. Aldus eveneens met de denking, die in het heelal kan uitlopen, hoewel zij in des mensen brein zetelt; want de denking doet aan zoals het geluid het oor, en waar de denking is, daar wordt de geest verondersteld te zijn; derhalve is het een schijn; want plaats kan niet worden toegeschreven aan de denking, want zij is van de organische substantie vanuit

welke zij vloeit; en omdat de denking den recipiënt aandoet, zo wordt niet iets anders geloofd dan dat de geest zelf daar is: en daarom is het een schijn, hoewel de uitwerking is alsof er aanwezigheid was. 1749, 2 Feb.

Over de Enosch genoemde nieuwe Kerk, Gen. IV: 26.

4139[c]. Met mij spraken sommigen van de Kerk, genaamd Enosch, Gen. IV: 26, waarover aan het einde van dat hoofdstuk, welke Kerk de naastenliefde voor het voornaamste des geloofs had: het werd doorvat, dat zij zachtjes aankwamen; nabij het hoofd boven, en bescheiden spraken, zeggende, dat zij onderling leven in naastenliefde, en aan anderen diensten der vriendschap betonen, maar niet zo veel over den Heer denken, nochtans iets; waaruit vaststond, dat hun naastenliefde de naastenliefde der vriendschap was, en enigermate ook de naastenliefde des geloofs; in rust leven zij, en doen niemand enigen overlast aan; als goede burgers: 1749, 4 Febr.

De spraak der engellijke geesten. De denking der engellijke geesten.

4140. Het kan, nauwelijks op de meest gemene wijze, worden beschreven, hoe de ideeën op verschillende wijze aan dingen worden aangebonden, ook dat zij aan dingen inzijn, welke dingen zijn zoals vaten, of als centra waarvan zeer vele dingen uitgaan, als zonnestrallen; diene een ware en een goede: dan kan dat ware en goede worden uitgebeeld op vele manieren, en de ideeën erbij zijn, en erin zijn, en vandaar derzelve ideeën uitstorten in vele andere dingen; ook kunnen uitbeeldingen geformeerd worden waarin en waarmede de ideeën kunnen zijn, zoals blanke, gouden kandelaars, en verschillend versierd met representatieve ornamenten, zoals bijv. een aldus geformeerde kandelaar kan dienen als een subject, of een vat, waarvanuit talloze verscheidenheden in het subject van meerdere subjecten tegelijk kunnen invloeiën: vanuit welke aandoening zij denken, hetzij vanuit een zucht, vanuit een lach, en zo voort, daarin kunnen dingen zijn, en daarin meerdere dingen schuilen, die tevens daaraan inzijn of aanwezig zijn; want elk zodanige, zoals een lach, ontstaat uit vele oorzaken, oorzaken met oorzaken van oorzaken, den mens onbekend, en wat nooit kan worden uitgevorst dat zij daaraan inzijn, als formerend beginsel: ook worden verschillende en menigvuldige sferen geformeerd vanuit dingen, zoals de verschillende sferen van goedheid, met

haar eigen licht, met de temperingen van licht, door talloze dingen, door licht- en schaduwshakeringen, door aandoeningen en de talloze vormen der aandoeningen; door de gedachtelijke verwijderingen alleen van de dingen welke men afwezig wil, en die dan wijken; en zo door de sferen der dingen en der uitbeeldingen te temperen, zodat het onuitsprekelijk is hoe onbegrensd vele verscheidenheden er zijn, om zo te zeggen onbegrensdheden der onbegrensdheden van onbegrensdheden. 12 Febr. 1749; zoals wat in Psalm CXLIV: 12 staat, namelijk dat onze dochters mogen zijn zoals hoekstenen, uitgehouwen naar de figuur van een paleis; hier de goede dingen voor de dochters, die kunnen worden uitgebeeld door engellijke ideeën, nooit andere, en engelijk geheel naar het leven, met ontelbare bijzonderheden.

Over excrementen.

4141. Ik zag hoe vrouwelijke geesten met smerige excrementen zwoegden, die hadden geleefd in wellusten: de smerige excrementen des lichaams werpen zij uit, en gaan daar zo mee voort; en het werd gezegd dat zij zich daarin grotelijks verlustigen, of dat die excrementen voor haar verkwikkelijk zijn; want die wellusten worden verkeerd in zulke verkwikkelijkheden; andere vrouwelijke geesten zijn er, die er niet een verkwikkelijke in voelen, maar een akeligheid en een tegenzin; gezegd werd dat die manlijke en die vrouwelijke geesten degenen zijn, die vanuit aangenomen beginselen wellusten boven alles verkiezen; 1749, 19 Febr.

Over verblijven.

4142. Soms in slaap merkte ik op dat er in mijn tuin in Stockholm waren verschillende duivenverblijven [*mansiones columbarum*] nabij de aarde met stenen ingangen en wallen, en van binnen sierlijk gemaakte kamers; ik was verwonderd daarover in mijn tuin, en wist er niet van; en dat op een andere hoogte, waarheen langs ladders moest worden opgeklommen, (iets dergelijks was); en nog een derde hoogte, met herders, weiden en bossen; ook dezen nacht droomde ik levendig van een verblijf nabij de aarde in een tuin, met een kamer die ik zag, en ik sprak met den bewoner in den droom: toen ik ontwaakte sprak ik met de geesten, die mij antwoordden zoals in een

droom: nabij de aarde waren handwerkslieden; het gesprek ging met hen over volkstelling: 1749, 16 Febr.

Over de stoffelijke dingen der woorden.

4143. Het gebeurde toen ik enige woorden opnam uit mijn verzameling om die in te lassen aan de te schrijven dingen, en alleen één enkel woord uit de dingen opnam en inlaste die niet in mijn geheugen waren, dat toen een verandering van geesten geschiedde; andere geesten volgden op, en de vorige klaagden zeer en vrij lamentabel, dat zij zo niet aanwezig konden zijn, maar waren weggejaagd, omdat mij iets vreemds was overkomen; de oorzaak was deze, dat geesten waren opgevolgd die een voorliefde hadden in woorden, of in de stoffelijke dingen der spraak, en de vorige alleen uit waren op denkingen; aldus werd uit ondervinding te leren gegeven, dat die geesten niet samen kunnen zijn met deze, vanwege de aan hen tegenovergestelde sfeer, want zij die aan de stoffelijke dingen des Woords vastkleven, ontnemen aan hen die alleen willen denken, het vermogen van denken; maar de engelijke geesten verwijderden hen, omdat zij binnen de sfeer der denking zijn, en zo de innerlijke dingen der denking regeren; doch de geesten wilden ook de uiterlijke dingen der denking regeren, hetgeen hun dus nu is afgenomen, omdat zij met overredingen optraden: 1749, 17 Febr. Daaruit staat vast, dat redelijke geesten niet tezamen kunnen zijn met wetenschappelijke geesten, en dat zij volslagen onderscheiden van elkander zijn.

Over het eigene.

4144. Geesten zijn verbolgen en klagen, wanneer zij doorvatten dat een ander hen leidt; zodra zij dit bemerken, kunnen zij dat niet dulden; maar zij bekommeren er zich in het geheel niet om, als zij het niet bemerken; alsdan menen zij zichzelf te leiden, of vanuit zichzelf te denken, te spreken en te handelen: dit gebeurt somtijds wanneer zij door anderen worden geleid, en dit werd hun getoond; maar zij kunnen het niet verdragen, ook als zij bemerken dat uit mij de lering geschiedt; aldus blijkt hoe moeilijk het is om hen te overreden dat zij niet leven uit zich; maar gans anders is de conditie der engelen, die niet uit zichzelf willen denken, spreken, handelen. 1749, 19 Febr.

Over de oudste Kerk.

4145. De oudste Kerk had een inwendige ademhaling, aldus uit den inwendigen mens, die in deelgenootschap [*consortium*] was met geesten en engelen, tot den uitwendigen mens toe; maar daarna werd de weg gesloten, en werd de ademhaling uitwendig; vandaar geen vergemeenschapping, vandaar geen gesprek met geesten, en zo meer, 1749, 19 Febr.

De gesprekken der engelen vallen in zulke uitbeeldingen als in het Woord.

4146. Meermalen werd het in den slaap getoond, dat de geestelijke engelen onderling daarover spraken dat de door mij geschreven dingen niet waar zijn, of andere dergelijke dingen; toen scheen het mij in den slaap toe alsof ik mij schuldig maakte aan hoerij, ja zelfs aan echtbreuk; aldus werd het in dromen uitgebeeld wat zij spraken; uit deze en andere dergelijke dingen kan het vaststaan, dat de gesprekken der engelen vallen in zulke uitbeeldingen als er zijn in het Woord, ja zelfs in zulke woorden die daar zijn; hetgeen ook bevestigd is daarmede dat het gegeven was dit te kennen [*nosse*], en dat ik na den slaap, dermate bestookt zijnde, dit dacht, en zij het toen erkennen.

4147. Zoals ook dat ik mijn tong wilde bijten, wanneer zij dachten tegen de innerlijke dingen, en andere dergelijke dingen.

4148. Dat dromen, wanneer zij representatief zijn, ook daarvandaan zijn, kan vaststaan. 1749, 21 Febr.

Dat heilige waarheden kunnen gevonden worden in een zekere plaats van het hoofd.

4149. Toen engellijke geesten daarover spraken dat het niet de ware inwendige zin is welke in die dagen, of op dien dag, geschreven was, werd het hun gegeven te inspecteren of het waar was; toen doorvorsten zij, en wel heel diep en grondig, met klaarblijken zin, dat het ware daar was waarheen de denkingen doordrongen, op een zekere plaats in de linkerzijde van het hoofd, waar de waarheden en de valsheden zijn, zoals in het rechterdeel van het hoofd de begeerten zijn; het was een zekere plaats in het linkerdeel van het hoofd; en er werd aan hen gezegd dat zij daar zouden uitvorsen; hetgeen geschiedde;

daaruit kan vaststaan, dat zekere waarheden en valsheden gevonden kunnen worden in zekere plaatsen aan de linkerzijde van het hoofd; hetgeen mij verwonderde, doch het is niet anders; zodat de ware en de valse dingen hun eigen plaats hebben in het hoofd; waar het valse is, daar ter plaatse is het hoofd verhard, en doet pijn wanneer daarin wordt geschouwd, of wanneer het wordt onderzocht door de engellijke geesten, en geeft marteling; doch wanneer het waarheden zijn, dan is dat deel zacht, en zonder pijn; zo kan het worden geïnspecteerd door de engellijke geesten. 1749, 21 Febr.

Over geesten die over toekomstige dingen denken.

4150. Er zijn geesten die over toekomstige dingen denken, vanuit zulk een gewoonte en natuur in de wereld; zij verschijnen met een breed aangezicht, maar het is geen aangezicht, alleen een breed vlak van een aangezicht, dat nauwer wordt als het vlak nauwer wordt; ook heeft het geen leven in: het is alleen als het ware iets houtigs; zij spreken ook niet, zij denken alleen maar; vanuit dezen wordt des mensen zin zó gemeen, dat hij niets onderscheiden denkt, aldus blijft het gemoed onbepaalbaar; zodanig is de staat van hen die zich aan toekomstige dingen overgeven, en vandaar worden uitgeteerd; zij hebben geen verstand. 1749, 22 Febr.

Over een wonderbaarlijken invloed.

4151. Ik droomde over iemand in het huis van een lid van de ridderorde die de spreij van mijn bed had weggenomen, samen met de peluw, alsmede een mantel gevoerd met wolfsvacht, voorts een ander lang stuk wolfsvacht; en ik sprak met hem; het was Carl Broman, die dat alles had weggenomen; en hij zeide mij dat hij het zou teruggeven; hij had gemeend dat het geoorloofd was het weg te nemen vanwege een gegeven wet, maar ik – plotseling ontstoken – zeide dat hij het terstond moest teruggeven; maar als hij niet wilde, mocht hij het houden, want ik was aanwezig, ziek, en zo had hij geen recht het weg te nemen: na dit gedroomd te hebben, ontwaakte ik, en dacht over den droom na, en hoorde boven mij degenen die alles volgden, sommigen zeggende dat het juist was, sommigen dat het niet juist was, maar zij waren allemaal in een volslagen andere idee, en in een allerminst eenderen droom; hetgeen zij mij zeiden, namelijk dat hun totaal oneendere ideeën aldus invloeden; zeggende

dat de peluw in den droom voor hen een zegening was, het lange wolfsvacht een sabbaticale rust van zegeningen, en zo voort; en nochtans vloeide hun gesprek aldus bij mij in, en hing geheel en al samen met het gesprek van genen.

4152. Ik sprak met hen daarover dat zulk een invloed niet een invloed van overeenstemmingen kon zijn, maar iets geheel anders; het werd doorvat dat door totaal andere wijzen van dromen eendere resultaten konden voortkomen, en dat de invloed van overeenstemmingen een andere is, namelijk dat geestelijke dingen zouden kunnen invloeden in natuurlijke dingen en dezelve vertonen, zoals de liefde zich vertoont in warmte, het inzicht in licht, en zo voort; welke overeenstemmen; en deze invloed is zodanig, dat nooit uit het natuurlijke wordt onderkend wat in het geestelijke is; aldus was die invloed wonderbaarlijk;

4153. daaruit kan vaststaan, hoe de engellijke invloed zo uiteenlopend verscheiden is in de verschillende objecten volgens de hoedanigheden van de recipiënten; zoals het ook kan vaststaan uit andere ondervindingen, zoals dat de engellijke gesprekken vallen in verschillende uitbeeldingen, zoals in tong bijten; en dergelijke; waarvanuit het eveneens vaststaat, dat alle en de afzonderlijke dingen der denkingen invloeden, hoewel het niet zo schijnt vanwege de uiteenlopendheden der oneenderheden [diversitates dissimilitudinum]. 1749, 26 Febr.

Over de gezelschappen.

4154. Er bestaan in het andere leven gezelschappen van alle dingen, welke dan ook, die in des mensen denking ooit kunnen komen, en in diens begerigheden; zo in de denkingen, als voorbeeld: toen ik dacht over enig onderwerp dat nog niet was geopend, maar verborgen werd in het Woord, over de ark van Noach: toen waren er gezelschappen, 1) van hen die niets anders dachten dan of het wel onthuld moest worden; 2) of het de waarheid was; 3) of het kan worden bekend gemaakt; dezen maakten het grootste deel uit, of het iets is, voorts of het wel zo is; daarom waren er zeer vele gezelschappen; zodra de kwestie opkwam of het wel zo is, werd er uitgezworven in talloze gissingen, zodat zij ronddwaalden in louter uitwendige dingen: op de hoedanigheid gingen zij niet in: de gezelschappen dergenen waren heel talrijk, en zij werden verstrooid, want zij verhinderden te zien wat de zaak is; zij kleefden overal vast aan de vraag of het iets is, en dan daarover of het zo is, en dan waarom het iets is, en wel zo is; en daarom zwierven de laatste gezelschappen in de uitersten

van de huid rond. 4) Er waren zeer veel gezelschappen die vanuit het eigene gissingen maakten, het ene zus, het andere zo, in een lange reeks. 5) Er zijn gezelschappen die niet willen dat de waarheid wordt opgedekt, sommige vanuit verontwaardiging, dat zij niet de opperste kunnen zijn, sommige vanuit onbarmhartigheid, sommige vanuit vadsigheid, sommige deswege dat zij willen dan anderen het maar uitzoeken met hun eigen inspanning, zoals zij zelf hun eigen inspanning hebben; anderen om gehouden te worden in verzoeking, zonder een ander doel dan dat der verzoeking, opdat de mens of geest wanhoopt, geërgerd wordt, vertoornd wordt, en zich voorover stort in elk boze en in waanzin; met dezen sprak ik, zeggende dat zulk een doel duivels is, wanneer de verzoeken geen bepaling vinden tot enig nut; en andere dingen meer aangaande het einddoel; andere gezelschappen weer heel wat anders. 6) Doch de goede gezelschappen willen de waarheid weten, willen leeraren, willen de waarheid geopend voor allen, verlangen niets liever dan te ontboezemen al wat zij weten, en anderen te bevrijden van de verzoeking en het boze daaruit; aldus zijn er talloze gezelschappen. 1749, 26 Febr.

Over de overstroming.

4155. Uit ondervinding is te leren gegeven, wat de overstroming is; zij is tweevoudig: de begeerten, zijnde ter rechterzijde van het hoofd, en der fantasieën, zijnde ter linkerzijde; wanneer de mens wordt gehouden door den Heer, zodat de gezelschappen der boze geesten niet binnentreden, dan is hij gevrijwaard, en ontheven aan den invloed van zulke gezelschappen; zodra hij is ondergedompeld in zulke gezelschappen, is er een zekere overstroming, want hij wordt eender aan die gezelschappen; hij wordt eender geërgerd, vertoornd, denkt, wanhoopt, begeert eender; doch voor zoveel als hij daarvan wordt afgehouden, voor evenzoveel is hij aan den oever of op het strand, of in veiligheid, of binnen de zone [*area*], aldus meer of minder: aldus is de overstroming ofwel ter linkerzijde van het hoofd, waar de dingen zijn die des verstande of der denking zijn, ofwel ter rechterzijde van het hoofd, waar de dingen zijn die des wils of der begeerten zijn; aldus voor zoveel hij wordt ondergedompeld, voor evenzoveel wordt hij overstroomd; het is eender aan een overstroming, want het geschiedt eender; en daarom wordt het vereenzelvigd met de wateren: ook veel ter linkerzijde, slechts weinig ter rechterzijde van het hoofd, aldus met onbegrensd veel verscheidenheid; deze dingen uit ondervinding, want ik was voor een tijd gehouden buiten de overstroming,

terwijl andere geesten erin waren; daarna werd ik ondergedompeld, en ik doorvatte de gelijkenis van een overstroming; aldus is het met de verzoeken gesteld. 1749, 26 Febr.

De echtelijke liefde.

4156. De echtelijke liefde werd uitgebeeld bijna daar waar de Paradijsse dreven zijn, door diamanten aura's, zoals vanuit robijnen of pyropen flonkerend; er waren sommigen daar die mij slechts vluchtig bekend waren geweest in het leven huns lichaams, en aan wie toen de echtelijke liefde aldus werd uitgebeeld; in bewondering vanwege de verrukkelijke liefelijkheid, zeiden zij dat nooit met enige idee gedacht kan worden hoe grote verrukkingen, zulk een diamanten leven, als gezegd, en over talrijke dingen meer welke nooit uitgezegd kunnen worden, ter binnenste verlustiging van den animus; zodanig werd daar de echtelijke liefde uitgebeeld: met een van hen sprak ik daarna, zeggende dat de echtelijke liefde vanuit het hemelse huwelijk, aldus vanuit den Heer, en vanuit Zijn barmhartigheid jegens het menselijke geslacht, de principale en fundamentele liefde aller liefden is, waarin de hemelse gezelschappen zijn onderscheiden: en hij was verwonderd dat het menselijke geslacht dit niet weet, en er zich amper om bekommert. 1749, 1 Maart.

Over een zekere vrouwelijke wederopgewekte.

4157. Een zekere vrouw, mij toen zij leefde bekend, was in het andere leven en met haar sprak ik na haar dood omstreeks 4 of 5 weken naar ik gis; haar lot was zodanig als dat van anderen, 1749, 1 Maart.

Over de machtigen en de rijken.

4158. Ik ken een zeker iemand onder de machtigsten toen hij leefde in de wereld, en die nu is onder de gelukzaligen: ook een ander die onder de rijksten was, en die ook onder de gelukzaligen is; ik kende den een en den ander in het leven van hun lichaam; zo dat de macht en de rijkdom niets uitmaakt, of zij kunnen evenzeer in den hemel komen: 1749, 1 Maart.

Over het gezicht der geesten.

4159. Uit vele dingen stond vast, dat het gezicht der geesten onder elkander zo uitgezocht fijn is, dat zij nooit iets anders achten dan dat zij geheel en al de anderen zien, en ook zichzelf, eveneens dat zij den tastzin hebben: de voorbeelden zijn er vele; zoals toen ik zelf in dien staat was, dat ik volmaakt duidelijk een geest zag en aanraakte, aldus als het ware in waaktoestand, met elken zin van gezicht, gehoor, en tast. Ook bekenden de geesten meermalen dat zij zichzelf zagen, de klederen, het lichaam, de handen, klaarblijkend: dat zij de representatieve dingen zagen in het volste licht, zoals meermalen wanneer het mij gegeven was die dingen uit te beelden, en wel zo scherp, dat zij de afzonderlijke dingen zagen; ja zelfs zagen zij die in een innerlijke sfeer waren eender vanuit een gemene denking alleen, waarin meer dingen waren die zij zagen; behalve dat ik de geesten meer dan duizend malen heb gezien, naar ik gis, hun aangezichten, hun lichamen, hun representatieve dingen, zoals in het klare daglicht, ook hen in hun woonplaatsen, en, enz. enz. 1749, 5 Maart.

Over een zekere goede geest.

4160. Een zekere vrouwelijke geest, mij bekend in het leven in de wereld, kon in het andere leven tussen de gezegenden zijn, na alleen maar een paar weken; en zij was in het gezelschap der gezegenden; en het werd doorvat, dat haar innerlijke dingen geopend waren, en voorts dat zij juist doorvoelde en doorvatte, behalve nog andere dingen; zij was in paradijsse dreven, en na dezelve overzien te hebben, zeide zij dat dit niet was gelukzalig-zijn, maar dat zulks innerlijker was; hetgeen de geesten verwonderde: voorts, dat zij den Heer erkende, uit het innerlijke, hetgeen de engelen grotelijks bewonderden. 1749, 5 Maart. Zij was onder de vrouwen op aarde, die leefden in rijkdommen, pracht, en waardigheid.

Over het eigene der geesten.

4161. Er waren geesten bij mij die vanuit het eigene de dingen wilden dirigeren die ik zou schrijven; zij waren zodanig dat het amper kan worden beschreven; zij begrenzen de ideeën dermate dat ik niets wist wat bevorderlijk

en wat niet bevorderlijk was; zij ontnemen alle uitbreiding van denken, zij trekken zo samen dat ik nauwelijks wat ook kan weten; zij nemen van alle geesten elk vrije weg, en vandaar al het verkwikkelijke; in één woord, zij zijn toegesloten, zodat er nauwelijks iets van leven is; weten doen zij niets, en willen alle dingen weten; zij zijn zoals stukken hout; zij knechten den mens, en laten hem niet enig vrije; zij leggen beslag op hem en begeren hem te bezitten, terwijl toch wanneer de mens in het deelgenootschap der engelen is, alles vrij is, en hij uitbreiding van denking heeft, en hem te kennen wordt gegeven wat het goede en het ware is; bij genen echter is het tegendeel het geval. 1749, 5 Maart.

Over het boze en het eigene.

4162. Het werd doorvat, dat de mens de oorzaak van het boze is; hetgeen hieruit vaststaat, dat het een eeuwige wet is, dat het den mens moge toeschijnen de vrijheid te genieten, zodat niets geschiede tegen zijn wil, en dat anders het geloof nooit kan worden ingeplant. Het geloof wordt in diens vrijheid ingeplant, nooit door geweld, dwang, door vrees, wonderen; daaruit staat vast, dat het een eeuwige wet is dat het den mens toeschijnt de vrijheid te genieten, zodat hij zelf de oorzaak van het boze is. 1749, 7 Maart.

Hoe de geesten zich anderen herinneren.

4163. Het werd mij getoond, hoe levendig de idee van personen, die in de wereld bekend waren geweest, wordt teruggeroepen; er werd door een verwant diens moordenaar in het geheugen teruggeroepen en wel zo levendig, dat ik hem zag zoals hij was in de wereld, geheel en al zodanig, en dit twee of driemaal; hij werd aangesproken door zijn verwant, wiens geld hij had gehad en niet teruggegeven, waarover deze zich beklaagde, en waarover hij met de geesten sprak: uit diens antwoord konden de engelen duidelijk doorvatten dat het zijn bedoeling was geweest ofwel die gelden zich toe te eigenen, ofwel er anders over te beschikken: vanuit die ondervinding stond klaarblijkend voor mij vast, hoe geesten zich anderen herinneren, hetgeen wel zo levendig geschiedt alsof zij nog in de wereld leefden; en omdat er vergemeenschatting van ideeën bestaat, vertoont zich dezelfde persoon terstond aanwezig, zoals ook geschiedde, hetgeen gebeurt op hetzelfde ogenblik, allergemakkelijkst,

en vlak bij hem, of op een kleinen afstand volgens diens ligging, zoals in het andere leven geschiedt; voorts stond eveneens vast, dat de engelen terstond doorvatten uit diens antwoord, wat voor bedoeling hij had gehad, zodat niets verborgen blijft. 1749, 8 Maart.

Over de terugroeping van des mensen staten.

4164. Ik zag en hoorde en doorvatte, dat boze geesten werden teruggebracht in den staat hunner kindsheid, en knapenjaren, en toen werden beschreven hoedanig zij geweest waren; daaruit stond vast, dat elke staat des mensen terugkeert en teruggebracht kan worden, en dat door al diens goede staten de boze staten getemperd kunnen worden. 1749, 9 Maart.

Over de overstroming der bozen.

4165. Meermalen heb ik bevonden dat ik was tegengehouden en als het ware opgeheven, dat is, naar innerlijke dingen, aldus in de deelgenootschappen der goeden, en zo afgehouden van de boze geesten; en ik heb doorvat en gevoeld, dat als ik maar een klein weinig werd neergelaten, de boze geesten mij zouden overstromen met hun overredingen en beginselen van het valse en het boze; en ik heb doorvat en gevoeld, dat zij voor zoveel ik zou worden neergelaten, mij zouden overstromen; 1749, 9 Maart.

Dat geesten uitnemender vermogens hebben.

4166. Hoedanig de ideeën der geesten zijn ten opzichte van de menselijke, kan hieruit vaststaan, dat zij in de denking zijn; een mens kan in één moment denken wat hij niet kan uitspreken of schrijven in uren; in die denking zijn de geesten, niet in een duistere zoals de mens, maar in een helder onderscheiden denking, waarin de dingen zijn gezien zoals wanneer iemand in een schilderij alle dingen tegelijk aan zich ziet voorgesteld, want toegevoegd zijn geestelijke uitbeeldingen, die niet beschreven kunnen worden; kortom, één enkele duistere idee wordt door geesten middels vele zichtbaar uitgebeelde en verstandelijke ideeën verbeeld. Engellijke geesten vertonen naar verhouding nog

meer dingen; of zoals een mens staat tot geesten, zo staan de geesten tot de engellijke geesten, en zo de engellijke geesten tot de engelen, 1749, 10 Maart.

Over de natuur der geesten.

4167. Omdat het den geesten niet wordt toegestaan het geheugen der bijzondere dingen te gebruiken, zijn er innerlijke geheugens, welke ook niet geheugens kunnen geheten worden, maar veeleer vermogens van het geheugen der bijzondere dingen, hoedanig de mens die heeft als hij niet vanuit het geheugen der bijzonderheden denkt; de mens denkt meermalen aldus, maar weet het niet; hoewel het geheugen der bijzonderheden het vlak is, vanuit hetwelk hij denkt, is nochtans het vermogen van denken daarvandaan; zodanig zijn de geesten, aldus voortreffelijker dan de mens; zij zijn bij den mens, zodat zij vanuit zijn geheugen denken, omdat zij vermogens en machten zijn [*facultates et potentiae*], en dan weten zij niet anders dan dat zij de mens zijn, en dus des mensen bijzondere dingen de hunne zijn; dit staat voor mij vast door zeer vele ondervindingen; ik sprak met hen dat het zo is; zij zijn verontwaardigd, en menen dat het allemaal hun bijzondere dingen zijn die zij spreken, maar het werd aangetoond, zoals eveneens daarmede dat zij mijn taal spreken, en alle talen weten die ik ken; ¹⁴⁾ en die welke ik niet weet, weten zij ook niet; toen, overtuigd zijnde, zwegen zij. Des mensen geheugen is hun laatste vlak; zij werden ook overtuigd dienaangaande, dat er werd gezegd: als zij bij waanzinnigen waren, zouden zij ook waanzinnig zijn, en bij verstandigen, verstandig; en nochtans zouden zij menen dat alle dingen de hunne zijn; kortom, het leven van des mensen beginselen is bij hen, en volgens dat leven redeneren zij; welk leven, wanneer het invloed in des mensen geheugen, eendere dingen opwekt; dit staat met vele dingen voor mij vast; het leven hunner begeerten wekt begeerten op; de levens verschijnen zoals instinct. 1749, 11 Maart.

4168. Ik sprak hierover met geesten die zich beklaagden dat zij niet de bijzondere dingen van het geheugen herinneren, hoeveel zij ze hebben, maar ze niet tevoorschijn mogen halen; zoals in het geval van iemand die meer dan anderen de Griekse Taal meester was geweest en uitgestudeerd daarin; het werd hem gevraagd, wat voor belang zulke dingen in het andere leven wel hadden; zij het niet slechts middelen tot verstaan, tot inzicht; en wanneer

14 Kanttekening rechts tweemaal *obs.*, dat is, *opmerkenswaardig*.

zij de rede hebben, wat zijn de middelen daartoe dan nog nodig? Maar het is wonderlijk, dat nochtans, wanneer voor hen in het geheugen wordt teruggeroepen het afgelopen leven dat zij geleid hebben, en wat zij gezegd hebben, zij dit alles dermate terugweten, alsof zij over het allerbeste geheugen beschikten, zó dat zij geheel en al bij zich hebben het geheugen van plaatsen, van handelingen, van gezegden; 1749, 11 Maart.

Over kindertjes.

4169. Er zijn zekere en talrijke gezelschappen die zorg dragen voor kindertjes; zij zijn vooral vanuit het vrouwelijk geslacht, die kindertjes in het leven des lichaams allertederst hebben liefgehad; de kindertjes die, zoals zij hen noemen, rechtschapen zijn, en die schoon zijn, dragen zij op zekere wijze aan den Heer op, en zij worden aanvaard; hetgeen mij werd gezegd, en getoond. 1749, 12 Maart.

Over de lauwen.

4170. Dat lauw water laat braken, ontleent de oorzaak daaraan dat lauwe geestelijke dingen zodanig zijn, want geestelijke dingen hebben zulk een uitwerking in de natuurlijke dingen; hetgeen werd gezegd aan de geesten en aan de engelen, en zij erkenden het; toen ik dacht over lauw water, en tevens over geestelijke lautheid, waren geesten aanwezig, die als het ware schenen te braken; daaruit kan vaststaan hoedanig de invloed is: 1749, 12 Maart.

Over het geloof.

4171. Er was iemand die toen hij in het lichaam leefde, tot beginsel had gehad dat het geloof-alleen kan zaligen, zoals het geloof van Athanasius, en dat zij aan kleine kinderen leren; hij sprak met mij over het geloof; hem werd gezegd: wat is het geloof anders dan wetenschap en erkentenis; waartoe anders dan om het nut, om het nut dat het goede geschiede; daar het geloof niets anders dan wetenschap is, zou iemand waanzinnig zijn die meent dat wetenschap-alleen kan zaligen, of erkentenis-alleen, daar alle erkentenis is terwille van het einddoel dat het goede geschiede; nog meer waanzinnig is hij

die zich van zulke dingen zou doordrenken en ze tot beginselen voor zich zou maken, zodat hij die dingen ging geloven; hem werd licht gegeven zodat hij zou doorvatten dat het zo is; hij bekende het voor anderen dat hij bedrogen was geweest, en dat geloof op zichzelf niets was, tenzij opdat men goed worde; dat is, terwille daarvan dat men met naastenliefde worde begiftigd, 1749, 12 Maart.

4172. Iemand zeide dat hij niet iets van het goede bij zich had, en aldus niet kon gezaligd worden; hem werd gezegd dat men het ware geloof moet hebben, dat al het goede uit den Heer is, en dat men zo met naastenliefde kan worden begiftigd; daaruit stond vast, dat de erkenenis moet voorafgaan, namelijk dat al het goede uit den Heer is; en dat men, als er geen erkenenis is, niet met naastenliefde wordt begiftigd; aldus gaat de erkenenis van het ware vooraf; 1749, 12 Maart. Gezegd werd verder, dat men kan weten dat uit den Heer al het goede is, maar dat men geen geloof kan hebben zodat men erkent, tenzij men naastenliefde heeft; vanuit de naastenliefde kan erkend worden, nooit vanuit geloof zonder naastenliefde.

Over het nut.

4173. Ik sprak met geesten over het nut; zij waren geërgerd dat ik zoveel over het nut sprak; maar het werd hun gezegd, dat er zonder het nut niets is; in de wereld, in een koninkrijk, wordt gevraagd wat voor nut heeft iets; en aangaande den mens: tot wat is hij nuttig; als hij niet nuttig is, wordt hij als waardeloos verworpen; hoe dan niet in het Rijk des Heren, waarvandaan allen nut hebben: er werd volgens de ideeën der engellijke geesten een sfeer uitgebeeld als een aura van nutten; en er werd gezegd, dat er in het Rijk des Heren niets dan nut is; toen begon, zijnde in zulk een sfeer, een geloof-allener heen te vluchten, zeggende dat hij daar niet kon ademen: 1749, 12 Maart.

Over de antediluvianen.

4174. Ik werd, onder bescherming, voortgeleid naar een berg waar de antediluvianen waren; toen de berg genaderd werd, overkwam mij een koude die de lagere rugstreek in beslag nam; de koude van die plaats betekent de ergste verdorvenheid; die berg, vanuit hun fantasie geformeerd, is in een zekere holle kromming rondom hen, waarbinnen zij zijn: ik sprak toen

met hen; zij zeiden dat zij veel dachten over God, maar dat zij zich daarvan hadden overreed dat er geen God bestaat, maar dat mensen goden waren, dus dat zijzelf goden waren; daarin bevestigden zij zichzelf vanuit dromen; dit zeiden zij met levende stem; verder menen zij in wouden het leven te slijten; 1749, 13 Maart.

Over de schoonheid der echtelijke liefde.

4175. Er vertoonde zich voor mijn aanblik een schoonheid, in uiterst geringe mate, versluierd als het ware met een zekere wolk die mij belette te zien; en tevens werd de doorvatting gegeven, dat het de schoonheid der echtelijke liefde was; zij werd zodanig doorvat krachtens de gegeven aandoening, dat nauwelijks iets anders kan gezegd worden dan dat zij de schoonheid zelf is, omdat aldus de echtelijke liefde is geformeerd, dermate dat zij de echtelijke liefde zelf is, welke schoonheid aandoet tot de binnenste dingen toe; vandaar is alle schoonheid. Gezien werd ook hoedanig haar uitbeeldingen zijn, zijnde verschillende hemelsblauwe regenbogen, voorts gouden regens. 1749, 19 Maart.

Over uitbeelding, en over de verheerlijking des Heren.

4176. Het werd gegeven te vermelden waarvandaan en wat de verheerlijking des Heren is, maar aldus dat ik in volgorde schone vogels uitbeeldde, hoe zij, door honger gedreven, graankorrels eten, en brood bij kruimeltjes, voorts grassen die smakelijk voor hen zijn, en zand, en dan drinken; ook elkander over en weer liefhebben, en kussen, en wanneer zij zich daarin bevinden, alsdan de verkwikkelijkheid huns levens smaken; en daarna een weinig uitrusten, totdat die verkwikkelijkheid zich heeft uitgestort door alle zenuwen, en dan beginnen zij schoon te zingen, vanwege de zoete rust daarvandaan; deze dingen werden gegeven in volgorde uit te beelden geheel naar het leven, want uitbeeldingen verschijnen als levend; toen beseften de engelen al die dingen in een hemelsen en geestelijken zin, aldus niet zijnde als representatieven, maar op een hemelse wijze, hetgeen ik doorvatte; vandaar stond vast wat de verheerlijking des Heren is, voorts hoedanig de representatieven bij de engelen zijn. 1749. . . .

Over de bescherming door sommigen.

4177. Ik zag iemand die door boze geesten werd neergedrukt naar de lagere gebieden een weinig, maar er verscheen een engel golvende over hem, door wien hij werd bevrijd; en het werd gezegd dat dit een aanwijzing was dat de goeden worden bevrijd van de bozen; 1479, 22 Maart.

Over de houthakkers.

4177[b]. Sommigen blijven langen tijd zodanig, sommigen binnen een korteren tijd; terwijl zij houtzagen, verschijnt als het ware iets van den Heer onder de houtblokken, zodat het hout de verdienste inhoudt; hoe meer er van den Heer in de houtblokken verschijnt, des te langer blijven zij zodanig; doch wanneer dit begint te verdwijnen, dan loopt de verwoesting ten einde; wanneer ten slotte niets van den Heer langer verschijnt, dan is de verwoesting geëindigd, en worden zij tot den Hemel opgevoerd; hetgeen ik ook heb gezien, alwaar zij voor enigen tijd heen en weer schommelen tussen het ware en het valse; 1749, 22 Maart.

Dat er niets is zonder oorzaak en doel.

4178. Het werd klaarblijkend doorvat, dat nooit iets, zelfs niet het minste bij den mens, bij diens handeling, spraak, denking, kan bestaan zonder oorzaak; en er is geen oorzaak zonder doel, en omdat de Heer het einddoel Zelf is, en uit Hem alle en de afzonderlijke dingen zijn, kan niet wat ook bestaan, zelfs niet het minste, zonder einddoel in de oorzaak: 1749, 23 Maart.

Over bekenden.

4179. Den gehelen nacht door was ik omringd door verscheidenen, die mij bekend waren geweest, en terwijl ik sliep was ik met hen, en bij hen in den slaap, en sprak met hen onder den schijn van andere personen; toen ik ontwaakte werd het ontdekt dat zij het waren; ik droomde tweemaal dat ik tot een tempel kwam die vernield was, waar alleen de puinhopen van altaren overgebleven waren, en toen ik in een van die ruïnes kwam, begon ik te

verzinken, vandaar ontzetting [*hissna*, zweeds voor huiveren] dat ik in de diepte zou wegvallen; vandaar ontwaakte ik: de droom betekende, dat heden ten dage van den prachtigen Tempel des Heren, Zijn Woord, alleen zulke puinhopen overblijven, welke zo gemakkelijk wegzinken: 1749, 26 Maart.

Over het reizen van geesten.

4180. Wanneer geesten overgaan van een gezelschap doorheen gezelschappen tot het hunne, over afstanden, dan schijnt het hun toe te reizen, en te komen tot andere en weer andere plaatsen; hetgeen nu eveneens werd doorvat door mij, in de gebieden der lenden, der voeten, der zolen; waar zij zeiden daar niet te kunnen vertoeven, en zo verder gaan of naar hun toeschijnt verder te gaan, als het ware op reis, terwijl het alleen maar veranderingen van gezelschappen zijn, 1749, 26 Maart.

Over woonplaatsen.

4181. Bekenden van mij, familie van moederszijde, vertelden mij dat zij keurige verblijfplaatsen hadden, waar zij vertoeven, welke mij niet konden worden getoond, opdat niet andere geesten er een idee van zouden krijgen; zij zeiden dat die aan hen gegeven waren, en dat die veranderd werden, en dat zij daar aanhoudend in functies waren; zij wilden dezelve beschrijven, maar konden het niet om de boven aangegeven redenen, alleen dat zij zodanig waren, en aanhoudend aan hen gegeven werden, en dat zij daarin behagen schepten. 1749, 26 Maart.

Over nutten.

4182. Deze (voor-) moeders of tantes zeiden, dat mijn vader in het leven des lichaams meermalen afwezig was, en zij zeiden niet waar naar toe, en dat hij altijd terugkeerde met verkwikkelijkheid, waarvandaan het werd doorvat dat hij door den Heer was uitgezonden tot verschillende nutten, bij de mensen, nu eens hier, dan weer daarheen, omdat zijn verkwikkelijkheid bestond in een actief leven; gezegd werd ook, dat men zonder een actief leven niet in verkwikkelijkheid zou kunnen zijn: en daarom keerde hij na zulk een zending

in verkwikkelijkheid terug. 1749, 26 Maart. Het staat daaruit vast, dat geesten tot verschillende nutten worden uitgezonden.

Over den mens vóór den vloed.

4183. Boven het hoofd op enige hoogte waren verscheidenen die aan mijn denkingen invloeiden, en dit als het ware gebonden hielden, en zo in het duister, vrij sterk neerdrukkend; de geesten bij mij werden eender als het ware gebonden door hen gehouden, zodat zij slechts weinig konden denken, dan alleen wat uit genen invloeide, en zulks tot hun verontwaardiging toe; mij werd gezegd, dat het degenen waren die vlak vóór den vloed leefden, vanuit wie de Nefilim waren, over wie in het Woord, waar gesproken wordt over het leven dier Nefilim vóór den vloed: het werd bevonden, dat bij dezen het persuasieve heel sterk was vanuit zulk een invloed, maar niet zozeer als bij hen die vergingen; 1749, 26 Maart.

Over het Woord des Heren vanuit de engellijke spraak.

4184. De engellijke spraak is zodanig, dat de afzonderlijke dingen die zij denken en spreken, leven; in de afzonderlijke dingen ontvangen zij een doorvatting des levens uit den Heer, ja zelfs vertonen zij de dingen die des levens zijn, aan zichzelf ten leven uit, zoals wanneer het enige aandoening des wils, of enige aandoening des verstands geldt; dan hebben zij die als het ware levend, met alle dingen die daarin zijn, met geheel haar ziel en lichaam, welke dingen ontelbaar en onuitsprekelijk zijn, waarvan bij den mens de idee ten zeerste algemeen en om zo te zeggen dood is, omdat zij stoffelijk en gesloten is; zo bijvoorbeeld wanneer een aandoening wordt beschreven, kunnen talloze dingen daarover gedacht en geschreven worden, en deze zijn tegelijkertijd aanwezig bij de engelen, en wel de innerlijke dingen waaruit zij worden samengesteld in volgorde en reeks, zoals de vorm des lichaams, of wat des lichaams is, tegelijk en tezamen wordt gekend vanuit elken vorm en innerlijke structuur der vezels, vaten, en spieren, met hun reeksen en nexussen, en de vorm daarvandaan; welke dingen zijn uit te drukken, want deze dingen zijn bij de engelen levend; zodanig is hun denking en spraak;

4185. het Woord des Heren is zodanig, dat wanneer het voor de engelen wordt daargesteld door den Heer, alsdan de afzonderlijke dingen leven,

zodat de dode letter overgaat tot het leven, met de ontelbare dingen in de afzonderlijke woorden en in de aaneenschakeling der woorden; en daarom zijn de meest algemene dingen daar ook louter vaten of receptakels van zulke levende aandoeningen, en zulks met onbegrensde verscheidenheid; en onuitsprekelijk.

4186. Het was mij gegeven enigermate te spreken met engelijke geesten, maar dat heel weinig; nochtans werd daarvandaan te weten gegeven dat het hiermede aldus is gesteld: 1749, 27 Maart.

Over het leven der geesten en der engelen.

4187. Een ieder heeft een bijzonder, eigenaardig leven, waarin hij komt wanneer hij in het andere leven komt, als in zijn eigen leven; er zijn daar gezelschappen die een eender leven hebben.

Over het leven der geesten en der engelen.

4188. Er zijn geslachten en soorten van levens; de gezelschappen zijn onderscheiden volgens de verschillen van leven; een ieder heeft gezelschappen overeenstemmende met zijn eigen leven; het geslacht van dat leven is tussen meerdere gezelschappen, waarvan elkeen zijn bijzondere leven heeft; een mens of geest is volgens de veranderingen van staat in die gezelschappen, maar in één bijzonder gezelschap heeft hij zijn gemene of regerende liefde, waarin hij terugglijdt; buiten die gezelschappen geraakt hij niet gemakkelijk; en als hij daarbuiten komt, wordt hij weer binnen de gezelschappen teruggestuurd; want buiten dezelve, en buiten zijn eigen gezelschap in het bijzonder, vindt hij het verkwikkelijke van zijn eigen leven niet; het verveelt hem, het wordt onverkwikkelijk, 1749, 28 Maart.

Dat de bozen, die zichzelf voor heel subtiel houden, botter zijn dan de overigen.

4189. Sommige boze geesten boven het hoofd, die niet eerder, naar ik gis, bij mij geweest waren, traden subtiel op, van mening zijnde zelf heel subtiel te zijn; het werd gegeven hun te zeggen, dat zij botter waren dan de overigen;

hoe subtieler de bozen, des te botter; gezegd werd hun, dat hun afzonderlijke dingen boos zijn, vandaar samengestelde boosheden, aldus zijn hun subtiele dingen de boosheden vanuit welke zij zijn samengesteld; doch degenen die niet subtiel zijn, kunnen van buiten boos zijn, maar niet zo van binnen, en daarom zijn zij niet zo grof; 1749, 30 Maart.

Over het gemene.

4190. Hoe het gesteld is met de gemene dingen [*communia*], en ten opzichte van de bijzondere dingen, en dat er nooit bijzondere dingen kunnen bestaan tenzij er hun gemene is, staat vast uit hen in het andere leven, wanneer zij spreken en denken, namelijk dat er een gemene invloed is, voorts gemene invloeden, die de dingen regeren welke zij denken en spreken; er zijn bijzondere dingen die zich aanpassen aan de gemene dingen, buiten welker sfeer de gedachten en gesprekken nooit kunnen wegzwerfen; de gemene dingen schrijven de grenzen voor, voorts de hoedanigheid, al naar gelang zij aandoen; aldus zijn er gemene dingen van hoeveelheden en tevens van hoedanigheden; het gemene der hoedanigheid is regerende, maar er zijn meerdere gemene dingen tezamen, welke op wonderbaarlijke wijze ieders gedachten en spraak regeren, voorts alle overige dingen; wanneer iemand binnen de sfeer der gemene dingen denkt, en spreekt, is hij als uit zich; aldus doen zij aan, zodat hij niet anders weet; wanneer hij echter denkt en spreekt wat niet zo tot de gemene sfeer behoort, dan is het zoals niet uit zich; volgens de verschillen van de verwijdering der sfeer, wordt hij doorvat en gehoord alsof afweziger, of verder van zich af; het wordt ook doorvat als meer of minder uit zich, omdat het niet binnen de sfeer is; op deze dingen bespiegelt men niet zo, maar spreekt en denkt conform de afstanden als het ware der sferen; eender ook doet het aan; over de aandoening daarvandaan, welke vandaar aanblijft, kunnen meerdere dingen worden gezegd, maar dit kan ik nog niet zo: 1749, 1 April.

Aangaande overeenstemming.

4191. Wederom sprak iemand binnen de sfeer der engellijke geesten, toen ik in slaap was, en droomde dat mijn vader tijdens zijn leven in het water was gevallen, zodat hij verzonk, en ik hem daaruit haalde, en aan den kant bracht; toen ik ontwaakte zeiden zij te spreken over de dingen die ik had geschreven,

vanuit het Woord; het Woord bij mij was eerst uitgebeeld door mijn vader tijdens diens levens; aldus viel hun gesprek in zulk een representatieve. 1749, 1 April.

Wat het huwelijk en daarvandaan de liefde is.

4192. Het huwelijk is zulk een liefde, dat de een de andere, en andersom, zo liefhebben, dat zij één willen zijn, dat zij over en weer al wat van ieder in zich is, willen geven; vanuit dit wederzijdse dat de een niet dan van de andere wil zijn, en dit over en weer, ontstaat en bestaat de liefde van het huwelijk. En daarom worden alle overige liefden daarvan afgeleid, en wel daarin dat zij wederzijds zijn; maar zonder een zodanige dat zij zo kunnen zijn: een andere liefde bestaat in willen, maar niet in aldus kunnen. Daaruit staat vast, dat de echtelijke liefde fundamenteel is, en de hemel zelf.

4193. Daartegenover degenen die voor zich willen toeëigenen al wat van den ander is, zo dat zij tot het hunne willen maken wat van den ander is, en den ander voor niets achten – dit is de hel, want het is het tegendeel van eerstgenoemde liefde: zulk een wil van den ander diens leven afnemen, en al wat die heeft, en dit tot het zijnde maken. 1749, 2 April.

De straf van sommigen, onder de auriculaireren te moeten zijn.

4194. Er zijn sommigen die zich voor verkieslijker houden dan anderen, en vanuit zichzelf optreden; zij en anderen die zodanige geniën zijn, worden onder de auriculaireren gezonden, of onder hen die de kraakbenige huid van het linkeroor uitmaken; daar worden zij door genen geleid, en aangedreven om vanuit genen te spreken, tot het linkeroor; hetgeen geschiedt ofwel met doorvatting, dus met tegenstribbelen, ofwel zonder veel tegenweer, volgens de geaardheden die getemperd worden; zij spreken dan als het ware met een kraakbenig soort van geluid, somtijds verwaasd; dit gebeurt vaak, en zo spraken zij met mij; zij die buiten de sfeer van genen zijn, houden zichzelf voor intelligent, en ik had van hen zo iets niet kunnen vermoeden; de spraak van bovengenoemden kan niet worden beschreven, dermate als zij worden getemperd; sommigen, wanneer zij daaruit zijn weggehaald, zijn geërgerd en kwaad dat zij zo gedwongen waren geweest, en zich zo dwaas hadden gedragen. 1749, 2 April.

Over sferen, instinct, en de opwekking van ideeën bij den mens.

4195. Iedere geest, en te meer ieder gezelschap van geesten, ademt zijn eigen sfeer uit, zijnde vanuit deszelfs beginselen, of het leven der beginselen of der overredingen; bij de boze geniën vanuit het leven der begeerten; daarvandaan hun sfeer, zijnde de sfeer als het ware der instincten daaruit; en wanneer die sfeer er is, dan is het een zeker gemene, werkende; en wanneer zij optreedt in des mensen geheugen, wekt zij vandaar op al wat samenstemt, uit des mensen geheugen; aldus wekt het gemene der geesten alle samenstemmende bijzondere dingen op: daarvandaan spreken de geesten, en menen dat het uit henzelf is, en overreden zij den mens dat het uit hem is; wanneer zulk een sfeer regeert, dan verschijnen alle dingen die worden opgewekt, ook al waren het de valste dingen, als ware dingen, en worden bevestigd; de dingen die als bevestigd uitvloeien, zijn er zeer vele, en wel zo verschillend, dat ik verwonderd was, waarvandaan zij die toen wel gevonden hadden, terwijl het toch niets anders is dan hun gemene sfeer die opwekt; want de geesten, omdat zij het geheugen missen, bezitten als het ware een zeker instinct, als gezegd, hetwelk optreedt, 1749, 2 April.

Over sferen.

4196. Er bestaan visuële sferen, waarover eerder, van hen die de buitenste huid van het oog uitmaken; de sfeer is zoals marmerachtig bruinig gekleurd; de sfeer van hen die innerlijker zijn, is als het ware melkig; boven het hoofd zijn degenen die zijn zoals degenen van de oudste Kerk; de sfeer van hen werd getoond, goud gesprenkeld, voorts zoals van blinkend witte bloemen en allerschoonst gekleurd, welke niet kunnen worden beschreven. 1749, 3 April.

Wat is afgehouden worden.

4197. Toen ik was tussen de verwoesten, of tussen de helsen, werd ik af en toe opgeheven boven hen, en daar afgehouden, zodat het een afhouden [*detentio*] was; en wederom een inlating, en wederom een opheffing als het ware, en een afhouden, 1749, 3 April.

Zij die den mens willen obsederen.

4198. Er zijn geesten die in het leven van hun lichaam dermate de wereld hebben geliefd, dat zij die boven alles verhieven, en tevens anderen wilden overheersen, waarin zij de verkwikkelijkheid des levens stelden, en die dat behielden tot aan hun laatste doodsuur; dezen willen in het andere leven den mens obsederen, of door den mens terugkeren in de wereld, de voorkeur gevende aan de dode en vuile wereldlijke dingen boven de geestelijke en de hemelse dingen, welke zo eindeloos de wereldlijke dingen in volmaaktheid overtreffen; daarom, aangezien heden ten dage zovele mensen zodanig zijn, is een nieuwe hel voor hen bereid ter linkerzijde op enigen afstand, in de diepte, welke geopend is en door dezulken werd gezien; en het werd gezegd, dat die hel gruwelijker is dan de andere hellen; er vlogen daaruit enigen op, en het werd doorvat dat het daar schemerachtig is, en vol draken en slangen; zij worden daaraan onderkend dat wanneer zij daar aanspoelen [*alluunt*], een speerpunt wordt heen- en weergetrild voor hun linkeroog, alsof die wil gaan toeschieten, maar weer wordt verwijderd; aldus wordt de speerpunt voor het oog gevibreerd met angstaanjaging van toeschieten; daarna wentelt de speer rondom hen aan de lenden, en zo worden zij onderkend; bovendien ook, voordat zij daarheen aanspoelen, schijnen zij rondgewenteld te worden rondom de speer in de lengte; zij zijn het die door den mens willen terugkeren in de wereld, en wanneer een zekere gelegenheid wordt gegeven om zulks te kunnen, willen zij den mens obsederen; vandaar de afgrijpselijke fantasieën van den mens, en waarvandaan het is bij sommigen, dat zij zichzelf een gewelddadigen dood aandoen. 1749, 3 April.

4199. Maar er zijn van dezen meerdere geslachten, en meerdere soorten: sommigen hebben weliswaar ook de wereld liefgehad, maar niet zozeer de verkwikkelijkheid des levens voor zich verworven in de wereld; die willen niet terstond terug; anderen zijn er die ook de wereld hebben liefgehad, maar worden gehouden in een staat van slaap, totdat het verkwikkelijke der wereld is ontslapen, en zij de wereld hebben opgegeven; dezen zijn eenvoudigen, en sommigen goed. 1749, 3 April.

Over dromen.

4200. Dezen nacht droomde ik, en ontwaakt zijnde sprak ik met geesten, die mij zeiden dat zij, wakker zijnde, rondom mij waren geweest, en dezen droom

hadden binnengeleid, en slechts met weinig woorden die ik mij herinnerde en weergaf, hadden ingeleid; waaruit voor mij nog klaarder vaststaat dat dromen zijn uit de wereld der geesten. 1749, 6 April.

Over de Voorzienigheid des Heren.

4201. Ik hoorde en doortatte geesten onderling spreken over de Voorzienigheid des Heren, in de allerafzonderlijkste dingen, maar wat zij spraken kan niet worden beschreven, want hun spraak is tevens representatief, welke zulke dingen behelst als niet beschreven kunnen worden; er zijn in één idee meer dingen verbonden met representatieven, dan in vele pagina's kan worden beschreven, en dan zullen er nog meer zijn die niet kunnen worden beschreven: het werd doortat, dat des Heren Voorzienigheid is in de afzonderlijkste dingen, maar niet volgens een zodanige reeks als de mens vat, en het zich voorstelt, ter oorzaak hiervan, dat alle en de afzonderlijke dingen in hun eigen orde worden gerangschikt, en de toekomstige dingen worden vooruit gezien en daarin wordt voorzien, welke niet gebeuren zoals de mens het meent; 1749, 6 April.

Over sferen.

4202. Hoedanig de sferen der geesten zijn, opkomende vanuit onenigheid, of samenstemming, voorts vanuit andere overredingen, wordt klaarblijkend doortat; een gemeen onenige, ofwel samenstemmende, ofwel overredende, vloeit in, en alle bijzondere dingen vertonen zich dan als bevestigend, zodat geenszins anders wordt geweten dan dat het er zo mede is gesteld: hoe sterker de onenige sfeer is, des te sterker de overreding, dermate dat ik meermalen nooit anders kon gevoelen dan dat het valse waar was, en het boze goed was; zodanige kracht van overreden is de gemene sfeer, en zodanig is zij in alle bijzondere dingen, aldus bevestigend geworden, want het gemene is in de afzonderlijke dingen, of de afzonderlijke dingen ontleen hun zelfde natuur aan het gemene: toen zulke sferen mij werden getoond door grove als het ware samengebundelde kleuren, of dakspanten; van kleur merendeels donker azuur, voorts goudgeelachtig; waaruit vaststaat hoe intens de dichtheid der sfeer is, welke het eerst heeft te verdwijnen, en rond daaromheen enig geel schijnselachtige, wat betekent de sfeer van het goede ofwel het ware,

welke nog niet door de sfeer der overredingen kan heendringen. Uit zulke bundelingen of spanten kan de omvang der sfeer worden ontwaard, en dat de valsheid wordt verminderd naarmate die sferen worden verminderd en verdwijnen. 1749, 9 April.

4203. Waaruit kan vaststaan, hoezeer en hoe gemakkelijk de mens kan worden bevestigd in boze en valse dingen, als hij niet de ware dingen vanuit den Heer gelooft; en dat er rondom een ieder die in het valse en het boze is, zulke dichte sferen zijn, welke niet doorbroken kunnen worden, tenzij tevoren, over een langen tijd, de valse en boze dingen worden uiteengeslagen: die sferen verschijnen als op klaarlichten dag voor de goede geesten en de engelen, wier sferen geenszins daarmede kunnen samenstemmen; er is terstond tegenstand, en daarom dissociatie; indien zij samenkomen, krijgen degenen het erg te kwaad en worden gemarteld, die de sfeer van het valse en boze rondom zich hebben: en indien bij toelating de sferen van het valse en het boze de overhand krijgen, komen de goeden in verzoeking, en dan in angsten en benauwdheden: de ademhaling wordt als het ware weggenomen, zodat de een in de sfeer van den ander niet kan leven, tenzij die sferen op wonderbaarlijke wijze worden getemperd: er is een geestelijke sfeer rondom een ieder, zoals een natuurlijke sfeer, alsmede een lichamelijke sfeer; dat een ieder laatstgenoemde sfeer heeft, kan vaststaan vanuit de uitgolvende uitwaseming, welke zulk een omvang heeft dat die als het ware een zee rondom den mens maakt, hetgeen de geleerden met veel ondervindingen hebben geboekstaafd. 1749, 9 April.

Over hen die denken dat alle dingen een ontstaan hadden, en dus God niet eeuwig is.

4204. Over hen is eerder gezegd dat zij degenen aan het einde van het heeal zijn, die zo gedacht hebben; en het werd opgemerkt, dat zo vaak de idee dienaangaande terugkeert, de boze geesten inblazen, en de goede geesten, die in de idee van tijd zijn, beangst worden; want zij die in de idee van tijd zijn, kunnen niet anders dan bij tijd denken, namelijk dat het eeuwige niets anders dan tijd is, terwijl toch bij den Heer alle en de afzonderlijke dingen eeuwig zijn, en de idee van tijd met de idee van het eeuwige geenszins kan accorderen: die geesten werden benauwd en bezwaard bij die idee, zo ook overwegende des Heren oorsprong, omdat zij het in de idee van tijd deden; zodra zij echter uit de idee van tijd worden opgeheven, vergaat de angst en zulk een denking; daaruit staat vast, hoeveel van tijd de ideeën inhebben;

gezegd werd tenslotte en aan de ideeën ingeboezemd, dat zij zouden denken: waarvandaan is de oorsprong aller dingen, of waarvandaan de oorsprong der natuur: was de natuur er vóór de geschapen wereld, en zo of de natuur eeuwig was – de vraag is, was God eeuwig, of was de natuur eeuwig? – als de natuur het was, waarvandaan dan Zijn oorsprong? wat het laagste is kan niet de oorsprong zijn van het hogere; het ontstaat en blijft bestaan uit het innerlijke of hogere; anders zou wat lager is, niets wezen; van alle dingen zal er een oorzaak zijn, de oorzaak eerder dan het veroorzaakte; van alle oorzaak zal er een einddoel zijn; het einddoel zal eerder zijn dan de oorzaak; vandaar uit het einddoel Zelf, het eerste en het laatste, zijnde het eeuwige, dat is, uit God of uit den Heer: deze idee ingeprent zijnde, dat òf de natuur zou eeuwig zijn, hebbende geen oorsprong, of zijnde zonder oorsprong, òf de Heer eeuwig – begon de angst tot rust te komen. 1749, 9 April.

Over den haat der bozen tegen den Heer.

4205. Zij die in de wereld geen haat hebben gekoesterd tegen den Heer, maar in de liefde van zich en van de wereld waren geweest, dat is, in haat jegens den naaste hebben geleefd, en zelfs niet over den Heer hebben gedacht, koesteren in het andere leven een dodelijken haat tegen den Heer; de oorzaak van den haat is ook deze, dat zij daar bemerken dat de hemel is des Heren, en het Koninkrijk is des Heren, en omdat dezulken niet toegelaten kunnen worden in den hemel, en zij zich voorover storten in straffen en martelingen, schrijven zij dit aan den Heer toe, want zij menen dat allen, hoedanig zij ook mogen zijn geweest, nochtans in den hemel zouden kunnen worden toegelaten, ook als zij zodanig waren als zij zelf; terwijl zij, indien zij daar zouden kunnen komen, terstond elk gezelschap zouden vernietigen, en alle orde, en het zouden begeren om alle dingen aan zich te onderwerpen; en omdat zij niet in den hemel kunnen worden toegelaten, en daar over zichzelf straffen zouden brengen, vatten zij zulk een haat op tegen den Heer. 1749, 10 April.

Dat het boze zichzelf straft, en over de toelating.

4206. Het staat vast vanuit de orde waarin alle dingen zijn in den hemel en in de hel, waarover elders, dat het aldus is ingesteld dat elk boze zichzelf straft, en dat zo het boze zelf zich moet verdelgen; zodanig is de orde; en dit

wordt de toelating genoemd, hetgeen evenwel een universele wet is; zoals eveneens dat de onderlinge liefde zichzelf zal belonen, en dat het een ieder zal geschieden zoals hij den ander wil, 1749, 13 April.

Over hen die begeren terug te keren in het lichaam en in de wereld.

4207. Er zijn geesten die wederom begeren terug te keren in het lichaam, en in de wereld, en zo den mens te obsederen; dezen worden vastgehouden in hun eigen hel, opdat zij niet bij den mens komen; echtbrekers vooral begeren dit, en sirenen; voorts ook anderen; zij worden somtijds zwaar gestraft, zodat zij voor die begeerte een afgrijzen mogen krijgen; door straf-geesten wordt de fantasie van een lichaam aan hen binnen gebracht, zodat zij niet anders weten dan dat zij in het lichaam zijn; volstrekt eendere zinnen hebben zij dan; ja zelfs kunnen die straf-geesten als het ware het lichaam harden, en zo hen verwringen door alle ledematen te verscheuren, op verschillende manieren te verbrijzelen, met ontzaglijke pijn, en dit zo vaak, totdat zij een afgrijzen van die begeerte krijgen; afgrijzingen, verschrikkingen en schaamten zijn de uitwendige banden, welke aan zulke zielen, of boze geesten, na den dood door bestraffingen worden ingeboezemd; 1749, 13 April.

Over de spraak der engellijke geesten.

4208. De spraak der engellijke geesten was doorvat, maar niet gehoord noch verstaan, maar slechts met den gezichtszin beseft; het was als het ware een glanzende trilling; zij spraken onderling voor een tijd, en het werd mij gezegd, dat dit de spraak der engellijke geesten was; deze glanzende trilling, verschijnende voor den inwendigen gezichtszin, wordt gevariëerd volgens hun staat; die staat was toen blij, en daarom werd die staat aldus doorvat; die glans was als het ware het leven van hun blijdschap. Over deze spraak sprak ik ondertussen met de geesten.

4209. Met de boze geesten van een innerlijke sfeer is het niet aldus gesteld; daar is geen glans, maar is een duister iets, want al hun staten, zoals al hun spraak, is gesloten. Vandaar heeft zij niet iets levends in; het is een spraak als met gesloten ideeën, waarvanuit kan worden opgevat hoedanig zij zijn: vandaar een duister, naargeestig en lelijk gemene. Over deze spraak sprak ik ondertussen ook met de geesten.

4210. Het werd gegeven met engellijke geesten te spreken, maar door bemiddelenden; toen kwamen niet zeer vele dingen tot mij, alleen algemeenheden: het werd ook gegeven met hen te spreken door algemeenheden, of door gemene ideeën, welke ideeën ik heb gedacht alleen hoogst algemeen en zo heel duister; doch de engellijke geesten beseften daarin helder onderscheiden en afzonderlijke dingen, hetgeen mij toen eveneens te weten werd gegeven. 1749, 14 April.

4211. Wat de spraak der geesten betreft, in de wereld der geesten hebben zij hun ideeën gegrond op stoffelijke en lichamelijke dingen, en die ideeën welke niet stoffelijk zijn, maken zij nochtans eindig begrensd, en maken zij stoffelijk, zodat zij die daarin laten ophouden, om daaruit hun opvatting te hebben.

4212. De innerlijke geesten echter maken niet aldus de ideeën stoffelijk, maar de dingen zelf maken zij stoffelijk, en aan die aldus stoffelijk gemaakte dingen voegen zij ideeën toe, welke spraak der ideeën zo wonderbaarlijk is, dat het nauwelijks kan worden beschreven. 1749, 14 April.

Over den invloed van het leven der bozen, en der goeden.

4213. Wanneer boze geesten invloeien met hun ideeën, of zij spreken dan wel niet spreken, alsdan maken zij die ideeën als het ware levend, doch die zijn niet levend, maar dood; zij verschijnen levend, maar zij zijn als het ware lijkkleurig, waarin geen leven is; dit levende of dit lijkkleurige op zichzelf is dood, en is schemerachtig; het leven hunner beginselen is eveneens zodanig; het verschijnt als licht, maar is winterlicht; anders het leven der goeden: 1749, 14 April.

De uitbeelding bij geesten, en over den brenden en den nauwen weg.

4214. Alle dingen kunnen worden uitgebeeld voor de geesten, niet alsof zij geschilderd waren, maar geheel en al gezien gelijk in de wereld, zoals tuinen, bossen, paleizen, en zo meer; deze dingen verschijnen zo alsof zij werkelijk waren, maar het zijn uitbeeldingen, aanschijnen, namelijk niet werkelijk; er is niets wat niet aldus kan worden uitgebeeld; van mensen eveneens de vormen: en zeer veel dingen meer, maar het zijn fictieve representatieven, zoals optisch verschijnende begoochelingen [*picta*].

4215. Niet fictieve representatieven, maar toch schijnbaarheden, zijn zulke dingen die zich vertonen aan het gezicht der engelen, in een licht opkomende vanuit de orde der dingen, waaruit zulke dingen worden uitgebeeld; deze uitbeeldingen zijn als het ware de originelen (of prototypes) van de dingen die in de wereld zijn; vandaar de paradijsse dingen en zo meer; etc. etc. Door middel daarvan worden de boze geesten en de goede geesten geïnspecteerd door de engelen, en tevens de doorvatting verkregen dat genen zodanig zijn.

4216. Uitgebeeld was de brede weg die tot de hel strekt, en de nauwe weg die tot den hemel voert; de brede weg verschijnende met bomen rondom beplant, en schoon, maar met adders en slangen hier en daar kruipende; en de nauwe weg droefgeestig en duister, maar rondom engel-kindertjes, getooid, welke zij niet zagen; gevraagd werd, welke weg zij wilden gaan; daar zij niet de slangen zagen, en niet de kindertjes zagen, zeiden zij den breden weg te willen gaan, maar toen aan hen, ook tot het gezicht toe, werden geopenbaard de slangen in den breden weg, en de kindertjes in den nauwen weg, toen weifelden zij over den breden weg, en zeiden den nauwen weg te willen gaan. 1749, 14 April.

Over de antediluvianen.

4217. Ettelijke malen heb ik gehoord, hoe onder de nevelige rots deze geesten tumult maken, en niet alleen gehoord, maar ook gevoeld onder den hiel van den linkervoet; het is een soort van inspanning om zich te verheffen, maar verder dan de poging komt het niet; zij willen aldus aanhoudend zich opwerken tot de wereld der geesten, en die verstikken met hun overredingen; maar zij worden afgehouden, en kunnen ook niet verder komen dan de poging; zij die dit hardnekkig blijven proberen, worden zwaar door de genoten gestraft, door dodelijk schijnende beten, opdat zij daarvan worden afgeschrikt, en opdat zij dieper worden neergezonden, waar de nevelige rots nog dichter is: zij zwerven als wild gedierte in de wouden, en somtijds mishandelen zij elkaar wreedaardig; 1749, 14 April.

Over hen die zeggen dat het geloof-alleen zaligt zonder de goede werken.

4218. Ik doorvatte, in den loop van een dag of twee, ettelijke malen een sfeer van hoererij, welke sfeer rondom was, maar die vooral uit het lagere

gebied onder de billen nederdaalde; ik was verwonderd waarvandaan die sfeer was, omdat zij bestookte; er werd gezegd, dat die sfeer kwam van hen die zich hadden overreed dat het geloof-alleen zaligt, en dat de goede werken in het geheel niets doen, maar verdoemen, en dus vuil waren; dezen zijn onder de billen, onder elkander in vecht- en scheldpartijen; behalve dat doorvatte ik verder niets; daarvandaan daalde een sfeer neer binnen het lichaam ter linkerzijde; en vanwege hun streven om meer dan de anderen gezaligd te willen worden, wordt er aanhoudend omhoog gewerkt, en wel, als gezegd, doorheen het linkerdeel van het lichaam, en opwaarts naar het hart, en naar het hoofd. Ik sprak met hen die van zulk beginsel waren, en het werd gegeven te vragen wat zij eigenlijk geloofden, omdat zij zeiden dat het geloof-alleen enig en alleen zaligt; dit wisten zij niet, want zij weten niet wat het geloof is, behalve dan dat het geloof zaligt; bij enig nadenken zeiden zij, dat als zij geloven dat God de Vader ons heeft geschapen, dat Jezus heeft gezaligd, en de heilige geest heeft gezuiverd, zij alsdan gezaligd worden. Het werd hun gezegd: mits zij niet boos leven; zij zeiden dat zij goed moesten leven, maar dat zij, indien zij boos leefden, en slechts dat geloof hebben, alsdan toch gezaligd worden, ook al was het in het laatste uur des doods, en onderwijl het hele leven lang boos hadden geleefd. Zij die beneden waren, zeiden dat zij niet eens weten wat geloof is, alleen dat zij op en al weten van Vader, zoon ¹⁵⁾ en heilige geest, en verder voor de rest niets van geloof; want de mens stelt dan in één enkel rijtje de dingen op die hij geleerd heeft, en dit was bij hen slechts dat zij weten van Vader, Zoon en Heilige geest; en aldus dat dit alleen maar te weten hen zal zaligen: 1749, 15 April.

Over de maan in den hemel.

4219. Getoond werd mij een glanzende Maan, met rondom tal van kleine maantjes, eender blinkend; het schijnsel was als het ware zonneshijn, heel levendig; ik vroeg wat dit was; de geesten meenden dat het de Maan was met zulke maantjes rondom; op dezen aardbol niet zichtbaar; maar ik werd daaromtrent ingelicht dat aldus de Heer verschijnt aan de geestelijke engelen, doch aan de hemelse engelen als Zon; en dat daarvandaan hun licht is in den hemel; aldus dat het licht der geestelijken is vanuit den Heer verschijnende

¹⁵ Het valt op, dat in het Manuscript soms wel, soms niet hoofdletters worden gebezigd bij de opsomming van de Drievuldigheid.

als Maan; en hoewel Hij niet verschijnt als Maan, is nochtans hun licht eender aan het licht van die Maan, van levendige glans, terwijl het licht der hemelen is zoals het licht der Zon, 1749, 14 April. Deze Maan verscheen niet ter rechterzijde, waar de Heer is, maar vooraan boven.

Over sferen.

4220. Ik zag iemand bekleed met een gewaad vol goudgarneersel, en ik vatte daaruit de idee op dat deze persoon krachtens zijn klederen voortdurend over zichzelf dacht, over zijn eigen eer en waardigheid, ook als hij over iets anders dacht, dat het daarheen getrokken werd; hij die iets dergelijks aantrekt, neemt de gewoonte aan, en zulk een denking regeert zo vaak hij aldus bekleed is en anderen ziet: vandaar die sfeer van zelf-eer of zelf-liefde: eender is het gesteld met alle andere dingen, welke de mens voor zichzelf aantrekt, welke dingen talrijker zijn dan opgesomd kunnen worden; ook wanneer de mens een idee opvat over de dingen die des geloofs zijn, blijft die zelfzuchtige idee aanhouden, en wordt dermate familiair vertrouwd, dat zo vaak iets over het geloof opkomt, de mens in een eendere gemene idee of sfeer is. Zulke sferen zijn het die klaarblijkend worden doorvat in het andere leven, bij de eerste aankomst, want zij wekken bij anderen, evenals bij mij, zulke dingen op die met hen samenstemmen, en zo wordt doorvat wat niet samenstemt: zulke sferen plegen verkeerd te worden in sferen van geur, waarvandaan rotstank en dreklucht; zodanig zijn zij: ook worden zij verkeerd in zichtbare sferen, wanneer zij verschijnen in sferische vormen; alsdan zijn zij afgrijselijk om aan te zien wanneer zij zodanig zijn; aldus ook de sferen van burgerlijkheden.

4221. Hoe vanuit gewoonte of daadwerkelijkheid zulk een sfeer zich voordoet, staat uit zeer vele dingen vast; zo iets ontstaat zonder dat de mens het weet dat hij die sfeer heeft aangetrokken door gewoonte, zoals zijn spraak, zijn kauwen [*manducatio*], zijn lopen, al welke dingen de mens aanleert, en het zonder aanleren niet zou kunnen; eender in het oppassen over gebeurlijkheden bij het wandelen, bij het doorschouwen van anderen in hun spraak en gelaatstrekken hoedanig zij zijn: bij de armbewegingen, bij alle zinsindrukken worden zulke dingen uit gewoonte aangenomen; daaruit staat genoegzaam vast, hoe men het aan de gewoonte ontleent dat zulke dingen familiair vertrouwd zijn, terwijl men niet weet ze te hebben. 1749, 15 April.

Over het geweten en over de engelen.

4222. Mij werd te doorvatten gegeven, hoe het geweten wordt geformeerd; de mens leert aan dat dit of dat is waar en goed; en wanneer hij dat denkt, en het komt in hem op dat dit waar en goed is, in eerste instantie vanuit enig doel, hetzij van hemzelf, hetzij van de wereld, hetzij van het eeuwige leven, en wanneer dit vaak terugkeert, wordt het vertrouwd, zodat hij niet weet dat het vanuit het ware is dat hij geleerd heeft. Dan worden door den Heer allengs de doelen terwille van zich en van de wereld verwijderd; en voor zoveel deze worden verwijderd, voor evenzoveel volgt de naastenliefde op; zodat er geen zelfzuchtig doel meer is. 1749, 15 April.

4223. Het werd doorvat, dat de engelen zich om niets anders bekommeren dan om de einddoelen bij den mens; wanneer het einddoel is terwille van zich en van de wereld bij den mens, dan bieden zij weerstand, en verwijderen het, voor zoveel als zij kunnen, en keren het tot een doel van het goede; wanneer het aldus een doel van het goede is geworden, dan zijn zij verlustigd; voor zoveel er het einddoel van het goede is, voor evenzoveel zijn zij aanwezig; en voor zoveel er het einddoel van het boze is, voor evenzoveel zijn zij verwijderd; maar nochtans wenden zij, door den Heer, den mens af dat hij zich niet voorover in de ergste boze dingen stort, door middel van uitwendige banden die hem aansporen, en die bij den mens vertrouwd zijn geworden. 1749, 15 April.

Over staten.

4224. Een geest doorloopt alle mogelijke staten, en wanneer hij komt in een staat die hem vertrouwd is, dan komt hij in zijn leven; en het werd doorvat, dat hij bij de eerste aankomst van dien staat, begeert zich te storten in den staat zijns levens; en omdat een geest alle mogelijke staten doorloopt, wordt hij, wanneer hij in tegengestelde staten komt, alsdan terstond beangst en gehavend; en wanneer hij in een erger boze snelt dan het daadwerkelijke bij hem, zo straft hij zichzelf, of rent op de bestraffing toe. 1749, 15 April.

Over de geesten die begeren beslag te leggen op den mens.

4225. Ik was ettelijke dagen, 2 of 3, bij hen die begeren beslag te leggen op mensen; zij zijn zodanig dat zij over niets anders denken dan terug te keren in de wereld; hun denkingen zijn wereldlijk en lichamelijk; zij weten in het geheel niet wat het geestelijke leven is; hun sfeer is er een van doorlopende echtbreuken; zij zijn hoog boven aan den rug; het zijn niet alleen uiterlijke geesten, maar er zijn ook innerlijke geesten die zodanig zijn, in groten getale; hun sfeer wordt verkeerd in een als het ware intestinale sfeer; hun ideeën werden aan hen uitgebeeld door ingewanden, welke in de lengte werden getrokken, waarover zij jammerden; sommigen van hen die als het ware van her naar der vlogen, begeerden met alle geweld van mij bezit te nemen, maar ik was daarvoor bewaard door den Heer: zodanig zijn zij die in het leven des lichaams wereldlijke en lichamelijke dingen hebben liefgehad, en den dood hebben gevreesd, terwille van het leven in de wereld en in het lichaam, welk leven hun het allerdierbaarst was geweest; de meesten dergenen die zodanig waren geweest, waren van middelbaren leeftijd en ouder; zij die als knapen of als meisjes gestorven zijn, zijn niet zodanig, omdat zij nog niet verlost waren door de liefde van zich en van de wereld; wanneer dezen in het andere leven komen, schijnt het hun toe het leven voort te zetten, en daarom zijn zij niet door zodanige liefde verstrikt: bovengenoemde geesten worden van den mens afgehouden; ook is het hun geenszins toegestaan tot den mens te komen, 1749, 16 April.

Over de aanhoudende bespiegeling, en de aanhoudende aanwezigheid des Heren bij de engelen. Over de sferen.

4226. Eerder werd het doorvat, hoe het is gesteld met de aanhoudende bespiegeling, namelijk dat zij den mens niet is aangeboren, maar hem door gewoonte van kindsheid aan vertrouwd wordt, zodat zij tenslotte als natuurlijk tevoorschijn komt; gelijk, als eerder gezegd, de bespiegeling over de onderweg tegenkomende dingen wanneer men wandelt, over de bewegingen van lichaam en ledematen, over de schreden, waarin de mens door gewoonte wordt binnengeleid; als hij het niet had aangeleerd, zou hij nooit kunnen lopen op zijn voeten; zo zijn er tal van zulke dingen die tezamen bij den mens zijn verworven en natuurlijk geworden; voorts ook diens spraak, in de moedertaal en in andere talen; de zinnen vallen in woorden zonder dat de

mens erbij denkt, uit gewoonte, maar hij moet het eerst hebben aangeleerd; evenzo zij die de muziek beoefenen; alle dingen van het uitwendige lichaam worden zo aangewend, de spieren worden wonderbaarlijk onderricht, ook het gezicht en het gehoor; wanneer de mens spreekt, dan is het gezicht aanwezig, voorts het gehoor, op verschillende wijze; wanneer men spreekt met een hoogwaardig persoon, dan is er eerbied in de afzonderlijke dingen, welke op eendere wijze wordt verworven: aldus is het eveneens gesteld met den mens die wordt wederverwekt, zoals werd doorvat; met de dingen die zijn van het geweten, met het bewustzijn in de afzonderlijke die men denkt en doet, hoewel men het niet weet: bij hem die vroom is, is in de afzonderlijke dingen de vroomheid aanwezig; bij hem die gehoorzaam is, in de afzonderlijke dingen de gehoorzaamheid; als er naastenliefde is, in de afzonderlijke dingen de naastenliefde; als er echtelijke liefde is, in de afzonderlijke dingen liefde: hoewel de mens niet weet dat dit alles aanwezig is, is het nochtans aanwezig; bij de hemelse engelen eender de aanwezigheid des Heren, hoewel zij het niet weten, is zij toch des Heren; en daarom wordt er, wanneer gezegd wordt dat men aanhoudend over den Heer moet denken, dit daaronder verstaan; niet dat de mens zijn denkingen voortdurend voelbaar heeft te houden, wat in den aanvang het geval kan zijn; maar totdat hij met zulk een continuïteit begiftigd wordt: 1749, 17 April. Daarvandaan nu is de sfeer des geloofs.

Een gesprek met hen die geloofden dat het geloof-alleen zonder de werken zaligt.

4227. Het werd mij getoond, hoevelen het er zijn die zo hebben geloofd; zij zijn boven rondom het linkerdeel van het cerebrum, heel hoog; het werd mij eerst getoond vooraan, toen van hen voortschrijdende bijna rondom; en toen sprak ik met hen; zij waren dezulken die hadden geloofd dat het geloof-alleen zaligt zonder de goede werken; vanwege hetgeen ik had gezegd dat de naastenliefde zaligt, en omdat ik veel over de naastenliefde had uitgeweid, bestookten zij mij den gansen nacht, want zij zijn bitter wraakgierig, zoals de meeste priesters die van zulk geloof zijn, hetgeen hun ook werd gezegd; en zij laten ook niet na als iemand iets tegen hen doet, hem te straffen; aldus zijn zij niet vergevensgezind; dit stond voor mij ook hieruit vast, dat zij zo hardnekkig daaraan vasthielden mij den gansen nacht te bestoken, en dat zij het in den morgen wilden herhalen, nog hardnekkiger dan tevoren.

4228. Toen ik des morgens met hen sprak, zeiden zij, dat ik niets was, omdat ik tot denken, en tot spreken, tot alle dingen werd gevoerd, en er zo niets vanuit mijzelf was, hetgeen klaarblijkend vele geesten hebben doorvat, want ik ben nu 4 jaar lang zo geweest, dat ik niets vanuit mijzelf dacht, noch sprak; maar ik zie het nochtans, telkens wanneer ik schijn mijzelf te zijn die denkt en spreekt, dat bij onderzoek terstond degenen gevonden worden die het ingaven; toen ik des morgens met hen sprak, werd het, nadat zij verwonderd waren geweest, gegeven te zeggen dat dit juist goed was, omdat alsdan wanneer het boze was gedacht of gesproken, zulks niet het mijne was, maar van boze geesten, weswege het mij niet wordt toegeëigend; als ik geloofd zou hebben, dat het uit mij was, zo zou mij het boze worden toegeëigend, en zo zou ik een daadwerkelijk boze aan een daadwerkelijk boze toevoegen; indien er een goede is, zo is het uit den Heer; derhalve, als ik het mij niet als verdienste toereken het goede te denken, te spreken, en te doen, zo bega ik ook geen zonde; daarom, hij die zodanig is dat hij gelooft dat het feit zo is als het is – dat is, hij die in het ware geloof is, of in de waarheid des geloofs is – is alsdan schuldeloos aan de zonde die begaan wordt, en wat hem toeschijnt zelf een zonde gepleegd te hebben, want dan gelooft hij dat het feit zo is als het is, namelijk dat het de boze geesten zijn die er geweest zijn, en het hem hebben overreed; aldus wordt hem het boze niet toegerekend. Degenen met wie ik sprak, zeiden, omdat velen van hen predikers waren geweest, dat dit juist was, en zij wilden wel eender wezen, om zonder zonde te kunnen zijn; maar het werd gegeven hun te zeggen, dat zij nooit zodanig kunnen zijn, tenzij zij in het geloof der naastenliefde zijn; niet is het weten, maar het is erkennen en geloven; als zij het hebben erkend in het leven, dan ontvangen zij in het andere leven nog meer erkennen, en dan moeten zij tegelijk erkennen, dat men geen geloof kan hebben dan uit den Heer; aldus dit moeten geloven, en dat er geen geloof is tenzij uit den Heer, hetgeen zijzelf ook zeiden, omdat zij predikten dat het geloof uit den Heer alleen is, maar het ondertussen niet erkenden. Verder werd het gezegd, dat zij zo hadden gepredikt, met te zeggen dat als iemand het boze had gedaan, hij zich had laten leiden door den duivel; en dat zijzelf, wanneer zij goed hadden gepredikt, zeiden door den heiligen geest te zijn geleid; en dat zij baden dat de heilige geest hun denken en spreken mocht leiden; maar dat zij, hoewel zij dat zeiden, het nochtans niet geloofd hadden: dit erkenden zij; en toen zij werden binnengelaten in den staat van hun spreken toenmaals, of in de liefde van zich waarvanuit zij zo hadden gesproken, bekenden zij dat het zo was. 1749, 21 April.

Over de echtelijke liefde.

4229. De echtelijke liefde is de fundamentele liefde van alle onderlinge liefde; de onderlinge liefde is den ander beter te willen dan zichzelf; maar nog nauwer is de verbinding der echtelijke liefde; niet alleen ontvangt men dan het toppunt der gelukzaligheid daarin dat men zich aan de gade geheel en al geeft, en beiden worden verenigd zoals één, maar ook is zij de liefde der instandhouding van het ganse menselijke geslacht; zij is de barmhartigheid des Heren jegens het algehele menselijke geslacht, Welke ¹⁶⁾ invloet in de echtelijke liefde; vandaar vloeit bij de eegaden in hun echtelijke liefde de liefde in van het voortscheppen van kroost, en de liefde zelf jegens het kroost; en bovendien zijn zij eveneens dermate geschapen, dat hun gemoederen en animi [*mentes et animi*] nauwer worden verenigd; 1749, 21 April.

Over het geloof-alleen, waarvandaan echtbreuken.

4230. De dingen die in de geestelijke wereld bestaan, worden, volgens hun hoedanigheid, verkeerd in uitbeeldingen in de natuurlijke wereld der geesten; er waren er, waarover eerder, die krachtens het geloof-alleen meenden gezaligd te kunnen worden, hoe zij ook geleefd mochten hebben, hetzij in echtbreuken, hetzij in haten, hetzij in weelderigheden; en wanneer zij onderling spraken over het geloof-alleen, gescheiden van de naastenliefde, ontstonden daarvandaan in de wereld der geesten de allerontuchtigste uitbeeldingen van echtbreuken, waarvan ik huiverde; daaruit blijkt, hoedanig geestelijke zulk een geloof heeft, en dat die sfeer invloet in een sfeer van de allersmerigste echtbreuk, en dat zij samenstemmen.

4231. Anders zij die wel geloofd hebben dat het geloof-alleen zaligt, maar goed hebben geleefd: dezen zijn zodanig niet: 1749, 21 April.

16 Bij uitzondering staat in het Manuscript *welke* met een hoofdletter, *Quae*, betrekking hebbende op de Barmhartigheid, zijnde een smartende liefde, *Amor dolens*, zoals het Woord leert, H.V. 548o.

Over de verandering ten aanzien van de gezelschappen.

4232. Het werd opgemerkt, dat een geest, en nog meer een engel, van gezelschappen verandert volgens de veranderingen van zijn staat; hetgeen aanhoudend geschiedt; maar uit den Heer worden zij van het ene gezelschap in het andere overgebracht, vanuit des Heren welbehagen: somtijds heb ik klaarblijkend opgemerkt, dat ik was overgebracht in andere gezelschappen, en dan was teruggetreden van andere, waarin ik tevoren geweest was, en toegetreden tot andere; het verscheen als een over-verhuizing, of als een verwijdering neerwaarts, naar links, naar rechts, opwaarts; ik sprak dan met de geesten waarmee ik eerder geweest was, nu verder verwijderd, waarover zij klaagden: en daarna met degenen tot wie ik was toegetreden, en aldus doorheen gezelschappen in volgorde, tot aan dat gezelschap toe waarheen het den Heer behaagde mij te leiden; hetgeen mij vaak overkwam; het is als het ware een zeker op-reis-zijn: heden bereikte ik een zeker burgerlijk gezelschap. 1749, 23 April.

Over een burgerlijk gezelschap in het andere leven.

4233. Er zijn verscheidene gezelschappen die gevoegelijk burgerlijke [*civiles*] genoemd kunnen worden, welke aan ieder burgerlijke dienstvaardigheid betonen, niet zozeer vanuit het hart, maar vanuit den mond, doch nochtans niets van het boze en valse in het hart koesterende, zoals dat zij tegen een gast zeggen dat zijn komst aangenaam is en dat hij welkom is; voorts dat zij zeggen zaken te doen te hebben, wanneer zij willen dat hij vertrekt; en eendere dingen; maar nochtans liegen zij niet met het doel om te bedriegen, of om het boze te doen, maar aldus plegen zij te spreken, vanwege het leven in het lichaam, om hun zin te krijgen; het zijn goede geesten; ik sprak met hen daarover, en het werd gegeven te zeggen, dat het er niet op aan kwam zo te spreken, wanneer het niets van het boze inhad; ook doorvatten de engelen niets anders dan de bedoeling, het einddoel, of den wil; zij hebben geen weet van hun woorden; en daarom, wanneer bedoeling, einddoel, wil waarin het leven is gelegen, goed is, dan mogen de woorden net zo vallen als zij vallen, mits het voor hen die een geweten hebben, als regel geldt dat zij niets moeten spreken dan alleen dat wat zij denken.

4234. Bij deze geesten ben ik dezen nacht geweest, en daar sliep ik, en sprak daarna met hen toen ik ontwaakte; en ik doorvatte dat er verscheidene

dergelijke gezelschappen zijn; toen ik van hen heenging, beeldden zij voor mij uit een aura vanuit wagens en paarden, aldus ontwaard als heel klein, en zeer talrijk, derwijze alsof er zulk een aura bestond, met sierlijke paarden en wagens, voorts ook met iets van hemelsblauw; zij zeiden aldus de gasten uitgeleide te geven wanneer die van hen heengingen. 1749, 23 April.

Over het geloof-alleen.

4235. Zij die zich hebben bevestigd in de beginselen dat het geloof-alleen zaligt, en het geloof tot een denking hebben gemaakt, of tot iets dat zij niet weten wat, werden beschaamd toen zij zagen hoedanig zij waren in het andere leven, en hoedanig het leven van hen die eender hadden geloofd; zij die gezegd hadden dat het geloof-alleen hen zaligt, en die niet in naastenliefde hebben geleefd, zijn degenen die den meer gemenen zin der geesten uitmaken; hun sfeer is een sfeer van goddeloze echtbreuken; zij treden op in het achterdeel van den nek of van het achterhoofd; zij behoren tot de allersmerigsten, zodat er nauwelijks erger smeelappen zijn; hetgeen mij ettelijke dagen lang is getoond: niets anders dan het smerige van echtbreuk; dit werd eveneens getoond aan hen die zich hadden bevestigd in zulke dingen, en die dat hadden geleeraard; en zij waren beschaamd. Getoond werd bovendien, dat zij degenen zijn die de linker knie kwetsen; 1749, 23 April.

Over de straffen van hen die den mens in diens slaap verontrusten.

4236. Toen ik ontwaakte, hoorde ik geesten boven mij die wakker waren, en die in den slaap bij mij wilden aanwezig zijn; maar kort daarop weer ingesluimerd, had ik een naren droom; en weer wakker geschoten zijnde, werd er gezegd dat het die geesten waren die den droom hadden binnengebracht; plotseling waren toen, tot mijn verwondering, bestraffers aanwezig, en zij bestraffen hen erbarmelijk, door hun een lichaam en lichamelijke zinnen bij te brengen, en door aanhoudende verwringingen voor- en achterwaarts, met tegenstribbelingen, zo dat zij stuk voor stuk werden geknakt; de bestraffers waren van zins hen aldus volledig af te slachten; het waren merendeels sirenen.

4237. Ik was verwonderd, dat de bestraffers zo snel aanwezig waren, maar het werd doorvat dat het daarvandaan kwam, dat het noodzakelijk is dat de mens veilig slape, en dat, als dit niet geschiedde, het menselijk geslacht zou

vergaan; deswege volgt uit noodzaak zulk een straf, voorts dat de bestraffers zo terstond aanwezig zijn, en weten de mogendheid te hebben, ter oorzaak van de wreedheid dier boosheid, ten opzichte van de noodzaak.

4238. Ik was verwonderd dat het er zovelen waren, en dat zij allen werden opgespoord, de ene bende na de andere; de straf voltrok zich rondom mij, en ging voort tot anderen die erbij behoorden; en allen werden opgespoord, hoewel zij zich verscholen; zo dat zij van overal vandaan werden gevonden; waarover zij zich beklaagden.

4239. De sirenen wilden met verschillende kunstgrepen de bestraffers misleiden; de kunstgrepen bestonden hierin, dat zij zich dan plotseling wilden ontrukken; dat anderen aanwezig waren die de bestraffers wilden hinderen, en zo de bestraffingen op hen gooien; dat zij hen die bestraft moesten worden wilden laten ontglippen, opgevend dat die niet schuldig waren, en wel daardoor dat anderen van zichzelf zeiden de schuldigen te zijn die gestraft werden; dat sommigen het den bestraffers als het ware ingaven dat het kleine kinderen waren die zij afrosten; dat sommigen zich als engelen voordeden, anderen als goede geesten, ja zelfs als de Heer zelf; om op die manier de schuldigen te onttrekken, door in een subtielere sfeer binnen te gaan, om aldus goede geesten tot bijstand aan te lokken, en meer van die kunstjes die schandelijk waren; maar nochtans konden zij met hun kunstgrepen de schuldigen niet onttrekken; zij werden allerzwaarst getuchtigd.

4240. Het werd doorvat dat het zo toegaat ten aanzien van de andere mensen die de boze geesten trachten te hinderen in hun slaap, hoewel de mens dit niet weet; deze kan immers niet met geesten spreken, en met inwendigen zin bij hen zijn; deze dingen, welke in de andere wereld geschieden, kan hij niet weten, niet horen, te minder zien.

Dat uit den Heer alleen al het goede, vandaar al het ware is.

4241. Het werd doorvat dat uit den Heer alleen al het goede is; niets dan instinct regeert de geesten, of niets dan instinct van het boze is er uit geest en engel; doch dat er het goede is, is enig en alleen uit den Heer; zodat al wat er ook maar van het goede is dat de engelen mochten doen, enig en alleen uit den Heer is, 1749, 29 April.

Over de engellijke geesten, en over het Woord, en over de gezelschappen.

4242. De engellijke geesten zijn van verschillende inborst, in gezelschappen ten strengste onderscheiden; zij zijn op gemiddelden afstand tussen de engelen en de goede geesten; en in hen vloeien de engelen in, en dezen vloeien in de goede geesten in; wanneer zij in hun gezelschappen zijn, of onder elkander, weten zij niet wat ook aangaande den mens; maar nochtans vloeien zij op verschillende wijze in den mens in, geheel en al volgens het wezen der onderlinge liefde bij hen; ik heb met hen hierover gesproken; zij zeiden niet wat ook te weten aangaande den mens; maar ik zeide hun dat ik hun invloed voelbaar heb doorvat.

4243. Er zijn gezelschappen die onder elkander vriendschappelijk leven, zodat het gezelschappen der vriendschap kunnen geheten worden; andere engellijke geesten hebben zij niet zo lief, en daarom is de liefde jegens de anderen niet groter dan jegens de genoten; wanneer zij boven mij kwamen, werd, zodra ik iets las in de dingen die ge schreven zijn in Genesis, alsdan alle verkwikkelijkheid en leven daarvandaan mij afgenomen, zodat mij nauwelijks iets vitaals was overgelaten, maar in plaats ervan een zeker triest onbezielde; waaruit ik opmaakte dat het nietgoede geesten waren, alsmede dat zij een gelegenheid van het boze hadden aangegrepen om tal van dingen in mijn lezen als het ware te misvormen, zodat er niet alleen geen verkwikkelijke voor mij was, maar in de plaats ervan een wanstaltige, zodat de dingen mishaaagden als van totaal geen belang, zonder den minsten samenhang, zodat ik er bijna een walging tegen opvatte; toen ik dit bemerkte, en wel klaarblijkend, dat alle verkwikkelijkheid van wat ik las was ontputseld, werd het gegeven met die engellijke geesten daarover te spreken, aan wie ik die ervaring vertelde, en hoe het daarmede gesteld was; dezen zeiden mij, dat het voor hen niet plezierig was dat het mij zo was gegaan; zij zeiden niet geweten te hebben dat ik het was, aldus wat er bij den mens geschiedt; maar dat zij zodra zij iets verkwikkelijks ontwaren, het aangrijpen, en daarover zich onder elkander verblijden; zij verontschuldigten zich; het waren goede geesten; maar door mijn spreken met hen, werd ik ingelicht dat het gezelschappen der vriendschap waren, tamelijk oprecht, maar de anderen niet méér liefhadden dan zichzelf, zoals de engelen.

4244. Ik werd vandaar ingelicht, dat zij boven den mens zijn, en niet weten wat bij den mens gebeurt, maar dat zij door dit soort van vriendschap hem zijn verkwikkelijkheden afgappen, en zo onverkwikkelijkheden veroorzaken,

als gezegd; want de verkwikkelijke dingen bij den mens, die onschuldig zijn, zijn de laatsten waarin de verkwikkelijkheden der engelen haar grens vinden; en daarom, wanneer de engellijke geesten zichzelf beschouwen en zichzelf boven andere begunstigen, zo leiden zij de verkwikkelijkheden af van den mens naar zich toe; hierover sprak ik met hen, en zij erkenden het.

4245. Het werd gegeven hen te vereenzelvigen met een wolk die tussen de zon en des mensen oog komt; de wolk neemt terstond het verkwikkelijke van het gezicht weg; en hoedanig de wolk is, zodanig is de beroving van het licht vanuit de zon; zij die zodanig zijn dat zij zich verre boven de anderen verkiezen, zijn zulke vrij duistere en dichte wolken; doch zij die in mindere mate zichzelf verkiezen, zijn niet zulke duistere wolken; doch zij die zich allerminst uitverkiezen, zijn doorschijnende wolken; over deze dingen sprak ik met hen vrij lang; ook door uitbeeldingen. Ja zelfs ook kunnen de wolken, wanneer zij onderscheppen, aan de ogen het licht ontnemen, want wanneer het leven des lichts weg is, is ook het licht weg. Hetgeen werd opgemerkt. 1749, 30 April.

4246. Ik sprak verder met hen, en merkte op dat zij toen den zin beseften van de dingen die ik las, en wel ten volle, terwijl ik bijna niets doorvatte, zodat hun doorvatting ervan aangroeide wat den innerlijken zin ervan betreft, in de geschreven dingen, naarmate de doorvatting bij mij afnam, hetgeen een ieder wel zeer kan verbazen: het is daarmede gesteld als bij kleine kinderen wanneer zij het Woord lezen, of bij andere vrome gemoederen, wanneer zij het Woord lezen; het zijn weinige dingen die de mens doorvat, maar het zijn vele dingen die de engelen doorvatten, en wel alle en de afzonderlijke dingen in den innerlijken en den inwendigen zin; aldus doorvatten zij dingen die nooit in des mensen idee opkwamen, daar de mens is in den letterlijken zin, welke naar verhouding duisternis is, en bijna helemaal geen zin:

4247. maar het werd gegeven hun te zeggen, dat het beter zou zijn als de mens tevens in het licht was, want zo zouden zij één maken, en de orde zou volledig zijn;

4248. opgemerkt werd somtijds ook, dat de engellijke geesten, wanneer zij vanuit mij wilden bidden, voorts wilden weten wat het was dat ik las, op verschillende manieren mij de denking afnamen, daarmede dat ik mijn aandacht zou richten op de verschillende objecten rondom mij, zodat mijn idee werd verduisterd; daarvandaan waren zij in het licht, zodat zij in des te groter licht des verstands waren naarmate ik in minder licht was, en als het ware in het duister:

4249. maar anders is het gesteld met de engelijke geesten die den naaste méér liefhebben dan zichzelf; want het is alleen de liefde van zich, waarvan zij geen weet hebben dat die bij hen is, welke zulk een uitwerking heeft, en deze vertoont. 1749, 30 April.

Over het leven der geesten. Over innerlijk wakkerzijn. Over de geesten eertijds gezien, zoals door Abraham.

4250. In een slaap, des nachts, toen er totaal niets te zien was, werd ik voortgeleid in een staat van innerlijk wakkerzijn, welke staat zodanig was dat ik geheel en al niet anders wist dan dat ik wakker was; ik dacht eender, ik zag eender, ik was eender overreed dat ik wakker was, zodat ik mij gans en al wakker geloofde; maar het was een innerlijk wakker zijn, of van den geest in mij, niet des lichaams; toen verheugde ik mij in het bezit van alle zinnen, van eendere scherpste en doorzicht: het leek mij toe in bed te liggen, en daar met een knaapje bij mij; en mij verscheen iemand gezeten naast mij, die geheel en al verscheen als een mens, naar kleding, naar aangezicht, naar spraak; hij zeide zijn naam, en het werd gegeven hem te zeggen dat hij, alhoewel hij zo als mens verscheen, nochtans een geest is, en dit werd gegeven hem te tonen daarmede, dat hij, toen hij mij met hand en armen wilde aanraken, dwars door mij heenging; maar daarna ook nog anders, namelijk dat hij niet door mij heenging, maar het gevoel van de aanraking was geheel zodanig als bij wakkerzijn. Daarna kwam een andere man met groter aangezicht, en met hem sprak ik ook, hij verscheen geheel en al als mens, ook naar kleding; daarna verschenen anderen, en eveneens vrouwen, die aan mij verschenen geheel zoals op klaarlichten dag, en met haar sprak ik ook: het bed waarop ook het knaapje lag, verscheen eveneens, allerschoonst opgemaakt met een blanke spreij; voorts werd ook een man gezien als het ware opgesloten in een kamer; ik riep toen een ander iemand om naar dezen opgesloten man te zien, of hij het zou kunnen uitmaken dat het een geest was, daar deze zo levend verscheen als een man op aarde; tenslotte uit dit wakkerzijn van den geest kwam ik in het wakkerzijn des lichaams; en ik was verwonderd, want de nacht was donker; en ik sprak met hen met wie ik in dat innerlijk wakkerzijn was geweest; en ik hoorde hen spreken; zij zeiden dat een mens gemakkelijk in zulk een staat kan worden teruggebracht, maar dat dit heden niet wordt toegelaten, en dat in zulk een staat Abraham was gebracht toen hij de engelen zag, voorts Loth en Gideon, toen zij engelen zagen. Voorts zeiden zij, dat in

zulk een wakkerzijn de geesten leven, en ook niet anders weten dan dat zij mensen zijn: en dat zij dit niet alleen zijn in den slaap, maar ook in het volle wakkerzijn bij den mens, wanneer hij wandelt, zoals het ook met mij twee- of driemaal gebeurd is: daarvandaan werd mij te weten gegeven, hoe het gesteld was met de engelen gezien in de Joodse Kerk. Wanneer ik ontwaakt was, anders dan gewoonlijk, heb ik eveneens geesten gezien, wat heel vaak is geschied. 1749; geen andere dingen tussen 1 en 2 Mei.

4251. Ontwaakt zijnde dacht ik na over dat wakker-zijn; ik wenste wel in den staat van dat wakker-zijn te komen, want aldus wordt de innerlijke mens door den Heer geregeerd.

Over de Voorzienigheid en over wonderen.

4252. Het werd doorvat, en met de geesten in het andere leven daarover gesproken, dat de mens nooit beter kan worden, en geloof ontvangen, en bevestigd worden in het geloof, als hij verkrijgt wat hij begeert, en als hij weet hoe het hiermede gesteld is; maar alle dingen moeten tegen zijn begeerte ingaan, en als het ware tegen zijn denkingen, en nochtans zal hij geloven dat de Heer alle en de afzonderlijke dingen regeert; als de mens niet zo wordt gehouden, en als hij niet zo gelooft, wanneer de dingen tegen zijn mening en begeerte indruisen, kan hij nooit geloof ontvangen, en daarin bevestigd worden; als hij het anders opvat, en als daarna het minste voorvalt, wat niet strookt met zijn begeerte en mening, vangt hij aan te twijfelen en te ontkennen: dit werd doorvat, en daarover heb ik gesproken met hen die in het andere leven zijn. 1749, 4 Mei.

Over het instinct der geesten, en hun geheugen, en over de liefde.

4253. Geesten hebben niet een bijzonder geheugen, maar een ander, een innerlijk geheugen, hetwelk imperceptiebel is; zij hebben een zeker instinct, hetwelk zodanig is, dat zij begeren en naar dit of dat hijgen, volgens hun natuur en staat; wanneer zij begeren of smachten, dan worden alle overeenkomende en conforme dingen opgewekt vanuit des mensen geheugen; zodanig is hun invloed: daaruit staat vast, dat vanuit de begeerte alle leven is, ook van de verstandelijke dingen, aldus uit de liefde; want deze liefde, hoedanig zij ook is, wekt de dingen op die verstandelijk zijn, en deze komen conform

tevoorschijn; dit uit veel ondervindingen en van jaren achtereen; omdat de geesten het zijn die begeren, weten zij niet anders dan dat zij het zijn die denken bij den mens; en bij mij zijn het degenen die spreken vanuit zich over bijzondere dingen, want alle dingen conformeren zich met de begeerte en de liefde, waarin het leven zelf is, 1749, 4 Mei.

Over de banden der denking, over het geweten.

4254. Het werd doorvat en getoond, dat de denkingen haar banden hebben; zij die een geweten hebben, hebben inwendige banden; doch zij die geen geweten hebben, uitwendige banden, zoals stilzwijgende van schaamte, vrees, eer, of andere: dit verschijnt klaarblijkend in het andere leven, wanneer hun de uitwendige banden worden afgenomen; dan blijven de banden der denking terug, en daaruit verschijnen zij zodanig als zij geweest waren in de denkingen: van de sirenen worden somtijds de uitwendige banden afgenomen; alsdan verschijnt het dat sommige vrouwelijke sirenen zonder schaamte zijn, nochtans niet onredelijk, want die band wordt niet weggenomen, omdat zij graag redelijk voor den dag willen komen.

4255. De uitwendige banden worden afgenomen, wanneer zulke gezelschappen die de uitwendige banden uitmaken, worden weggenomen, zoals werd doorvat in het geval van ene sirene die tevoren heel preuts was geweest, en zo voort. 1749, 5 Mei.

Over der engelen spraak en denking.

4256. Der engelen spraak en denking is onuitsprekelijk; niets anders bedoelen zij dan einddoelen, bijgevolg nutten, die onuitsprekelijk in getal zijn, en in onuitsprekelijke reeksen, welke de mens niet kan begrijpen; zij zijn ten opzichte van des mensen ideeën in wereldlijke dingen er onbegrensd vele; vanuit de nutten, die de einddoelen zijn, is hun spraak en denking; daarin worden zij gehouden door den Heer, want het Rijk des Heren is een Rijk van nutten en van einddoelen; daarvandaan ontstaan alle en de afzonderlijke dingen, en blijven zij bestaan; de engelen die den mens regeren, beogen niets anders dan einddoelen, welke de mens niet weet; en daarom verafschuwen zij ook hen die boze einddoelen hebben, den naaste haat toedragen, de echtbrekers, omdat dezen de huwelijken en de echtelijke liefde vernietigen, en

zo voort. Deze dingen werden klaarblijkend doorvat uit de engelen bij mij.
1749, 5 Mei.

Hoe de geesten den mens aandraven.

4257. Het werd mij getoond door levende ondervinding, hoe de geesten de denkingen der mensen opwekken; zij spreken zoals de mens denkt, of zoals zij spreken denkt de mens, en wel weten de naasten, als het ware in slaap, niet anders dan dat zij mensen zijn; de dingen die zij opwekken en zo onder elkaar bespreken, denkt de mens; zij zijn wederzijds in een eendere idee; maar er zijn geesten die allernaast, of subjecten zijn, en in dezen vloeien de meer verwijderden in, en wel anders; en zo voort;

4258. Wanneer goede geesten aanwezig zijn, en dingen opwekken die tegen des mensen begeerten en het leven der begeerten ingaan, dan is er strijd en angst, vandaar verzoeking. 1749, 5 Mei.

Het geheugen na den dood. Dat de zielen en de geesten niet weten wie zij geweest zijn.

4259. De zielen weten niet wie zij geweest zijn, als zij niet uit anderen er een idee van hebben; dan worden zij opgewekt, en weten het zo, maar vlak daarop weten zij het niet meer: sprekende met geesten, werd het gezegd dat als zij het wisten wie zij geweest waren, zo zou dit voor hen hoogst schadelijk zijn; dan zouden zij over zichzelf gaan denken; daarvandaan zouden veel boze dingen komen, zoals liefde van zich, verdienste; zo zouden anderen het weten, vandaar zouden zij hun afgoden worden; en als het vijanden waren, zo zouden zij worden blootgesteld aan hun haten en wraken; aldus zouden zij ook niet vervolmaakt worden; doch wanneer zij niet weten wie zij zijn, dan kunnen zij hervormd en vervolmaakt worden, niet anders wetende dan dat zij zijn arm, gering, en zo voort: 1749, 6 Mei.

Over den hemel en de hemelse vreugde; dat sommigen meenden dat het aan iedereen gegeven kan worden.

4260. Er was een geest bij mij, die zeide gemeend te hebben dat iedereen de vreugde des hemels kan hebben, onverschillig hoe hij geleefd heeft, als het den Heer wel behaagde; maar het werd hem gezegd dat dit niet kan, omdat de bozen zich een ander leven hebben verworven, hetwelk niet strookt met het hemelse leven; als hun de vreugde werd gegeven, zo zou hun leven vernietigd worden, en dus tenietgaan; aldus zouden zij nauwelijks kunnen leven; maar hij zeide, dat nochtans sommige bozen in de wereld op hun tijd ook de lichamelijke en de wereldlijke dingen kunnen verwerpen; derhalve meende hij, dat zij na het leven des lichaams de lichamelijke en wereldlijke dingen aan de vergetelheid zouden prijsgeven, en zo zouden komen in het hemelse leven; maar hem werd gezegd dat dit niet kan, voordat het leven is vernietigd dat zij zich verworven hadden; en het werd getoond dat sommigen in zekere staten kunnen zijn, ook de bozen, maar wanneer deze staten worden veranderd, keren zij tot hun eigen leven terug; 1749, 6 Mei.

Over het geloof-alleen.

4261. Ik sprak met hen die geloofd hadden dat het geloof-alleen zaligt; het was toen hun belijdenis dat zij gezaligd zouden worden als zij geloofden, dat de Heer hen heeft verlost, hen bevrijd van de hel, en alle zonden weggenomen, zeggende dat zij zo de zieken hadden getroost die gingen sterven, en aldus hadden geleeraard; daaraan nog toevoegende dat sommigen hunner, vooral in de angst voor den dood, alsdan in een staat kunnen zijn van dit op te nemen, en van zo vroom te denken; maar het werd gezegd, dat dit voorvalt in ziekten en in benauwdheid, waarin zulk een werking kan plaatsgrijpen; maar als zij tot het leven terugkeren, zijn zij eender als vroeger; want in het doodsgevaar houden des mensen eigen dingen op te ageren; aldus is de mens verwijderd van zijn willijke; en in zulk een staat, en in eendere staten, werkt de Heer; maar dit duurt niet lang; zolang men in zulk een angst is, stemmen belijdenis en devotie samen, maar dit treedt terstond terug zodra de mens in zijn eigen leven terugkeert: zoals zij ook in het andere leven in een eendere belijdenis kunnen gehouden worden, maar in zulk een staat, of staat van angst, is de belijdenis er een van zondige vrees.

4262. Bovendien werd gezegd, dat er een zekere aandoening van devotie kan zijn, zoals bij predikers, die iets eenders kan voortbrengen, als het ware iets vrooms, iets devoots, gelijk als een belijdenis des harten, maar die belijdenis is uiterlijk, meer van den mond dan van het hart, welke in verschillende gedaanten kan voorkomen, zoals vaststaat uit voorbeelden in het andere leven. 1749, 7 Mei. Verder weten zij niet wat is “de zonden wegnemen, of dragen”; zij menen dan het eeuwige leven te hebben, en niets van het boze bij henzelf.

Over de naastenliefde en het geweten.

4263. Ik sprak met geesten en engelen, over de naastenliefde en het geweten; en het werd doorvat dat het aldus is: dat hij die in de naastenliefde en in het ware geweten is, alle geboden van den dekalooog doet zoals vanuit zich, en zo weet zoals vanuit zich, alsof alle en de afzonderlijke dingen hem waren ingeprent, zodat hij het niet nodig heeft ze aan te leren; voorts dat hij alle voorschriften der koninkrijken kent, alsof hij overal staatsburger is, want al die voorschriften of geboden zijn gericht tegen haten, wraken, echtbreuken, diefstallen; voorts, dat zij die in de naastenliefde en in het geweten zijn, als het ware vanuit zich alle erkentnissen des geloofs weten, alsof zij de waarheid en de goedheid hadden, of wat het ware en het goede is; voorts kunnen zij als het ware vanuit zich hele boekdelen samenschrijven en volledige leren samenvlechten, zonder leermeesters; dat zij kunnen prediken, ook alle ware en goede dingen; doch zij die niet in de naastenliefde zijn, moeten alle dingen hebben van hun geheugen en van de opgevatte beginselen, en nochtans zijn het valse en boze dingen: deze dingen zijn twee- of driemaal besproken met de geesten; en het werd door hen gans en al doorvat en erkend, dat in de naastenliefde alle dingen gelegen zijn: daaruit volgt dat het ook zo gesteld is met het ware geweten. 1749, 7 Mei.

Hoe het gesteld is met de naastenliefde en het geloof.

4264. Ik sprak met de engelen daarover hoe het gesteld is met de naastenliefde en het geloof, namelijk als met des mensen denking, welke zodanig is dat de mens volgens alle meest verborgen analytische regels en wetenschappen alle en de binnenste dingen denkt en spreekt; en wanneer hij in de denking is,

denkt hij niet in het minst over de regels om daarvandaan te weten hoe te denken, en daarom kunnen de ongeleerden goed, en vaak beter denken en spreken dan de geleerden; en wanneer de geleerden denken en spreken, letten zij helemaal niet op regels; zo is het ook gesteld met de naastenliefde; hij die in de naastenliefde is, is in alle dingen des geloofs, of in alle erkentnissen welke des geloofs worden geheten, zodat hij niet in het minst denkt over erkentnissen, omdat hij die dan in zich heeft; aldus de eenvoudigen die in de naastenliefde zijn, beter dan de alleronderrichtsten die niet in de naastenliefde zijn; dat echter de mens erkentnissen moet hebben, is omdat hij niets weet aangaande de geestelijke en de hemelse dingen; zij gaan zijn bevatting te boven; aldus moet hij erkentnissen hebben om door dezelve wederverwekt te kunnen worden, en uit den Heer de naastenliefde te kunnen ontvangen, en daarna vanuit de naastenliefde te kunnen handelen, en die dingen weten, en nog talloze dingen meer. 1749, 7 Mei.

Over Babel, en over de ontwijding, en over den draak.

4265. Er was een zekere allerboosaardigste geest, een ontwijder; hij werd ontwaard, en omdat hij boosaardiger was dan de overigen, kon hij niet worden verjaagd door de engelen, dan door een zekere vurige gedaante, zoals een boze genius; vandaar heengeworpen zijnde verscheen hij halverwege als een nietig aanhangsel; maar de sirenen wilden hem als een subject hebben; toen begon hij bij graden groter en. groter te worden, en zo aan te groeien tot hij de grootte kreeg welke hij had gehad; omdat hij toen door fantasieën meerdere geesten naar zich toehaalde, en als het ware hele benden van geesten, werd hij allens grof, en verscheen daarna als een grote draak, en liet hij de sirenen in zijn buik binnenvloeien, waarover zij zich beklaagden, want toen konden zij haar kunstgrepen niet benutten, omdat hij haar had overwonnen als aan hemzelf onderworpen; ondertussen sprak ik met haar en met hem; en die sirenen zeiden, dat zij van hem geslaakt wilden worden, omdat zij machteloos waren gemaakt; de draak had koorden die hij uitwierp; en hij zwelgde in en hij sperde zijn kaken naar achteren, en zo slikte hij naar binnen, hetgeen uitbeeldingen waren; aldus werd het ontwaard wat met den draak wordt aangeduid, en dat hij potig werd, en velen verzwolg; aldus wat met Babel wordt aangeduid; want velen worden tot zodanigen verlokt, omdat hij van een menigvuldige natuur is, en overredend met al zulke dingen. 1749, 7 Mei.

Dat in de aandoening alles is, dus in de naastenliefde.

4266. Het werd doorvat en getoond, dat in de aandoening alles is, en dat het slechts de variaties van aandoeningen zijn, welke de ideeën voortbrengen, en zo de spraak; en dat één enkele aandoening talloze dingen bevat, die naarmate zij aan de denking invloeien, worden gevariëerd, aldus tot in het onbegrensd; daaruit stond ook vast, dat de geestelijke dingen uit de hemelse dingen zijn, of het geloof uit de naastenliefde, of het ware uit het goede; aldus: hoedanig het goede, zodanig het ware, 1749, 8 Mei. Ik sprak tegelijk met de engelen over dezelfde dingen, door wie het werd getoond, en bevestigd.

Dat der engelen denking en spraak slechts einddoelen beogen.

4267. Het werd ettelijke malen doorvat, en daarover werd gesproken met de geesten, dat de engelen zich om niets anders bekommeren en niets anders doorvatten dan einddoelen, en ook niets anders elimineren vanuit des mensen denkingen; de overige dingen zijn hun niet bekend, en ook bekommeren zij zich niet erom; en dat hun denking en spraak er een is van niets dan einddoelen, bijgevolg van nutten; en daarom is ook hun denking en spraak zo ver verwijderd van des mensen doorvatting, welke er ene van bijzonderheden is. 1749, 9 Mei.

Hoe geesten ook tot de orde worden gebracht.

4268. Aanhoudend worden zielen en geesten in het andere leven tot de orde teruggebracht, zodat er niet het kleinste verloop van tijd is waarop niet de beurtwisselingen en de herstellingen tot de orde plaats vinden; er zijn eveneens veelvuldige staten van ieder mens, in het bijzonder en in het gemeen; wat dan niet van zoveel zielen of van zoveel myriaden, welke er van de eerste schepping af zijn geweest, en nog dagelijks aanspoelen [*alluunt*]; en daarom is er een voortdurende herstelling of terugbrenging tot de orde: de middelen van het terugbrengen tot de orde zijn er onbegrensd vele; een ervan is dat zekere boze geesten worden toegelaten tussen de rechtschapen geesten, die terstond een sfeer met zich medebrengen; die sferen zijn zodanig dat zij al degenen aandoen die eender zijn, zoals wanneer die sferen wulps zijn, alsdan allen die wulps zijn, op eendere worden aangespoord; vandaar wordt het onderkend

wie meer of minder zo is, en dus worden die afgescheiden ten aanzien van die staten; aldus eveneens ten aanzien van de overige staten; nochtans opdat hun regerende staat des levens gebogen kan worden tot een zeker nut, 1749, 11 Mei.

Over subjecten.

4269. Het werd opgemerkt, dat geesten uit de hunnen subjecten zenden tot andere gezelschappen, om met behulp van hen vergemeenschapping te kunnen hebben; boze geesten gaan somtijds tot verscheidene gezelschappen uit gelijk spinnen, zoals eerder is gezegd; het zijn degenen die vanuit toelating binnentreden in gezelschappen, en dezelve ophitsen; en vandaar worden de leden onderzocht hoedanig zij zijn ten aanzien van het ganse leven; en zo worden zij ontbonden volgens ieders natuur en inborst: het werd ontdekt, dat er sommige vrouwelijken in het gezelschap waren, waarover veel werd geklaagd; en een ander gezelschap zeide dat zij vanuit hun eigen leden waren. 1749, 13 Mei.

Dat geesten verkwikkelikheden wegnemen; vergemeenschapping.

4270. Ik was verwonderd, toen mij gezegd werd dat sommige geesten mijn verkwikkelikheden wegnamen; ik was immers in verkwikkelikheden geweest, als in die van schrijven, maar zij waren afgenomen, en ik was in een onverkwikkelijke; en het werd gezegd dat het geesten waren vooraan boven, die deze verkwikkelikheden wegnamen, en nochtans zelf niet wisten dat zij ze wegnamen; het werd gezegd en getoond, dat het degenen waren die voor zichzelf beter wilden dan voor de anderen; alleen wilden zij wèl voor de eigen genoten, met wie zij het verkwikkelijke vergemeenschapten; zij die zodanig zijn, nemen overal waar ook maar enig natuurlijk verkwikkelijke is, hetzelfde weg; het hemels verkwikkelijke kunnen zij niet zo kapen; er is een serene aura rondom iemand in een verkwikkelijke; wanneer anderen daarin komen, wordt zij verduisterd voor hem uit wien zij is; en zij wordt toegeëigend aan hen die daarheen kwamen. Het werd mij daarna getoond, dat dit geschiedt vanuit verschillende oorzaken: zij die in haten verkeren, leiden op zichzelf de verkwikkelikheden van een ander af, en wel daardoor dat zij er een behagen in scheppen den ander van diens verkwikkelijke te beroven; zij die zodanig zijn van natuur dat zij alleen willen genieten van het verkwikkelijke van

een ander, worden niet geduld bij den mens. Het werd getoond, dat het er zo mede is gesteld, hetgeen mij verbaasde. Maar een ieder eigent zich het verkwikkelijke van een ander toe volgens zijn eigen natuur; en zij die het niet doen volgens hun natuur, maar de natuur willen aantrekken van een ander die een verkwikkelijke heeft, om het zo zelf te hebben, dezen worden uitgeworpen, want dat is infaam. 1749, 14 Mei.

Dat goede geesten, en meer nog de engelen, bij den mens die in naastenliefde is, zich verlustigen.

4271. Er zijn geesten bij den mens, ook engelen; goede geesten bij hen die in naastenliefde zijn, welke geesten de subjecten zijn van meerdere gezelschappen; de dingen die uit de engelen invloeien, worden opgenomen door den mens volgens diens hoedanigheid of diens liefde; wanneer hij in de naastenliefde is, dan is bij de engelen het leven verkwikkelijk en verrukkelijk, want zij hebben verband met de ideeën van het geheugen bij den mens, aangezien zij daarin hun grens vinden; en daarom kunnen de engelen en de goede geesten daar in een verkwikkelijk leven zijn; anders bij den bozen mens, omdat zijn ontvangende vaten tegenovergesteld zijn, waarom weliswaar goede dingen door de engelen kunnen invloeien, maar zij worden verdraaid; en daarom kunnen zij aldus daar niet vertoeven; het zijn de tegenstrijdige dingen die worden doorvat; over deze dingen sprak ik met de geesten, 1749, 14 Mei.

Over den Invloed.

4272. Het werd mij getoond naar het leven en het gevoel, hoe het gesteld is met den invloed, namelijk dat die er een is van gemene aandoeningen, als een rivier, of aanhoudend invloeiende rivieren; of het is een gemene aandoening, aldus vloeiende, als het ware een continuële stroom, en zich variërend, maar op wonderbaarlijke wijze; alsof het een atmosferische stroom was; en allen die in die rivieren of in die stromen zijn, worden aangedaan volgens ieders eigen genius, en ieder handelt in die gemene rivier met alle verscheidenheid, volgens zijn inborst; zoals, om een voorbeeld te geven: een rad van binnen op verschillende wijze aangedreven, door een groter gemeen rad; of zoals in het lichaam, vanuit de enige beweging van hart en longen, alle bewegingen der ingewanden voortgaan; aldus allen en de afzonderlijken binnen deze

gemene rivier des hemels, die er is alleen van aldus vloeiende aandoeningen, en waardoor de afzonderlijke dingen worden aangedaan, en wel dermate, dat niemand buiten de grenzen der aandoening kan wegglijden. Ik sprak ondertussen met de engelen, toen ik in zulk een rivier was; en het werd naar het leven getoond, hoe dit gemeen aandoende was, en zich als het ware voortwentelde, en dat ik toen kon zijn in een andere denking, en nochtans daarin zijn met verscheidenheid, en nochtans door dezelfde rivier gedreven worden, of in het gemeen bepaald.

4273. Deze gemene rivieren van aandoeningen zijn in iederen graad, in de innerlijke dingen zacht vloeiend, en bestendig, met een aangename verscheidenheid, doch in de uiterlijke dingen niet zozeer, maar als het ware onbestendig en harder; vandaar geschiedt het, dat zij onbestendig verschijnen in de uiterlijke dingen, dermate verschillend, zonder verband, alsof alleen maar activiteit; maar nochtans worden zij gedirigeerd door de gemene sfeer, volgens de opneming in een ieder, en den staat daar, 1749, 16 Mei. Omdat deze invloeden zich zo gedragen als een atmosferische rivier, werd door den Heer aangaande den mens die moet worden wederverwekt, gezegd, dat het is zoals de wind die waait, en de mens weet niet vanwaar hij komt, en waar hij heengaat; aldus is het geheel en al gesteld met den invloed, die geenszins beschreven kan worden, noch aan den mens getoond, tenzij hij een geest is; aan de geesten kan het getoond worden, en is het getoond. Daaruit staat ook vast, dat de invloed des levens is uit den Heer alleen, en het leven allen aandoet, zodat zij menen zelf te leven; en dat de invloed barmhartigheid is, waarvandaan alle aandoeningen der liefde en van het ware; dat alle leven is vanuit de aandoening, als uit haar gemene, kan voor een ieder vaststaan; als de mens niet met verkwikkelijkheid en eendere aandoening wordt aangedaan, leeft hij geenszins.

4274. Vandaar werd het te weten gegeven, hoedanig de invloed is van alle dingen uit den Heer, waarvanuit alle dingen in het heelal het leven hebben; voorts dat daaruit de orde is, en hoe beter men in die rivier samenstemt, des te meer is men in de orde; dat de dieren in de orde zijn, daarover sprak ik met de geesten, en het werd getoond dat het zo is.

Dat al het boze uit den mens is, en dat uit den Heer het boze is vooruitgezien, en niet daarin is voorzien. De toelating.

4275. De boze geesten willen aanhoudend het boze der straf aan den Heer toeschrijven; maar het werd hun vaak gezegd, dat al het boze is uit den mens, en dat het boze is vooruitgezien, en niet daarin voorzien door den Heer; want daar de mens zodanig is dat hij gelooft zelf het goede te kunnen doen, wordt hem ook het boze dat hij doet, toegeëigend; anders zou het zijn, als hij geloofde dat het boze niet is uit hem, maar uit de boze geesten; alsdan zou hij in de waarheid des geloofs zijn, en aldus in het geloof zelf dat der naastenliefde is; alsdan zou hem het boze niet worden toegeëigend. Het werd gegeven aan die geesten uit te beelden een grote, uitgebreide Bibliotheek (wat gemakkelijk is te doen in het andere leven), waar alle boeken zouden kunnen worden gevuld met argumenten, dat uit den Heer het boze is; een ieder zou duizenden argumenten kunnen te berde brengen; maar nochtans werd het uitgebeeld, dat aan de rugzijde van al die boeken was geschreven, dat al het boze uit den mens is, en dat het boze is vooruitgezien door den Heer, maar niet daarin voorzien: gezegd werd eveneens, dat als iemand dit niet eerder zou willen geloven dan voor het overtuigend was bewezen, alsdan alle dingen in die boeken hem zouden bevestigen dat het niet zo is, maar dat de valse dingen waar zijn; maar nochtans is het er zo mede gesteld. 1749, 17 Mei.

4276. Het boze van de straf vloeit voort vanuit de orde; als er niet het boze der straf was, zou de orde vergaan, en de een zou verscheidenen bestoken, en zo verscheidenen meer en meer anderen; omdat er zulk een orde is ter instandhouding van allen, is er derhalve de toelating (van het boze); zoals in ieder koninkrijk; als er geen straffen waren, zou het rijk vergaan; jazelfs zou een koning als hij misdadigers vergiffenis schonk, zelf vergaan; wat dan niet in zulk een ontzaglijk Koninkrijk (als des Heren)!

Over hen die de personen van anderen aannemen.

4277. Er zijn geesten die dermate handig de personen van anderen weten aan te nemen, dat men nauwelijks anders kan bevroeden; zowel wanneer zij in de straf zijn, door anderen in de plaats te stellen om zelf te ontglippen, als buiten de straffen in gevallen van vrees of schaamte; van dezulken zijn er verscheidenen; het werd hun getoond hoe schandelijk dat is; zij ondergaan erbarmelijke straffen van verscheuring of heen- en weerkaatsing, en worden

dan tevens daarin gehouden dat zij op anderen de schuld gooien; en zij worden niet van de straf bevrijd dan wanneer zulk een gezindheid ophoudt: een zekere geest hield heel lang de straf uit, en bleef nochtans zodanig. 1749. 17 Mei.

Over sirenen.

4278. Sommige sirenen worden daarmede getuchtigd, dat zij worden overgebracht in treurige en lugubere gezelschappen, zodat haar niets anders dan lugubere dingen overkomen; aldus worden zij gebroken in haar arglistige gezindheid; en het werd gezegd, dat zij zo iets verliezen, en als het ware waanzinnig worden. 1749, 17 Mei.

Dat boze geesten ook het goede kunnen spreken, en zo dienen.

4279. Uit ondervinding; boze geesten kunnen gezonden worden in een staat dat zij goede en vrome dingen spreken, door een verwijdering van de lichamelijke dingen in bepaalde staten, zodat zij als het ware buiten zichzelf zijn, zoals eveneens boze mensen in vrees, afgrijzen, aldus spreken, ook denken. Zij kunnen het ook wanneer zij gezonden worden in een staat van liefde van zich en van de wereld, of van begeerten, zoals sommige predikers. Zij kunnen dat, wanneer zij verdonkerd worden, zodat zij niet weten wat zij spreken; dan is het leven van het valse weggenomen, dat anders in den weg zou staan, door duisternissen; dan spreken zij goede dingen evenals geestesafwezig min of meer. Zij kunnen het ook wanneer zij van de redelijkheid beroofd worden, wat meermalen voorkomt. Aldus worden geesten binnengeleid in goede dingen in het andere leven, en verwoest.

Over de sferen der aandoening.

4280. Alle sferen der aandoening van het goede en het ware zijn uit den Heer: hoe meer een geest en een engel kan worden teruggebracht daartoe dat hij kan samenstemmen met de sfeer, des te volmaakter is hij, aldus ten aanzien van het hoedanige en hoevele; het werd mij getoond door levende ondervinding, hoe sommige gezelschappen van geesten werden aangedaan door een sfeer van des Heren aandoeningen, zodat zij het goede en het ware

wilden, en het boze en valse weerstonden, terwijl andere gezelschappen van geesten in dezelfde sfeer het niet konden; het werd gegeven te spreken met degenen in gezelschappen die zeiden dat zij zodanig waren; vandaar werd het gegeven de verschillen op te merken, hoe het ene gezelschap meer en minder wordt aangedaan, en een ander in het geheel niet; en over hetzelfde onderwerp sprak ik met hen: elke sfeer van aandoening brengt het met zich dat er een zeker gemene ¹⁷⁾ is, in welk gemene de geesten zijn ten aanzien van de bijzondere dingen, volgens hun staten; zij zeiden nu, dat zij toen vertoornd waren geweest, en weswege; en dat andere staten kunnen bestaan, zodat zij anders kunnen zijn.

Aangaande hen die verwoest werden totdat zij slechts weinig van leven over hadden: de sluitspier van den anus.

4281. Ik werd voortgeleid tot een plaats waar weinigen komen, naar mij gezegd werd; het was er schemerachtig, en heel vele zielen waren rondfladderend, die van den ouden tijd af, 2, 3, 4000 jaren hadden geleefd, en verwoest werden; zij hadden behoord tot degenen die, van de Kerk zijnde, afgodendienaren waren geworden, zoals de dochters der Kerk waren geweest, die tot afgoderij vervielen. Hun spraak was zodanig dat zij slechts heel weinig van leven over hadden; die spraak was als het ware het fluitgepiep van maar één toon, geheel en al zoals organen waardoorheen anderen spraken, en waardoor zij iets van leven voelden te hebben; zij spraken met mij, en zeiden dat zij daar nu vertoeven; hun staat kan ik mij verder niet herinneren; die is triestig; zij kunnen nog voor enig nut van dienst zijn, zoals voor den anus, om als sluitspier ervan te zijn, of voor andere delen daar.

4282. Zodanig werden zij die zonen of dochters der Kerk waren geweest, en afgodendienaren werden; en zij zeiden dat zij niets wisten aangaande God, noch zich daarom bekommerden, en slecht hadden geleefd in de huwelijken, niets anders gelovende dan het leven in het lichaam; en daarom zijn zij, na den dood, na verwoestingen van zo langen tijd, zodanig geworden: zodanig worden ook ten slotte na eeuwen degenen die in de Kerk zijn, en innerlijke afgoden worden, want hun leven, hoewel het menselijk verschijnt, deswege

17 “Een zeker *gemene*” [*commune quoddam*]; de term *gemene* laat hier, als overal elders, denken aan den rekenkundigen term “de grootste *gemene* deler en het kleinste *gemene* veelvoud”, van toepassing ook op de juiste verhouding in gezelschappen.

dat zij over vernuft van conversatie en over zwier beschikken, is niettemin een dierlijk leven; en zo behouden zij slechts weinig van geestelijk leven na eeuwen, en tenslotte kunnen zij slechts voor de allerminste nutten van dienst zijn, zoals voor zulke die van den anus zijn. 1749, 26 Mei.

Over toveressen.

4283. Er waren zekere vrouwelijke geesten, afgescheiden van de sirenen, omdat zij geen echtbreksters waren geweest, en teruggebracht tot een gezelschap, en zo geworden tot subtielere geesten; dezen waren een poos met mij, omdat zij geweest waren onder het toezicht en de leiding van goede geesten, ofwel van andere meer subtielere geesten; en omdat zij onder zulk toezicht en zulke leiding waren geweest, verschenen zij een poos vrij geschikt; maar omdat zij altijd wilden overheersen, en wraakgierig waren, werden zij afgescheiden en in de gezelschappen der sirenen geworpen; wanneer zij verwoest zijn, worden zij tenslotte zodanig dat zij de sluitspier van de pisbuis van dienst zijn, 1749, 26 Mei.

Over de onschuld, en over den slaap van een geest.

4284. Wederom bestookten mij boze geesten in den slaap, en zij werden gestraft.

Daarna ontwaakt zijnde, en dat een uur lang, begon het weer opnieuw; de geesten rondom mij sliepen; waaruit het kan vaststaan, dat wanneer de mens wakker is, de geesten rondom hem kunnen slapen.

Toen zeiden sommigen, daar anderen onrust wilden stoken, vanuit onschuld: “stilte – de Heer slaapt”; hetgeen, omdat het vanuit een schier kinderlijke onschuld was, hoogst acceptabel was; en daaruit kan vaststaan, hoe het gesteld is met de onschuld, dat zij aanvaard is, hoewel onwetend zijnde van het ware. 1749, 1 Juni.

Dat de gehele wereld der geesten erger en erger wordt en geworden is.

4285. Geleid door de engelen, dacht ik bij mijzelf over een zeker boze dat mij overkomen was, hetgeen geesten vrijwel unaniem op mij afleidden; ik dacht

daarover hoe dit kon geschieden, omdat ik in die mening verkeerde dat mij daarvandaan rampspoed zou dreigen; zo dacht ik daarover na vanwaar het zou kunnen komen dat ik in de oorzaak zou zijn, terwijl ik toch wist dat ik niet in het minst was geleid tot het boze door mijzelf, maar door de boze geesten, en tot het goede uit den Heer door de engelen, en zulks tot in de allerkleinste dingen, zodat er niet ook maar een allerkleinste bestaat, of ik werd daarin geleid, zulks uit dagelijkse en veelvuldige ondervinding, en zulks des te meer – voordat dit was geschied – dat verscheidene gezelschappen, bestaande uit 30, 50, 100, 200 geesten, mij gezegd hadden, dat zij het waren die aldus dachten, wilden, deden, invloeden; en zulks rondom mij, het ene gezelschap na het andere; behalve nog, dat ook de ergste geesten aanwezig waren met een boel praats, en over wie er gezegd werd dat er nooit erger geesten kunnen bestaan; voorts dat engelen doorheen geesten zeiden, dat zij genen niet hadden kunnen weerstaan of mij aandrijven om iets anders te doen; en omdat zodanig het evenwicht is, en ieder in evenwicht wordt gehouden, zodat de balans niet doorslaat. Toen ik over zulke dingen nadacht, en nochtans op mij de oorzaak van het boze werd afgeleid, hetgeen mij ongelukkig stemde, werd het gegeven te denken, waarvandaan dit wel kon wezen; of het misschien daarvandaan kwam dat ik zodanig was geweest vanwege mijn vroeger geleid leven, zodat het niet anders kon geschieden; of dat het was vooruitgezien, en zo als het ware voorbeschikt, en ik ondertussen was geleid, zoals alle mensen en geesten plegen geleid te worden door verkwikkelijkheden, door hoop op gelukzaligheid, en zulks lang achtereen, zoals in het andere leven geschiedt, en het nochtans was vooruitgezien dat zij rampzalig worden. Tenslotte werd het mij gegeven te zien, dat de Heer alles ten goede buigt, maar dat de wereld der geesten dermate boos is, dat alles ten kwade wordt verkeerd, en al erger en erger wordt, zodat het evenwicht als het ware naar hun zijde overhelt; en daar de wereld der geesten zodanig is, kan het wel niet anders gebeuren dan dat de mens erger wordt, door de invloeiende wereld der geesten; hoe erger de wereld der geesten wordt, des te minder vermag het uit den Heer invloeiende goede, en des te minder kan de mens tot het goede gebogen worden. De wereld der geesten gedraagt zich in het geheel, zoals iedere geest en mens in het deel; hoe erger het beiderzijds wordt, des te minder goede wordt er opgenomen, en des te minder kan het boze ten goede worden gebogen; de wereld der geesten is zoals een opnemend gemeen vat; geest en mens is zoals een bijzonder vat.

4286. Deze dingen werden aan de geesten gezegd, en verder nog dat het is het regerende boze zelf, hetwelk zulks doet, waarvan een ieder een deel is; het werd ook afgeleid op allen rondom mij, uitbeeldenderwijs, maar omdat

zij, geesten zijnde, niet anders konden dan onder dat representatieve boze vallen, werd het derhalve opgeheven: gezegd werd ook, dat het regerende boze zelf eigenlijk de duivel is, vandaar de wereld der boze geesten geheel en al, en vandaar iedere believelijke boze geest. 1749, 28 Mei. De geesten zeiden, dat het eendere ook aan hen geschiedt; omdat het zo is, dat er uit de ganse boze wereld der geesten invloed is, zij dus niet in de schuld zijn; en dat de mensen, omdat alle dingen invloeden, ook niet in de schuld zijn; en dat zo ook de dingen zich eender gedragen als bij mij; maar het werd gegeven te antwoorden, dat zij, als zij geloven en erkennen dat het er zo mede gesteld is, dat zij niet vanuit zich of uit het eigene handelen, alsdan algeheel schuldloos en vrij zouden zijn; maar dat zij als zij niet erkennen en geloven, dat het er zo mede gesteld is, maar dat zij vanuit zichzelf handelen, en vanuit het eigene, alsdan in de schuld zijn; en dat het dan niet anders kan dan dat het boze hun wordt toegeëigend: alleen maar weten is niet erkennen, en dus zeggen en willen, om schuldeloos te zijn, en niet erkennende, is bij hen van nul en gener waarde; doch als zij erkennen en geloven, dat zij dan worden gescheiden van de boze geesten, en tot de goede geesten komen, en zo worden geregeerd door het goede, dat is, uit den Heer.

Hoe talloze gezelschappen samenspannen tot één beginsel van het valse, aldus hoeveel er gelegen is in één idee, en dat de denking een beeld van den mens is.

4287. Het werd klaarblijkend doorvat, en daarover werd met de geesten gesproken, en het werd erkend, dat één enkele idee van het valse ontelbare gezelschappen heeft die daarmee samenspannen, maar allemaal op verschillende wijze; sommige rechtstreeks, andere scheef opzij, sommige om een doel van het boze, sommige om een doel van het goede, sommige vanuit boosaardigheid, sommige met een goede bedoeling, sommige uit onwetendheid – zodat het er wel heel ontelbaar vele zijn die één enkele idee van het valse samenstellen; bijvoorbeeld hij die het geloof essentieel boven de naastenliefde maakt, of zij die verdienste stellen in vroomheid, of anderszins: sommigen met een eenvoudig hart, sommigen met een boos hart; de mening waarin een mens is, of zijn opgevat levensbeginsel, is gelijk een kern zolang hij daarin is, waarvanuit de andere dingen zijn zoals verschillend geschakeerde stralen en de idee vervaardigen: dit is mij naar het leven getoond; ik sprak met hen die in een zodanige idee waren geweest, met anderen die meer in

een andere idee waren geweest, vooraan een weinig naar rechts, boven aan den rug, allen vanuit een ander doel, maar nochtans samenspannend; daaruit blijkt, hoe schadelijk het is, wanneer mens en geest in het valse is:

4288. Iedere idee is een beeld van den mens; zij is een beeld van zodanig gezelschap in het gemeen, en wel de een anders dan de ander, de een een beeld van dit gezelschap, de ander een beeld van dat gezelschap, en aldus een beeld van allen met een verscheidenheid volgens den staat; hoezeer ook de staat wordt gevarieerd, is zij nochtans een beeld van het gemene gezelschap, zijnde in zulk een mening. Zij die in de idee van het ware zijn, hebben eender samenstemmende engellijke gezelschappen. 1749, 29 Mei.

Over des Heren voorzienigheid in de allerafzonderlijkste dingen.

4289. Er was iemand die zich daarin had bevestigd dat niets is der voorzienigheid, maar dat alle dingen voortvloeien uit des menschen denking en voorzichtigheid, voorts uit de fortuin, waarvan hij niet wist wat het was; hij was onder de boze subtiele geesten, omdat hij meer had toegegeven aan denking dan aan gesprek en conversatie; hij haalde alle dingen die hij doorvatte in het andere leven naar zich toe, ten einde zichzelf te bevoorstellen, en aldus vanuit zich begunstigd te kunnen worden; toen hij vanuit aldus opgevatte schandelijke kunstgrepen tegen de goeden optrad, in zijn subtiele natuur, sprak ik met hem; hij zeide dat hij in zijn eigen hemel was, wanneer hij zo bezig was, en dat er geen andere hemel kan bestaan, en dat hij dien voor zichzelf maakte. Het werd hem gezegd, dat dit de hel was, en dat zulk heilrijke werd verkeerd in een afgrijselijke hel, wat hem ook werd getoond: hij werd immers gemaakt zoals hij worden zou, en hij gruwde van zichzelf, zeggende zo iets niet geloofd te hebben; hem werd de oorzaak gezegd, namelijk dat hij zich had bevestigd in die beginselen; door goede geesten werd gezegd, dat hij erger was dan de overigen, door den subtiele invloed tegen het goede en het ware.

4290. Daarna werd hij teruggebracht tot den staat zijner kindsheid, en het werd getoond hoedanig hij toen geweest was, en dit voor de engelen; en het werd aangetoond, dat hij geenszins anders had kunnen worden dan hij als kind geweest was; en eveneens werd getoond, dat de afzonderlijke daden zijns levens door den Heer zo geleid waren geweest, dat hij zich niet in de allerergste hel had gestort, waarop hij zou zijn toegerend als des Heren aanhoudende voorzienigheid maar voor een allerkleinst moment had gestokt. Wanneer het

door den Heer wordt getoond, kunnen de engelen, bijna in een oogwenk, alle daden des levens van een ieder overzien, zowel vanuit hem als klein kind, als in hem op volwassen leeftijd; vandaar werd eveneens te weten gegeven dat des Heren Voorzienigheid is in de afzonderlijkste dingen. 1749, 2 Juni.

4291. Daarnaar gevraagd of hij ooit had gedacht over een ander leven, zeide hij, daarin niet geloofd te hebben, en dat hij het geheel en al had verworpen, deswege omdat hij veel dingen had gezien die maar verwarring stichtten, zoals dat de gerechte had te lijden, en de goddeloze triomfeerde, en zulke dingen meer; voorts dat de bozen ook best een gezegend leven hebben; en dat hij derhalve algeheel zou sterven met het lichaam; en dat hij grotelijks verbaasd was te bemerken dat hij nu toch leefde.

Over de habitakels en de paradijsse dingen.

4292. De engelen hebben hun eigen habitakels, waar zij zijn, en die zijn prachtig; ik ben daar geweest, en heb ze ettelijke malen gezien, en was in één bewondering; zij zijn voor hen zo klaarlijkend en aanschouwelijk, dat er niet iets kan bestaan dat meer klaarlijkend en meer aanschouwelijk is: de habitakels die hier op aarde zijn, of die der mensen, zijn nauwelijks iets naar verhouding; de engelen noemen die welke op den aardbol zijn, dood, niet werkelijk, maar de hunne waar, als het ware levend en werkelijk, want zij genieten dezelve met elken zin: de architectuur is zodanig, dat de kunst zelf daarvandaan is, zodat zij niet kan worden beschreven, met veel verscheidenheid.

4293. Evenals andere mensen was ik daarover verwonderd, dat er zulke dingen in de andere wereld bestaan, want het druist in tegen onze opvatting van het leven der geesten, voorts vanwaar die habitakels waren; maar de oorzaak is deze, dat de Heer aan hen verschijnt als Zon; daarvandaan is hun schijnsel en licht [*lumen et lux*] hetwelk vele malen het licht der zon op aarde overtreft; en omdat zij licht hebben, hebben zij ook schakering van licht, welke kleuren vertoont; licht zonder schakering is onbestaanbaar, want dat is voor hen schaduw; vandaar hebben zij dermate blinkende en schitterende kleuren, welke mij heel vaak zijn verschenen, dat zij niet beschreven kunnen worden; in het andere leven is alles wat daar is, niet als sommigen menen leeg en ijl, maar is het substantiële zelf, zijnde de oorsprong van alle substantiële dingen in de natuur; daar is het substantiële levend, of een allerzuiverste aether; dit wordt uit den Heer geformeerd in zulke dingen, welke zó wonderbaarlijk zijn, dat zij nauwelijks beschreven kunnen worden; het is genoeg dat ik het gezien

heb, en zulks meermalen; daar ben ik geweest; gesproken heb ik met hen; zij zeiden dat die dingen werkelijk zijn, niet de habitakels die bewoond worden op den aardbol, welke naar verhouding dood zijn, en die zij versmaden: 1749, 2 Juni.

Over de wetenschappelijkheden en de leerstelligheden, dat zij niets zijn, tenzij de mens aldus wordt.

4294. Ik ben voortgeleid door de verblijven [*mansiones*] van den hemel der geesten, waarvandaan ik eveneens hen heb doorvat die in den innerlijken hemel zijn, met wie ik eveneens heb gesproken; het was ter rechterzijde, waar een staat van rust heerst; de rust was zodanig als niet beschreven kan worden; ik sprak met hen in hun verblijven; toen verschenen geesten boven mij, sommigen in een soort van hangend lichtende, waar de woningen [*habitationes*] der oudsten waren: ik sprak met geesten en engelen, maar zo vaak als ik enig leerstellige of wetenschappelijke aanvoerde, wilden zij het niet toelaten, zeggende dat zulke dingen niet nodig waren (die verstoorden maar de rust), omdat zij in dezelve waren, en omdat zij daarin waren, kenden zij dergelijke dingen; vandaar en vanuit andere dingen leerde ik, dat zij die in den hemel zijn, leerstellige dingen niet toelaten, tenzij om het nut; en dat de leerstellige dingen voor niets anders zijn dan dat de mens zodanig worde, van dienst zijnde voor de mensen op aarde, en voor de zielen die pas uit de wereld komen: zij beseften terdege, of ik in dergelijke dingen iets van verdienste of van eer stelde, en hun doorvatting was zo accuraat of er iets van dien aard in mij schuilde, dat het niet kan worden beschreven; het werd eveneens te weten gegeven, hoedanig de ideeën der engellijke geesten zijn, welke universeel zijn, waarnaar de geesten in het algemeen [*in genere*] worden onderscheiden; ook deze kunnen niet worden beschreven. 1749, 3 Juni.

Hoe het gesteld is met de representatieven in den hemel, en de overeenstemmingen, ten voorbeeld de wetenschap en het eten.

4295. Ik dacht, op straat gaande, over eten, of wat ik zou gaan eten, en dit enigen tijd lang; ik doorvatte dat de engelen over niets dergelijks dachten, maar over erkennenissen en wetenschap; en dat vandaar in mijn dekking, samen met hen in de wereld der geesten, de dekking opkwam over eten; en

ik sprak met hen, en werd ingelicht dat het zo was: aldus dat het gesprek over erkentissen valt bij den mens in de dingen die hij eet; en dat de oorzaak van zulk een overeenstemming deze is, dat de erkentissen geestelijke spijzen zijn, en vandaar hun leven wordt gevoed; in de overige dingen bestaan evenzo overeenstemmingen, welke de mens nooit kan kennen [*nosse*] tenzij hij is ingelicht: en deze zijn er zo vele, dat de geslachten en soorten niet kunnen worden opgesomd; de invloed des hemels is zodanig, als mij door meerdere andere dingen is gegeven te weten [*scire*]. 1749, 4 Juni.

4296. Zo ook wanneer over verstandelijke dingen wordt gesproken, en de mens voor object heeft paarden; dan spreekt hij over paarden, want deze stemmen daarmede overeen: aldus stemmen zeer vele, ja talloze dingen overeen met de geestelijke dingen; vanuit deze dingen kan geconcludeerd worden, dat zij die in den hemel zijn nauwelijks over iets anders spreken en denken dan over den Heer, Zijn Rijk, de naastenliefde en het geloof, en over de dingen die van dichterbij of van verderaf daartoe behoren; en deze dingen worden aldus gevariëerd in de wereld der geesten, en zo bij den mens in diens denking volgens de uitwendige objecten van gezicht en gehoor, of de inwendige objecten van het geheugen. Ik zag paarden, en de geesten zeiden, dat er terstond bij hen iets zou opkomen over verstandelijke dingen. 1749, 4 Juni.

Over kindertjes in den hemel.

4297. Kindertjes worden opgevoed en groeien in den hemel; zij worden opgevoed door erkentissen, vanuit den Heer door engelen; en naarmate zij groeien in erkentissen, verschijnen zij aan zichzelf volwassener; naarmate de erkenenis toeneemt, neemt hun animus en gemoed toe; daarvandaan schijnen zij zichzelf volwassen toe en worden zoals de engelen; het werd mij gezegd dat het zo daarmede is gesteld: dat het verstand en het oordeel maakt dat een kind zo kan verschijnen als jongeling en man, zowel aan zichzelf als aan anderen, kan uit ondervinding vaststaan: het werd gezegd door de engelen. 1749, 4 Juni.

Over de straf dergenen die kleine kinderen willen schenden, en wie het zijn.

4298. Sirenen en verscheidene anderen rondom mij trachtten kleine kinderen te schenden die tot mij en anderen gezonden waren, maar zij werden gestraft door rondrijving en ronddraaiing, die allen in een kring, zodat zij verward raakten, en totaal niet wisten waar zij zich bevonden, en om zo te zeggen hun animus kwijt waren; de ronddraaiing was wonderbaarlijk; iemand kwam tot mij terug, en zeide, dat zulk een staat nooit beschreven zou kunnen worden; deze straf ging rondom voort: de bestraffers waren degenen die zich in het leven des lichaams van binnen, of met de denking en achterbakse beoefening daarop hadden toegelegd, anderen te verderven; het werd gezegd, dat dezen zulk een straf konden uitvoeren, geen anderen, omdat die straf uitzonderlijk was; zij waren als het ware waanzinnig; de ronddraaiing der denkingen was zodanig, welke werd vergemeenschap aan de manlijke en vrouwelijke geesten die gestraft werden. 1749, 5 Juni.

Over de hoop.

4299. Het werd met vele dingen getoond, dat het leven der boze geesten bestaat in begeerten, en voor zoveel zij van de begeerten worden verwijderd, voor evenzoveel worden zij van hun eigen leven verwijderd; en daarom ook wordt het hun, opdat zij leven en tot enig nut voorbereid mogen worden, gegeven om somtijds in hun begeerten te vertoeven, ja zelfs in de hoop van het boze te doen; zolang er de hoop is van het boze te doen, en dat zij alle dingen kunnen doen, evenzolang worden zij in hun leven gehouden; dit werd getoond bij geesten aan wie het tegendeel van hoop werd ingeworpen, namelijk dat zij niet konden verwerkelijken wat zij dachten; zij werden in die denking gehouden, en toen schenen zij terug te treden, omdat zij niet in hun eigen leven waren, omdat zij niet in de hoop waren; voor zoveel als de hoop wordt verminderd, voor evenzoveel treden zij terug; daaruit stond vast, dat de hoop de voortzetting der begeerte is: 1749, 6 Juni.

Dat sommige geesten menen den mens te zijn, met veel verschil van anderen.

4300. Er was ettelijke malen een geest bij mij die helemaal meende een mens te zijn, zodat hij niet beter wist of hij was ik; hij werd af en toe van mij gescheiden, en het werd hem getoond dat hij een afgescheiden geest was, maar toch wilde hij dat niet geloven; hij stond hardnekkig erop dat hij ik was; en hij vloemde dermate in, dat ik somtijds nauwelijks wist wat daarmede aan te vangen; en zulks ettelijke malen; hij werd op verschillende manieren gestraft, en ging voor een poos heen, en kwam terug, en gedroeg zich daarna net eender; het werd hem aangetoond, maar hij wilde het niet geloven; getoond werd ook dat hij een zekere grijsaard was geweest, aldus in het leven des lichaams door fantasieën bevangen dat hij gemeend had deze of die persoon te zijn;

4301. andere geesten eveneens menen mensen te zijn, zoals bij mij meermalen, maar met veel verschil; aan hen is dit ingegeven om aan den mens dienstbaar te zijn; maar wanneer hun een bespiegeling wordt gegeven, weten zij dat zij geesten zijn, hetgeen met zeer veel dingen werd getoond, en waarover zij met mij spraken.

4302. Maar dezulken, waarover eerder, zijn totaal anders; aldus overreden zij zichzelf door en door; en daarom kunnen dezulken niet bij den mens zijn, want zo zouden zij hem obsederen, want zij usurperen en obsederen alle dingen met een hardnekkige opinie dat zij het zelf zijn, en kunnen nauwelijks daarvan worden gescheiden. 1749, 7 Juni.

Over paleizen in het andere leven.

4303. Een zekere geest twijfelde daaraan, of er in het andere leven paleizen bestaan, waarin de rechtschapenen zouden wonen; en daarom werd het hem naar het leven getoond; en hij ging daar binnen, en hij zag alle dingen; en hij zeide dat het daarmede geheel en al zo gesteld was; en dat hij met elken zin doorvatte dat het zo is; eerder was hem gezegd, dat de gebouwen die in de wereld zijn, en die voor enig worden gehouden, naar verhouding minderwaardig waren; en dat als iemand goed is, hij met verscheidenheid in paleizen kan wonen, welke in pracht en harmonie voor elken zin alle architectonische kunst in de wereld te boven gaan; en ik weet dat het waar is, omdat ik het vaak heb gezien. 1749, 7 Juni.

Over de voortschrijding der sirenen.

4304. Bij mijn ontwaken waren er sirenen rondom mij; zij vloeiden aan den wil in, wat mij verwonderde, vanuit een zekere oorzaak, namelijk dat sommigen meenden dat des Heren invloed niets anders was dan dat deze beslag op hen legde, en regeerde; maar hun werd getoond hoe groot het verschil is; toen dit geschied was, kwamen de sirenen volume-gewijs [*volumatim*] aanzetten tot anderen, en vloeiden in; toen werd het gegeven hun invloed op te merken, om anderen te onderjukkan en te overheersen; ondertussen sprak ik met hen en met anderen over hen en hun hoedanigheid; waar zij ook maar kwamen, boezemden zij zich aan alle mogelijke aandoeningen in, huichelende net zo te zijn, en zo hen inpalmende om opgenomen te worden; maar zo vorderingen makende van de ene plaats naar de andere, hadden zij veel weg van insecten die heel verguld van buiten verschijnen, maar in latrines vertoeven, aldus smerig van binnen, op niets anders gespist dan om te heersen, en hetzij terecht of ten onrechte, vooral door veinzing van het eerzame bij de goeden, beslag leggende op de zielen, welke zij, wanneer zij die beet hadden, leiden waarheen zij maar willen, zo in oneerbare en smerige dingen. 1749, 8 Juni.

Over hen die menen dat alle dingen maar fantasieën zijn.

4305. Er was iemand die wel leek meel te malen, en met enige kleine spiegelgjes terzijde; ik was verwonderd wat dat kon zijn; ik vermoedde dat het er een van de magiërs was; daarna zag ik zekere dingen voortgebracht vanuit fantasie, dingen van lucht; hij kwam daarna tot mij, en zeide dat hij degene was die maalde, en dat hij zulke ideeën had, dat alle en de afzonderlijke dingen slechts fantasieën zijn, aldus niets reëls; vandaar was hij zodanig geworden. 1749, 8 Juni.

Over de sirenen.

4306. Ik doorvatte en voelde, dat de sirenen met hun magische kunstgrepen kunnen doordringen tot aan de eerste plaats der onschuld toe, waar de verzorgsters der kleine kinderen zijn; vandaar werd ik daarheen voortgeleid doorheen ettelijke verblijven onderweg, en sirenen met mij aan het hoofd, die zodanig waren dat zij daarheen gekeerd konden worden, voortdurend

denkende hoe zij de ene of andere magische truc zouden kunnen aanleren om uit te voeren waarheen zij ook maar kwamen: vandaar werd het opgemerkt hoe gevaarlijk dezulken zijn: 1749, 11 Juni.

4307. De sirenen kunnen niet beschreven worden naar de hoeveelheid der kunstgrepen die zij in het andere leven aangrijpen; al wat zij maar zien en horen, grijpen zij aan ten einde magische dingen uit te oefenen, en te overheersen; en ook houden zij met het geheugen vast; zij treden op, zij beraadslagen, weten in een oogwenk dingen ten nutte te maken; de geesten verwonderen zich daarover hoe zulke wezens ooit kunnen bestaan; zij zijn boosaardig in den ergsten graad, zonder enig geweten, allerontuchtigst, zij weten gezelschappen te vinden, draaien er omheen, vorsen ze uit, doen zo elk afzonderlijk op hun eigen manieren aan, treden in de aandoeningen binnen; en daarom worden zij vaak gekastijd en afgestraft; dan laten zij af, maar keren toch terug; weken achtereen waren zij bij mij, en maakten het mij erg lastig.

Waarom straffen, en dat geesten worden gehouden in lichamelijke dingen.

4308. Ik was somtijds verwonderd, dat zielen en geesten worden gestraft, en somtijds zwaar, terwijl zij toch vrij goed spreken, wanneer zij gehouden worden in den laatsten staat, namelijk in dien waarin de uitwendige banden regeren, en wanneer zij gehouden worden in den staat waarin zij geweest waren toen zij predikten en anderen hadden overreed; wanneer zij in dien staat worden gehouden, weten en belijden zij zulke dingen die leerstellingen zijn, ook ware dingen des geloofs; en nochtans worden zij gestraft; maar de oorzaak is deze, dat hun innerlijke dingen niet overeenstemmen; wanneer zij in de uitwendige dingen zijn, menen zij rechtschapen te zijn, doch zodra die uitwendige dingen, namelijk de banden, en de persuasieve dingen van spraak en wetenschap, worden afgenomen, dan komen terstond de innerlijke dingen tevoorschijn, die daartegen indruisen; en daarom worden zij dan gestraft; het werd ook gegeven de oorzaak te weten, namelijk dat dit uitwendige niets is; de meeste geesten brengen zich over in een subtielere sfeer, zoals de sirenen, krachtens hun kunst, en anderen eveneens; en wanneer zij daar komen, zijn het de innerlijke dingen die werken; als een ziel of geest niet eerder, voordat hij daarheen komt, is verbeterd, wordt zijn boze dan voortgezet, en is er een langere tijd nodig vooraleer hij verbeterd wordt; en daarom is het den geesten die verwoest worden, niet toegestaan in die andere sfeer te komen vooraleer

zij verwoest zijn, ofwel door straffen verbeterd zijn. In die sfeer zijn de meeste helse geesten. 1749, 17 Juni.

Over de veinzing, of over hen die anders spreken dan zij denken.

4309. Het werd mij getoond hoedanig degenen verschijnen die anders spreken dan zij denken, of zij die goede en ware dingen des geloofs predikten, en toch niet zodanig waren geweest, zodat zij anders dachten; een zodanige geest werd wat hoger opgetild, en rondomgedraaid, en toen verschenen pijlen rondom die op hem gericht waren, waaruit vaststond dat hij zodanig was, want pijlen verschijnen ook neer te vallen op het hoofd van hen die anders spreken dan zij denken, eigenlijk op hen die door iemand te vleien aldus spreken, 1749, 17 Juni.

4310. Iemand was verwonderd, zeggende, dat hij zo goed spreekt met anderen, namelijk over het geloof, en dan zo zwaar werd gestraft; maar hem werd geantwoord door goede geesten, dat er in het andere leven in het geheel niet wordt gelet op dat wat iemand spreekt, maar op dat wat hij denkt; in het andere leven is het de denking waarop wordt gelet; zodat er een verschil is tussen het leven in de wereld, en het leven na den dood; dat daarginds de spraak van gewicht is, hier echter de denking; er is hier bij de geesten een gedachte-spraak die wordt doorvat, en die degenen aandoet die aanwezig zijn, en des te meer wanneer beginselen van het valse zulk een sfeer met zich hebben, zodat zij de andere verhinderen vrijelijk over de goede en ware dingen te denken: 1749, 17 Juni.

Over niet-onderrichte aandoeningen, en over niet-onderrichte verstandelijke dingen.

4311. Er zijn in het andere leven geesten, die worden aangedaan door goede en heilige dingen, en niet een onderscheid-makend verstand hebben; als het slechts een goede is, letten zij niet waarvandaan het is, noch op enige omstandigheden; het zijn dezulken die zich niet laten verlichten, en zo over geen oordeel beschikken; zij worden door de arglistigen en de sirenen, en de huichelaars, die het goede, het ware, en het heilige kunnen veinzen, naar hun kant overgehaald, en zo begunstigen genen hen. Sommigen van genen zijn zodanig, dat zij zich laten inlichten, weliswaar langzaam; zij voegen somtijds

macht toe aan de listigen. Daaruit kon vaststaan, wat aandoening zonder verstand is, namelijk dat als de mens niet ten aanzien van het verstandelijke deel zou worden onderricht, ook al verheugt hij zich in een natuurlijke goedheid, of is hij van kindsbeen af begiftigd met goedheid, die aandoening blind is, en hij gemakkelijk wordt verleid.

4312. Ook zijn sommigen verstandelijk zodanig dat zij het een of ander als ware aangrijpen, hetwelk in het gemeen wel waar is, en zonder toepassing op de omstandigheden daaraan vastkleven, zoals bijvoorbeeld degenen die willen dat de goeden in verzoeking worden geleid deswege opdat zij beter worden, en vanuit dat beginsel verzoeking en begunstigen; anderen weer anders; dezen worden eveneens door de sirenen en de arglistigen te pakken genomen en geleid, omdat zij niet over verstand beschikken: 1749, 18 Juni. Dezen op hun beurt, evenals de vorigen, worden niet bewogen door naastenliefde en onschuld, slechts door beginselen.

Over het geheugen der geesten.

4313. Ik hoorde een zekeren geest die met een ander sprak; beiden had ik gekend in het leven des lichaams; hij beschreef den genius van den ander, hoedanig die geweest was, en hoedanige opinie hij over hem had gehad; voorts haalde hij den brief aan dien gene geschreven had, en meer dingen in een reeks; de ander erkende het, en zweeg; daaruit kon klaarblijkend vaststaan, dat geesten een geheugen van bijzonderheden hebben, maar dat het niet geoorloofd is die dingen daaruit op te halen, tenzij wanneer het door den Heer wordt toegelaten. 1749, 25 Juni. Hij zeide daarna dat hij nog meerdere bijzonderheden kende, en zo te berde wilde brengen, maar dit werd hem niet toegestaan.

Over den staat van vrees.

4314. Er was een geest die kindertjes, die gezien werden, wilde verschrikken; hij was verscholen bij mij, aan de lagere ruggestreek, maar hij werd geopenbaard door een mes, dat hij gaf in de hand van een ander, die het terugwierp en hetwelk zo naar hem terugviel; deze was toen geopenbaard; hij verdeemoedigde zich met de vurigste smeekbeden, want hij was zodanig, dat hij goed wilde zijn in het andere leven, met nederige woorden, zo dat

de geesten nauwelijks anders konden weten dan dat hij zo was; gesproken werd toen over den staat van vrees, namelijk dat dezulken wel zodanig zijn, wanneer zij in een staat van vrees zijn, zodat niet anders geweten wordt dan dat zij goed zijn, of dat zij goed kunnen worden; deze geest wilde zijn smeekbeden tot den Heer richten; ook zeide hij te willen vertoeven in de laagste hel, en dat hij wist dat hij zodanig was; maar al die dingen uit vrees; hij werd onderzocht door de engelen, en zij zeiden dat hij hels was, weswege hij ook daarheen werd geworpen. 1749, 25 Juni.

Over toneelspelers in het andere leven.

4315. Ik sprak met toneelspelers in het andere leven; zij zijn zodanig, dat zij zich met alle dingen kunnen vereenzelvigen, of die aangrijpen en representeren, en wel zo handig, dat het nauwelijks van wie en wat ook verschilt; en daarom zijn zij aan gezelschappen van dienst als middelen om representatieven te vertonen naar alle gelijkenis; zij waren niet boos, en konden niet tot toorn worden aangezet; wanneer tegen hen wordt uitgevaren (*än dat sä*, in het zweeds), doen zij of zij er niets van merken, maar daarna spreken zij erover; zij kunnennaar beide kanten geleid worden, door de bozen en de goeden; zij hebben betrekking op de tanden, hetgeen eveneens werd getoond; zij vertoonden zich als gekwetste tanden die pijn deden; hoewel zij tamelijk goed spreken, hebben zij nochtans niet veel eigen leven. 1749, 27 Juni.

Over de spraak.

4316. Er was een boze geest, die, wanneer hij iets goeds zeide, het niet anders dan zó zachtjes kon uitbrengen, dat het nauwelijks op spreken leek; de oorzaak werd mij gezegd, namelijk dat hij over het goede dacht, en zeide goed te willen zijn; maar omdat hij niet zodanig was, kon hij dat niet uitzeggen; wanneer men over de ene of andere zaak denkt die niet strookt met de eigen natuur, dan kan men dat niet uitspreken; als men het uitspreekt, wordt het terstond gehoord alsof men afwezig is, of heel ver weg; en de engelen doorvatten hoe ver weg; en daarom is de spraak er een van den animus en de natuur; doch als zij niet denken, dan kunnen zij hardop spreken, wat dan niet is vanuit het hart of de natuur, maar alleen van den mond. 1749, 1 Juli.

Over den hartklop.

4317. Het werd gegeven de pulsatie van het hart des hemels te voelen in het gemeen; die was groot, enigszins langzamer dan de mijne, met een vrij diepen toon; en het werd mij gezegd dat ik toen was in de pulsatie van het hart des hemels; ik doorvatte toen dat ik onder kindertjes was; dit was in het midden van de borst; daarna werd het gegeven de pulsatie te voelen van het hart des hemels der engellijke geesten, welke was vooraan boven den navel; de trillingen waren sneller, 1749, 2 Juli.

Dat de vermogens ook van de boze geesten uitnemender zijn.

4318. Ik sprak met geesten, omdat er gezegd was dat zij waanzinniger zijn dan mensen, en nochtans beweerd werd dat zij uitnemender vermogens hebben dan de mensen; en het werd gezegd, dat het is omdat zij des te meer ijlen [*insaniant*] dan de mensen, en des te meer arglistig en boosaardig kunnen zijn, in de verhouding zoals een geest uitmunt boven een mens; en het werd bevestigd door voorbeelden; voorts hiermede, dat zij terstond des mensen denking doorvatten, en die terstond verdraaien, hetgeen van een uitnemender vermogen getuigt; voorts dat hun spraak de cogitatieve spraak der mensen is, hoewel boosaardig; en dat zij zodanig zijn als zij geweest waren in de denking, en nog veel scherper; maar omdat de mens wordt geregeerd door uitwendige banden, komt zijn denking niet uit, en kan hij niet zo ijlen; en daarom zijn de boze geesten om zo te zeggen uitnemender waanzinnigheden. 1749, 2 Juli.

Over den invloed.

4319. Er is dit wonderbaarlijke van den invloed, dat sommige geesten die invloeien, verder weg verschijnen, en andere geesten dan spreken, zowel meer verwijderd als dichterbij; en ik ben met hen in gezelschap geweest, meer nabij of verder weg; en het werd opgemerkt, dat zulks is volgens de aandoeningen bij den mens, welke diens leven uitmaken; hoe meer van leven, des te meer nabij; hoe minder van leven, des te verderaf; en hoe dichter nabij de geesten, des te meer worden zij den mens toegeëigend, en maken zij diens leven; en hoe verder weg, des te minder: voor hen die in het geloof in den Heer zijn, en in de naastenliefde, beschikt de Heer het zo, dat de geesten naderbij of verderaf zijn

volgens Zijn welbehagen, en aldus wordt een nieuw leven bewerkstelligd. De dingen die verderaf zijn, kleven niet aan, maar worden gemakkelijk geslaakt; doch de dingen die naderbij zijn, niet zo. 1749, 3 Juli.

Over een zeker geslacht van overredingen en van veinzing.

4320. Er was een geest, mij bekend in het leven des lichaams, die werd overreed dat hij zichzelf kon verwijderen; hij zeide het te willen, met veel overtuiging; en hij scheen te zwoegen om zich te verwijderen, en met een zeker soort van strijd, maar nochtans werd hij door anderen verwijderd, en de bende van onreine geesten, onreiner dan de rest, nam toe; ten slotte, toen hij zich in het goede wilde begeven, of in een gezelschap van goede engelen, werd hij ontdekt daaraan, dat hij bijna helemaal harig verscheen; en daarna werd hij heengeworpen, want hij kon niet leven in die sfeer; het werd toen opengedekt dat hij zodanig was, dat zijn verstandelijke deel wilde, maar niet het willijke; ja zelfs dermate, dat het verstandelijke deel als het ware werd overreed, maar niet het willijke deel; wat aldus was aangewend uit het leven des lichaams, namelijk iets anders te zeggen dan te willen, en zulks met plechtige betuiging, zodat zijn verstandelijke bijkans een soort van willijke overreding aannam; die geesten worden in het andere leven ellendig getraceerd, want het is daar niet geoorloofd te veinzen, maar iedereen denkt zoals hij wil, en doet zoals hij denkt: 1749, 7 Juli.

Over Paulus.

4321. Geruimen tijd was hij vooraan, een weinig naar rechts, en het werd hem getoond dat hij gezegendheid zou kunnen hebben, maar voortdurend als de gelegenheid werd gegeven, sprak hij tegen de waarheden des geloofs in; tenslotte werd een zekere geest op een hogere plaats ontdekt, die zeide hem geleid te hebben. Hij sprak met nogal veel zelfvertrouwen, zoals hij die hem regeerde en alle dingen die hij had regeerde, zich als het ware tot god verklarende, en een sfeer uitademend alsof hij de Heer was; maar hij was een zekere duivel, die van zichzelf meende de duivel te zijn geweest, die Adam en Eva verleidde, volgens de gemene opinie: hij werd in de hel gezonden, in krochten, waar hij rondzwerft tot onder mijn voeten; en daar sprak hij; ten slotte klom hij in een wolk gesluierd, omhoog, wat echter zijn fantasie was;

het werd mij toen gegeven Paulus met hem te horen spreken, zeggende zijn genoot te willen zijn, en samen te gaan, en zichzelf tot goden te maken; en daarom, geassocieerd zijnde, gingen zij naar voren een vrij langen afstand, en wilden de geesten daar bedriegen; maar zij werden verworpen waar zij maar kwamen; ook toen ik sliep en bestookt werd door echtbrekers, en die twee bemerkten dat ik bestookt werd, schoten die twee den echtbrekers te hulp, en hielden mij hardnekkig vast in zulk een schandelijke denking, dat ik mij er nauwelijks van kon ontdoen; de echtbrekers of echtbreeksters werden gestraft, door stukwrijving [*gnuggismus*, verlatijnst zweeds], zijnde hun geëigende straf, of door kneuzingen over en weer; en omdat die twee er ook bij waren, ondergingen zij dezelfde straf, hardhandig; vandaar werd het aan allen bekend, dat Paulus ook zo schandelijk is, en dat hij tot nu toe was vrijgesteld om zekere redenen: want de snoodaard ondergaat de straf voor zijn snootheden; hierover sprak ik met hem, en nu is hij onder zulke benden die maar rondzwerven, en bijna aan de plaats waar de woestijn is. 1749, 10 Juli.

Dat niemand goed wordt zonder middelen, of op wonderbaarlijke wijze.

4322. Met een zeker iemand (het was Paulus), sprak ik daarover dat niemand op wonderbaarlijke wijze goed kan worden; sommige geesten waren verwonderd dat zij niet onmiddellijk in den hemel konden worden opgenomen, en krachtens de almacht des Heren, in den staat gebracht om engelen te kunnen zijn. Geantwoord werd dat het boze niet het goede kan worden, noch kan iemand eerder daarheen komen, dan nadat het boze verstrooid of getemd is, en dat zulks niet kan geschieden tenzij door voorziene Goddelijke middelen, niet wonderbaarlijkerwijs; gezegd werd ook, dat als het boze werd afgenomen, er slechts heel weinig van leven terug zou blijven, en dit zou op wonderbaarlijke wijze moeten geschieden, zoals het ook kan geschieden in het andere leven door de verwijderingen van boze gezelschappen; omdat hij zo dacht, werden de gezelschappen verwijderd; en toen verscheen hij als een kindje spartelend met de handjes; en het werd gezegd dat hij niets wist, noch te spreken noch te denken, alleen maar de armpjes bewegen als een pas geboren baby: aldus zou het den bozen vergaan, als zij op wonderbaarlijke wijze goed zouden willen worden. 1749, 10 Juli.

Over den duivel zelf, vanuit het einddoel.

4323. Er was een zekere geest, die meende de duivel te zijn geweest die Adam en Eva had verleid, en met wie zich Paulus had geassocieerd; hij verscheen net als een andere geest; hij sprak niet boos, alsof hij een mens was, maar in het duister; ik was verwonderd dat hij zodanig was, omdat er geen haten, wraken, wreedheden, echtbreuken uit hem ontwaard werden, zoals uit anderen; maar ik werd onderricht, dat hij zich om zulke dingen niet bekommerde, maar alleen als einddoel had het goede en het ware te verdelgen, zodat hij niets anders beoogde; het zijn de einddoelen die den mens oordelen; en omdat dezen zodanig zijn, zijn zij de baarlijke duivels zelf, want zij verbergen hun bedoelingen diep, en handelen vanuit dat einddoel, en door onverschillig welke middelen, profane of heilige; 1749, 13 Juli.

Over het einddoel, en het leven der geesten daarvandaan; en over het geheugen.

4324. Het is den geesten niet vergund zodanig onderling te zijn als zij waren geweest in het lichaam in gezelschap, namelijk in uitwendige dingen, als bijvoorbeeld in geveinsde keurig nette uitwendige dingen; alle uitwendige dingen worden in het andere leven afgeschaft, voorts de daden zelf, goed of boos; zodat er niets optreedt uit uitwendige dingen, als in de wereld, maar uit de inwendige dingen, zodanig als van hun denking en aandoening zijn geweest, aldus uit het einddoel, en de liefde; aldus verkeren zij met elkander en spreken zij; somtijds worden zij teruggebracht in uitwendige dingen, maar voor heel kort; dan spreken en denken, handelen en willen zij anders, zoals vele predikers; maar terstond, wanneer de uitwendige dingen worden afgenomen, zijn zij niet langer te herkennen; dan zijn zij anderen, en blijken hun einddoelen en liefden; aldus worden alle uitwendige daden afgeschaft; sommigen zeggen in de uitwendige dingen dat zij niemand hebben gekwetst, eerzaam zijn geweest, hebben gepredikt, veel goede dingen gedaan voor de Kerk; doch wanneer de uitwendige dingen zijn opgeheven, komt het hoedanige van hun einddoel en het hoedanige van hun liefde uit; en er zijn sommigen die boos hebben gehandeld vanuit onwetendheid, met een goed doel; dezen zijn de beteren; en zo voort; vandaar wordt ook geen geheugen van bijzonderheden toegestaan. 1749, 14 Juli.

Dat er in het andere leven geen uitwendige dingen zijn zodanig als in het lichaam, maar inwendige dingen.

4325. Ik sprak met geesten over des mensen uitwendige dingen in het leven des lichaams, dat die alle betrekking hebben op het menselijk gezelschap, zoals op functies of ereposten, schatten, huizen, kleding, leeftocht voor zich en de hunnen, de faam deswege; dit zijn de einddoelen van het uitwendige leven in de wereld; doch in het andere leven denkt men niet over ereposten, schatten, huizen, kleding, leeftocht, en daarom zijn de uitwendige dingen voor de geesten niet nodig, voor hun fatsoen en aanzien, die geveinsd worden, en meer dingen; met het einddoel van zulke dingen moeten de uitwendige dingen ophouden, weshalve ook de mens van die uitwendige dingen wordt gescheiden wanneer hij in het andere leven komt, vooral omdat zij geveinsd zijn, en indruisen tegen de inwendige dingen; en hij wordt overgelaten aan de inwendige dingen zodanig als hij geweest is, en waarin zijn leven zelf moet hebben bestaan; geesten zijn echter wel eens verontwaardigd dat zij niet in uitwendige welvoegelijkheid mogen leven, waarin zij, toen zij daarin waren, eerzaam verschenen, maar in de innerlijke dingen boos waren; ook predikers, die zeiden te hebben gepredikt, onderricht, het goede gedaan, toen zij in uitwendige dingen waren; aldus spraken zij goed, zoals toen zij in de wereld waren, door de dingen toe te passen die des Woords zijn; maar terstond toen zij in hun inwendige dingen werden teruggelaten, waren zij duivelachtig, want toen kwamen daar hun doeleinden uit, namelijk van eigen eer, van schatten, van haten en boosaardigheden, en meer dingen; en het is wonderlijk dat zij dit niet weten wanneer zij in de uitwendige dingen zijn, want hun denking is daarin opgesloten, maar het komt uit wanneer de uitwendige dingen worden afgescheiden, 1749, 16 Juli.

Over de straffen.

4326. De straffen van heen- en weerkaatsing heb ik vaker gehoord dan ik mij kan herinneren, voor uren lang; zij waren een tijd lang onder den linkervoet neigend naar rechts; en wat wonderlijk is, allen die schuldig waren, werden ontdekt; zij die niet schuldig waren, en toch ontboden, hoewel in het midden van de straf zijnde, waren niet gekwetst door de straf; doch voor zoveel zij medeplichtigen waren geweest of in een eender vergrijp, voor evenzoveel worden zij gestraft, hetgeen ik weet uit toegestane ondervinding.

4327. Verder was er een zekere nieuwe straf door een soort van ronddraaiing van verscheidenen, aldus als het ware een verwarring van verscheidenen tegelijk; en zij noemden deze straf heel zwaar; die was voor de sirenen, en zij konden daaraan niet ontglippen, 1749, 19 Juli.

4328. De straffen geschieden aldus: hij die wordt gestraft, wordt door de genoten in een eendere begerigheid gehouden, voor zoveel als mogelijk is, en uitgevorst voor hoeveel bij daaraan vastkleeft, en voor hoeveel hij door de straf daarvan terugtreedt; ook wordt hij niet van de straf bevrijdt, voordat hij terugtreedt, en beter wordt; alnaar dit verschijnt, wordt de straf verminderd; dit wordt haarfijn uitgevorst; sommigen houden weerspanning vol, maar zij worden niet losgelaten voordat zij beter worden; de verscherping en de vermindering der straf is volgens de weerspanning en de hoedanigheid van den mens.

4329. Er zijn sommigen die in de wereld hoge waardigheid genoten, die zulke straffen ondergaan, en dat uitermate vaak, en zo tenslotte na meerdere teisteringen heel wat vrees en afschrik te pakken krijgen, en die daarna, wanneer de herinnering aan de straffen wordt teruggeroepen, ten slotte aflaten; dit bewerken de straffen; maar dit zijn uitwendige banden; de inwendige banden zijn die van het geweten, waardoor genen niet gemarteld kunnen worden, omdat zij geen geweten hebben. 1749, 19 Juli.

Over de heidense naties.

4330. Ik sprak met naties die heidenen [*Ethnici*] waren, en die nu wijs waren geworden, en die de innerlijke dingen der denking en andere dingen meer konden doorvatten, voller dan ooit de Christenen van dezen tijd; het verschil was bijna zoals tussen een mens en een geest; vanuit één enkele idee der denking wisten zij een ganse reeks, welke werd vervuld met dingen die de verkwikkelijkheid der wijsheid zijn; zij werden verlustigd door het Woord, deswege dat alle en de afzonderlijke dingen representatieven en significatieven waren, omdat hun wijze van denken zodanig was geweest voor hen toen zij leefden; de Christenen waren verwonderd, en geërgerd daarover; ik onderhield een gesprek met hen dat geheel en al zodanig was: zij verschenen vooraan op een afstand; sommigen waren ook dicht bij mij, en vanuit hun sfeer werd een verkwikkelijkheid doorvat daaromtrent dat iets dergelijks is in het Woord, namelijk het significatieve of aanduidende, en dat de woorden niets anders waren dan de subjecten der significatieven. 1749, 20 Juli.

Over het Woord en de Joden.

4331. Joden waren bij mij, en den inwendigen zin des Woords beseften zij niet daarin, want zij willen vast in den zin der letter blijven, zodat zij alle en de afzonderlijke dingen daar op zichzelf toepassen en zich dezelve aanmatigen; maar ik hoorde hen samenspreken, waarin uitkwam dat zij niet doorvatten wat de inwendige zin is, en dat die zodanig is; maar nochtans dat hun bekend was dat er een verborgene en een allerverborgenste aan de afzonderlijke gezegden en jota's inwas; maar dat de inwendige zin zodanig is, en dat die hemels is, dit lieten zij niet toe, omdat die wordt ontkend, daar zij beweren dat alle en de afzonderlijke dingen over hen handelen, en zo dat zij alleen zijn uitverkoren. 1749, 21 Juli.

Over de Joden, en Gabriël.

4332. De vraag werd gesteld aan enigen van de Joden, wat of zij hadden geloofd aangaande Gabriël; zij zeiden dat het een grote engel was; het werd hun gevraagd, of zij van anderen zouden te weten kunnen komen waar Gabriël was; zij deden navraag, en kregen ten antwoord dat zij er niets van wisten; maar zij werden ingelicht dat onder Gabriël en onder de andere met name genoemde engelen niet iets anders wordt verstaan dan functies, en dat zo ontelbaren Gabriël geheten kunnen worden, mits zij in die functie zijn: bij dit legden zij zich neer. 1749, 21 Juli.

Over subjecten, denking, en spraak.

4333. Meermalen heb ik opgemerkt, dat alleen bij mij de organen der denking zijn gerangschikt, en dat volgens die rangschikking de geesten spraken; de geesten zeiden, dat zij eender doen met de subjecten, namelijk dat zij slechts denken, en het subject spreekt volgens de denking, nochtans met enige aansporing tot spreken, welke niet openlijk is, 1749, 25 Juli.

Dat boze geesten waanzinnig zijn, en dat zij anderen tot hun eigen hel met alle inspanning trachten af te voeren, en zo te martelen.

4334. Ik sprak met boze geesten, die mij aanhoudend bestookten, en den mens bestoken, en de rechtschapen geesten bestoken; en omdat zij waanzinnig zijn, streven zij daarnaar en willen dat allen hels zijn, door hen af te leiden van het goede, en van de onderlinge liefde, tot de liefde van zich, aldus tot haten tegen allen; hoe meer derzulken zij aldus kunnen bewerken, des te groter het getal dergenen die hen martelen; zo dat zij voortdurend voor zich de hel bereiden; doch als zij niet zodanig waren, maar wilden dat zij de liefde van het rechtschapene en het goede waren, dan zouden zij voor zich de gezegendheid verschaffen; want de goeden verlangen niets méér dan aan allen en zo aan genen al hun gezegendheid te vergemeenschappen, aldus voor zich den hemel te bereiden: dit erkenden genen in dien staat, en zeiden dat het zo is; maar nochtans zijn zij zodanig, omdat zij van nature zodanig zijn; een ieder meent zo te kunnen overheersen, en zo rennen zij de een op den ander toe, en scheppen in niets anders méér van wellust dan in het martelen van anderen, ook van de allernaaste vrienden. 1749, 27 Juli.

Het geheugen der geesten.

4335. De geesten spraken onderling niet vanuit een ander geheugen dan vanuit het innerlijke geheugen, hetgeen het redelijke van hen is wanneer zij in het lichaam leven, doch de mens, wanneer hij in de wereld is, spreekt vanuit het geheugen des lichaams; vandaar is het, dat geesten onderling kunnen spreken, en alle zielen, onverschillig van welke aarde, landstreek, en taal zij zijn, met elkander kunnen verkeren en samenspreken; deze spraak is het, die valt in een spraak van woorden bij mij; hetgeen niet ongelijk is aan het redelijke bij den mens, waarvanuit hij denkt; dit valt eender in woorden, want wanneer hij denkt, valt zijn denking spontaan in een spraak van woorden: 1749, 30 Juli.

Over representatieven en overeenstemmingen. Echtbreuken.

4336. Wanneer geesten in een innerlijke sfeer, voorts ook zij die op den drempel tot een anderen hemel zijn, met elkander spreken – genen vanuit

begoochelingen, dezen vanuit schijnbaarheden – gericht tegen de ware en de goede dingen des geloofs, en der naastenliefde, dan brengt hun spraak, wanneer die neerglijdt in de wereld der geesten, een hoerse en overspelige sfeer voort, en dan spoelen [*alluunt*] daarheen de bozen aan, als raven op een kadaver, en vervullen de sfeer met hoererij en echtbreuken, en andere ontuchtigheden, dermate dat de goede geest niet anders kan dan huiveren van afgrijzen: vandaar worden in het Woord de vervalsingen en de verdraaiingen van het ware en het goede uitgedrukt door loonhoererij en echtbreuken, en zo genoemd: daaruit blijkt, dat zij daadwerkelijk met elkander overeenstemmen. 1749, 30 Juli.

Over de geesten die bij den mens zijn.

4337. Getoond werd mij door levende ondervinding, daartoe in een staat gebracht, met doorvatting, hoe het gesteld is met de geesten bij den mens; zij weten niet anders dan dat zij de mens zijn, hetgeen mij door zeer veel ondervinding door geesten, die bij mij waren, bekend is gemaakt; en daarom denken zij niet anders dan de mens; maar daarvandaan is er een sfeer van denking en aandoening, welke mij werd getoond, waarin de overige geesten zijn, waarin zij volgens de sfeer op verschillende wijze spreken en worden aangedaan, een ieder volgens zijn staat; en daarom spoelen [*alluunt*] zulke geesten bij den mens aan hoedanig deze is, en in die sfeer blijven zij, en vermeerderen en veranderen die, en wekken bij den mens overeenstemming op; en dit door geesten die bij den mens zijn: want een mens zonder geesten bij zich aan hem toegevoegd alsof dezen mensen waren, kan niet leven; hoedanig echter de sfeer is, zodanig de geesten; daaruit blijkt, hoedanige geesten bij degenen zijn die niets anders denken en door niets anders worden aangedaan dan door de dingen die der begeerten zijn, der haten, der wraken; waar het lijk is, daar zijn de raven, 1749, 30 Juli.

Dat de Heer is Vader, Zoon, en Heilige Geest.

4338. Ik las de geloofsbelijdenis van Athanasius voor geesten, en geleerden, en engelen, maar niemand kon iets ervan begrijpen, ja zelfs konden de geleerden zich niets herinneren van wat daar stond: zij wisten dat zij het gelezen hadden, maar hadden met het geheugen niet méér onthouden dan dat er drie personen

waren, maar dat het er één is; toen het hun in de idee werd voorgelegd wat zij hierover dachten, of het er drie waren van eeuwigheid aan, dan wel drie eeuwigen en ongeschapenen, dan wel één – toen konden de geleerden geen andere idee hebben dan dat het drie eeuwigen waren, hetgeen tegen de geloofsbelijdenis van Athanasius is; toen zij de idee opgevat hadden of het één Heer uit het eeuwige was, dan wel of het er drie waren, konden zij het niet anders opvatten dan dat het drie Heren waren, en zo, dat het aldus eveneens tegen de geloofsbelijdenis was; vandaar bekenden zij dat zij niet geloofden volgens de geloofsbelijdenis, omdat zij geen idee konden hebben dan van drie; daaruit kan vaststaan dat niemand van genen anders kan denken dan over drie goden, hoewel zij zeggen één God. 1749, 1 Aug.

Over de fantasieën

4339. Het is verwonderlijk, dat de fantasieën van boze geesten geheel en al zoals werkelijk verschijnen, zoals wanneer zij menen bekleed te zijn met klederen, haarvachten of pelzen, en dergelijke; ja met zeer vele dergelijke dingen; en wanneer over klederen het gesprek was, en zij die aanraakten, zagen zij ze en zeiden dat zij er waren; maar door fantasieën kunnen zij worden afgenomen, en andere aangetrokken; voorts dat zij niet over twee armen beschikken, maar over meerdere, en dan weten zij ook niet anders, en zeggen dat het zo is; zulke fopperijen zijn talloos, en ik heb die gezien; en toen ik met hen sprak, werd het gegeven te zeggen dat het fantasieën zijn, hoewel zij menen dat ze echt zijn; over de oorzaak heb ik met geesten gesproken, en ik ben onderricht, dat alle dingen die uit den Heer zijn, werkelijk zijn, en die welke uit de geesten zijn, niet echt zijn, hoewel zij aldus verschijnen; eender zoals een mens die in fantasieën is, het boze voor goed houdt, en omgekeerd, behalve dergelijke dingen meer; als fantasieën niet een gedaante hadden alsof zij echt waren, konden zij er niet zijn, want het zijn louter fantasieën; het is daarmee eender gesteld als met het leven van hen die menen het leven te hebben, terwijl zij den dood hebben; nochtans als zij dit niet meenden, zouden zij niet kunnen leven; de vloeiing is vandaar eender: maar de goede geesten hebben zulke fantasieën niet, 1749, 4 Aug.

Wat is Vader, Zoon, en Heilige Geest.

4340. De Heer zeide, dat zij zouden dopen in den naam des Vaders, des Zoons, en des Heiligen Geestes; dit betekent in den inwendigen zin niet iets anders dan het Goede, het Ware, en daaruit al het goede en ware; de Vader is het Goede, de Zoon is het Ware, de Heilige Geest is het Goede en Ware voortgaande uit Hem; dit alles in den Alenen Heer. 1749, 5 Aug.

Wat is niets zijn.

4341. Een zekere oprechte geest sprak met mij, zeggende dat hij niets was; ik doorvatte dat hij de opvatting had dat hij ten opzichte van de menigte der geesten en van het ganse heelal niets is; maar het werd gegeven te zeggen, dat dit één enkele opvatting is; maar dat er meerdere andere zijn, namelijk, dat hij geen macht heeft vanuit zich: voorts geen denking vanuit zich: daarna geen leven vanuit zich: vooral dat hij vanuit zich iets doods, iets vuils, en niets dan het boze is: aldus dat al het goede uit den Heer is: dat deze ideeën de ideeën van niets zijn. 1749, 5 Aug.

Over het innerlijk geheugen en de spraak daarvandaan.

4342. Ik sprak met geesten daarover, dat hun taal of spraak de universele van alle talen is; wanneer zij onder elkander spreken, kunnen zij zelfs niet den naam voortbrengen van enig mens, noch een woord der menselijke taal; maar wanneer zij met mij spreken, zo menen zij dat het vanuit henzelf is, maar het is vanuit mijn lichamenlijk geheugen of mijn geheugen van bijzondere dingen, waar hun ideeën invloeien in namen en woorden; zij beaamden dit, en zij probeerden voor zichzelf den naam van Abraham uit te spreken, maar konden het niet, want hun spraak is er niet een van woorden, maar van ideeën, welke zijn geformeerd in de oorsprongen der woorden; daaruit stond vast – waarover ik ook met hen sprak – dat in het geheel niets van een woord, te minder van een naam van enig mens, koninkrijk, streek, tot geesten kan overgaan, maar dat het vergaat bij den mens, en dat de zin slechts blijft, die zodanig is, dat terwijl hij voor den mens duister is, bij den geest helder onderscheiden wordt en verdeeld in ideeën; wanneer geesten over enig persoon, een stad, en dergelijke, waarvan zij een idee hebben gehad vanuit de

wereld, denken, dan vertonen zij slechts de idee ervan, dat is, alle dingen die zij gehoord, of gezien, of opgevat hebben over een mens, een rijk, een stad, welk idee somtijds simultaan is, somtijds verdeeld in meerdere, waarvandaan de spraak, voorts een volle doorvatting; aldus heb ik ook vaak gesproken met geesten, namelijk in hun eigen spraak, en zij beseften alle dingen helder onderscheiden, meerdere dingen in één ogenblik dan in een uur zou kunnen worden geuit, omdat die spraak zoveel in haar schoot omvat als het inwendig gezicht en de denking, waarmede zij vrijwel simultaan kan optreden, wat voor een hele tijd lang zou moeten worden uitgesproken, en neergeschreven in tal van bladzijden, zoals een ieder bekend kan zijn, als hij daarop let. 1749, 6 Aug.

Over den inwendigen zin des Woords.

4343. Hoe het gesteld is met den inwendigen zin des Woords, waarin de hemelse waarheden zelf zijn, kon uit het volgende vaststaan, waarover ik ook met de geesten heb gesproken: als de denking vast wordt gehouden in enig onderwerp, en het Woord wordt gelezen, dan plooiën zich alle en de afzonderlijke dingen daar aan het universele der denking en de aandoening ervan aan, en de bevestigende dingen vallen bij dat het zo is wat er verstaan wordt, aldus dat nauwelijks iets ontbreekt; bij de engelen is alleen de denking van hemelse waarheden en goedheden; daarin worden zij gehouden door den Heer; en daarom worden alle dingen die in het Woord zijn, gebogen tot overeenkomstigheden met hun ideeën, aldus vergaan alle dingen die van den zin der letter zijn, en een gans andere zin vertoont zich, die de inwendige is, welke wordt aanschouwd, en de zin der letter als geen; eender de mens die in een hemelse idee is, en dan het Woord leest; in de hemelse idee ziet hij hemelse dingen, en niets van de letter, ja zelfs verdwijnen de historische dingen. Dit kan met veel dingen worden toegelicht. 1749, 8 Aug.

Over de sirenen.

4344. Ik was verwonderd, dat het aan de sirenen was geoorloofd om zo rond te zwerven en de goeden te tergen met magische en overredende dingen; maar de oorzaak is, dat de Heer niemand ter helle stoot, maar dat doen zij zichzelf, en wanneer het boze voleindigd is, trekt dit hen de hel in; dit is het gemene;

en daarom vertoeven de bozen vrij lang in de wereld der geesten, en de een stort zich daarin neer wat later, de ander wat eerder; ondertussen wordt het goede en ware bij hen afgescheiden, en bijeengezameld naar de innerlijke dingen toe, en het regerende boze wordt voleindigd, totdat het als gewichten hen neertrekt; ik heb sirenen gezien, dat zij langen tijd in de wereld der geesten waren geweest, en velen hadden getart, steeds van zins te overheersen, en de gemoederen der anderen te onderjukken; maar getoond werd hoe zij worden; eerst verschijnen zij als een haarvacht, een aanwijzing dat alleen vuile lichamelijke dingen regeren; dan verschijnen zij met zwart aangezicht, dus niet menselijk meer; 1749, 8 Aug. Zij wilden met hun magische overreding overreden, dat zij ontferming verdienden; maar geantwoord werd, dat niemand zich hunner kan ontfermen, maar ontferming verdienden degenen die zij begeren te schaden, en dat één van diegenen van harte meer ontferming verdiende dan haar hele bende tezamen; voorts dat het tegen de orde was ontferming te koesteren voor het boze, dat daarnaar aanhoudend streeft om anderen te schaden, en de orde te vernietigen; zoals ook een rechter geen ontferming kan koesteren voor hen die hij berecht, omdat hij het gemene goede indachtig is, en de wet der orde; aldus is het hiermee ook zo gesteld; als dezen met hun magische overredingen iets zouden bereiken, dan zouden zij geenszins ophouden met te schaden; 1749, 8 Aug.

Over het geheugen.

4345. Ik heb een zekeren jood ondervraagd, die meende een geheugen te hebben, want geesten spreken onderling als mensen op den aardbol, en zij weten niet dat het is vanuit het innerlijk geheugen; ik vroeg hem wat of zijn naam was geweest, en waarvandaan hij gekomen was; hij dacht na, en zeide het niet te weten, en was daarover geërgerd; maar het werd gegeven hem te zeggen dat het beter voor hem was dit niet te weten, om verscheidene oorzaken; maar hoedanig men is, hetzij goed hetzij boos, dit wordt geweten [*scitur*] in het andere leven; vandaar wordt hijzelf gekend [*noscitur*]. 1749, 8 Aug.

Over het geweten.

4346. Ik sprak met iemand die geen geweten had gehad in het leven des lichaams, en daarom een langen tijd verbleven had in een donkere kamer;

en hij zeide dat hij in de duisternis vertoefde en die liever had dan het licht; en ik sprak met hem over het geweten; hij zeide niet te weten wat dat was; hij werd toen op een zekere wijze ingelicht opdat hij het enigermate mocht doorvatten, gegeven de grofheid van zijn denking, welke er een was van zelf- en wereldliefde; daar hij doorvatte dat het geweten tegen zijn denking indruiste, en al wat tegen de zelf- en wereldliefde indruist hem benauwde, werd hij toen gewaar dat er iets is dat niet zo gaat als hij denkt; daaruit kan men weten wat het geweten is, namelijk dat het iets is tegengesteld aan een aangenomen goede en ware; wat meebrengt dat men gedwongen wordt anders te denken of te doen; daarvandaan dan de benauwenis; zo dat het de naastenliefde en de hemelse liefde is die regeert, dus de Heer, zonder zelf- of wereldliefde; vandaar ontwaarde hij wat het geweten is; maar wat barmhartigheid was, wist hij niet; gezegd werd, dat barmhartigheid daar is waar de barmhartigheid niet verschijnt, zoals wanneer men enig gemeen goede nastreeft door de bozen te straffen en door somtijds anderen tot de orde terug te brengen; dit is barmhartigheid jegens het gemene [*goede*]; zoals ook in den oorlog het einddoel de overwinning is, en daarvandaan het gemene goede, en de instandhouding der menigte; dan is er geen barmhartigheid jegens hen die sneuvelen, omdat de barmhartigheid de menigte als einddoel beoogt; aldus in andere gevallen; doch anderen uitplunderen ten eigen bate, dit is onbarmhartigheid, omdat het einddoel boos is, en terwille van zich tegen het gemene goede; met deze dingen werd hij onderricht, 1749, 9 Aug.; verder dient de naastenliefde en de barmhartigheid op zichzelf verkeerd te worden van den naaste tot meerderen, van meerderen tot het gemene, van het gemene tot het Rijk des Heren, van het Rijk des Heren tot den Heer, want Hij is het al in alle dingen; daaruit kan men weten, wat naastenliefde en barmhartigheid respectievelijk is. 1749, 9 Aug.

Over verachting en haat.

4347. Ik heb vaak gesproken met geesten over de verachting, of het verachten van anderen, namelijk dat zulk een verachting niets [van het boze] is, wanneer zij niet is vanuit liefde van zich; anders wanneer men anderen veracht bij zichzelf vergeleken, en vanuit haat; deze verachtingen zijn het, die in het andere leven verdoemen; doch niet verdoemt het anderen te verachten uit hoofde hiervan dat zij niet van enig benul, begaafdheid, bekwaamheid voor dit of dat zijn, hetzij ten aanzien van functies of bezigheden, want dit kan niet

anders dan zich voordoen onder alle mensen, omdat zij in de maatschappij leven, en de een moet denken over den ander of die met hem in de samenleving kan leven; aldus hoedanig hij is; voorts of die bekwaam is tot functies in dit of dat zakenverband; zulk een verachting, mits niet vals, en opgevat om andere of bepaalde oorzaken, welke niet beschreven kunnen worden, doen niets in het andere leven, en zij wordt gemakkelijk verstrooid, wanneer men in liefde en naastenliefde is; want dan wordt een ieder geschat naar diens hoedanigheid, en blijft een tijd lang aanhouden, totdat de naastenliefde een plaats heeft gevonden; zodanig is het geval geweest met tal van bekenden die mij verachtten, en die ik veracht heb, niet uit zelfverkiezing, maar om bovenvermelde redenen, ook niet uit haat: de verachting van haat is daar, wanneer iemand begeert een ander te beroven van eerbewijzen, van goederen, van het leven; en een verachting uit zelfverkiezing is er, wanneer een ander als niets wordt beschouwd bij zichzelf vergeleken; dit is de verachting der zelfliefde. 1749, 9 Aug.

Over huichelaars: wat knersing der tanden is. Over geesten die schijnen goed te denken, maar nochtans boos zijn; inwendige banden.

4348. Er waren geesten bij mij, die pijn veroorzaakten aan de rechter kaakzijde en het tandvles daar, en in de beenderen tot aan het rechteroor toe; ik meende dat het grof-natuurlijke, en lichamelijke geesten waren, maar ik ontwaarde dat zij subtieler mijn gedachten [*cogitata*] doordrongen, en de afzonderlijke dingen daar opmerkten meer dan anderen; voorts dat zij vanuit de denking [*cogitatio*] die uiterlijk is, goed spraken, en wel zó dat vanuit de spraak dezer denking niets anders kon worden geweten, dan dat zij goed waren; het was redelijk al wat een zekere geest dacht en sprak, maar nochtans werd ontwaard dat hij van binnen niet zodanig was, zodat hij met deze denking verbonden was met innerlijk boze geesten; zodanigen spreken in het leven des lichaams eender, en denken eender, maar toch zijn zij innerlijk boos, want ten doel hebben zij zich en de wereld; hier is niet sprake van uitwendige banden, maar van innerlijke, waarover sommigen hunner beschikken, maar het zijn geen banden van het geweten, en dezelve eenmaal geslaakt zijnde, storten zij zich op hun doeleinden: en omdat er vergemeenschapping van de denkingen in het andere leven bestaat, wordt deze tweedracht klaarlijkend waargenomen; 1749, 10 Aug.; opdat ik zou weten hoe zij waren, werden de innerlijk boze geesten weggehaald, en in hun plaats betere geesten gezet; hij zeide toen niet

te weten wat hij sprak, en dat hij zo geen leven had, want zijn innerlijk leven bestond in dat wat weggehaald was. De invloed is in het beenvlies der tanden, voorts in het schedelvlies rondom het rechteroor, waarin zij een vrij lelijke en harde pijn veroorzaken, een aanwijzing dat zij boos zijn; die geen pijn geven, zijn de goeden, en die zijn gevoelig voor alle dingen die gedacht worden; de gevoeligheid is in het beenvlies gelegen; zij zeiden dat dezulken bijdragen aan de kanker. Daaruit staat vast, dat de doeleinden zich ook diep verbergen; de doeleinden zijn des levens.¹⁸⁾ Wanneer dezulken aanwezig waren, wanneer ik de dingen overlas die geschreven waren aangaande het Woord, en in druk verschenen, namen zij alle verkwikkelijkheid weg, en brachten een verachting binnen, erger dan zijzelf wisten; omdat zij in het leven des lichaams bevangen waren geweest door een zekere zoetheid van een wereldlijk leven, waarin zij den hemel stelden, hadden zij aldus een verachting voor de dingen die des hemels zijn. Dezen zijn de huichelaars, die goed spreken, en boos denken: een tandenknersen en een pijn in de wortels, en in de beenvliezen een erge pijn, heb ik ettelijke dagen daarvandaan gevoeld, en door levende ondervinding ben ik meermalen onderricht, dat dit van dezulken kwam; wanneer de oorzaak werd verwijderd, hield de pijn op, en voor zoveel als zij verwijderd werd; ook in de andere beenvliezen van het hoofd ging de pijn over, volgens de verscheidenheden van de staten ervan.

Over het leven van geesten en van engelen en van mensen.

4349. Klaarblijkend heb ik doorvat, dat er niets anders is wat verbindt in het andere leven, dan het eigenlijke leven zelf van mens, geest en engel; hoedanig het leven is, zodanig de verbinding, ook in gezelschappen; de andere dingen die niet des levens zijn, worden niet beschouwd in het andere leven, want zij zijn niet vanuit het leven, 1749, 13 Aug.; en daarom werd tot de geesten gezegd die zich beroemden op de verschillende verdiensten in de wereld, op hun studie, godsdienst, ijver, op de goede dingen die zij hadden gedaan, voorts wanneer zij bleken anderen als boos te hebben beoordeeld vanuit uitwendige dingen, dat niets daarvan in het andere leven in aanmerking kwam, maar slechts hoedanig leven zij hebben, aldus van hoedanig leven volgens de einddoelen of de liefden zij zich hadden doordrenkt; toen dit gezegd was, konden zij niets zeggen, omdat zij uit de bewezen ondervinding zelf wel niet

18 Randnoot ter linkerzijde: *Het zijn huichelaars.*

anders konden dan erkennen: en daarom is het één-zijn der levens niet der wetenschappen, niet der belijdenissen van het ware, niet der verdiensten, niet der daden, zonder de naastenliefde.

Over de echtelijke liefde.

4350. Het werd doorvat, waarover ik met de engelen heb gesproken, dat bij hen die in de ware echtelijke liefde zijn, de innerlijke dingen worden geopend naar den hemel en den Heer toe, want het is de aandoening die uit den Heer alleen is, Die door het binnenste invloeit, zodat het niet kan worden beschreven hoedanig zij is en waarvandaan; omdat zij zo invloeit, volgt, dat de innerlijke dingen worden geopend, en dat de mens in de hemelse aandoening zelf is, en zo het koninkrijk Gods bij zich heeft; en daarvanuit is de liefde jegens de kleine kinderen; en omdat de mens aldus bekwaam is om de hemelse liefden op te nemen, neemt hij ook de onderlinge liefde jegens den naaste aan, want dit volgt vanuit de echte echtelijke liefde, als uit een zekere bron. 1749, 13 Aug.

Over de huichelaars, waarover vlak eerder, en over de knersing der tanden, en over de uitbeeldende afstroopbare hulsels, hoedanig.

4351. Dezelfde huichelaar, toen ik hem wilde verjagen, verscheen alsof hij hulsels afwierp, namelijk alsof hij uitging van achtergelaten uiterlijke dingen, zoals hulsels, en hij daaruit zou voortgaan als een klein kind, en dit niet éénmaal, maar meerdere keren, en meer en meer een klein kind zou worden, aldus in een zekere reeks, maar discreet, als gezegd, en steeds een kleiner kind wordend, totdat hij niet meer verscheen; ik werd vandaar onderricht, dat dit een uitbeelding is van de huichelaars; ik sprak hierover met goede geesten en engelen, namelijk dat dit was vanuit dit uitbeeldende, dat slangen de afstroopbare hulsels afleggen; met de slangen worden de arglistigen uitgebeeld, en vandaar de uitbeelding in de werkelijke natuur voorkomende: de geesten zochten naar hem, niet van mening dat hij in de afstroopsels zou zijn, omdat hij zo verdwenen scheen; maar gezegd werd, dat hij nog daar was waar de afstroopsels waren, zoals de slangen plegen daar te vertoeven; want die knersing en pijn der tanden en van het beenvlies der rechterkaak tot aan het oor hield aan, welke pijn werd gevarieerd en overgebracht rondom naar rechts; ik sprak met hem; hij zeide alleen daaraan te denken hoe zich

te verontschuldigen, en zo zich te onttrekken aan de denking, dat hij niet zodanig was, en dat hij met dit uitbeeldende niet zo bekend was, maar het van mij uit had doorvat; daaruit staat vast, hoedanig de uitbeeldende dingen zijn, en hoedanig de huichelaars; het was hem eerder gezegd dat hij, als hij overging tot zijn innerlijke natuur, onder de duivels een van de ergsten zou zijn; doch dat hij, zolang hij bleef in de uiterlijke denking, zich voor goed zou houden; voorts dat hij, omdat hij zodanig was geweest in het leven, niemand openlijk had geschaad, maar in het geniep; zo vaak als het niet uitkwam; hij was van geen ontferming geweest (Bergensstierna); hij alleen was het die mij ettelijke dagen lang zulk een erge pijn had bezorgd, hetgeen op verschillende wijze werd ervaren; hoewel hij het nu alleen is ten aanzien van de innerlijke dingen; ten aanzien van de subjecten derzulken kon ik niet anders weten dan dat hij het alleen was, 1749, 14 Aug.

Over huichelaars en arglistigen.

4352. Geesten spraken met hem, en zij toonden klaarblijkend aan dat huichelaars en arglistigen heel veel dwazer en onwijzer zijn dan de anderen die het rechte en het ware openlijk spreken; het werd bevonden dat hij zich had gehouden voor allervoorzichtigst en wijs, en dat niemand hem in de gaten had gehad; maar allen konden zijn huichelarij en list gadeslaan, hetgeen ook bijna ieder mens gegeven is zo te zien dat er list en huichelarij is, voorts hoedanige list en huichelarij, ook in de afzonderlijke dingen die hij zegt, en dat dit hem ontbindt van de anderen, zodat genen hem ook niet in wat ook vertrouwen, omdat zij allen dit weten alleen al uit een kort gesprek; dat zij menen dat niemand het kan weten en zien, ligt aan hun onwijsheid, en dat zij zo minder dan anderen zulks vatten: alle arglistigen zijn zo, 1749, 14 Aug.; in het andere leven nog meer, maar zij behouden dit nochtans, dat zij menen alles te kunnen, en dat niemand er weet van heeft en het gewaarwordt, terwijl toch geheel en al het tegendeel het geval is.

Over de huichelaars en hun fantasieën.

4353. Huichelaars vertrouwden in het leven des lichaams niets dan alleen zichzelf; steeds dachten zij iets anders terwijl mensen spraken, al veinzende nochtans dat zij geloofden, ook door zich devoot te gedragen; aldus erkenden

zij als het ware meer dan de anderen de ware dingen, maar toch geloofden zij niets, zelfs niet dat iets waar is, te minder het eeuwige leven, den hemel, den Heer; deze dingen bekenden zij met den mond meer dan de anderen, maar zij geloofden niet wat ook met het hart; wanneer dezulken in hun innerlijken staat zijn gezond, waarin zij niets hebben geloofd, dan alleen dat wat zich aan hun zinnen voordeed, dan hebben zij afgrijselijke fantasieën; ongerijmdde fantastische dingen kunnen hen overvallen, zoals geschied is met vlooiën die hele scharen tegen hen formeerden en hen aanvielen; vrees werd hun aangejaagd, en zij vluchtten heen, en geloofden dat het zo gesteld was in het andere leven, behalve nog andere eendere ongerijmdheden; want zij hebben nooit de denkingen bepaald tot enig ware, dat het zo is, en daarom worden zij tot zulke fantasieën teruggebracht; waar niet enig ware wordt geloofd, is het alsdan niets dan fantasie in de plaats ervan, wat wordt voortgebracht; ik sprak daarna met hen daarover, toen zij tot een anderen staat waren teruggebracht; en gezegd werd hun, dat het louter innerlijke fantasieën zijn; meermalen eerder waren zij gekeurd in een spreken over het eeuwige leven, over het ware, en over eendere dingen; zij zeiden dat het allemaal zo is, maar met het hart geloofden zij niets. 1749, 14 Aug.; zij zijn het allermeest ertoe geneigd te geloven dat niets werkelijk is; huichelaars zijn ook zodanig; maar er zijn eveneens anderen die zodanige huichelaars zijn, die aan den buitenkant toevleien en instemmen uit eigenbelang doch van binnen van tegenovergesteld gevoelen zijn.

Over de kleine kinderen in het andere leven.

4354. Ik zag een tuin niet geconstrueerd uit bomen, maar met vrij hoog doorgevlochten twijgen, met wandelgangen, en ingangswegen, en aldaar een wandelende maagd, voorts een klein kind van 5 of 6 jaar, keurig gekleed; en toen zij binnentrad, sproot een allersierlijkste guirlande voort over den ingang, welke toen opglansde bij haar binnentreden; mij werd gezegd dat kleine meisjes zulk een tafereel zien; het schijnt haar geheel en al toe zo te wandelen, en zo gekleed te zijn, en met nieuwe klederen getooid volgens de volmaaktheid; dat het voor haar geheel en al levend is, kan daaruit vaststaan, dat voor een geest zulke dingen bestaan; een geest kan niet wandelen op een weg van stenen of met grint bedekt, noch tuinen hebben zoals op aarde, maar zulke dingen die met het geslacht der geesten overeenstemmen; het is genoeg, dat zij de dingen op levendige wijze doorvatten, en levendiger dan de mensen

in de tuinen in de wereld; zoals ook ik gezien heb toen ik in den geest was, en vaak anders; voorts ook de profeten; 1749, 15 Aug.

Over huichelaars.

4355. Ik heb van andere geesten gehoord, dat een huichelaar een erge en doffe pijn over hun ganse lichaam veroorzaakte, zodanige pijn als overeenstemt met de pijn van de beenvliezen in den mens, die allerswaarst is; en daarom kunnen zij niet anders dan afgescheiden worden, en zijn in afgezonderde hellen, waarin zulke invloed niet mogelijk is. 1749, 15 Aug.

Over een huichelaar.

4356. Er bestaan huichelachtige geniën, en huichelachtige geesten' eerstgenoemden werken op het rechterdeel van de tanden, van het tandvlees en de kaak, tot naar het midden van het hoofd opwaarts; laatstgenoemden op het linkerdeel; deze huichelaar werkte op het rechterdeel, omdat hij een van de geniën was; ook kon hij worden overgebracht naar links, maar dan had hij als het ware geen leven, ook al sprak hij tamelijk wel. Hij sprak als een knaap, hij sprak als een klein kind, en dan kon hij naar zijn kant overhalen knapen die nog niet van erkentnissen waren doordrenkt; maar hij was een van de slechtsten; hij kroop af en toe voort zoals slangen doen uit hun huid of vel, en dit om beurten, in drievoudige orde, en hij rolde zich op als een slang, zoals degenen zeiden die dit zagen; 1749, 16 Aug.

Een huichelaar.

4357. Getoond werd mij hoedanig huichelaars worden, namelijk dat zij geen aangezicht hebben, maar een gapende keel, zwart van binnen, grotelijks gapende, met slechts een paar sneeuw witte tanden; geen wangen, maar alleen haren die afhangen als een wanordelijk wolachtig iets; dit werd mij getoond: daarna een kop van een slang, goudkleurig, driehoekig zoals bij sommigen van zulke slangen het geval pleegt te zijn; het zijn degenen die door hem worden ingelijfd; 1749, 18 Aug.

Over een huichelaar.

4358. Een huichelaar werd in een uiterlijken staat gebracht; hij sprak zoals in de wereld, of zoals de predikers; toen erkende hij zichzelf niet zodanig te zijn of geweest te zijn; maar hem werd gezegd, dat de ergste predikers eender spreken; ja zelfs menen wanneer zij preken, dat zij dan in een uitwendige overreding zijn, en denken over de woorden, geleid door hun geest, terwille van zich en van de wereld, om zo te spreken; en somtijds wanen zij dan te spreken vanuit den heiligen geest; hetgeen hem gezegd werd: bovendien dat zij anders spreken met de vrienden, met de huisgenoten, valselijk als zij aartsbedriegers zijn; anders spreken zij met een buitenstaander alnaar zij diens animus te weten krijgen: maar nochtans denken zij anders van binnen in zich, zo dat er drie staten bij hen zijn, en dat zij in het andere leven den uiterlijken afleggen, ten slotte den naasten innerlijken staat waarin zij waren; het leven dat dan overblijft is allervuilst, vol van haten, wreedheden; dit werd gezegd in de tegenwoordigheid van meerdere geesten. 1749, 18 Aug. Het werd opgemerkt, dat deze geest in den uitwendigen staat beter kan begrijpen dat hij boos was, dan in den naasten innerlijken staat; hij zeide immers reeds te weten dat hij zodanig was; en dit aldus dat het nauwelijks anders geweten kon worden dan dat hij zo gedacht heeft; niet echter zo in den naasten innerlijken staat.

4359. Hij werd voortgeleid in een weinig innerlijker sfeer van denking vanuit welke de naast uiterlijke mens sprak; toen boog hij zich naar rechts en links om, zo als hij de passende omstandigheden ten eigen bate doorvatte, een teken dat hij een weerhaan was, zich draaiende naar elke opinie, waar hij zichzelf en zijn eer en voordeel zag; en hij veinsde ook de onschuldige, zodat iemand nauwelijks iets anders van hem kon denken, hetgeen gegeven werd op te merken daaraan dat ik zijn tegenzin voelde wanneer hem dan iets kwaads werd toegevoegd, zo dat hij velen kon overreden dat hij onschuldig was: hij was ook vuil en een echtbreker, hoewel zo iets in zijn leven des lichaams in het geheel niet was opgevallen; zij die zonder geweten van het rechte en het ware zijn, zijn zodanig. 1749, 18 Aug. Getoond werd toen hoedanig onschuldig hij was; hij werd gezien zoals hij was, met opengesperde kaken, waarover eerder; en de geesten huiverden van afgrijzen. Zij waren verwonderd dat genen dermate bedreven, prompt en snel in het andere leven zulke kunstgrepen van overreding te pakken krijgen; het geschiedt in een oogwenk; maar er werd gezegd, dat alle vermogens in het andere leven, ook die van de bozen, aangroeien en vaardiger worden, want dan handelen zij vanuit hun natuur.

Over fantasieën.

4360. Enige malen heb ik gesproken met geesten daarover, dat de fantasieën bij hen als het ware leven; zij menen klederen te hebben, en zeer veel dingen meer die belachelijk zijn, en tal van bladzijden zouden vullen als ze vermeld werden; oorzaak is, dat zij louter fantasieën zijn, en hun leven uit niets dan fantasieën bestaat, omdat het vanuit valse dingen is dat zij leven; derhalve is daarin uit den Heer voorzien, dat hun de fantasieën geheel en al als werkelijk verschijnen; gans anders is het gesteld met hen die in het geloof vanuit den Heer zijn; voor hen zijn er helemaal geen fantasieën, maar schijnbaarheden met alle verkwikkelijkheid en gelukzaligheid; het is gegeven fantasieën te vergelijken met lichamelijke dingen ten volle gezien, terwijl de werkelijke dingen voor hen zoals schaduw of als het ware niets zijn; doch de schijnbaarheden en de waarheden der engelen zijn geheel en al werkelijk, maar de fantasieën als schaduwen en niets niemandal; en daarom kunnen zij door geen fantasieën geschaad worden. 1749, 19 Aug.

Over huichelaars.

4361. Een zekere huichelaar, opklimmende of opgeroepen uit de bozen vanuit hun hel, zijnde vooraan vóór de lijkenhel, die onder de ergsten was, en die onbekend was temidden der anderen, door middel van een subject bij mij, en eveneens een huichelaar, joeg mij een fel gevoel van pijn in de handen en de rechterkaak aan, ook heel scherp; hij werd ten slotte ontdekt, en toen in een doek gewikkeld, niet als bij anderen in een lange lap waaruit hij weer ontrold kon worden, maar als het ware in een pyramide-vormige zak, waarin hij van binnen was opgesloten, welke zak met zulk een geweld werd rondgezwaaid dat hij het uitschreeuwde nooit zoiets gedaan te hebben; maar hij veranderde zich van binnen in kleine kinderen, terwijl hij voorts de zak op verschillende wijze rondstuurde, naar rechts, naar links, in spiraalvorm als een hoornschelp, naar voren toe, waarmede al de veranderingen van zijn staat werden uitgebeeld; hij hield hardnekkig vol, en zeide liever te willen sterven dan toegeven; zodanige straffen ondergaan de huichelaars, en daar is hun hel. 1749, 19 Aug.

Aangaande het oordeel over een geest; over een huichelaar.

4362. Een huichelaar, zijnde in een uiterlijke of lichamelijke sfeer, overreedde toen enige eenvoudigen, die overigens goed waren, maar die in uiterlijke dingen geloofden, dat hij goed was; hij voegde aandoeningen aan zijn spreken toe, in welke aandoening zulke dingen waren dat zij wel niet anders konden dan overreed worden, omdat zij nog zodanig waren; met genen heb ik veel gesproken, en gezegd dat hij een huichelaar was, en dat het uiterlijke dingen waren; maar zij geloofden het niet, omdat zij nog zodanig waren, zoals er velen zijn in het andere leven, aangezien zij zich door de verkwikkelijkheid der uitwendige aandoening laten leiden, nog niet wetende, dat er een verkwikkelijkheid uit de innerlijke aandoening is; en daarom werd hun getoond hoedanig hij was van binnen, door uitbeeldende dingen, en door overzetting van diens ook innerlijk beeld naar hen toe; toen huiverden zij, en eender anderen die opvolgden. Het werd gegeven hen te vergelijken met de armen of handen van hem, want zolang dezulken rondom hem zijn, zolang wordt de sfeer van overreding betreffende diens goedheid vermeerderd; evenzo absorberen zij de stralen van des Heren barmhartigheid, want zij verdraaien ze terstond in zulke dingen, hetgeen eveneens werd gegeven hun te zeggen; en daarom werd ik deerlijk door hen gemarteld, daar zij hogelijk waren verlustigd door diens gepraat, behalve nog andere dingen.

4363. Daarna werd het hem toegestaan zich te verdedigen; hij sprak zoals in de wereld, uiterlijk, met argumenten, dat hij goed sprak, dat hij dan goed dacht, wanneer het ging over het ware, het gemene goede, dat alle anderen eveneens zodanig zijn, daarin dat zij zichzelf beoogden, niet het gemenebest, dat zij het ware en de gerechtigheid eveneens beschouwden ten eigen bate, en dergelijke redeneringen meer; hem werd geantwoord door subjecten vanuit den hemel, dat hij een dief en een deugniet was, dat hij met uiterlijke dingen het publiek wilde uitplunderen ten eigen bate, dat hij met de uitoefening van zijn functie niet het vaderland maar zichzelf diende; dat de ambtenaren zijn de leden en de ingewanden van den koning die het hoofd is, terwijl daarentegen hij voor zichzelf zorgde, en dat hij over anderen geen oordeel kon vellen, omdat de dingen die innerlijk zijn, niet naar buiten uitkomen; dat hij zodanig is, gegeven het feit dat hij niets van het ware noch van het geweten inheeft, geen andere opinie over anderen zou kunnen hebben dan volgens zijn eigen aard; en dat zijn eigen dingen klaarblijkend aan den dag treden in het andere leven, en eendere andere dingen meer; dat een ieder volgens zijn hoedanigheid in het andere leven tol betaalt; dat als er duizend

waren, die precies net zo spraken, het toch niet uit een eenderen oorsprong zou zijn, en dat het geen excuus zou zijn dat er meerderen zo spraken, maar dat allen hebben te boeten volgens dat wat zij gedaan hebben; al deze dingen, en misschien nog meer, werden hem gezegd, en omdat er nog niets bij hem opkwam dan dat hij zodanig bleef als eerder vermeld, werd er gezegd dat er niet anders op zat dan dat hij tot de hel werd neergestoten. 1749, 20 Aug. Zijn wellust bestaat daarin dat hij zich verlustigt in zijn schrijven; dit geschrijf wilde hij als een verdienste voor zich opeisen; maar dit is zijn enige wellust en verlustiging geweest, welke hij boven alle andere genietingen verkoos, niet terwille van het algemeen welzijn, maar omdat hem deze wellust beving, nog verhoogd door eigen gewin, want daarvandaan genoot hij een betrekkelijk groot inkomen.

4364. Zij die bedrogen werden door zijn huichelarij en hoogmoed, waren allemaal redeneerders; redeneerders weten niet wat goed en waar is, maar laten zich verleiden door dezulken en heengevoerd worden naar alle kanten, en scheppen daar nog behagen in; redeneerders zijn de armen en de handen van de boze geesten; zodra dezen doorvatten dat genen redeneren, vangen zij die bij hun geredeneer, en leiden hen waarheen ze maar willen, door hen ook verkwikkelijkheid in te boezemen, ook al is het in het allervalste en allersluwste.

Over dien huichelaar.

4365. Toen hij met zijn vergiftige spraak verscheidenen aandeed die vooraan waren, en die schenen aan te zitten als het ware aan een tafel met lekkernijen, en naar hem luisterden, verlustigd door zijn vergiftige praat, toen werd plotseling hun tafel in hun eigen aangezicht gesmeten, en in plaats van de lekkernijen vloeide uit zijn spreken een soort slang [*ormrem*] in hun aangezicht, en zij werden heengeworpen en verstrooid;

4366. de huichelaar, nochtans terugblijvende, keerde zich tot anderen, en door anderen aangespoord, onderging hij eender een omkering, zelf als een slang; nu probeerde hij ook de afstroopsels af te leggen, en dat hij van binnen in die afstroopsels als een klein kind zou verschijnen; toen werd het kleine kind veranderd in een slang, waarin verscheidene andere waren, ook in afstroopsels, en zo voortgeworpen, 1749, 21 Aug.

Een zeker aller vuilst onnatuurlijke.

4367. Iemand, in het leven des lichaams zonder enig geweten, dacht er aanhoudend over na om anderen van hun goederen te beroven, zonder de minste zorg wien het betrof, maar in het verborgene, hierin eender aan Job [*similis Jobi fuit*: het handschrift is hier onduidelijk] in het geniep niets dan de ergste arglisten en machinaties beramende; hij was een tijdlang bij mij, zo verdraaid dat wat buiten was van binnen zat, en wat van binnen was, van buiten zat, hetgeen in het andere leven kan geschieden; wat hem een huiveringwekkende verschijning gaf; daarna op andere wijze, zijn hoofd naar beneden, en zijn voeten omhoog als hoofd; en toen verzonk het hoofd, tot een onnatuurlijk uitwerpselachtige massa geworden, in een dergelijke hel onder de billen. 1749, 21 Aug.

Dat een afschuw voor echtbreuken en eendere dingen aan des mensen verstandelijke deel is ingeplant.

4368. Getoond is mij door levende ondervinding in mijzelf, dat de afschuw voor zulke dingen die tegen de natuur zijn, niet is natuurlijk voor den mens zoals voor de brute dieren, bijgevolg niet is in diens willijke deel, of in het natuurlijke; zoals eerder werd gehoord, dat er voor den echtbreker deswege dat het tegen de wetten is, een zekere afschuw kan zijn, of een afwending; aldus was het van het verstandelijke deel, en van het geweten daar, niet van het willijke deel; aldus in andere gevallen; als het in het willijke deel was, dan zouden zij krachtens de natuur afgrijzen koesteren, wat niet het geval is; in den mens der Oudste Kerk was het in het natuurlijke deel gelegen, 1749, 21 Aug. De oorzaak hiervan is deze, dat de erkenenis des geloofs voorafgaat; dat de ideeën niet zijn medegeboren; dat de mens nooit iets weet in de kindsheid, alle dingen aanleert opdat zij worden ingeplant, zodat hij daaruit de sfeer trekt. Wederom heb ik dit bevonden, dat de afschuw niet is in de slaap; als het was in het willijke deel van den mens, zou de afschuw er zijn in de dromen, en kon de mens er niet toe worden geleid om iets anders te denken.

Hoe vaardig straffen worden uitgevoerd; over straffen; een huichelaar.

4369. Ik was omringd door duivelse geniën, en wel vanwege den huichelaar, want een huichelaar heeft zulk een sfeer, dat hij van overal vandaan de ergste geesten verzamelt, want hij beoogt zichzelf, en met zijn beeld vervult hij de sfeer, zodat hij van alom bozen en rechtschapenen verzamelt – de bozen die zich dan verlustigen in lagen leggen, en den huichelaar als subject hebben; de rechtschapenen die mogen worden aangespoord om den huichelaar te begunstigen wanneer hij heilig spreekt, en zijn onschuld betuigt, en zich onschuldig maakt, behalve tal van dingen meer –; eendere geesten dus, vele vrouwelijke geesten, met de onnatuurlijken, waren rondom mij ontboden, ook uit de hel verscheidenen die beneden stonden, en die ik eerder niet had opgemerkt: ten slotte, omdat zij zodanig waren, ontboden zij de bestraffers die van dien aard waren, dat zij terstond wisten waar zij waren, wat zij dachten, wat zij onderling bespraken, en die hen die meenden alle dingen te kunnen en alle kunstgrepen uitgedacht te hebben, behandelden zoals de katten de muizen, met even weinig ontzien van hun kunsten; zij voegden ook spotternijen daaraan toe, en zo verminkten zij hen door samenstotingen aan den voorkant, en de onnatuurlijken door verbrijzelingen der beenderen dermate, dat er niets heels meer over was, en dit van den een tot den ander; zij wilden dat genen hun kunsten vertoonden, hetgeen zij ook deden, maar al die dingen waren voor hen beuzelingen, zoals de katten de muizen behandelen; dit van den een tot den ander; 1749, 22 Aug.

Over de arglistige en boze geesten, die onschuldige kleine kinderen begeren te martelen, door die voor anderen voor zich op te eisen.

4370. Er waren allerboosaardigste geesten, toen ik in slaap was en in een staat midden tussen waak en slaap, die aan niets anders dachten dan aan het martelen van kleine kinderen en onschuldigen, tegen wie zij geen enkele reden tot zo iets hadden, bewerende dat het was ter oorzaak van mij; aldus dat voorwendsel tot zich nemende, hielden zij hardnekkig aan die wreedheid vast, en dachten aan niets anders; daaruit kan vaststaan, met welk een verlustiging de allerboosaardigste geesten zijn behept, en van welk een hardnekkigheid zij zijn, want zij hijgen naar niets anders; zij werden gestraft, en wanneer zij zich op een onschuldigen staat wilden storten, kwamen andere bestraffers, die nog subtieler waren, die hen dan martelden totdat zij aflieten: 1749, 23 Aug.

Over het laatste gericht; dat de mens nu ontaard is.

4371. Het werd doorvat, en gezegd, dat heden ten dage slechts weinig van het verstandelijk goede over is; teloorgegaan was in de antediluvianen het willijke, het goede ingezaaid zijnde in het verstandelijke deel; en dit vangt nu aan te vergaan; zo is er geen geloof of naastenliefde. 1749, 23 Aug.

Dat de denkingen vallen in uitbeeldende dingen zodanige als de gelijkenissen des Heren.

4372. Ik doorvatte uit de engellijke geesten toen ik zaden verzamelde, dat zij dachten over de laatste tijden wanneer de goede zaden worden gescheiden van de boze; aldus in de overige dingen, en wel in dier voege, dat de dingen die de Heer door gelijkenissen sprak, zulke dingen zijn die de goede geesten aan zichzelf uitbeelden, vooral wanneer de mens die in naastenliefde leeft, alleen maar denkt over enig zaad, zonder bespiegeling tot hemelse dingen; aldus in alle overige dingen, 1749, 24 Aug.

De kunstgrepen der sirenen.

4373. Het werd uitgevorst, hoe de sirenen te werk gaan, nog daargelaten de vuile magische dingen; namelijk dat zij zich inboezemen in de aandoeningen, en vanuit de aandoening datgene nemen waar zij haar voordeel mee denken te doen; zij spelen daar de aap mee, en dit telkens en telkens weer, zodat zij als ergens iemand met een vriend was dien hij liefhad, de vriendschappen vernietigen; zij leggen beslag op diens aandoening jegens den ander; de aandoeningen worden alle gevariëerd volgens de personen, en dit op natuurlijke wijze volgens diens staten die enigszins bekend zijn, of volgen vanuit hetgeen bekend is; deze dingen nemen zij aan, en wel het ene na het andere, en bootsen het na, zodat zij als de ene persoon kunnen optreden, en den anderen verderven; zulks op talloze manieren; hun natuur is zodanig, en wel zodanig als van apen; daarin scheppen zij behagen, zo zwerven zij rond als een ongeschoolde bende [*turba atehnica*], 1749, 24 Aug.

Over de onschuld, en over de hel. Over een huichelaar.

4374. Toen het gesprek ging over den staat der onschuld, werd gezegd tot een huichelaar, omdat hij geleerd had in het leven de onschuld na te bootsen, ja zelfs zó dat hij de aandoening zelf kon nabootsen, dat zij die in uitwendige dingen zijn, zouden kunnen worden opgetrokken onder de gedaante van goedheid en onschuld; maar hem werd gezegd, dat hij zelfs niet zou kunnen naderen tot den staat der onschuld, maar zou stuiten op een erger hel dan hij ooit had kunnen denken; het werd ook getoond, dat hij, omdat hij ook leugenpraat verkocht, als door duizend naalden, zwaarden en speren van binnen zou doorboord worden, als hij maar uit de verte daarheen zou naderen; en daarom wacht hem een erger hel dan de anderen, want hij had geen geweten in het vermoorden van onschuldigen, wat hij ook tweemaal van plan was, 1749, 29 Aug. Heengeleid tot den eersten drempel waar de staat der goedheid is, werd zijn animus door zulk een angst bevangen, dat hij uitschreeuwde te zullen bezwijmen; zulks hoewel hij de goedheid nabootste, en het vermocht na te bootsen met den mond en met uitwendige aandoening; en, wat wonderlijk is, dat er uitwendige aandoening was, maar geen innerlijke, want wanneer vuile innerlijke aandoeningen overgaan tot uitwendige, worden zij aldus veranderd. 1749, 24 Aug.

Dat de bozen geen vriend ontzien, maar allen willen martelen.

4375. Er was iemand, mij bekend, aan wien ik een groteren dienst had bewezen dan ooit aan een ander, en mij steeds als een vriend had beschouwd; deze was maandenlang bij mij, en dacht aanhoudend het boze, en zocht op alle manieren mij te martelen, meer dan alle anderen, in het geniep; gezegd werd hem, dat ik hem vriendendiensten had bewezen, en andere dingen meer, maar daar trok hij zich niets van aan; zonder de minste reden te hebben, maar alleen om den wellust van iedereen, wien dan ook, te kwellen: zodanig zijn de bozen in het andere leven; deze geest ontleende die natuur daaraan. dat hij in het leven zulk een functie had vervuld waarin hij kon begunstigen of verderven; maar hij was er aanhoudend op uit om te verderven; hij trok zich niets aan van wezen, weduwen, ellendigen; alleen had hij oog voor rijkaards die hem tot ereposten konden verheffen, of enig geld afschuiven om geen slachtoffer te worden; hetgeen hij ook bekende, 1749, 24 Aug.

Waarom de Heer is geboren op dezen aardbol.

4376. Het werd doorvat, dat de Heer op dezen aardbol heeft willen geboren worden, omdat deze aardbol zou vergaan zijn als Hij daar niet geboren werd; en daar het menselijke geslacht van dezen aardbol voornamelijk overeenstemt met de lichamelijke dingen, konden deze niet anders verenigd worden met de innerlijke dingen dan daardoor dat de Heer Mens zou worden; en zulks nadat de overeenstemming begon te vergaan, welke zolang aanhield als er nog iets van de hemelse Kerk was, dat is, van de liefde tot den Heer, 1749, 25 Aug.

De stille strijd van het maagdelijke geslacht tegen de bozen.

4377. Des morgens werd ik gewaar boven het hoofd, dat de strevingen en aanvallen der bozen werden teruggedreven, en wel door haar die van het maagdelijke geslacht waren; maar de snelle gevechten, in één ogenblik, en de zedige verwerpingen van de boze aanslagen kan ik niet beschrijven; het geschiedde in één oogwenk, met zulk een zedigheid, dat zij in het minst niet degenen kwetsten die de aanslagen beraamden; en dit snel zonder enig vóóroverleg, als het ware alsof zij de pogingen hadden voorzien, en terstond verijdelden; zulks evenwel op een wijze, en tevens zo bedreven, dat zij niets tegen genen uitvoerden, en de afzonderlijke aanslagen naar de bedoelingen ervan op de meest gepaste wijze afweerden, wat alle beschrijving te boven ging; het was niet een strijd met genen, maar een welvoegelijke, ogenblikkelijke verwijdering, geheel beantwoordend aan alle aanslagen; zij waren van het maagdelijk geslacht, 1749, 26 Aug.

Dat personen worden teruggeroepen met de idee, als zij iemand over boze dingen hebben onderricht.

4378. Soms is het gebeurd, dat vanuit mijn geheugen, door geesten iets werd opgeroepen, en dan tevens de personen tot wie de dingen gezegd waren, en door wie zij waren aangehoord; en dan werden dezelfde personen ook aanwezig; daaruit kan men weten, hoe gevaarlijk het is om anderen te onderrichten over boze dingen, of om iemand aanstoot te geven; 1749, 28 Aug.

Hoeveel boze geesten rondom mij werden gezien door de engelen.

4379. Toen ik ontwaakte, zag ik rondom mij talloze slangen met adders, sommige duidelijker, sommige vager; die rondom mij waren, waren boze geesten, door de engelen gezien; andere boze geesten dan de vele die rondom mij waren, verschenen als dwaalsterren, ontelbaar in hun soort; en nochtans was ik door den Heer beschermd, hetgeen ook werd uitgebeeld door een hemelsblauw spalier van linten, waarbuiten de boze geesten waren, 1749, 29 Aug.

Over de hellen, over fantasieën.

4380. Ik heb gezien en ben onderricht, hoe het in het algemeen met de hellen is gesteld; het zijn de fantasieën die regeren, en deze verschijnen geheel en al als levend, want zij die in fantasieën zijn, hebben ook geen ander leven dan dat der fantasieën; als zij dat leven niet hadden, zouden zij geen leven hebben, en daarom zijn voor hen de fantasieën alsof die levend zijn, met elken zin, hetgeen ik vele malen heb geleerd uit ondervinding; en vele malen heb ik met geesten daarover gesproken; dezen zeiden dat zij wisten dat het fantasieën waren; maar geantwoord werd, dat het zo is, maar nochtans beseften zij de fantasieën met elken zin, met pijn, en kwelling; en toch kunnen zij, hoewel het fantasieën zijn, niet anders leven, daar zij gans en al fantasieën zijn, omdat zij niet zijn in de goedheid en waarheid des geloofs; goede geesten en engelen worden nooit zulke dingen gewaar, omdat zij in de waarheid zijn.

4381. Er zijn zeer vele geslachten van fantasieën, en nog meer soorten; even zovele ook als hellen met levendige pijn, kwelling, en doorvatting. Ik zag hoe zij elkander martelen met fantasieën in de hellen; zij binden, de een den ander zo strak als met snoeren, zodat die geest niet anders weet dan dat hij is gekneveld aan handen en voeten, en zo heengesmeten waar het den ander maar belieft; voorts verkeren zij hem in een wild dier, een beer of iets zodanigs, en binden hem aan nek en hoofd, ook aan de tanden, en sleuren hem voort, en als hij tegenstribbelt, geschiedt het met voelbare pijn; voorts zag ik dat zij slangen voortwierpen, en dat deze geest ze met de voeten vertrad, zodat de zwadder over den helen grond scheen rondgespat; hij werd daartoe aangedreven zulks te doen; met deze en dergelijke fantasieën martelen zij de een den ander, en hij die martelt wordt ook in eendere martelingen gezonden; de geslachten en

soorten der fantasieën zijn ontelbaar, volgens de hellen ervan; dit geslacht was zodanig; andere geslachten weer anders. 1749, 1 Sept.

Over den staat der kleine kinderen; en over de overblijfselen.

4382. Er was een klein kind van drie jaren op een plaats van een zekere aarde, en met engelen sprak ik over kleine kinderen, namelijk dat zij worden geregeerd door goede geesten en engelen: engellijke geesten spraken met mij vooraan van boven in engellijke spraak, niet zozeer onderscheiden in woorden; en het werd te kennen gegeven, dat zij waren vanuit gezelschappen waar kalmte heerst; want ik besepte de kalmte des gemoeds, en dit voor een half uur of een uur; zij zeiden dat zij waren bij het kleine kind; het was de staat hunner gezegendheid. Het werd daarna doorvat, en ik sprak met de engelen daarover, dat bij de kleine kinderen na de geboorte engelen zijn die in den staat der onschuld zijn; daarna zij die in den staat der kalmte zijn; tenslotte zij die in den staat der naastenliefde zijn; en dat daarna, naarmate de naastenliefde afneemt, en tevens de kalmte en de onschuld, en verborgen worden, deze engelen worden verwijderd, naar gelang de mens overgaat tot een leven tegenovergesteld aan de naastenliefde; minder is dit het geval bij hen die blijven in de naastenliefde.

4383. Bovendien, omdat een leven tegenovergesteld aan de naastenliefde, zich verhoudt tot de naastenliefde als de winter tot de lente in de koude zônes, worden dezen niet wederverwekt, maar zij die zijn zoals in de gematigde zônes, vergeleken als de winter bij de lente, en zo voort; zij wier leven eender is aan den winter in de koude zônes, hebben een leven al te zeer tegenovergesteld, dan dat zij kunnen worden wederverwekt, want de staten van naastenliefde, kalmte en onschuld verbergen zich dermate, dat zij niet kunnen worden teruggeleid, dan alleen wanneer dat leven is afgelegd; ook kan het niet worden getemperd zoals bij hen wier leven eender is aan den winter in de gematigde zônes, 1749, 1 Sept.

Hoe de boze staten der rechtschapenen terugkeren in het andere leven.

4384. De boze staten tegen de onvrienden keren alle terug in het andere leven, en aan de onvrienden vertonen zij zich aanwezig; ook die staten der rechtschapenen en der goeden, want er is niets wat niet terugkeert, echter niet

op eendere wijze; wie haat heeft gekoesterd, diens haten keren terug met de gezindheid van hen te verderven, hetgeen aan den haat eigen is, alsmede de onvrienschappen vergezeld van verachting; evenzo als het den rechtschapenen betreft; dergelijke staten hebben er eveneens verscheidenen gehad; zij hebben anderen veracht, als onvrienden beschouwd, en al wat er dan in de verachting en onvrienschap is, keert terug; als het den rechtschapenen geldt, is daaraan geen haat in, noch wraak, noch arglist; derhalve maken zij het gemakkelijk weer goed, wanneer zij doervatten hoedanig de ander is; als de ander vanuit haat veracht, dan worden zij gescheiden, want zij komen niet overeen; als de verachting en de onmin zonder haat en wraak was, worden zij door den Heer zo geleid dat zij niet onvrienden blijven, of de een onvriendelijk is tegen den ander; hoezeer ook de ander onvriendelijk is, wenst en wil hij nochtans diens goede; dit uit menigvuldige ondervinding, 1749, 7 Sept.

Met de joden over de gierigheid.

4385. Er waren verscheidenen vanuit de Joden bij mij; ik sprak met hen over het andere leven; zij wisten niet dat zij daar waren, menende in het lichaam te zijn; maar toen werd het hun gezegd dat zij daarover zouden nadenken dat zij hun eigen naam niet wisten, wie zij zijn, welke handel zij hadden gedreven, welk huis bewoond, wie hun bedienden, wie hun vrienden geweest waren; dat zij alsdan zouden kunnen weten in het andere leven te zijn; en daarom zeiden zij daarna dat zij geesten waren, en verwonderden zich daarover: zij spraken vrij overdacht; het werd gegeven hun te vragen wat wel hun verkwikkelijke was; zij zeiden: een boel geld te hebben, niet om het nut maar om het geld; maar het werd gegeven te zeggen, dat aangezien er in het andere leven geen geld bestaat, er derhalve ook geen verkwikkelijke bestond van een boel geld te hebben; wat voor verkwikkelijke zouden zij dan nu wel willen hebben, gegeven dat zij arm zijn, niets hebbende; zij weifelden, en overwogen wat voor verkwikkelijke dat wel kon zijn, daar zij niet langer zodanig waren als in de wereld; zij gingen onder elkaar samenspreken, erkennende dat het waar was, en zij zochten daarom naar dat verkwikkelijke wat van dit Koninkrijk was, waarin zij nu waren; aldus werden zij allengs geleid tot denkingen over het eeuwige leven; over hun handel drijven in de wereld heb ik ook veel met hen gesproken, enz. 1749, 10 Sept.

Over de vrijheid.

4386. Dat er in het andere leven elk vrije verschijnt, en vanuit zichzelf, staat uit vele dingen vast, ook voor de bozen, namelijk van het boze te bedrijven, te denken, te spreken, als het vanuit hun leven is; zo dat zij worden overgelaten aan hun eigen leven, en gehouden in het leven der begeerten en der fantasieën, en zij worden veel daarinbevestigd, omdat zij anders niet beter kunnen worden; in het vrije worden de dingen ingeplant die van het andere leven zijn, nooit in dwang; uitwendige banden worden verworven; tenslotte schijnen die vrij; 1749, 11 Sept.

Wat het verstandelijke leven is.

4387. Dat er een dubbel leven is, namelijk van wil en van verstand, staat vast; maar het werd doorvat, en het werd onderricht, dat de beide levens zich gedragen zoals zon en maan: de aandoening van het goede is de zon, de aandoening van het ware is de maan; het licht vanuit de willijke dingen is van het goede, het licht vanuit de verstandelijke dingen is der aandoening van het ware: het verstandelijke leven is der aandoening van het ware, maar zoals de maan niet kan lichten [*lucere*] zonder de zon, doch het licht der zon heeft dat zij weerkaatst, aldus ook het verstandelijk leven; als er de aandoening van het ware is, dan is er uit den Heer licht aldaar; als er beginselen van het valse zijn, en overredingen van het valse, waardoor de mens wordt aangedaan, dan heeft men zijn eigen zon, waarvanuit het verstandelijke licht is, zijnde vanuit de liefde van zich of van de wereld; welke zon vandaar enigermate afstaat, maar toch opwekt tot licht geven, want niets wordt aangeleerd zonder aandoening; de oorsprong der aandoening is daarvandaan, zijnde de zon ervan; zodanig is het verstandelijke leven, 1749, 12 Sept.

Over de joden en Nova Hierosolyma.

4388. Ik sprak enige malen met Joden, ook over Nova Hierosolyma en den Messiah dien zij verwachten; zij zeiden dat wanneer Hij kwam, dat Hij zou leven tot in het eeuwige, de grootste koning zou zijn, hen zou leiden tot het beloofde land door wonderen, alle stromen zouden moeten worden opgedroogd, dat Hij allen met schrik zou slaan, dat geen anderen zouden

worden aanvaard om met hen te gaan dan de rijkaards, die alle rijkdommen aan hen zouden overgeven, maar nochtans onder de verachten zouden worden gerekend; daar zouden zij steden van paleizen bouwen, omringd zijn van engelen, en als iemand de grens zou overschrijden, dan zou hij sterven; dat zij in alle vreugde zullen leven. Ik vroeg of zij eensgezind onder elkaar zouden zijn, en de een den ander het goede zou willen; zij zeiden dat zij zo rijk zouden zijn, dat zij dat zouden kunnen doen; maar zij aarzelden wat de eensgezindheid betreft. Ik vroeg aan een van hen waarvandaan die vreugde anders kon zijn, dan daarvandaan dat de een den ander evenzeer het goede zou willen als aan zichzelf; daarop kon hij niet anders antwoorden, dan alleen dat zij in welgesteldheid zouden leven. Over den Messiah zeide hij, dat Hij nooit zou sterven; Hij zou God zijn: toen ik zeide dat degenen niet kunnen terugkeren tot het beloofde land, die gestorven zijn, alleen degenen die dan zouden leven, toen wist hij niet wat hij zeggen zou; ik zeide, dat zij in het rijk waar zij nu zijn, hetwelk eeuwig is, welgesteldheden zouden zoeken, omdat zij daar van alle rijkdommen waren gespeend, en wereldlijke rijkdommen daar in het geheel niet bestaan; dat zij als zij hemelse welgesteldheden zouden verlangen, gelukzalig zouden zijn; doch niet van wereldlijke goederen; en dat in dit Rijk alle Joden zijn van Jakob's tijd af, dus een allergrootst rijk; daar moesten zij hun Messiah zoeken, Die allen rijk maakt, en Wiens rijkdommen eeuwig zijn; hij aarzelde, eerst niet wetende dat hij in het andere leven was; maar toen hij dat ging beseffen, zeide hij daarover te zullen nadenken; en dat de Messiah in dat Rijk moest zijn, omdat Hij van daar zou komen; en daarom zouden zij Hem willen gaan zoeken; ik sprak ook over hun vuile Jeruzalem; en dat de Messiah niet alleen de Koning der Joden was, maar ook der natiën, waarover de profeten hebben geschreven; maar zij wierpen tegen, dat dit anders moest worden verstaan: niet de natiën, maar de Joden, 1749, 14 Sept.

Over de uitwendige banden.

4389. Hoe de mens door uitwendige banden wordt geregeerd door den Heer, werd met veel dingen getoond; zoals wanneer iets niet zou geschieden, dat dan terstond redenen dienaangaande opkwamen vanuit gewin, eer, faam, vrees voor de wet, voor den dood; doch wanneer het geschiedde, niet aldus; de verkwikkelijkheid, de wellust, de begeerte zelf werd dan vermeerderd, zodat aan gene dingen niet werd gedacht; zodat de liefde den mens wegsleurde, en maakte dat niet daarover werd nagedacht; aldus in de meeste gevallen;

waaruit vaststond, hoe de mens door uitwendige banden wordt geregeerd door den Heer; de begeerte sleurt hem weg; dan geraken de dingen die afraden in vergetelheid; voorts in geval van andere banden, of van andere begeerten, 1749, 15 Sept.

Dat geesten doorvatten de ideeën der denkingen, en de mindere dingen der ideeën.

4390. Voordat het mij was geopend om te spreken met de geesten was ik in de mening, dat nooit enig geest of engel mijn denkingen zou kunnen verstaan en doorvatten, omdat zij binnen mij waren, behalve dan alleen de Heer; en zulks uit hoofde van dit alleen, dat het zo in het Woord is gezegd; het gebeurde toen eens, dat een geest wist wat ik dacht, want hij sprak het voor mij uit in een paar woorden; daarover was ik verbaasd, vooral deswege, dat geesten mijn gedachten [*cogitata*] konden weten: daaruit staat voor mij vast dat anderen eender denken: maar daarna ben ik door zeer vele dingen en levende ondervinding onderricht, dat geesten niet slechts de gedachten doorvatten maar ook de innerlijke dingen der denkingen [*cogitationes*], en de ideeën, de engelen de nog innerlijkere, zoals de einddoelen, en de voortschrijdingen der einddoelen, welke de mens niet bemerkt, noch bemerken kan, als hij in het leven des lichaams is; zo dat er niet het allerminste is dat een mens kan geloven te denken, wat niet de geesten en de engelen in vollen omvang [*copiose*] en klaarlijkend doorvatten.

Over het Laatste Gericht.

4391. Al wat de Heer zeide over het Laatste Gericht, daaronder is nooit te verstaan de ondergang der wereld, maar de laatste tijd der Kerk in het gemeen, en van een ieder in het afzonderlijke: welke er is, wanneer er geen geloof meer is, dat is, geen naastenliefde; zo dat de Heer gesproken heeft over de woeling der zee; verstaan wordt de woeling der ketterijen en der twisten, vooral van die welke uit de wetenschappelijke dingen oprijzen: over de verduistering der zon, zijnde de verduistering van de liefde en de naastenliefde: van de maan, zijnde van het geloof; van de sterren, zijnde van de erkentnissen des geloofs; dat natie tegen natie zal opstaan, wil zeggen dat de bozen tegen de bozen zullen opstaan, en zo voort: aldus heeft Hij gesproken vanwege vele verborgen

oorzaken wat hier nu niet ter plaatse is om uiteen te zetten: eender bij Johannes en de Profeten, waar aangaande den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, en Nova Hierosolyma, zijnde de Kerk.

Over het gemene en het bijzondere; wie vanuit het gemene de bijzondere dingen ziet, en wie vanuit de bijzondere niet het gemene ziet.

4392. Met geesten heb ik veel daarover gesproken, hoe vanuit de gemene beginselen moet worden gedacht, en van daaruit de bijzondere dingen moeten worden gezien; en dat men dan alle bijzondere dingen ziet, waarvan hij erkentenis heeft, als het ware beneden zich, hoe zij samenvallen, samenstemmen, niet samenstemmen, hoe ze te verstaan, te aanvaarden, te verwerpen; doch hij die vanuit de bijzondere dingen de gemene dingen beschouwt, dwaalt af in elk object der bezieningen, want de bijzondere dingen overreden, als bijvoorbeeld wanneer iemand het heil des vaderlands in dit of dat stelt, dan zijn er zeer vele bijzondere dingen die anderszins overreden; en als men zo in die dingen blijft en niet weet wat het heil des vaderlands is, slaat men gevaarlijke wegen in; dit werd toegelicht door tal van voorbeelden, en het werd bevestigd door de engelen.

Over de Voorzienigheid des Heren.

4393. Over de Voorzienigheid des Heren heb ik veel gesproken met de geesten en de engelen, namelijk dat de eigen voorzichtigheid is zoals een verstoven aardkluut in de atmosfeer vergeleken bij de ganse atmosfeer, welke niet gezien wordt, en de stofdeeltjes van de aardkluut zijn bij het neervallen van totaal geen betekenis voor de atmosfeer: het is met de voorzienigheid zo gesteld als met iemand die in dichte wouden rondloopt en den uitweg niet weet; en als hij dien vindt, schrijft hij dat aan zichzelf toe, terwijl de voorzienigheid is zoals iemand in een toren, die de ronddwalingen ziet en den mens leidt, zonder diens medeweten, naar den uitgang; de oorzaak waarom hij het aan eigen voorzichtigheid toeschrijft als het hem gegeven was iets van den weg gewaar te worden, of aan het toeval of aan de fortuin, is deze, dat hij de tegenwoordige dingen beschouwt, geenszins de einddoelen vanuit de verte, waarvan hij niets hoegenaamd ziet, zelfs niet wat ook aangaande de einddoelen in de wereld, te minder die in het andere leven; hetgeen werd

toegelicht en bevestigd door de engelen: dat er niets hoegenaamd is zonder de voorzienigheid des Heren, werd ook toegelicht door verschillende dingen die in de natuur uitkomen, welke aan de fortuin worden toegeschreven, terwijl zij het laatste der voorzienigheid zijn, zoals bij voorbeeld in handelszaken, in spelen, en in alle overige dingen.

Over de komst des Heren.

4394. Met de engelen sprak ik over het lijden des Heren, en over de opinie in de wereld heden ten dage, dat Hij onze zonden wegnam; maar ik kreeg ten antwoord, dat des Heren leven en kruisiging geweest is ter vervulling van de Geschriften, zoals Hijzelf heeft gezegd, namelijk 1) omdat de uitbeeldende dingen der Joodse en der oude Kerk Hem figureerden, dat Hij alle dingen zou vervullen, omdat zij Hem betroffen, en dat geen uitbeeldende Kerk zou hebben kunnen bestaan, tenzij zij Hem, Zijn leven en de overige dingen die op Hem als mens geboren betrekking hadden, zou hebben weergegeven. 2) dat de uitbeeldende dingen betroffen het één-zijn van Zijn Menselijke natuur met de Goddelijke, en de verzoeking van voordat zij verenigd zouden worden. 3) dat de uitbeeldende dingen zodanig waren, dat de hemelse waarheid zou lijden omdat zij vergaan zou, ja zelfs gekruisigd zou worden door de Joden, en Hij Zelf het voorbeeld geweest is van de hemelse goedheid en de hemelse waarheid; derhalve omdat Hij die dingen Zelf ook geleden heeft. 4) Bovendien dat het menselijk geslacht nooit zou hebben kunnen gezaligd worden, tenzij Hijzelf in de wereld zou zijn gekomen, en verenigd zou hebben het Menselijke Wezen met het Goddelijk Wezen, omdat er geen goedheid en waarheid meer was, aldus een ontkenning van het menselijk geslacht en den hemel. 5) Dat Hij de zonden heeft weggenomen, moet niet volgens den gemenen zin worden verstaan, namelijk dat de mensen geheel en al bevrijd zouden zijn van zonden, want de afzonderlijke dingen ervan blijven aan, maar opdat het menselijk geslacht niet tot den eeuwigden dood zou vergaan. 6) Toen het Menselijk Wezen verenigd was met het Goddelijk Wezen, strekte zich de Goddelijke werkzaamheid uit tot de lagere dingen welke van de geesten zijn, hetgeen zonder het Menselijk Wezen niet zou hebben kunnen geschieden; en daarom ook is de Heer ten aanzien van het Menselijk Wezen eveneens de Zon, en beschijnt [*illuminat*] Hij: door het Goddelijk Wezen waren de engelen beschenen geweest, aldus de hemelsen, door wie het heenging tot de lagere gebieden; doch toen het hemelse er niet langer was, en ondertussen

de hellen werden vermenigvuldigd, was toen dit middel ontoereikend; aldus zouden allen zijn vergaan, tot wie de Goddelijke werkzaamheid door middel van genen zou hebben kunnen reiken. Men zie ook eerder n. 2259.

Over de uitvorsers; over een zeker soort van hen die de vuile dingen van boze geesten opwekken.

4395. Er zijn geesten die worden aangedreven door de begeerte van anderen op te wekken [om na te gaan] of zij boos zijn; en wanneer dezen boze en vuile dingen opmerken, wekken zij die op bij een geest, nadat hij straffen heeft ondergaan, door die vuile dingen weer op te roepen, om te weten of die geest nog steeds zulke dingen denkt; en zo vorsen zij uit of hij nog zodanig is, vooral nadat hij straffen heeft ondergaan; aldus roepen zij ook de profane dingen wederom op; dit geschiedt heel vaak; ik sprak met hen dat zij zo niet moesten doen, omdat zij dan niet slechts anderen verlokken om zulk een vuile en profane te denken, ook alle anderen die het zich niet terstond kunnen herinneren, die zij dan veroordelen en willen bestraffen; bovendien dat zij met geen afgrijzen voor het vuile worden getroffen, door zich in het vuile te stellen zonder schaamte, en daarom niet ongelijk zijn aan hen die worden aangespoord. Over dezen werd gezegd, dat het zodanigen zijn die in de wereld er op uit waren geweest om de boze dingen van anderen op het spoor te komen, ten einde genen te schaden. Bovendien hebben de strafgeesten het niet nodig aldus de anderen uit te vorsen; zij weten terstond, op het ogenblik zelf, zonder zulk een uitvorsing, wie de anderen waren, en waar zij zijn; niets ontgaat hun of misleidt hen; aldus hebben zij het niet nodig door vuile en profane dingen op te wekken, en aldus het gezelschap te besmetten. Ten voorbeeld diene: als anderen iets schandelijks denken tegen het heilige, en derhalve gestraft worden, dan roepen zulke uitvorsers daarna dat schandelijke wederom op, om uit te vorsen of zij nog net zo denken.

Dat de ergsten in het leven, die gerecht hebben gedacht over voorkomende gevallen, gemakkelijker de ware dingen des geloofs opnemen, dan zij die van buiten zedig waren, maar boze dingen hebben gedacht.

4396. Er waren drie lieden (öfwerste i Sverige, Gustaf Rudbeck, Prince von Dessau) die een atheïstisch leven hadden geleefd, en ook niet wat ook hadden geloofd aangaande het andere leven, en allermisdadigst waren geweest; zij namen in het andere leven de ware dingen des geloofs op, omdat zij begaafd waren met het vermogen van opnemen, ter oorzake hiervan dat zij over voorkomende gevallen gerecht en recht hadden gedacht, namelijk over wereldlijke dingen; zo hadden zij een vlak, namelijk het natuurlijk gerechte en rechte, waaraan het ware des geloofs kon worden ingeplant: daarentegen waren er anderen, die boos hadden gedacht over de heilige dingen, ook niet zich hadden bekommerd om het gerechte en het ware, als zij maar van buiten zedig en burgerlijk waren verschenen, en zich voor de mensen als rechtschapen konden voordoen (zoals Adlerheim, die onder de ergsten gold, en Bergenstierna die een huichelaar was); genen omdat zij het gerechte en het ware dachten, en het geloof en het eeuwige leven ontkenden, en ook niet in hel noch hemel geloofden, waren afgehouden van de ontwijding van het ware, hetwelk zij lasterden, maar niet hebben kunnen ontwijden. Zij kunnen het ware opnemen, maar of zij dat met het goede kunnen, weet ik nog niet. Het natuurlijk, zedelijk, burgerlijk ware is het opnemende vat van het ware des geloofs, en daarin is een soort van geweten.

4397. Een van hen zeide, dat hij somtijds heeft gedacht over het ware des geloofs, maar dat hij dan werd aangegrepen als met woede en waanzin (Dessau), en dat hij zich derhalve daarvan onthield; een teken, dat hij nog niet was toegelaten daarover te denken, maar in uitwendige dingen moest blijven, en daar uitrazen.

Over een waakslaap; dat geesten geen geheugen van bijzondere dingen hebben.

4398. Ik ben in een zogenaamde waakslaap geweest; het is een zodanige slaap, dat het niet anders verschijnt dan dat men in waaktoestand is; ik was toen denkende en uitvorsende of het een slaap dan wel een waaktoestand was, en concluderende dat het een waaktoestand was; een zodanige slaap is

er wanneer het geesten geldt: toen werd het gegeven gade te slaan hoedanig de staat van geesten is, namelijk dat zij geen geheugen van bijzondere dingen hebben, en dat zij vandaar dan niets concluderen vanuit dezelve, maar vanuit de overreding die invloeit; ik concludeerde toen ook sommige dingen eender, terwijl ik niets kon concluderen vanuit het geheugen der bijzondere dingen, zodat er geen bespiegeling was vanuit bijzondere dingen; in zulk een slaap ben ik ettelijke malen eerder geweest.

Dat geesten en engelen wonen in de aandoeningen van den mens.

4399. Door ondervinding ben ik onderricht, dat goede geesten en engelen niet alleen aanwezig zijn bij den mens, maar ook wonen in diens aandoeningen; iedere aandoening immers is van veel uitbreiding, en omdat het laatste vlak bij den mens is in diens aandoeningen, geschiedt dit derhalve, wanneer de Heer de aandoeningen levend maakt en zo ordent; zo bijvoorbeeld zijn goede geesten in de aandoening van tuinieren, waar zij hun habitakels hebben. Maar er zijn twee geslachten van aandoeningen, van het ware en van het goede, of van het verstand en van den wil; de aandoening van het ware is formeel, de aandoening van het goede is essentiëel: zo is hij die zich verlustigt in de lofprijzingen van zijn echtgenote, een voorbeeld van formele aandoening; de echtelijke liefde zelf is de essentiële aandoening waarvanuit en weswege de formele is, zoals de aandoening van het goede in de aandoening van het ware is. Deze dingen uit ondervinding, waarover het gegeven werd met de engelen gesprekken te hebben.

4400. Het tegendeel is het geval bij de bozen, wier formele dingen vals zijn, en wier essentiële dingen boos zijn; in gene en deze dingen wonen de boze geesten en boze geniën, als zij bij den mens in de wereld der geesten zijn; daar immers leven zij in vuiligheden.

Over natiën.

4401. Er zijn natiën die in het leven des lichaams hadden gehoord over de Christenen, dat zij een allerslechtst leven leidden, in echtbreuken, in ruzies, haten, dronkenschap, en toen van hen gruwden, omdat zulke dingen tegen hun wetten en zeden en godsdienstige waren geweest; deze heidenen zijn in het andere leven angstvalliger dan anderen in het opnemen van de ware

dingen des geloofs, omdat zij de vrees behielden en een zeker soort van afgrijzen tegen de zogenaamde Christenen; en daarom worden zij door de engelen onderricht, dat er zeer velen derzulken zijn, en zij worden door ondervinding eveneens onderricht dat er ook anderen zijn, hoewel weinigen, die niet zodanig zijn; en dat de Christelijke leer totaal iets anders dicteert; dan nemen zij de ware dingen des geloofs op.

Over Antonius, dien zij heilig maken.

4402. Het werd doorvat, dat Antonius van Padua aanwezig was, vooraan een weinig lager, of parallel met het lagere deel van den voet; hij verscheen als duister gekleed, en streng; en ik sprak met hem, of hij heilig meende te zijn; eerst antwoordde hij, dat hij alles behalve heilig was; maar het werd doorvat, dat hij nochtans dien hoogmoed behield van het te willen zijn; en daarom sprak ik hem hard aan; het werd ook doorvat dat hij den Heer niet al te zeer erkende; aan hem werd toen gezegd dat hij in het leven den Heer had moeten vereren, en alle dingen aan Hem teruggeven; en dat de heiligheid daarvandaan is; meer dingen vonden plaats, die ik mij niet meer herinner; wanneer iemand tot hem komt wordt hij gedreven te zeggen, dat hij niemand kan binnenleiden in den hemel, ja zelfs dat hij niet weet waar de hemel is; ik doorvat, dat hij niet weet wat de hemel is; de geesten houden hem voor de mal, en hij wil zich aan hen onttrekken, maar kan het niet.

Dat alle plaats in het andere leven een verandering van staat is.

4403. Des morgens bij het eerste wakker worden, doorvatte ik dieper dan bij andere gelegenheden, dat voortschrijding van plaats tot plaats niets anders is dan veranderingen van staat, en toch zó dat het hun in het andere leven op levendige wijze andersom toeschijnt, en bijna nog meer, als aan den men ook maar niet één stap kan doen, tenzij alle en de afzonderlijke dingen in die orde door den Heer geregeld zijn, dat met eens ieders kleinste idee en aandoening gezelschappen overeenstemmen, zo dat er niet het minste kan bestaan waarmede niet een gezelschap overeenstemt; voorts dat het, om zo te kunnen overeenstemmen, uit den Heer is, vanuit Wiens Uitvloed, of Goddelijke sfeer het is, dat al die dingen, ook de gezelschappen, in orde worden gerangschikt; en daarom is de voortschrijding van plaats tot plaats een voortschrijding

van gezelschap tot gezelschap, en omdat deze gezelschappen een bestendige ligging innemen, volgens alle verschillen, verschijnen de veranderingen van staat zoals voortschrijdingen, hetgeen dermate werd doorvat, dat het geen twijfel overliet; aldus heeft iedere staat zijn ligging binnen den grootsten mens, alsmede daarbuiten.

Over dromen en invloed.

4404. Wederom droomde ik een droom, maar een gewone zoals anderen hebben; iemand sprak met mij; toen ik ontwaakte, vertelde ik alle dingen van begin tot einde; de engelen zeiden, dat het relaas geheel en al samen viel met de dingen die zij onder elkander hadden gesproken; niet dat het die dingen waren die in den droom voorvielen, maar volstrekt andere, waarin de gedachten [*cogitata*] van hun gesprek werden verkeerd, zo dat die uitbeeldend en overeenstemmingen waren, ja zelfs dermate elk afzonderlijk, dat er niets was of het viel daarmede samen. Ik sprak met hen over den invloed, hoe zulke dingen worden verkeerd in volstrekt andere dingen, niet te herkennen dat zij uit zulk een oorsprong zijn, en dat zij aldus invloeden in verschillend opgevatte ideeën; namelijk dat elk afzonderlijke bij hen een zeker overeenkomende in de idee opwekte, zoals in den droom er een persoon was over wien ik die idee had dat hij was in het natuurlijk ware, en zulks alleen vanuit de daden en gesprekken zijns levens; bij de engelen ging het gesprek over de natuurlijke waarheid, en daarom werd die persoon uitgebeeld, en wat hij sprak en deed, deze dingen volgden eender in orde. Daaruit kan enigermate vaststaan, hoedanig de invloed is, en dit wordt aangevat als subject wat zich het eerst aldus voordoet, en de overige dingen volgen eender, zo uit het subject, waarvandaan het als een historische is uitgebeeld.

Over huwelijken en echtbreuken.

4405. Er waren zekere geesten, die mij met bijzondere bedrevenheid bestookten door een heel zachten als het ware golvenden invloed, en schielijk alle gedachten afkeerden; hun invloed was heel bijzonder; eerder heb ik niet zo iets doorvat; na meerdere zulke omkeringen en machinaties, en na aan hen voorgehouden uitbeeldingen om van zulke dingen af te laten, wat tevergeefs was, sprak ik ten slotte met een van hen, doervattende dat deze, toen hij in

de wereld had geleefd, de aanvoerder van een leger was geweest; en ik sprak met hem over het huwelijk en over echtbreuken, gewaarwordende dat hij echtbreuken voor niets niemendal had geacht in het leven van zijn lichaam; ik sprak voorts met hem in de taal der geesten, verlicht door uitbeeldende ideeën, want de taal der geesten is zodanig, dat zij, als zij iets uitdrukken, tegelijk ook zulke dingen als het ware zichtbaar vertonen, maar op manieren, die niet beschreven kunnen worden; vertoond worden aandoeningen, begeerten, en eendere dingen op levende wijze, door variaties van schijnsels [*luminum*], en dat geschakeerd, aan één stuk door; deze spraak wordt allerschieljkst doorvat, zodat meer in één oogwenk kan worden uitgedrukt, dan door een menselijk spreken uren achtereen; over echtbreuken ging het gesprek, dat zij schandelijk waren, hoewel zij voor degenen die zodanig zijn, in het schijnsel [*lumen*] van hun leven, verschijnen als verkwikkelijk; maar dat zij schandelijk zijn, werd getoond daarmede, dat de huwelijken de kweekplaatsen zijn van het menselijk geslacht, en vandaar van het hemels Koninkrijk, aldus van alle mensen in de landen [*in terris*], en van de zielen, de geesten en de engelen in de hemelen, en derhalve heilig dienen gehouden te worden, en geenszins geschonden mogen worden; vandaar ook zijn in het Woord, en onder de geboden van den dekaloo, de echtbreuken zo streng verboden; voorts verbieden de burgerlijke wetten eveneens in het algehele wereldronde der landen [*in universo terrarum orbe*] zulke dingen ten enen male, omdat zij afgrijselijk zijn; voorts dat alle zodanigen als zij alleen maar uit de verte tot de hemelse gezelschappen naderen, hun eigen onuitstaanbaren stank ruiken, en als het ware halsoverkop in de hel worden gestort, ter oorzake hiervan, dat echtbreuken indruisen tegen de hemelse dingen, en omdat de hemel en de onderlinge liefde, die den hemel maakt, in de echtelijke liefde is gegrondvest, en het Rijk zelf des Heren, een huwelijk is en alle echtelijke liefde, omdat zij uit den Heer is, daarvandaan nederdaalt; en deze verbindt op binnenste wijze de animi, doordringt ze en doet ze aan; voorts dat het schijnsel [*lumen*] zijns levens, hetwelk overspelig is en hem zo verkwikkelijk toeschijnt, bij de minste toenadering tot den hemel, zou worden verkeerd in een akelige en helse donkerachtigheid, zodat hij dan zou gaan menen, dat zijn leven, vanuit hetwelk hij zulk een schijnsel met verbijstering zou doorvatten, volslagen hels is; het was gegeven hem deze dingen te zeggen; en toen antwoordde deze, dat hij nooit zo iets in de wereld had gevoeld; hij wilde met redeneringen tegenwerpingen maken; maar er werd gezegd, dat hij duizend redeneringen ter tegenwerping zou kunnen opbrengen om het verkwikkelijke zijns levens te begunstigen, tot daaraan toe dat hij volslagen verblind zou worden in het

geloof dat echtbreuken geheel en al geoorloofd zijn; en daarom was het hem niet geoorloofd redeneringen op te dissen, omdat dit punt allerwaars is, en het hemelse en eeuwige waarheden zijn, en krachtens de ondervinding zelf ten zeerste bewezen, als gezegd; en getoond werd tenslotte, dat de echtbreuken de echtelijke liefde vernietigen, welke liefde de fundamentele aller liefden des hemels is; aldus werd hij overtuigd, tot verontwaardiging toe, en hij kon niet wat ook tegenzeggen; hij bekende dat hij nooit zo iets had gehoord en gedacht in het leven des lichaams. Pr. Eugenius. Gezegd werd verder, omdat hij met redeneringen wilde aankomen, dat de waarheden die hem gezegd waren, eerst door hem zouden moeten worden bestreden als zijnde geen waarheden; en dat hij niet moest spreken vanuit hetverkwikkelijke zijns levens; en dat hij daarna, wanneer hij was overtuigd dat echtbreuken schandelijk zijn, en dat hij in het andere leven was, dan zou kunnen omzien naar redeneringen, en vandaaruit dan zou kunnen beschouwen hoedanig dezelve zijn.

4406. Ook is het wonderlijk, dat het niemand nog bekend is, dat de onderlinge liefde en het geloof des hemels, of de engellijke ideeën over de onderlinge liefde en het geloof, wanneer zij nederglijden in de wereld der geesten waar de boze geesten zijn, worden verkeerd in een smerige overspelige sfeer; vandaar is het, dat in het Woord de ongelovigheden worden geheten echtbreuken en hoerereien, en dit heel, héél vaak; de oorzaak hiervan, als gezegd, is deze, dat de onderlinge liefde des hemels wordt gegrondvest op de echtelijke liefde, dat is, daarvan is afgeleid, en dat zo de overspelige sferen als daaraan tegenovergesteld, ontstaan.

4407. Hij werd nog verder geleid om te denken dat echtbreuken schandelijk zijn, hetgeen hij en ieder ander zou ontwaren, als hij voor waarheid zou erkennen het gebod van den Dekaloog, en de overige Goddelijke geboden, voorts de burgerlijke wetten, en derhalve daarvanuit zou denken, voorts vele bevestigende dingen zou vinden; ofwel zou bedenken: als van anderen hem boze dingen zouden zijn aangedaan, bijvoorbeeld als zijn eigen gade zelf door een ander zou zijn belaagd, zou hij zich dan niet tot aan doodslag toe wreken, en zou hij dan niet in dien staat beseffen, hoe afgrijselijk het zou zijn een ander iets eenders aan te doen, en zich in dat besef bevestigen; alsdan zou hij ten slotte echtbreuken kunnen gaan verafschuwen.

Over de echtelijke liefde.

4408. Ik sprak met de engelen over de echtelijke liefde, of de liefde tussen beide gaden die elkander lief hebben, dat zij de binnenste aller liefden is; en dat zij zodanig is, dat de gade de gade ziet in zijn animus en in zijn gemoed, zo dat elke gade den ander of de andere in zich heeft, dat is, dat het beeld, ja zelfs de gelijkenis van den echtgenoot is in het gemoed der echtgenote, en het beeld en de gelijkenis der echtgenote is in het gemoed van den echtgenoot, zo dat de een de ander ziet in zich, en zij aldus in hun binnensten samenwonen; dit werd uitgebeeld in engellijke ideeën, welke niet met woorden kunnen worden uitgedrukt;

4409. uitgebeeld werd ook de liefde der wulpsheid, als uitwendig, welke niet binnentreedt in het gemoed; zij blijft in uitwendige dingen, en het werd ingeboezemd dat zodanige liefde meestal wordt verward met echtelijke liefde, terwijl zij der wulpsheid is; zodanig als ook is de liefde tussen een echtgenoot en meerdere vrouwen-echtgenoten; in zodanige verbintenis [*matrimonium*] kan nooit echtelijke liefde zijn; voorts bij hen die anderen liefhebben buiten het huwelijk; want de echtelijke liefde is zodanig dat zij zelfs niet de denking toelaat aangaande enige andere, ja zelfs daarvan gruwet; doch dat in de waarlijk echtelijke liefde het binnenste van het geweten is.

Over het geheugen.

4410. Een zekere geest was verontwaardigd dat hij zich niet de dingen herinnerde uit het leven in het lichaam, en zo vanuit het geheugen des lichaams zou kunnen spreken; maar ten antwoord werd hem gezegd, dat het genoeg is, dat hij veel meer kan denken, en veel beter, dan in het leven des lichaams, en alle en de afzonderlijke dingen beter kan verstaan, welke hem in het andere leven tegenkomen; want de dingen die in de wereld zijn, zijn achtergelaten; en nu is hij in het andere leven, waar hij heeft al wat vereist is tot nut van het andere leven; de mens immers is zodanig dat hij alle dingen heeft en ontvangt voor het leven waarin hij is om te leven en dezelve te genieten, en aldus eveneens in deze dingen.

Over de spraak der engelen.

44II. De spraak der engelen is allerexpressiefst en allersignificatiefst, en geschiedt eveneens door wonderbaarlijke variaties des lichts, waardoor zij hun ideeën vertonen geschakeerd door licht; het licht zelf dat aan de ideeën in is, en hetwelk de ideeën vergezelt, drukt alle verschillen der aandoeningen uit, en dit zo accuraat, dat de gemoedsaard der aandoening terstond uitkomt; deze spraak heb ik ook met hen meermalen gesproken.

Over Paulus.

44I2. Paulus behoort tot de ergste der apostelen, wat door veel ondervinding is bekend gemaakt; de liefde van zich waaraan hij was verslaafd voordat hij het Evangelie predikte, bleef hem bij ook daarna; en omdat hij toen in een bijna eendere liefde was, werd hij door die liefde en natuur aangespoord, om in woelingen te willen zijn; hij voerde alle dingen uit ten einde de grootste in den hemel te zijn, en de stammen Israëls te richten; dat hij zodanig daarna gebleven is, staat vast uit heel veel ondervindingen, want ik sprak met hem meer dan met de anderen; ja zelfs is hij zodanig, dat de overige Apostelen in het andere leven hem uit hun deelgenootschap hebben gestoten, en hem ook niet langer erkennen als een der hunnen; hetgeen ook hieruit bleek, dat hij zich heeft aangesloten bij een van de ergste duivels die over alle dingen wil regeren, en hij stelde zich aan hem beschikbaar om dit te bereiken; behalve nog tal van andere dingen, al te veel om nog verder te vermelden; als alle dingen werden neergeschreven die mij over Paulus bekend zijn [*novi*], zou het heel wat bladzijden vullen: dat hij brieven schreef, wil niet zeggen dat hijzelf zodanig was, want ook de onvromen kunnen goed prediken, en epistels schrijven; iets anders is zijn, en iets anders is spreken en schrijven; hetgeen hem ook gezegd werd; en bovendien heeft hij in zijn epistels niet met een woordje melding gemaakt van den Heer wat Hij geleerd heeft, ook niet een van Zijn gelijkenissen aangehaald, zo dat hij niets vanuit des Heren leven en gesprekken heeft ontvangen, hetgeen hem ook gezegd werd, terwijl toch bij de Evangelisten het Evangelie zelf is.

Over den letterlijken zin des Woords, en over de huichelaars. Paulus.

4413. Er was iemand die ongevoelig was voor den inwendigen zin des Woords omdat hij verdienste wilde stellen in daden (Paulus); langen tijd was hij op een afstand van mij; ook onder de ergsten; hij is nu aangesloten bij de ergste duivels, en wilde nu een hemel voor zichzelf formeren, en aan de geesten vreugden geven vanuit zich, maar dan die van begeerten en wellusten; hetgeen hij ook probeerde; maar hij werd er nog erger door, en neergesmaakt; ik sprak toen met hem, zeggende dat het niet een hemel maar de hel was; het werd ook verkeerd in een zwarte hel; hij wilde vooral huichelaars hebben, waarover ik met hem sprak; voor ettelijke dagen waren er huichelaars bij mij geweest, hetgeen ik aan tandpijn kon weten; zij legden zich stilzwijgend op mij toe, en het werd doorvat en gezegd, dat dit was vanuit Paulus, die den inwendigen zin haat toedraagt, en dat zo de toorn van dien haat tot uitwerking heeft dat huichelaars worden aangetrokken, en dat zodanig het verband der dingen ligt, want huichelaars geloven niets, maar nochtans achten zij den letterlijken zin des Woords, omdat zij daarvandaan tal van dingen kunnen opvatten en daarmee het gewone volk overreden, en maken dat zij als vrome lieden verschijnen.

Dat het magisch is, zich goed te willen maken vanuit een boos doel.

4414. Goed willen worden, ja zelfs zich goed willen maken, wanneer men het goede beoogt, dit is goed, daar men niet weet dat het uit den Heer is; zo immers ontvangt men het hemels eigene: doch zij die zich goed willen maken om een boos doel, om over anderen te heersen, anderen te verderven, en zo voort, voor dezulken is dit magisch; het eerstgenoemde is vanuit den hemel, het laatstgenoemde vanuit de hel: een magisch aangelegde geest wilde goed worden vanuit zichzelf (Adlerheim); hij kwam ertoe zekere goede geesten naar zich toe te halen, en rondom zich te hebben, opdat zij hem goed zouden maken; maar dit werd voor hem in een hel verkeerd, want het einddoel was om daarmee boos te doen, aldus nog meer magisch; en hij werd toen naar nog lagere gebieden neergedrukt, waaruit hij zich niet kon verheffen: daaruit blijkt dat zo iets magisch is; ik sprak daarover dat het zodanig is.

Over de natiën; over Cicero.

4415. Bij mij was Cicero, naar ik meen, voor omstreeks een dag, en met hem sprak ik over verschillende dingen; hij was verwonderd over de drukletters van onzen tijd; toen sprak ik met hem over allerlei, ook over de wijsheid, waaromtrent ons gesprek ging; hij zeide, dat de wijsheid is des levens, en dat met betrekking tot de wijsheid over niets anders gesproken kan worden; voorts over het inzicht, dat het daarvandaan is, hetgeen ook werd bevestigd; voorts eveneens over de orde, dat de orde is in alle en in de afzonderlijke dingen, en dat de orde is uit den allerhoogsten God, en zo dat leven in die orde volgens de Goddelijke orde, is wijs zijn; bovendien kende [*novit*] hij ook tal van dingen over den Heer; en toen ik met hem daarover sprak dat Hij als mens geboren was, maar ontvangen uit God, en dat Hij het menselijke heeft afgelegd, en het Goddelijke aangetrokken, begreep hij dit goed, en erkende dat het niet anders heeft kunnen zijn; en ondertussen goten boze christenen rondom verschillende ergernissen in, doch daarom bekommerde hij zich niet; maar hij zeide, dat het niet anders heeft kunnen zijn, en dit met innerlijke bevestiging. Verwonderd waren degenen vanuit de christenen, maar met luide stem zeide hij tot hen, dat het niet wonderlijk was, omdat zij in het boze van hun eigen lichaam beginselen dienaangaande hadden opgezogen, die niet zodanig waren als gepast was, weshalve zij, voordat die beginselen waren verstrooid, niet de dingen zouden kunnen toelaten die bevestigen, zoals degenen kunnen die in onwetendheid verkeerden, zoals zij die niets geweten hebben aangaande den Heer.

4416. Ik doorvatte diens verlustiging toen ik het Profetische Woord las, deswege dat de afzonderlijke namen en de afzonderlijke woorden innerlijke dingen betekenden; en hij was hogelijk verwonderd dat de geletterden heden ten dage niet verlustigd worden door zulk een studie, welke nochtans boven elke andere studie verkwikkelijk en nuttig moest zijn;

4417. ik doorvatte klaarblijkend, dat zijn innerlijke dingen geopend waren, en dat voor meerderen uit de christenen die aanwezig waren, de innerlijke dingen gesloten waren; hetgeen hun ook gezegd werd; want er regeerde de begeerte van de afgunst tegen hem, en er waren aanvechtingen van ongelovigheid: toen hij doorvatte, terwijl ik het Woord las, dat het zulke heilige dingen bevatte, zeide hij dat hij niet aanwezig kon zijn, omdat hij een heilige besefte waarin hij niet zijn kon; aldus werd hij, die een heiden was, innerlijk aangedaan; terwijl de christenen overluid zeiden, dat zij best aanwezig konden zijn; zulks ter oorzaak hiervan, dat zij in het minst met werden aangedaan.

Over Augustus.

4418. Ik sprak met Augustus; hij was een rechtschapen man, maar hij had een eigenaardige sfeer van autoriteit, daarin dat hij niet wilde dat iemand sprak; hij weerhield mij dermate vanuit de sfeer van gezag, dat ik niet dorst hem aan te spreken, misschien omdat dit een al te grote vrijmoedigheid tegenover hem zou lijken; hij toonde mij een rond of ovaal venster, hetwelk hij had in zijn Paleis, zeggende dat hij daardoorheen tot degenen schouwde die buiten waren, en uitvorste hoedanig zij waren, en dat zij dit niet wisten; en dat hij dengene dien hij zodanig bevond dat deze hem behaagde, functies en erbewijzen schonk, terwijl de persoon in kwestie nog niet wat ook daarvan wist en verwachtte: hij was ettelijke uren met mij.

Over de huichelaars, en die het tandvlees kwetsen, en over hun straffen.

4419. Enige dagen lang waren huichelaars bij mij, en zij veroorzaakten tandpijn, maar niet zo erg als eerder; het werd tenslotte een zekere doffe, en als het ware onvoelbare pijn; maar het tandvlees was zodanig, dat de tanden daar niet vast zaten, doch wanneer ik de tanden en het tandvlees aan den rechterkant aanraakte, deden zij zeer, en dit een paar dagen lang; ten slotte hoorde ik dat zeer velen op de rij af werden gestraft, en dat de bestraffing doorging in de lengte en opwaarts tot velen; het was de bestraffing van een eigenaardige verscheuring; doordat werd, dat het dengenen gold die huichelaars waren geweest, en verwoest werden, en nauwelijks iets van leven overhielden; dat zij rondom mij verzameld waren geweest, en zich een sfeer van gezelschap hadden gemaakt, en zo een woning volgens den vorm van een zeker gezelschap, en zulks over een langen afstand, was ter oorzaak hiervan dat er huichelaars rondom mij waren, die gene geesten als het ware aantrokken binnen hun sfeer, want waar boze dingen zijn, daar zijn de geniën en de geesten van dat boze; nadat zij gestraft waren, werd de pijn van het tandvlees nog steeds gevoeld; daaruit kan vaststaan, hoedanig de huichelaars worden wanneer zij verwoest zijn, namelijk dat zij slechts weinig van leven overhouden; behalve die pijn voelde ik van hen niets.

Over de sirenen wanneer zij den mens des nachts belagen en hem willen obsederen; en over hun straffen.

4420. Er waren (manlike) sirenen wekenlang rondom mij, ter linkerzijde bovenaan, somtijds geheel boven het hoofd, maar merendeels links hogerop; met hun magische kunstgrepen en profane echtbreuken tartten zij mij, en ten slotte gingen zij zo ver dat zij begonnen te spreken geheel alsof in het lichaam; uit hun spreken doorvatte ik, dat zij waanden geheel en al in de wereld te zijn, hetgeen zij ook zeiden; het werd gehoord, en aan anderen gezegd; en dit is een aanwijzing, dat zij volstrekt wilden terugkeren in de wereld, aldus den mens geheel en al obsederen, hetgeen zij ook des nachts probeerden bij mij terwijl ik sliep; zij zwoegden met allerlei kunstgrepen om in mij binnen te dringen, en zo te obsederen; en, als gezegd, om mijn geest uit te werpen, en hun geest daar te hebben; het werd ook duidelijk gezien, dat zij aldus wilden doen boven het hoofd vooraan; zij wierpen zich naar binnen; ik raakte ook in dien staat hun handen aan, behalve meer dingen; maar zij werden allerzwaarst gestraft, door een andere straf van verscheuring naar hoofd en beenderen, welke bij hen totaal verbrijzeld werden, met afgrijselijke pijn, en dit hield lang aan, volle uren; zij wilden ontglippen door eendere dingen als zij hadden uitgeoefend in de wereld, door te liegen, andere dingen te fingeren; maar het werd hun gezegd, dat dit tevergeefs is in het andere leven, want alle gedachten en daden worden geweten.

Over de straffen, dat zij der barmhartigheid zijn.

4421. Ik sprak met geesten die meenden dat gestraft worden tegen de barmhartigheid was; maar het werd hun gezegd, dat het der barmhartigheid is, en dat het der onbarmhartigheid is niet gestraft te worden; en zij werden overtuigd door een voorbeeld: als een vader niet zijn zoon of dochter kastijdt die ongemanierd en verkeerd zich gedraagt, maar alles door de vingers ziet, dan is hij onbarmhartig, want dan moedigt hij zijn kind tot al die verkeerdheden aan; aldus betoont hij zich tegen zijn kinderen, en jegens anderen onbarmhartig. Dat het anderszins niet tegen de liefde is, is vandaar eveneens duidelijk; eender is het gesteld met een koning die misdadigers vergeeft, en hen niet straft; hij betoont in meerdere mate onbarmhartigheid, want zo duldt hij de schurken in zijn rijk, en vermeedert hun aantal; aldus is het gesteld met de bestraffingen in het andere leven; als zij niet werden

gestraft tot aan de verbetering toe, zoals altijd geschiedt, dan zouden zij niet alleen misdadig blijven, maar ook de goeden schaden, hetgeen tegen de barmhartigheid is.

Op welke wijze velen datgene zullen opnemen wat door mij geschreven werd.

4422. Ik kreeg brieven daarover dat niet meer exemplaren binnen 2 maanden verkocht zijn dan slechts vier, en dit werd bekend gemaakt aan de engelen; zij waren wel verwonderd; maar zij zeiden, dat het aan de Voorzienigheid des Heren moest worden overgelaten, en dat zij zodanig is, dat zij niemand dwingt; dat het zou hebben kunnen gebeuren, maar dat het niet te pas kwam, namelijk dat geen anderen mijn werk eerst zouden lezen dan zij die in het geloof zijn; en dat iets zodanigs bekend is uit de komst des Heren in de wereld, Die de mensen ook had kunnen dwingen Zijn woorden en Hemzelf op te nemen, maar Hij dwong niemand; aldus eveneens daarna de apostelen; maar nochtans werden degenen gevonden die zouden opnemen, namelijk zij die in het geloof waren, tot wie ook de apostelen werden gezonden: aldus werd verder getoond, hoe het met de overigen is gesteld in de christelijke wereld, en wel daarmede, dat geesten werden gebracht in den staat waarin zij waren geweest in het leven des lichaams, en het hun toen werd gegeven te denken over de dingen die geschreven zijn over het andere leven, en in de ontvouwing aangaande den inwendigen zin; zij waren toen alsof zij braken moesten, aldus al die dingen versmadende, hetgeen zo ook zeiden, en bekenden.

Over de Voorzienigheid.

4423. Ik sprak met geesten daarover, hoe het gesteld is met het leven des mensen in de wereld, en in het andere leven, en het werd getoond door een uitbeelding, namelijk een zodanige, . . . dat de animi worden gevoerd volgens de veranderingen van staat, omhoog en omlaag; en dat nochtans er bij voortduur als het ware een gemene aantrekking is van die ganse sfeer, van de goddelozen omlaag tot de hel, en van de vromen omhoog tot den hemel, hetgeen zij niet weten; want als zij in de hoogte zijn, dan verachten zij alle dingen; wanneer zij lager zijn, of in vernedering of zelfverachting, of in vrees zijn, en hun staat erkennen, en zo bij voortduur hun animi gevoerd

worden, of de staten huns levens, dan is er steeds een zeker regerende tot hetwelk men terugkeert, zijnde in het midden der sfeer; zo is het gesteld met de staten des levens in de wereld vanuit de verschillende fortuinen, voor en tegen, en zo is het in het andere leven voor enigen tijd; maar nochtans is er de gemene aantrekking als het ware ofwel omhoog, ofwel omlaag; aldus is het gesteld met de voorzienigheid, welke kalm optreedt, en welke altijd omhoog trekt, terwijl de mens zich omlaag drijft, zo dat zijn kracht het overwicht heeft, vandaar naar de hel toe; anders indien men in de naastenliefde heeft geleefd; alsdan omhoog tot den hemel; deze dingen vertoonden zich aldus representatief voor de geesten, en zij waren toen in die idee welke zodanig was, en zij werden op wonderbaarlijke wijze aangedaan, en erkenden dat het zo is.

Over een zekere vrouwelijke geest die meende geheel en al in het lichaam te leven.

4424. Er was een zekere vrouwelijke geest die mij verscheen in een staat half tussen slaap en waak, meer naar de slaap toe; en toen ik wakker werd, sprak ik met vrouwelijke geesten die boven mij waren, en zij zeiden dat zij gemeend hadden een vrouw te zijn die eender kon spreken met geesten; en getoond werd mij door levende ondervinding, hoe zij met haar spraken, namelijk door een duisterder invloed, maar nochtans waarneembaar voor haar, want ik werd in dien staat gebracht; maar zij werden onderricht, dat het een vrouwgeest was, die aldus deed, en die toen misschien meende geheel en al zelf in een lichaam te zijn, en zo duldde dat zij aldus met haar spraken, en vandaar werden overreed; die vrouw werd overwaakt, opdat niemand haar schade zou berokkenen; zij wierp zich voort door spiraalvormen, waarmede iets listigs werd aangeduid, maar of het een listigheid was ten einde te overheersen, dan wel om een zodanig verkwikkelijke, hetwelk zij gewaarwerd, werd niet zo te weten gegeven; daaruit kan vaststaan dat er geesten zijn, met wie andere geesten kunnen spreken als met een mens; er zijn ook vrouw-geesten, die bijna in de lichamelijke natuur binnentreden, en zij spreken geheel en al zoals in het leven des lichaams, menende ook in het lichaam te zijn; aldus brengen zij innerlijke dingen over tot uitwendige dingen, of zij zijn uit de bende der sirenen; maar dan, naar ik acht, staat haar einde te wachten, want zij dringen aldus voort naar de uiterlijke dingen, en de innerlijke dingen worden teruggetrokken.

Wat her betekent dat niet geoordeeld moet worden over anderen; het gezelschap; de innerlijke dingen.

4425. Meermalen heb ik daarover met geesten gesproken, wat er moet worden verstaan daaronder dat niet geoordeeld moet worden over anderen; en er werd daarover ingestemd dat een ieder kan oordelen over een ander wat betreft diens burgerlijk leven, voorts diens zedelijk leven voor zoveel als dit het burgerlijk leven aangaat, bij welke gezelschappen men zich moet aansluiten, en dat men moet weten voor hoeveel anderen te vertrouwen zijn, wat met iemand overeenkomt, en niet overeenkomt, om niet bedrogen te worden; want er zijn geveinsden, arglistigen, huichelaars, echtbrekers, er zijn boze mensen van elk geslacht; er zijn wijzen, er zijn dwazen, er zijn er die niets geven om het gemene best, maar zichzelf op den voorgrond stellen, en er zijn anderen alweer anders; derhalve, zonder bespiegeling, denking, en aldus oordeel bij zichzelf, zou nooit iemand in een burgerlijk leven kunnen leven; voorts is vooral oordeel van node, om te weten of iemand nuttig is om openbare ambten uit te oefenen, en zo voort; daarin onderscheid te maken is onmogelijk zonder oordeel bij zichzelf over een ander.

4426. Doch wat de innerlijke dingen aangaat, ten aanzien van het leven des geloofs, en eendere dingen, over dezelve mag niet geoordeeld worden; alleen de Heer kent [*novit*] dit; duizend lieden kunnen eender verschijnen in uitwendige dingen, ja zelfs eender spreken, maar nochtans volslagen oneender zijn ten aanzien van gene dingen; de einddoelen van een ieder ten aanzien van gene dingen kunnen nooit geweten worden [*sciri*]; vanuit de daden daarover oordelen, is bedrogen worden; behalve nog meer dingen die kunnen worden aangevoerd: ik sprak met geesten daarover, dat het een volslagen ander rijk in het andere leven is, een andere regeringsvorm, een ander regime, andere wetten, ja zelfs andere oorlogen, namelijk tegen de boze dingen en de helse geesten, andere vergezelschappingen, welke zijn volgens de innerlijke einddoelen des levens; deze komen nooit uit in het leven des lichaams voor anderen, en daarom moet daarover niet geoordeeld worden. Uit veel ondervinding is mij bekend, dat velen dergenen over wie de wereld naar de innerlijke dingen boos had geoordeeld, onder de gezegenden zijn, en andersom velen dergenen over wie de wereld goed had geoordeeld, onder de rampzaligen zijn.

Over rijkdommen, macht en grootheid in het andere leven, voorts over Pluto, en over de hellen.

4427. Ik sprak met iemand vooraan, een weinig lager, van wien ik achtte dat hij groot en vermogend was geweest in het leven des lichaams (een Tsaar), zeggende dat zulke geesten niets hebben in het andere leven, geen klederen, geen goud en zilver, noch anderen om hen te dienen, maar dat zij allerarmst zijn, anders dan in het leven des lichaams, alleen dat zij die fantasie met zich meedragen dat zij nog menen zodanig te zijn als zij waren, terwijl zij het niet zijn. Toen werd het gegeven te zeggen, dat de engelen allergrootmachtigst zijn, wonende in paleizen zo prachtig, dat ten aanzien van de architectuur en de weidsheid ervan alle paleizen der wereld zelfs niet kunnen worden vergeleken, en dit met een verscheidenheid tot in het eeuwige, zo dat de engelen allergrootmachtigst zijn, maar nochtans zodanig dat zij allernederigst zijn; bovendien dat zij allerwelgesteldst zijn; zij wonen in atmosferen voor zoveel als die kunnen worden beschouwd, van goud, van diamant, van robijnen, paarlen, en dat de engelen toch zodanig zijn dat zij alle dingen van harte, en nog veel meer dingen aan anderen willen geven, ja zelfs zich die dingen zouden willen ontzeggen, als zij er alleen maar aan anderen vreugde mede zouden kunnen bereiden; dat zij allermachtigst zijn, dat duizenden, ja zelfs myriaden hun macht in hen samendragen, zodat zij de hel kunnen onderjukkan, terwijl zij toch zodanig zijn dat zij niemand zouden willen overheersen; de omstanders waren zeer verwonderd dat het zo is, terwijl het toch aldus daarmee is gesteld; doch zij die willen en begeren rijk te zijn, machtig te zijn, hebben volstrekt niets niemandal.

4428. Toen kwam er een zekere geest die zeide pluto te zijn; hij was vanuit hen die plutonisten worden genoemd; en dezen hebben die fantasie dat zij ontzaglijke schatten van goud, en rijkdommen zien, waardoor zij worden verlustigd, krachtens de fantasie die zij vanuit het lichaam met zich hebben medegebracht, omdat zij zodanig waren dat zij daarin al hun verlustigingen hadden gesteld, zonder enig nut daarvandaan; het werd gegeven hem te zeggen, dat deze dingen waardeloos zijn, zoals aards slijk; als hij aldus een kamer vol van zulke gouden schatten had, en een andere kamer vol leem en slijk, dan zou de ene kamer niets méér waard zijn dan de andere; dat zij goud op aarde bezitten, is deswege omdat zij in het goud hun welgesteldheid beschouwen; zij menen alle dingen te kunnen bezitten, terwijl zij hoegenaamd niets dan alleen hun fantasie bezitten; dezen zijn de plutonisten; hij zeide dat het er zo mee gesteld is, dat hij zulke dingen bekijkt, maar dat die somtijds

worden veranderd in slijk, en dat wanneer hij daarvan aan een ander wilde geven, het bij den ander in slijk werd veranderd, zo dat het volstrekt niets waard was, en dat hij niet enig nut ervan had, dan alleen zulk een vuile dat voor fantasie doorgaat.

4429. Ik sprak over de rijkdommen der wereld, dat zij niets zijn, maar dat het een nut vanuit de rijkdommen is, wat het tot iets maakt, en hoedanig het nut is, zodanig zijn de rijkdommen iets; en wanneer de nutten het grootst zijn, dan is dat iets aanzienlijks; doch los van het nut zijn de rijkdommen niet iets anders dan het stof der aarde, en wat daaruit genomen wordt, heeft niets te betekenen, maar wordt verworpen.

Over het geheugen van bijzonderheden.

4430. Ik hoorde een zekeren geest aan een ander, die een sirene was, opsommen de misdaden die hij in het leven des lichaams had bedreven, en zulks tot op elk woord dat van hem was uitgegaan; snel, in volgorde, zonder hapering, door de ideeën op levendige wijze op teweekken, met alle omstandigheden, op de wijze van de spraak der geesten, snel, met de innerlijke erkenning van hem tot wien hij sprak, en dit ettelijke malen; daarvandaan werd het getoond, dat de geesten alle bijzondere dingen van het geheugen met zich hebben, en niets hoegenaamd verliezen, behalve de beenderen en het vlees, welke de mens gemeen heeft met de brute dieren; en dat men dus niets heeft te betreuren bij den dood van het lichaam; men is immers levend; aan de zielen die het lichamelijk geheugen hadden liefgehad, en het betreurden dat verloren te hebben, werd getoond, dat zij alle en de afzonderlijke dingen met zich hebben; maar nochtans willen zij niet, dat daaruit hun boze dingen zouden worden opgeroepen, en zo zouden uitkomen; want alle daden, denkingen, en einddoelen, zouden openliggen voor anderen: na die dingen gehoord te hebben, willen zij niet dat die dingen openliggen, en het geheugen der bijzonderheden open komt te liggen.

4431. Er zijn zodanige geesten die deze dingen kunnen oproepen, zij zijn uit degenen die van Mercurius zijn, en betrekking hebben op het lager innerlijk geheugen en den zin ervan; gezegd werd mij, dat zij zodanig zijn, onder elkander, en dat zij, wanneer het wordt toegestaan, aldus kunnen binnenzien in de bijzonderheden van het geheugen der geesten. Daaruit kan vaststaan, dat de boze in het andere leven boet voor alle gedachten en daden, en dat als hij

soms meent dat hij het boze niet heeft gedaan, alsdan in volgorde die dingen worden opgeroepen, met diens erkenning, met alle omstandigheden ervan.

Over de orde; dat vanwege de orde zij de schuld van de boze dingen op den Heer gooien.

4432. Niets is gewoner bij de geesten, dan te denken dat alle schuld, ja alle straf, aldus het boze, uit den Heer zou zijn, omdat Hij het toelaat; maar ik sprak met hen daarover, dat het zo schijnt; de orde zelf is uit den Heer, namelijk dat het boze zichzelf straft, aldus dat het boze en het valse terugkeert tot de boosdoeners op talloze manieren; en aldus dat het der orde, en der ordewetten is; en omdat de boosdoeners handelen tegen de orde, en denken tegen de orde, en daarvandaan menen dat het juist is dat zij zich en de hunnen liefhebben, gooien zij derhalve de schuld van het boze op den Heer, terwijl toch zijzelf in gebreke waren; dat het hun zo toeschijnt, is een begoocheling, want iedereen wil orde hebben, volgens de orde waarin hij dan is; terwijl toch de orde uit den Heer is, opdat het allen wel ga; dit zou zijn alsof iemand die tegen de gerechte wetten handelt, en die tegen de wetten in wil gaan, verontwaardigd is en toornst tegen de wetten, en de schuld gooit op den wetgever, omdat hij de wetten zo gemaakt heeft, aldus de een anders dan de ander; terwijl toch bij de wetgever niets anders voorzat dan het gemene goede; en daarom is hij die tegen de wetten zondigt, zelf in de schuld; hij kan niet verder vooruit zien (of beseffen), hoeveel van het gemene goede er is in zijn gedrag, maar alleen hoeveel bijzonder goede er voor hemzelf afvalt.

Over het gemene goede.

4433. Met de engelen sprak ik gedachtelijk [*cogitative*] over het gemene goede, namelijk dat hij die in het leven des lichaams voor het gemene goede is, eveneens in het andere leven voor het gemene goede is; het gemene goede in het andere leven is het Rijk des Heren, aldus is het voor het Rijk des Heren, bijgevolg voor den Heer. Die is het al in alle dingen van Zijn Rijk; vandaar voor zoveel iemand ijver heeft in de wereld voor het gemene goede, voor evenzoveel heeft hij ijver voor het Rijk des Heren.

Dat de geesten volstrekt niets kunnen, en dus dat zij niets zijn.

4434. Ik sprak met geesten daarover, dat zij menen iets te kunnen vanuit zichzelf; meestal immers beroemen zij zich daarop, en omdat het hun wordt toegelaten volgens hun fantasieën en begeerten te handelen, menen zij een boel te kunnen; hun werd te antwoorden gegeven, dat zij weten dat al wat zij denken, invloedt, aldus dat zij niet kunnen denken vanuit zich als vanuit zich, en omdat zij vanuit zich niet kunnen denken, aldus vanuit zich, dat zij aldus evenmin kunnen handelen, omdat al wat gehandeld wordt, vanuit de denking komt; niets kan gehandeld worden uit henzelf, tenzij zij denken en zo willen; omdat zij het niet konden ontkennen dat al wat zij denken invloedt, konden zij evenmin ontkennen, dat zij niet wat ook kunnen handelen uit zich, tenzij zij het wilden zoals een zeker onbezielde, of zoals een bruoit dier; dit handelt nochtans vanuit een zekere begeerte of aandoening.

Over de onderlinge liefde, dat daarvandaan alle gelukzaligheid is; dat de onderlinge liefde uit de echtelijke liefde is.

4435. Er waren geesten die twijfelden daarover, of vanuit de onderlinge liefde alle gelukzaligheid is; zij verlangden te weten of het zo was; zij werden in een zekeren staat van onderlinge liefde gebracht, vooraan op een afstand in gemiddelde hoogte; en van daar spraken zij met mij, zeggende dat zij een gelukzaligheid smaakten als zij nooit bestaanbaar hadden geloofd; en vandaar verklaarden zij overluide hoe groot die was; en derhalve wilden zij niet tot den voormaligen staat terugkeren; er waren toen andere geesten, die niet konden worden gebracht tot dien staat; zij werden nabij genen gezonden, maar zij zeiden niets te voelen; dit geschiedde, opdat het geweten zou worden hoedanig de een en hoedanig de ander is.

4436. Ik ben onderricht, dat in de onderlinge liefde een zeker afgeleid soort van echtelijke liefde is, namelijk dat de een wil zijn van den ander, en zo wederkerig, hetgeen der echtelijke liefde is; maar het is der onderlinge liefde, dat de een den ander wil geven al hetgeen het zijne is, behalve zijn eigen leven, wat de echtelijke liefde juist wil; daaruit kan vaststaan, dat de onderlinge liefde wordt afgeleid van de echtelijke liefde.

Over den staat der zielen na den dood, vanuit een droom.

4437. Hoedanig de staat der zielen na den dood is, op welke wijze zij zien, voelen, en van de overige zinnen genieten, met de aandoeningen, werd mij getoond door een droom, waarin ik gezonden was; toen waren immers de lichamelijke dingen ingeslapen, als het ware dood, bij mij, omdat de geest bij mij meer gescheiden van het lichaam handelt meer dan bij anderen; en ik zag een stad, met gebouwen, en een markt met allerlei gerei voor kleine knaapjes, en dit langdurig, rondzwerfend door de stad van her naar der, tussen veel volk; er waren mensen in menigte; en ik zag al deze dingen zo duidelijk, als nooit met de ogen des lichaams duidelijker beschouwd konden worden; ik meende klaar wakker te zijn, en dacht erover na hoe ik in deze stad gekomen was, misschien door een wonder; en of en toe ging het door mij heen, dat die dingen weliswaar te zien waren aangeboden met het gezicht van den geest, niet van het lichaam, maar toch waren de dingen zodanig dat het nooit zou kunnen worden ontkend dat ze werkelijk waren; dermate levend verschenen alle dingen; het zien ervan hield wel een uur lang aan; ontwaakt zijnde, was ik verwonderd dat het een droom was, en ik wenste wel, als niet een andere oorzaak mij had weggetrokken, dat ik in dien staat mocht gebleven zijn; ik sprak daarna met de geesten die den droom hadden binnengebracht.

Over den invloed des Heren in de Kerk, uit allen, dat die is gelijk als een hart.

4438. Gezegd werd dat de Kerk des Heren is gelijk als [*instar*, letterlijk *het evenbeeld van*] het hart en de longen, en dat zij daaruit invloed in de overigen; doorvat werd hoe het hiermede is gesteld, namelijk zoals in den mens, te weten dat de overige ingewanden, die van minder nut zijn, daaruit leven; aldus het Rijk des Heren op welken aardbol ook; dat er is een invloed uit meerderen, en uit tallozen in een ieder, staat vast uit een ondervinding bij mij, ja zelfs dat er is in iedere willekeurige idee een invloed uit velen, uit den algehelen hemel, volgens de verwantschappen, zoals in het menselijk lichaam; of ook zoals door middel van meerdere spieren uiteenliggend ten opzichte van elkander, en door middel van nog meerdere beweegvezels, één handeling volgt: hetgeen ook kon vaststaan uit een ondervinding, dat uit wulpse vrouwen tezamen één enkele schone (verschijning) kon ontstaan; aldus formeert de Heer uit talloze dingen een éne, volgens Zijn welbehagen;

evenzo is het ook gesteld met de Kerk des Heren in de landen; de engelen wonen bij hen die in de liefde tot den Heer en in de liefde jegens den naaste zijn; daar is de Kerk gelijk als hart en long, aldus bij den mens op den aardbol; waar echter geen Kerk is, worden de engelen verwijderd, zodat er geen invloed kan zijn door zeer vele gezelschappen van engelen, zelfs niet in de daarvan verwijderde gezelschappen, want nergens is een naastbije verbinding om daaruit te worden afgeleid tot anderen, en zo verder.

Over gezelschappen der vriendschap.

4439. Hoog boven het hoofd zijn gezelschappen, die genoemd moeten worden gezelschappen der vriendschap; zij leven onder elkander vriendschappelijk, aldus in het verkwikkelijke der vriendschap, niet in het verkwikkelijke en gezegende der onderlinge liefde; bij zich hebben zij een bijna vlamig licht, en zeer veel verkwikkelijke dingen, waarin zij zijn, met andere eveneens verrukkelijke dingen; zij waren bij mij of boven mij twee- of driemaal, en toen werd te ontwaren gegeven vanwaar hun verkwikkelijke is; waar zij ook maar komen, leiden zij de verkwikkelijke dingen van anderen naar zich toe; en zij die zij dan beroven, zijn dan in het duister, en in ellende; zij zeiden dit niet van zich te weten, maar het werd hun getoond dat het zo is; van mij namen zij eender het verkwikkelijke af, en toen was ik in het duister en droefgeestig, wat voor zoveel toenam als bij hen het verkwikkelijke toenam; ik sprak met hen, en het werd gegeven hen te berispen; ik werd daaromtrent ingelicht, dat zodanig het verkwikkelijke der vriendschap is, wanneer het niet het verkwikkelijke der onderlinge liefde is; daaruit kan vaststaan, hoe het gesteld is in het andere leven met hen die de genoten meer dan alle andere liefhebben, of alleen liefhebben om het verkwikkelijke: en nog meer, hoedanig zij zijn die in de liefde van zich zijn, en alle anderen beroven van hun verkwikkelijke, en op zich afleiden; weswege zij afgescheiden worden, en wanneer zij tot een engellijk gezelschap komen, ploffen zij neer als een aardkluit of een zware massa.

Over het helse en het hemelse verkwikkelijke.

4440. Een zekere geleerde van grote waardigheid, die zich boven de anderen voor geletterd hield, kon in het andere leven niets hoegenaamd verstaan

daaromtrent wat het helse verkwikkelijke en wat het hemelse verkwikkelijke is, hoewel hij werd onderricht, en het hem door levende ondervinding werd getoond; maar hij maakte het helse verkwikkelijke en het hemelse verkwikkelijke volstrekt één in zijn idee; hij was een innerlijke huichelaar, en had misschien heilige dingen ontwijd; voorts was hij hardnekkig in belagen, en bedreven in listen smeden, als een slang vergiftig van binnen; weswege hij in helse martelingen werd gezonden.

Over de eenvoudige idee aangaande den Heer, en dat Hij alle dingen regeert.

444I. Er waren degenen die in de eenvoudige idee aangaande den Heer waren, dat de Heer alle en de afzonderlijke dingen regeert; de eenvoudigheid der idee kan niet beschreven worden; zij kon geheel en al bij de geesten worden vertoond, omdat die uit ondervinding daarmede bekend waren [*noverunt*], in welke grote mate denkingen werken, en dat magische geesten werken door den invloed der denkingen en der aandoeningen, en omdat de invloed zodanig is, willen zulke geesten overheersen; tenzij Eén alle dingen regeerde, zouden alle dingen vergaan, en zulk een woelige staat opkomen, dat niets zou blijven bestaan; vandaar de eenvoudige idee aangaande den Heer, dat Hijzelf alle dingen regeert; en de eenvoudigheid bestond daarin, dat de Heer als de Heer voor hen was, zonder denking over het Goddelijke, het Menselijke, en het Heilige, maar alleen over Eén: vanuit die idee vloeit ook dit voort, dat Hij alle dingen regeert, en de afzonderlijke dingen, en de kleinste dingen der denkingen, en dat zij in de gezegendheid waren wanneer zij door Hem werden geregeerd, en zo in veiligheid: het waren er velen, en het waren kohorten van geesten die op hen toetraden in hun idee, en daarin hun gezegende beseften, ter oorzaak hiervan dat zij tevoren zoveel redetwisten en redekavelingen over verschillende dingen bij den Heer en over het geloof in Hem gehoord hadden; aldus was dit voor hen als een zoete rust; ik was eveneens in dezelfde idee gebracht, en ik bemerkte de gezegendheid in die eenvoudigheid, en toen tevens dat onschuld daarin was.

Over een sublieme idee aangaande den Heer.

4442. Er waren ter rechterzijde hoog boven engellijke geesten, die in een sublieme idee waren, omdat zij zoveel dingen hadden gedacht, ontwaard, en gehoord over het Goddelijke, het Menselijke, en het Heilige des Heren; en daarom werd ik in een sublieme idee gebracht, dat die Drie Eén waren, welke idee niet kan worden beschreven, omdat het alleen mogelijk is in het andere leven; woorden kunnen die idee niet uitdrukken; het Goddelijke was voor de hemelsen, het Menselijke voor de overigen die beneden waren; ook het Goddelijke, maar aan hen aangepast; het heilige voortgaande was de gehele sfeer daaruit, omdat er niets is in den Heer dan het Goddelijk Heilige; deze dingen werden uitgebeeld door een engellijke idee, en zo als een Ene, aangepast aan den gansen hemel, in welke idee zij hun gezegende hadden.

4443. Vanuit de vorige idee en vanuit deze werd het doorvat, hoe gezegend het is het geloof des harten te hebben dat de Heer het heeal regeert, en dat dit het principiale des geloofs is.

Over ideeën. Over geloof.

4444. Alle dingen die zijn van het geheugen en vandaar van de denking, zijn ideeën, zodat de dingen van het geheugen niet iets anders zijn dan ideeën; vandaar is de denking, hoezeer die ook duister verschijnt, nochtans onderscheiden in ideeën; hetgeen kan worden opgemaakt uit de spraak vanuit de denking, namelijk dat de ideeën vallen in woorden.

4445. Bovendien ben ik ingelicht, hoe het gesteld is met de ideeën, namelijk dat die ideeën aanblijven bij den mens, en hem overreden, welke vanuit hemzelf zijn, niet zozeer die van anderen; hoewel er een autoriteit kan zijn die oplegt, maar nochtans, voordat de mens zelf zich ideeën vanuit zich heeft geformeerd, blijven die opgelegde ideeën niet aankleven, noch overreden zij dermate; voorts komt er nog bij de liefde van zich en de beziening van zich, en zo worden ideeën vanuit anderen ingeplant; voor zoveel iemand iets uit zichzelf heeft, voor evenzoveel blijft het aan, en voor evenzoveel overreedt het; niet zozeer voor evenzoveel vanuit anderen.

4446. Aristoteles heeft zijn filosofische dingen geformeerd in de natuurlijke orde, vanuit de analyse zijner denking en het eendere in zich, welke hij aldus heeft beschreven; aldus had hij eerst een idee van zijn eigen denking, en daaruit formeerde hij de filosofische dingen op zijn eigen wijze, om het te

beschrijven voor anderen, en als het ware of te malen; doch zijn navolgers gaan in omgekeerde orde te werk, namelijk uit zulke of scholastieke dingen, welke zij logica, metafysica, in het algemeen filosofie noemen, om ideeën over de denking op te vatten; omdat dit de omgekeerde orde is, werpen zij zich in verbijstering en duisternis aangaande de innerlijke dingen; Aristoteles echter schreed voort in het licht; ideeën opvatten over de innerlijke dingen des gemoeds vanuit termen en dergelijke dingen, is in volslagen duisternis terecht komen; vandaar is het, dat zij niets geloven aangaande de inwendige dingen, de geletterden minder dan de ongeletterden:

4447. Het is daarmede gesteld als met heel veel andere dingen, zoals met spreken vanuit de denking, of spreken vanuit woorden, en in de dingen die des geloofs zijn, met geloven vanuit de aandoening van het goede, of geloven vanuit de leer des geloofs: het eerstgenoemde is de echte orde, het laatstgenoemde de omgekeerde orde.

Over de hel der Nefilim van dezen tijd; eigenlijk over de hel der sirenen.

4448. Sirenen waren een heel jaar bij mij geweest; zij hadden een allervuilst en profaan subject; zij die zodanig zijn geweest, werden in de wereld wel beschreven ten aanzien van het uitwendig voorkomen als hoogst achtenswaardig, eveneens ten aanzien van de uitwendige zeden ook heel beschaafd, zoals dat heet, boven alle anderen ten zeerste achtenswaardig; de sirenen, die eigenlijk Nefilim zijn, zijn van binnen allervuilst, innerlijke toveressen, en echtbreeksters, meer dan alle anderen; de schandelijke en allerafgrijselijkste dingen der echtbreuken achten zij van nul en gener waarde, aanhoudend zich erop toeleggend niet alleen om het geweten te vernietigen, maar ook om het lichaam te doden; en zij blaken om de ziel tot de allerdiepste hel neer te storten; kortom, in haar subject was de profane hel zelf geconcentreerd; aldus ook in de overigen van dit slag.

4449. Die vrouwelijke Nefilim of sirenen toonden meermalen, dat zij de sfeer zelf van de wereld der geesten verpesten, namelijk dat zij de heilige goede en de heilige ware dingen, ja zelfs den Heer doordrenken [*imbueere*] van haar denking en overreding, en overal waarheen zij gevoerd worden daar de overreding met zich meedragen alsof de Heer daar is, en zo verpesten zij de sfeer, evenzeer als de antediluvianen.

4450. Om te vertellen hoe zij de heilige dingen met profane dingen vermengen, zou al te ver voeren, want hele jaren lang werd het gegeven zulke dingen waar

te nemen; zij bekommeren er zich in het minst niet om, of het heilige dan wel profane dingen zijn, als zij ze slechts als middelen kunnen gebruiken om oprechte zielen en geesten aan te lokken, en om hen zo te verderven; zij grijpen van alles aan, en kleven daaraan vast met haar overredende denking, en doordrenken die dingen met een aandoening daarvandaan, en dit met een wonderbaarlijken strijd lust tegenover de gemoedsaarden van hen die zij aantrekken, welke zij dan doorvatten; en zo lokken zij die tot zich, en dit met veel verscheidenheid. Ja zelfs niet alleen de grovere geesten, maar ook de subtielere, dermate ten slotte, als getoond, dat zij kleine kinderen zouden kunnen misleiden; alleen opdat zij het zouden weten werd het ook getoond.

4451. Alle ondervinding weergeven, zou vele pagina's vullen: zij worden allerzwaarst gestraft, en meermalen, maar zij ontglippen de bestraffingen hetzij op magische, hetzij op vuile manieren, door zich in verschillende dingen door fantasieën te veranderen, en met veel dergelijke dingen ontsnappen zij somtijds, maar somtijds konden zij het niet; aldus werden zij allerzwaarst gestraft met ontwrichtingen ten aanzien van beenderen en vlees, en meer dingen, ook ten aanzien van de fantasieën; maar nochtans wanneer zij terugkeerden, waren zij niet beter geworden, maar erger, en beraamden zij nog schandelijker misdaden; al die dingen in het bijzonder weergeven, zou gelijkstaan met een volledig boekdeel te schrijven; het zijn de ondervindingen van bijna één heel jaar.

4452. Zij worden geleidelijk van haar vorigen standplaats in de wereld der geesten verderweg verwijderd naar haar hel toe, en dit bij tussenpozen; daarvandaan komt uit voor welke hel die sirenen bestemd zijn, namelijk ter linkerzijde vooraan dieper omstreeks de hiel van den voet; en wanneer zij ten slotte tot de allermisdadigste dingen zijn voortgeschreden, en tot de voleindingen, dan worden zij omringd door zwavel en het vuur daaruit; haar fantastische ideeën, en overredende uitbazuiningen insgelijks; zij wierpen ook vanuit zich als het ware een innerlijken mens uit, die volgens hun overredingen verscheen zoals een klein kind, maar het was een fantasie die werd verkeerd in een zwavelachtige, hetwelk van een zodanige natuur was, zoals de geesten zeiden, namelijk dat het niet kon worden uitgeblust, maar doorbrandde, een aanwijzing dat waarheen het ook aanspoelt [*alluit*] met een overreding infecteert ook hen die dit bij zich hebben, zo dat het niet kan worden uitgeblust dan door den Heer alleen; want de geïnfecteerden weten nooit anders dan dat het iets goeds is waarmede de sirenen op verschillende wijze elk verkwikkelijke van het heilige en van het profane vermengen, volgens de gemoedsaarden.

4453. Tenslotte werden zij afgevoerd naar de hel, welke is vooraan ter linkerzijde, aan den kant waar de antediluvianen zijn, meer naar buiten toe, waar de ingang is; en toen was er een zekere arglistige geest van een dergelijke natuur, die niet met haar wilde gaan, maar nochtans meegevoerd zijnde, werd hij opgehangen gehouden in die vlam welke vandaar bij haar was; toen zeide hij, dat hij nooit iets verkwikkelijkers had ontwaard; en daarom volgde hij met het voor hem zo allerverrukkelijkste verkwikkelijke; zij gingen daar binnen in hollen, en daarna nog meer naar voren ter linkerzijde onder een wolk, waaruit zij probeerden op te duiken; het was zoals de rook van een fornuis gemengd met een zwavelig vuur; maar omdat daar niet haar eigen hel was, maar nochtans die van anderen van zodanig slag, braken zij zich met moeite wegen open daaronder, en trokken terug langs hollen achterwaarts naar een poel, zodat ik meende dat zij zouden voortschrijden onder het moeras; maar haar grotachtige weg boog daar af naar buiten, tot aan de grenzen van dit heelal, enigermate dieper, en waar daar eerder een stilstaand moeras verscheen, waarin zij werden gesmeten, in een ander heelal, waar zij nu zijn.

4454. Daaruit blijkt, hoedanig de Nefilim van dezen tijd zijn, en welk lot hen (en haar) wacht in het andere leven, voorts dat het een vloed is waardoor zij vergaan, zoals de antediluvianen, bijna op eendere wijze, namelijk dat heden ten dage het andere (verstandelijke) deel, dat hersteld was, in hen teloor is gegaan, en zo persuasief is geworden als het was van de antediluvianen ten aanzien van het ene en het andere deel.

4455. Zij traden binnen in alle en de afzonderlijke dingen niet der denking van mij en van anderen, maar in die der bedoelingen, en blusten uit, verstikten, en verdraaiden ze, dermate dat niets gedacht kon worden omdat zij de bedoelingen in beslag namen, zelfs de bedoelingen waarvan ik geheel en al onkundig was, welke binnen de sfeer van mijn doorvattingen waren, waar zij meermalen waren, en allerlistigst aanslagen beraamden; zij regeerden daar al mijn dingen buiten mijn medeweten; zodanig zijn dezulken die heden ten dage de mensen obsederen.

4456. Zij wilden de hel uitgaan, maar evenals de antediluvianen werden zij door de genoten eender neergestoten, met bestraffing.

4457. Hoezeer zij mij wilden obsederen, kan vaststaan daaruit dat zij mijn ademhaling geheel en al binnendrongen, en naar het hart toe, en dat zij zo het gedaan kregen in het leven des lichaams binnen te gaan; ook probeerden zij het in de innerlijke ademhaling; zij kregen het ook zover gedaan, hetgeen mij eerder naar mijn weten, niet bekend is geweest, duivels en geesten van elk slag in mij binnen te brengen, zodat zij op al mijn dingen beslag legden, welke

aan haar onderworpen waren, om zo onmiddellijke vergemeenschapping te kunnen hebben; ja zelfs namen zij zulk een natuur aan, dat er nauwelijks gedacht werd aan hen als duivels en geesten, maar keerden de denking alle kanten uit, en brachten die zo over, dat die niet langer onder de heerschappij van de voormalige denking en wil stond; ook brachten zij die over tot de andere geesten en hun gezelschappen: hetgeen schandelijk is.

4458. Hun subject kon tevens een andere idee van zichzelf uitstorten voor de zijnen, en weer een andere idee voor anderen; voor de zijnen de idee van een koningin op een zetel in vol ornaat, ook leunend met een arm op de leuning van den zetel, zoals voorname dames plegen te doen; en de idee van zichzelf als ene ellendige voor de anderen zoals iets vuils voor de anderen; en zo werd zij door genen gezien in één vorm, aldus tegelijk in een anderen vorm voor meerdere anderen, hetgeen een magische wondertoer was; waarover ik met de geesten sprak.

4459. Daarna werd zij heengeleid buiten dit heelal naar links, tot andere, manlijke, sirenen; want dezulken worden ook gevoerd zoals de anderen van de ene plaats naar de andere, totdat zij komen tot hun eigen en bestemde plaats; en daar hoorde ik hoe die anderen daarover spraken, maar zij veranderde de sfeer van dat andere heelal als in de hare, en daarna verder, waar de geesten zeiden dat zodanigen tot hen komen, en menen koninginnen te zijn in den aanvang; en ik doorvatte dat zij de sirenen eender bejegenden, met verknepen bespotting; en het werd gezegd dat zij als het ware gelijk aan hen werden [*het handschrift is hier vrijwel onleesbaar, en stelt tot dusver alle vertalers voor onoplosbare raadsels*].

4460. Zij had een allervuilst subject vanuit de aangeworven geesten, die meer vanuit het natuurlijke invloeden.

Dat sommige geesten uit de hel worden overgenomen in de wereld der geesten voor geringe nutten.

4461. Er was een zekere geest voor enigen tijd bij mij geweest in in het verborgene (Spiegel), en hij had zich aangesloten vanuit het verkwikkelijke van overheersen en van de ware dingen te verdraaien; ik kende niets van hem, dan na verloop van tijd, toen hij aankwam; en daarna werd het ontdekt dat hij onder die arglistigen behoorde, dat hij niets dorst ondernemen dan in het verborgene; hij was van die inborst, dat hij quasi de ware dingen liefhad, en die zo beleed dat anderen nauwelijks iets anders wisten; hij trok ook anderen

aan die hij zou leren, terwijl hij toch hoegenaamd niets geloofde van harte; hij werd eerst gestraft, en onder de bestraffing smeedde hij listen, en hij sprak door middel van anderen: voorts werd het ook voor hem geopend, wat hij had gedacht en gesproken over het Goddelijke, namelijk dat hij niet had geloofd; hetgeen hij ook daarna behield, maar in de denking; daaruit bleek eveneens hoe vanuit het lichamelijk geheugen vroegere daden en gesprekken kunnen worden opengedekt; hij meende dat hij tevoren niet in de hel was geweest, en daarom werd hij daarheen afgebracht, en het werd hem getoond waar hij geweest was, onder de billen bijna, in uitwerpselen; en hij bekende dat hij daar geweest was, en daarvandaan gekomen in de wereld der geesten; hij was aartsbisschop Spiegel.

Vervolg over de sirenen.

4462. De vrouwelijke sirenen werden gezonden in verschillende hellen, zoals tot de hel ter linkerzijde, waar zij zeiden dat er dezulken waren die haar zouden kunnen onderjucken, maar zij ontsnapten aan hen; daarna in een andere hel, waar David was, die haar wou martelen op zijn wijze, maar zij ontsnapten ook aan hem, zodat hij heenvluchtte; daarna heeft hij haar gemarteld, maar zij ontsnapten aan genen daar; aldus in andere hellen: dit ter oorzake hiervan, dat zij profane en heilige dingen doorenmengen, en zich tevens in de innerlijke natuur kunnen binnenlaten, en dit gelijktijdig; zo als het ware tegelijk heilig met de goeden, geslepen met de anderen, en profaan met de profanen, en dit tegelijk in iedere idee.

Zij verzamelen en vermeerderen dan achtereenvolgens de ideeën, en maken tegelijkertijd zulke dingen, totdat zij tenslotte een en al profaan worden.

4463. Maar meermalen worden zij toch gestraft, en dan ondanks alle kunstgrepen waarmee zij anderen zouden kunnen ontglippen; en de straffen duren uren lang, door botsingen over alle lichaamsdelen, ook de kleinere, met marteling, door rondwentelingen heen en terug zoals schroefbladen rondom een cylinder, door onderdompelingen in mensendrek, en door eendere dingen; en dan, omdat zij voor haar leven vrezden, houden zij zich voor enigen tijd koest, en weten dat zij niet door wat voor kunstjes ook kunnen ontglippen.

4464. Het werd haar gezegd hoedanig uiteinde haar wachtte, namelijk dat zij worden gelijk kadavers, nochtans met een ellendig leven, en met lijkenstank, en zo iets met zich omdragen; de oorzaak hiervan is ook deze, dat zij niets

anders begeren dan terug te keren in wereldlijke en lichamelijke dingen; dit is voor haar het einde.

4465. De geest die van genen het subject was, had zulk een spraak en denking, zoals zij nog in het lichaam had gehad, zodat het in niets verschilde, en er nauwelijks iets van een geest aanwezig was, en dit verwierf zij zich geleidelijk; vanuit haar gesprek en denken kan het worden doorvat, of zij spreken en denken zoals een mens, dan wel zoals een geest; voorts in welke mate als lichamelijke mensen, en in welke mate als geesten; toen zij aanwezig was, vulde zij de sfeer alsof er mensen in het lichaam rondom mij waren.

Over een zekeren boosdoener, Adlerheim.

4466. Voor verscheidene maanden was hij rondom mij; in den aanvang een magiër meer dan anderen, daarna over niets anders denkende dan hoe in het verborgene te kunnen regeren, voorts anderen boze dingen aan te doen; een divers boze, vooral echtbreuken; deze dingen namen diens animus geheel in beslag, en zulks meerdere maanden lang; wanneer anderen over andere dingen dachten, dacht hij over hen; meer dingen zijn het aangaande hem die vermeld kunnen worden; tenslotte werd hem getoond hoedanig zijn verkwikkelijke was, door een pestilente schurft die zijn hoofd in beslag nam, en dat al zijn ideeën daaraan eender waren; en het werd hem op levende wijze getoond hoedanige schurft het was, namelijk vol van afgrijpselijke insecten die kietelden, en dat verkwikkelijke bezorgden; en toen werd hem het vermogen gegeven van te weten dat hij zich daarin bevond, en dat zijn verkwikkelijke zoiets in zich had en zodanig was.

Over een zekeren boosdoener, Bisschop Barek.

4467. Deze behoort onder de misdadigen en de subtiele helsen, die stond in een zwart kleed, eerst vooraan beneden, daarna ter linkerzijde, en hij regeerde anderen incognito, en zette hen aan tot misdaden; zijn verkwikkelijke was zodanig; hij had een zeker iemand in het leven des lichaams tot zijn vriend, Adlerheim geheten, die zijn genoot was, en samen met hem was hij in het voortdurend streven schandelijke streken uit te voeren: een zekere geest ook, diens zoon geheten, was nog misdadiger.

Over een zekere helse straf.

4468. Een zekere magische geest, profaan subject van magische vrouwelijke geesten, begon dermate misdadig te denken, dat zij door fantasieën wilde binnendringen in mijn longen, en zo in de overige ingewanden des lichaams, volgens de erkenenissen die ik had verworven, en zo mij gans en al te verderven; en dit dacht zij zonder mijn medeweten, maar het werd alras ontdekt; er ontstond een tumult, en zij werd ontdekt van achteren, waar zekere helse dingen werden opgewekt; daarna kwam zij ter linkerzijde vooraan, en onderging vrij langen tijd zware straffen; maar nochtans kleefde haar zulke fantasie aan, en die werd door andere magische geesten aangeblazen; toen werd het toegestaan dat zij iets zou ontdekken, en omdat zij door haar ideeën derwaarts wilde binnendringen, ging zij aldus binnen in de hemelsgaestelijke sfeer; vanwege die verheffing scheen zij gehangen zoals een zeker spook, en aldus werd zij opgehangen gehouden; en toen zij werd neergelaten, zeide zij ontzaglijke martelingen te hebben uitgestaan; ene andere werd eveneens zo van zichzelf vervreemd, en eveneens eender als een spook opgehangen; en toen zij was neergelaten, zeide zij grotere martelingen te hebben doorstaan dan zij ooit zou kunnen beschrijven; en dit ter oorzaak hiervan dat zij dan waren verheven door haar ideeën tot den allereersten drempel der engellijke sfeer: vandaar namen zij die natuur aan, dat zij krachtens haar fantasieën tot daaraan toe konden worden opgeheven, zodat zij als zij niet van haar daden afzagen, ook gemarteld zouden worden met zulk een hel.

Over den gemoedsaard der geesten.

4469. Wat de gemoedsaard der geesten aangaat, zo schijnt die zich nu te gedragen zoals een onwillekeurige, omdat het onwillekeurige is van hen, daar zij het vanuit hun gemoedsaard of natuur voor zichzelf hebben verworven, of als het ware vanuit instinct; en daarom zijn de willijke dingen, welke vooral van het uiterlijke geheugen zijn, opgeborgen, of is het hun niet geoorloofd die tot gebruik terug te roepen: zij aan wie het wordt toegelaten dezelve tot gebruik terug te roepen, zijn rampzalig, want hun wordt het toegelaten neer te dalen in wereldlijke en lichamelijke dingen, en zo wederom te verrotten, en gruwelijker dingen te lijden dan anderen; dit werd aan een zekere toveres toegelaten, omdat zij zo begeerde; en zij vervulde de sfeer dermate, dat het als het ware niet geesten waren maar mensen; aldus sprak, aldus dacht zij.

Over de Jezuïeten.

4470. De Jezuïeten verschijnen als het ware vooraan boven en van achteren boven, aan weerskanten tegelijk; zij hebben een subject onder de billen in de hel, en deze geest bestookte mij een dag of twee lang; getoond werd mij eveneens hoedanig hij was verschenen van aangezicht in het leven; de misdadige, schandalige en profane dingen die hij had bedreven, en door hem de Jezuïeten, kan niet beschreven worden; zij zijn de profaanste van alle geesten. Er waren ook anderen, zogenaamde discipelen der Jezuïeten, afgescheiden van genen, hebbende als subject een vuile vrouw boven het hoofd; en zij werkten tezamen met dengene onder de billen in de hel; de profane dingen die zij uitvoerden, kunnen ook niet beschreven worden; zij werden uitgebeeld door slangen van diverse soort, addergebroed, anders gevlekt, meer en minder giftig.

Over den staat der boze geesten voordat en wanneer zij worden neergelaten in de hel, in het algemeen.

4471. Boze zielen of boze geesten keren eerst terug in hun leven; daarna oefenen zij in de wereld der geesten hun boosaardigheden volgens hun gemoedsaarden uit; en wanneer zij dan het verkwikkelijke huns levens te buiten gaan, worden zij gestraft, en dit zo vaak totdat zij worden afschrikt, hetgeen geschieden kan tot 20, 50, 100, 200 keren toe en meer; maar nochtans wordt er door de Heer in voorzien, dat zij den goeden geen boze dingen toevoegen; en de dingen die zij trachten toe te voegen, worden door den Heer ten goede gekeerd; het zijn dan verzoekingingen, waardoor de goeden worden versterkt; wanneer zij aldus het leven ettelijke jaren hebben doorgezet, en hun boosaardigheden hebben uitgeoefend, verzamelen zij dan hun boze dingen, en worden niets anders dan de boosheden van hun slag; en dan worden hun de goede dingen afgenomen; aldus wordt ten slotte hun boosaardigheid voleindigd, totdat zij worden afschrikt van boze dingen te doen; aldus werpen zij zich halsoverkop in de hel, waar zodanigen zijn, en daar martelen zij elkander wederzijds op verschillende wijze, volgens al hun magie; en ondertussen zitten zij zoals geraamten, of wanstaltig naar lichaam en aangezicht; en somtijds worden zij innerlijk gemarteld, en worden dan af en toe onder elkander teruggelaten in hun verkwikkelijke dingen; maar zij keren dan weer terug tot de bovengenoemde dingen; dan durven zij niet op

te rijzen tot de wereld der geesten, want zij weten terstond dat zware straffen hun wachten; derhalve keren zij in hun hellen terug; tenslotte, na meerdere eeuwen, wanneer zij aldus gemarteld zijn, kunnen dan hun lichamelijke verkwikkelikheden enigermate in slaap gebracht worden, en worden zij somtijds verheven in de wereld der geesten, om voor allergeringste nutten te dienen, met een heel karig leven, en met nauwelijks enig verkwikkelijke; want iedereen die geboren is in de wereld, gaat in het andere leven over, en niemand wordt gemarteld of gestraft dan opdat daaruit enig nut voortkomt; alle dingen daar zijn terwille van het nut: zodanig is het lot der bozen.

4472. Wanneer helse geesten aan kwamen zetten, verrezen zij in de wereld der geesten, maar ik bemerkte dat zij daar niet durfden blijven; zij herkenden terstond hoedanig hun staat was, zeggende dat zij niet wat ook konden doen; en ik doorvatte dat zij door bestraffingen zulke dingen hadden geleerd: aldus zijn de helsen onderricht dat zij zo zijn; doch zij die nog niet in de hel zijn neergelaten, weten het niet; hun verkwikkelijke sleurt hen mee, en heeft nog de overhand op de afschuw van de straf; wanneer de afschuw van de straf overheerst, dan is voleinding van hen daar.

Vervolg over de sirenen.

4473. De boosaardigheid van de allervuilste en profane sirene groeide bij graden aan, door eerst binnen te dringen in de ingewanden volgens mijn wetenschappen, maar nu is zij gestraft en daarvan afgeschrikt; daarna groeide de boosaardigheid en profaanheid door overredingen en geveinsde en arglistige aandoeningen meer en meer aan, totdat zij het toppunt bereikte, en binnendrong in de afzonderlijke ideeën, en zich daaraan bond, van zins zich gans en al te begeben in mijn geest, en zo op allerprofaanste wijze mij met zich mee te sleuren naar de hel; dit zeide zijzelf openlijk, behalve andere misdadige dingen meer, die ik mij niet herinner; als alle magieën en alle kunstgrepen werden beschreven, zo zouden zij tal van pagina's vullen; dermate worden die dingen tot het toppunt gedreven in de afzonderlijke dingen, om tot het uiterste toe mij te verderven en aan zich te verbinden; maar van toen af begon dat af te nemen.

4474. Zij verloor overal de sfeer, en vulde de sfeer met lichamelijke dingen; waar zij haar lichamelijke dingen rondsprende, verscheen de sfeer terstond zoals van lichamelijke mensen, ook de stappen van een ieder verschillend van die der geesten; aldus daalde zij aanhoudend neer in lichamelijke dingen,

aldus tot de hel; zij werd neergelaten bij graden, van achteren, verder en verder, zwaar en langdurig gestraft; daarna ontweek zij de bestraffers, en hield nochtans vol in haar dingen, maar in afnemende mate – ik twijfel niet of iets eenders geschiedt met andere sirenen, met een verschil.

4475. Het zijn algeheel eigen gemaakte en geformeerde overredingen, en het zijn geheel en al geveinsde en arglistige aandoeningen, welke tezamen optreden, zodat de onwetende slachtoffers geenszins anders kunnen vatten: de sirenen verzamelen zulke dingen en vermeerderen ze, en tevens komen die in haar sfeer geleidelijk tot ontstaan, totdat die volledig en voleindigd is.

4476. Deze allervuilste en profane sirene werd teruggebracht in eendere denkingen als zij had gehad in het lichaam, en toen scheen het haar toe te zijn in de vrijheid van denken en doen net zoals zij wilde: dezulken menen aanhoudend te zullen gaan heersen over alle dingen, en tenslotte over het heelal.

4477. Door veel ondervinding ben ik onderricht, dat de sirenen, wat ook de idee der denking geweest mag zijn, en wat ook de idee vanuit de wetenschappelijke dingen, en wat ook het wetenschappelijke, wanneer zij die uit den mens oproepen, veranderen in magische dingen, ten einde te overheersen, en alle anderen te verderven, en hels te maken; zij traden ook binnen in mijn wetenschappelijke dingen ten aanzien van de ingewanden, en trachtten daarvan magische dingen te maken, en dit zonder mijn medeweten; maar zij werden zwaar gestraft.

4478. Ja zelfs gingen de sirenen dermate voort, dat zij zich ook niet meer om straffen bekommerden, maar dezelve door magieën op verschillende wijze ontdoken, zodat de bestraffers zeiden haar niet langer te kunnen kastijden; zij ontweken ettelijke harde hellen. Maar het werd haar gezegd, dat de straffen, welke dan ook, tot in het onbegrensde verzwaard kunnen worden, ook al zou het tot in duizenden van jaren duren; laat daarom hij die zo waanzinnig is te menen dat hij de straffen kan weerstaan, weten dat dit waanzin is, en dat de obstinatie en de weerspannigheid niet van de minste betekenis is; maar hoe weerspanniger zij zijn, des te zwaarder dingen hebben zij te verduren, want de weerspannigheden moeten gebroken worden.

4479. Bovendien zijn de sirenen zodanig, dat nooit enig mens, die eenmaal echtbreuken en dergelijke voor niets heeft geteld, en aldus zich ten aanzien van de denking in het genootschap van dezulken in het andere leven heeft binnengelaten, het kan vermijden of hij is tot aan het einde van zijn leven door haar gevangen; want zij buigen de minste dingen der denkingen op talloze manieren, en maken die verkwikkelijk, en bewerken dat de mens vergaat;

en dit mettertijd nog meer, daar deze bende is toegenomen, en omdat boze geesten worden geduld in de wereld der geesten voor een tijd; laten deswege de mensen zich wachten voor daadwerkelijkheden; dan althans kan men zich ten slotte van de boze dingen onthouden; de daadwerkelijkheden trekken een gewoonte aan, en nemen een soort van natuur aan, zoals gebeurt met hen die zich op diefstallen hebben toegelegd; en zo nemen de boze dingen toe met de verkwikkelijke dingen ervan, en aldus worden de mensen meegesleurd door een toenemend aantal van sirenen, zoals een stuk hout door een bergstroom. Zulk een rondzwerfende bende van sirenen wordt meer dan in vorige tijden heden ten dage zeer vermenigvuldigd.

De redenering van sommigen dat de zonden worden afgewist in het andere leven, en dat zij zo worden gerechtvaardigd in één ogenblik.

4480. Ter oorzaak van deze opinie, dat de mensen worden gerechtvaardigd, welk leven ze ook mogen geleid hebben, in één ogenblik, al was het in het laatste doodsuur – en deze mening of veeleer deze ketterij heeft overheerst in de algehele christelijke wereld, waar ook maar enige leer des geloofs is – waren geesten daarover aan het redeneren; en zij bevestigden zich ook daarvanuit dat zij sommigen ineens in den hemel zagen binnengeleid, en dat het toen werd gezien dat genen de uiterlijke dingen aflegden als klederen, wilden zij zelf ook de hunne uittrekken, niet wetende, of niet willende verstaan, dat die dingen geschieden in zekere staten, wanneer de uiterlijke dingen in slaap zijn gebracht, en dat de afleggingen als het ware van klederen schijnbaarheden zijn deswege, dat de uitwendige gezelschappen hun dan worden afgenomen, en het dan aldus verschijnt; wanneer immers geesten worden verheven tot den hemel, dan worden de uitwendige gezelschappen eveneens weggenomen, anders zou er iets strijdigs zijn dat weerstand bood.

4481. Het werd hun gezegd, dat de mens met zich in het andere leven trekt alle staten van het goede en het boze, voorts alle dingen die hij bedreven en die hij gedacht, geleerd en gesproken heeft, de allerkleinste dingen, en dat hij niet het minste ervan verliest; en dat die dingen geleidelijk terugkeren, zoals zij worden getemperd door den Heer: voorts dat alle staten en alle denkingen, gesprekken en daden eender aanblijven welke in het andere leven plaats vinden, en dit tot in het eeuwige, aldus dat niets ooit vergaat.

4482. Sommige geesten meenden, dat zij die in den tweeden hemel en in den derden hemel worden verheven, zonder die uitwendige dingen zijn; zulk

een idee hebben zij opgevat, maar het werd hun gezegd, dat zij alle dingen met zich hebben; ook de engelen, en dat zij anders niet zouden kunnen blijven bestaan of leven; hetgeen werd versterkt door iets eenders, zoals een muziekinstrument, een piano, een viool, en dergelijke; als zij niet een stuk hout hebben waaraan de snaren of koorden zijn vastgebonden, zo kunnen zij niet klinken; gegeven nu dat zij zulk een klank hebben als het hout is, en de hoedanigheid en uitbreiding ervan, moet er aldus een overeenstemming zijn van de uitwendige dingen met de inwendige, opdat zij engelen zijn; verder werd het daarmee toegelicht, dat de engelen, als zij zonder overeenstemmende uitwendige dingen waren, zouden zijn als een lichaam zonder voeten, en dan de binnenste engelen zoals een hoofd zonder lichaam.

4483. Daaruit nu kan vaststaan hoe vals het is om te geloven dat de mens in één ogenblik wordt gerechtvaardigd, en dat al zijn zonden in één ogenblik worden afgewist.

Over de vergezelschappingen volgens de aandoeningen en de begeerten, voorts volgens de schijnen en de fantasieën: de hellen.

4484. Het werd gegeven te doorvatten, dat in het andere leven alle vergezelschappingen zijn volgens de regerende aandoeningen van het goede in de hemelen, en volgens de begeerten van het boze in de hellen, en dat zij in tegenovergesteldheden zijn; vandaar het evenwicht.

4485. De zielen komen na den dood niet terstond in haar vergezelschappingen, deswege omdat haar fantasieën degene zijn die niet der begeerten zijn, of haar schijnen degene die niet der aandoeningen zijn; zolang de fantasieën niet zijn vanuit de begeerten, en de schijnen niet vanuit de aandoeningen, worden zij heen en weer gevoerd, en dit volgens de fantasieën en de schijnen; dit is de oorzaak, dat sommige zielen langen tijd in de lagere aarde zijn, voorts in de wereld der geesten, voordat zij tot haar eigen plaats komen: dit is ook de oorzaak, dat zij in vergezelschappingen van daar worden gevoerd, opwaarts en neerwaarts, somtijds hierheen en daarheen, omdat zij in fantasieën verglijden of in schijnen komen, die niet overeenkomen met haar eigen fantasieën of schijnen.

4486. In één woord: de willijke dingen en de denkingen moeten één ding uitmaken; en daarom, dewijl zij niet één ding uitmaken in de christelijke wereld, vanwege de vertrouwd geworden veinzingen, zodat een ander gelaat wordt getoond dan men denkt, worden derhalve de christelijke geesten

langer dan anderen vastgehouden in de wereld der geesten, en dwalen zij langer rond dan anderen, en worden zij gemakkelijker weggesleurd tot andere gezelschappen, hoewel zij teruggliden tot de hunne.

4487. Het leven van hen die zich in de hel stortten, was tevoren niets anders dan dit, dat de begeerten regeerden en de fantasieën daarvandaan, niet omgekeerd; en het leven van hen die tot den hemel worden verheven, was tevoren niets anders dan dit, dat de aandoeningen van het goede regeerden, of het goede en daarvandaan het ware.

Over een zekeren innerlijk profanen geest (Lejel), of een innerlijke huichelaar.

4488. Er was een zekere geest, over wien ik niet iets anders wist in het leven van het lichaam, dan dat hij het eerbare van binnen had, omdat hij van buiten zedig was, met onderscheidingsvermogen kon spreken, dwalingen weerleggen, en zo meer; maar het was iemand die zich had bevestigd in beginselen van het valse, met de denking, vooral tegen den Heer, het Woord, en de ware dingen des geloofs: hoedanig diens denkingen waren geweest over het goede, werd nog niet te weten gegeven: in het leven des lichaams had hij zich kunnen brengen in een soort van extatischen staat, hetgeen ook werd getoond door ondervindingen, waarin hij werd gebracht, en dan sprak hij hoe het met hem gesteld was, namelijk dat hij dan als het ware den hemel zag; en omdat hij dan de denking gevestigd hield op een of anderen persoon, kwamen dan alle dingen die hij dacht over dien persoon op hem toe, zonder het zelf te weten; in welke sfeer zij samen waren met dergelijke geesten; zij maakten conclusies over dien persoon en diens lotgevallen; aldus kreeg hij kennis van ettelijke dingen, en hij hield dat voor een onthulling boven anderen uit; maar het werd getoond, hoe het hiermee is gesteld, namelijk dat een mens eender conclusies kan maken, maar duisterder, omdat hij in het geheugen niet alle dingen kan terugroepen, zo als die zijn bij de geesten, ook de innerlijke, wanneer de denking wordt gehouden in de idee van een persoon.

4489. Hij hield zich een tijd schuil beneden, maar ik bemerkte tegenstribbelingen jegens de ware dingen des geloofs, niet wetende dat het van hem afkwam; maar het werd ontdekt; voorts eveneens dat hij allervuilste dingen opwekte, ook bij de profane helsen, want zij kleefden hem daarna aan; zij hadden hun innerlijke dingen van hem; zoals wanneer ik dacht over urine, dan kwam terstond bij hem op wat tegen den Heer en de ware dingen des

geloofs was; aldus werd het allerprofaanste opgewekt bij de profane helsen, zodat ik met moeite kon wateren; zulks alleen vanwege diens innerlijke vuile denking tegen het ware.

4490. Hij kon ook ware dingen opnemen, zoals dat de liefde en de verschillen ervan den hemel uitmaken; dat er een evenwicht moet zijn; en eender dat hij die dingen moest opnemen; maar nochtans was hij zodanig, omdat hij erg uit was op roem; voordat die dingen waren opengedekt, genoot hij gunst; maar daarna werd hij gezonden in een pot en een ton van urine, wat hem ook niets deed; maar hij werd rover geheten, en getoond werd dat hij onder de ergsten behoorde; dit had hij eerder niet verdragen.

4491. Zijn werking had hij in den schedel, en hij veroorzaakte pijnlijkheden in het deel ervan boven het cerebrum, en daarna in het deel boven het cerebellum.

4492. Wederom werd hij in een urineton gelaten, en daar scheen het alsof hij in zijn hemel was gekomen, en hij zei dat, want hij vormde zich daar een hemel.

4493. Er kwam plotseling iemand van boven vooraan, en bij diens komst werd deze rover ineens met schrik aangegrepen, en hij wierp zich voorover naar beneden, maar hij kon het niet diep genoeg, en wilde nog dieper; hij zeide hem grotelijks te vrezen, allerlei redenen verzinnende; maar het werd ontdekt, dat hij hem had vermoord; en gezegd werd dat hij gedacht had over verschillende manieren hoe diens leven te belagen; daaruit kan vaststaan, hoedanige schrik moordenaars wordt aangejaagd wanneer slachtoffers zich voordoen, namelijk dat genen bij de eerste nadering ijselijk worden verschrikt.

4494. Wederom werd een misdaad ontdekt, die hij had begaan tegen een vrouw die hij wellicht had verkracht, namelijk dat hij haar had vermoord door een magische kunstgreep, waarover de geesten spraken, en welke kunstgreep verborgen was, maar nochtans aan sommigen op aarde bekend, namelijk dat sommigen anderen kunnen doden, zonder het gebruik van een mes, dolk of priem, of wat anders; dat het geschiedde door een magische beroving van de ademhaling; hierin was hij bedreven, en met die kunstgreep benam hij het leven van vorengenoemde, alsmede van die vrouw: hetgeen daarin uitkwam dat de vrouw op hem toevloog en hem kuste; en toen werd hij gemarteld met helse marteling; de onverschilligheid zelf en het verkwikkelijke dat hij gevonden had in die misdaad, werd mij ook op wonderbaarlijke wijze vergemeenschap; hij had daarin een verkwikkelijke zonder een zweem van afgrijzen. Sommige geesten spraken ook daarna en zeiden dat zij in dezelfde kunst bedreven waren:

4495. Hij was een innerlijke magiër, en innerlijk profaan, in een dodelijke haat jegens hem dien hij haat toedroeg, en daarom kleefden profane en vuile geesten hem aan als hun voorganger, en dit door middel van hun innerlijke dingen.

Over een profane vrouw, over magische dingen, en over magische hellen.

4496. Die magische en overspelige vrouw-geest, waarover eerder, die mij bijna een half jaar had tegengewerkt met haar profanaties, waarover meer dingen geschreven zouden kunnen worden, wat tal van bladzijden zou vullen, verloor ten slotte een deel van haar vergemeenschapping met geesten, en werd heengestuurd bijna vooraan buiten de woestijn der rovers, en er verrees toen omstreeks mijn hoofd voor enigen tijd, een aanhoudend als het ware sissend iets, wat het communicatieve van haar was, met een deel van mijn hoofd, hetgeen zij een tijd lang bedreef, dank zij een kunst die zij gekend had in de wereld, en daar had uitgeoefend; maar toen werd zij afgevoerd tot de eerste hel der magiërs, welke is het dichtst buiten de woestijn der rovers, maar niet in de diepte, in een zeker vlak, waar degenen van beiderlei kunne zijn die magische dingen hebben uitgeoefend in het leven des lichaams; en toen verknoopte zij zich een helen nacht lang met meerdere delen van mijn aangezicht, zoals van den mond en verder, voorts van het hoofd, en dit hield den gansen nacht aan; ik ontwaakte somtijds, toen, en verder, tot ik mij gebonden voelde ten aanzien van de uitwendige ideeën, en ik bemerkte haar bijna voortdurende aanwezigheid; daarna werd het ruchtbaar wat zij in de wereld had gedaan, namelijk dat zij magische dingen had aangeleerd van een zeker iemand, aan wien zij geld had gegeven om aan te leren hoe een ieder dien zij maar wilde te kunnen aanlokken tot echtbreuken, wat zij ook uitoefende waar een verechtbreukte vrouw was, door op het rechterdeel van haar aangezicht en op verschillende andere delen een blik te werpen, en binnen in zich magische formules te prevelen; hetgeen zij ook had uitgevoerd in haar echtbreuken, en wat iemand voor een priester had opgebiecht, die meermalen zeide dat hij schandelijke dingen van haarzelf had gehoord, en aangaande de dingen die hij beleed, zich daarover verwonderende dat hij zo plotseling was ontstoken met venerische hitte; dit werd ontdekt, en bij inspectie werd eveneens bevonden dat zij bedreven was in 14 kunstgrepen,

welke magisch waren, terwijl dit toch nauwelijks aan iemand in het leven des lichaams bekend was geweest [*hoc novit*].

4497. In die hel zijn toveressen, die zulke kunstgrepen uitoefenden, maar van lichter aard; doch de hellen van de nog erger toveressen is verderweg, en neigt naar de diepte daar, waarheen zij werd verwezen; zij is onder de slechtsten, omdat zij tevens over de gave van vernuft beschikte.

4498. Daaruit staat vast, hoe de innerlijke magische dingen nu zijn toegenomen; er werd gezegd, dat heden meerdere derzulken in het andere leven komen.

4499. In die hel zijn afgrijselijke vergiftige slangen.

Over de schandelijke dingen die begaan worden door hen die nochtans worden geacht door anderen. Het geheugen.

4500. Het subject der sirenen, waarover eerder, namelijk dat zij magische kunsten ten getale van omstreeks 14 had aangeleerd, en echtbreuken had uitgeoefend door magische dingen, welke ook werden ontdekt bijna tot honderd toe, maakte zich in het andere leven hels profaan; tenslotte werd het daardoor ontdekt, dat zij in een hel was, en daar gemarteld werd door de hellen, en dat toen haar keel werd opengespleten, en een afgrijselijk vurig iets naar binnen schoot waarmee zij werd gemarteld; en daarna werd haar gezegd, dat zij zich van die plaats moest onthouden; zij werd een subtielere geest, en vluchtte ver naar achteren; maar daarna probeerde zij, net als tevoren, schandelijke en profane dingen, en toen werd een wieg van een kindje gezien op een hoop misschien van mensen [?] het werd ontdekt dat zij, terwijl zij niet getrouwd was, een kind had gebaard en het in een fornuis had gesmeten; en dat zij daarna twee dienstmaagden deed vergaan door ze over een brug in een rivier te werpen; dezen wisten iets daaromtrent, en een van haar bekende het aan een zekeren priester; en dat zij het ook in de denking had beraamd hoe dezelve in het andere leven te laten vergaan zodat die niet zouden herrijzen, door profane middelen, behalve andere profane dingen, geschreven op heilig papier, en aldus verechtbreukt [*adulterata*]; gezien werd ook een ander profaan iets, maar ik weet niet wat het betekent. Zij kon uitdenken al wat zich maar voordoet in het andere leven, meer dan andere vrouwelijke geesten, en dit door verborgen kunstgrepen.

4501. Een andere man, die voor allen eerzaam verscheen, had met magische kunstgreep twee lieden vermoord: aldus zijn heden ten dage zij die voor de wereld als eerzaam verschijnen, en nochtans erger dan duivels zijn.

4502. Dit subject der sirenen of degene die voor zich een profane hel had gemaakt, was in verscheidene hellen geworpen, vooraan, ter zijde daar, onder de voeten, waar de ingang open lag zoals van een grote oven strekkende naar de diepte, ter linkerzijde hier en daar; maar nochtans ontsnapte zij na enige martelingen, voor het merendeel die ontglappend door haar listige en magische machinaties, totdat zij meende de hellen te kunnen overwinnen; waar de ergsten worden gezien, daar beijverde zij zich daarna om die aan te lokken, om hun hulp te benutten; van haar ging ook een lichamelijke sfeer voort; vandaar was haar spraak zoals die in de wereld, welke sfeer de naburigen vervulde, en zij schreden plechtig voort toen zij heengingen, een teken van hun verbinding met mij.

4503. Ten slotte werd gezien hoedanig haar uiteinde was; vanuit de diepte werd een geraamte opgeheven, niet als een gewoon geraamte, maar waar niet slechts het vlees maar ook de beenderen in draden waren overgegaan, en zo in een lange reeks, zo dat het niets anders was dan zulk een ontvleesd draderig vuile; dit werd opgeheven vóór mij, boven mij, en ik bemerkte dat zij zodanig was geweest in haar tijd, en aldus in de hel geworden; en het werd ook bemerkte dat er nog iets van leven over was; toen werd getoond, dat zij zo vergaan was door allerlei wormen, welke wormen talrijk verschenen.

4504. De hellen zelf huiverden ten slotte van haar, als van een profane hel; aanhoudend dacht zij kunstgrepen uit hoe zij andere geesten mij zou kunnen aanbinden, en de allersnoodste geesten somtijds. Het griezeld mij ook te zeggen dat zij ook tevoren met een mes een klein kind afslachtte, met twee houwen, alvorens het in de oven te werpen.

4505. Dit magische profane subject werd ten slotte afgevoerd in een hel onder de billen, waar een diepte is rechtstreeks omlaag, en daar een dicht walmig iets vanwaar uitwasemingen, en eerst een vurige als het ware, maar voor hen daar onzichtbaar; daar nemen vrouwen haar over; eerst behandelden zij haar gematigd met geveinsde beleefdheden; daar was zij verschillende kunstgrepen aan het uitdenken, maar die werden verijdeld.

Over de macht der engelen.

4506. Ik werd in een staat gebracht, zodat ik de magiërs en de profanen buiten mij beschouwde; toen verschenen zij allen als van hoegenaamd geen macht, en het scheen mij toe dat ik hen ieder afzonderlijk met de allerlichtste idee zou kunnen bewegen en aandrijven, waarheen ik ook maar wilde; het werd mij ook gegeven dit te doen, en het werd gedaan met de allerlichtst mogelijke idee; daaruit kon ik opmaken, hoedanig de engellijke macht is, namelijk dat één enkele engel zulke geesten ten getale van honderd of duizend buiten zich kan zien, en al hun machinaties, en alle dirigeren waarheen hij ook maar zou willen; wat dan niet de Heer. Zij werden toen heel klein gezien, zoals bijna niets, of bijna zoals een mens vanaf een hogen berg of toren verscheidenen kan zien tegelijk en kleintjes; maar dan met een macht dat hij hen elk afzonderlijk ook naar believen kan dirigeren.

Over magische dingen.

4507. Er zijn vrouwelijke magiërs, sommige huidige en sommige van oudtijds, vooraan ter linkerzijde in de hel onder de aarde; daarvandaan opgeroepen zijnde, verschenen zij vooraan, boven, ter linkerzijde, en spraken; de spraak van hun overschot was bijna van één toon, zoals van een lage fluittoon; zij bekenden dat zij zodanig geweest waren, en dat zij slechts weinig leven over hebben:

4508. Daarna werd gezien dat zij nog op toverstokken vertrouwen; door hun fantasieën maken zij zich stokken, waarin zij macht stellen; maar de stokken worden geheel en al verstrooid, en zo achten zij alle macht verloren te hebben. Ook schenen zij aan haarlokken vast te hangen ter lengte van een soort van stok als het ware, maar een stok was het niet.

Over de verhinderingen van vergemeenschapping, subjecten.

4509. Wanneer ook enige vergemeenschapping wordt verhinderd, dan verschijnt iets als een onbekend diertje beneden; dit werd gezien, en er werd gezegd, dat zo iets een aanwijzing is dat de vergemeenschapping wordt geweerd.

4510. Vrouwelijke magiërs veranderen dit in magie, zij schuiven er een wolk tussen, of sommige geesten van zulk een leven dat zij alle dingen opnemen, en nauwelijks iets weten; en zo verhinderen zij op magische wijze de vergemeenschappingen, maar menen dan dat de vergemeenschapping met de engelen wordt verhinderd; maar dit kan niet; hetgeen ook door ondervinding te weten werd gegeven.

Over de hellen en de helsen, en over de profanen.

4511. De helsen van beiderlei kunne die niets van verbetering opnemen door bestraffingen, zijn degenen die naar de hel worden afgevoerd: de allerprofaanste sirenen, met de overigen, werden meermalen zwaar gestraft, en wel zó zwaar, dat het nauwelijks beschreven kan worden, door allerlei martelingen; maar nochtans waren zij daarna net eender, en ten slotte erger; zodanig zijn zij die naar de hel worden afgevoerd, en wanneer zij vervuld zijn met boze dingen, verglijden zij daarheen:

4512. In de hellen zijn zodanigen, dat zij zich laten straffen, en de straffen vrezen, want zij worden door huns gelijken telkenmale gestraft; zodanigen zijn in de hel, en de straffen geschieden door fantasieën zo wreed en met zo verschillende kunstgrepen, vooral magische, dat zij nooit kunnen worden opgesomd.

4513. Zij echter die gestraft worden in de wereld der geesten, en de verbetering opnemen, zijn degenen die beter worden, want zij aanvaardden de verbetering.

4514. Het allerprofaanste subject werd herhaaldelijk allerzwaarst gestraft, en werd telkenmale erger: dermate dat zij tenslotte alle straffen ontglipte en zich om niets bekommerde; zij werd afgevoerd naar verschillende hellen, waarover zij zich tenslotte nauwelijks iets aantrok, maar daar steeds nieuwe machinaties uitdacht, van zins over degenen daar te heersen en die aan zich toe te voegen. Aldus voegde zij verscheidenen aan zich toe.

4515. Aan de linkerzijde diep ook neergelaten, huiverde zij aanvankelijk, maar daarna niet meer: gezegd werd daar, dat zij er nog niet rijp voor was, hetgeen bevonden werd daardoor, dat zij hing als een luchtig iets, en zo heen en weer werd gedreven.

Over ideeën.

4516. Opgeroepen werd een idee tegen iemand met wien ik een kinderachtige ruzie had, zó levendig, dat ik dengene als het ware aanschouwde over wien ik sprak; en toen werd de idee opgeroepen; daaruit kan vaststaan hoedanig de ideeën zijn opgevat in de knapenjaren, en hoezeer zij aanblijven; want telkens als ik hem zag, herinnerde ik mij die zaak, van mening dat hij mij wilde achtervolgen, maar slechts incognito, want hij is in een zedig leven.

Dat heksen zich aan ideeën binden, en aan spontane dingen; wat haarlokken zijn.

4517. Heksen [*magae*, vrouwelijke magiërs] leggen zich op niets méér toe dan op het vangen van de animi der anderen, en zich aan hen te binden, om, zoals zij menen, dezelve aan te kleven, hetgeen op niet uit te drukken manieren met mij is geschied, welke manieren er zoveel zijn, dat zij niet kunnen worden opgesomd; het zou ook ongelofelijk klinken; zij treden binnen in alle delen van den schedel en het lichaam, en zo zoeken zij na welke gezelschappen worden opgewekt, welke zij op niet uit te drukken manieren aanbinden, en waaraan zij ook aangebonden worden; voorts door binnen te treden in de aandoeningen, zodat zij daarna amper gescheiden kunnen worden.

4518. Tenslotte gingen zij zover, dat zij kunstgrepen uitvonden om zich ook te binden aan de spontane dingen der ideeën; want een iedere idee heeft eveneens een spontane, wat de mens niet weet, zo dat er een willijke en een spontane is in de ideeën van het geheugen of der denking; dit vinden zij uit daardoor, dat zij optreden in nachttijd, en zij verzinnen het zich vast te hechten aan de haarlokken die aan het achterhoofd zijn, onder het cerebellum; zij weten dat de mens in nachttijd in spontane dingen is, en dat het het cerebellum is vanuit hetwelk het spontane is, en zo dat de lokken daar zulke dingen zijn die aankleven; vandaar is er een kammen van de haarlokken in de hel: haarlokken zijn uitwendig natuurlijk. Ik was aldus gebonden aan een allerprofaanst subject, en toen was ik vrijwel in een anderen staat; ik kon minder dan tevoren denken als uit mijzelf; de ideeën werden met meer geweld geleid, tegen mijn wil.

4519. Om dit te bereiken, zenden zij subjecten onder het achterhoofd, waar de gemene zin [*sensus communis*] is, welke niet kunnen worden gezien, noch verwijderd zoals de dingen die zijn aan andere delen van het hoofd;

4520. in het allerprofaanste subject was een invloed niet alleen van de sirenen die boven waren, en van andere rondom in de wereld der geesten, maar ook uit verschillende hellen; zij dacht bijna zoals in de wereld; wanneer zij iets dacht, vloeiden uit de hellen op verschillende wijze dingen in die bevestigden, en nieuwe uitdenksels om uit te werken; en aldus werd zij door de hellen bevestigd, want zij was op niets anders uit – zoals ook in het leven der lichaams, waar zij eveneens verkeer met dezelve had gehad, en daar ook op niets anders zinde – dan om te kunnen heersen over alle hellen; en daarom geschiedt er een concentratie van verscheidene hellen in haar.

Hoe spontane dingen trekken naar de hel. Het erfelijke.

4521. Het werd doorvat, dat het spontane, zijnde het erfelijke des mensen, aanhoudend den mens nederwaarts naar de hel trekt, en dat de Heer door de willijke dingen hem terugtrekt en verheft; de spontane dingen zijn die dingen welke zijn van den gemenen zin, en deze hebben hun plaats in het achterhoofd, en daar binden zich de vrouwelijke magieërs aan dezelve; dit werd door een idee doorvat, dat zo de eigen dingen des mensen hem aanhoudend naar beneden voeren; maar omdat het onwillekeurige bij voortduur met het willijke is verbonden, wordt door dit de mens die wordt wederverwekt, opgeheven, en zo met sterke kracht afgehouden, hetgeen ook werd doorvat.

4522. Doorvat werd eveneens, dat de geestelijken zodanig zijn, dat het onwillekeurige hen aanhoudend neertrekt elk moment, maar de Heer verheft hen aanhoudend; daar waar de kracht sterker is, daarheen verglijdt de geest, namelijk als hij niet opneemt het goede der naastenliefde of het geweten, hetgeen niet anders kan dan hem omlaag voeren: en dit meer of minder.

4523. Dat onwillekeurige werd ook doorvat als zijnde subtiel, zoals een zeker onwaarneembaar luchtige, beslagleggende op het ganse achterste gebied.

De onwillekeurige dingen zijn niet iets anders dan de erfelijke dingen; voor zoveel de mens zich leidt volgens de erfelijke dingen, voor evenzoveel stoot hij zich neer naar de hel; voor zoveel hij echter van die dingen terugtreedt, voor evenzoveel wordt hij verheven: behalve dat dan door de daadwerkelijke dingen des mensen eigen dingen worden vermeerderd, en zo de kracht aanwast; het erfelijke van de kindsheid aan verschijnt subtiel als een luchtige, maar het is continue, zodat het niets dan het boze is, maar wanneer het daadwerkelijke erop toetreedt, wordt het grover en zwaarwichtiger.

Over de vriendschap en de liefde der vriendschap.

4524. Ik hoorde goede geesten onderling in gesprek over de vriendschap en de liefde der vriendschap, namelijk dat er wel vriendschap kan zijn, maar nooit enige liefde der vriendschap, omdat de liefde der vriendschap de animi bindt, terwijl somtijds de gemoederen oneender zijn; hetgeen hun veel last veroorzaakt in het andere leven; bovendien dat de liefde der vriendschap op niets anders uit is dan op de verkwikkelijke dingen des levens, welke aftrekken van de verkwikkelijke en gezegende dingen van het andere leven, en zij zodanig is dat wanneer de rijkdommen en zo de verkwikkelijkheden bij een van beiden ophouden, alsdan die liefde wordt ontbonden, en tot gene wordt, en in verachting overgaat, hoe die liefde tevoren ook mag geweest zijn; maar als er iets in een zekeren vriend, of liever nog genoot of makker, goed en recht is, dat dit geliefd moet worden, om het even of het een kameraad is of niet, aldus om het goede zelf; als men maar weet dat het er is, en zich niet laat verblinden: vriendschap is van het burgerlijke leven, maar nooit de liefde der vriendschap.

Over magische kunstgrepen, welke absurd zijn.

4525. Getoond werd mij hoedanig de magische kunstgrepen zijn, namelijk ten zeerste absurd, als van een potsnemaker; de magiërs bewegen op verschillende wijze lenden en voeten, buigen ze, voorts lichaam, en armen, vooral de handen die zij vouwen, op het hoofd leggen, zich omdraaien naar alle kanten; en zij nemen waar dat met dergelijke gebaren zekere dingen in de wereld der geesten overeenstemmen, zodat andere boze geesten aanwezig zijn, dezen en genen in hun windstreken, sommigen met stokken; zij zijn allerzotste potsnemakers: zij gooien zich voorover, draaien zich in het rond, maken zich onzichtbaar; andere daarentegen oefenen hun magische kunstgrepen uit daarmee dat zij den adem uitblazen en dan tevens over het een of ander denken, zoals bij, over het bloed, of over den animalen geest, of over nog iets anders, en nemen dan waar wat voor uitwerking zulke dingen hebben op de aandoeningen, en deze aandoeningen, hoewel zij vergiftig en magisch zijn, blazen zij aan anderen in, wier bevatting niet verder gaat, dan dat zij worden aangedaan door al wat zij maar voor goed houden; Adlerheim.

4526. Anderen worden aangedreven door ideeën, en binden zich op allerlei wijze aan ideeën; welke manieren door iemand werden opgesomd tot 40 toe.

4527. Zij die in de hel der magiërs zijn, voordat zij daarheen zijn afgevoerd, en terwijl zij daar zijn, worden uit ondervinding onderricht dat die dingen volstrekt niets doen, maar dat het louter fopperijen zijn; daar immers oefenen zij eerst zulke dingen op elkaar uit, waarbij zo de een den ander martelt, totdat zij ten slotte niet meer in staat zijn iets tegen een ander te durven doen.

4528. Magiërs zijn er in het andere leven zeer velen; zij verschijnen vooraan ter linkerzijde over een langen weg, lager in een vlak, en gezegd werd dat hun aantal ontzaglijk groot is, zowel vanuit degenen die in de wereld bedreven waren geweest in magische kunstgrepen, als vanuit hen die niet bedreven waren geweest, namelijk die een leven van het boze hadden geleid, en zich verlustigd hadden in de ene of andere studie om dingen te weten te komen; deze studie of deze begeerte wordt veranderd in een magische, zodat zij niets liever begeren dan magische dingen aan te leren, zoals Adlerheim.

4529. Getoond werd hun, met veel dingen, dat zij bewogen kunnen worden zoals marionettes, door anderen; zij verschenen aan zichzelf zoals marionetten, en werden eender bewogen wat betreft de lichamen, armen, handen, voeten, met behulp van draden ahangend van des spelers handen, waarmede zij bewogen werden; ja zelfs was dat ganse vlak vooraan veranderd in zulke poppekasterijen: zij waren verwonderd en geërgerd, en bekenden overluid de macht des Heren.

Hoedanig zij die iemand haten ook bij den mens zijn.

4530. Er was een zekere vrouw, die van binnen zulk een haat koesterde tegen haar ouders thuis, dat zij erover dacht hen met vergift te vermoorden; en omdat zij meende dat ik haar zou willen trouwen, en zij in haar fantasie opging van getrouwd te zijn met een man; [teleurgesteld zijnde] werd zij daarna met zulk een haat vervuld, dat zij erover dacht mij te vermoorden, als zij er maar kans toe zou zien (Sara Hesselia); toen zij kort daarop gestorven was, voordat voor mij de gelegenheid geopend was om met geesten te spreken, geviel het dat ik mij met een mes wilde afmaken, welke begeerte dermate aanzwol, dat ik het mes in een lessenaar moest wegbergen, zo gedwongen zijnde om het mes uit het gezicht te verwijderen; het werd nu ontdekt, dat die vrouw de geest was, die zo vaak ik het mes zag, werd opgehitst, en dit in mijn animus zo strak vasthield, vanwege den haat dien zij tegen mij had opgevat; daaruit kan vaststaan, dat mensen kunnen worden bestookt door de doden die haat tegen hen gekoesterd hebben, zonder dat zij het weten.

Over een universeel geslacht van geesten.

4531. Ook de ergste helse geesten hebben het vermogen van het ware te verstaan, aldus dat zij het geheel en al vatten, en leren kennen, in welken staat zij af en toe gezonden worden; en ik was verwonderd daarover; zij hadden de allerklarste doorvatting, wanneer over het boze bij hen werd gesproken, tot aan de bevestiging van animus en gemoed toe; maar nochtans waren zij na dien staat weer net zo.

4532. Er is alleen het verkwikkelijke der begeerten bij de bozen, en het verkwikkelijke der aandoening bij de goeden, wat hen vervoert; het verkwikkelijke der bozen richt niets uit, tenzij het gebroken wordt, ook al zouden zij de beste gave van verstaan hebben; hun verkwikkelijke is hun leven, hetgeen vandaar nu vaststaat. Dit uit veel ondervinding.

Over het universeel affirmatieve.

4533. Het is alleen het universeel affirmatieve waarvan de mens wordt doordrenkt ten aanzien van de ware dingen, uit den Heer, zoals dat het Woord het Woord is, de Heer de Heer is, de Voorzienigheid is in de meest afzonderlijke dingen; en wanneer de mens in deze dingen is, hoewel hij duister weet dat het er is, dan worden ontelbare affirmatieve dingen door den Heer ingeboezemd.

4534. Het tegendeel is het geval voor hen die in tegengestelde affirmatieve dingen of die van het valse zijn, dat is, in beginselen en overredingen van het valse, of in een negatief twijfelende, te meer nog zij die in het negatieve zijn aangaande de waarheden. Dit uit veel ondervinding.

4535. Ware affirmatieven kunnen bevestigd worden door vele dingen, ook door begoochelingen, maar dit maakt niets uit, want die dingen worden gemakkelijk verstrooid; vandaar de erediensen en de meerdere variëteiten: nochtans maken die nauwelijks iets uit, als zij allen naastenliefde inhebben.

4536. De affirmatieven der knapenjaren worden stuk voor stuk tot aan den volwassen leeftijd toe ofwel bevestigd, en de personen in kwestie wederverwekt, ofwel zij slinken weg, en worden allengs twijfelachtige affirmatieven, ten slotte negatieve affirmatieven.

Over den heiligen geest, en de verstandelijke gave.

4537. Meermalen is doorvat en gezegd, dat hoe meer iemand meent de heilige geest te zijn, des te meer hij de verstandelijke gave verliest; want het is de liefde van zich die verderft; des te meer degenen die wanen goden uit het eeuwige te zijn: getoond werd het ook aan de hand van sommige geesten die in het allerhoogste allerlistigst zijn, en die een verstandelijke begaafdheid hebben meer dan anderen; zij kunnen zien dat zij rampzalig zijn, kunnen zeggen dat zij dit te wijten hebben aan hun leven, en meer dingen die waar zijn, maar nochtans blijven zij hoedanig zij zijn; hetwelk getoond werd door een inblik in hun oog, waar de verstandelijke gave zetelt; voor zoveel de liefde van zich insluit, voor evenzoveel wordt daar het licht omneveld, en doemt een wolk op, zodat het verstandelijke vergaat.

Over magische dingen.

4538. Er zijn ook andere magische kunstgrepen, waarin de geesten in het andere leven bedreven zijn, wat ook sommigen in de landen daarvandaan hebben aangeleerd, namelijk door binnen te treden in de ideeën van anderen, en in de verkwikkelikheden van anderen, door in dezelve den animus te houden, en door hen zo aan te drijven tot dezelve; iemand was ook zodanig geweest toen hij op den aardbol leefde (Sverin), en hij toonde door zulke dingen hoe zij aldus aanhitsen;

4539. zulke geesten kunnen ook redeneren over de ware dingen des geloofs, door te zeggen dat zij weten dat dit en dat waar is, voorts dat het ware voor de bozen vals is, en omgekeerd; maar nochtans zijn zij hels, omdat zij een verkwikkelijke in magische dingen voor zich hebben verworven, en zo hebben kunnen echtbreken, deswege dat zij die magie hebben uitgeoefend, zoals een ander aldus anderen heeft kunnen doden; dit verkwikkelijke blijft aan, en trekt hen neer tot de hel.

4540. Uit klaarblijkende ondervinding is te weten gegeven, dat de helsen de ware dingen kunnen erkennen, en eveneens overtuigd worden, aldus dat zij kunnen verstaan, en dan schijnt het alsof zij gemakkelijk kunnen worden verbeterd; maar omdat het vuile verkwikkelijke des levens hen volgt, zijn zij, als zij aan zichzelf worden overgelaten, de ergste helsen, en zoals redeloze beesten; daaruit kan vaststaan, dat dezulken kunnen spreken en redeneren

over de ware dingen des geloofs, even goed als de anderen die niet in het leven van het boze zijn; en dat zij de slangen zijn waarover in Genesis.

4541. Bovendien waren er den helen nacht door rondom mij magiërs in groten getale, ook de vorige opgeroepen uit de hel, en zij voerden hun kunsten uit; ettelijke malen ontwaakt zijnde, was ik verwonderd dat zij gerangschikt waren in de rondte, boven, in een lange reeks vooraan; zij hadden hun vuile subjecten gerangschikt volgens hun kunsten, voorts andere subjecten die zij door fantasieën vermenigvuldigden, zodat zij niet werden gevonden, hoewel zij daar verschenen; wegnemende naar zij meenden de vergemeenschappingen met de engelen, behalve tal van andere dingen, maar allemaal tevergeefs.

Er waren er die de innerlijke dingen des lichaams bonden, die de ideeën bonden, en dergelijke, maar tevergeefs.

Over plotselinge rechtvaardiging.

4542. De meesten brengen het vanuit de wereld met zich mede, dat zij in één ogenblik vergeving der zonden zullen hebben, en dat dan niets meer wordt toegerekend wat vroeger gedaan is; sommigen voeren den waanzin zó ver, dat zij vrij kunnen zondigen, omdat zij na enigen tijd ogenblikkelijke vergeving der zonden krijgen; zodanig zijn verscheidenen in verschillenden godsdienst. Zij houden die fantasieën bij zich, dat zij, als zij slechts door fantasieën de vuile dingen bij zich kunnen uitwerpen, alsdan van alle zonden vrij zijn; maar het werd hun getoond, dat dit fantasie is: een zekere vrouwelijke geest, innerlijk op een representatieve wijze met vergiftige slangen vervuld (haar hels profane), meende dat zij, wanneer zij die slangen en de kluwens ervan op een wijze zou kunnen uitwerpen als drek van achteren, alsdan daarvan bevrijd zou zijn, wat twee- of driemaal leek te geschieden; zulke waanzin wordt daaruit geboren, dat zij zich niets van het leven aantrekken, maar zeggen dat het geloof-alleen zonder de werken zaligt, en dat zij gerechtvaardigd kunnen worden, ook al zou het zijn in het laatste uur des levens, onverschillig hoe zij ook geleefd mogen hebben.

Over Doct. Nordberg.

4543. In een droom had ik een gouden aandenken [*donatum*] in munten; iemand kwam, het was Nordberg, die deze munten wilde zien; en toen

veranderde hij het in ander goud, niet in munt, en dit enige malen, totdat hij alles had weggenomen, behalve andere dingen; hij was aan het achterhoofd; toen ik ontwaakte, werd mij gezegd met nadruk, dat het Nordberg was geweest, die ook door mij was gezien als hem te zijn, en dat hij zodanig was, en meer nog, dat hij er niets om gegeven zou hebben een mens te kwetsen, ja zelfs te doden terwille van goud; en dat hij iets dergelijks op touw had gezet, en dat hij dus zodanig is onder hen in het andere leven, derhalve zonder geweten; en gezegd werd mij, dat ik zou nadenken daarover hoedanig degenen zijn die priesters zijn, en in uitwendigen vorm nochtans eerzaam verschijnen; ik sprak enigen tijd met hem, over zijn staat, hoedanig die was.

Over den waaktoestand der goeden, en den droom der bozen; het geweten.

4544. Nordberg klaagde, dat hij in zulk een droom was, en zo in den droom die dingen had gedaan; maar gezegd werd hem, dat de bozen of degenen zonder geweten in zulk een slaap zijn, omdat hun innerlijke dingen niet meer wakker kunnen zijn; wanneer de uitwendige dingen worden afgenomen, dan hebben hun inwendige dingen geen licht meer, dus geen waak meer; anders zij die een geweten hebben gehad, en die dus van binnen anders waren geweest; wanneer hun de uitwendige dingen worden afgenomen, dan zijn zij volop wakker geworden.

Over de orde ten aanzien van het geweten.

4545. *Het eerste vlak* is het binnenste van het redelijke, en het is der doorvatting, aldus der liefde tot den Heer, bijgevolg van het goede, en van het goede van het ware. *Het tweede vlak* is het midden van het redelijke, en het is van het geweten van het goede en het ware: aldus van de vroomheid; en het is der Kerk van het Rijk des Heren. *Het derde vlak* is van het geweten van het gerechte en het rechte: aldus van de functie in het burgerlijk leven, bijgevolg van het gezelschap en van het gemene goede; het is van het lagere redelijke. *Het vierde vlak* is van het eerbare en welgevoegelijke: aldus van de conversatie, bijgevolg tussen vrienden en kennissen; het is van het lichamelijk vermogen.

Deze vlakken kunnen verbonden zijn, en het innerlijke kan invloeden in het uiterlijke; en dan is het laatste vlak, namelijk van het eerbare en welgevoegelijke, goed, omdat het uit den goeden oorsprong invloeit.

4546. Doch wanneer het uiterlijk vlak wordt gescheiden van het innerlijk vlak, zodat het eerbare verschijnt, of is terwille van eer, faam, gewin, leven, de wetten; niet vanuit het innerlijke; dan is het een geveinsde, en niets waard. Deze dingen werden doorvat.

4547. Geweten zonder liefde jegens den naaste bestaat niet; de mens is in zulk een duistere doorvatting en idee, dat hij niet kan weten, of hij naastenliefde heeft, omdat hij de aandoening niet zo voelt; noch, indien hij ze heeft, bespiegelt hij daarover; maar het wordt gekend vanuit zijn ijver jegens het goede en het ware, en jegens het gerechte en het rechte; als hij in den ijver is, dan heeft hij naastenliefde, namelijk in den ijver van de bozen te straffen te dien einde dat zij goed worden, en opdat de goeden niet worden gedeerd, en opdat het gemene of het openbare goede wordt bevrijd van dezulken; dan immers heeft hij naastenliefde, ofschoon het niet zo verschijnt; ook kan hij dit zelf niet weten.

Over de sfeer van iemand, die vanuit een vaste gewoonte venijnige schimpscheuten tegen anderen uitbraakte. Gust. Benz.

4548. Er was iemand in het leven des lichaams, die tegen anderen zulke schimpscheuten kon uitbraken, waarop zij niet konden antwoorden, omdat hij ze zo inkleedde, dat degeen tegen wien hij ze uitbraakte, als het ware overbluft was, en verstoord, zodat hij niet in staat was van weerwerk te dienen; hij trok dit vanuit een familiale natuurlijke inborst, erop uit zijnde anderen met toespelingen en soortgelijke hatelijkheden te kwetsen; maar omdat hij meende meer ontwikkeld te zijn dan anderen, voelde hij zich daartoe geïnspireerd, zulke schimpscheuten te lozen; een ervan werd getoond, namelijk *dat hij de opvattingen van iemand met gezond verstand best zou kunnen opnemen, maar niet zou weten waar die onder te brengen*; aldus daarmee de spot drijvende.

4549. Diens sfeer werd getoond, dat die rondom hem gerold was zoals een rol in de lengte uitgestrekt, volgens de rondheid van een rol; of hij tot zich die rol om zich heen wond, verscheen niet aan mij; eender ook een horizontale rol rondom hem: zodanig was zijn sfeer; die was eerder niet gezien; de rol was als het ware iets luchtigs; het werd ontwaard dat hij was van degenen die

anderen bij zichzelf vergeleken, hebben veracht, en die niet goed over anderen hebben gedacht.

Hoedanig het geheugen in het andere leven is.

4550. Ik sprak met geesten over het geheugen, namelijk dat zij de taal, aldus het geheugen van woorden, niet hebben, noch het geheugen van wetenschappen, zodanig als die zijn in het geheugen; maar al wat zij door talen en wetenschappen hebben aangeleerd, beogende het billijke en het goede; aldus ook niet theologische dingen, voorzover zij in het geheugen zijn.

Over de wreedheid van sommigen door vuur en tondel, in fantasie.

4551. Sommige geesten oefenen die wreedheid uit door fantasie, namelijk dat zij een als het ware brandende kaars hebben, en daarmee anderen rondom branden, aan wie zij een als het ware lichamenlijk gevoel trachten in te geven; sommigen steken een tondel aan, en daarmee branden zij anderen door fantasieën, ook een gevoel ingevend.

4552. Een zekere geest had zulk een tondel en droeg dat rond, maar het tondel-vuur keerde zich tegen zijn eigen handpalm en tegen zijn eigen vinger; hij schreeuwde dat hij erg was verbrand; daaruit kan vaststaan, hoe zulke dingen door fantasieën kunnen worden ingegeven, tenzij de geesten worden bevrijd door den Heer.

Ideeën.

4553. De ideeën die van het geheugen zijn, zijn verschillend, zoals de idee van een persoon, namelijk al wat men van hem heeft gehoord, bij hem heeft gezien, voorts opgemerkt bij een gesprek met hem, wat men over hem heeft gedacht, zowel goed als kwaad; dat allemaal blijft; en meer dingen dan men ooit kende, en die toeschenen onopgemerkt te zijn; al die ideeën blijven aan, en vertonen zich in het andere leven tegelijk, wanneer over iemand iets wordt gedacht; maar nochtans aldus, dat wanneer men goed denkt over hem, alsdan de boze dingen naar den omtrek worden geworpen; wanneer men boos denkt, alsdan worden de goede dingen naar den omtrek geworpen; aldus worden

duizenden dingen tegelijk of op één ogenblik vertoond, en zij verschijnen voor de goede geesten en de engelen, of worden ook doorvat: en daarom kunnen zij die niet dan boos over de mensen hebben gedacht, niet anders dan boos over hen denken; zij die goed hebben gedacht, kunnen niet anders dan goed denken, en zo voort.

4554. Ideeën van plaatsen vertonen zich eveneens tegelijk, en met dezelve alle dingen die daar gebeurden; de dingen die daar gebeurden, kleven vast aan het geheugen van de plaats, en vertonen zich tevens: aldus duizenden dingen tegelijk.

4555. De ideeën van dingen eender, zoals van dingen der wetenschappen, en dergelijke; al wat men heeft geleerd en gedacht daarover, vertoont zich tevens, aldus des te voller naarmate men meer dingen daarover heeft gedacht.

4556. Dat meer dingen de ideeën binnentreden dan de mens vat, werd daarmede getoond, dat wanneer ik in de straat van een stad wandelde, en in een bos, er gezegd werd dat de dingen die maar luchtigjes het oog raakte, en nauwelijks waargenomen, slechts schemerachtig, nochtans aankleven of blijven hangen, en kunnen worden teruggeroepen; aldus ook aangaande personen en aangaande dingen.

4557. Geesten spreken door middel van ideeën met elkaar, en met hen sprak ik meermalen door ideeën; en dan, in een kleine seconde, of een korte polsslag, uiten zij alle dingen die zij gevoelen aangaande enige zaak, welke dingen zij amper in een half uur tijds bevattelijk zouden kunnen uitdrukken; aldus is het geval met zeer veel rijen van dingen, en wel zo snel en in zulk een verband, dat het ongelofelijk is; en de ideeën zijn al voller en voller volgens hun geformeerd innerlijk geheugen.

4558. Ik had niet meer nodig dan over een persoon te denken, met de idee van diens hoedanigheden, tevens van diens plaats, waardigheid, en andere omstandigheden, zonder een idee van diens aangezicht, lichaam, en van zulke dingen waarmee een mens wordt beschreven in menselijke taal, laat staan diens naam, of terstond herkenden en wisten de geesten wie hij was, en hoedanig in mijn denking.

4559. Eender aangaande koninkrijken, steden, en dergelijke.

4560. Behalve dat; ik dacht met een duistere idee, als het ware gelijktijdig over enige zaak, in welke idee niets dan een duistere was; maar de geesten bemerkten die klaarblijkend, omdat zij als het ware kunnen lezen de dingen die subtieler bij mij in het geheugen zijn, terwijl ik het niet weet; aldus kunnen die dingen invullen en toelichten, die bij mij duister zijn.

Over Paulus.

4561. Toen Paulus leefde, dacht hij over het andere leven niet anders dan wereldlijk; hij meende dat daar wereldlijke glorie zou zijn, niet wetende wat de hemelse heerlijkheid zou wezen, en of zij wel iets was; en hij meende zo, dat hij het zou zijn die allen zou binnenleiden in den hemel, en dat de Heer hen zou aannemen op zijn gezag; behalve nog, dat hij meende meer verdiend te hebben dan anderen; vanwege die glorie, namelijk de wereldlijke, om de allergrootste te zijn, trotseerde hij zoveel gevaren en bestraffingen, aldus vanuit een andere oorzaak dan de Heer leerde, namelijk dat hij die de grootste zou willen zijn, niet zou binnentreden, maar hij die de minste was, en dat de laatsten de eersten zullen zijn; vandaar is het, dat hij zich ettelijke malen aansloot bij boze geesten en duivels, om voor zich een helsen hemel te maken; vandaar is het, dat hij de innerlijke dingen des Woords verwerpt, omdat die zijn tegen de wereldlijke glorie, en tegen de verdienste.

4562. Het schijnt hem toe een papier te hebben, en wat hij opmerkt, schrijft hij neer; maar getoond werd mij de wijze van zijn neerschrijven, namelijk bij regels die aan de uiteinden rondomlopen; misschien beantwoordt zulk geschrijf aan hun taal; dit is hem veroorloofd om de op te merken dingen beter aan zijn geheugen in te prenten; of hij die dingen wederom inkijkt, weet ik niet; als hij ze weer eens nakijkt, worden dan misschien enige dingen in het geheugen teruggeroepen die voor hem bevorderlijk zijn. Aan Paulus werd ten slotte een woning gegeven voor hemzelf, boven ter linkerzijde, maar nochtans wilde hij af en toe tumult maken; ten slotte werd hij lager neergelaten, daar waar hij niet meer weet Paulus te zijn geweest.

Dat de boze geesten redelijkheid hebben.

4563. Ik was verwonderd, dat boze geesten ook kunnen doorvatten wat het goede en het ware is, en ten volle kunnen worden overtuigd tot aan de belijdenis toe, dat dit het goede en het ware is, zowel zedelijk als geestelijk, en zulks volgens de gave die zij hebben gehad in het leven des lichaams. Ik had vandaar gemeend, dat zij goed waren, of goed zouden kunnen worden; maar wanneer zij uit dien staat waren afgegeden, en waren teruggekeerd in het leven van het boze, of in hun natuur, dan waren zij duivels, en wel onder de ergsten: zo dat het vermogen van weten een afgescheiden iets is, waardoor zij kunnen doorvatten het goede en het ware: en omdat dit zich

niet verbindt met hun boos leven, wordt het derhalve afgescheiden van hen, wanneer zij terugkeren in het leven van het boze. Vandaar is het, dat de ergste helse geesten somtijds even goed kunnen redeneren, ja zelfs ware dingen voortbrengen, wanneer zij in dien staat zijn, als de goeden, maar nochtans zijn zij hels, zoals Ad. Lej.; die onder de ergste helsen is; deze put somtijds dermate ware dingen door deducties vanuit natuurlijke dingen, dat hij geheel en al werd overtuigd, maar nochtans behoorde hij tot de ergste helsen.

Over urine: overeenstemming.

4564. Ad. Lej: was onder de ergste helsen; zo vaak als gedacht werd over urine, keerde hij terug tot zijn schandalige beginselen, welke overeenstemden met zijn leven, vanuit welke beginselen afgrijselijke dingen ontstonden, niet beginselen, maar goddeloze andere dingen: en dit vaker, waarvan hij niet kon aflaten dan door martelingen wanneer hij volhield: aldus bewerkt alleen urine dat hij in dergelijke goddeloze dingen valt, want zulke dingen stemmen overeen.

Over de heiligen: Antonius, Ignatius, Francis Xavier, Agneta.

4565. Ik sprak met *Antonius* van Padua, en werd onderricht, dat hij in het leven des lichaams vele getuigenissen van een heilig leven had verzameld, welke na zijn dood mochten aanblijven, en welke hij aan zijn vrienden had toevertrouwd met de belofte dat hij hun hulp zou verlenen als hij heilig zou worden: hij is een subtiële geest; niet wil hij klaarblijkend aanbeden worden, maar ondertussen zetelt het in zijn animus, dat hij aanbeden moet worden; zo streeft hij op verborgen manieren daarnaar; het is hem bekend [*novit*], dat hij, als het duidelijk uitkwam, tot de hel zou worden neergestoten; maar het werd hem gezegd, dat zulke geslepenheden worden veranderd in stompzinnigheid en erger helse dingen, en dat hij moest handelen met een oprecht hart.

4566. Antonius stond boven het hoofd aanwezig, en maakte dat ik geenszins kon spreken, door het beginsel van de idee der spraak weg te nemen; aldus was hij een subtielere geest dan anderen; hij maakte dat ik ook maar niet iets van een woord kon uitbrengen. Gezegd werd, dat hij zulk een magie had aangeleerd, opdat hij zo zou kunnen binnen treden in de ideeën der geesten, en die op verborgen wijze zou kunnen leiden waarheen hij maar wilde, aldus

tot bewondering en aanbidding van hemzelf. Hij zeide dat hij zo den mens kon leiden; maar geantwoord werd, dat hij zwijnen en varkens leidt, niet mensen; hij werd ook gezonden in een varken om dat te regeren – in een varken namelijk, waarin hij door fantasieën iemand had veranderd die zich had bezoedeld met de ontuchtigheden der echtbreuken – en hij werd eender: ter oorzaak hiervan ook dat innerlijke magie niets anders is dan innerlijke echtbreuken; want zulke dingen brengt zij voort.

4567. Het schijnt dat Antonius gebruik maakt van de werkzaamheid der witte Jezuïeten, waarover beneden.

4568. Antonius had invloed in de innerlijke dingen van de tong, namelijk in de spiervezels: getoond werd hoedanig de innerlijke magie was, namelijk een verborgen haat tegen den Heer en tegen de onschuldigen: gezonden werd hij in een hel, diep onder de profanen, en daarna opgeheven; en toen spraken met hem degenen die hij bedrogen had, en hij werd berispt daarover dat hij zodanig was; maar nochtans poogde hij hen te bedotten.

4569. Antonius maakte zich ook door fantasieën goddelijk, maar door de fantasie van een vocale idee, zich daarmee omgevende: maar toen werd hij veranderd in . . . een giftig dier, en afgesmeten in de hel.

4570. *Franciscus Xavier*, de tweede vader der Jezuïeten, verscheen diep onder de billen; hij was een nog subtieler magicus, door te werken middels de echtelijke liefde en de onschuld, op profane wijze, en vele dingen in het geniep: deze is onder de innerlijke dingen van de pisbuis: misschien een ander.

4571. *Ignatius* was vooraan boven; de vader der Jezuïeten; hij was subtiel, maar ik kon niet anders ontwaren dan dat hij goed was geweest, niet willens, noch van zins geweest, dat zijn volgelingen zodanig zouden zijn; hij ontvluchtte aanbidding, door zich voor zo vuil te houden als een zwijn.

4572. *Agneta*, de Parijssche, is ter rechterzijde onder de rechtschappen vrouwen, die haar liefhebben: zo vaak als zij wordt aanbeden, zegt zij dat zij vuil is, en wordt veranderd in een zeker vuile; en zo werd zij tenslotte door hen opgenomen in gezelschap.

Over de witte Jezuïeten.

4573. Er zijn Jezuïeten die alle dingen wilden verkrijgen in het leven des lichaams door gebeden, opdat zij zo anderen zouden overheersen in het leven des lichaams, en in het andere leven, zo dat de gebeden waren terwille van zich als einddoel; door te bidden op hun wijze vanuit hun boeken, die in

dagelijks gebruik zijn, welke zij dagelijks lezen, volgens kerkelijke verordening: zij verschijnen kleintjes, blinkend wit gekleed, vooraan, nabij de aarde, een weinig naar links; zij dalen af in hun hel langs ladders, en klimmen op langs ladders, zoals de engelen worden uitgebeeld langs de ladder gezien door Jakob; zij klommen op, en verschenen toen staande in een rij met boeken in de handen, al lezende. Zij kunnen de kinderkens bedriegen; maar omdat hun lezen en bidden henzelf beoogt, kan daaruit ook worden opgemaakt hoedanig zij zijn, voorts dat zij zich gerecht wanen, uit henzelf.

Over geesten die van anderen het leven der denking afnemen.

4574. Er zijn geesten die in de wereld met anderen hebben geconverseerd zonder enig ander doel, of verkwikkelijke, dan aanwezig te zijn; met geen ander leven waren zij begiftigd; zij zijn van tweeërlei soort; sommigen horen anderen spreken zonder enig ander doel dan te horen; doch sommigen spreken zo, zonder enig ander doel, dan dat te kunnen reciteren en verdraaien de dingen die zij weten van anderen; zij zijn onderscheiden; zij die horen zijn hogerop, vooraan een weinig naar links; zij die spreken lager, nabij het hoofd: zo vaak zij spreken, kwam eerst een soort van indigestie van de maag opzetten, zo dat zij de maag akelig aandeden; toen namen zij tegelijk anderen en mij elk leven van denking weg; omdat het was zonder doel en nut; in doel en nut is het leven, en zodanig leven; wanneer zij iets zagen wat anderen beseften of wilden zeggen, ondervroegen zij daarnaar: overigens zijn zij niet boos, maar zij zijn heel lastig.

Over de uitbeelding van een forceps: een magisch iets.

4575. Boven het hoofd vrij hoog, werd met magische kunst uitgebeeld een forceps (sax), en ik wist niet wat het betekende; maar ik werd onderricht, dat zolang als de forceps daar verschijnt, een open baarmoeder bestendig verschijnt; dan, wanneer de helse geesten in zulk een fantasie zijn, verschijnt vandaar de forceps; het is een magisch iets.

Over de uitbeelding van een schouder: een magisch iets.

4576. Op magische wijze worden ook schouders uitgebeeld, uitgebreid naar links en naar rechts, zoals de schouders van een mens; dit aan het rechtervlak van den menselijken schouder; zij verschijnen zoals naakte jukken [*asserini*], en wanneer deze verschijnen, is het een aanwijzing dat de magiërs daarover denken de dingen om te buigen die anderen elders denken en spreken; toen ik sprak, werd de rechterschouder bewogen, en zo werden de ideeën der denking en der spraak ergens anders heen of tot anderen omgebogen; ook werd het niet gericht naar hem tot wien ik sprak: wanneer de magiërs dit beogen, vertonen zich zulke schouders daar ter plaatse.

Een kenmerk van de bozen en de goeden.

4577. Een kenmerk van de bozen is, dat de ideeën hunner denking en spraak plegen in te zetten van het goede uit, maar uitlopen in het boze; doch het kenmerk der goeden, dat de ideeën hunner denking en spraak kunnen inzetten van het boze uit, maar uitlopen in het goede: want bij de bozen is het boze universeel regerende; vandaar worden zij daarheen gebogen; doch bij de goeden is het goede universeel regerende, derhalve worden hun ideeën daarheen gebogen; het universeel regerende is het einddoel, en het affirmatieve, zodat het een vlak is *ad quod* [waarheen alles neigt].

Hoe futiel de huidige wetenschappen zijn, waarvanuit de mensen voor wijs doorgaan.

4578. Met de geesten heb ik gesproken over de huidige wetenschappen, waarvanuit de mensen wijs schijnen: in het algemeen zijn de wetenschappen niets anders dan middelen om wijs te worden, of om iemands redelijke te formeren, zoals talen de middelen zijn om de denking tevoorschijn te brengen; zij die in de ware dingen zijn, kunnen door de wetenschappen zich veel bevestigende dingen verwerven, en zo de ideeën opvullen; zij die in valse dingen zijn, kunnen ook door dezelfde wetenschappen bevestigende dingen oplossen, en zo de ideeën met valse dingen opvullen. Nuttige wetenschappen zijn physica, optica, chemie, pharmacie, anatomie, mathematiek, astronomie, architectuur, botanie, metallurgie, historie, de regimen der koninkrijken,

en dergelijke, en vanuit al deze wetenschappen als middelen kan een ieder redelijk worden: maar er zijn sommige wetenschappen die geheel en al het vermogen van denken vernietigen, en het redelijke verderven, zoals de *scholastiek*, wanneer men namelijk één enkele duidelijke zaak, voor bijna iedereen verstaanbaar, met tal van termen gaat beschrijven, zodat tenslotte niemand iets verstaat. De *filosofie* wanneer gedetermineerd wordt door een reeks van conclusies uit definities van termen en conclusies daaruit, welke reeksen wanneer zij worden aaneengeschakeld, zulke dingen vertonen die door niemand verstaan kunnen worden, noch hoedanig het verband is; zij nemen alle rede weg, terwijl zij toch niets anders behelzen dan dat wat heel eenvoudig kan worden uiteengezet zodat het door iedereen, wie het ook maar wil, verstaan kon worden. De *logica* waarmede zij waarheden concentreren en determineren tot punten van twijfel, en te meer nog wanneer door tal van stellingen één enkel onderwerp wordt uiteengewikkeld wat dan wordt ingewikkeld; de conclusie is meestal zodanig dat het zonder alle sylogisme verstaanbaar is. Het is daarmee evenzo gesteld als met *Geometrie en Algebra*, wanneer daarmee eenvoudige waarheden worden gedemonstreerd, en dan zo ingewikkeld door hoekige, ronde en gebogen figuren uitgedrukt, en dienvolgens uiteengezet, dat het voor niemand verstaanbaar is; zodanige wetenschappen en de toepassingen van zodanige wetenschappen maken dat de mens het gezonde verstand [*sensum communem*] verliest, en aan het ijlen slaat.

4579. Heden ten dage gaan dezulken voor wijzen door, terwijl zij stompzinniger zijn dan de allereenvoudigste; zodanig is de huidige wijsheid; de oude wijsheid was geenszins zodanig; deze leerde de naakte waarheden, en zo kon men ontelbare ware dingen weten en denken, terwijl heden ten dage nauwelijks enig ware wordt geweten en gedacht.

Over den affirmatieven twijfel, en den negatieven twijfel. De wonderen.

4580. Ik was omstuwde van meerdere geesten, met wie ik sprak; toen wilden zij dat dit of dat zou geschieden, opdat zij vandaar zouden weten of de macht des Heren zo groot is als het wordt gezegd; maar geantwoord werd, dat dit zou kunnen geschieden, maar van geen nut zou zijn, daar zij daaruit zouden willen concluderen over des Heren macht, zoals vanuit wonderen: gezegd werd dat sommige geesten in een affirmatieven twijfel zijn, sommige in een negatieven twijfel; genen kunnen worden overtuigd, dezen echter nooit, want

altijd formeren zij voor zich nieuwe dergelijke argumenten, ook al zou dit tot in het eeuwige doorgaan; want van binnen ontkennen zij deze macht: de oorzaak hiervan is deze, dat zij die in het goede des levens waren geweest, in den aanvang in twijfel zijn, maar in een affirmatieven twijfel, omdat het goede zelf de ontvanger van het affirmatieve is, of omdat in het goede zelf het vermogen van opnemen is, hetgeen zij niet weten als zij in twijfel zijn; dezen kunnen door zodanige dingen (waarover boven), door ondervindingen en door wonderen heengeleid worden tot het affirmatieve: zij die in het boze des levens zijn, kunnen het niet, omdat het boze de ontvanger van het negatieve is; vandaar wordt elke zodanige twijfel daarheen weg gevoerd, en wordt geleidelijk ook negatief.

Over magie.

4581. De magische kunsten in het andere leven zijn zo overvloedig en zo boosaardig, dat het nooit beschreven kan worden; die geesten weten zich aan den mens te binden, als hij een geest zou zijn in het andere leven zoals ik, op schandelijke manieren, namelijk door te binden alle dingen van het aangezicht, van den mond, van het hoofd, het achterhoofd, waar de gemene zin is [*sensus communis*], door binnen te dringen in de ideeën, en die te binden, en dit op allerlei manieren, met geslepenheden en arglisten; het geschiedt op sluwe manieren met een spiraalfiguur; en, wat wonderlijk is, het wordt voelbaar doorvat hoe zij worden gebonden; want zij zijn gebonden, opdat genen de uiterlijke dingen van het geheugen en van de denking leiden: de reden is dat de geesten en de geniën die aanwezig zijn, en invloeiën in zulke ideeën, tegenwoordig zijn, en rondom den mens een sfeer vormen, en zo helse geesten toevoegen, opdat zij door hen worden geleid om eender te denken; en bovendien zijn geesten aanwezig die menen den mens te zijn, door wien zij ook gemeenschappelijk werken: zulke magische manieren zijn er verscheidene, en kunnen ook nooit worden afgescheiden, tenzij door des Heren hulp en barmhartigheid.

De afgunst.

4582. De afgunstigen zijn zij die beneden schuilen, enigermate diep onder het gebied van het scrotum; en zij die meer afgunstig zijn, werken in het scrotum, en in de weefsels naar de teelballen toe.

Wat zijn de armen, ellendigen, vreemdelingen, gekerkerden, zieken, wezen en weduwen.

4583. Armen zijn zij die dorsten en hongeren naar goede en ware dingen, en weten dat zij er weinige, zo al enige hebben; ook begeren zij niet goud en zilver, voorts koper en ijzer, menende dat dit voor hen te veel zou zijn; hun worden dezelve ook gegeven.

4584. Ellendigen in het algemeen zijn allen, zowel de armen als de vreemdelingen en de gebondenen: wanneer de armen betrekking hebben op de ware dingen, zo hebben de ellendigen het op de goede dingen.

Vreemdelingen zijn allen die de ware en de goede dingen niet weten, en die moeten worden onderricht, zijnde het goede der naastenliefde.

4585. Gekerkerden zijn allen die door het boze gebonden worden gehouden, en dit weten, zoals zij die in verzoeken zijn, voor het merendeel.

4586. Zieken zijn zij die beangst worden door boze en valse dingen, en die bezocht moeten worden door sommigen die vertroosting bieden, door anderen die medicijn brengen.

4587. Wezen zijn zij die in de onschuld zijn. Weduwen zijn zij, die in het goede der naastenliefde zijn; maar deze dingen moeten uit het Woord worden gezien, of het daarmede zo gesteld is.

4588. Voors de manken, de kreupelen, de blinden, Lukas XIV: 21: voorts de doven.

Hoe de ware dingen des geloofs binnentreden tot de liefde, en de liefde dezelve vult.

4589. Diene als voorbeeld: enig koning of vorst liefhebben; die liefde ontstaat en groeit volgens de deugden die men bij hem acht en vereert; zodat, als hij barmhartig is, gerecht is, grootmoedig is, enz. alsdan treedt de liefde der barmhartigheid, in zich beschouwd, die liefde binnen; voorts de liefde

der gerechtigheid, alsmede der grootmoedigheid; elk zodanige, namelijk de barmhartigheid, de gerechtigheid, de grootmoedigheid, heeft bij zich verering en liefde; al die liefden treden de gemene liefde binnen, en zo bevestigen zij haar.

4590. Is daarentegen de koning niet zodanig, maar het tegendeel, en nochtans geliefd, omdat hij de koning is, zo is die liefde schandelijk, en vuil, aldus vanwege de ondeugden die hij liefheeft. En als hij toch geliefd zou worden ondanks dat hij zodanige hoedanigheden bezit, alleen uit hoofde hiervan dat hij koning is, zo is het een liefde die gemeen is [*communis*], en bij de oprechten van hart wordt veranderd volgens de deugden en de waarderungen ervan.

4591. Wat den Heer betreft, al zulke dingen worden waarheden des geloofs geheten, welke de liefde binnengaan en bevestigen; en het zijn alleen erkenningen dienaangaande hoedanig de Heer is, hoedanig de mens zelf is, hoedanig het rijk des Heren, hoedanig de naaste, en hoedanig de liefde: het geloof zonder de liefde beschouwd is alleen maar een wetenschap van zulke dingen.

4592. Hoe deze dingen binnentreden in de gemene liefde, welke is der kleine kinderen als het ware jegens de ouders, en die bevestigen, voorts hoe die dingen worden doordrenkt van de liefde, kan daaruit nu vaststaan.

4593. Zij die liefde jegens den naaste hebben, hebben niet altijd liefde tot den Heer, zoals de geestelijken; maar zij hebben verering, en achting, welke worden bevestigd door de ware dingen des geloofs.

Over hen die als het ware lichamen verschijnen.

4594. Sommige geesten werden gezien vooraan, nabij, oprijzende alsof vanuit de diepte, geheel en al zoals lichamen, harig; en dezen zijn zodanige die in het andere leven terugkeren bijna in lichamelijke dingen; wanneer zij oprijzen, verschijnt iets als een zwaard dat van plan is het hoofd binnen te dringen.

4595. Ik sprak met hen; zij zeiden, dat alle en de afzonderlijke dingen hun toeschijnen alsof zij in het lichaam waren; eender de dingen die zij zien en aanraken (Gripenhjelms). Het is een aanwijzing dat zij lichamen zijn geweest.

Over magie. De huid. De gemene liefde jegens den naaste.

4596. Alle magische kunsten opsommen, zou veel te ver voeren; want meerderen werden te zien gegeven, voorts hoe zij anderen binden, zodat die hun aankleven; mij zowel ten aanzien van het aangezicht, als ten aanzien van het voorhoofd en van het achterhoofd, waren zij ettelijke malen dermate aangebonden, en zulks op magische wijze, dat ik daarover klaagde; en ik kon niet spreken, dan alleen met hen; maar denken kon ik zonder hen.

4597. Er verschijnen eeltplekken in de hoofdhuid en den schedel, waaraan zij zich bonden, en daarin veroorzaakten zij pijn, misschien opdat de eeltplekken verzacht zouden worden, want zij stemmen overeen met de rechte en de ware dingen, welke in het linkerdeel van den schedel zijn, hetwelk het eerste vlak der verzachting is. De bindingen geschieden ter oorzaak hiervan dat de geesten dan op overeenstemmende wijze worden vergezelschap; en dezen zijn zodanig, dat zij niets dan alleen de gemene dingen des geloofs weten, en niet de bijzondere dingen, te minder de afzonderlijke dingen, aldus die de gemene liefde jegens den naaste hebben gehad, zonder consideratie wie de naaste is, en hoedanig die liefde; dezulken zijner heden ten dage in groten overvloed, en zij laten zich ook verleiden door onverschillig welken listigen, huichelachtigen en geveinsden geest: ja zelfs vatten zij ook niet dat zij zodanig zijn, hoewel het wordt gezegd. Zij zijn merendeels zinlijk, en gaan slechts weinig in redenen binnen; zij maken de huid uit; dezen de schedelhuid. Ik sprak met hen; zij zeiden dat zij geen gevoel van afschuw voor misdadigheden hebben, als genen slechts zachtheid en rechtschapenheid voorwendden; en zij laten zich bezwaarlijk overreden. Dezulken zijn van veel verscheidenheid; zij stemmen overeen met de schedelhuid op verschillende plaatsen; sommigen zijn naar het achterhoofd toe, anderen naar het voorhoofd, anderen aan het aangezicht, anderen aan de huid van enig lichaamsdeel: daaruit kan vaststaan, hoe noodzakelijk het is, doordrenkt te worden van erkentnissen van het rechte en het ware, en dienvolgens te handelen, en de liefde te bevestigen. Ik acht, dat vele zodanigen zijn in den Rooms-Katholieken godsdienst, waar zij de ware dingen des geloofs niet weten, maar werden overreed door de monniken; maar hun aandoening is een gemene, en deze vanwege het verlangen naar het heil der ziel na den dood.

De taal der engellijke geesten.

4598. Tweemaal ben ik in een bijna eendere spraak geweest als waarin de engellijke geesten zijn; toen als het ware in een staat van half wakker zijn; en gevormd werd een denking over de ware dingen des geloofs op niet uit de drukken wijze; het was een innerlijke ziening [*visio*], en kan geenszins met woorden worden beschreven.

Hoedanig de werking is van hen die de gemene aandoening hebben.

4599. Er waren degenen die de gemene aandoening hadden, en omdat daarin niet enig afzonderlijke was, namen zij als het ware het leven van het lichaam weg, of brachten zij een loomheid over den animus, met als het ware een loomheid over het lichaam, en over den maag een zekere indigestie, ter oorzake hiervan dat er maar weinig vitale in zulk een gemene aandoening is; het leven zelf bestaat in inzicht en wijsheid van het ware, en als dit afwezig is, is er slechts weinig vitale, of is er een zekere loomheid.

Dat boze geesten niet moeten worden verdreven.

4600. Soms kleefden duivelse geesten aan de ideeën en aandoeningen des lichaams; en meermalen trachtte ik hen op verschillende manieren te verdrijven, maar tevergeefs; de ondervinding vandaar is deze, dat zij niet worden verdreven, maar dat zij vanzelf afzakken: zij zijn hardnekkig, en scheppen behagen in gevechten, en het verhoogt hun verkwikkelijke ietwat; en daarom worden zij aldus niet verdreven, maar wanneer zij aan hun lot worden overgelaten, dan zakken zij vanzelf af.

Over een toren.

4601. Mij verscheen in een staat van halfwakker-zijn een toren van gewone hoogte; maar vlak daarop verscheen een ontzaglijke toren met treden van planken rondom waarlangs kon worden opgeklommen tot zulk een hoogte dat het niet kan worden geuit hoe hoog; halverwege die hoogte verdween deze in den hemel, zodat hij niet kon worden gezien; het werd mij echter niet

gezegd wat het betekende; de vraag is, of zo de opklimming der engelen tot den hemel was uitgebeeld.

Over auriculaire geesten.

4602. Er zijn geesten, niet boos, die opklimmen van binnen ter linkerzijde naar het inwendige oor toe, en daar plooiën zij hun oor aan, om te zien wat er in de wereld der geesten voorvalt; gezegd werd, dat wanneer zij oprijzen, en het oor lenen, mijn gezicht zou worden gehouden in de wereld der geesten, zo dat het van daar niet kan worden verwijderd, iets waarover ik mij somtijds beklaagde.

Gesprek met een zekeren Rooms-Katholiek over hun heiligen.

4603. Ik sprak met een zekeren geest, die van den Rooms-Katholieken godsdienst was geweest, over hun heiligen; gezegd werd, dat zij heiligen aanbidden, zoals de heidenen hun afgoden; hij zeide dat zij alleen maar worden vereerd, en men door hun voorbeelden wordt onderricht; maar gezegd werd, dat zij daadwerkelijk op hun knieën voor dezelve neerzinken, en bidden dat zij hulp mogen verlenen, en dat zij deze betuigingen aan hen toekennen in den aanblik hunner priesters, en dat zij door dezen niet worden afgeschrikt, noch berispt; voorts dat hun gebeden zodanig zijn als zij staan in hun gewijde boeken, zodat zij de heiligen om bijstand smeken: hij meende dat de heilige tussenkomst verleende, en dat het werd geduld vanwege de simpelheid van het volk; maar het werd gezegd, dat hun heilige gebeden aldus waren ingesteld, en dat het door de monniken werd beweerd dat de heiligen aldus doen, uit winstbejag en om de eer, de wonderen der heiligen tentoonstellend, hen met den mond verheffend, en in de kerk tonend dat de heiligen aldus doen; daarop kon hij niet antwoorden. Gezegd werd, dat zij erger zijn dan de heidenen, want de heidenen weten niet dat afgoderij een zonde is; zij daarentegen weten dat wel; en daarom worden zij eerder veroordeeld dan genen: hij zeide dat de heiligen tussenkomst verlenen; maar gezegd werd, dat verscheidenen van de heiligen in de hel zijn, meer dan de anderen magiërs; en sommigen werden genoemd, zoals Antonius, Franciscus Xavier, David; van Paulus was ook sprake; en dat zij niet wisten wat de hemel is; behalve andere dingen, die ik mij niet meer herinner; en dat het bekend is,

dat het een ieder vergund is tot den Heer met gebeden te naderen, en dat Hij allen hoort, en dat Hij alleen het is Die moet worden aanbeden, enz.

Over de echtelijke liefde, en de onderlinge liefde.

4604. Zij die in het leven des lichaams in echtelijke liefde hebben geleefd, zijn in het andere leven tezamen, ter oorzake hiervan dat de echtelijke liefde de onschuld is, aldus niets van wulpse liefde inheeft, hoewel zij naakt aan elkander verschijnen.

4605. Doch zij die in een ander huwelijk hebben geleefd, waarin niet de echtelijke liefde is geweest, maar wulpse liefde, dezen worden gescheiden, want in het andere leven wordt niets van wulpsheid geduld; te meer worden die gaden gescheiden, die elkander verafschuwden, en nog meer zij die in haat hebben geleefd.

4606. De echtelijke liefde is zodanig, dat de een wil zijn van den ander, dus over en weer.

4607. De onderlinge liefde is deze, dat men den ander beter wil dan zich zelf, en zo dat men zijn dingen (namelijk de goede dingen) aan den ander wil geven.

Zij die inblazen om aanbeden te worden.

4608. Er zijn duivels dichtbij ter linkerzijde naar de rugstreek toe, die anderen inblazen om te zeggen dat zij aanbeden moeten worden zij zijn beneden onder het vlak van de voetzool, naar de hiel toe; wanneer de anderen zeiden dat zij die geesten zouden zoeken en het dan zouden doen, zo waren zij het, die dat inbliezen; zij doen het openlijk: verder weet ik niet hoedanig die bende is.

De idee van het oneindige en eeuwige, hoedanig zij is als de ideeën zijn vanuit ruimte en tijd.

4609. Ik sprak met geesten ook over de idee van het oneindige en het eeuwige vanuit ruimte en tijd, namelijk dat die idee geheel en al vergaat en zo tot niets wordt, en dat daarvandaan de ongelovigheid van het Goddelijke is; het werd voorgesteld om te denken over het eeuwige vóór te schepping der wereld; als

daaraan de tijd inis, is daar geen idee; als gij denkt vanuit den tijd, komt dat eindige op, namelijk dat er iets van een aanvang was vóór het bestaan van God, zo dat er een opkomst was vóór God; anderszins kan vanuit den tijd niet gedacht worden: eender over de ruimte buiten het heelal, namelijk dat zij niet kan bestaan in het oneindige, als gedacht wordt vanuit de ruimte, nergens is een grens; en zo voort; terwijl het toch vanuit het ongerijmde is, kan nooit iemand vanuit dat ongerijmde worden afgeleid, tenzij voor hem de idee van tijd en ruimte vergaat; hoe dieper iemand in den hemel wordt verheven, des te meer wordt hij afgeleid van de idee van tijd en ruimte; en hoe verder van den hemel af, des te meer is hij in de idee van tijd en ruimte, aldus des te verder verwijderd van de idee van het oneindige en het eeuwige, bijgevolg van het geloof; het zijn tijd en ruimte die de menselijke ideeën eindig maken, en dezelve des te meer natuurlijk, en vastkleven aan andere ideeën, wat de mens niet weet; en zij maken den natuurlijken mens die redeneert: eender is het gesteld met het Goddelijk Menselijke des Heren; de eindige idee ervan vat de mens uit de lichamelijke dingen in zich en anderen; en als hij daaruit niet wordt verwijderd, zo kan hij het niet anders vatten dan dat de Heer zoals een ander mens is: eender is de numerieke idee van Drie in één God of het drievuldige, van ruimte en tijd; vanuit de menselijke eindige idee wordt het opgevat zoals een gescheiden drievuldige; maar dan hebben de engelen de idee als van Eén.

Hoe beginselen de aandoeningen breken.

4610. Dat beginselen van het ware de begeerten of de verkwikkelijke dingen van het boze veranderen en breken, is mij uit ondervinding bekend gemaakt; toen ik in de aandoening van het boze was, en beginselen van het ware werden ingeboezemd van binnen, toen begonnen die verkwikkelijke dingen op te houden; daarvanuit werd het ook gekend dat zij boos waren.

4611. Daaruit kan vaststaan, hoe het geloof, of de erkenning van het ware, werkt op het geweten, en hoe door de ware dingen de mens wordt hervormd, want aan het geloof of aan de door den Heer ingeboezemde ware dingen is een onwaarneembare zegening in, welke wordt verkozen boven de boze verkwikkelijkheden; daaruit kan vaststaan, hoe het gesteld is met de hervorming door de ware dingen des geloofs.

4612. Ook kunnen, andersom, de aandoeningen van het goede gebroken worden door de beginselen van het valse, en die beginselen plegen dat te

doen, namelijk wanneer het valse wordt aanvaard als het ware: zoals wanneer iemand in de echtelijke liefde is, en beginselen opvat dat de gade liefhebben alleen maar een verplichting is krachtens het gesloten verbond, en verder niets; indien iemand zich in dit valse beginsel bevestigt, dan vernietigt hij de echtelijke liefde en verkeert haar in het wulpse, en acht tevens echtbreuken van nul en gener waarde; aldus in de overige dingen; zoals ook hij die het beginsel opvat dat vroomheid en de goede dingen der naastenliefde niets doen; krachtens dit beginsel vernietigt hij de naastenliefde en de aandoenign van het goede, en bekommert hij zich niet langer om het leven; en zo voort.

4613. Hoe sterk beginselen werken, kan alleen al vaststaan hieruit: als iemand gelooft dat een spijs die hij lekker vindt, schadelijk voor hem is, dan onthoudt hij zich uit beginsel van die spijs, en heeft er tenslotte een afkeer van, als hij slechts de overreding opvat, dan wel als een zekere dokter in wiens wetenschap hij vertrouwen heeft, het hem ingeeft: aldus in veel andere gevallen; aldus dat beginselen de aandoeningen breken: daaruit kan vaststaan, van hoe groot belang het is, de erkentnissen van het ware te weten, en te geloven dat dit het ware is.

4614. Wanneer iemand de beginselen van het ware, of de ware dingen des geloofs heeft, en aanvaardt, en gelooft, alsdan giet de Heer, ofschoon de werking onwaarneembaar is wanneer hij in het lichaam leeft, nochtans het gezegende daarin, en als hij dit niet doorvat in het leven des lichaams, dan doet hij dat in het andere leven; en dan des te beter, wanneer hij de gewoonte heeft aangenomen de boze verkwikkelijkheden te ontvluchten en aanvangt ze te verafschuwen; maar daarvoor is tijd nodig, want dit kan niet in één ogenblik geschieden; het vergt veel tijd om de verkwikkelijkheden zo te veranderen, want die zijn des levens, van de knapenjaren aan opgenomen.

Over den erediens Gods, dat dit iets uitwendigs is.

4615. Ik sprak met een zekeren geest, dien ik enigermate had gekend in het leven des lichaams; en dit met de doorvatting hoedanig hij is geweest, en zo hoedanig zeer veel anderen zijn, namelijk dat hun Goddelijke erediens iets uitwendigs is, wat den mens niet aandoet, dus dat de erediens niet doordringt tot de innerlijke dingen, noch tot diens uiterlijke dingen, maar dat het een zeker uitwendig toevoegsel is, dat geschiedt, omdat het van kindsbeen af is aangewend, en omdat de mens daarnaar door anderen wordt beoordeeld van hoedanigen aard hij is; vandaar is hun erediens, in uitwendige dingen,

nauwelijks iets aandoende, vanuit hun innerlijke dingen, namelijk vanuit hun ideeën, te minder vanuit de aandoeningen; terwijl toch de eredienst meer dan alle andere dingen, den mens moest aandoen, omdat hij daarvandaan na den dood het leven heeft.

Over de ideeën.

4616. De ideeën der denking zijn zo duister voor den mens, dat hij niet weet [*sciat*] wat een idee is, en niet weet dat hij ideeën heeft; de oorzaak hiervan is deze, dat hij niet daarover bespiegelt, noch in dat duistere ontwaart hoedanig zij zijn; en omdat hij het hoedanige niet ontwaart, is het hem evenmin bekend [*novit*] wat het is: terwijl toch de denking bestaat uit louter ideeën, onderling onderscheiden.

4617. Hoe volmaakter de ideeën der denking zijn dan de woorden der spraak, kan hieruit vaststaan, dat de mens in één ogenblik meer dingen kan denken dan hij in een uur zou kunnen uitspreken of neerschrijven; de spraak na den dood is onderscheiden in ideeën, en bestaat vanuit ideeën, welke zijn in de plaats van woorden, en van klank, tussen de geesten; want klank tussen de geesten stemt overeen met de denking, welke op zichzelf genomen, stilzwijgende spraak is, maar hoorbaar voor de geesten. Daaruit kan vaststaan, hoedanig de spraak der geesten is, namelijk dat zij volmaakter is dan de menselijke spraak, zoals ook de denking de spraak der woorden te boven gaat; het werd gegeven te ontwaren hoedanig zij is, omdat wanneer ik door ideeën met de geesten sprak, ook somtijds tevens met woorden, alsdan de ideeën veel meer daarstelden dan de woorden, en wonderbaarlijk den zin opvulden; somtijds stelden zij dingen daar [*sistebant*], die met woorden niet zouden kunnen worden geuit.

4618. Er zijn ideeën aangaande ieder mens, en aangaande iedere zaak, opgevat vanuit alle dingen die men gehoord en gezien heeft over een mens, en uit alle dingen die men gedacht heeft over hem; deze dingen overkomen den mens tegelijk wanneer hij denkt over een persoon, en wanneer hij hem ziet; maar alle dingen zijn tegelijk in het duister, meestal is er over denzelfden persoon een boze en een goede; wanneer de idee van het boze wordt verwijderd, het goede; wanneer de idee van het goede wordt verwijderd, het boze; de idee wordt bepaald ook tot een gedaante van het boze of van het goede, maar nochtans zijn alle dingen tezamen, op verschillende wijze geordend; en

wanneer daarom zulk een idee opkomt in het andere leven, vertoont zich de persoon aanwezig.

4619. Eender is het gesteld met de idee van iedere zaak, welke des te voller is wanneer men meer dingen over dezelfde zaak kent [*novit*], zoals wanneer het een idee is over het hemelgewelf; hij die astronomie heeft gestudeerd, heeft een veel vollere idee van het hemelgewelf dan hij die niets verder heeft dan dat hij de gesternten en de zon ziet.

4620. De ideeën zijn wonderbaarlijk in het andere leven; zo de idee van een stad; er is niet meer nodig dan alleen maar over een stad te denken, en tegelijk over hen die daar zijn, en terstond weten de geesten welke stad het is: de ideeën zijn wonderbaarlijk in het andere leven; zij worden geformeerd door onuitsprekelijke variëteiten, welke nooit kunnen worden beschreven; voorts door schaduw en lichten, door de bepalingen ervan, en door andere schakeringen.

4621. De mens weet niet, dat hij nooit iets van geheugen heeft ingeprent waarvan hij niet enig idee heeft geformeerd of iets afweet; de ideeën zelf dat die er zijn, weet de mens niet, laat staan hoedanig zij zijn; doch in het andere leven worden zij helder geopenbaard, hoewel hij niets zegt, wanneer een of ander ervan opkomt.

4622. Het is van groot belang, hoedanige idee de mens zich heeft verschaft aangaande de ware dingen des geloofs; welke ideeën, hoewel zij worden gevariëerd, nochtans, wanneer het einddoel goed is (en goed is datgene waarin het ware des geloofs wordt ingeplant), goed zijn.

4623. De allerverborgenste mysteriën hebben ook haar idee, aanblijvende na den dood, zoals de Drievuldigheid; de Christenen kunnen niet een ander idee hebben dan van drie goden, omdat zij drie personen erkennen, en zeggen de Vader is God, de Zoon is God, de Heilige Geest is God, en toch is er één God; aldus hebben zij de idee van meerdere goden bij zich, wat de heidenen niet hebben: en daarom is het zaak van de grootste inspanning om de idee der Christenen terug te brengen tot één God, namelijk tot den Heer, waarin het gehele drievuldige volmaakt is.

4624. De ideeën van het valse en de ideeën van het boze kunnen bezwaarlijk, zo ooit, gebroken of gebogen worden, tenzij door het goede des levens.

4625. De beginselen die zijn volgens de orde, namelijk de ware dingen des geloofs, kunnen bezield worden door den Heer, omdat zij volgens de orde zijn; en wanneer zij worden levendgemaakt, worden zij aandoeningen van het ware; beginselen van het valse niet aldus, maar als er aandoeningen van het goede zijn, dan kunnen de niet-ware beginselen gebogen worden tot ware

dingen, en zo als het ware veranderd, en zo de mens gezaligd worden; nooit echter, tenzij er aandoeningen van het goede zijn.

Over de naastenliefde en het geloof.

4626. Er bestaat naastenliefde zonder geloof, zoals bij kleine kinderen en de heidenen; dezen laten zich gemakkelijk onderrichten, zoals blijkt uit de dingen die over de kleine kinderen en de heidenen zijn gezegd ;geloof echter zonder naastenliefde bestaat niet ;diene deze dingen: 1) geloven dat de Heer den mens verlost, en hem redt uit de hel; zij die den Heer of den naaste niet liefhebben, geloven dit niet; als zij zeggen het te geloven, zo is het met den mond en niet met het hart; met het hart geloven is vanuit de liefde; zonder liefde wordt men niet aangedaan; en daarom is het een geloof van den mond. 2) Geloven dat al het goede is uit den Heer; tenzij er naastenliefde is, is er vandaar ook geen goede; vandaar weet men dan ook niet wat het goede van het ware is; men meent dat het lichamelijke en het wereldlijke het goede zelf is, en daarom gelooft men dan niet dat het goede zelf uit den Heer is; voor den mens is dan het goede zelf een volslagen onbekend iets. 3) Wie gelooft dat al het boze uit hemzelf is, die zal in de naastenliefde zijn, en zo weten onderscheid te maken tussen het goede en het boze; wie niet in de naastenliefde is, meent dat het goede het boze is, en dat het boze het goede is; en daarom heeft hij geen geloof; daaruit kan vaststaan, dat nooit enig geloof bestaanbaar is, tenzij er naastenliefde is, of, wat hetzelfde is, dat het nooit kan worden ingeplant tenzij in het goede der naastenliefde, noch ooit kan worden voortgebracht tenzij uit het goede der naastenliefde, dat is, uit een nieuw willijke.

De bijna onweerstaanbare spitsvondigheid des mensen.

4627. Ik sprak met iemand over (Anton Swab) dat hij dermate spreken kon met inzicht, zedigheid, en een aanschijn van rede, dat men het nauwelijks kon weerstaan; zulk een spitsvondigheid [*sales*] bij de bozen, of bij hen die niet goede doelen beogen, werd uitgebeeld door den kop van een zeker dier, eerder niet gezien, waarvan uitgingen grove spitsen, — aldus, van gele kleur; gezegd werd dat het etterzout [*ettersalter*] is, waarmede zij steken, en dat niet

kan worden weggenomen; en tegelijk gieten zij etter in, zijnde een soort van vergift van een adder of aspis.

Over de liefde van de wederhelft en van kleine kinderen.

4628. De mannen der Oudste Kerk hadden hun gaden meer lief dan de kinderen; de nakomelingen hun kinderen meer dan de gaden: de echtelijke liefde is hemels: en daarom vangt van daaruit de liefde aan, omdat zij de onschuld is; doch de kinderen liefhebben, niet de gaden, kunnen ook de slechtsten, omdat zij de beelden van hun eigen glorie in de kinderen zien, niet in de gade; zij kunnen de gaden verfoeien, en de kinderen liefhebben, en met de gade zijn, en haar volstrekt niet liefhebben, hetgeen een verdraaiing is; het geschiedt terwille van de opvoeding der kleine kinderen, en om de huiselijke aangelegenheden, voorts om andere oorzaken; het is dan de liefde der wulpsheid die regeert; en wanneer die ophoudt, wordt de liefde tot gene; en als er geen kleine kinderen zijn, verstoten zij de liefde van harte; elk moment wanneer de eegaden elkander liefhebben, verschijnt iets eenders als toen zij pas getrouwd waren, of door het huwelijk verbonden; dan zijn zij zoals kleine kinderen, en spelen bijna eender; maar deze liefde treedt terug als er geen echtelijke liefde is.

4629. De echtelijke liefde is dit, dat de een wil zijn van den ander, volstrekt zoals één; en dat de opperste gelukzaligheid is niet te zijn van zich, maar van den ander, en zo over en weer; zij is de verbinding der zielen en der gemoederen zodanig, dat het leven van den een is het leven van de ander, zo wederkerig.

Over de ramspoeden der gelovigen.

4630. Ik sprak met engellijke geesten over de ramspoeden der gelovigen, welke zij, als bekend, evenzeer ondergaan en zelfs nog meer dan de ongelovigen; de oorzaak werd gezegd, namelijk dat sommigen van hen aldus in verzoeking worden gebracht, sommigen deswege opdat zij zich niet het goede toeschrijven; als zij immers daarvan ontheven werden, dan zouden zij dat aan hun eigen goedheid toeschrijven, aldus voor zich de verdienste en de gerechtigheid opeisen; opdat dit niet geschiede, worden zij evenzeer in gemene ramspoeden gebracht, opdat zij vergaan ten aanzien van het eigen

leven, en ten aanzien van schatten en bezittingen net als de anderen; indien zij echter niet zodanig waren dat zij daarvandaan aan zichzelf het goede zouden toeschrijven, zo zouden zij meermalen van den gemenen rampspoed worden ontheven; aldus zijn het verborgen oorzaken die aan het werk zijn; het is immers bekend dat wanneer rampspoed zich voordoet, verscheidene gelovigen alsdan denken over het goede, en zo dat zij vanwege het goede dat zij gedaan hebben, gespaard zouden hebben moeten worden, en als zij dan gespaard zouden zijn geworden, zo zouden zij zich daarover beroemd hebben dat zij goed waren, en zo dit den bozen voor de voeten hebben geworpen, bijgevolg het goede voor zich hebben opgeëist.

Over Paulus.

4631. Ik sprak met Paulus daarover, dat hij de binnenleider wilde zijn, en dat de Heer zou aanvaarden hen die hij binnenleidde; wat belachelijk is, daar het binnenleiden niet is vanuit willekeur, maar vanuit het leven, hetwelk niemand kent [*nooit*] dan de Heer; ik zeide dat als hij volgens de letter het Woord zou hebben verstaan, dat dit dan de functie van Petrus zou zijn geweest, aan wien de sleutels van het Koninkrijk der hemelen was gegeven; en dat hij aldus aan Petrus de sleutels zou ontfutselen; hij zeide dat hij aan Petrus de sleutels wilde ontfutselen en voor zichzelf opeisen, omdat hij meer gezwoegd had; Paulus heeft een ingekankerden afkeer van Petrus, en zegt van hem dat hij niets verstaat, en zo niets kan.

Over de naastenliefde.

4632. Wie naastenliefde heeft, die doet alle geboden in den inwendigen zin: namelijk hij aanbidt en vereert den Heer: hij eert de ouders in den inwendigen zin, aldus den Heer, Die aller Vader is: niemand doodt hij, dat is, haat hij; niet steelt hij, dat is, schrijft niet aan zich de gerechtigheid toe; dit immers is tegen de naastenliefde: hij pleegt geen echtbreuk, dat is, niet is hij ontrouw tegen de goede en ware dingen des geloofs: hij begeert niet de goederen van anderen, dat is, geeft geen gehoor aan boze begeerten; en zo voort.

Over den naaste.

4633. Wat de naaste is, kan men weten uit het tegenovergestelde: wie zichzelf liefheeft, zegt voor zichzelf de naaste te zijn, en handelt daarnaar: daarna de vrienden terwille van eer en gewin, van verkwikkelijkheden, en van omgang; de overigen heet hij niet den naaste dan alleen voor zoveel zij hem begunstigen.

4634. Uit deze dingen blijkt, wat de naaste is in den inwendigen zin, namelijk dat hij is de Heer, daarna het Rijk des Heren in den hemel en op de aarde, voorts allen die in het Rijk des Heren zijn, volgens alle graden der naastenliefde en des geloofs, aldus met alle verschil en variëteit, welke oneindig is.

Over de orde waarin de mens wordt geboren.

4635. Als de mens was zonder het erfboze, dan zou hij in de Goddelijke orde zelf geboren worden, namelijk in de liefde tot den Heer, en in de liefde jegens den naaste, waaraan zo zouden zijn ingeplant alle en de afzonderlijke dingen die des geloofs zijn; zoals de dieren die in hun orde worden geboren, in de natuurlijke aandoeningen voor dezelve worden geboren, en die dan alle dingen inhebben welke van hun leven zijn; wanneer echter de erfelijke staat tegen de orde indruist, dan is het anders.

4636. De zonen der Oudste Kerk waren nagenoeg aldus geboren, namelijk in de aandoeningen van het goede, en de aandoeningen van het ware; en daarom hadden de aandoeningen zelf alles in wat maar van het goede en ware was, hetwelk de leer des geloofs leert; maar nochtans, in den loop des tijds, werd het hun gegeven door onderricht, ondervinding, inspiratie en onthulling, alle dingen te weten die des geloofs zouden zijn, waarmede zij terstond van binnen instemden, zo dat zij de doorvatting ervan hadden, omdat het samenstemde met hun aandoeningen.

Over de charitas jegens den naaste.

4637. Wanneer het heilige en het goede uit den Heer door de engelen tot den mens en diens verkwikkelijke des levens nederglijdt [*delabitur*], dan is het als het ware een verborgen zaad in den grond; als het verkwikkelijke is hoogmoed of liefde van zich, dan valt [*cadit*] het in een bozen grond, waar doornen zijn; aldus eveneens als het valt in het verkwikkelijke des mensen, zijnde de lust

van gewin; en daarom wordt zulk een grond door de engelen beschouwd als iets steriels, verrots, en drekkigs, waarin niets van het goede kan vallen, omdat het wordt verzvolgen door boze dingen; doch indien het goede en het heilige uit den Heer valt [*cadit*] in het verkwikkelijke der naastenliefde, in de aandoening van het gerechte en het rechte, voorts in de verachting van gewin en eer tenzij terwille van het nut, dan valt het in den goeden grond, en draagt veel zaad: de aandoening zelf is de grond, en het hoedanige ervan wordt nergens naders vandaan doorvat dan door het verkwikkelijke des mensen: de beste grond is zij, als zij de aandoening der naastenliefde is, en wel als de naastenliefde is des geloofs in den Heer. ¹⁹⁾

Over den Heiligen Geest.

4638. Voor een ieder kan het vaststaan, dat al het heilige is uit den Heer, en dat het heilige zelf van den heiligen geest is des Heren, omdat het voortgaat uit den Heer; al wat in den heiligen geest niet voortgaat uit den Heer, kan niet heilig zijn: de heilige geest zelf kan niet voortgaan uit den Heer, maar de gelijkenis ervan [*sed simile ejus*].

Over de naastenliefde en de goede werken.

4639. Goede werken zijn vooral de gerechtigheid uitoefenen, want de mens doet dan het goede zowel aan het gemene best, en aan de goeden; en aan de bozen, omdat hij laatstgenoemden door straffen betert; aldus beoefenen de naastenliefde al degenen die het gerechte en het billijke doen: aldus in elke functie.

¹⁹ *Kanttekening:* Het verkwikkelijke van eer en waardigheid niet terwille van het nut, is de ergste grond; voorts het verkwikkelijke van rijkdommen evenmin terwille van het nut: hoedanig nut, zodanig verkwikkelijke.

Over het beginsel van het recht der natuur in deszelfs hoedanige.

4640. Hij zeide ..., dat de beginselen van het natuurlijk recht is de conformiteit van de natuurlijke dingen met den Heer, namelijk dat het niets wil vernietigen.

Over het huwelijk.

4641. Zij die in de echtelijke liefde zijn, hebben het wederkerige, en dit in alle en de afzonderlijke dingen, zó dat de echtgenote wil zijn van den echtgenoot, en de echtgenoot van de echtgenote; dit in alle en de afzonderlijke dingen des levens, en in alle en de afzonderlijke dingen der aandoening, en in alle en de afzonderlijke dingen der denking; het werd mij door ondervinding getoond.

4642. Zij die zijn in het goede en het ware, kunnen in de echtelijke liefde zijn, niet echter de anderen, hoewel zij menen het te zijn; de echtelijke liefde immers daalt neder uit het Goddelijk huwelijk, zijnde dat van het Goede en het Ware, en van het Ware en het Goede.

4643. Zij die niet in de echtelijke liefde waren geweest, of, indien niet gehuwd in het huwelijk van het goede en het ware, of het Goddelijke huwelijk, maar in tegengestelde dingen, zoals in echtbreuken, kunnen niet in den hemel zijn; zoals wanneer de engelen denken en spreken over het Rijk des Heren als een huwelijk, en over de Kerk als een Maagd, zo komen bij hen die in echtbreuken zijn, terstond vuile ideeën op, zodra maar de woorden huwelijk en maagd worden gebezigd, en wel zulke smerige, dat zij niet kunnen worden weergegeven, over de schede, over de schaamdelen, en over dergelijke dingen meer, waaromtrent zij hun denking in de wereld hadden vervuld; dat deze dingen volstrekt afschuwelijk en profaan zijn, wanneer gedacht wordt over het hemelse huwelijk, waarin niets dan alleen het heilige en het kuise is, is duidelijk, en dat zij terstond indruisen tegen de engellijke denkingen.

Over de doorvatting.

4644. Ik sprak met geesten over de doorvatting, namelijk dat de doorvatting tweevoudig is; de ene is in de burgerlijke en zedelijke dingen, en zij is van het gerechte en het rechte; de andere in de hemelse en de geestelijke dingen, en zij is van het goede en het ware; gene is voor den mens in de wereld, en

bestaat natuurlijk; deze voor den mens in het andere leven, of voor diens geest; zij is innerlijker of hoger; de eerstgenoemde is uiterlijker of lager, en zij is het vlak van laatstgenoemde; want het goede en ware kan invloeden in het gerechte en rechte als in zijn overeenstemmende; wat de lagere doorvatting of die in burgerlijke en zedelijke dingen aangaat, zij bestaat bij de mensen, en is van het gerechte en het rechte, en wordt de gemene zin [*sensus communis*, ook wel “het gezond verstand”] genoemd; zij die doorvatting van het gerechte hebben, kunnen terstond vanuit de weinige dingen die zij weten, doorvatten of iets al dan niet gerecht is; doch zij die doorvatting van het rechte hebben, kunnen dat niet zo, maar vanuit de wetten en zulke dingen die zij hebben aangeleerd: dat gene doorvatting voortreffelijker is dan deze, is duidelijk: deze doorvattingen bestaan natuurlijk; doch heden ten dage bestaat niet de doorvatting van het hemels goede en het geestelijke ware; de doorvatting van het hemels goede heeft bestaan bij hen die van de hemelse Kerk waren geweest, en zij wordt de doorvatting van het goede genoemd; en zij is onmiddellijk uit den Heer: de doorvatting van het ware bestaat bij hen die geweten hebben, maar volgens het ware dat zij hebben aangeleerd, dat zij zich hebben ingeprent, en kennen [*norunt*]; dit is eveneens uit den Heer, door het geweten; dezen worden de geestelijken genoemd, maar hoe groot het verschil is, is duidelijk: krachtens de doorvatting in burgerlijke en zedelijke dingen worden de mensen redelijk genoemd, krachtens de doorvatting van het goede worden zij hemels genoemd, en krachtens de doorvatting van het ware geestelijk, en de twee laatstgenoemden zijn bij uitstek redelijk.

**Hoe het moet worden verstaan dat de boom zoals die valt, blijft liggen:
het geheugen.**

4645. Zolang de mens leeft, is hij in het laatste der orde; hij heeft een lichamenlijk geheugen dat groeit, en waaraan moeten worden ingeworteld de dingen die van het innerlijk geheugen zijn; vandaar hoe meer samenstemmende en overeenstemmende dingen van het goede en het ware in dezelve en onder dezelve zijn, des te meer van leven hij uit den Heer heeft, en des te meer kan hij worden vervolmaakt in het andere leven, doch dat geheugen is uiterlijk of lichamenlijk waaraan de innerlijke dingen worden ingeworteld: de mens na den dood heeft weliswaar geheel zijn eigen uiterlijk of lichamenlijk geheugen, of alle en de afzonderlijke dingen ervan, maar hetzelfde kan niet langer aangroeien; en waar het niet is, kunnen nieuwe samenstemmende en overeenstemmende

dingen niet geformeerd worden; en vandaar zijn alle dingen van zijn innerlijk geheugen aldaar, en vinden hun grens in diens uiterlijk geheugen ofschoon hij dit niet mag gebruiken; daaruit kan vaststaan, wat het is, dat de boom zoals hij valt, blijft liggen; niet dat de mens die in het goede is, niet vervolmaakt kan worden; hij wordt onmetelijk vervolmaakt, tot aan de engellijke wijsheid toe, maar overeenkomstig de samenstemming en de overeenstemming die er geweest is tussen de inwendige en de uitwendige dingen, toen hij in de wereld leefde. Na het leven des lichaams neemt niemand uitwendige dingen op, maar innerlijke en inwendige dingen.

4646. Met dit dogmatische, dat de boom daar waar hij valt, blijft liggen, is het niet zo gesteld als het gewoonlijk wordt ontvouwd, maar aldus: het is de samenstemming van den inwendigen of geestelijken mens met den uitwendigen of natuurlijken, welke blijft zoals zij valt: den een en den ander heeft de mens met zich in het andere leven; het inwendige of geestelijke wordt begrensd in diens uitwendige of natuurlijke als in zijn laatste; de binnenste of geestelijke mens wordt vervolmaakt in het andere leven; maar voor zoveel als hij van samenstemming kan hebben in den uitwendigen of natuurlijken mens; deze echter, namelijk de uitwendige of natuurlijke mens, kan niet vervolmaakt worden in het andere leven, maar blijft zodanig als hij verworven heeft in het leven van het lichaam, en hij wordt vervolmaakt in het andere leven door de verwijdering van de liefde van zich en van de wereld, en zo door de opneming van het goede dat der naastenliefde is, en van het ware dat des geloofs is, uit den Heer; vandaar is het de al of niet samenstemming, welke de boom is met zijn wortel, welke na den dood blijft liggen, waar hij valt.

Over de wonderbaarlijke spraak der geesten.

4647. De spraak der geesten verhoudt zich tot de spraak der mensen, zoals het gezicht tot het gehoor, en nog uitnemender; zij ziet de dingen zelf; vanuit dezelve maken de geesten wonderbaarlijke en niet uit te drukken vormen; wie niet daarmede bekend is, zou achten dat vanuit dingen niet vormen worden, alleen uit geziene objecten, maar nochtans worden zij het; en deze vormen bevatten zeer veel dingen, en in het midden ervan bepaalt de geest iets zichtbaars; van binnen en rondomheen een onmerkbare, hetwelk wordt doorvat met een innerlijke ziening, welke dingen niet met woorden kunnen worden weergegeven; in één ogenblik worden meer dingen vertoond dan in een uur kunnen worden beschreven; en dan nog zou de helft niet uit te

drukken zijn; dit is de spraak der geesten; de spraak der geestelijke engelen is nog volmaakter, vergelijkenderwijs zoals de spraak der geesten in verhouding tot de menselijke; de spraak der hemelse engelen nog meer, in een dergelijken graad uitmuntender. Deze spraak leren zij niet, maar wordt hun gegeven, en is aan hen in zonder geleerd te worden; ieder mens die een geest wordt, heeft die spraak met zich, en iedere geest die een engel wordt.

De overeenstemming in ziekten.

4648. Ziekten ontstaan weliswaar vanuit natuurlijke oorzaken bij de mensen, die niet met den geest tegelijk in het andere leven zijn; maar zo vaak zij ontstaan, spoelen [*alluunt*] daarheen geesten aan, met die ziekte overeenstemmende; de geesten immers die in het boze en het valse zijn, produceren geheel en al zulke dingen die in ziekten met den zin worden doorvat, zoals ik overduidelijk heb ondervonden bij huichelaars, namelijk dat hun aanwezigheid pijn veroorzaakte aan de tanden en het tandvlees, ook aan dat gedeelte van den schedel, en zulks zonder enige vergissing; wanneer ik leed aan enige zwaarigheid van maag en ingewanden, plooiden zich daar geesten aan die met die ziekte overeenstemden, hetgeen ik voelbaar doorvatte, en zij het een of ander spraken; aldus in de overige ziekten;

4649. vandaar is het, dat, dewijl zulke geesten zich daar aasplooiën en de ziekte vermeerderen door hun aanwezigheid, als zij door den Heer worden verwijderd, terstond de mens wordt hersteld; er zijn immers boze en valse geesten waarmede ziekten en krankheden van elke soort overeenstemmen; doch hij die met den geest in het andere leven is, deze is daarvan gevrijwaard, zolang de Heer het toestaat dat hij in de wereld leeft; en omdat hij met de geesten spreekt, en hun aanwezigheid voelt, wordt het hem ook gegeven zulke dingen te kennen [*nosse*].

4650. Maar omdat wij niet geloven dat er geesten rondom ons zijn, worden al die dingen aan natuurlijke oorzaken toegeschreven; medicamenten helpen, maar nog meer, zoals zij beweren, de voorzienigheid des Heren; en, wat wonderlijk is, zij bidden tot God om hersteld te worden, en zij zeggen door God hersteld te zijn, maar toch schrijft een ieder hunner, wanneer hij buiten dien staat is, de ziekte aan de natuur toe.

In welke grote mate de liefde van zich hels is, namelijk dat zij de orde vernietigt.

4651. Behalve de ontelbare boze dingen vanuit de liefde van zich, werd het ook doorvat door de engelen, dat als niet die liefde geheel en al was vertreden door den Heer, niemand der geesten, en niemand der mensen, zou hebben kunnen denken of leven; die liefde vloeit in uit overvele dingen in wat ook der denking van geest en van mens; als iemand de heerschappij zou bemachtigen over een ander, dan zou hij allen invloed rondom wegnemen; vandaar geen denking alsdan; dit werd klaarblijkend doorvat, namelijk dat de orde der denking wordt geregeerd uit den Heer door de engelen en de geesten, en degenen worden verwijderd die anderen willen overheersen; anders zou het uit hen invloeden, en de denking totaal vergaan; dit volgt klaarblijkend uit den invloed.

Over het Vooruitzien en de Voorzienigheid des Heren.

4652. Het werd doorvat, en ik sprak daarover met de engelen, dat de afzonderlijke allergeingste momenten van des mensen leven een reeks van gevolgen hebben tot in het eeuwige, en dat als niet de allergeingste momenten werden geregeerd door den Heer, nooit iemand enig heil zou geworden; en dat het vandaar kan vaststaan, dat het eeuwige des Heren, of het Vooruitzien en de Voorzienigheid tot in het eeuwige, uit den Heer is; en dat zo de mens wordt geregeerd in de afzonderlijke momenten: zonder zulk een Voorzienigheid in de allergeingste dingen, zou ook niet iemand enig heil geworden, want de mens stort zich vanuit zich elk moment naar de hel; ook zou er niet enige voorzegging van de toekomst zijn; evenmin een gemene burgerlijke liefde van het vaderland, noch een staat der Kerk, noch een Rijk des Heren; daaruit kan eveneens vaststaan, dat de mens wordt geleid uit den Heer door aanhoudende noodzakelijkheden tot vooruitgeziene einddoelen, en nochtans door middel van diens vrije.

Over verstandelijke huichelaars.

4653. Huichelaars zijn degenen die van buiten het goede veinzen, dermate dat zij voor bijna allen goed schijnen, in daad, gebaar, spraak; maar van binnen

zijn zij zonder geweten, zonder barmhartigheid; dit geslacht van huichelaars is affectioneel.

4654. Huichelaars van een ander geslacht zijn zij die van buiten goed spreken, en verschijnen alsof zij intellectueel waren (Ad. Lejel) belijdende de ware dingen die in het gemeen worden erkend, met den mond, doch niets gelovende van binnen, en zonder geweten: zij redeneren goed en welvoegelijk, en somtijds wijs over goddelijke dingen, maar in het gemeen, zeggende dat het zo is, omdat het gemeenlijk wordt aanvaard; in andere gevallen zeggende dat het zo zou kunnen zijn, dat het uiteenlopende gevoelens zijn, volgens ieders bevassing, beginselen en gemoedaard, zo dat zij heel wijs schijnen te zijn vanuit zulke algemeenheden, behalve dergelijke dingen meer; aldus dat zij minder geloof hebben in ware dingen dan in valse dingen: van binnen geloven zij niet wat ook dan alleen het valse, hetgeen zij niet aan wien ook belijden, vanwege meerdere uitwendige banden: zij houden namelijk vast aan het gemene oordeel omtrent de opinies der mensen, wie zij ook mogen zijn, hetzij in het boze en valse, hetzij in het goede en ware: voor de wereld schijnen zij ten zeerste wijs te zijn. ²⁰⁾

Over filosofie en het vrije.

4655. Ik sprak met de engelen over de filosofie, of het menselijk kunstmatige, waardoor men leert onderscheiden te denken, zoals zij beweren; zeggende dat die dingen over des mensen gemoed en gezicht duisternis brengen, en diens vrije wegnemen; dit werd uitgebeeld: wanneer enig doorvatbaar ware werd gezegd, storten dezulken zich terstond in termen, en bezien dezelve en de definities ervan, en vullen daarmee hun idee op; uitgebeeld werd dit als een dicht woud waarin zij zich werpen, alwaar zij niet langer wat ook zien vanuit den hemel, of het licht ervan, maar rondwalen hierheen en daarheen; doch voor hen die in het eenvoudig goede zijn, zonder zulke ontsprongen van wijsheid, is zulk een woud verwijderd, en zij zijn in een open veld, waar zij zien rondom, ver op een afstand; en daarom hebben de eenvoudigen een veel klaarder doorvatting ten aanzien van het goede en ware dan de geleerden op zulk een wijze, hetgeen een ieder ook uit zeer veel ondervinding kan weten als hij over hen nadenkt: ook werd gezegd, dat zij die in het open veld denken

20 *Kanttekening*: Het zijn intellectuele huichelaars: dezulken ook worden ook door den Heer verstaan onder de huichelaars of geveinsden: zij zijn allerlastigst in het andere leven.

zonder zulk een over hen gebrachte duisternis, in het vrije zijn, en dat hun staten vrijelijk kunnen veranderd en gebogen worden; doch dat zij die in een dergelijke wijsheid zijn, al hun vrije verliezen, niet slechts ten aanzien van het gezicht, wat klaarblijkend is, maar ook ten aanzien van de aandoening; want terstond dompelt zich de aandoening onder in de aandoening van zich vanuit de liefde van zich, of in de eigen glorie, en zo wordt hij nog meer stompzinnig, zodat de liefde van het ware terstond vergaat; en daarom kunnen zij niet in het vrije zijn, maar in het slaafse: bovendien sluiten dezulken voor zichzelf den hemel: dit kan duidelijk genoeg vaststaan uit degenen in het andere leven; dat soort wijzen houdt zich voor wijzer dan de anderen, maar zij kunnen zelfs niet één doorvatting van het geestelijk ware hebben; terstond wanneer een idee van het ware opkomt, werpen zij zich in zulke filosofische dingen, en zo weten zij niets; in één woord, zij hebben geen gezond verstand.

4656–57. Doch nochtans zijn er meerdere nuttige wetenschappen, welke de ideeën versterken en verlichten, zoals elke fysische wetenschap of natuurlijke wetenschap in de drie rijken der natuur, vooral der ondervinding, zoals astronomie, geometrie, optiek, chemie, mechanica, geschiedenis, anatomie, medicijnen, burgerlijk recht, en dergelijke, welke ook filosofische wetenschappen worden genoemd.

Dat zoals de huichelaars tandpijnen veroorzaken, aldus andere geesten andere met hen overeenstemmende panen des lichaams veroorzaken.

4658. Er was een geest, die bij de nadering alleen al tot mij, door te verwringen mijn lichaam dermate verwrong, dat het algeheel gebroken scheen; het was een bijzondere wijze van verdraaiing, waarvan ik den aard niet kon thuis brengen.

4659. Er waren geesten die een allerergste pijn in het rugbeen nabij de stuit [*cauda equina*] veroorzaakten, dermate dat ik bijna bezweek zo vaak het gebeurde.

4660. Er waren geesten die pijn veroorzaakten in de huid van het kniebeen, en het kraakbeen ervan, zo dat toen de knieholte was verwrongen, die met een heel erge pijn werd aangedaan; het werd gezegd wie zij waren, namelijk zij die wel heel zedig zijn en vroom, maar in wezen voor zichzelf zorgen, dus niet voor het gemene best, dus ook niet voor het Rijk des Heren.

Geesten die aandoeningen ingieten.

4661. Geesten die in een schemerige plaats zijn, waren uit de Oude Kerk; wanneer zij daarvandaan in de wereld der geesten komen, gieten zij aandoeningen en barmhartigheid voor henzelf in; zij waren somtijds in de wereld der geesten, en deden aldus; over hen sprak ik met andere geesten; en het werd gezegd, dat zij daarom deze dingen doen, opdat niet iemand hun kwaad doe, en dat zij aldus tussen anderen kunnen zijn.

Over den heiligen geest.

4662. Dat niet de heilige geest, maar een engel sprak tot de profeten, staat vast uit vele plaatsen; de profeten zeggen dat een engel tot mij sprak; ook David, naar ik gis; desgelijks de engel tot Zacharias, tot Maria, tot de herders. Lukas 1; aldus waren zij die het Woord tot de profeten spraken, engelen geweest; dezen worden de heilige geest geheten, omdat het heilige was door middel van hen uit den Heer. De geest van Jehovah wordt hier en daar bij de profeten Goddelijk geheten: maar de Joden, zoals hun vaders, noemden een ieder die tot hen sprak God, omdat hij zichzelf God heette, om redenen waarover elders; derhalve ook ten tijde van de komst des Heren, vereerden zij den heiligen geest, omdat die opvatting niet ineens kon worden uitgeroeid; en het werd de heilige geest genoemd, maar verstaan werd het heilige van den geest, of het Goddelijke, als in het Oude Testament.

4663. Ik sprak met geesten in het andere leven over den heiligen geest, dienaangaande wat voor opvatting of wat voor idee zij daarover hadden, omdat zij dien erkenden als God, en op zichzelf, zoals blijkt uit de artikelen des geloofs en de gezangen, namelijk dat deze afzonderlijk op zichzelf genomen eveneens werd aanbeden: of zij de idee hadden van één, of als van meerderen, of als van ontelbaren; zij zeiden het verschillend, dat sommigen de idee hadden van één, sommigen van meerderen, sommigen van ontelbaren, van het eeuwige aan, sommigen zoals van een zekere goddelijke aura, sommigen als van een aanblazing uit den Heer, sommigen nog weer anders.

4664. Bovendien zijn er vele geesten die zichzelf uitgeven voor den heiligen geest, ter oorzaak hiervan dat zij bij de Quakers zijn, en sommigen omdat zij bij de pausen zijn, voorts bij anderen mensen die den heiligen geest afzonderlijk aanbidden; maar dezen zijn onder de dwazen, meer dan de overigen; want een

geest die zich voor god houdt, is in groter dwaasheid dan de anderen, omdat hij in den hoogsten graad der liefde van zich is.

Over de spraak der geesten en der engelen van een innerlijke orde.

4665. Ik sprak met geesten over de spraken der engelen, en het werd doorvat en gezegd, dat de spraken der mensen overgaan in de spraken der geesten, welke voor den mens onbegrijpelijk zijn, hoewel de mensen die in zich hebben; zij denken immers aldus wanneer zij abstract van natuurlijke ideeën en woorden denken; en met de spraak der innerlijke engelen is het eender gesteld ten opzichte van de geesten; voor die is zij onbegrijpelijk, hoewel zij dezelve in zich hebben, wanneer ook zij aldus denken, abstract van de ideeën waarmede zij spreken: de geestelijke spraak der engelen van den derden hemel is hetzelfde voor genen, namelijk voor de engelen van den tweede hemel, niet begrijpelijk, hoewel zij dezelve in zich hebben, en door dezelve denken wanneer zij abstract van hun eigen ideeën denken: aldus de spraak der hemelse engelen; de binnenste spraak is voor genen evenzo weer onbegrijpelijk, zodat zij in het minst niet weten hoe het ermede gesteld is; die spraak geschiedt door binnenste aandoeningen, en zij is aller-overdadigst, dermate dat zij in één oogwenk dingen kunnen uitdrukken, waarvan nauwelijks het honderdste deel kan worden geuit door de geestelijke engelen: kortom, zij is oneindig, deswege wijl zij onbegrijpelijk is; daarvandaan is al hun wijsheid en inzicht.

4666. Daaruit kan vaststaan, hoe het gesteld is met den inwedigen zin des Woords; de dingen die daar gezegd worden, zijn slechts volgens de dingen die de geesten begrijpen; als de dingen gezegd werden hoe de innerlijke engelen ze begrijpen, en nog meer de binnenste engelen, dan zou het volslagen onbegrijpelijk zijn.

4667. Het is daarmede bijna zo gesteld als met de menselijke handeling, die zoals één enkele handeling verschijnt, maar invloeit uit ontelbare wijzen van spieren, deze uit die van beweegvezels en bloedvaten, voorts uit die van zenuwvezels; en het is daarmede gesteld als met den uitwendigen menselijken vorm, waaraan ontelbare dingen bijdragen, die binnen de huid zijn, of innerlijk, en die den mens als een paradox zouden voorkomen, als het werd gezegd dat zij daarvan uitvloeien: de innerlijke dingen der denking hebben nog veel meer wonderbaarlijke en ongelofelijke dingen in zichzelf, en binnen zich in volgorde, zoals ook gezegd is; alle en de afzonderlijke dingen wellen op vanuit de aandoeningen; de denkingen en de verstandelijke dingen zijn

slechts vormen aldus verschijnende uit de aandoeningen, of geformeerde aandoeningen; en als deze gesloten zijn, zo dat niet de afzonderlijke dingen uit de aandoening van binnen geïnspireerd zijn, dan is er als het ware iets doods, maar nochtans breekt uit de harmonie van zulke dingen iets van aandoening los, en zo voort.

* * *

Over de goddelijke sfeer van doelen en nutten.

4668. Klaarblijkend heb ik doorvat de Goddelijke sfeer van doelen en nutten, en meer dingen dan te uiten zijn; namelijk dat vanuit die sfeer vloeien en geregeerd worden alle en de afzonderlijke dingen, die der denking en der spraak waren; waarover ik met de geesten heb gesproken.

De profane dingen, waarvandaan.

4669. Vanuit een profane hel, of een profane sirene, waarover eerder, kon geweten worden, waarvandaan het profane is, namelijk dat zij de heilige dingen had geweten, en had erkend, en geloofd, omdat zij in een vorigen leeftijd die had aangeleerd, en door geschriften, en zo daarvan was doordrenkt, en daarna nooit het geloof aan het eeuwige leven had verworpen, dermate dat zij had geloofd in de wederopstanding; maar nochtans beging zij buitensporige misdaden met een klein kind, was een toveres, een echtbreekster, koesterde haat van binnen, en geveinsde vriendschap van buiten, en dergelijke dingen; vandaar de profanatie van het heilige.

Over het overredende en het licht der overreding.

4670. Ik ben enige malen in een zeker licht geweest, namelijk dat de verbeelding op als het ware levende wijze was weggetrokken; maar ik was toen met degenen die in het licht der overreding zijn; het is zodanig, dat overredende dingen op uitermate levendige wijze invloeden, maar terstond wanneer zulke dingen er niet waren, was ik in donkerheid; hoewel er ware dingen waren; en het werd gezegd, dat zulk licht donkerheid voor de engelen

is; hetgeen ook werd doorvat; want een totale donkerheid overtoog de ogen, ook in de ware dingen, wanneer de geesten in die overreding waren.

4671. Dit licht van overreding is bij hen die in de ware dingen zijn, en willen overheersen, door middel van de ware dingen, aldus door groter dan anderen te schijnen, en daarin behagen te scheppen; er zijn verscheidenen van dat geslacht, onder hen ook vrouwen; zij zijn boven het hoofd, de vrouwen ter linkerzijde vooraan; en zij hadden een subject dat vasthing aan het linkerdeel van het hoofd van voren, als een duivelse geest; deze onttrok als het ware het licht van een ding.

4672. Er is licht der fantasie wanneer er valse dingen zijn; licht der overreding wanneer er ware dingen zijn.

Wat malen is of wat malenden zijn.

4673. In het andere leven schijnen diegenen zichzelf toe te malen, die veel dingen studeren, schrijven, en zich onderrichten, volijverig, zonder nut ten doel, alleen voor hun eigen plezier en verkwikkelijkheid.

4674. Zij die in de wereld zodanig zijn geweest, schijnen zichzelf toe te malen in het andere leven; daaruit blijkt, wat het betekent, dat er twee malende waren, en dat de een werd aangenomen, de ander verlaten.

Dat de gezelschappen der geesten hun eigen verdedigingsmiddelen hebben.

4675. Gezelschappen van geesten die nog niet zo geestelijk en hemels zijn, dat boze geniën kunnen worden afgeweerd krachtens het tegenovergestelde, maar omdat zij nog geesten zijn, en onder elkander wonen, zo is het hun, wanneer boze geesten tot hen komen, van zins hun het boze aan te doen, en zich heimelijk in te nestelen, gegeven zich op zekere wijzen te verdedigen, deze gezelschappen op hun wijze, andere gezelschappen op de hunne; sommige vanuit het vrouwelijk geslacht; wanneer de bozen heimelijk binnen sluipen, jagen zij hen op een zekere wijze weg, door haar prevelingen als het ware te concentreren, en zo haar krachten op genen, hen aldus verweg heenjagende; andere gezelschappen doen het anders, en door andere geesten; dit werd uitgebeeld ook in de natuur, namelijk dat ieder dier zijn eigen verdedigingsmiddel heeft.

Over de goddeloze sfeer der liefde van zich. Cederhjelms. Een steen slaan.

4676. Hij was enige dagen bij mij, en het werd erkend dat het vanuit zijn leven was, dat hij gemeend had de allerwijste te zijn, en alle dingen te kunnen bewerken, maar dan op zulke manieren, dat hij aanhoudend uitvorste de smetten en ondeugden van anderen, om die te weten en eveneens ruchtbaar te maken, aldus menende dat hij anderen gebonden hield, en dat hij hen kon overheersen, zo dat zij hem moesten dienen, en hij groter dan de anderen kon worden, vol verachting voor alle anderen vergeleken bij zichzelf; zodanig was hij geweest, aldus in de liefde van zich en van de wereld heel wat meer dan anderen; en dat hij hen die hem niet dienden, of eerden, op alle manieren achtervolgde, en haat jegens hen koesterde: nauwelijks iemand kon hij van harte loven.

4677. Diens sfeer in die dagen was zodanig, en zo goddeloos, dat zij doordrong tot de innerlijke dingen, dermate dat ik het niet kon doorvatten, dan alleen door dit, dat mij alle verlangens van schrijven, en van iets nuttigs te verrichten, ten enen male ontnomen was; anderen beklagden zich daarover dat zij eender in zulk een goddeloze sfeer waren, zodat zij de innerlijke dingen der warmte uitbluste, en een verstarring en lusteloosheid van handelen over den animus bracht, tenslotte ook over het lichaam; wanneer het verkwikkelijke ontbreekt, ontbreekt ook de transpiratie, en een deel van het lichaam lijdt; er was een latente allervinnigste koude, welke het vuur uit het innerlijke verdoofde; zodanig zijn zij die aan de liefde van zich en van de wereld zijn verslingerd, alle overigen verachtende, niemand achtende.

4678. Zulk een sfeer druiste regelrecht in tegen de Goddelijke sfeer, welke er een van nutten is; zij ontnam de afzonderlijke dingen bij mij, zoals het voor mij zo verkwikkelijke van het nut, ter oorzake hiervan dat hijzelf niet wilde dat iemand iets nuttigs zou doen, tenzij hij dat voor zichzelf zou kunnen opeisen. Denzelfden geest, omdat hij meer verstand dan anderen geloofde te hebben, en meer dan anderen verdienste te hebben, in wereldlijke dingen, scheen het toe alsof hij met een of ander ijzer op een witten steen sloeg, en dien wilde splijten; daarop stortte hij zich, zodra over hem gedacht werd.

De geur van pruimen.

4679. De geur van pruimen wanneer zij gekookt zijn, betekent het verkwikkelijke dat eegaden hebben wanneer zij samenliggen, dat is, het verkwikkelijke dat zij gevoelen van alleen maar samen te zijn met de wederhelft, en dicht samen te liggen. ²¹⁾

Overeenstemmingen van ziekten.

4680. Sirenen veroorzaken obstructie van het achterdeel van de stuit, waar het ruggemerg ophoudt, en daar pijn; zij treden op in de lagere ingewanden, vooral in de endeldarm, en daar veroorzaken zij een soort van koliek, wanneer zij aanwezig zijn, en moeilijkheden in de ontlasting van het onderlijf.

Waarvandaan de mens het hemels eigene heeft uit den Heer.

4681. Ik was in een hemelse idee, dat iemand mij al het zijne wilde geven, en wel zo, dat hij niets voor zichzelf over had, vanuit liefde, aldus dat hij al het zijne mij vergemeenschapte; en zo dat ik zijn eigene had: daarvandaan werd het ingeboezemd, hoe het gesteld is met het hemels eigene uit den Heer, namelijk dat Hij vanuit de Goddelijke liefde aanhoudend aan den mens het Zijne wil geven, en voor zoveel de mens het kan opnemen, geeft.

Over het evenwicht tussen hemel en hel, voorts over het licht en de warmte waarin de hemel is, en over de donkerheid en de koude waarin de hel is.

4682. Het werd doorvat dat waar de engelen zijn, of de hemel, dat daar een serene aura van licht is zoals van morgen en middag, voorts eveneens een warmte zoals van de lente: en al wat daar is, is in het licht en in zulke warmte; daarentegen zijn de helsen, of is de hel, in een grove atmosfeer, nevelachtig, en vuil, en in een koude die somtijds aangloeit door de hitte der begeerte: het werd doorvat, dat tussen die twee in het gemeen een evenwicht is, en

21 In het Handschrift zijn deze woorden in het Zweeds geschreven.

voor zoveel een geest is in liefde, naastenliefde, en daaruit in geloof, voor evenzoveel is hij in een aura van licht; en andersom in een helse atmosfeer; het licht heeft in zich inzicht, de warmte wijsheid; en de donkerheid waanzin, en de koude of de vuile hitte dwaasheid.

Iemand werd in de helse atmosfeer gezonden, en hem werd de doorvatting gegeven; en van daar sprak hij, en zeide, dat de woede van den waanzin zo groot is tegen het goede en tegen het ware, aldus tegen den Heer, dat hij verbijsterd was; en dat het nooit zou kunnen worden weerstaan, want zij hijgen naar niets anders dan naar doodslag en dergelijke, met zulk een grote heftigheid dat zij den gansen hemel zouden willen vernietigen; en daarom zou, als dit niet door den Heer werd uitgedreven, het ganse menselijke geslacht vergaan.

Over de tegenovergestelde positie van de engelen en de helsen onderling.

4683. Allen die in de wereld der geesten zijn, verschijnen voor de ogen der anderen, zoals met het hoofd omhoog; maar nochtans op zichzelf genomen, en volgens het engellijk gezicht, zijn de engelen in de rechtstandige positie, namelijk met het hoofd naar den Heer toe, Die in het hoogste is, en daarvandaan in elken stand en in elke ligging; dan is er als het ware een werkende kracht van boven naar beneden; doch de helsen, voor het inwendig en engellijk gezicht, zijn met het hoofd naar de hel toe, en met de voeten omhoog, aldus in tegenovergestelden stand; aldus in orde, ook in schuine richting omhoog en omlaag; want het omlaag van de helsen is het omhoog der engelen, en het omhoog der engelen is het omlaag der helsen; zo worden allen geleidelijk omgekeerd, totdat zij tot dien stand komen, welke voor hen de gewone is.

Hoe de Kerk hart en longen uitbeeldt.

4684. Met geestelijke ideeën werd doorvat, hoe de Kerk hart en longen weergeeft, door een cylinder of een as, in het midden waarvan de hemelse dingen der liefde zijn, en daar rondomheen de geestelijke dingen; en dat er uit de hemelse dingen een invloed is in de geestelijke dingen, en zo meer naar de omtrekken toe, tot aan de laatsten, en zó dat de vergemeenschappen

der liefde zijn in volgorde; aldus eveneens dat de mensen der Kerk, die in het goede zijn, ten aanzien van de zielen in het midden zijn; zij die in het ware zijn, rondom, hoezeer zij ook van elkander af staan op den aardbol, en hoezeer ook de een den ander niet kent; de zielen immers zijn nochtans in den hemel; dat midden is het hart, en rond daaromheen zijn de longen; wanneer er derhalve geen Kerk is, is er niet hart of long, vandaar evenmin vergemeenschapping met hen die in de omtrekken zijn: in den mens zal dit zijn, omdat de natuurlijke dingen bij hem worden aangedreven [*aguntur*], zo dat invloed zij in de natuurlijke dingen.

Over de vergemeenschapping van den hemel met de hel.

4685. Op een morgen was ik samen met verscheidenen die als één optraden door te denken en te spreken volgens het ware; dit drong door naar de hel toe, waarin het werd voortgezet; en zij die daar waren, schenen ook als één op te treden, maar niet in denken en spreken; maar het was zó dat hetgeen bij de engelen was, zijnde het goede en het ware, door een wonderbaarlijke draai of kring of vorm, werd verkeerd in het boze en het valse, bij graden zoals het neervloede naar de hel toe, waar de geesten nu optraden door fantasieën van het valse, en begeerten van het boze.

Hoe aandoeningen en liefden verbinden, en ontbinden.

4686. Er waren geesten vrij lang bij mij, een weinig boven het hoofd, niet zo goed noch zo boos; zij konden invloeden in de aandoeningen van te schrijven over de dingen die den inwendiger zin des Woords betreffen; en omdat zij in mijn aandoening voor een poos dieper binnentraden, bonden zij zich vast met mij, zodat zij daarna nauwelijks weer konden gescheiden worden; ik sprak met hen daarover, zeggende dat het aldus was; dat het behoorde dat zij gescheiden werden, om meerdere oorzaken, maar zij konden dit niet gedaan krijgen uit zichzelf; hoezeer aandoeningen en liefden zich verbinden, kon daaruit bekend worden; toen zij zich daarvandaan afscheidden, en weer op zichzelf waren, versuften mijn denkingen wel dermate, dat ik nauwelijks kon denken dan alleen maar abrupt; er was een boze geest die dit waarnam, en door zulke dingen mij erg hinderde; ja zelfs werd, toen zij van anderen werden gescheiden, in mijn hoofd een pijnlijk iets gevoeld hoedanig degenen

voelen die in zwijm vallen; dat daarvandaan meerdere bezwijmingen zijn, kon voor mij daaruit vaststaan; hieruit blijkt op welke wijze liefden verbinden, en zo vandaar alle verbinding in het andere leven is door liefden, en eveneens ontbinding; de ware dingen doen dit niet zo, alleen de aandoeningen van het ware, welke zodanig zijn, en verbonden worden; aldus niet uit geloof, maar uit de aandoening die des geloofs is; dat het zodanig is, werd ettelijke malen doorvat, maar toen kende ik de oorzaken niet.

4687. Uit deze dingen kan vaststaan, op welke wijze de mens is verbonden, ja zelfs vastgebonden met den hemel of de hel, door liefden; en door de liefde van zich en van de wereld met de hel, doch door de hemelse en geestelijke liefden met den hemel.

4688. Voorts kan het eveneens vaststaan dat een mens vastgebonden aan de hel, nooit daarvan kan worden ontbonden, tenzij uit den Heer, en dit door Goddelijke middelen, hetgeen ook voor mij werd geopend daardoor dat zij die met mij vastgebonden waren, moeilijk en niet dan door den Heer werden afgescheiden, en dit door opeenvolgende middelen, waarvan er ook ettelijke werden doorvat, aldus door bemiddelende liefden, waardoor zij met anderen werden verbonden bij graden.

4689. Ook werd opgemerkt, dat zij, zoals zij gescheiden werden, ook ver van daar verwijderd werden, en dit ter linkerzijde vooraan, hetgeen ook eerder is geschied met anderen die zich vastbonden.

4690. Het werd ook waargenomen dat wanneer zij zich van mij terugtrokken, en onder elkaar waren, als boven gezegd, alsdan boosaardige geesten en anderen opvolgden, ter oorzaak hiervan, dat deze staat van aandoening was veranderd; dit werd verder getoond door veranderingen van den staat der aandoeningen bij mij, en naarmate de aandoeningen werden veranderd, aldus traden de geesten terug, die in deze aandoening niet waren; en dan klaagden zij, dat zij zo waren verwijderd.

Dat de lippen overeenstemmen met de ware dingen.

4691. Opgewekt werden in het algemeen [*in genera*] ware dingen, geestelijke dingen, en toen werden in het gemeen [*in communi*] de lippen bewogen; daaruit bleek, dat de lippen overeenstemming hebben met de ware dingen.

Over de Voorzienigheid, en lotgeval.

4692. Ik sprak met geesten over de Voorzienigheid, en aanwezig waren eveneens zij die ietwat in lotgeval geloofden; en het werd hun getoond hoe het daarmee is gesteld; zij meenden, dat alle dingen werden voltrokken vanuit absolute noodwendigheid, en dat zo het ganse leven noodwendigheid was, bijgevolg dat de Heer was gehouden aan de noodwendigheid; zo dat er niets anders was dan een zodanige instandhouding, en dat dit het Goddelijke is; maar het werd hun getoond, dat zij al het vrije hebben, en als er het vrije is, zo is er geen noodwendigheid, omdat er zovele gebeurlijkheden zijn, welke den mens in het vrije tot tegengestelde dingen voeren; hetgeen werd getoond door middel van steentjes die zo werden gerangschikt, dat zij een zekeren vorm vormden; dan, als er de noodwendigheid zou zijn, dat één steentje in de rij achter een ander was gesteld, en dat zo de mens ze zou schikken, vanuit noodwendigheid, zou er verder niets volgen; maar de zaak is deze, dat de steentjes nu eens hier, en dan weer daar worden gelegd, zo dat zij uiteenliggend verschijnen, en zulks volgens het vrije; en de Heer voorziet den vorm, namelijk waarin de mens vanuit het vrije wil, maar Hij bepaalt voor hem anderszins, en zo voorziet Hij den vorm, en staat hem toe hierheen en daarheen te gaan, zo dat de momenten van diens leven verschijnen als verspreide steentjes, maar de Heer ziet dan of hij die tussenruimte invult; Hij ziet wat ontbreekt, en waar, en dan steeds wat het naast opeenvolgende is, na 100 ofwel 10000 jaren; en zo voort.

Over geesten wanneer zij in des menschen lichaam binnegaan.

4693. De geesten weten niet waar de menschen zijn; zij zoeken, maar kunnen niet uitvorsen; daarin is aldus voorzien, dat zij het niet weten; dan immers zouden zij het menselijk geslacht verderven; zij zouden in hen binnenvallen en hen tot bezetenen maken, zoals oudtijds: wanneer zij bij toeval op hen stuiten, terwijl zij slapen, dan schijnt er buiten hen een geluid van een schreeuw te zijn, en schijnt het alsof iemand naast het bed van den slaper neervalt, en als het ware onder het bed terecht komt, en daar blijft; de mens meent dan dat er iets is, of een illusie, of een visioen, maar dit is daarvandaan; mij gebeurde dit somtijds terwijl ik sliep; doch dan ontwaakte ik, en werd onderricht dat het daarvandaan was.

Over den Invloed.

4694. Mij is het nu verscheidene jaren lang bijna aanhoudend gegeven te ontwaren dat alle en de afzonderlijke dingen in de denkingen en in de aandoeningen om en om invloeien, en dat dit geschiedt door geesten en engelen, zo dat ik dit uit de bestendige ondervinding zelf kon weten; en dat nochtans die dingen, wanneer het innerlijke goede en ware dingen waren, geheel en al verschenen alsof het de mijne waren of vanuit mijn eigene; de engelen immers vloeien niet anders in, dan dat hetzelfde verschijnt als des mensen; zij zijn in de innerlijke sfeer, welke vandaar niet wordt bemerkt in de uiterlijke of natuurlijke sfeer; en bovendien zijn de engelen zodanig, dat zij voor zich niets opeisen wat uit hen is, maar zij weten dat het uit den Heer is; doch degenen wier innerlijke dingen niet geopend zijn, en die niet in het geloof zijn dat het zo is, en omdat zij zich en vandaar het eigene liefhebben, zoals allen zijn die in de valse en boze dingen zijn, kunnen dit niet doorvatten, zolang als zij in het leven des lichaams zijn; en na den dood, wanneer zij geesten zijn geworden, is het tegen hun aandoening en vandaar tegen hun verkwikkelijke, te doorvatten dat uit een ander denkingen en aandoeningen invloeien; wanneer hun wordt gezegd dat het leven niet is van hen, maar dat het invloeit, en zij schijnen vanuit zich te leven, staat dit hun tegen; zij willen leven vanuit zich; en wanneer het hun op levendige wijze wordt getoond door ondervinding, dat al wat zij denken uit anderen invloeit, dan bekennen zij het weliswaar, dat het zo is, doch nochtans kort daarop weigeren en ontkennen zij het; dit is met veel ondervinding bevestigd, dat het zo is; en de boze geesten, hoewel zij weten dat zij door anderen spreken en die subjecten worden genoemd, en zijzelf eveneens zeggen, wanneer zij worden ondervraagd, dat gene subjecten niets vanuit zich denken, willen zij het nochtans niet weten, dat zij uit anderen denken en gevoerd worden; en wel dermate, dat wanneer hun wordt gezegd of zij het willen weten door wie, zo weigeren zij dit, en zeggen het niet te willen weten, omdat het indruist tegen hun verkwikkelijke; de subjecten geloven ook niet anders, dan dat zij alle dingen vanuit zich denken en spreken.

4695. Ja zelfs, toen zij zagen dat alle dingen invloeiden bij mij, zeiden zij vele malen, dat ik zo als het ware onbezield was, en niets dacht, omdat het niet was vanuit mezelf.

4696. De staat van kalmte en van vrede is nergens anders vandaan, dan dat de engel doorvat dat alle dingen invloeien, voorts dat het boze niet van hem

is, noch het goede van hem; aldus is hij in den vrede, en nochtans eigent hij zich als het ware het goede toe.

Over een zekeren heiden ontroerd vanwege het Woord.

4697. Geschreven was over Ezau en Jakob, Hfdst. XXII. Gen., n. 3509; en toen een heiden hoorde dat zo onbegrensd vele dingen in het Woord zijn, en dat zij oneindig of goddelijk zijn, was hij daarover dermate ontroerd, dat zijn ontroering uit het inwendige werd doorvat; en ik hoorde hoe hij vanuit het innerlijke zich beklaagde dat hij in de wereld van zulke dingen niet had gehoord, en dat hij nochtans had gedacht dat zulk een Goddelijke ergens moest zijn; voorts, dat hij, als hij dit had gekend [*novisset*], hij zijn vaderland zou zijn ontvlucht, om daar te zijn waar zulk een Woord of zulk een Goddelijke was; en omdat hij zo ontroerd was, werd hem gezegd dat hij in den staat waarin hij nu is, hetzelfde kan genieten, en ingelicht worden over die dingen, zoals de kindertjes die in den hemel zijn; maar in beklag zeide hij dat hij niet zou kunnen worden opgenomen, omdat hij misschien in het leven des lichaams niet in de liefde jegens den naaste was geweest zoals het behoorde; zodanig zijn meerdere heidenen. Hij werd opgenomen door de engelen.

Over den staat der hel.

4698. Den gansen nacht door, terwijl ik in slaap was, werd ik gemarteld in de hel, opdat ik zou weten hoedanig daar de staat is; zij vielen immers op mij binnen, want dan konden zij den geest martelen: maar ik was nochtans zonder het gezicht van een droom; het was een aanhoudende marteling, de ene na de andere; daar worden geesten op tafels gezet, en erbarmelijk uiteengereten, en opgewekt wordt hun lust van overheersen, en zolang die begeerte aanhoudt, worden zij gemarteld totdat die begeerte nalaat; aldus van den enen duivel tot den anderen, zoals van de ene plaats der hel tot de andere, op tafels; wanneer de lust dan ophoudt, wordt iets van rust gegeven, zodat zij kunnen zijn in enige eigen begeerte. Aldus wordt de kop der slang vertrap.

Over de geesten bij den mens.

4699. Ik deed iets, en het werd doorvat, dat het met een bijna eender gebaar geschiedde als wat een zekere geest had toen hij een mens was; ik sprak met hem; hij zeide dat hij niet wist van dat gebaar, maar nochtans dat hij bemerkte dat het van hem was; hij was verwonderd (*Pley alckstatet*); toen sprak ik met anderen daarover dat het zo is gesteld met de geesten bij den mens, en dat zij dit niet wisten dat zij op den mens werken; maar hij zeide dat het hem niet toescheen eender te handelen, maar dat hij iets anders deed wat overeenstemde; zodat het gebaar door overeenstemming was ingevloed.

Over een helse geest die verscheen als een draak-slang, grof. Over het natuurlijk goede.

4700. Er was een zekere geest die zich aanplooidde onder de rechterzijde van het hoofd, onder het cerebellum daar, die zich enigermate verschool; maar gezegd werd mij door de engelen, dat een grote slang daar verscheen, grof als een balk; en gezegd werd, dat van hem uitgingen vier poten; huiveringwekkend; huiveringwekkender dan ooit eerder gezien; hij werd aangedreven om te spreken; zo werd hij bekend; en toen werd ontwaard hoedanig hij was; hij was een natuurlijke huichelaar, van buiten het goede doende, maar van binnen was er niets dan het misleidende en het boze; aldus dat hij een vrij stevig goede van buiten had, waardoor hij bijna iedereen kon verleiden; wien hij ook maar bij mij zag, of in mijn geheugen, trok hij aan volgens hun natuur; en gezegd werd dat hij ze in een zekere orde stelde opdat zij hem van dienst zouden kunnen zijn, of karweitjes voor hem opknappen; dit bedreef hij ook; en gezegd werd dat hij het zo in den zin had, als gezegd werd, om zich een bende te vormen; dit trok hij uit zijn leven, namelijk dat hij zo was opgetreden; de aantrekkende kracht was latent, zo dat de geesten niet wisten dat zij aangetrokken werden, omdat hij bedreven in hun goede aandoeningen binnendrong, en hen aldus aan zich toevoegde; het werd gezegd, dat het naderhand verscheen alsof hij hen inslokte; zodanig worden degenen die het natuurlijk goede hebben, en dit met boosaardigheden vullen; hij kon uitermate correct redeneren aangaande het burgerlijke leven, en aangaande de geniën en animi van hen die daar waren.

4701. Bovendien was hij daarin bedreven echt uiterlijk goede en ware van zich af te stoten, opdat dit hem niet zou schaden; hetgeen hij vermocht,

omdat hij een als echt goede verschijnend goede van buiten had; maar het innerlijk echte goede kan hij niet laten verschijnen. Al deze dingen werden op levendige wijze gezien of doorvat; en het werd waargenomen, voordat het werd geopenbaard, dat hij de ware dingen niet met de denking kon vatten, omdat hij de dingen terugstootte die invloeden.

Over de wederopwekking der doden.

4702. Twee- of driemaal werd ik gezonden tot een plaats waar is de wederopwekking der doden; want het is een staat die plaats wordt genoemd, waar de hemelsen zijn; het wordt gekend aan een balsamiek iets dat wordt doorvat vanuit de lijken, wanneer de Heer aanwezig is, zomede de hemelse engelen; en gezegd werd, dat de Heer daar vooral aanwezig is, en daarom ook daar hemelse engelen; omdat er zonder zulk een aanwezigheid des Heren geen wederopwekking der doden zou zijn.

Enige dingen over de hellen; muizen, stomme honden, katten.

4703. De hel der profanen is ter linkerzijde onder de aarde; het verschijnt daar, dat het zodanigen zijn die uitvorsen wie degenen zijn die bij anderen zijn, zoals bij mij, door aandoeningen ingeblazen aan een subject, en door de variaties ervan, voorts door inspecties in de verschillende delen van het hoofd, hetgeen, omdat het geschiedt door variaties der aandoeningen, achtereenvolgens plaats grijpt, en op een heel waarneembare wijze; er werd gezegd dat dezen betrekking hebben op *muizen*; dezen hebben langen tijd op mij ingewerkt.

4704. Een andere hel is aan den rechtervoet vooraan, waar dezulken zijn die in volgorde de dingen uitvorsen die zich uitstrekken van de ogen tot aan de kin, en eveneens tot de navel; maar zij treden zachtjes op, en inspireren dan tevens een staat van een zekeren latenten of als het ware kalmen wellust; en onderwijl vorsen zij uit, zulks door die delen te doorzwerven, zodat ik nauwelijks kon weten dat zij dit deden; wanneer zij tevens een stil behagen inspireren, wordt het niet opgemerkt; een subject hebben zij boven het hoofd; wanneer zij echter op het subject werken, als op een ander, dan richt het subject zich op, en staat ingekromd, door weerstand te bieden; aldus tergen zij elkaar over en weer in de hel; de gedachten [*cogitata*] dringen vrij hoog

binnen, en verschijnen niet boos, maar zij zijn listiger dan anderen; het zijn *stomme honden*.

4705. Aan den rug klom een bende op langs het ruggemerg omhoog, onder het hoofd, en hoog, en het werd ook niet doorvat dan toen het gedaan was; gezegd werd dat het degenen waren die betrekking hebben op *katten*; vanwege dezelve waren ontzet degenen die betrekking hadden op muizen, klagende en jammerende, dat zij aldus zouden vergaan; zij schenen zichzelf ook als muizen toe, zoekende om hulp; degenen die betrekking hadden op katten, zijn stilzwijgend, vleierig, uiterst geslepen; wanneer zij op dezulken werken, wordt een geur van muizen bij die geesten geroken; maar de bende werd uiteengejaagd, en zo hield de schrik op.

4706. Zij die zoals stomme honden zijn, verschijnen in den uitwendigen vorm zoals de goeden, zodat zij van genen niet kunnen worden onderscheiden; zij inspireren ook het goede, zodat zij door de anderen voor niets anders gehouden kunnen worden; aldus ook spreken en handelen zij, maar om een boos doel en om te schaden, voor zoveel als zij durven; en voor zoveel zij het doen, voor evenzoveel worden hun de uitwendige banden afgenomen; niet verschijnen zij in den uitwendigen vorm hoogmoedig, of als iets te hebben uit het uitwendige van zelfliefde, want wanneer zij berispt zijn, en eveneens wanneer zij stomme honden worden genoemd, trekken zij zich er niets van aan, maar nochtans staat hun zin op overheersen; zij stellen het verkwikkelijke daarin, dat zij aldus door bedrog middels uitwendige dingen de zielen der anderen kunnen buigen waarheen ze maar willen; aldus is de liefde van zich innerlijk bij hen.

4707. Als hun het blinkende dat rondom verschijnt, wordt afgenomen, worden zij waanzinnig; dat blinkende is van de goede geesten die invloeden, want ten aanzien van hun uitwendige dingen kunnen zij met de goeden enigermate zijn; doch zij worden gauw ontdekt.

4708. Wanneer deze hel werd geopend, dan verscheen een gestreept sneeuwige in een lange reeks hoog opgeheven naar hogere gebieden, en dit uitermate sterk; sommigen klaagden dan dat zij dreigden te vergaan; dat gestreept sneeuwige was datgene wat uitwasemde van die verderfelijke listen vermengd met een schijnbaar goede.

4709. Zij toonden hoe zij dat sneeuwige plegen weg te trekken rondom anderen eender als zij; een van hen wentelde zich zoals een as, en dan denkende vanuit meerdere overredingen verbonden met aandoeningen, en dan lokte hij goede en vrome geesten naar zich toe, en ontrukte ze aan een ander; dan verscheen de ander zwart, of zonder blanke gordel rondom. Eender

doen anderen die zodanig zijn, maar subtieler; maar zij wentelen zich niet rond als een as, maar volgens de lengte overdwars, alsdan inhoudende hun denkingen of aandoeningen, zich stellende in een staat van aandoeningen; dan ontputselen zij die aan de aandachtige geesten, een weinig anders dan zij, zodat die zwarter verschijnen.

Over den grootsten mens en de overeenstemming.

4710. Het alleruniverseelste is, dat de Heer is de zon des hemels, of der engelen en der geesten, waarbij vergeleken het licht der wereld als niets niemendal verschijnt; voor hen is het zoals duisternis; het is de universeelste overeenstemming, dat het is het Licht des hemels, in hetwelk de liefde en het inzicht is; met de liefde stemt overeen de warmte, en met het inzicht het licht; en daarom ook wordt de liefde geestelijke warmte genoemd, en het inzicht geestelijk licht; vanuit deze overeenstemming worden alle dingen afgeleid, en stemmen overeen; maar de overeenstemmingen zijn zodanig, dat zij niet eender zijn in andere opzichten: enz. enz.

Over den grootsten mens; hoe het is gesteld met het willijke.

4711. Het is mij getoond, hoe het is gesteld in het gemeen met het willijke en het verstandelijke; de hemelse engelen, of de hemelse hemel, waarin de mensen der Oudste Kerk waren, hadden een willijke waarin enig goede was, en daarom konden zij worden wederverwekt ook ten aanzien van dit: doch de geestelijke engelen, of de geestelijke hemel, waarin de mensen der Oude en der huidige Kerk zijn, hebben een volslagen teloor gegaan willijke, en kunnen niet worden wederverwekt dan alleen ten aanzien van het verstandelijke, waarin een nieuwe wil door den Heer wordt geformeerd, waarvan de eigen wil algeheel wordt gescheiden.

4712. Hoe het gesteld was met de mensen der Oudste Kerk, die hemels waren, en vandaar het hemels Rijk des Heren samenstellen, werd mij getoond door een zekere kolom vanuit den hemel nederdalende, welke was van een donkerblauwe kleur, en aan de linkerzijde een lichtende zoals het lichtende van de zonnevlam, hetwelk aanspoelde [*alluebat*], waarmede werd uitgebeeld hun vorige staat; de blauwe kleur is zodanig dat zij het goede in zich heeft; na de wederverwekking echter ging het blauwe van de kolom geleidelijk over in

een donker vlammig lichtende; toen werkten de beide levens, wil en verstand, als één, en waren zodanig; de vlam betekent de liefde: zo was het in het gemeen gesteld bij den mens der Oudste Kerk; eender in elke bijzondere; aldus in de kleinste organische delen van den vorm der innerlijke dingen; want zoals het gemene is, aldus zijn de bijzondere dingen; deze immers zijn de beelden van het gemene.

4713. Doch hoedanig de mens van de geestelijke Kerk is, werd gezegd, namelijk dat die kolom geheel en al zwart was, en deze kan zo niet afgewassen en getemperd worden; en daarom wordt dat deel op wonderbaarlijke wijze gescheiden van het verstandelijke deel; wanneer het verstandelijke deel wordt wederverwekt, verschijnt het geheel en al lichtend, niet vlammig, hetwelk de zwarte kolom niet binnengaat; vanuit de kolom wasemt vaak rook, en dat sneeuwige, en het vertoont een zekere liefelijke kleur.

4714. Hoe echter het willijke en het verstandelijke worden gescheiden, werd doorvat; namelijk dat er geesten zijn die den gemenen zin weergeven, en hun ligging hebben onder het achterhoofd; daar worden de bozen geheel en al gescheiden van hen die in het goede van het willijke zijn; en wanneer zij gescheiden zijn, kan er geen invloed zijn in het verstandelijke uit het willijke, want uit het willijke wordt dan niets opgewekt; zij behoren tot het gebied van het cerebellum, anderen tot het gebied van het cerebrum; de geesten van die beide gebieden zijn volslagen gescheiden, op wonderbaarlijke wijze, terwille van de geestelijken, terwijl zij toch één moesten maken, zoals in den mens ook het cerebellum is gescheiden van het cerebrum, maar nochtans hebben zij vergemeenschapping, zowel in het gemeen als in het verlengde ruggemerg, voorts in de afzonderlijke vezels en zenuwen, dermate dat er niet een vezel is die niet iets heeft van het cerebrum en het cerebellum, aldus van het willijke en het onwillekeurige; als het niet zo was, zo zou de mens in een oogwenk vergaan; door het onwillekeurige wordt het willekeurige op wonderbaarlijke wijze geregeerd.

Wie in het algemeen behoren tot het cerebellum en tot het cerebrum.

4715. Zij die in de wereld verschijnen naar het aangezicht als goed en zacht, zodat men niet iets anders kan geloven dan dat zij zodanig zijn, doch van binnen boos over allen denken, en dat niet laten uitkomen, alleen maar denken, slechts onder de hunnen duidelijk openlijk, dezen zijn de boosaardigen die onder het achterhoofd zijn. Doch zij die van binnen boos

zijn, en van buiten burgerlijk, maar nochtans de burgerlijkheid zo geveinsd is, dat die kan worden onderkend, dezen zijn daar niet.

Hoe de gezelschappen der vriendschap de verkwikkelikheden wegleiden van anderen.

[4716.] ²²⁾ Het werd somtijds waargenomen dat de gezelschappen der vriendschap over het hoofd heengingen, en wegnamen alle genoegelijke, verkwikkelijke en liefelijke, zodat niets anders werd doorvat dan een onverkwikkelijke; en er waren anderen die beter waren geweest; ook spanden zij niet door aandoeningen en zo door kunstgrepen samen tegen de dingen die ik schreef: en wanneer ik zulke dingen schreef waarin zij geen behagen schiepen, verwijderden zij zich; vandaar vluchtte elk verkwikkelijke heen, en het liefelijke werd afgenomen, aldus het leven der idee en der denking; en dan volgden boze geesten en geniën op, omdat die niet daarvandaan verwijderd konden worden door zulke dingen die niet liefelijk zijn; want in zulk een sfeer kunnen zij niet zijn; ik sprak met hen daarover, en zij erkenden het; de oorzaak werd ontdekt, namelijk dat zij van binnen aangebonden waren aan die aandoening, en zo, wanneer zij zich verwijderden, verwijderden zij ook de aandoening, daar zij door hen invloede; en aldus, wanneer zij zich verwijderden, keerden zich ook meer geesten in verband af van mijn verkwikkelikheden, en keerden zij zich tot hun eigen verkwikkelijke en liefelijke dingen: daarvandaan werd ik ook treurig, zodat ik mij somtijds als in de hel voelde.

Over een huichelaar van het eerzame, een duivel.

[4717.] Er zijn er in het andere leven die vanwege hun spraak en vanwege de sfeer daarvandaan verschijnen alsof zij eerzaam zijn, en ter oorzake van dat uitwendige der eerzaamheid anderen daartoe brengen te geloven dat zij zodanig zijn, en geacht werden, en zichzelf zo toeschenen; en in het

22 In dit gedeelte van het Handschrift houdt de nummering van de afzonderlijke ondervindingen voor een 40-tal bladzijden op; vandaar hier voortzetting der nummers tussen [] hoekige haakjes. Later, in het zgn. *Diarium Majus* Pars III wordt de vorige nummering voortgezet, aanvangend met n. 4545.

andere leven overreden zij de anderen dat zij zodanig zijn; vandaar hebben zij rechtschapen geesten rondom zich, niets anders wetende; maar dat zijn eenvoudige uitwendige geesten, die naderhand verwijderd worden; zodanig zijn enigen, en zij zijn van binnen vuil, in de liefde van zich, in wraken en haten tegen degenen die hen niet begunstigen, in wreedheid alsdan, en al deze dingen dekken zij onder den vorm van het eerbare, en door die vormen brengen zij anderen ertoe te geloven dat zulke boze dingen gerecht en billijk zijn, en dat tegen de tegenstanders wreedheid moet worden uitgeoefend; en de toehoorders worden gemakkelijk door zulke dingen overreed; zij spreken geheel en al vanuit het eerbare, maar van binnen zijn zij zodanig; het werd aan een derzulken getoond hoedanige duivel hij was, en het was enorm; zodanig zijn de huichelaars van het eerbare; zij willen voor duivels gelden, als zij maar de hellen kunnen overheersen en de baas zijn onder hen die het goede en ware bestrijden; nooit worden zij verzoend dan alleen daardoor dat zij als goden worden aanbeden; zoals zij het wilden in de wereld, evenzo willen zij het in het andere leven; zij verschenen ter linkerzijde op enige hoogte, en aan den rug op enigen afstand. Maar zij worden zwaar gestraft, hetgeen ik ook hoorde, totdat zij daarvan aflaten anderen te verleiden onder het mom van eerbaarheid; en die schijn werd hem afgenomen, namelijk daardoor dat de eenvoudigen werden verwijderd; en toen sprak hij met een anderen toon: het is de toon der spraak waarmee zij vooral verleiden, en daarin is een zekere uitwendige waardigheid en een toon van gezag deswege.

Over een zekere helse geest, die een aanzienlijke doorvatting van het ware had. Adam Lejel.

[4718.] Onder hen in het leven van het lichaam, was er een geweest die in den uitwendigen vorm verscheen begaafd te zijn met veel vernuft en voorzichtigheid, en ook was er niemand die het er niet voor hield dat hij gezonde rede had ook wat betreft de geestelijke dingen; maar het werd bevonden, dat hij slechts aan de natuurlijke dingen alle dingen toeschreef, omdat hij slechts een natuurlijk leven had geleefd, waarover boven; hij had een aanzienlijke doorvatting van het ware in het andere leven, dermate, dat zij meenden dat hij zou kunnen worden bekeerd, en hij begeerde het, en wel dermate dat verscheidenen zich aan zijn zijde schaarden, omdat hij van een zodanige doorvatting was; maar hem werd gezegd dat dit niets uitmaakt, maar het leven; in stede van de rede te gebruiken om boze dingen en vandaar

valse dingen te bevestigen; doch als het leven beter zou worden, moest hij een andere natuur aannemen; zo zouden de uiterlijke en innerlijke boze geesten worden verwijderd, vooral degenen in wier gezelschap hij is, en aan wie hij is gebonden; dat dit niet zou kunnen geschieden dan na verloop van veel tijd, en met het verlies van diens aangenomen leven; hoeveel tijd er al niet nodig is voor de hervorming van de rechtschapenen, kan bekend zijn; des te meer voor dezulken: en ondertussen moet hij van dienst zijn voor de bozen als hun orgaan of subject, vooral voor de listigen, en allerlistigsten. Daaruit bleek, dat het om het leven gaat, niet om enig vermogen van goed redeneren en opmerken.

Wat is het net inhalen, en de vissen optrekken.

[4719.] Er verscheen iemand die van buiten oprecht scheen, maar van binnen een duivel was; zijn spraak klonk ook als oprecht; vandaar was hij van buiten aangesloten met rechtschapen, eenvoudige geesten, die de innerlijke dingen niet doorvatten, zoals geschiedt in het andere leven; wanneer deze daaraan dacht dat hij de rechtschapen eenvoudigen aantrok, die zo waren omdat zij natuurlijk waren, scheen het hem toe een net te hebben, en het neer te laten en op te trekken, en zo de rechtschapenen aan te lokken.

Over hen die fijnstampen.

[4720.] Zij die in het leven des lichaams zodanig zijn geweest, dat zij in hun werken of daden gerecht en billijk waren geweest, en nochtans niet innerlijk God hebben erkend, noch het leven na den dood, aldus innerlijk in geen eredienst zijn geweest, schijnen in het andere leven fijn te stampen; maar wat zo wordt fijngestampt, wordt voor meel gehouden, maar het is mensendrek, zoals bij den profeet wordt gelezen, en het smaakt urine-achtig: ook werd van een zodanig iemand een koude gevoeld in mijn enkels, en hij werd door de geesten een schoenmaker genoemd, omdat hij in natuurlijke uitersten was, die met schoenen worden aangeduid.

Over de veranderingen van staat, en dat de engelen moeten zijn in het goede en ware in elken staat.

[4721.] Ik doorvatte een verandering van staat ten aanzien van het goede en het ware waarin ik tevoren was geweest; die was zodanig dat die voor mij verkwikkelijk en liefelijk was geweest; daarna in een eendere zaak, en niet verkwikkelijk en liefelijk; maar toch was er een invloed in het ware van het geheugen, dat het een staat was geweest waarin ik was verlustigd; derhalve werd ik opgeheven, en ik sribbelde tegen: daaruit kon voor mij vaststaan, hoe het gesteld is met de engelen en hun veranderingen van staat, en dat zij in elken staat konden gehouden worden in het goede en ware, en hoewel het vandaar in een anderen staat hun toeschijnt onverkwikkelijk en treurig te zijn, zij zich nochtans, vanwege de herinnering dat het zo is, laten houden in den staat van het goede en ware; daaruit bleek eveneens, hoe de mens, als hij slechts een klein weinig het boze en valse wederstaat of weerstreeft, kan zijn in een daaraan tegenovergestelden staat, en in het verkwikkelijke en liefelijke; en daarom is de opmerking alleen al van den tegenstand, of de opneming ervan, somtijds genoeg, en betuigt het.

Over de natuuraanbidders.

[4722.] Onder den linkervoet een klein weinig naar links zijn dezulken die aan de natuur alle dingen toeschrijven; het werd uitgevorst of zij hadden geloofd dat er een opperste godheid was, schepper van alle dingen; maar het werd doorvat, toen de idee aan hen werd vertoond, dat het was zoals iets onbezields bij hen, zó dat zij niets hoegenaamd van leven aan Hem hadden toegekend; waaruit kon vaststaan, dat zij niet enigen schepper van het heelal hadden erkend, maar een volslagen dode natuur; zij zeiden ook geen idee te kunnen hebben van een levende godheid.

Over zekere redeneerders hoog boven het hoofd.

[4723.] Er zijn andere scherpere redeneerders boven het hoofd, een weinig vooraan, hoog boven het hoofd; zij spreken wanneer zij verschijnen, schielijk en levendig, maar zij verschijnen gevleugeld in as-resten [*volatiles in cineris*] wanneer zij spreken; dezulken zijn onder de geestelijken; zij willen engelen

worden geheten, omdat zij niet zo boos zijn; maar zij redeneren uitermate scherp over goddelijke dingen, en wel zo, dat zij geheel en al geloven dat het zo is als zij redeneren; ik sprak met hen, en zij zeiden dat zij wisten hoe het gesteld was met de dingen die toen bij hen niet waar waren; en zij zeiden dat het zo was, terwijl het toch niet waar was; maar ik vroeg of zij goed zijn; zij zeiden dat zij het zijn; dat wanneer zij zo gevestigd in as verschijnen, die dingen tekenen zijn dat zij goed zijn; zij zeiden dat zodanig hun natuur is; redeneringen schijnen zo te vliegen, en hoe scherper de redeneringen zijn, des te scherper en te vlugger de vlucht.

Waarom wonderen zijn geschied ten tijde der apostelen, opdat de kerk zou worden geïnstauréerd.

[4724.] Ik sprak met de engelen over de wonderen ten tijde der apostelen, en dat zij met andere talen spraken, en dat zij voelbaar den invloed van den geest beseften; ik zeide, dat dit was geschied deswege, omdat het overal volslagen onbekend was dat de Heer in de wereld was gekomen, Die de zielen zou zaligen, en dat het nooit door iemand zonder wonderen zou worden aanvaard, en niet zou worden aanvaard door enigen zoals zij die afgoden of mensen na den dood vereren; vandaar zou afgoderij de eredienst geweest zijn; vanwege deze oorzaken zijn de wonderen geschied; doch nu, aangezien de leer is aanvaard, geschieden zij niet langer. De inworteling van het ware en het goede bij de natiën is door uitwendige dingen, doch bij de Christenen, die in de erkenning van de innerlijke dingen zijn, is het anders.

Dat iemand op denzelfden dag dat zijn lichaam werd bijgezet (bisattes), daarvan hoorde: over koning Frederick.

[4725.] Hij was bij mij op den 15 den dag na het overlijden, en hij hoorde op denzelfden dag dat hij werd bijgezet [*bisatties*], en eveneens zag hij iets; hij hoorde als het ware de klank van klokken; en met mij heeft hij verscheidene uren lang gesproken; en hij was verwonderd, dat hij, hoewel gestorven, die dingen zag en hoorde; hij was toen verblijd dat hij nochtans leefde.

Over hen die veel hebben geslapen; de slaap.

[4726.] Er was iemand die in het leven des lichaams veel geslapen had, en daarin de verlustiging zijns levens had gehad; hij richtte zich tot de geesten die bij mij waren, en terstond overviel mij slaperigheid; de geesten klaagden eveneens; gezegd werd, dat hij zodanig geweest was; en dat dezulken van bijna geen nutten zijn, maar dat zij worden verworpen, want zij brengen een verstarring over anderen, zodat die niet kunnen denken, want de denking is de waak, en maakt de waak.

Over hen die door uitwendige rechtschapenheid naam hebben gemaakt.

[4727.] Er was een geest die de rechtschapenen, en eveneens de engelen kon opwekken, maar, zoals hij zeide, uit geen boos doel; zijn doelen werden niet ontdekt; hij bracht zich in een staat van rechtschapenheid, en zo had hij vergemeenschapping met de goede geesten, en omdat door dezen de engelen vergemeenschapten, konden aldus dezen worden opgewekt; hij werd geopenbaard, en verdreven; gezegd werd, dat dezulken niet kunnen samenzijn in de gezelschappen der goeden, omdat zij nochtans boze dingen bedrijven; en dat de uitwendige rechtschapenheid hem moest worden afgenomen, en diens boosheden opgevuld, omdat hij anders een handvat zou verlenen aan de bozen om den goeden het boze te doen.

Over het licht en het verstand dat is vanuit het eigene, en dat is vanuit den Heer, aldus over de eigen voorzichtigheid en wijsheid.

[4728.] Er was een geest bij mij, die in eigen inzicht en wijsheid was, en derhalve zodanig was, dat hij geloofde alle dingen te weten en te zien, en derhalve ook alle dingen te regeren. Hij werd toen door een zeker gezelschap gezonden om als subject te dienen, omdat hij ongemakkelijk was, en het gezicht van het ware en het goede wegnam; ik sprak met hem, en zei dat het beter was dat hij zich verwijderde; maar omdat hij in het eigen inzicht was, wilde hij niet; ten slotte werd hem getoond, hoedanig is het inzicht uit het eigene, en hoedanig het inzicht uit het Goddelijke, door middel van lichten, welke op levende wijze werden uitgebeeld, zoals dat kan geschieden in het andere leven, namelijk dat het licht vanuit het eigene is rondom, zoals

dat vanuit dwaallicht, of vanuit kolenvuur, van geringe uitbreiding, of sfeer, rondom schemerachtig; en dat het licht des hemels of door den hemel uit den Heer niet kan binnengaan, derhalve ook niet ontvangen worden, vanwege de duisternissen rondomheen en van binnen zulk een vuur, welke terstond het hemelse licht uitblussen, of verstikken, of verdraaien; doch het inzicht vanuit het Goddelijke werd uitgebeeld door een licht dat is uitgebreid in den algehelen hemel, en binnengaat van alle kanten, en maakt dat de mens verstaat; het was een blank licht van de allergrootste uitbreiding, hetwelk de mens zou kunnen opnemen, als hij niet op zichzelf maar op den Heer vertrouwde, want de Heer treedt op door den algehelen hemel heen, en in den mens volgens diens hoedanige en uitbreiding, daarvandaan dat hij niet opzichzelf maar op den Heer vertrouwt, en het meest als hij geheel en al vanuit het hart gelooft dat niets van inzicht is vanuit het eigene, of dat het eigene naar verhouding volslagen niets is; dat het den mens toeschijnt te zijn uit zich, is opdat hij moge leven, en opdat hij kan wederverwekt worden, en beetje bij beetje het Goddelijk licht kan opnemen, zodat het dwaallicht kan verdwijnen; dit vangt daarmede aan, dat hij wordt gehouden in de wetenschap dat het zo is, en daarna in den wil.

Over de doorvatting.

[4729.] Ik sprak met de engelen over de doorvatting, namelijk dat de mensen die niet hebben, omdat zij dan hun boosaardigheid zouden vermeederen, dermate dat zij elkander innerlijk en heimelijk zouden kwetsen; het is der doorvatting te weten wat de ander denkt en wil, want dit bestaat onder de geesten in het andere leven; zij doorvatten hoedanig de ander is, bij diens aankomst alleen al; de engelen nog meer en innerlijkere dingen, uit den Heer. En toen sprak ik eveneens over de brute dieren, namelijk dat zij doorvatting hebben, een elk in zijn soort, en dit ter oorzake hiervan dat zij in hun orde leven, derhalve ook geboren worden in hun gehele natuur, en daarin zijn van hun eerste geboorte af; zij hebben het ook niet nodig die aan te leren, zoals dat zij hun voedsel weten, hun meester, hun vijanden, hun genoten, er tal van dingen meer, welke de natuurlijke historie vermeldt; het schijnt alsof het is vanuit een zekere reuk, maar dat is het niet, want de doorvatting is het beginsel van het ruiken, en in het andere leven wordt het omgezet in reuk, wanneer het den Heer behaagt; men zie ...

Het was ook de oorzaak dat de mussen de eerste loten van de kekererwt weten [*nosse*] af te rukken, omdat zij vanuit doorvatting weten [*scire*] dat de kekererwt daaronder schuilt, die zij eruit willen halen.

Over de vergezelschapping volgens de aandoeningen in het andere leven, en over het vrije van een gezelschap te kiezen.

[4730.] Van iemand die in de wereld onder de voornameren gold (Jac. Benzelijs), en die toen hij in de wereld leefde, was geacht om zijn eruditie, terwijl het aan niemand bekend was hoedanig hij was, werd echter in het andere leven voor enigen tijd geopenbaard dat hij arglistig was; deze ving aan, toen hij langen tijd onder anderen was, en het vaak hard te verduren had, en eveneens zware straffen had ondergaan, uit dien staat weg te verlangen; en toen zeide hij dat hij in den hemel wilde komen; maar hem werd gezegd, dat als hij dit verlangde, het zou worden toegestaan; want al wat iemand verlangt, dit wordt hem gegeven; en dat alle vergezelschapping is volgens de aandoeningen, aldus volgens de verlangens, want deze zijn de aandoeningen; maar het werd ook gezegd, dat hij, als hij daarheen zou komen, daar ook niet zou kunnen zijn, en zich van daar hals over kop zou neerstorten, omdat hij niets van leven zou hebben, daar hij niets van zulk een aandoening of liefde had; hij zeide dat hij verlangde verlost te worden van het gezelschap waarin hij was; hij was onder de arglistigen; toen hij daarvan verlost was, volgens zijn verlangen, kwam hij in een ander gezelschap; maar hij zeide dat hij daar niet kon zijn, en aldus toen ergens anders naartoe verlangde, en daar kwam, maar hij was ook daar niet tevreden; hij wilde van hen verlost worden, en zeide dat hij verlangde naar een goed gezelschap, en dat hij met hen zou kunnen zijn, door hen geleid worden, en met hen leven; het werd hem ook toegestaan; hij kwam tot een gezelschap een weinig boven het hoofd vooraan, waar goede eenvoudigen waren; maar toen hij daar was, ving hij aan te willen overheersen, door van zichzelf te zeggen dat hij hen zou onderrichten; maar omdat zij goed waren, namen zij hem op, en wilden hem ook niet verwerpen; maar toen hij daar omstreeks een klein uurtje tijds vertoefde, begonnen degenen die daar waren zich te beklagen, dat hij hun alle doorvatting afnam, en dat hij hun goede vermogens vernietigde, omdat hij wilde binnendringen, zoals de arglistigen doen, in hun doorvattingen; het bovendeele van zijn neus scheen lelijk gekerfd met een lelijke wond; en daarom kon hij ook daar niet verwijlen, zich al heenwerpende hierheen en daarheen; waaruit kan vaststaan, zoals hem

ook gezegd werd, dat hem volgens de verlangens van zijn leven, hetwelk hij zich in de wereld had verworven, een gezelschap ten deel valt, en dat hij elders niet tevreden kan zijn; aldus is het nodig dat hij bij degenen zij die van een zodanige gezindheid zijn, dat hij zijn listen kan uitoefenen; want daarin had hij het verkwikkelijke zijns levens gehad; daaruit blijkt dat iedereen in het andere leven wordt vergezelschap volgens de aandoeningen zijns levens.

Over geesten die ziekten aanbrengen.

[4731.] Er waren bij mij zulke geesten die een allerergste braking van de maag voortbrachten, dermate, dat het mij toescheen het nauwelijks te kunnen overleven; de kwalijkriekendheid was zodanig, dat het bij anderen een bezwijming zou kunnen teweegbrengen; het was immers een onmacht van alle vitale krachten, en zo als het ware vergezeld van de bezwijmingen des doods; ik doorvatte dat het geesten bij mij waren, die dat aanbrachten; ik werd onderricht dat het zodanigen waren die in het leven des lichaams zich op niets hadden toegelegd, zelfs niet op huiselijke plichten, maar alleen waren uit geweest op wellust, vooral op lekker eten, en daarin alleen zich hadden verlustigd; wat de huiselijke aangelegenheden of andere bezigheden waren die voor man of vrouw zijn weggelegd, daarvan hadden zij geen notie; dezulken worden in het andere leven zodanig, en dit na ettelijke eeuwen; dan hebben zij zo bitter weinig van leven, dat zij niet verjaagd kunnen worden door enige overredingen, maar blijven daar steken waar zij zijn, zoals sommige insecten; gezegd werd, dat zij niet kunnen verjaagd worden dan door den Heer, en dat zij als zij niet verjaagd worden, over den mens den dood brengen; zij zijn vrijwel ongevoelig; dezulken komen somtijds bij zieke mensen, en vandaar gaan dezen dood; en gezegd werd, dat tot de ziekten bij de mensen geesten behoren, zodanigen en anderen, die de ziekten aanbrengen en verergeren.

Over de hellen en over de basilisk.

[4732.] Onder meerdere hellen is er ook een zekere hel ter linkerzijde vooraan, vrij diep, waar zodanigen zijn die bedreven zijn in de kunst van andere geesten tot zich aan te lokken en als het ware aan te trekken, en dit met meerdere kunstgrepen, zo dat de geesten het niet kunnen weerstaan; en wanneer zij daarheen zijn aangetrokken, dan werpen zij hen in hun hel

en mishandelen zij hen erg, en als zij dit niet kunnen, zetten zij hen aan tot de een of andere misdaad om hen te verdoemen; zij zijn erg gevaarlijk, en daarom worden dezulken niet uitgelaten; een zekere geest van hen begaf zich naar de opening van een andere hel, en probeerde dit met mij; het scheen mij bijna toe dat ik daarheen wilde, maar ik werd afgehouden door den Heer, en die geest werd zwaar gestraft: zodanig zijn degenen die, naar ik gis, worden aangeduid met basilisken.

Over hen die in het natuurlijk goede zijn, maar niet in de doorvatting van het goede en het billijke. Een gezelschap der vriendschap.

[4733.] Er zijn er zeer velen heden ten dage in de christelijke wereld, die in het natuurlijk goede zijn, en in ambten vooral, die veel redeneren over het goede en het billijke, en zo geloven vandaar dat zij allerwijst zijn, maar nochtans niet de doorvatting van het gerechte en het billijke hebben, te minder van het geestelijk goede en ware, maar elke mening, onverschillig welke, aangrijpen, hetzij van anderen die autoriteit hadden, hetzij van de ouders, hetzij vanuit het eigene, welke mening zij verdedigen, met bevestigingen verworven overal vandaan; aldus kunnen zij voor en tegen verdedigen, en zichzelf bevestigen; maar weten doen zij niet of het gerechte en het billijke niet soms ergens anders vandaan is, want een uitgebreider ziening des gemoeds hebben zij niet, maar slechts een begrensd; dezulken houden zich ook in het andere leven voor wijzer dan de anderen, maar kunnen evengelijk in boze als in goede gezelschappen zijn, en zo evengelijk boze en valse dingen verdedigen als gerechte en billijke; ik heb met hen gesproken; zij geloofden dat zij het gerechte en het billijke beter wisten dan de anderen, en dat niemand een uitgebreider sfeer van ziening van het gerechte en het billijke heeft; zij hebben geen anderen grond waarin het geestelijk goede en ware kan worden begrensd en daar gevestigd, dan in hun confirmatieve dingen, die overigens vals zijn; wanneer zij tot enig gezelschap komen, vooral degenen die in de overreding zijn van wijzer te zijn dan de anderen, of de ware dingen te weten, zo ontnemen zij aan genen de bespiegeling, zodat die niet kunnen nadenken daarover of het wel zo is; aldus ontnemen zij ook het verkwikkelijke der bespiegeling, dus van het gerechte en het billijke bij genen; bijgevolg leiden ook zij, zoals de gezelschappen der vriendschap, het verkwikkelijke der anderen op zich af.

Over de geleerden dezer eeuw.

[4734.] Het was somtijds toegestaan, dat geleerden aanwezig waren terwijl ik de dingen schreef betreffende den inwendigen zin des Woords; en terstond doemde alsdan een duisternis op, en eveneens een moeilijkheid van iets te verstaan, behalve dat er uit hen een sfeer kwam dat niets hoegenaamd verstaan kon worden; want hun sferen brengen dat met zich mede; doch wanneer zodanigen aanwezig waren, die niet geleerd waren geweest, maar nochtans over begrip hadden beschikt, en in het goede hadden geleefd, en in waardigheid waren aangesteld geweest, dan was er terstond licht, en werden de afzonderlijke dingen verstaan; het werd derhalve gegeven te spreken met die geleerden, die mij toen wilden leiden bij het schrijven, en te zeggen dat zij slechts duisternissen ingieten, en alle verstand van een ding wegnemen; in hun afzonderlijke dingen was ook een overheersende trek van zus of zo te denken, en niet anders, want zij laten zich niet leiden; zij menen uit te munten boven anderen, terwijl zij toch in hoogste mate onwijs zijn; maar het werd gegeven hun te zeggen dat de ideeën van hen volslagen strijdig zijn met de ideeën die mij uit den hemel worden ingeboezemd, en dat geen vlak overeenstemt met die ideeën in hun natuurlijke, maar dat er bij hen een vlak is zodanig dat het niets bevestigt, maar veeleer vernietigt; en dat derhalve bij hun naderbij komen de ideeën botsen, en daarvandaan dat duistere komt, en vanwege het tegenovergestelde als het ware dan de ideeën voor niemand verstaanbaar zijn; toen werd het getoond dat wanneer degenen die niet geleerd waren geweest, aanaanwezig waren, er licht was, en dat zij alle en de afzonderlijke dingen beseften: en het werd te zeggen gegeven dat in de wereld door de geleerden deze dingen niet kunnen worden opgenomen, maar wel door hen die niet geleerd zijn; en dat het hiermede eender is gesteld als met de herders die den Heer celebreerden toen Hij geboren was, namelijk dat zij konden opnemen en geloven, en vanuit het goede des geloofs celebreren, niet echter de rabbi's, bij wie, als het van een engel zou zijn ingevloeid, terstond de blijde boodschap zou zijn verworpen, en uitgeblust; en dat het evenzo in de wereld is gesteld met den inwendigen zin des Woords. Als echter de geleerden in het goede waren, dan zouden zij van die gezindheid zijn geweest, dat zij het ware hadden willen weten, en zich zo zouden hebben laten leiden, en zouden luisteren, niet echter overheersen, en dan zouden zij die dingen hebben kunnen opnemen; doch zij die niet in het goede zijn geweest, zijn overheersers, en nemen nooit op, want zij hebben het leven van het boze lief,

en bevestigen hun eigen leerstellingen, niet om het einddoel van goed te worden, maar om het doeleind van groot en rijk te worden.

Over de uitbeelding in het andere leven; over koper.

[4735.] Er was iemand (Swab), die veel in het leven des lichaams had gedacht over koper; wanneer hij zich verdedigde tegen de bozen, werden de ideeën over koper [*cuprum*] verkeerd in een bronzen [*abenus*] ingeholde concaviteit [ketel?] die hij, naar het hem toescheen, over hen wierp; daarvandaan ingesloten konden zij niets hoegenaamd tegen hem uitrichten: toen hij zich daarover verwonderde waarvandaan dit was, werd het gegeven te zeggen, dat koper het natuurlijk goede betekent, en dat het daarvandaan is, omdat zulke dingen representatief zijn in het andere leven; vandaar hebben zij die in natuurlijke goede dingen zijn, hun eigen representatieve, en dan kunnen genen tegen het natuurlijk goede niets uitrichten; zij die in het natuurlijk goede zijn, zijn in een innerlijke sfeer; niet zien zij iets van koper, maar nochtans geschiedt dan iets zodanigs; vandaar werd het eveneens gegeven hem te zeggen, hoe het gesteld is in het Woord, waar het koper wordt genoemd, namelijk dat het is het natuurlijk goede, en eender met de overige dingen, ja zelfs met ieder believelijk woord daar; daaraan is geen enkel geschrift gelijk; zoals ook wanneer brood wordt gezegd in het gebed des Heren, dat dan de engelen het goede der liefde doorvatten, wanneer de mens heilig die woorden leest, namelijk omdat de liefde dat hemelse brood zelf is; aldus met de overige dingen evenzo.

Over het innerlijk geheugen.

[4736.] Hoedanig het innerlijk geheugen is, kan daaruit vaststaan, dat sommigen schijnen te lezen in boeken, en daar alle en de afzonderlijke dingen te zien en te lezen, zoals in het leven des lichaams; ook ontbreekt niet het minste, zoals bijvoorbeeld in het Woord, hetwelk zij daar lezen; zij die daarin verlustigd waren in het leven des lichaams, lezen de afzonderlijke dingen ten aanzien van alle woorden, zodat in het geheel niets is vergaan; hoewel zij het vluchtig in het leven des lichaams mochten gelezen hebben.

Over hen die vanuit anderen weten, en vandaar voor ontwikkeld gelden, en niet uit henzelf, dan alleen dat zij deze dingen bevestigen; een gelijkenis met de uitwassen van bomen, enz.

[4737.] Ik sprak met engelen over hen die hun wijsheid alleen van anderen hebben, en ook niet bij zichzelf denken of het wel zo is, zowel in geestelijke dingen, als in andere wetenschappelijkheden; gezegd werd, dat zij eender zijn aan de uitwassen van bomen, welke als het ware sponzig of van een andere slijmigheid zijn, die zich afscheiden aan de schors, aan den buitenkant, en vandaar uit het sap van den boom iets grofs trekken, en ook soms iets als een blad voortbrengen, of iets groens rondom; zij zijn niet vanuit den boom, maar verwelken en verrotten, en worden vandaar afgescheiden; doch zij die iets van wijsheid vanuit anderen nemen, maar voor wie die dingen als middelen dienen om te denken of het zo is, zijn aan de bomen eender; als het goede en ware dingen zijn, zijn zij eender aan de bomen die goede vruchten dragen; indien het boze en valse dingen zijn, zijn zij eender aan bomen die slechte vruchten dragen.

Ook zijn zij te vergelijken met de uitwassen en gezwellen die buiten het lichaam opgroeien; zij kleven aan buiten de schubbigge huid, en zo trekken zij een grof sap; de dingen die zo schubbig van buiten aankleven en daar naartoe groeien, zijn dezulken die hun wijsheid hebben vanuit anderen, en niets vanuit zich; doch zij die ook vanuit zich wijs zijn, zijn zoals een vlezige dat van binnen aan de schubben of de huid aankleeft, en zij hebben gemeenschap met de innerlijke dingen des lichaams, en hebben gevoel; en verrichten functies des lichaams op hun eigen plaats.

Zij daarentegen die zulke dingen aanleren, zoals ook talen, zonder nut, dermate dat zij niet daarvandaan het redelijke opkweken, bij hen zijn zulke dingen eender aan schubben op schubben, die aangroeien, en de uitwendige huid aandikken, en den zin voor de innerlijke dingen wegnemen, zo dat de uitgezochte fijne zin vergaat; dezulken worden na den dood verworpen, omdat zij van niet enig nut zijn, aangezien zij van niet enig nut geweest zijn [in het leven des lichaams].

Over ziekten.

[4738.] Iemand die in het leven des lichaams (Koning Fredrick) een echtbreker was geweest, en het opperst verkwikkelijke daarin had gesteld, zonder geweten

omtrent de schending van het huwelijkverbond, en bovendien wulps was in den oppersten graad, en in volle overgave aan de wellusten alleen, zodat hij niet enig nut had willen presteren dan alleen ten eigen bate, en terwille van zijn echtbreuk en zijn wellust: deze was ettelijke dagen bij mij, onder de voeten, en wanneer hij van staat veranderde, veroorzaakte hij, waarheen hij maar kwam, enige pijn aan het beenvlies en de zenuwen daar, nu eens aan het linkerdeel der lenden, aan het achterdeel, dan weer aan de tenen van de linker voetzool, somtijds aan het beenvlies van de borstholte onder het rechter middelrif, en eveneens aan de onderrij der tanden, en zo hier en daar.

Zijn sfeer wanneer hij werkte, veroorzaakte een grote zwaarte van de maag, en wel dermate dat ik waande dood neer te vallen, omdat hij alle beenvliezen aanviel en kwetste, ook van het hoofd, als het was toegestaan geweest; omdat hij ook een huichelachtige veinzaard was geweest; hij werkte ook in het beenvlies van het rechteroog.

Dat alle leven is uit den Heer. De invloed.

[4739.] Dit kunnen slechts zij weten die over oordeel beschikken, en bespiegelen; zij zeggen immers en willen dat geloofd wordt dat al het goede is uit den Heer, en dat al het streven van het goede te doen niet is uit den mens, maar is uit den Heer, en dat in den mens het boze is; omdat zij willen dat dit geloofd wordt; ook konden zij concluderen, dat het al des levens, tot het minste toe, van het goede des levens invloeit, aldus het goede te denken en het goede te willen, bijgevolg alle geweten van het goede (des mensen denken en willen is diens leven) en vandaar dat het al des levens invloeit: bovendien ook schrijven zij aan den duivel het boze toe dat zij doen, en zeggen dat men zich door den duivel heeft laten leiden, wanneer men enige euveldaad heeft gepleegd; en zij raden aan dat men zich niet door den duivel moet laten leiden, aldus niet het boze denken en het boze willen; daarvandaan ook konden zij besluiten dat al het boze ook invloeit, en vandaar het valse; maar de mensen geloven anders dan zij leren: ten minste zouden zij moeten denken dat, als niet invloede dat wat de denking en de wil, en vandaar de daad maakt, die leer ijdel zou zijn, en begoochelend.

Over koningen en koninginnen die geloven absolute mogendheid te hebben, en de levens der mensen in eigen macht te hebben. Het profane.

[4740.] Er was een koningin, gezegd werd dat zij uit Afrika was, die absolute mogendheid had, en geloofde mogendheid te hebben over de levens der mensen, namelijk dat het haar geoorloofd was te doden wien zij maar liefde, om het even schuldig of onschuldig; bovendien wist zij vanuit haar godsdienstige, dat er een God was, en eveneens erkende zij het; deze was wulps in den uitersten graad, en zij liet minnaars toe, maar daarna liet zij hen doden, opdat het niet alom ruchtbaar zou worden dat zij zodanig was; zij werd gezien; zij was zwart zoals de inwoners van die streek, schoon van aangezicht, en schoon ook van lokken; het werd gegeven met haar te spreken, en te zeggen, dat absolute mogendheid niet zulk een mogendheid geeft, maar dat die macht moest optreden tegen hen die tegen de wetten, en het gerechte en het billijke handelen, dus tegen dezulken, niet tegen de schuldelozen; maar zij meende die te hebben, omdat haar die door de bewoners gegeven was; het werd gegeven te zeggen dat zij wist dat er een godheid was, die boven haar was, en dat het tegen de godheid en diens wetten was aldus te doen; maar toen kon zij niet weerspreken, en verstomde; zij was profaan, omdat zij een godheid erkende, en toch aldus leefde; zij onderging meerdere allezwaarste straffen, en het werd gezegd dat haar hel de allerergste was, zodanig als die der profaneerders is, namelijk dat zij tenslotte zoals geraamten worden, nauwelijks samenhangend, waarin zo bitter weinig van leven is, dat het nauwelijks iets is; want het profane brengt dit met zich mede van het heilige, dat hetzelfde met het profane samenkleeft; zij kunnen niet gescheiden worden, zoals het boze en het goede bij anderen, maar zij worden uiteengereten, en dan vergaat het leven dat alleen in de heilige dingen is, dat is, in de goede en de ware dingen, of wordt gevarieerd in allerstinkendste dingen, met marteling.

Over hen die in verstandelijke doorvatting zijn, en als het ware in het licht des hemels, en nochtans boos.

[4741.] Zij die in dwaallicht zijn, zijn degenen die het schijnsel des hemels ofwel verstikken, ofwel uitblussen, ofwel verdraaien; maar er zijn ook degenen die het licht des hemels toelaten, en toch boos zijn; (Postmeester Bonge); zij kunnen klaar doorvatten, dat iets zo is; ik heb met zo iemand gesproken, en bevonden, dat hij de ware dingen erkende, en de valse dingen zag; maar

nochtans wilde hij dat vermogen misbruiken om te heersen; hij wist dat hij zo vergemeenschapping had met de engelen van den innerlijken hemel, die in de omtrekken waren; en zo dat hij in de hellen kon zijn, en overmogen; maar het werd gegeven hem te zeggen, dat zulk licht een winterlicht is, waarin evengelijk de objecten en de gekleurdheden verschijnen als in zomertijd, maar alle dingen verstard zijn; en dat de sfeer van zijn doeleinden zodanig is, dat wanneer deze uitwasemt tot de engelen, zij voor hen zodanig is dat zij het niet kunnen dulden, maar dat die sfeer terstond wordt teruggeslagen, opdat zij verga.

Zij die in het andere leven zinlijk-lichamelijk zijn; de zieken.

[4742.] Zij die in de wereld alleen voor zichzelf hebben geleefd, en in alle dingen die zij deden, zichzelf beoogden, en al wat zij den naaste voor goeds hadden gedaan, terwille van zichzelf hadden gedaan, namelijk opdat genen hen zouden dienen, en ook niet anders het gemenebest als naaste hadden beschouwd, bijgevolg om eigen eer en gewin, dezulken worden in het andere leven zinlijk-lichamelijke mensen; zij zijn zodanig, dat een grove sfeer van hen uitwasemt, bijna zoals lichamelijk; zij hebben een spraak niet als van geesten, noch hebben zij van binnen de dingen die aan geesten eigen zijn, maar die welke aan mensen eigen zijn; aldus volgt hen een lichamelijke grofheid, (Carl Gyllenborg); hoedanig zij zijn van vernuft, dat grof is, en hoedanig zij zijn van zeden, welke wellustig zijn, volgt overeenkomstig hun natuur, en dat zij alle dingen aan zich toeschrijven; een zodanig iemand verscheen, niet zo lang na den dood: gezegd werd, dat zodanigen eerst zijn in een verblijfplaats van minderwaardigen, en daar vertoeven; gezien werd ook de pleisterplaats; hoedanig hun leven daarna is, werd niet zo opengedekt, alleen bij een of twee die zodanig waren, en die verscheen zoals een lichaam; dat hun toekomstige staat ellendig is, staat hieruit vast dat zij in grovere staten overgaan, zo dat zij als het ware wederom in lijken overgaan; zij zijn onder de billen.

Zij worden tenslotte zó grof van vernuft en zó stompzinnig, dat nooit enige stompzinnigheid van wien ook in de wereld daaraan gelijk is.

Over geniën en subtiele geesten.

[4743.] Er waren twee geesten bij mij, die niet hoger opklommen dan tot de lenden; zij beseften verscheidene uren lang des nachts, toen ik wakker was, alle ideeën mijner denking, tot de geringste toe, en eveneens de aandoeninkjes tot de kleinste toe, en de veranderingen van al die dingen, zo dat niets hun ontging; en eveneens meer dingen bij mij dan ikzelf zou hebben kunnen weten en doorvatten; en dit als het ware op het ogenblik zelf; en dan bogen zij die dingen op duizend manieren om tot het tegendeel, zo dat er niets was dat zij niet aldus subiet ombogen; zij namen al mijn verkwikkelijke en liefelijke weg; dit was hun bedoeling en uitvoering; verscheidene uren lang hield dit aan; daarna sprak ik met hen, en de dingen die ik dacht beseften zij toen beter dan ik; het werd gegeven te zeggen dat zij hels waren, en dat zij in dingen waren die tegenovergesteld waren aan de dingen die des hemels zijn; en dat de hemel niet de verkwikkelijke en liefelijke dingen van iemand wegneemt, maar die op elke wijze bevordert; en dat de hemelse vreugde daarin bestaat; dit eveneens merkten zij duidelijk op; voorts vroeg ik of zij in den hemel zouden willen komen; zij zeiden het te willen; ik zeide dat zij alsdan niet zouden kunnen leven, want hun verkwikkelijke druiste daartegen in; zij zeiden dat zij, als dat zo is, niet daarheen wilden komen; daarna werd het gegeven met hen te spreken over hun lot, namelijk dat zulk een verkwikkelijke hun zal worden afgenomen, en dat zij dan allerstompzinnigst zullen worden, omdat hun innerlijke verkwikkelijke hun die bedrevenheid en dat doorzicht verschaftte; en dat zij daarna met marteling zullen neerzitten, totdat dit verkwikkelijke is uitgedoofd; als er iets goeds in de overschotten schuilt, zo zal dat aanblijven; aldus zullen zij, voor zoveel dat goede zich zou kunnen uitspreiden, voor evenzoveel van leven bezitten; en dat dit maar een klein beetje zal zijn, kan duidelijk wezen. Ik sprak toen ook met anderen, die pas vanuit de wereld waren gekomen, zeggende dat sommige helsen zoveel doorzicht hebben, en toch hels zijn, en dat het doorzicht, hetwelk vernuftigheid wordt genoemd, niets bijdraagt tot het heil, maar het goede en het verkwikkelijke deswege, en vanuit dit verkwikkelijke het doorzicht, aldus uit het licht des hemels.

Ik redeneerde ook met hen, namelijk dat zij konden weten, omdat zij doorzicht hadden, dat zij tegen het Goddelijke zijn; dat al die boze dingen welke zij beraamden, worden gekeerd ten goede door het Goddelijke; en dat het zo wordt gegeven niet slechts te weten hoedanig vele helsen zijn, maar ook vanuit de tegenstellingen des te meer van het verkwikkelijke en het liefelijke te doorvatten; want alle dingen zijn betrekkelijk, en zonder doorvatting van de

tegenstellingen zijn er geen relatieven, en deze hebben hun uitbreiding volgens de gegeven doorvatting van de tegenstellingen; deze dingen verstonden zij met vrij veel doorzicht, en eveneens bevestigden zij dat het zo is. Daarna werden zij getoond aan anderen, die zeiden dat zij allerwanstaltigste helsen of duivels waren.— Zij zeiden verder, dat zij zouden willen aflaten; maar geantwoord werd, dat zij dit niet zouden kunnen, omdat zij, wanneer zij in hun verkwikkelijke zijn, alsdan slapeloos waren, zodat zij door iets anders niet kunnen willen en denken, dan vanuit dat verkwikkelijke; het verkwikkelijke brengt met zich mede dat het zich niet in slaap laat brengen.

Over de vrees en de rampspoeden deswege.

[4744.] Er waren geesten vanuit het vrouwelijk geslacht, die goed waren en iets vanuit onschuld hadden, maar bevreesd waren wanneer iets kwaads haar overkwam; zij vreesden gekwetst te worden; in zulk een vrees waren zij aanhoudend, hetgeen gegeven werd te weten daardoor dat, wanneer de rampspoeden verwijderd waren, de vrees terstond werd verdreven, en dat met die gezindheid tegelijk ook verwijderd werden degenen die aanhoudend probeerden het boze binnen te brengen; de oorzaak werd mij gezegd, namelijk dat de vrees dit met zich meebrengt, te weten dat zij zich vandaar verspreidt tot de zielen van hen die nabij zijn, en met enige aandoening verbonden; en wanneer er vrees is, dat dan terstond aanwezig zijn degenen die het boze zouden willen inbrengen, en het ook binnenbrengen; en dat daarvandaan tal van rampspoeden zijn, sommige vanuit opzet, sommige niet vanuit opzet, maar vanuit een sfeer van opzet of van boosaardigheid die zichzelf verspreidt, en die rampspoeden bewerkt, bij hen die zulke dingen hebben te ondergaan om talrijke oorzaken; getoond werd ook, dat meerdere rampspoeden daarvandaan zijn; maar deze dingen zijn nog niet zodanig klaar, zonder meerdere ondervinding, opdat daaruit enig richtsnoer voortkome.

Aangaande het verstand dergenen die alleen gegeven of opgevatte beginselen bevestigen.

[4745.] Er was iemand die, toen hij in de wereld leefde, voor geleerd werd gehouden, omdat hij de beginselen van den godsdienst, waarin hij geboren was geweest, bevestigde, en dit grotelijks; maar het werd getoond, met wat

voor verstand hij behept was; hij verscheen als vastgebonden wat betreft aangezicht en hoofd, en dit verhiel zich naar de ziening van het ware welke hij had gehad in de wereld; toen hij zo gebonden of omwikkeld was geweest, zeide hij dat hij niets verstond; ik sprak met hem daarover dat hij zodanig was geweest in het leven des lichaams, hoewel hij zich voor meer verlicht [*illuminatum*] dan de anderen had gehouden, omdat hij de ketterse stellingen en alle opinies had gekend, en de beginselen van zijn godsdienst had bevestigd; en dat hij nochtans geen uitbreiding van ziening had gehad daaromtrent of het wel waar was wat hij bevestigde; en dat het iets anders zou geweest zijn, als hij eveneens ware dingen had bevestigd, indien hij niet tevoren zou gezien hebben dat het ware dingen zijn, vanuit een innerlijk licht; zij die in het goede zijn, worden verlicht door den Heer; aldus is het gesteld met de huidige eruditie, namelijk dat zij voor ontwikkeld en geleerd doorgaan, als zij slechts een boel weten, en te meer wanneer zij vanuit zich tal van dingen hebben uitgevonden om het te bevestigen, terwijl dit toch niet is geleerd zijn, dat is, verlicht zijn, want evengoed kunnen valse dingen bevestigd worden, en krachtens de bevestiging kan men overreed worden, dat het zo is.

Over magiërs; over Simson. Haarlokken.

[4746.] Zij, mannen en vrouwen, die in het leven des lichaams bedreven waren in magische kunsten, en zulke dingen uitoefenden, worden in het andere leven magiërs van een eigenaardig soort; zij weten immers niet alleen hoe den mens te boeien, maar ook hoe hem als het ware alle macht van denken, en willen af te nemen, en dat in één ogenblik, hetgeen zij doen met bijna allen tot wie zij aanspoelen [*alluunt*], zodat genen niet langer hun eigen meester zijn; en dan schijnt het alsof zij het slachtoffer inwikkelen ofwel met windsels, ofwel op een verschillende manier rondom het hoofd, zijnde een betoveren of wegnemen van eens anders macht; en wanneer het slachtoffer dan vrij komt, is hij in zulk een duisternis, dat hij zegt niets te kunnen denken, en nauwelijks te zien; de vrouwen die zulke magische kunsten uitoefenen, worden zodanig, en zijn groot in aantal; ik hoorde aan haar gedruis, dat het een menigte was; het gedruis was onliefelijk, ruw, schier zonder verstandelijke; wanneer zij afzonderlijk spreken, gaat het langzaam en op een zekeren onprettigen toon; wanneer zij verschijnen, gedragen zij zich ook als waanzinnigen. Haar betovering bestaat hierin, dat zij met haar denking vastkleven aan de afzonderlijke ideeën van den spreker of denker, door die te volgen ook met

een eendere aanblazing [*aspiratio*]; en aldus betoveren zij de innerlijke ideeën der denking; de uiterlijke eender; en dan schijnt het alsof zij zich binden aan de haarlokken, en op een zekere wijze rond te wentelen; daarvandaan haar betovering; dan immers maken zij de denkingen van den ander tot de hare. Wanneer dezulken aanspoelen [*alluunt*], zijn zij obstinaat en hardnekkig in den hoogsten graad; nooit laten zij af; wanneer de helsen, die diep onder de voeten zijn, en de allermisdadigsten zijn, bij gelegenheid vanuit de hel worden gelaten, schieten die geesten op hen toe, en houden hen zó gevangen en dermate hardnekkig, dat zij niet aflaten voordat de helsen zich begeven in hun hel.

[4747.] Zulke dingen worden eveneens in den inwendigen zin aangeduid met Simson, toen hij door zijn hoer in slaap werd gehouden, en zij zijn lust opwekte [*lustada*], waarmede dezulken worden aangeduid; en zij is misschien zulk een toveres geweest, die bedreven was in die kunst; de haarlokken daar betekenen de ideeën van het natuurlijke.

Mij eveneens vielen zij met eendere kunst aan, maar werden zwaar en langdurig gestraft; de bestraffing hield verscheidene uren achtereen aan.

Die toveressen zijn eveneens bij mij geweest, en probeerden tal van dingen, maar tevergeefs; doch nochtans kon ik haar uitwerking bemerken, voorts hoe zij optreden.

Dezulken, omdat zij de allerhardnekkigsten zijn, en omdat zij wanneer zij uit de hel, zoals somtijds geschiedt, losbreken, of door anderen worden opgeroepen, met haar betoveringen allen aanvallen die zij maar tegenkomen, en van zins hun kwaad te berokkenen, wat haar ook gemakkelijk gelukt; derhalve worden verscheidenen van haar samengesmeten bij de antediluvianen, die zodanig zijn, dat zij door hun dodelijke overredingen van zulke geesten alle vermogen van denken en willen weg kunnen nemen, zodat genen zichzelf voorkomen als halfdood; aldus worden genen beroofd van zulk een vermogen; het leven dat daarna achterblijft, is wel zo gering, dat zij tot niets anders van dienst kunnen zijn dan tot de allerlaagste karweien, waarvoor slechts heel weinig leven vereist wordt.

Over de allergeslependsten, Richelieu.

[4748.] Sommigen in het andere leven zijn zo geslepen, dat zij niet anders dan wat gerecht en billijk is, en wat goed en waar is, spreken; en zij stellen zich ook in dien staat op, dat zij niet anders denken, voor zoveel als het tot

de doorvatting van de naaste omstanders komt; maar nochtans hebben zij boze doeleinden, zoals van heersen over anderen; die doeleinden zijn in de innerlijke sfeer; de geesten die van daar zijn, werden eveneens getoond, en zij waren van binnen in de borst ter linkerzijde, en beraamden het boze; er zijn ook anderen, groveren (*postmeester Bong*), die ook overheersen door het ware te spreken, waarover eerder; deze werd daarheen toegelaten, omdat hij het begeerde, maar hij was grof naar verhouding; hij was in dat gezelschap, en daar, zoals gezegd wordt, slecht bejegend, zoals iemand die betrekkelijk waanzinnig is.

Genen zijn zodanig, dat er, wanneer zij denken, een sissing [*hvasning*] wordt gehoord als van slangen, wat afkomt van de doeleinden, die aldus worden doorvat in de lagere sfeer.

Over de Moraviaanse Kerk.

[4749.] Er waren bij mij enige geesten uit de Moraviaanse Kerk, en één onder hen, die pas in het andere leven was gekomen, zeide dat hij mij had gekend in de wereld; hij was een weinig vooraan beneden omstreeks de lagere aarde; de overigen echter ietwat boven; met hem die beneden was sprak ik; de overigen vloeiden in het gemene in, omdat zij in het gemene als één optraden: met hem die pas vanuit de wereld gekomen was, sprak ik verscheidene uren lang, en wel over het geloof en de naastenliefde; hij bevoorkeurde het geloof, zeggende dat door hetzelfde de mens wordt gezaligd, en dat geloof is het vertrouwen of betrouwen dat zij worden gezaligd door de verdienste des Heren; vandaar is het, dat zij zo vaak zeggen het bloed des Heren; maar dezen hebben verschillende gezegden; voorts kwam uit dat zij nog niet weten wat naastenliefde is, bijgevolg wat geloof, en wat vertrouwen; wie niet weet wat naastenliefde is, die kan niets weten daaromtrent wat vertrouwen is, omdat het wezenlijke en het leven ervan de naastenliefde is; en wanneer zij dit niet weten, weten zij niet wat geloof is, noch wat de verdienste des Heren is; zij weten immers dat de verdienste des Heren universeel is, namelijk voor het algehele menselijke geslacht; maar geweten wordt ook dat het de opneming is, en daarom komen nochtans velen tot de hel, en velen tot den hemel; weswege het vaststaat dat het de opneming is die geldt; dat er geen opneming is door het geloof, maar door het leven des geloofs, zijnde de naastenliefde; ik merkte ook op dat hij bezwaarlijk het woord naastenliefde toeliet, en nog bezwaarlijker het woord liefde, tenzij tevens gedacht werd over den Heer.

Verder werd getoond hoedanig zij zijn, namelijk dat het is een gezelschap van innerlijke vriendschap; want evenals het geval is met de gezelschappen der vriendschap, nemen zij, waar zij ook maar doorheengaan, het uitwendig verkwikkelijke des levens weg van anderen bij wie zij invloeien, evenzo nemen zij het innerlijk verkwikkelijke des levens weg, aldus het gezegende; zodat zij een gezelschap van innerlijke vriendschap zijn; dit wilden zij niet toegeven, maar zij werden overtuigd dat het zo is; zij noemen immers broeders allen die binnen het gezelschap zijn, en met wie zij het innerlijk verkwikkelijke des levens hebben; maar allen die buiten het gezelschap zijn, verachten zij, en noemen zij doden, zo dat zij de anderen bij zichzelf vergeleken, minachten, en aldus de anderen tot de hel verdoemen, en zichzelf alleen voor uitverkorenen houden. Bovendien, al het goede der naastenliefde dat anderen doen, hetzij geven aan de armen, hetzij gebeden uitstorten, hetzij geregeld de kerken bezoeken vanuit vroomheid, en zo de vroomheid bij alle anderen die buiten hun gemeente zijn, schatten zij gering, ja zelfs bespotten zij, gelovende dat genen daarin verdienste stellen, en dat dezulken bezwaarlijker gezaligd kunnen worden dan rovers, echtbrekers, en misdadigers; bijgevolg verwerpen zij het leven van het goede geheel en al: maar het leven van het goede dergenen die binnen hun gemeente zijn, prijzen zij, mits het niet zodanig is dat het naar buiten uitstaat en verschijnt; maar dit doen zij niet vanuit naastenliefde, maar vanuit innerlijke vriendschap, want een vriend looft een vriend, en over hem denkt hij goed, en zulks in dien graad waarin hij het verkwikkelijke vanuit diens conversatie doorvat.

Zij die in het andere leven zodanig zijn, vernietigen waar zij komen, de dingen die der onschuld en der hemelse liefde zijn; uitgezonderd degenen bij hen die niet anderen bij zichzelf vergeleken, verachten en hen voor helsen houden, en zichzelf alleen voor uitverkoren, en die geloven dat het goede des levens de Kerk maakt, en niet de leer des geloofs.

Gezegd werd hun, hoedanig de hemel des Heren is, namelijk dat die onmetelijk is, en dat er zijn die alle gebieden des lichaams weergeven, ten aanzien van de innerlijke en de uiterlijke dingen, en dat zij die verder snakken dan naar de dingen die overeenstemmen met hun leven, niet den hemel hebben.

Getoond werd hun eveneens dat zij geenszins kunnen zijn in de ware vernedering voor den Heer, bijgevolg in de liefde tot Hem, als zij geloven uitverkoren te zijn boven anderen, en heilig te worden door het bloed en door de verdienste des Heren: wie niet gelooft dat hijzelf vanuit zich een hel is, en vandaar dat het de barmhartigheid des Heren is die hem afhoudt van de hel, kan nooit in de vernedering zijn; voorts kunnen zij evenmin in

de vernedering zijn, indien zij geloven dat het geloof alleen zaligt, en dat naastenliefde niets is, bijgevolg dat het gaat om de leer, niet om het leven; omdat een ieder zijn leven bijblijft, kunnen zij niet verdeeld worden; als de ware leer hen tot den hemel zou voeren, en het leven tot de hel, zo zouden zij in tweeën worden verdeeld, ofwel hangen tussen hemel en hel, hetgeen niet geschiedt; maar wanneer het leven boos is, dan worden de ware dingen der leer afgenomen, en de mens wordt voortgeworpen naar de hel; maar als het leven goed is, dan worden hem de ware dingen der leer toegevoegd, en zo wordt hij verheven tot den hemel.

Gesproken werd ook over de ware dingen der leer, namelijk dat die leren hoedanig zij zullen leven; als zij niet zijn terwille van dat einddoel, zo zijn zij tot niets nut:

Voorts dat het leven niet is uitwendig, of het goede doen, tenzij het is vanuit willen het goede doen; in het goede te willen en het goede te denken, is het leven; aldus voor zoveel het goede te willen en het goede te denken is in het goede te handelen, voor evenzoveel is het leven in de uitwendige dingen; en hij die het goede wil en het goede denkt, deze is het, die het goede doet, want het leven kan niet zijn zonder uitwerking; doch hij die niet het goede wil en het goede denkt, maar nochtans het goede doet, is een huichelaar.

Gesproken werd ook over des Heren woorden bij Mattheus Hfdst. xxv, over het laatste gericht, waar alleen de werken der naastenliefde worden vermeld, niet echter het geloof; en zij waren verwonderd dat de Heer aldus heeft gesproken; zodat zij niets konden antwoorden; wat zij dachten, werd mij niet ontsloten; daarna bleek, dat de Heer zo gesproken heeft voor de allereenvoudigsten, die in volslagen onwetendheid zijn.

Wat het Woord des Heren betreft, zij verwerpen ook het Oude Testament, als zijnde afgeschaft, en schenken er ook geen aandacht aan; en het werd hun gezegd, dat het allerheiligst is, en alle en de afzonderlijke dingen die daar zijn, een inwendig zin hebben, en dat het Goddelijk is.

Over hen die in beginselen van het ware zijn, en in den wil van het boze. De eerste woonplaats der onschuld.

[4750.] Een zeker iemand, mij in het leven des lichaams bekend geweest, die in zichzelf veel dingen had gedacht, en in tal van dingen correct, was getrouwd geweest, en had op zijn wijze de eegade bemind, maar zij was onder de echtbreeksters (Pol Schustra; in de Index echter *Peter Schenstrom*); hij

bemerkte dat er een zekere woonplaats was, in den voorhof tot de onschuld, of tot hen die in den staat der onschuld zijn; omdat hij geleeft had in de echtelijke liefde op zijn wijze, onderzocht hij deze woonplaats, en hij doortatte eveneens het verkwikkelijke van daarheen overgebracht te zijn, gelovende dat hij daar zou kunnen zijn; daar zijn allen naakt, omdat daar geen wulpsheid is die de zedigheid kwetst; toen hij daarheen kwam, meende hij dat hij daar eveneens zou kunnen zijn, maar hij werd ontgoocheld, omdat hij weliswaar beginselen van het rechte had gehad, maar in het leven de beginselen niet had gevolgd, zichzelf ook had liefgehad boven anderen, en zich ook niet had bekommerd om de rampspoeden van anderen, maar die dingen voor nul en gener waarde had geacht, als slechts hijzelf veilig was, ook al had hijzelf over genen tegenslagen gebracht, voor zoveel als uitwendige banden hem niet daarvan afhielden; toen hij daarheen was gekomen, liet hij zich door een helse bende leiden, welke hem inblies dat hij daar zou kunnen zijn; hij werd derhalve ettelijke malen in zijn denkingen en beginselen gezonden; toen bemerkte hij sommige dingen heel wel, maar toen hij was overgelaten aan zijn leven, week hij terstond van de beginselen af, zo dat zijn leven tegenstrijdig was; weswege hij na enigen tijd van daar werd verwijderd, zelf toen bekennde dat hij daar niet kon zijn, en dat zijn leven in strijd was met de leer, of het willijke met het verstandelijke; niet weet ik waarheen hij werd uitgeworpen.

Over hem die niet in bruilofskleed kwam op het gastmaal of in den hemel, en uitgeworpen werd.

[4751.] Iemand onder de slueren, dien ik gekend had in het leven des lichaams (Jacob Benzeliuſ) doortatte dat ik in den hemel was, daar in een zeker gezelschap; hij wilde mij, evenals eerder, bestoken, maar wist niet hoe hij daarheen zou komen, en daarom wendde hij zich tot zijn eigen listen (hij kon immers innerlijke listen op touw zetten), en toen lokte hij door veinzingen van het goede en het ware zekere eenvoudige goede geesten tot zich, deels zij die in de wereld der geesten waren, deels ook zij die in de lagere sfeer waren; hij wist immers waar zij waren; zulks door geslepenheden, die hij al vroeger had uitgeoefend; en toen vlocht hij listen nog innerlijker of subtieler, en bootste het goede na, want zulke dingen geschieden in het andere leven niet door openlijke spraak, maar door een stilzwijgende en door denkingen, want deze dringen rondom door zoals het geluid vanuit den mond; vandaar werden sommigen gegrepen door engelijke geesten die op den drempel van

den tweeden hemel waren, en zich vergezelschapten met hem, en zo hem hielpen om in dat gezelschap te komen waar ik was met anderen; en toen ving hij aan een engel des lichts voor te liegen, maar door zijn tegenwoordigheid mij te bestoken; de sfeer immers van zulk een tegenwoordigheid tast degenen aan die in een hemels gezelschap zijn; maar tenslotte verloor hij alle vermogen van denken, weswege hij gebonden verscheen aan handen en voeten, en werd afgeworpen; de schijn van aan handen gebonden te zijn, is deze dat hij geen macht had van willen en denken, bijgevolg ook niet van iets te beramen door listen: namelijk, toen hij beneden was, ontving hij een brede gordel ter onderkenning van anderen; daaruit blijkt hoe de arglistigen zich kunnen opwerken tot sommige hemelse gezelschappen, namelijk door onschuld voor te liegen; dit verscheen door middel van een kindje dat hij in de handen hield, en op verschillende manieren rondomwikkelde en plooidde; aldus immers verschijnt de denking van iemand, wanneer hij door middel van onschuld beliegt; en daarna, door verschillende denkingen van het goede en het ware, drong hij door tot aan de eenvoudigen daar, die hem hielpen; hij was bedreven in de kunst van het oprechte voor te liegen, maar van binnen koesterde hij listen, zo dat hij arglistig dacht wanneer hij oprecht sprak.

**Over iemand kort na den dood wederopgewekt, en ziende zijn eigen
begrafenis, Polhem.**

[4752.] Polhem stierf op maandag [*mandagen*]; hij sprak met mij op donderdag [*torsdagen*], en toen ik was uitgenodigd tot de begrafenis, zag hij zijn doods-kist [*likkista*], en hen die daar waren, voorts de hele voortschrijding, en eveneens de graflegging; en ondertussen sprak hij met mij, verwonderd waarom ze hem begroeven terwijl hij leeft; voorts eveneens toen de priester zeide dat hij zou worden wederopgewekt bij het laatste gericht, terwijl hij alreeds wederopgewekt was; en hij was verwonderd, dat er zulk een geloof is, dat men bij het laatste gericht zou worden wederopgewekt, terwijl hij nu alreeds leefde; voorts dat het lichaam zou wederopstaan, terwijl hij zich voelde te zijn in een lichaam, behalve meer dingen.

Over wraak met list.

[4753.] Dezelfde geest, namelijk Jakob Benzelius, de aartsbisschop, werd tenslotte afgevoerd vooraan vóór den rechtervoet in de helse aarde aldaar; deze vond het hoogst verkwikkelijke in het uitdenken van een netwerk van listen; hij ving aan, en vanuit de inspiratie der helse bende, die daar beneden was, schandelijke dingen tegen de echtelijke liefde te beramen, welke niet mogen worden ruchtbaar gemaakt; en omdat hij tegen die liefde eertijds in het leven des lichaams arglistig had gemachineerd, en zo de grenzen van zijn verkwikkelijke had overschreden, werd hij derhalve zwaar getuchtigd door pijnen van binnen; en het werd doorvat, dat hij toen, terwijl hij de straf doorstond, nochtans zijn wraakzucht aanhield, omdat die zware straf lang voortduurde; want zij worden niet eerder losgelaten, dan wanneer door de engelen wordt ontwaard iets van verbetering of van verafschuwing voor zo iets; maar nochtans behield hij zijn wraakzucht, hoezeer hij ook werd gestraft; daarna werd hij wederom aan zichzelf overgelaten, en allengs ving de lust naar wraak aan, door de hellen opgehitst te worden, en toen vatte hij desgelijks listen op terwille van de wraak ondertussen, zo dat hij zijn vorige snoodheden voortzette, weswege hij wederom werd overgegeven aan nog zwaardere tuchtiging, zodat hij van binnen ten aanzien van de ingewanden werd verzengd; en het werd hem op levendige wijze getoond, dat de straf van verzenging tot in het eindeloze zou kunnen worden verzaard; en daarom werd hij wederom losgelaten; toen begon hij, eerst behoedzaam, op wraak te zinnen, daarna meer en meer; ten slotte kwam hij eveneens in het verkwikkelijke der wraak, en vanuit de wraak begon hij zijn machinaties opnieuw, opdat hij zo, alhoewel gestraft, de pijn zou kunnen uithouden; daaruit bleek, dat de lust van anderen het boze aan te doen vanuit innerlijke list, den geest leidt tot zulke begeerten, als waaraan hij tevoren daadwerkelijk niet had gehoor gegeven, maar welke hij erfelijk bezat; dan immers storten zij zich in zulke dingen wanneer zij niet langer kunnen worden afgeschrikt van bestraffingen; en zo ook wordt hun leven meer en meer hels, zodat het leven, hetwelk het innerlijke leven is, verminderd wordt, of niet langer uit het inwendige kan invloeden, omdat het valt in den lust der wraak, en tevens in het verkwikkelijk listige van iedereen, wien dan ook, te martelen; gezegd werd, dat zij die in den lust der wraak zijn, en tevens in arglist, zodanig worden, dat zij niet langer aan enig mens eender zijn, maar verschijnen als verzengde geraamten.

Over het helse stof, en over hen die tegen de echtelijke liefde zijn.

[4754.] Onder dezelfde plaats waar degene was, over wien vlak eerder, namelijk vóór den rechervoet in de helse aarde, onder die plaats zijn de helse grotten, waar degenen zijn die tegen de echtelijke liefde aanslag plegen, en tegen zulke dingen die van deze liefde zijn, en zij zijn de allerschandelijksten, want de echtelijke liefde is de heiligste van alle liefden; deze woelde door magische kunsten met zijn voet stof daar op, en wel op verschillende wijze, en toen opende hij iets op den voorgrond, zodat zij die daar waren, invloeden in zulke dingen, waartoe ook hij met de denking hulp verleende, want denking wordt vergemeenschap, waarover beneden; en naarmate hij daar stof opwoelde, en daarin de grote tenen of de voetzolen drukte, opende hij aldus die helse grotten; en zo vloeiden van daar binnen schandelijke dingen tegen de echtelijke liefde; omdat hij dit bedreef uit wraaklust, en eveneens vanuit list, en hulp verlenend met de denking op verschillende manieren, werd hij getuchtigd op de volgende wijze: zijn voeten werden vervloekt, en verschenen zwart van verbranding, zoals een korstachtig zwarte, en eveneens zoog hij door de neusgaten iets van helse stof in; hij werd van daar lager neergelaten in een zekere grot, vanwaar hij eveneens begon te complotteren; hem werd gezegd, dat hij vervloeking aantrok tot aan de knieën toe, en als hij niet afliet, dat zij hoger zou aanwassen tot aan den schenkels en hoger; daaruit kon vaststaan, wat het vervloekte stof is, en wat het vervloekte stof dat gegeven werd aan een echtgenote beschuldigd van echtbreuk door den echtgenoot [Numeri v], hetgeen een representatieve van zo iets was; en dat degenen die tegen de echtelijke liefde arglistig met wraak plannen smeden, zich in zulke dingen storten.

Over de vergemeenschappingen door denkingen.

[4755.] Bij de geesten is er een vergemeenschapping van alle denkingen; magische kunst vooral bestaat daarin, opdat de magische geesten aan anderen hun misdadige en schandelijke dingen vergemeenschappen door denkingen, en opdat zij over anderen een overredende brengen van vroomheid, eerzaamheid, onschuld en dergelijke, en dat rondspreken op verschillende wijze, en zo de eenvoudige geesten ertoe brengen te menen dat zij vroom, eerzaam, onschuldig, of iets van dien aard zijn; en aldus wekt de magische geest barmhartigheid op, weswege genen zich gemakkelijk laten inpalmen,

omdat zij eenvoudig zijn, en dien geest niet zien, noch weten waar hij is; die schandelijke geest (Jacob Benzelius) was in zulke dingen uiterst bedreven, en hij versterkte zich in schurkenstreken en misdadigheden door zulke dingen op veelvuldige wijze, en aldus bedreef hij zijn snoodheden: in zulke en tal van andere eendere dingen bestaat de magie daar.

Hoe in het andere leven bespiegeling wordt gegeven.

[4756.] Den mens wordt na den dood de bespiegeling over ongunstigheden en straffen afgenomen, want de uitwendige banden worden weggenomen, en hij wordt overgelaten aan zijn inborst, aldus aan de verkwikkelijkheden zijns levens, opdat hij dienvolgens handele; want een andere bespiegeling wordt vereist in het andere leven dan die in het leven des lichaams; in dit leven hier wordt bespiegeld over eerbewijzen, gewin, faam, levensgevaaren, en eendere dingen; deze worden afgenomen, en de geest wordt overgelaten aan zijn inborst, die hij zich heeft verworven in het leven des lichaams; aan hem die boze dingen heeft uitgehaald, wordt bespiegeling gegeven door verscheidene straffen, totdat tenslotte dezulken worden afgekeerd, en het verafschuwen boze dingen te doen, vooral aan de gezelschappen waar die dingen geleden zijn; deze aan de bozen gegeven bespiegeling is uitwendig, en dan worden zij in de hellen gehouden, en durven vandaar niet te kikken; zij ondergaan straffen zo lang en zo zwaar, dat tenslotte die bespiegeling als het ware vanzelf opkomt; doch aan de goeden wordt bespiegeling gegeven door de liefelijke en de verkwikkelijke dingen des hemels; behalve dat zij al in enige bespiegeling zijn wanneer zij in het andere leven komen, welke wordt vermeerderd.

Over hen die in een sterk overredende zijn.

[4757.] Sommigen die vanuit de christelijke wereld in het andere leven komen, zijn in een sterk overredende, namelijk dat wat zij zeggen en denken, waar is, ook dat wat tegen het geloof en den hemel is; wanneer zij voor het eerst in het andere leven komen, zo verschijnen zij met om het hoofd een linnen band gebonden, wat een teken is, dat overredende geesten met wie zij vroeger in connectie waren geweest, hun werden afgenomen; iemand mij bekend (Polhelm) was zodanig geweest, krachtens het vertrouwen in zijn eigen wetenschap en verbeelding.

Maar toen magiërs dit bemerkten, bewerkten zij door magische kunst iets van vergemeenschapping, zo dat voor een zeker deel het linnen omwindsel werd weggenomen; dit geschiedde door een stok of toverstaf, met kunst geprepareerd; maar toen verscheen een naakte man, wiens rug ik zag; het was een zekere hemel die zo verscheen; ik ontwaarde den invloed daarvandaan; en de naakte man vond niet slechts al die magiërs uit, maar wierp hen van hun plaats weg, en smeed hen voort tot andere plaats en dit zo gemakkelijk alsof het vliegen waren geweest, behalve tal van andere dingen.

Het overredende dat voor hem (Polhem) niets verborgen is, maar dat hij alle dingen weet, en dat hij vandaar de wijste van alle mensen is, brengt het met zich mede dat hij zich stort in de vuilste dingen, en zich overreedt dat die geoorloofd zijn, aldus in schandelijkheden; en wanneer geesten zodanig zijn, dan sluiten zij door de overredingen dermate het verstandelijke, dat het niet kan worden geopend.

Dezulken zijn in de diepste hel onder de voeten, dermate toegesloten, dat geen adem daaruit gehaald kan worden, want zij zijn in de allervuilste en afschuwwekkende dingen.

Iemand onder de gedaante van een man in sneeuw wit gewaad en met een vierkanten hoed, daalde daarheen af, en opende zo die hel; zij verschenen als zwijnen, en zoals stronken zonder leven; de man in het sneeuw wit was een verschijning van den hemel, daarin een blik werpend.

Wanneer zij die in zulk een overredende zijn dat zij zich voor wijzer houden dan alle anderen, en de anderen bij zichzelf vergeleken verachten, in het andere leven andere geesten aankijken, verschijnen die geesten als verscheurde klederen, zonder lichaam, want zulk een overreding brengt dit met zich mede dat zij anderen aldus beschouwen, want klederen zijn ware dingen, aldus welke der wetenschap en van het inzicht zijn.

Over rampspoeden en fortuinlijke dingen, voorts ook over toevalligheden, waarvandaan. De invloed.

[4758]. Er waren zekere geesten die een sfeer opwekten van rampspoed, namelijk door zulke geesten op te wekken die willen verderven, of veeleer zulk een sfeer onder de geesten wekken; dan gebeuren rampspoeden, die niet door hen werden voorzien, en zij werden, omdat zij die kunst hebben benut, ook gestraft; daaruit bleek ook, waarvandaan rampspoeden zijn, en onvoorzien dingen die voor gebeurlijkheden worden gehouden, namelijk dat

zij voortkomen uit geesten die er voortdurend op uit zijn om den mens te verderven, aldus uit hun streven; vandaar werd eveneens te weten gegeven, waarvandaan de fortuin is, vooral die welke tot des mensen heil strekt, namelijk uit den aanhoudenden wil des Heren dat het den mens wel ga, en hij gezaligd worde; en dat de sfeer zelf door middel van de engelen daartoe bijdraagt; onvoorziene rampspoeden zijn niet iets anders dan de voortdurende pogingen van boze geesten; en zulks omdat de onvoorziene goede dingen ontstaan uit den Heer; dit uit ondervinding; het schijnt ongelofelijk, maar toch is het zo.

Over hen die verschijnen in de maag.

[4759.] Zij die erg bekommerd zijn om toekomstige dingen, en meer nog zij dit doen vanuit schraperigheid en gierigheid, verschijnen als het ware in de maag; meerderen verschenen mij aldus; hun sfeer kan worden vergeleken met die walgingwekkende stank die uit de maag opwalmt.

Over de hel dergenen die van binnen boosaardig zijn, en wraakgierig zijn: Gustaf Benzelstierna.

[4760.] Er was een zeker iemand, mij bekend in het leven des lichaams, Gustaf Benzelstierna; deze verscheen in den uitwendigen vorm eerzaam, en hij scheen een eenzelvig leven te leiden; hij had voor gewoonte, als hij bescheid gaf aan iemand tegen wien hij het boze dacht, zulke stekeligheden te zeggen die van binnen prikten, dermate dat daarop niet geantwoord kon worden; hij had zich dat aangewend, zodat zijn stekeligheden uit zijn innerlijke voortvloeiden; bijgevolg dat het in zijn aard lag om als het ware de zielen van anderen te doden; zulke stekeligheden bleven hem na den dood bij; en het werd getoond daar hoedanig hij was; hij was van binnen als het ware een hard lichaam, vergelijkenderwijs als een pestbuil, en een uitwaseming vanuit diepe hellen walmden van hem uit wanneer hij sprak; ontdekt werd daarna hoedanig hij was, want mettertijd worden in het andere leven de innerlijke dingen van allen blootgelegd, bij graden; en toen werd het bevonden, dat hij van dien aard was; en eveneens dat hij arglistig tal van dingen beraamde, en dit stillerjes, behalve dan dat wat iemand gadesloeg; bij mij wekte hij een overspeligen geest op, wiens tegenwoordigheid een zware pijn veroorzaakte

aan het scharniergewricht van de lenden, en dit door middel van een anderen geest die boven vooraan ter rechterzijde was; weswege hij, omdat hij zodanig was, gezonden werd naar een hel onder de voeten vrij diep, waar zij zodanig beginnen te zijn, en zulks bij graden; en ondertussen werd het waargenomen hoedanig hij geweest was; het werd bevonden dat hij een onuitblusselijken wraaklust voedde, en eveneens een verachting en een soort van haat tegen het algehele menselijke geslacht; weswege hij gezonden werd onder een rots; want er is een nevelige rots, welke hangt over hen waar zij in een minderen graad zodanig zijn; en daar verscheen hij met een ketting rondom zijn hals, zo dat hij geketend was; hij klaagde daarover, en ondertussen werd hij onderzocht naar zijn wraaklust; en het werd bevonden dat die dodelijk was; daarom werd hij dieper neergelaten; daar schijnen zij, naar gezegd werd, de een den ander te verslinden, en zij die toekijken, verschijnen niet anders aan hen; een zodanige haat vertoont dit; hij ook deed eender, weswege hij nog dieper werd nedergelaten. Vanuit die hel, wanneer zij geopend wordt, is de uitwaseming zodanig, dat deze iedereen aansteekt die zij tegenkomt, en tot waanzin voert; zij wekt immers innerlijke boze dingen op; wanneer zij spreken, wordt ook als het ware een laag gesis gehoord na de spraak, en dit vanuit de innerlijke arglist. Dezelfde geest werd, omdat hij nog naar wraak hield, vanuit de diepere hel in de zee daar ondergedompeld, want daar verschijnt een woelige zee, en nadat hij zwoegde al zwemmende, zonk hij neder tot den bodem, waarvandaan ik hem hoorde spreken, zeggende dat daar verschillende monsters waren, die nooit gezien zijn in de wereld; maar nochtans ademde hij van daar het vergift der wraak uit, en infecteerde hij sommigen rondom mij, en omdat het wraak was, werd ik verwrongen naar de scharniergewrichten der lenden; ik werd zwaar gemarteld; zij trokken hem aan (Koning Frederick), vanuit wien zulk een sfeer was die dat lichaamsdeel toetakelde, voorts ook de beenderen rond daaromheen, tot aan de ribben toe, en zo voort.

In die diepte zijn zij die naar dodelijke wraken hebben gehijgd, en in des te dieper diepte zij die naar innerlijker wraaknemingen hebben gehijgd tot aan moord toe, en des te meer verkwikkelijkheid hebben gesmaakt in wraaknemingen, en des te hardnekkiger daarin waren geweest, —.

Aangaande hen die over inzicht beschikken, maar boos hebben geleefd.

[4761.] Er was iemand mij bekend geweest in het leven des lichaams (Kyrkoherde, kerkherder, Arnel); deze beschikte toen hij leefde over de gave

des vernufts, welke hij ook behield in het andere leven, toen ik met hem sprak; maar het werd doorvat, dat hij was onder de arglistigen, daar hij listen had gesmeed in het leven des lichaams, en zo niet een goed leven had geleid, zich en de wereld liefhebbende; en ook niet wat ook had geloofd aangaande het leven na den dood; hij is onder de arglistigen, in een zekere hel; hij meende, omdat hij de ware dingen verstond, en ze goed kon opmerken, dat hij dan wel gezaligd zou kunnen worden, of in den hemel komen; maar geantwoord werd door de engelen, dat zodanigen waren als vrouwen mooi in den uitwendigen vorm, maar lelijk en veretterd van binnen, en zoals degenen die erg stinken, hoe zij ook aan den buitenkant mogen verschijnen; zodat hij, als hij in een hemels gezelschap zou komen, vanwege den ontzettenden stank, niet geduld zou kunnen worden; het verstandelijke immers heeft schoonheid, maar het leven heeft stank.

Over de begoochelingen der zinnen.

[4762.] Met geesten sprak ik over de zinsbegoochelingen, en er was een geest aanwezig die nauwelijks iets had geloofd dan dat wat de zinnen voelden; getoond werd wat zinsbegoochelingen zijn, en dit op levendige wijze door representatieven, zoals pleegt te geschieden in het andere leven; namelijk dat het een zinsbegoocheling is, 1) dat het oog ziet vanuit zich, terwijl de geest ziet; hetgeen daarmede werd aangetoond dat geesten zien door mijn ogen; voorts dat het oor hoort, de tong proeft, de neusvleugels ruiken, het lichaam voelt. 2) Dat het lichaam leeft, en niet de geest in het lichaam. 3) Dat mens, geest, en engel leven vanuit zich, terwijl het toch is getoond, dat zij leven door anderen; wanneer anderen worden weggenomen van een geest, valt hij als dood terneder, en hij wordt gehouden in een leven waarvan hij in zich verstoken is, door geesten van een innerlijke sfeer; en dat hij leeft volgens het gezelschap waarin hij is; en een ieder aldus. 4) Een zinsbegoocheling is het, dat de zon opgaat en ondergaat, terwijl de aardbol zich rondwentelt; het werd getoond door middel van den gansen hemel met de sterren, dat de aardbol iedere 24 uur rondgaat, en dat het niet waarschijnlijk is, dat zulk een grote bol als de zon iedere minuut ettelijke duizenden mijlen zou afleggen, en haar vlam overal zou verschijnen, en nochtans is zij een vuurbol; dat de planeten rondgaan, en rondgewenteld worden, zoals de maan; dat zij manen zijn; dat de aardbol een betrekkelijk geringe bol is, werd getoond. 5) Zinsbegoochelingen werden getoond door een spiegel, waarachter een persoon schijnt te staan

zoals de mens zelf; zilveren vaten werden opgesteld, en werden achter den spiegel gezien; gezegd werd dat als iemand de zinsbegoochelingen zou volgen, dan zou men door één enkele spiegel rijkdommen op ontelbare wijze kunnen vermenigvuldigen, terwijl het toch begoochelingen zijn. 6) Getoond werd ook, dat door een zinsbegoocheling dezelfde persoon op verschillende plaatsen tegelijk zou kunnen zijn, en zij elkander van weerszijden zouden kunnen zien. 7) Een zinsbegoocheling is het, dat de kleur is in de bloem, terwijl zij toch is uit het licht der zon aldus gemodificeerd; en gezegd werd, dat er ontelbare zodanige dingen zijn, zoals dat het een mens op een schip toeschijnt in rust te zijn, terwijl hij wordt voortgevaren, en dat het hem, wanneer hij van daar enig vast punt beschouwt, toeschijnt alsof dat punt wordt bewogen, en hij onbewegelijk in rust schijnt te zijn; aldus in ontelbare gevallen.

Hoe de helsen ter helle worden gezonden.

[4763.] Dit werd gezien bij de geesten van (Jacob Benzelius) die hels zijn; zij zijn vrij lang in de wereld der geesten, en daar oefenen zij hun boosaardigheden uit, om de geesten te verzoeken, en zulks totdat de maat van hun boze vol is; en ondertussen verduren zij meerdere zware straffen, maar nochtans zulke, dat zij niet algeheel worden afgeschrikt; ten slotte, wanneer de maten vervuld zijn, ondergaan zij zwaardere, en ten slotte de zwaarste straffen, en dit in een vrij lange reeks, op weg naar de hel, met meerdere herhalingen; en ten slotte worden zij in de hel geworpen, opdat zij elkaar wederzijds mogen kastijden en straffen; dan durven zij vandaar niet langer te kijken, en worden zodanig, dat zij terstond de straffen zien als zij daarvandaan zouden durven te gaan; deswege durven degenen die in de hellen zijn, niet daarvandaan, en zijn meegaander dan toen zij nog in de wereld der geesten waren; en in dien staat worden zij ook voorzichtiger, en zien degenen in de wereld der geesten wanneer die zodanig zijn.

De boze dingen kunnen niet anders worden getemd dan door bestraffingen; en wel zo dat zij het niet durven wagen boze dingen te doen, omdat zij worden overgelaten aan de verkwikkelijkheden hunner natuur, en de uitwendige banden hun zijn afgenomen; en wanneer zij handelen volgens de natuur, die zij zich hebben verworven, dan hebben zij bijna geen oordeel, maar handelen vanuit hun natuur, die op geen andere wijze kan getemd worden, want vermaningen en dergelijke nemen zij niet op; hun natuur ageert daartegen: vaak duurt het jaren lang, voordat hun natuur zich laat temmen.

Over de geniën der denkingen.

[4764.] Er was iemand gesitueerd boven het achterhoofd een weinig achter, die in het leven van het lichaam in stem, accent en spraak mijn vader had nagedaan, iets waarin hij zozeer bedreven was, dat hij hem heel vaak opriep; hij hield zich schuil in het duister, dermate dat men niet wist waarvandaan hij kwam; tenslotte, na verloop van tijd, werd hij ontdekt, en toen werd hij aangedreven om zijn snode streken op te biechten; en deze waren zodanig, dat niet enig geest eerder zulke dingen had uitgehaald; daar had hij zich verstopt en naar alle kanten liggen loeren waar geesten van zulk een neiging en van zulk een natuur waren, zo dat hij het rondom te kennen kreeg wie hij ook zou kunnen opwekken en ingieten dat wat hij had gedacht en gewild, op een handige manier; hij bekende hoe hij dat gedaan had, en waar die geesten waren; hij was zodanig geworden, dat hij al wat bij mij opkwam, zou kunnen veranderen, en hij zou het eveneens hebben veranderd, als de Heer niet door middel van innerlijke geesten mij had geregeerd; hij zou niet slechts de aandoeningen, maar ook de denkingen en de aandoeningen ervan hebben kunnen omkeren en verdraaien; want hij had het aangeleerd waar die waren; en in deze meditatie was hij geweest wanneer hij daar in het duister was, bijna aanhoudend; aldus meende hij alle dingen te kunnen regeren, en zichzelf god te maken; verscheidene hellen ook van den rugkant vloeiden in, en daarvan werd er één ontdekt, waar zodanigen waren die zich aanmatigden alle dingen te kunnen door kunstgrepen, en zo door een moderamen van orde in het andere leven: hij was zwaar gestraft, maar volhardde nog; en daarom dreigt hem zware marteling, voordat hij ter helle zal worden neergestoten, waar dezulken zijn: zodanigen kunnen worden genaamd geniën ten aanzien van de denkingen, en van derzelve aandoeningen.

Over echtbreuken; Koning Fredrick; hel.

[4765.] Hij werd overgebracht onder de billen, of de endeldarm; en van daar sprak hij, hij zeide dat daar alleen latrines zijn; met hem spraken zij die daar zijn, en zij leidden hem tot de latrines, die er verscheidene waren, en verschillend gebouwd; waarmede werd aangeduid dat hij zich aan louter wellusten had overgegeven; zodanig zijn zij die daar waren. Daarna werd hij geleid tot een andere plaats, een weinig links daarvandaan; en toen hij daar was, zeide hij dat een allerafschuwelijkste stank uit de grotten daar opwalmde,

en dat hij geen stap kon bewegen, omdat hij daar in holen struikelde; het betekende, dat zij die daar zijn met zulk een echtbreuk bezoedeld zijn; hij wilde aanhoudend nieuwe boelen, en walgde ervan als hij ze maar eenmaal had aangeraakt.

Van de grotten wasemde ook een lijkstank uit, ter oorzaak hiervan dat hij ook arglistig was geweest.

Wie met den anus overeenstemmen.

[4766.] Er zijn geesten beneden den anus; en dezen zijn zij die erg bezorgd waren geweest over de toekomstige dingen, en wanneer die in de denking opkwamen, brachten zij ook zichzelf in angst; en verder waren zij niet boos; zij stemmen overeen met den anus: zij waren ettelijke malen bij mij, en dan bemerkte ik altijd zulk een angst; zij hielden het gemoed strak in zulke dingen: dit weten zij ook.

Over hen die van de Moraviaanse Kerk zijn.

[4767.] Een zekere geest stond aanwezig ter rechterzijde een weinig hoger vooraan bij het hoofd; en toen over de dingen die van die Kerk zijn, was gehandeld, openbaarde hij zich daardoor, dat hij aanhoudend verdedigde wat daarover gezegd was; ten slotte sprak ik met hem, en het werd geopenbaard hoedanig hij was; hij trok zich terug tot de gemeente waar zijn makkers waren; zij zijn beneden in dezelfde lijn een weinig naar rechts in het vlak van de voetzool; en daar zijn zij samen in een zekere stad, en toen werd uitgevorst hoedanig zij waren, namelijk dat zij hen die buiten hun gemeente zijn, beschouwen als dood, aldus van geen leven, en zichzelf alleen als levend en in het licht; doch zij zijn zodanig, dat zij den innerlijken zin des Woords verachten; de helse geesten handelden door dezulken, wanneer zij verachting ingoten; zij bekommeren zich om het geloof-alleen, enz.

Over de overstromingen, van tweeërlei geslacht.

[4768.] Er verschijnt iets als een overstroming in het andere leven, maar van tweeërlei geslacht: voor de goeden, wanneer zij worden overstroomd door

verschillende sferen der hellen, welke sferen worden bestuurd door den Heer, en dan brengen zij voort angsten en verzoeking; de overstromingen reiken volgens den staat tot de voeten, over de voeten, tot de maag, tot de hals, en tot het hoofd, zelden boven het hoofd.

Het tweede geslacht van overstroming is voor de bozen, die in de hellen zijn; wanneer dezen in razernij geraken, en moeten worden bedwongen, dan wordt de hemelse sfeer des hemels neergelaten, en die dringt tot zover door; en waar zij komt, daar zijn de geesten als in een vloed, ondergedompeld in wateren; zij vallen in afgronden, en dit met verschrikkingen en kreten, geheel en al zoals degenen die vergingen in den vloed. Het ene en het andere geslacht van overstroming is mij verschenen.

Over den stortregen van vuur en zwavel.

[4769.] Evenzo verschijnt in het andere leven een stortregen van vuur en zwavel, met een gevoel van verbranding, en dan gaapt het land waar zij zijn, open en wordt gelijk een meer, en daar zijn de boze geniën in een moeras; dit is nog niet door mij gezien, maar het werd doorvat als gezegd.

Over dronkaards.

[4770.] De helsen komen somtijds in een staat, dat zij in razernij verkeren geheel zoals krankzinnigen, en ook niet weten wat zij denken en spreken; deze waanzin is het, die in het Woord dronkenschap wordt genoemd.

Over tanden.

[4771.] Somtijds waren er geesten bij mij, die probeerden knersing der tanden bij te brengen; en het werd bemerkt, dat het dezulken toeschijnt in zekere hellen te zijn, vooral waar degenen zijn die aan zichzelf natuurlijke valse dingen hebben ingeprent, en zich daarin hebben bevestigd en tot meerdere dingen hebben geconcludeerd, en die daarvanuit redeneren over de geestelijke dingen in het andere leven; want daar is van niet enige overeenstemming sprake, maar die dingen botsen; vandaar het tandengeknars.

Over hen die in de beginselen van hun leerstelligheden zijn, en over beren.

[4772.] Er was iemand die tot mij kwam, en de geesten waren benieuwd wie hij was, vanuit diens sfeer werd het doorvat, dat de geesten een tegenzin jegens hem koesterden; en daarna sprak hij, zeggende dat hij in een dwaling was geleid, en ook niet wist waar hij vandaan kwam, en dat hij hierheen was komen aanzetten; het was een man die ontwikkeld was geweest, en zich had bevestigd in de beginselen van zijn leerstelligheden, en vooral aangaande het geloof, en tegen de naastenliefde, waarover hele gesprekken waren geweest; maar toch wilde hij niet bevestigd worden, hetzij dan alleen wanneer hij datgene hoorde wat rechtstreeks met zijn mening overeenkwam; daarna begaf hij zich tot die congregatie waar degenen waren die tot de Moraviaanse Kerk behoorden, een weinig beneden naar rechts, en omdat hij ook daar de geesten wilde regeren volgens zijn meningen, was hij ongemakkelijk voor hen, en werd derhalve uitgeworpen; toen hij op een beer te stuiten, die over hem heenkwam, en hem scheen te bijten, maar het niet kon; hij zeide daarna, dat hij meermalen beren tegenkwam, en dat zij hem lelijk wilden mishandelen, maar tevergeefs; en dat wel zo vaak, dat hij er zich nu niets van aantrok; gezegd werd door de engelen, dat diegenen door beren schenen belaagd te worden, die zich in beginselen van leerstelligheden hebben bevestigd, en hardnekkig daaraan vasthielden, en dienvolgens de animi van anderen wilden regeren, en zo overheersen; vooral wanneer het valse leerstelligheden zijn: zij worden zo lang bestookt totdat zij niet langer zich daarom bekommeren anderen te regeren, maar daarmee tevreden zijn dat een ieder in zijn leer blijft.

Ik sprak daarna met hem die zoals een beer verscheen; hij was een weinig boven het hoofd, en het werd ontwaard dat er onvriendschap en als het ware antipathie was tussen dezulken die redetwisten over de ware dingen, en niet toelaten dat andere denken volgens ieders eigen verstand, maar dat zij het geweten der anderen willen overheersen; daaruit bleek, dat iedere ondeugd haar eigen tegenstanders heeft. Hij die een beer was, zeide dat hij niet weet dat hij aldus verschijnt, eveneens niet weet waarvandaan de begeerte kwam om tegen dien anderen geest op te treden.

Dat de vreugde in den hemel niet zonder nut is.

[4773.] Ik sprak met geesten enige malen over de hemelse vreugde, namelijk dat men heden ten dage niet weet wat hemelse vreugde is, aldus wat de hemel is, maar dat men meent dat zij daarin bestaat, door engelen en geesten te worden bediend, en dat men aldus vreugde ademt in niets-doen, en zulks tot in het eeuwige; dat dit vals is, werd hun getoond daarmede, dat geen anderen geesten en engelen zijn dan zij die mensen zijn geweest; ten tweede, dat gediend worden door anderen niet bestaat in den hemel, maar anderen dienen; verder dat vreugde louter in lediggang verdwijnt binnen een paar uren of dagen, want het is zonder leven; leegloperijen vervelen ten slotte iedereen, in onverschillig welke vreugde men ook zij; maar dat de hemelse vreugde bestaat in een actief leven, aldus in nut; en dat men volgens het nut vreugde heeft, aldus dat het nut is het subject der vreugde, en dat de vreugde zonder het subject vanuit hetwelk zij is, nooit bestaat; over de nutten die de engelen betrachten, en vanuit welke zij vreugde doorvatten, werd ook gezegd, namelijk dat zij er zeer vele zijn, en aanzienlijker dan de mens ooit gelooft; den Heer verheerlijken is niet een nut, maar is een recreatie; want de engelen verheerlijken den Heer in elk nut; dit heeft de Heer lief; en de nutten zijn: 1) bij de mensen zijn, daar inboezemen goede en ware dingen, en afwenden boze en valse dingen; 2) de geesten onderrichten die uit de wereld komen; 3) kindertjes onderrichten; 4) de doden opwekken, en de opgewekten leiden, en inlichten; 5) hen bewaken, en verder voor de huiselijke dingen zorg dragen; want daar zijn zulke dingen, waarvan de mens geen kennis draagt [*non novit*]; behalve talloze andere dingen. In dezelve scheppen de engelen zulk een vreugde, dat zij onuitsprekelijk is; dezelve zijn immers der onderlinge liefde, of der naastenliefde jegens den naaste.

Over de Moraviaanse congregatie.

[4774.] Dat er gezelschappen zijn van innerlijke vriendschap, is eerder gezegd; maar zij zijn niet onder de besten, ter oorzaak hiervan dat zij geloven dat zij alleen uitverkoren zijn, en levend, de overigen echter niet uitverkoren en dood; aldus beschouwen zij de anderen als doden, en verachten hen; ja zelfs zij worden kwaad dat genen gezaligd worden; hun werd gevraagd, hoe zij toch kunnen veronderstellen dat de Heer duldt dat zoveel mensen geboren worden, die gemarteld moeten worden in de hel; zou dit niet der onbarmhartigheid

zijn; weten zij dan niet dat de Heer allen, wie dan ook, liefheeft, en dat Hij Zijn Kerk verspreid heeft over het algehele wereldrond; ja zelfs zijn zij zodanig, dat zij bij het bemerken dat anderen gezaligd worden, over den Heer gering denken, en vanuit verontwaardiging niet goed. Bovendien zijn zij in de beginselen aangaande het geloof, namelijk dat dit alleen zaligt, meer dan anderen; en gevraagd werd hun, wat hun gevoelen is over de dingen die de Heer heeft gezegd over den laatsten dag, wanneer diegenen den hemel zullen erven die de goede dingen hebben gedaan; zij zeiden dat die dingen de vruchten des geloofs zijn; en daarom werd hun gezegd, dat de vruchten des geloofs de goede werken zijn, en dat alleen zij die vanuit het geloof in dezelve zijn, gezaligd worden; en dat zij als zij vanuit geloof niet in dezelve zijn, tot degenen behoren die zulke dingen niet gedaan hebben; hierop konden zij niets antwoorden, want zij willen volstrekt niet horen over de goede werken, gelovende dat niemand daarover kan denken tenzij hij daarin verdienste stelt; maar getoond werd dat dit vals is; de goede werken immers zijn hetzelfde als de nutten waarin de algehele hemel is; daar wordt niet over verdienste gedacht; en omdat zij zodanig zijn dat zij lachen om allen die buiten hun gemeente zijn, en die enig goede doen vanuit vroomheid, over welke zaak ook met hen gesproken is, zijn zij in het valse; en niemand kan gezaligd worden vanuit een geloof gescheiden van de nutten.

Dat in het andere leven degenen samenkomen, die in het leven des lichaams elkaar hebben gehaat.

[4775.] Er waren meerdere boze geesten, die langen tijd opgesloten verscholen lagen in een bijzondere hel, waaruit zij een tijd lang niet hebben kunnen losbreken; ik verwonderde mij somtijds wie zij wel waren; op zekeren avond werden zij losgelaten, en toen hoorde ik een groot gedruis van hen onder mij, zoals een tumult, wat den gansen nacht aanhield; en toen zij in de gelegenheid werden gesteld, hoorde ik lasteringen tegen mij, en bemerkte ik hun streven, dat zij wilden opklimmen, en mij verderven; ik vroeg aan de engelen naar de oorzaak; zij zeiden, dat genen mij haat hadden toegedragen toen zij leefden; en nochtans waren het zulke lieden geweest die ik niet in het minst had beledigd; en ik werd onderricht, dat wanneer zij slechts de sfeer doorvatten van hem dien zij gehaat hebben, zo worden zij razend, en hijgen naar diens verderf; maar zij werden wederom naar hun hel gezonden.

Dat zij die elkaar over en weer hebben gehaat, samenkomen in het andere leven, en elkaar over en weer veel boze dingen toedenken, is mij door tal van voorbeelden bekend gemaakt; de haat immers stemt overeen met de antipathie, en wordt geestelijke antipathie; want zodra wanneer zij de gehate sfeer van den ander doorvatten, geraken zij in woede; daaruit kan vaststaan, wat het insluit dat de Heer aangaande hen die onvrienden zijn, zegt dat zij zich moeten verzoenen: “indien gij iets hebt tegen den broeder, ga heen en” (— — —).

Over het geloof en de vruchten des geloofs.

[4776.] Ik sprak eens met pas uit de wereld gekomen geesten, over de goede werken: en dezen geloofden dat die niet nodig waren voor het heil; dat zij nochtans van de goede werken zeggen, waarover de Heer zo vaak sprak, vooral in Matth. xxv, dat zij de vruchten des geloofs zijn, en dat aan de vruchten de boom wordt gekend; en het werd gegeven eender te spreken als zij in het leven des lichaams, door te zeggen: dat als het geloof de boom is, en de goede werken de vruchten ervan, en als het zo is, hoedanig geloven zij dan dat die boom verschijnt in het hemels paradijs, als die boom zich alleen verheugt in bladeren, en zonder vruchten is; is het dan niet zoals de Heer zegt, dat zulk een boom moet worden uitgehouwen: Hierop konden zij niets antwoorden.

Over de liefde der vriendschap.

[4777.] In een droom zag ik een maagd in een kamer met anderen, ook met mannen, en met hen was er de gezindheid om te converseren vanuit liefde; hetgeen werd doorvat daardoor, dat zij meer intiem converseerden, en een innerlijk verkwikkelijke hadden met elkaar; niet wilde de maagd dat ik werd binnengelaten, hoewel zij bij anderen was, omdat zij niet zulk een conversatie, familiariteit, en liefde der vriendschap bij mij doorvatte; dezulken immers zijn voor hen lastig; daarna evenwel, toen ik wakker werd of ontwaakte uit den slaap, sprak ik met haar, over de familiariteit der conversatie, en de liefde der vriendschap, namelijk dat deze in den uitwendigen vorm verschijnt als eerzaam en goedkeurenswaardig, maar dat zij in den inwendigen vorm niet zodanig is, maar dat zij in den inwendigen vorm in zich heeft ofwel het wulpse, ofwel het verkwikkelijke in lediggang, ofwel verachting voor anderen; aldus dat er niet

iets is van vriendschap, te minder van liefde in den inwendigen vorm; zij was alleszins bescheiden, voorzichtig in spreken en handelen, zodat zij verscheen als een engellijke maagd; maar zij werd gezonden onder haar vriendinnen en vrienden, en afgescheiden van anderen die mochten horen; toen kwam het innerlijke voor den dag; zij sprak verachtelijk over anderen, en eveneens smadelijk, voor zoveel als zij de schroom die in de vriendschap gelegen is, liet zakken; en zij had gemeenschap met gezelschappen van echtbreuk en hoererij; het werd haar getoond hoedanige glorie en glans degenen hebben die vriendschap koesteren voor het goede, bij wien het ook maar is; en dat zij, als zij daarheen zou komen, niet zou kunnen worden geduld, omdat zij zich voor hen lastig zou maken.

Over het Licht in het andere leven; drukletters werden gezien.

[4778.] Getoond werd mij, in welk licht de dingen verschijnen die in het andere leven zijn; eens zag ik in een kamer enigen bezig iets doende, en wel in zulk een licht dat het middaglicht der zon niet voor de helft daarmee gelijk stond.

Het werd ook gegeven drukletters te zien, welke ik las, en dit in zulk een groot licht, waarbij het middaglicht niet halen kon; ik zag en las de kleinste dingen van een letter, zulks om te weten in welk licht de dingen zijn die in het andere leven zijn; en eveneens dat zij geschreven letters hebben, en eveneens als het ware drukletters; en dat in het andere leven zij ook weten te lezen. Maar niet verstond ik de taal waarin het geschreven was; gezegd werd, dat dit zo is, omdat het een eigenaardige taal is waarin geschreven wordt, zijnde vanuit de klankverscheidenheid volgens de aandoeningen, aldus een redelijke taal, en dat de oudste taal zodanig is geweest, waaraan de Hebreeuwse taal het meest nabij komt; als dit eens waar mocht zijn!

Wie er behoort tot het gebied van het oorlapje.

[4779.] Er was een geest bij mij, die uitermate sterk invloede in de denking, toen gehandeld werd over zulke dingen die der Voorzienigheid waren (zoals dat ik geen antwoord zou ontvangen van den drukker); en evenzo vaak werd ik in angstige denkingen daarover gedreven; het werd mij gezegd daarna, dat het een geest was die behoorde tot het gebied van het uitwendige oor,

en wel tot het oorlapje waar dat vliezig lelletje afhangt onder het kraakbeen-gedeelte, of veeleer tot het dik vliezig kraakbeen behoorde, dat dit maakte; en gezegd werd, dat die geest van zulk een animus was, dat hij, in het leven des lichaams, wanneer hij om het een of ander gebeden had, en het niet verkreeg, heel verontwaardigd werd, en in twijfel over de Voorzienigheid kwam; maar nochtans, wanneer hij buiten dien staat was, betrachtte hij vroomheid, gehoorzaam; zij zijn, zoals de ouderlingen [*presbyteri*] het inboezemden, degenen die in eenvoudige gehoorzaamheid zijn.

Over een zekeren oostenwind.

[4780.] Er waren slecht samengevoegde gezelschappen, en toen kwamen er die ik eerder den oostenwind heb genoemd; zij kwamen met snerpnd gedruis van de rechterzijde een weinig van boven; iets van schrik dat zij met zich brachten, werd vergemeenschap; maar ik bemerkte vanuit de weeklaging van hen die in de hel zijn, en anders niet vreesachtig waren, dat het een grote schrik was; want zij jammerden en vluchtten weg, zich verbergende waar zij maar konden; zij verschenen mij zodanig als zij waren; verschijnen deden zij zoals grote wolvenkoppen, en zij knarsten met de tanden; en waar zij kwamen, inspecteerden zij, en verkeerden alles in een zeker geelachtig schijnsel, en dat wat zo verkeerd was grepen zij met den bek, en smeten het weg; het verscheen alsof zij het verslonden; daarna hoorde ik hen die aldus veranderd en verslonden waren, in andere hellen; zo iets geschiedt wanneer listige gezelschappen slecht zijn samengevoegd; de samenvoeging ervan was geschied door listigen boven het hoofd.

Over verschillende hellen.

[4781.] Er was iemand, mij bekend in het leven des lichaams (Lagerberg); deze had een sterke sfeer krachtens het ware; en daarin beschermd, doorzwierf hij meerdere hellen, en onderwijl sprak hij met mij dienaangaande; ik vergeleek hem bij Aeneas, die was nedergelaten in de plaatsen der hel, en heengevoerd tot de elyseesche velden, die hij ook doorzwierf; waar hij ook maar kwam, daar ofwel vluchtten de bewoners, ofwel werden beroofd van hun krachten om iets tegen hem uit te richten, ofwel sloegen aan het jammeren; zij waren overal in vrees; iets zodanigs heeft de mens bij zich die in het ware is; de

hellen waarheen hij kwam, waren vooraan onder de aarde; en vandaar zwierf hij voort, vooraan naar rechts, en daarna meer naar rechts waar de magische hellen zijn; het waren de hellen der wulpse mannen en vrouwen, die in slijk en vuilnis vertoefden; daarna meer naar voren, een weinig meer naar rechts, waren de hellen der misdadigers, die iedereen willen uitplunderen; daarna, nog steeds meer naar rechts, waren de hellen der magiërs, en hoe verder daar, des te erger; hij beschreef hoe sommigen daar neerliggen in vuilnissen, in uitwerpselen, en in lijkachtige dingen; en dat sommigen zelf zoals lijken verschijnen, met slechts weinig leven, maar dat zij nochtans konden spreken; sommigen met een zo huiveringwekkend aangezicht, dat zij nooit konden worden beschreven, en het waren er zovelen, dat zij niet geteld zouden kunnen worden.

[4782.] Daarna ging hij naar de hellen die onder de aarde vooraan waren, waar zodanigen vertoefden die aandoeningen hadden kunnen inblazen, en door het inblazen van aandoeningen trachtten de eenvoudige goeden te verleiden, wat zij vaak geprobeerd hadden, zoals getoond werd: daarvandaan ook sprak hij met mij, evenals vanuit de overige hellen, zeggende, dat zij daar verschijnen met een vaalbleek aangezicht, als van lijken, afschuwelijk, en dat bij hen vuilnis is; zij trachtten hem aandoeningen in te blazen, en traanvergieten, en konden het een klein weinig; zij die zodanig zijn, en boos denken, zijn geestelijke huichelaars.

[4783.] Hij ging nog meer voorwaarts, en daalde of in een grot; gezegd werd dat niemand daar tevoren was geweest; daar zijn degenen die zich aan gebeden overgaven, en onder de vroomheid wrede dingen tegen den naaste verborgen; en aangaande hen zeide hij, dat zij zoals lijken waren; ook woei mij van daar een lijkachtige lucht aan; dezen zijn het die lijnrecht tegenovergesteld zijn aan de hemelsen, en het zijn geniën; maar degenen waarover eerder is gesproken, die tegenovergesteld zijn aan de geestelijken, zijn geesten; genen, namelijk de aan de hemelsen tegenovergestelden, of de geniën, vloeiden ook in de pols in.

[4784.] Hij ging nog verder naar voren, enigermate dieper; toen kwam hij in volslagen donkere plaatsen, zo dat hij niet wist waarheen te gaan, maar nochtans werd hij door de engelen voortgeleid; hij zeide daarvandaan, dat het volslagen donker was, en dat de geniën daar zoals spoken rondfladderden; wie zij waren konden zij geenszins zien; gezegd werd, dat het zodanigen zijn die de donkerheid liefhebben, en daarheen geen schijnsel kon invloeien; zij waren geniën onder de huichelachtige geniën, waarover boven, en profaneerders.

[4785.] Toen hij ten slotte was voortgeschreden, een weinig naar voren, verscheen een duistere van schijnsel, zo dat hij een klein weinig kon zien; en

toen kwam hij tot profaneerders van het heilige, namelijk tot hen die zich in de uitwendige dingen heilig gedroegen, om te verleiden, maar van binnen profaan dachten over de heilige dingen, en bij wie de heilige dingen en de profane dingen verbonden waren; zij verschenen aan hem zoals geraamten, en er ging van daar een lijkachtige waseming uit. Een had een draaiwielkje rondom een cylinder, en hij zeide dat hij dit wilde inwerpen aan de harten van sommigen, en dat zij dan niet langer iets weten, maar als dood neerzinken, en dat de profaneerders hen dan uitplunderen.

Er waren daar ook degenen die, vanuit het boze, zeggen deswege dat zij profaan zijn, en vandaar heilig; als zij immers slechts hun profane dingen zouden kunnen belijden, zo waren zij daarvan bevrijd.

Verder kwam hij van hen naar voren, en toen tot hen die daarin bedreven zijn anderen in wanhoop te bregen, namelijk daarover dat nooit iemand gezaligd wordt, maar dat allen verdoemd worden, evenals zij; zij goten ook wanhoop in bij sommigen, opdat ik zou weten hoedanig het was; zij kwamen in de angst der wanhoop.

[4786.] Op een anderen dag schreed hij voort tot anderen in de lagere aarde, waar hij kwam tot een bepaalde plaats daar, waar dweepzieke geesten waren, die van zichzelf zeiden dat zij de heilige geest waren; en daarnaar gevraagd vanwaar dit was, zeiden zij: omdat zij door den doop en de sacramenten heilig waren geworden.

Verder kwam hij tot anderen, die van zichzelf zeiden dat zij de sleutels van Petrus hadden, en dat zij de plaats van Petrus innemen wanneer deze afwezig is; zij openers den hemel, en laten binnen; en iemand opende voor hem, en hij werd binnengelaten; door hem werd in een visioen gezien zilver en goed in ontzaglijke voorraad, met vaten en koffers, waarmede zolders en kelders waren gevuld; zij zeiden, dat daar de hemel was; en zij stonden daarop dat de hemel zelf bestaat in het bezitten en bezien van zulke dingen; zij voegden daaraan toe, dat zij somtijds veel dingen hebben, en dat die somtijds verdwijnen; en dat dit daarvandaan is dat zij dan blind worden, zodat zij die dingen niet kunnen zien; maar wanneer hun de ogen geopend worden, dan zien zij dezelve; en zij hebben daadwerkelijk het verkwikkelijke des levens in het zien van die dingen; het zijn eenvoudigen; het was daarvandaan, dat zij de schatten der kloosters hadden gezien, en daaruit het verkwikkelijke hebben geput, en hebben gemeend dat de vreugde des hemels in zulke dingen bestond.

De hel der profaneerders.

[4787.] Rondom uit de verte verscheen een zwart nevelachtige, als het ware vermengd met een vurig of bloederig iets, angstaanjagend voor het gezicht der goeden; in dat donkerachtige zijn de profaneerders, aldus heengeworpen allerverst verwijderd; daarheen was een profanerende gezonden, en gezegd werd dat daar niets is dan tandenknersing en woede van den een tegen den ander; gezegd werd, dat die hellen zijn aan den allerversten omtrek.

Dat de beginselen van het valse en de verkwikkelikheden van het boze den invloed wegnemen.

[4788.] Door levende ondervinding is te weten gegeven, dat de beginselen van het valse, en de verkwikkelikheden van het boze, aldus de dingen die van het eigene zijn, den invloed uit den hemel en uit den Heer wegnemen; ik werd gehouden in een geestelijk verkwikkelijke, en het vloeyde vanuit den hemel in, en gevariëerd werd de aandoening en de denking volgens den invloed; doch zodra ik was overgelaten aan enig verkwikkelijke vanuit het eigene, kleefde de denking daaraan vast, en sloot zo den invloed buiten; bezorgdheid over toekomstige dingen en de angst alsdan veroorzaken dit voornamelijk.

Zij die betrekking hebben op de maag.

[4789.] Meerdere angsten schijnen hun zetel te hebben in de maag, en de invloed van zulke geesten wordt daar gevoeld, en somtijds lijken de angsten daar te zijn, zoals de angsten der gierigheid, die er verscheidene zijn; dezulken wanneer zij zich beangsten om het wegraken van hun geld, schijnen daar te wonen; er zijn ook andere angsten, die eveneens klaarblijkend worden doorvat in de maag, sommige innerlijker, hoger en lager, volgens het verschil ervan; ik heb vaak gesproken met geesten die zulke angsten veroorzaakten, en die van het maag-gebied zijn; zij stemmen overeen met de indigestie, en de bezwaardheid dientengevolge.

Bovendien stemt de maag overeen met het verlangen naar weten, om het nut, dus om te verteren de dingen die des nuts zijn, en om ze toe te eigenen. Dan is de maag in haar vrije, en ontspant zich vrijelijk, en de long werkt vrijelijk op

haar; vandaar ook is het leven verkwikkelijk; in het andere geval is de maag toegesnoerd, en kan niet tot het vrije komen.

Er waren sommigen uren lang bij mij boven het hoofd; hun aanwezigheid werd niet anders ontwaard dan hierin dat een zekere angst werd bemerkt in het lagere deel van de maag; daaruit stond vast, dat zij vergemeenschapping hadden met zodanigen die de maag bestookten, en die daar hun gebied hadden: ik sprak met dezelve; en ik zeide dat ik zou willen dat zij zich terugtrokken, omdat zij niet overeenkomen met de sfeer van die geesten die bij mij zijn; zij zijn immers daartegen gekant.

Toen ging het gesprek over sferen, namelijk dat er zeer vele van zulke sferen rondom de mensen zijn; en dat zij niet bemerken dat zij er zijn; en dat verscheidene ook hun uitwerking vertonen, zoals vanuit uitwasemingen, en vanuit tegenzin bij iemands tegenwoordigheid, vanuit blijdschap en vrijheid, en zeer vele andere dingen; zo dat sferen eveneens werken bij de mensen; maar omdat zij alles ontkennen wat zij niet zien en met het lichaam voelen, en aan de natuur toeschrijven al wat verborgen schijnt, en nauwelijks iemand gelooft dat zo iets vanuit de geestelijke wereld is, wordt derhalve slechts weinig daarover nagedacht; en zij die daarover nadenken, verwerpen het ofwel als een verborgen natuurlijke, ofwel als niets niemendal, omdat zij het niet vatten.

Over geschriften in het andere leven.

[4790.] Ettelijke malen heb ik bemerkt, dat zij die in het andere leven zijn, zowel in geschriften lezen, als ook schrijven; en ik was daarover verwonderd, hoe dat was, omdat het tegen onze ideeën over hun staat ingaat; maar somtijds verschenen papieren voor ogen, met de hand beschreven, en eveneens als het ware in drukletters; zo was er heden een schrift dat ik ook helder kon lezen, maar de woorden verstond ik niet; zij waren in oude stijlen, maar in de taal van enige streek op aarde; ik las in volgorde, maar verstond het niet; maar er was een engel bij mij, en hij verstond alle dingen; gezegd werd, dat zodanige stijl is in het andere leven, geformeerd volgens hun ideeën, en dat hun dan de doorvatting wordt gegeven om die dingen te verstaan; ook waren getallen daartussendoor gemengd; het waren niet vreemde, tekens [*characteres*], maar de stijl was volgens de latijnse letters.

Over den Heer gezien in een droom.

[4791.] In een droom verscheen mij de Heer, van aangezicht en van vorm zoals Hij geweest was toen Hij in de wereld was; Hij was zodanig, dat Hij innerlijk vol was, en zo dat Hij den gansen hemel van binnen zou kunnen regeren; er was iemand niet ver van Hem af, dien Hij aanzag, en toen hief Hij een klein weinig de ogen op, en bekende [*novit*] zo wie en hoedanig gene was; en vaak was Hij als het ware met de ogen slapende, wanneer Hij van binnen in Zich was; toen ik ontwaakt was, verscheen Hij mij ook, duister; en gezegd werd, dat Hij zodanig verscheen; in één woord, Hij was vol van den hemel en het Goddelijke. De nacht tussen 18 en 19 Nov. 1751.

Over de Joden, over den Messiah, en Bethlechem.

[4792.] Toen ik schreef over Bethlechem, waarvandaan de Messiah was, h.v. 4593–4, namelijk dat zij tevoren wisten dat de Messiah daar geboren zou worden, beseften de Joden en dachten over den Messiah, dat de profetieën dit zeggen, en dat nu nauwelijks wordt geweten waar Bethlechem is, en dat het ook niet geloofd kan worden, dat de Messiah, Dien zij verwachten, daar geboren zou worden; zij verwachten Hem immers ergens anders vandaan; aldus weten zij met wat te geloven.

Over de hellen.

4545.[b] ²³⁾ Soms worden boze geesten neergelaten in de hellen, en rondgeleid, en daarvanuit worden zij aan de engelen getoond hoedanig zij zijn; eerst worden zij geleid volgens hun begeerten vanuit het natuurlijke leven in de wereld; dit heb ik tweemaal gezien; het waren twee geesten, mij bekend in het leven des lichaams, en zij waren toen geacht; daarvandaan ben ik ook onderricht, welke ligging de hellen hebben; de hellen zijn onder de aarde. onder den linkervoet, en vóór dien voet zijn de echtbrekers, en hoe dieper gegaan wordt, des te boosaardiger en lelijker zijn de echtbrekers; onder den rechervoet zijn de wrede echtbrekers.

23 In dit gedeelte van het Manuscript wordt de voormalige nummering hervat; zie pagina 1648.

Een weinig vooraan zijn de rovers en de misdadigers, en hoe dieper des te misdadiger; zij wonen daar in donkerzwarte en drekkige holen, zulks op vrij groten afstand.

Meer vooraan op vrij groten afstand zijn de profanen, vooral naar rechts daar, waar een donkerachtige nevel is, waarin zij worden ondergedompeld.

4546. Aan de linkerkzijde ook op een groten afstand zijn de profane antediluvianen, in een donkerachtigen nevel, zoals een rots; daarheen kan niemand worden toegelaten, want zij zijn in zulk een afgrijselijke overreding, dat zij vrijwel uitmoorden allen die naderbij komen; ettelijke malen is het mij gegeven gade te slaan, hoe de een den ander tracht af te maken; dit geschiedt met hen die trachten te ontduiken.

Ter rechterzijde schuin vooraan zijn de arglistigen, ook hoe dieper des te arglistiger; en verder schuin vooraan rechts zijn de magiërs, in een grote ruimte; ook zijn daar magiërs van Egypte, en anderen te dien tijde.

Ter linkerkzijde in een bijna rechte lijn, en ietwat vooraan op groten afstand, zijn degenen die den dood niet hebben gevreesd, maar tevens niet God noch de mensen hebben gevreesd, aldus die geen godsdienst hebben gehad, en nauwelijks enige uitwendige banden van schaamte en zedigheid.

Aan die zijde, nabij de voeten, zijn eenderen, maar bij graden meer bedeesd.

4547. Aan den rug onder de aarde zijn geniën van elk geslacht, over wie niets wordt gehoord; en wanneer iemand daarheen wordt gezonden, ziet hij niet iemand; maar hoe genen zijn onderscheiden, werd niet te weten gegeven.

Aan de rechterzijde, een weinig vooraan, zijn de bordelen der wulpsen, en zijn de wellustigen, die in drekkige hellen zijn.

Onder de stuit zijn eveneens drekkige hellen; daar zetten de hellen der geniën in.

Over hen die zonder nut leven, en over hun hel; ziekten.

4548. Er zijn lieden die leven voor niet enig nut, maar leven alleen voor zichzelf; zij bekommeren zich niet in het minst om het gemenebest, te minder putten zij iets van verkwikkelijkheid in hun werkkringen, maar doen hun werk noodgedwongen, om een schijn te geven, en om te kunnen meedoen in een beroep; verder is al het verkwikkelijke voor hen gelegen in het samenzijn met anderen [*consortiis*], in eten en drinken, in geëerd te worden; wanneer zij in het andere leven komen, kunnen zij niet worden opgenomen in den hemel, omdat de hemel is het rijk der nutten, en een ieder het verkwikkelijke

en gezegende ontvangt volgens het hoevele en het hoedanige van het nut hetwelk hij zich in het leven des lichaams heeft verworven. Dezen zijn in de hel, diep onder de billen, en stemmen overeen met verstoppingen van het cerebrum, langs de verbinding van de naad aan de top van het cerebrum; ik was een gansen nacht verstopt door hen, en doortatte wat vandaar nog verder kwam; en ik was aan sterven toe, als ik niet bevrijd was geworden door den Heer; zodanig zijn zeer velen heden ten dage: in één woord, een ieder ontvangt het verkwikkelijke en gezegende in het andere leven volgens het nut, het hoedanige en het hoevele ervan; want het Rijk des Heren is het Rijk der nutten; de hemel immers, of de engelen, zij kunnen niet invloeiën in degenen die afkerig zijn van elk nut voor de burgermaatschappij, het vaderland, de Kerk, den Heer; daar het net zo is in den burgerlijken staat en het gemeenebest, namelijk dat niemand wordt geduld dan alleen hij die enig nut betracht; hoeveel te meer dan niet in het Rijk des Heren!

Dat uit den Heer niets dan het goede is.

4549. Sommige geesten goten in dat de Heer ook den bozen het boze aandoet, omdat wanneer als het ware vanuit de Voorzienigheid bozen worden opgewekt om het boze te doen opdat zij dan gestraft worden, hetgeen meermalen is waargenomen; maar hun werd geantwoord, dat dit niet geschiedt, maar omdat genen opstaan tegen hen aan wie de Heer in den hemel weldoet; de hellen immers zijn antagonisten van de gezelschappen in den hemel, en wanneer de Heer aan laatstgenoemden het goede doet, betere staten geeft, in een betere ligging plaatst, dan krijgen de antagonisten het op hun zenuwen, en worden geprikkeld, omdat dit voor hen een ergernis is, hoewel zij dit niet weten; en zo worden, wanneer de Heer het goede doet, degenen die boze dingen willen, gestraft; het was ook gegeven hun dit te zeggen, want ik sprak met hen; het waren degenen aan de rechterzijde in de hel, die, naar ik acht, uit de Jezuïeten zijn, en dezen zijn listig en eveneens magiërs, subtieler dan de anderen.

Over een lasteraar van het Woord en den godsdienst; Wolf misschien.

4550. Een geest verscheen ter linkerzijde, en er werd stilte; daarna sprak hij, en het werd doorvat alsof het was J. Chr. Wolf; daarna kwam hij naderbij, en

toen werd van hem uit een sfeer rondom verspreid alsof hij de god des heelals was, welke sfeer vrij lang aanhield; onderwijl zeide hij, tot ettelijke geesten, dat hij de grootste was geweest op aarde, en niet wie ook zo geleerd als hijzelf; maar zij konden daartoe niet worden overreed; hem werd geantwoord, dat zulke dingen als waarin hij geleerd was geweest, alleen middelen waren geweest tot de wijsheid; en in deze dingen is niets van wijsheid als zij niet worden toegepast; en dat zij voor hem middelen zouden kunnen geweest zijn om waanzinnig te razen, en om de ware dingen bij hemzelf uit te blussen; over deze dingen ging ook een gesprek met hem; hij trad naderbij, maar lager; daarna hield die sfeer op (hem waren toen immers andere geesten gegeven); toen wilde hij alle dingen weten die er in het andere leven zijn, en eveneens de verborgenheden van den inwendigen zin des Woords, en dit schijnbaar vanuit ijver; hij leerde ook enige dingen, maar zodra hij zich tot zijn eigen geesten keerde, dat is, tot het leven van zijn eigen beginselen, bespote hij die dingen; gezegd werd hem, dat hij die dingen alleen wilde weten om zich groot te maken, en uit winstbejag; en getoond werd hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat in een fictieven ijver ook dezulken in de wereld verschijnen; behalve meer dingen, 1752, 11 Jan.

Over het synedrium toen onderscheid werd gemaakt tussen de Goddelijke en de Menselijke natuur des Heren.

4551. Het werd gegeven te spreken met degenen die in het concilie zijn geweest, waarin besloten werd onderscheid te maken tussen de Goddelijke en de Menselijke natuur des Heren; zij waren ter linkerzijde vooraan op een afstand; zij zeiden dat degenen die den meesten invloed in dat concilie hadden gehad, onder elkander in een donkere kamer waren geweest, en dit voornamelijk hadden besloten ter oorzaak hiervan, dat anders de pauselijke zetel niet zou blijven bestaan, als zij den Heer zouden hebben erkend als één met den Vader, zoals Hijzelf zeide; voorts dat de paus niet de plaatsvervanger van Hem zou hebben kunnen zijn op aarde; er ontstonden immers scheuringen te dien tijde, waardoor de pauselijke mogendheid zou kunnen afglijden en verstrooid worden; derhalve kwamen zij deswege samen om onderscheid te maken tussen het Goddelijke en het Menselijke des Heren; en om dat te versterken, zochten zij vanuit het Woord naar bevestigende dingen, en zo hebben zij de overigen overreed; zij zeiden dat zij anders wisten vanuit de Schrift, maar dat zij dit niet hebben kunnen aanvaarden om die oorzaak; en

verder zeiden zij, dat zij in hun harten niet hadden geloofd in den Heer, maar dat zij dit niet durfden uitzeggen; zo immers zouden zij worden verdreven of gedood; dat zij zo zouden heersen over de hemelen en op aarde, haalden zij vanuit het Woord, namelijk dat den Heer alle mogendheid is gegeven in de hemelen en op aarde; en zo zouden zij kunnen heersen over de zielen, en daar zij behalve over dit ook over de overige dingen als de hunne zouden kunnen beschikken, werd er gezegd dat zij daarmee niet tevreden waren geweest, maar ook alle dingen op aarde zouden willen bezitten; geantwoord werd, dat zij aldus in volledige mogendheid zouden zijn.

Dat boze gezelschappen samenhangen, en aan zich toevoegen stompzinnige en simpele geesten.

4552. Er waren sommigen van het erger soort sirenen, die, toen ik schreef, naderbij kwamen, omdat zij zo mijn verkwikkelijke op zichzelf zouden kunnen overhalen, en mij daarvan beroven; zo vaak dezulken kwamen, brachten zij ook stompzinnigen mee, die in de wereld geleerd waren geweest, en vandaar hoogmoedig; en dezen werden tusseningeschoven, en zo vaak dezen kwamen, brachten zij rechtschape simpele geesten aan, die van dat geloof waren dat zij geloofden al wat genen zeiden, alsof het orakels waren; de sirenen verschenen vooraan ter rechterzijde beneden; de stompzinnige geleerden ter rechterzijde aan het vlak van het hoofd, en de simpelen nabij; en het werd opgemerkt, dat zo vaak de sirenen kwamen, ook genen kwamen, en zich zo in orde voor mij plaatsten, en duisternissen over mij brachten, zodat ik nauwelijks kon weten iets te schrijven, noch iets te denken dan alleen maar verward; dit werd meermalen gezegd tot de stompzinnigen, maar zij snapten het niet, want de sirenen bliezen het hun in dat zij geleerd waren, dat zij hierheen waren gezonden om te regeren, en dergelijke meer; daaruit bleek, dat er een liga van gezelschappen was, zich uitstrekkend van bozen tot rechtschape simpelen; maar nochtans worden zij die rechtschape zijn, nadat zij lang getergd zijn door dezulken, weggenomen of bevrijd van die liga, en komen dan onder de rechtschape.

Over de hel onder de hiel van den voet.

4553. Diep onder de hiel is een hel; er verschijnt tussen den voet en de hel als het ware een vacuüm, zodat zij terstond in de diepte verschijnen; daar zijn de boosaardigsten; zij vorsen heimelijk de gezindheid uit, zodat niemand er weet van heeft, en belagen met anderen om te verderven; en dit op allerlei manieren; meermalen heb ik hen gadeslagen, en gezien; zij spuiten in het geniep vergift uit tot hen die boven zijn, en blazen boosheden in en sporen aan tot het doen van boosheden; zo boosaardig zijn zij, en zo innerlijk boosaardig, dat nauwelijks iemand boosaardiger kan zijn; zij verschijnen daar somtijds in mantels zoals Jezuiten, en somtijds anders; vaak worden zij gekastijd, en dan dieper neergelaten en oversluierd met een wolk zoals een rots; daar zijn zij die onder de boosaardigen behoren, vooral van dat slag dat Jezuiten wordt genoemd, die zodanig zijn; anderen zijn ter rechterzijde vooraan, nabij, boven de magiërs, en eveneens beneden; zij die onder de hiel zijn, kunnen tot traanvergieten bewegen; wanneer zij het wilden, ontwongen zij ook traanvocht aan mijn ogen; voorts kunnen zij eveneens iets van vrees aanjagen; en zulks vanwege de gewoonte dat zij bij zieken en anderen waren om van hen schatten te verkrijgen voor hun kloosters; dan immers was het hun kunstgreep om genen tot tranen toe te bewegen ten einde tot barmhartigheid aan te drijven, en vrees in te boezemen voor het vagevuur.

Opgemerkt werden ook op gemiddelden afstand onder de hiel degenen die daar verschijnen te zitten in een kamer en te beraadslagen; zij zijn eveneens boosaardig, maar niet in dien graad.

Over een grote stad.

4554. Ik werd in een droom voortgeleid, en kwam tot een kleine stad, waar houten huizen waren; en omdat het mij toescheen dat ik uitzwierf van een huis waar ik was, werd een knaap gegeven die mij zou leiden tot een grote stad, waar ik, naar het mij toescheen, zou verblijven; en ik werd door den knaap voortgeleid door een streek aan één stuk door bewoond, en dit over een langen tijd; in dien doorgang zag ik tal van lieden, en hun werken die zij daar hadden; en ten slotte kwam ik tot de stad, die, zo van buiten gezien, omvangrijk was, op heuvels en bergen, van voren toen, en aan de zijde zo groot dat het niet kan worden beschreven; toen ontwaakte ik, en er werd

gezegd, dat in zulke steden zulke geesten tezamen zijn en samenwonen, en dat daar wonderlijker dingen te zien vallen dan ooit kan worden beschreven.

4555–6. Er waren met mij daarna enige boze geesten, toen ik in de stad was in waaktoestand, maar genen zagen niets anders dan slangen en monsters; aldus dat boze geesten in een stad waar goede geesten zijn, niet dezen kunnen zien, maar in plaats van hen zodanigen als zijzelf zijn, omdat daar het licht vanuit den hemel is.

4557. Zij dus die daarheen komen en niet in het hemels licht zijn, of in het uitwendig gezicht uit het licht des hemels, dat is, in het goede der naastenliefde en in de liefde tot den Heer, dezulken kunnen daar niets zien; zij die slechts weinig in dat licht zijn, zien duister; zij die volstrekt niet in dat licht zijn, zien niets, of dan alleen monsters in de plaats ervan.

Huichelaars die het tandvlees kwetsen.

4558. Pijn beving het tandvlees aan het linkerdeel, zo dat het opzwol; ik doorvatte daarvandaan, dat huichelaars aanwezig waren, en het werd geopenbaard dat hij het was (Dideron), die zulk een huichelaar was, dat hij, wanneer hij vleiend en vriendschappelijk met anderen sprak, nochtans in zijn hart om hen hoonlachte; vandaar ook kon hij voor een tijd in het gezelschap van rechtschapenen zijn; verder was hij zodanig dat zijn verkwikkelijke daarin bestond anderen droefgeestig te maken en pijn te berokkenen, en dit aanhoudend.

4559. Ook doorvatte ik een druk en een pijn op het hoofd, aan den schedel juist aan het bovendeel waar die tanden beneden waren; dit kwam ook daarvandaan, want huichelaars jagen pijn aan in de beenderen zelf van den schedel.

Over de bozen die verdienste stelden in werken.

4560. Diep onder hen die houten [*ligna*] zagen, waarover eerder, zijn in een zekere hel degenen die verdienste hebben gesteld in werken; ik dacht over Bezaleël, die de dingen maakte welke tot de ark behoorden; van daar werd iemand uitgezonden; ik sprak met hem; hij zeide dat hij meerdere goede dingen had gedaan, en niets in het andere leven verkreeg, maar dat hij in de hel is bij eenderen, waar zij het hard te verduren hebben; en ik doorvatte in de

afzonderlijke dingen zijner denking, dat hij als hij maar iets goeds dacht, of iets goeds sprak, en meer nog iets goeds deed, beloond wilde worden; zodat de afzonderlijke dingen gemunt waren op beloning; het werd gegeven hem te vragen, wat voor beloning hij zou willen hebben, omdat hij zodanig is; hij zeide: om in den hemel te zijn, en daar vooraangesteld boven de anderen; het werd te zeggen gegeven, dat hij bij de goeden niet zou kunnen zijn, omdat hij aldus aan hen vanuit zich iets eenders zou inblazen, en hun zo het boze zou aandoen, die niets dergelijks denken; zij weten immers, dat niets is vanuit verdienste, maar dat alle dingen zijn vanuit genade en barmhartigheid; aldus zou hij hen kwetsen; en bovendien zou hij nooit tevreden zijn; zijn denking zou voortdurend daarop gericht zijn dat hij beloond zou willen worden, en dat al wat hij mocht verkrijgen, niet zou overeenstemmen met zijn verdienste, zo dat hij naar heerschappij over allen zou hijgen, en god zou willen zijn, zelfs boven God; weswege hij wel niet anders kan zijn dan onder zodanigen die in een eendere waanzinnige gemoedsbeweging [*adfectus*] zijn geweest: hij hield staande dat hij tal van goede werken had gedaan; maar gezegd werd, dat het terwille van hemzelf was geweest, en dat hij zijn beloning had gehad in het leven des lichaams; daar was hij boven anderen aangesteld geweest, en had over anderen geheerst, en zo had hij zijn verkwikkelijke gehad; en dat hij nooit had gedacht over het andere leven: en bovendien werd het gegeven te zeggen, dat sommige eenvoudigen iets dergelijks geloven vanuit het Woord, omdat daar wordt gezegd, dat zij hun loon hebben in het andere leven, en dat toch zeer velen van hen in den hemel zijn; maar dit is omdat zij zodanig zijn, dat zij tevreden zijn met weinige dingen in den Heer, en ook niet hijgen naar hogere dingen, noch naar heerschappij; maar dat het anders is gesteld met hen die niet tevreden zijn met weinige dingen, en die willen heersen over anderen; dezulken zijn nooit tevreden, weswege zij zozeer verwijderd worden gehouden van den hemel; dezen kunnen nooit naastenliefde jegens den naaste hebben, en hem even goed willen als zichzelf, te minder verlustigd worden daarin dat het anderen meer welgaat dan henzelf, zoals alle engelen doen.

Over hen die in het natuurlijk goede zijn, en in geen geestelijk goede.

4561. Er was iemand van wien ik meende dat hij een goede Christen was, omdat hij in het natuurlijk goede was geweest; hij deed ook zijn werk volijverig, en hij was eveneens gewillig, en tevens in zijn ambacht heel vernuftig; maar ik nam waar dat hij als hij had kunnen [doordenken] niet

zodanig zou zijn; vandaar werd ik in die denking gedreven, dat hij vanuit geen inwendige plicht goed was, maar alleen vanuit natuur, en uitwendig genoeg; gezegd werd mij ook, en getoond, hoedanig zij zijn in het andere leven, namelijk dat zij zijn in de grootste vuilheid en onreinheid, en dat zij van de goeden ten strengste worden afgehouden, want zij hebben vanuit geen godsdienst het hunne gedaan, aldus vanuit geen inwendigen band, te minder vanuit enig geweten; weswege zij in het andere leven door de bozen worden verleid en hen aankleven, want de bozen overreden, en door genen palmen zij de goede eenvoudigen in, en verwerven zij zich een sfeer zodat zij heersen kunnen; de bozen keren die sfeer naar zichzelf toe met alle kunstmiddelen ter overheersing, en het zijn degenen in het natuurlijk goede aan wie zij zich aanplooiën, en zo vele boze dingen uitrichten; de goeden echter gebruiken geen kunstgrepen, maar zeggen eenvoudigweg dat het niet goed is; maar zij voegen geen kunstmiddelen toe noch blazen zij begeerten en wellusten in, zoals de bozen; en omdat eerstgenoemden geen inwendigen band hebben, vloeit derhalve het goede dat invloeit, door hen heen weg, en in het laatste wordt het door het boze in beslag genomen; daaruit komen vuiligheden in wording; want zij zijn afgehouden van het samenzijn der goeden, omdat een uitwendige sfeer van een schijnbare goedheid, ingeblazen door de bozen, werkt.

Over de fortuin. De invloed.

4562. Meermalen heb ik gesproken met geesten en engelen over de fortuin, welke in de wereld verschijnt als toeval, omdat de mensen niet weten waarvandaan zij is, en omdat het al der fortuin zoals toeval verschijnt, behalve nog dat de mens dit aan zich en aan zijn eigen voorzichtigheid toeschrijft, waarheen hij het ook toebuigt, en niets toekent aan het Goddelijke; meermalen overkwam mij iets zodanigs dat als der fortuin verscheen, zoals kleine onfortuinlijkheden; en getoond werd daarna door de engelen, dat zij mij overkwamen omdat zodanige geesten aanwezig waren, ook omdat hun sfeer de overhand had op de sfeer die was uit den hemel, aldus uit het Goddelijke; het werd op levende wijze getoond; boze geesten ook verzonnen door hun kunstgrepen een sfeer, en toen zij die daarstelden, ontstonden onfortuinlijke voorvallen, geheel zoals toevalligheden of ongevallen; vandaar werd eveneens doorvat, dat alle dingen en de allerkleinste dingen worden bestuurd door de Goddelijke Voorzienigheid, ook ten aanzien van de kleinste

stap en de kleinste wenk; en dat wanneer zo iets de overhand heeft wat tegen den invloed uit het Goddelijke indruist, een onfortuinlijkheid voorvalt; maar het onfortuinlijke is zodanig dat het des mensen eeuwige gezegendheid en gelukzaligheid betreft, niet echter wat betreft zulke dingen die in de wereld zijn, want deze schijnen den mens toe als gelukkig, terwijl zij toch schadelijk zijn; dat fortuinlijke of toevallige dingen daarvandaan zijn, en dat er geen toeval is, dienaangaande ben ik door meerdere ondervindingen onderricht, die ik hier niet kan toevoegen.

Over de hel der echtbrekers.

4563. De hel der echtbrekers is onder de billen, daar in uitwerpselen; daaruit trachten zij aanhoudend zich te ontworstelen, want zij willen meer dan anderen komen in de wereld, omdat zij ook onder zodanigen zijn geweest die wereldlijke en lichamelijke dingen meer dan iets anders hebben liefgehad; op een zekeren nacht, terwijl ik wakker was, verscheen daar een opborreling en een opdarreling, zoals met as gebeurt waaronder zijn opgetast steenkolen en brandhouten; er kwam rook daaruit opgewalmd; ik was verwonderd wat het betekende; en eveneens deed een gevoel van hitte de stuit aan en het achterdeel der lenden; gezegd werd, dat die hel in een aanhoudend streven is om zich aldus voort te werpen.

Over hen die niets doen vanuit zich maar vanuit anderen.

4564. Er was iemand mij bekend in het leven des lichaams (Silfwerström), met wien ik ook heb gesproken op den dag toen zijn lichaam werd begraven; hij zag door mijn ogen de lijkbaar en de kist, hij zag de uitvaart, en de mensen daar, hij zag zijn echtgenote, en de verwanten; en toen hij voor het eerst in het andere leven kwam, werd gemeend dat hij rechtschapen was, zoals allen in den aanvang worden beschouwd als zij daar komen; hij was verwonderd dat hij terstond was zoals de geesten die sinds lang in het andere leven zijn, namelijk dat hij meende geheel en al te weten wat ik wist; maar toen hij in een bijzondere hel bozen bemerkte, die hij had gekend in het leven des lichaams, begaf hij zich daarheen, en werd verlustigd in hun gezelschap, en dacht geheel en al het eendere met hen, aldus de boze en snode dingen van hen; toen sprak ik met de engelen over dezulken, namelijk dat zij zodanig zijn

dat zij zich aanpassen zowel aan de bozen als aan de goeden, en door genen en dezen in een eendere denking worden gehouden, en zulks omdat zij niets standvastigs hebben gedacht in het leven des lichaams, maar schommelden naar beide kanten, en overhielden daarheen waar gunst en gezag lag, en waar gewin en hoop op eer lokte; en gezegd werd, dat zij tussen de goeden niet kunnen zijn, omdat zij zodra zij worden verzocht of iets invloeit uit de bozen, alsdan ontbonden worden van de goeden, en zich begeven naar de zijden der bozen, en dit te meer omdat de bozen veelvuldige kunstgrepen weten om anderen te verlokken tot boze en valse dingen, waar de goeden zich niet om bekommeren.

Over het Woord.

4565. Een zeker gezelschap werd gehoord, waar zij onder elkander spraken, zeggende dat er sprake was geweest over het Woord; en er werd gezegd dat daarin niets Goddelijks is; en ook openden zij het Boek der Boeken [*Librum Bibliorum*], en waar zij toen ook maar lazen, vonden zij, naar hun zeggen, niets anders dan dat het louter aardse dingen waren, en nergens Goddelijke dingen; weswege zij de mening hadden opgevat, dat het Woord niet goddelijk is, maar aanvaard en voor heilig gehouden; maar iemand onder hen antwoordde toen, en ik hoorde het hem zeggen, dat het noodzakelijk is dat het Goddelijke daarin zij, en dat er iets in den zin van binnen gelegen moet zijn, hetwelk niet wordt geweten; en eveneens haalde hij een en ander vanuit de profetische dingen aan, en dat daar iets lag weggeborgen wat voor den mens niet verschijnt, ter oorzake hiervan, dat er in elk geval enig Goddelijk Woord op den aardbol zal zijn, omdat de mens geboren is om in het andere leven te zullen komen; hij zeide dat daarna voor hem tal van dingen zijn geopend geweest, zijnde de innerlijke dingen des Woords, en dat de overigen niets ervan ontwaarden.

Over de hel.

4566. Ettelijke malen in den slaap werd ik heengeleid door verschillende plaatsen in de hel, en dan in afgelegen streken, waaruit ik terugverlangde naar den hoofdweg, maar toen stuitte ik overal op geesten die rovers waren, en zulks in ontzaglijke menigte, en dezen waren op niets anders uit dan op

plunderen en vermoorden; meermalen geschiedde aldus enige uren lang; en daarna sprak ik met de engelen, dat de hellen heden ten dage overvol zijn van dezulken; van binnen immers begeren zij niet iets anders dan plunderen en vermoorden.

Over de fortuin. De invloed.

4567. Eens speelde ik met iemand een kansspelletje, en toen dachten geesten rondom mij over de fortuin of toevalligheden; en zij zeiden, dat voor hen de fortuin werd uitgebeeld door een blanke wolk, en de tegenvaller door een zwarte wolk; en zij zeiden, dat zij dan de doorvatting hadden, dat geenszins degene zou kunnen winnen bij wien de zwartachtige wolk was, maar wel hij bij wien de blanke wolk was; hetgeen ook gebeurde; zij verzekerden dit, en bemerkten waarvandaan de wisselvalligheden kwamen, namelijk vanuit de Voorzienigheid des Heren, en Diens invloed in de laatsten der orde, waar het aldus opkomt; en dat iets dergelijks geenszins zou kunnen ontstaan, als niet de Voorzienigheid des Heren was in de allerafzonderlijkste dingen.

Over de spraak der engelijke geesten.

4567[b]. Enige malen verschenen mij in den slaap representatieve dingen met de doorvatting, en dit lang achtereen, en dan verstond ik klaarblijkend wat ik dacht en sprak; maar zodra ik ontwaakt was, kon ik niet weten wat het was, omdat het verscheen ondoorvattelijk en onuitsprekelijk, zoals het eveneens was merendeels voor den zin des lichaams, en de doorvatting daarvandaan: dezen nacht eender verscheen mij als het ware een zeker iets wat den vorm van een arm nabij kwam, voorts een plompe stok, en dit langdurig; en ik overdacht toen aanhoudend over de absolute mogendheid in koninkrijken, met variatie; en daarna dat die arm of die stok was voorzien van nog plomper franje en samengeflanst, en ik overwoog toen of dat dan wel de orde was, en zo dat er niet absolute mogendheid moest zijn, maar begrensd door wetten; waaruit bleek, dat de representatieven van de mogendheid waren in de plaats van een fundament, waarop gevestigd was een perceptieve denking voor die dingen, waarover ik toen nadacht; aldus in de overige dingen; en het werd doorvat, dat er zulk een spraak is voor den mens ten aanzien van de innerlijke denking, waarover hij niets weet, en dat hij in een dergelijke spraak komt na

het leven des lichaams, en dat ontelbare dingen door haar worden uitgedrukt en gevat, welke met de spraak des lichaams op geen enkele wijze kunnen worden uitgedrukt.

Over het leven na den dood, dat het den mens toeschijnt alsof hij in de wereld leeft.

4568. Met enigen binnen de Kerk ging het gesprek over het leven des mensen na den dood; zij zeiden dat de mens die sterft, niet wordt opgewekt ten leven dan op den dag van het laatste gericht, en dat hij dan wederopstaat ook naar het lichaam; maar ik antwoordde telkenmale, dat de dag van het laatste gericht voor een ieder daar is terstond wanneer hij sterft, en dat hij dan in het andere leven komt, en daar aan zichzelf verschijnt in het lichaam geheel en al zoals in de wereld, maar dat zijn lichaam daar niet zichtbaar is voor de ogen des lichaams in de wereld, zoals evenmin het lichaam in de wereld zichtbaar is voor de ogen des lichaams daar; maar dit ontkennen geheel en al degenen van de Kerk hier in de wereld, en eveneens lachen zij erom, niet wetende, dat ik dit wist uit de ondervinding zelf; zij zeiden in een wederopstanding te geloven alleen bestaanbaar in het lichaam tevens; en dat de ziel een lichaam zou hebben, dit wilden zij volstrekt niet weten, zelfs niet dat de ziel enigen vorm zou hebben, te minder dat de ziel een geest is in menselijken vorm na het leven des lichaams; daaruit werd ik gewaar, dat zij in het geheel geen idee hadden aangaande de ziel, dat zij iets is, noch aangaande den geest, noch aangaande den inwendigen mens; en dat het voor hen geheel en al als een paradox voorkwam, ja zelfs als iets onmogelijks verschijnt dat de mens in het andere leven in den menselijken vorm verschijnt, zoals de geesten en de engelen die aan verscheidenen zijn verschenen, waarover in het Woord; daaruit kon eveneens worden opgemerkt, dat weinigen binnen de Kerk in de wederopstanding geloven. Over deze zaak heb ik ook menigmaal gesproken met de geesten, die verwonderd waren dat de mens der Kerk heden ten dage zodanig is, en het meest van al dat zij geheel en al verwerpen dat de mens als mens verschijnt in het andere leven, eender als alle geesten en engelen onderling, en dat zij elkander over en weer zien veel klaarder dan in de wereld, elkander over en weer horen, onderling samenspreken, ja zelfs elkander aanraken, aldus dat zij in een lichaam zijn, en eveneens in een wereld, maar in een andere, die onzichtbaar is voor de ogen der mensen levende in een aards lichaam, zoals de wereld van dezen onzichtbaar is voor de ogen van genen.

Over het vrije.

4569. Opdat ik zou weten, dat in het vrije het leven des mensen is gelegen, omdat het vrije is der aandoening, werd ik eens geleid in een dwang, namelijk dat ik niet kon handelen vanuit het vrije, maar vanuit dwang; dit was aan de denking ingeboezemd; toen zeiden de engelen, dat ik geen leven had; zij kunnen immers zien het hoevele des levens en het hoedanige des levens dat de mens heeft; daaruit bleek mij dat in het vrije het leven is, en voor evenzoveel niet van leven als er vanuit dwang is; aldus dat de mens evenmin het nieuwe leven kan aannemen, dat is, wederverwekt worden, als het niet in het vrije is, dat is, van diens aandoening, en wel aandoeningen die dicht bij hem zijn, hetgeen niet bestaat tenzij verwijderd zijn de boze dingen die een tegenovergesteld vrije maken.

Wandluizen.

4570. Er zijn er die theologen zijn geweest, en geloofd hebben dat godsdienst niks is, alleen maar een politiek in de wereld, waarop zij zich hebben toegelegd, menende dat zij als zij zullen sterven, alsdan geheel en al gestorven zullen zijn; en dat de theologische dingen in de wereld hun van dienst zijn om te overreden en eveneens om te heersen.

Over ziekten, over hen die koortsen aanbrengen, en dergelijke dingen.

4571. Getoond werd mij door levende ondervinding, dat er een middelsoort van geesten is, die rechtstreeks in de diepte onder het ruggemerg zijn, en dat zij wanneer hun de gelegenheid wordt gegeven van op te klimmen, of van hun sfeer te vergemeenschappen, aldus wanneer die hel enigermate wordt geopend, een koortswarmte ingieten; dit is mij getoond door levende ondervinding een helen dag lang; ik was als het ware koortsig in een zodanige hitte; en toen werd te weten gegeven, dat het uit een lager gebied was ingegoten, en door hen die daar waren. Die warmte is puur lichamenlijk, nochtans van vitalen oorsprong, maar zij wordt gescheiden van de innerlijke vitale warmte; en het werd te weten gegeven, dat bij mensen die in koortsen zijn, zulke geesten aanwezig zijn, want de zieke ontbiedt de aanstokers; zulke geesten schieten toe waar hun sfeer is; bij den mens wordt niets voltrokken dan alleen door

geesten; zijn leven is daarvandaan; aldus al wat conform zijn leven is, en niet conform; zodra zulke geesten worden weggejaagd, houdt de koorts op; maar omdat alle en de afzonderlijke dingen volgens de orde geschieden, en alle dingen voortschrijden dienvolgens, hebben derhalve verscheidene koortsen ook haar vastgestelde beurtwisselingen; alle dingen immers moeten worden beschikt binnen die perioden, opdat de mens kan aanbliven in ongedeedheid; als het, gelijk eerder gezegd, beter voor hem is, sterft hij daaraan; medische hulpverleningen zijn ook bemiddelende oorzaken, welke de Heer vanuit Voorzienigheid beschikt; dat de mens weer tot zichzelf mag komen [*resipiscat*] dank zij de Voorzienigheid des Heren, weet de mens, want hij spreekt zo; en sommigen erkennen dat, door het herstel aan God toe te schrijven, en daarvoor dank te weten.

4572. Er zijn ook geesten niet ver daarvandaan, die kouden aanbrengen, waardoor dan aanvallen van koude koorts; hetgeen ook door levende en voelbare ondervinding is te kennen gegeven; daar zijn de boosaardigsten, meer dan anderen uiterst bedreven in de kunst van anderen en het menselijk geslacht te verderven; niets anders jagen zij na; aanhoudend zoeken zij naar nieuwe zodanige dingen waardoor zij kunnen schaden; en zij brengen die in praktijk onder elkaar, om te weten hoe ze werken; zij kunnen immers bezwijmingen teweegbrengen, en zulke dingen die het gemoed verstoren, en die den mens beroven van zijn uitwendige vitaliteit; vandaar is de mens als het ware geknakt als in ziekte, wanneer zulk een geest begint aanwezig te zijn; behalve tal van dergelijke dingen; in één woord, zij zijn allerboosaardigst; zij scheiden de innerlijke en de uiterlijke dingen op verschillende wijzen, en de uiterlijke dingen proppen zij vol met schandelijke dingen, tegen den zin van den mens in; wanneer vandaar de innerlijke dingen in zulke dingen vallen, worden zij verkeerd in lelijke en lamentebele dingen, want als de opnemende vormen zijn verdraaid, wordt al wat invalt, ook verdraaid; op zulk een wijze worden ook de innerlijke dingen ontenigd van de uiterlijke dingen, en wanneer dit is geschied, dan is de mens niet langer van een gezond gemoed, hetgeen eveneens het geval is in koortsen.

Hun werking is voornamelijk in de maag, en eveneens in de gallen, zowel van alvleesklier als van lever, en vandaar zulke uitwerkingen, en eveneens braken, waartoe zij den aandrang opwekken. Zij zijn van een onuitsprekelijke hardnekkigheid; nooit laten zij af, tenzij zij worden weggejaagd.

Er zijn gloeiendste plaatsen in de hel, en om ook die te weten, werd het mij te voelen gegeven, waar dezulken zijn die koortsen ingeven; zij weten bijna alle dingen, en daarvandaan werpen zij die onreine, louter lichamelijke,

van het vitale gescheiden warmte uit; zij weten immers in het andere leven zulke dingen bedreven over te dragen, en zij weten ook waarheen zij die in het lichaam bepalen. Dezulken zijn allersnoodst, zo obstinaat dat zij nooit aflaten, tenzij zij door den Heer worden verjaagd; en wanneer zij worden verjaagd, houdt terstond de koortshitte op: en daarom ook zeggen terecht degenen die ziek zijn geweest, dat zij het herstel der gezondheid aan God toeschrijven, en Hem daarvoor dank weten, hoewel zeer velen dit slechts doen uit een van kindsbeen af aangenomen gewoonte, en het, wanneer zij aan zichzelf zijn overgelaten, aan de natuur toeschrijven.

Over de hellen der sirenen.

4573. Hoedanig de sirenen zijn, is eerder enige malen beschreven; zij zijn allerboosaardigst, en hebben het in de wereld verworven de goeden na te bootsen alsof zij zelf engelen waren, weswege zij in de uitwendige dingen aandoeningen van het goede van zich uitstrooien, en zich vandaar inboezemen bij de eenvoudige geesten, die betrekking hebben op de uiterlijke dingen van des mensen denkingen of op diens natuurlijke dingen; aldus houden zij zich in de wereld der geesten op, en kunnen bezwaarlijk daaruit verstoten worden; zulke dingen immers verheffen de boze geesten uit de hel voor een vrij langen tijd, en door zulke dingen treden zij binnen in de denkingen der mensen, en leiden die geheel en al, zodat zij de ergste beslaglegsters zijn, omdat zij inwendig zijn, waartegen de mensen niet kunnen worden verdedigd, tenzij door den Heer; zij treden allerhardnekkigst op, en vrezen ook niet wat ook; zij vertrouwen op haar kunstgrepen; zij weten ook, langs labyrinthachtige kringen zich in te boezemen, waarvandaan zij spreken somtijds zo, dat zij ergens anders worden gehoord dan waar zij zijn: aldus zoekt men ze tevergeefs op; dit is mij door veel levende ondervindingen te weten gegeven. Zij zijn van twee geslachten; sommigen hebben ten doel den mens te overheersen, en onverschillig welk gezelschap tot hetwelk zij kunnen komen; aldus door de denkingen te obsederen en te leiden; zij zijn de allerlastigsten; het andere geslacht is eender, maar heeft niet zulk een vuige lust tot overheersen; al het vrije nemen zij weg van hen die goed willen denken, en geven het vrije aan hen die boos willen denken; zij immers zijn het die daar denken; zij zijn allerontuchtigst; zij zijn toveressen; zij zijn tegen elk goede en ware; waarvandaan zulk een bende komt, is eerder gezegd: haar hellen waren vooraan, op een afstand naar links; zij die willen overheersen een weinig

naar rechts daar, in verschillende grotten; maar ik zag dat de hellen van haar waren veranderd, en overgebracht aan den rug naar links toe uitermate diep, waarvandaan zij nooit meer kunnen losbreken, en geesten en mensen bestoken; zij zijn daar onder een dichte wolk, waar haar kunstgrepen niet doorheen kunnen dringen; zij gingen daar bij benden binnen, bij vijftigen, bij honderden, minder of meer; dit hield verscheidene uren aan; de hel daar is van boven zoals een muil met kaken die wijd opensperbaar zijn; en zodra zij aankwamen, sperde de muil zich naar voren open door die te buigen en te formeren volgens de labyrinthen, waarlangs zij zich binnenlieten, en slokte haar in, en stortte ze zo diep onder de infame aarde waarvandaan zij niet kunnen uitgaan. Dit verscheen mij 1752, 5 en 6 Aug.: want zij formeren als het ware serpentine kronkels, waarin zij zich stellen, en dan kunnen zij niet bewogen worden door anderen dan alleen door eendere kronkels; zodanig is het gesteld in het andere leven.

Over de hellen der listigen van binnen, en goed voor buiten. De tong.

4574. Er zijn er, die in de wereld van buiten verschenen goed, mild, dienstvaardig, maar hun verkwikkelijke, wat zij van binnen verborgen, was zodanig dat zij den naaste mochten schaden, op welke manier zij maar konden; dezulken worden van de anderen niet onderscheiden, zoals (Losche ...; in handschrift onleesbaar, vermoedelijk *Anders Loschern von Herzfeldt*); dezulken houden ook in het andere leven voor een tijd lang vol door te gaan van buiten voor mild en goed; dit voor de eenvoudigen die niet dieper gaan; zo immers verheffen zij zich langs een weg naar rechts, waar dezulken zijn die eender zijn geweest, en zij willen vooral dat anderen dergelijken de overigen schaden; zij zitten daar ter rechter zijde, opzij, en daar verlustigen zij zich in zulke dingen; dezulken werden in de hel daar gezonden, zij werden bij de duizend verzwolgen; sommigen werden halsoverkop daarheen gesmeten, en dit vele malen lang, altijd door anderen opgevolgd; het zijn boosaardige geniën: zij die worden opgeheven door dezen, zijn evenzo; als zij dingen denken die des geloofs zijn, omdat zij iets zodanigs hebben gedacht en geloofd, drijven zij anderen aan, in wie zij werken, om hun tong tussen de tanden te steken, ten einde die te kauwen en zo te amputeren; de poging van hem en van anderen is mij vele malen te ondervinden gegeven, opdat ik weten zou hoedanig zij zijn; zij zouden verblijd zijn geweest als zij dat hadden gekund om daarmede mij geheel en al te verderven; zonder tong immers zou ik beroofd zijn van

het vermogen van eten, voorts eveneens van spreken, aldus van converseren met mensen; vandaar is het, dat de grootste lust voor hen is de lust van zulke dingen, en derhalve wordt het verkwikkelijke van hen vermeerderd volgens den omvang van het toegebrachte letsel; ik heb nu twee dagen lang meerdere duizenden zien opgeslokt worden in hun nieuwe hel.

Over het visioen van een huis en van geesten daar, voorts van een stad en van gebouwen.

4575. Toen ik in bed was en in slaap, werd ik door den Heer gebracht in den staat van een visioen, waarin ik tevoren niet geweest was; ik was in een wakker visioen; ik dacht immers bij voortduur dat ik in het andere leven bij de geesten was, terwijl ik met het lichaam in de wereld was, zo dat toen ik zag, mijn geest zag als gescheiden van het lichaam; ik zag toen een groot stenen gebouw; waarin wenteltrappen in het midden omhoog voerden: en er waren kamers overal in het rond; ik kwam daar aan de top van het gebouw, en ik zag enigen van hen die daar waren, aan wie ik zeide dat ik de kamers van dat gebouw wilde zien, als iemand met mij wilde gaan; toen werd mij een knaap verleend die tonen zou; hij leidde mij in verschillende kamers, waar mensen waren, van de ene kamer in de andere; in elke afzonderlijke kamer was iets speciaals te zien, wat betreft huisraad en decoraties, en in de afzonderlijke kamers sprak ik met degenen daar, en ik zag hun aangezichten op klaarlichten dag, en ik hoorde hun stem als van een mens in de wereld, en steeds zoals wakker, denkende dat ik onder geesten was, zodat ik hen zag zodanig als zij zichzelf zien; zij waren allen van klare aangezichten, en zij waren van klare spraak; ik was overal welkom, en zij zochten niet na wie ik was; daaruit bleek mij hoedanige geesten wonen onder elkander in het andere leven, en dat zij eender samen zijn als in de wereld, en dat daar veel meer wonderlijke dingen zijn dan in de wereld; ik zeide hun dat zij geesten waren, en dat ik in de wereld was; maar hierop antwoordden zij niets:

4576. daarna ging ik uit van daar, en doorzwierf de straten der stad, niet in droom, maar in den geest onder geesten; en daar zag ik meerdere huizen; in één ervan trad ik binnen, en sprak met twee personen, en zo keerde ik in de wereld terug.

4577. Die geesten behoorden tot de middelmatigen, zodanigen die niet in den lust waren van anderen te schaden, noch van anderen te overheersen: doch waar de engelen zijn, daar zijn allerprachtigste paleizen, dermate dat zij

niet kunnen worden beschreven, en welke de allerbeste architect nooit voor mogelijk zou gehouden hebben; zij glanzen van kostbare houten en stenen, en de engelen leven in allerblinkendste aura's, waarover eerder.

4578. Daarna, toen ik in het lichaam was, sprak ik met hen daarover dat zij waren zoals de mensen op aarde; zij zeiden dat zij nauwelijks anders weten.

De hel. Over dezulken die in uitwendige vorm, klank der spraak en uitwendig gebaar verschijnen als gerecht, en ernstig, zo in aanzien, van wie er verscheidenen in waardigheid zijn, en evenwel allerboosaardigst.

4579. Zij zijn zodanig, als zij reeds beschreven zijn; in het andere leven is hun geluid eender, zo dat zij vanwege de spraakklank en uitwendige sfeer geheel en al als goed verschijnen, en hun sfeer heeft overmacht bij de goede eenvoudigen; daarom kunnen zij voor een tijd in de wereld der geesten zijn, maar nochtans zijn zij zelfliehebbers, en zij doen samen met hen die net zo zijn, bevorderen hun eerbewijzen en gewin, en kleven hen aan; hun alleen doen zij wel; doch zij die dit niet doen, kwetsen zij op elke wijze, en niets zoeters voelen zij aan dan hun ellenden en kwellingen, welke zij met de grootste hardnekkigheid aanbrengen; dezulken haten allen in het andere leven, behalve de bozen, vooral hen die tegelijkertijd anderen martelen; dermate hardnekkig staan zij erop anderen te martelen, en zulk een groot verkwikkelijke worden zij daarin gewaar, dat het ongelofelijk is; en tot in het eeuwige laten zij er niet van af; tenslotte zag ik dat dezulken werden neergestoten in de hel ter linkerzijde daar op een afstand, en daar uitermate diep neergelaten; sommigen van hen allerdiepst; nochtans, opdat zij niet daarvandaan hoop kunnen koesteren om ooit daaruit weg te komen, zijn zij daar in een allerdichtste wolk.

Over de hellen dergenen van het manlijk geslacht, die eender zijn aan de sirenen, die van het vrouwelijk geslacht zijn,

4580. Er zijn sommigen van het manlijk geslacht, die oprecht en als het ware waar spreken, en eveneens het over zich hebben verkregen met kunst en uit gewoonte, dat zij als zodanig verschijnen, en ook geloofd worden zodanig te zijn, en anderen helemaal overreden dat zij zodanig zijn, terwijl zij toch binnentreden in de aandoeningen der anderen, en verlokken al naar de gelegenheid zich voordoet, en, wanneer de goede naam niet gevaar loopt,

anderen tot zulke dingen verleiden, en weer anderen hun schatten op sluwe en uitgeslepen wijze ontfutselen; zij weten dit op allerlei manieren te doen; innerlijk zijn zij allerboosaardigst, geen ander doel hebbende dan van te overheersen en te bedriegen; dezulken klinken in het andere leven als oprecht en waar, en door de eenvoudigen worden zij voor zodanig gehouden; zij zijn volslagen verderfelijk, aan de sirenen niet ongelijk; zij menen dat zij nooit ter helle kunnen worden neergestoten, vol vertrouwen in hun kunstgrepen; van dezulken is er een grote menigte, en hun hel werd veranderd; die is nabij de hel der sirenen, maar dichterbij op kleiner afstand, dicht aan den zijkant, namelijk achterwaarts: wanneer dezen daarheen worden gesmeten, verschijnt het alsof zij allen in een kluwen geleidelijk werden samengebald, en daarna afgewenteld in hun hel; daar neemt een nevelachtigheid hen over; vandaar wordt hun de vergemeenschapping met de wereld der geesten afgenomen; daar beoefenen zij zulke dingen onder elkaar, omdat zij het op anderen niet kunnen; en zij martelen elkaar, dit om beurten en over en weer, totdat ten langen leste hun boosheid wordt getemd, hetgeen niet geschiedt dan na verscheidene eeuwen.

Over de hellen van hen die hulp verlenen aan de sirenen.

4581. Mij was het eerst onbekend geweest dat er een hel was waarvan diegenen werden uitgelaten die hulp verleenden aan de sirenen, en haar begunstigen, en eveneens tal van dingen opendekten; nu is het aan mij geopenbaard; die hel is geheel en al aan den rug op een afstand; zodra de sirenen van verre aankwamen, werd dan van daar iemand onmiddellijk uitgelaten, en had vergemeenschapping met de sirenen; zij die in die hel waren, werden ook geleidelijk samengeworpen in een andere hel ook achter den rug, dicht aan den rug; zij werden verzwolgen zodra als zij daarheen kwamen, en ook werden verzwolgen zij die in die hel geweest waren; dit houdt nog aan; het zijn geniën.

Over de hel van hen die vanuit binnenste list den mens schade willen berokkenen en ook aandoen, op zulk een wijze dat zij uiterlijk als eerzaam en oprecht en vriendelijk verschijnen.

4582. Er zijn sommige zodanigen, die in de conversatie vriendschappelijk en oprecht schijnen, maar ondertussen is hun binnenst verkwikkelijke schade te berokkenen aan vrienden niet alleen, maar ook aan naburen, en andere bekenden; zij denken daarover, zij beramen dit heimelijk, zij zorgen daarvoor dat niets daarvan uitlekt; een van hen verscheen van boven, vrij hoog, de brouwer woonachtig tegenover mijn huis [zweeds: *Bryggaren mitt emot mig*]; ook deze zette aan tot een poging van de tong af te bijten; de hel derzulken of van huns gelijken is ter linkerzijde achterwaarts, op kleinen afstand; zijzelf durfden niet zulke dingen te doen, maar het was hun verkwikkelijke hulp te verlenen aan hem die boven was, zodat deze zulke dingen kon beramen; ik zag, dat er als het ware een ladder verscheen waarlangs hij zou opklimmen, en de omstanders hielpen met hun kunstgrepen hem omhoog; zij plaatsten zich toen op een plaats nabij hun hel, en door hun aanwezigheid daar hielden zij hem in de hoogte; maar geopend werd de muil van een andere hel, waarin zij werden geworpen, achtereenvolgens, allen die daar kwamen; zodat ook hun hel is veranderd; zij zijn geniën; zulk een groot verkwikkelijke is in aan het doen van het boze, dat zij – hoewel zij voor zich de muil gesperd zien van een andere hel, en weten dat zij nooit meer daaruit kunnen opduiken – nochtans dermate worden weggesleurd door het verkwikkelijke van het boze, dat zij het niet weerstaan; want het verkwikkelijke van het boze te doen is hun leven; met sommige andere hellen is het evenzo gesteld.

Over een zekeren allerboosaardigste, arglistig onder een mom van onschuld; diens hel.

4583. Eens werden de smerigste dingen uitgestort, en dat uitermate sterk, zo dat de sfeer was gevuld met zulke dingen; de geesten rondom mij wisten niet waarvandaan; doch het werd geopend, en wel dat het was afkomstig van een derzulken wien het toeschijnt langs ladders op te klimmen van achteren; want hij werd plotseling door een dergelijke sluier van achteren weggetrokken, en verscheen daaronder zoals een klein kind, waarmede werd aangeduid, dat het onschuld was die hij voorgaf om zulke afgrijpselijke dingen te kunnen voortbrengen; terstond werd hij toen opgetild in de hoogte en getoond aan de

engelen, hoedanig duivel hij was, en hoedanig hij was geweest in het leven des lichaams; en daarna werd hij naar achteren geworpen zó ver weg als de hellen zich daar uitstrekken; aldus werd hij verwijderd uit den aanblik des hemels tot de allerverste hel daar.

Over de hellen.

4584. Wanneer iemand vanuit de hellen verschijnt, wordt het terstond onderkend vanuit welke hel zij zijn; zij verschijnen onderscheiden wat betreft de ene hel en de andere; sommigen verschijnen met een afgrijselijk aangezicht, sommigen zwart, en sommigen zoals monsters van verschillend geslacht, in één woord, de vormen zijn ontelbaar; en, wat wonderlijk is: allen, hoevelen het er ook zijn in de hel, verschijnen, wanneer zij worden beschouwd in het gemiddelde licht des hemels, aan elkander eender; ook spreken zij eender; zodat gij zoudt geloven dat zij één en dezelfde persoon waren, terwijl zij toch ontelbaar zijn; hetgeen ik bevond aan sirenen die van tweeërlei soort waren; iedere sirene spreekt en handelt precies als de andere, en ik zag dat het er duizenden en duizenden waren, waarvan elkeen precies zoals de andere was.

Over ziekten.

4585. Alle helsen brengen ziekten teweeg, maar met een verschil volgens het lichaamsdeel waaraan zij zich hechten om daarop vanuit het tegenovergestelde te werken, namelijk in tegenoverstelling tot hen in den hemel met wie de lichaamsdelen overeenstemmen; er zijn immers aan elk gezelschap in den hemel tegenovergesteld; want zoals de engelen of de engellijke gezelschappen alle dingen in den mens in verband en ongeschonden toestand samenhouden, aldus scheuren de helsen vanuit het tegenovergestelde alle dingen uiteen; maar het is hun niet toegestaan in te vloeien dan alleen in de begeerten en de valsheden bij den mens, niet echter in des menschen leden; alleen wanneer de mens in een ziekte valt, dan vloeien zij daaraan in, ook in zulke leden bij den mens, waar de ziekte heerst; want niets ooit ontstaat bij den mens, dan alleen uit een oorzaak vanuit de geestelijke wereld; de mens meent, dat zulke dingen ontstaan in hem, en dat er niets is buiten hem dat ageert; maar nochtans heeft al het natuurlijke haar oorzaak uit het geestelijke; anders zou het zonder oorzaak zijn; maar toch neemt dat niet weg, of de ziekten kunnen,

en eveneens moeten ook natuurlijk worden verzorgd of genee'd; alsdan werkt met zulke middelen de Voorzienigheid des Heren samen; en zo eveneens wordt de mens langer afgehouden van het geloof aangaande de Voorzienigheid in de afzonderlijkste dingen; als hij immers deze zou geloven en daarna ontkennen, zou hij het heilige ware ontwijden, hetgeen de afgrijselijkste hel zelf is.

4586. Dat zulke dingen de oorzaak ontlenen aan de geestelijke wereld, is door veel ondervinding te weten gegeven; hetgeen wel aldus is geschied, dat nooit iets van twijfel is overgebleven; zodanige geesten zijn mij vaak en langdurig toegevoegd, en brachten kwellingen en pijnen aan, ja zelfs ook ziekten; getoond werd waar zij waren, en hoedanig zij waren; geesten hebben met hen gesproken, en het werd te onderkennen gegeven vanwaar zij waren.

4587. De allerhardnekkigsten zijn zij, die in het leven in de wereld gerechter verschenen dan de anderen, en vandaar in gezag, en evenwel niets geloofden, en het leven der zelfliefde leefden, door te wreken alle dingen die tegen hen geschied zouden zijn, door als onvrienden te rekenen hen die zich tegen hen hebben verzet, en die hen niet hebben vereerd; wanneer zij redeneerden over het geloof, en over het leven na den dood, werd door anderen geloofd dat zij in gezag waren vanuit het rechte en ernstige; zij spreken ook over het andere leven zoals zij die in het rechte [*in justo*] zijn, maar zij zijn allerboosaardigst; wanneer zij die dingen toepassen, brengen zij marteling over den animus, door verveling, wat zij aanhoudend aanwakkeren en aanblazen, en zo voegen zij ongeduld toe, hetgeen de meeste pijn bezorgt, en zulk een zwakte over het lichaam brengt, dat de mens nauwelijks van bed kan opstaan; dit is mij getoond, en wel daarmede dat wanneer zij aanwezig waren, zulk een slapheid mij overviel; en dat wanneer zij verwijderd werden, die slapheid ophield naar gelang van den graad hunner verwijdering; zij bezigen ook tal van kunstgrepen, om vermoënis en vandaar slapheid in te gieten; zij verschenen naast het hoofd; toen zij echter werden verworpen, werden zij naar links geworpen, en afgeworpen tot een diepe hel daar; die is ter linkerzijde op gemiddelden afstand.

Dat alle dingen invloeden, de goede en de ware dingen uit den Heer. Invloed.

4588. Den helen nacht lang was ik in een geestelijke sfeer, maar wakker, niet anders dan een geest, en een aanhoudende sfeer van invloed uit den Heer vloeyde in, wat het goede en het ware is; in deze sfeer was ik verscheidene

uren lang aanhoudend, en in de tegenovergestelde sfeer, dat alle dingen uit het eigene zijn; laatstgenoemde sfeer vloeide aanhoudend in, en wilde de andere sfeer wegrukken, maar vermocht niet het minste, vele uren lang; maar altijd was ik in de sfeer, dat al het goede en ware is uit den Heer; en de tegenovergestelde sfeer, die bestreed, kon niet het minste uitrichten; in zulk een sfeer worden de geesten gehouden, die worden ingewijd en bevestigd in dat ware, en eveneens ter oorzaak hiervan, dat de tegenovergestelde geesten mogen terugtreeden.

De hel. Over hen die meest van binnen listen tegen den naaste koesteren, en van buiten oprecht schijnen, over wie ook vlak boven.

4589. Deze hel was aan de linkerzijden naar de rugstreek; die bende werd uitgeworpen van de anderen, en terstond joegen zij de vuige begeerte aan van de tong af te bijten, en ook enigen pijn in de buitenste randen van de tong; zij werden voortgeworpen naar een hel meer naar voren, als boven gezegd; en er verscheen een waterige daar waarin zij werden geworpen; de voortgesmetenen, toen zij beneden waren ondergedompeld, kwamen in hun eigen atmosfeer; dit duurde weken lang; tenslotte, omdat zij niet weerstonden, drong dat waterige ook in de vorige hel door, en verzwolg hen; dat waterige is het uiterlijk oprechte: zij zijn allersnoodst.

Over de hel waarvandaan koortshitte, ziekte.

4590. Er verscheen een grote vierkante opening schuin naar beneden strekkend, en daar, aan de diepte, verscheen een ronde opening, die toen open stond, maar gauw daarna gesloten werd; gezegd werd, dat daaruit een verderfelijke hitte opwasemde, die daar verzameld is uit verschillende hellen, opkomende uit zulke dingen die hitten veroorzaken, zoals vanuit echtbreuken, vechtpartijen, wraaknemingen, wreedheden, en meer dingen; daaruit stijgt een hitte op die het lichaam aantast, wanneer het in een koortziekte vervalt; maar zulks met veel verscheidenheid.

4591. Bij de zieken zijn de geesten vanuit zulke hellen niet aanwezig, maar er is een gemene sfeer en een gemene invloed uit zulke hitten, die terstond worden overgenomen door de ziekte zelf: bij mij waren geesten uit die hellen zelf, opdat ik zou leren vanwaar zulke dingen zijn; en deze geesten hadden

vergemeenschapping met die plaatsen; en naarmate zij werden verwijderd, hield de ziekte op; en naarmate zij naderden, werd de ziekte verergerd. Aldus is het gesteld met de hitte, met de koude, met tandpijn, pijn aan de slapen, in het hoofd, aan de heupen, in de verschillende gewrichten.

Over ziekten.

4592. Alle ziekten ontstaan nergens anders vandaan bij den mens; en zeer vele niet dan vanuit de begeerten, zoals vanuit onmatigheid in verschillende ondeugden, en de overvloed ervan, zoals vanuit verschillende wellusten, vanuit wulpheden, vanuit angst voor toekomstige dingen; dit zijn de echte oorzaken van alle ziekten; de dood zelf is nergens anders vandaan, dan ter oorzaak van zonde; die dingen bederven het bloed, en wanneer het bedorven is, stremmen zij de kleinste vaten en klemmen ze af, waardoor de ziekten losbreken; vandaar is het, dat de ziekten overeenstemmen met die sferen welke uit de hel zijn: als de mens in den staat van het goede had geleefd, zou de mens afnemen tot aan den laatsten ouderdom, en dan zou die mens, als het lichaam niet langer den inwendigen mens van dienst kon zijn, overgaan uit zijn aards lichaam zonder ziekte.

Over den hemel en over de hel.

4593. De hemel is in het licht der waarheid, welke uit den Heer is; daarvandaan zijn de denkingen over den Heer, en engelen zijn zij die den Heer aldus opnemen, dat zij worden verlustigd met de gelukzaligheid van allen, en haar verlangen, en daarin hun eigen gelukzaligheid hebben; zodanig is de gemeenschap [*communio*] der gelukzaligheden doorheen den algehelen hemel: doch zij die alleen hun eigen gelukzaligheid willen, en zich om anderen niet bekommeren, kunnen in den hemel niet zijn; niets van gelukzaligheid vergemeenschappen zij vanuit zich; zij glijden derhalve af zoals om zo te zeggen dode gewichten, want zij houden het toeglijden van zulk een gelukzaligheid niet uit; zij zijn in het tegenovergestelde. Ik sprak met de engelen, zeggende dat het wonderlijk is hoe weinigen in het andere leven den Heer zoeken, hoewel de christelijke wereld talrijk is; terwijl toch anderen, zoals de vereerders van mensen, en van heiligen, die zij vereerd hebben in het leven des lichaams, dezelve opzoeken en zich verheugen hen gevonden te

hebben; ook de heidenen die afgoden vereerden; maar geantwoord werd, dat de boze geesten, de helsen of de duivelsen, terstond bij de eerste ontwaring in afkeer komen tegen dat wat waarlijk Goddelijk is, omdat het met hen niet strookt; vandaar kan het heel klaarblijkend vaststaan, dat de Heer het Goddelijke Zelf is, waarvoor zij een afkeer hebben.

Over de bende der sirenen en haar hel.

4594. Sirenen worden die vrouwen, die over niets anders denken dan om binnen te treden in de aandoeningen der mannen, over wie zij willen heersen, en die zij willen plukken, door hen aan te lokken bij hun eigenliefde of ook eigen eigenwaan; zodat zij ten slotte ingepalmd zijnde, door haar worden overheerst, en al hun schatten aan haar besteden; terwijl die vrouwen toch zelfs niet het minste van liefde jegens die mannen koesteren, en hen van harte totaal verachten; aldus doen zij met meerdere mannen achtereenvolgens, of ook wel tegelijkertijd; vandaar treden zij, zodra zij in het andere leven tot de geesten komen, in hun denkingen binnen, en leggen geheel en al op hun denking beslag, totdat genen worden bevrijd door den Heer; zij kunnen nietanders dan zich terstond binnendringen in hun denkingen, en die obsederen, vanwege een in het leven des lichaams aangenomen gewoonte; zij zijn daar geestelijk *obyra* [zweeds voor ongedierte], en als niet de Heer de wereld der geesten van zulke vrouwen bevrijdde, zou nauwelijks enige goede geest in die wereld kunnen zijn, of hij zou door haar gevankelijk worden weggevoerd; bovendien bekommeren zij zich niet om recht of onrecht; zij plegen afgrijselijke snoodheden; in één woord, zelfs het toppunt van duivelse misdaden; en zij achten dat voor niets niemendal; zodra zij in de denkingen der mannen binnentreden, volgen zij hun denking stevig, en daarna leiden zij die.

4595. Zij zijn bedreven in zeer vele kunstgrepen om de orde te verdraaien die in het andere leven heerst; dit is haar vertrouwd, dat zij ergens anders vandaan spreken dan waar zij zijn, zo dat de geesten niet weten waar zij zich bevinden; hiervoor bezigen zij magische kunst; zij omwikkelen een verzonnen stok als het ware met bundels, en dit door verscheidene omwikkelingen, somtijds met wel honderd, en dit magische werpen zij daarheen waar zij het willen, zodat de stem van haar wordt gehoord; en eveneens als zij spreken en binnentreden in de denking, wordt het niet anders gehoord dan alsof zij daar zijn; de engelen, die zich om magische dingen niet bekommeren, zien en geven aan

waar zij zijn; maar zij kunnen niet worden weerstaan vooraleer dat magische is losgewikkeld; soms vlechten zij in de bundels andere dingen, die zij vanuit de ene of andere aandoening halen.

4596. Enige dagen lang, misschien wel een of twee weken, kwamen zij bij benden tot mij, omdat zij bij mij de wereld konden zien, en zo in het lichamelijke zelf zijn; en zodra zij aankwamen, vlogen zij op de denking toe, welke zij zo gebonden hielden, dat ik geen vrijheid van denken had, en eveneens, als meestal, spraken zij van ergens anders vandaan door haar magische kunstgrepen; welke, toen ik het zag, werden losgewikkeld; aldus werd doorschouwd waar zij waren, en vandaar werden zij naar de hel gezonden, welke ter rechterzijde is, meer naar achteren, niet ver af.

In die hel, omdat zij zo niet anderen kunnen obsederen, en als één optreden, dus van zelfde gevoelen zijn, vallen ze daar elkaar wederzijds aan, op eendere wijze; verscheidenen veegezelschappen zich tegen verscheidenen, en zij die de overhand hebben, tracteren de anderen miserabel zonder enige barmhartigheid; maar de wreedaardigen onder haar worden eruit gehaald; en zij die zo meedogeloos zijn, worden in grotten gezonden, waar zij zulke dingen niet kunnen doen.

De engelen houden steeds de hellen onder zich, en matigen alle dingen daar, en dit vanuit den Heer; anders zouden de martelingen eeuwigdurend zijn, en de staat allerjammerlijkst vanwege de wreedaardigheid waarin zij zijn.

Zo groot is de menigte derzulken, dat het nauwelijks kan worden geloofd; zeer velen zijn vanuit de Kerk: zij zijn verderfelijk, ook al zijn zij van het menselijk geslacht; zij obsederen de innerlijke dingen des mensen, en inspireren al wat maar vuil en misdadig is.

Over den invloed.

4597. Invloed is zelden klaarblijkend, maar wanneer de geesten die rondom zijn, spreken over zulke dingen, die den mens tegenstaan, en wanneer dit invloeit, veroorzaakt het een onverkwikkelijke, een lastig en droefgeestig iets, met veel verscheidenheid; wanneer zij onderling spreken over dingen die met den mens en diens inborst overeenkomen, zo brengt dat, wanneer het invloeit, verkwikkelijke, blijde, gezellige dingen voort met veel verscheidenheid; ik verwonderde mij vaak waarvandaan zulke dingen waren, maar ik werd onderricht met veel ondervinding, dat het daarvandaan is; ik sprak met hen die het onverkwikkelijke aanbrachten; zij werden verjaagd, en terstond hield

dat op; zulke geesten zijn op verschillende plaatsen, rondom het hoofd, nabij en verderaf; in de maag, en elders. Het is niet zozeer hun sfeer die invloeit, maar het is het gesprek, en het daartegenindruisende, wat zij weten in te gieten en te vergemeenschappen.

Over sirenen en ideeën.

4598. Boven werd vermeld, dat de sirenen door rondomwikkelingen iets maken dat zij daarna voortwerpen van zich, en, wat wonderlijk is, dat zij, wanneer zij spreken, door middel van dat spreken, en de stem worden gehoord als daarvandaan, hoewel zij op groten afstand daarvan verwijderd zijn; ook kan niet enige geest weten waar zij zijn; het wordt gehoord alsof zij daar zijn; ja zelfs, zolang dat ook daar op zijn plaats blijft, zijn zij veilig; zij kunnen niet worden toegegaan, noch gekwetst worden door iemand; in dat omhulsel van binnen is meestal een stok, waarmede de macht wordt aangeduid: de engelen weten waar zij zijn, en wanneer zij in de hel gesmeten zijn, dan worden ook die poppen ontzwachteld; en dit vrij lang, in een lange reeks; en nadat het is ontzwachteld of losgewikkeld geworden, dan eerst kunnen zij worden toegegaan [*adiri*].

Zij plegen ook zichzelf in zwachtels te wikkelen, en zo zijn zij eveneens beveiligd, en kunnen zij door niet enige schade benaderd worden, tenzij zij eerst ontzwachteld zijn.

4599. Wat die zwachtels waren, werd nagezocht; het zijn haar ideeën, die op verschillende wijze door haar worden geformeerd, en zo rondomgewikkeld; en wanneer haar ideeën aldus worden omwikkeld, zijn zijzelf het, want eens ieders gemoed of denking bestaat uit ideeën; vandaar brengen zij als het ware zichzelf over in zulk een pop; en wanneer zij van ergens anders vandaan spreken, wordt de stem niet gehoord dan daarvandaan waar de pop is, geheel en al alsof zijzelf daar waren: daaruit blijkt, dat de ideeën der denkingen van den mens, welke vanuit de aandoeningen zijn, werkelijk zijn, omdat zij aldus kunnen worden overgeschreven. Die magie is uit de magische hel. Als de ideeën niet reëel waren, zou iets dergelijks nooit kunnen bestaan.

Er zijn sirenen die andere dingen dan stokken inwikkelen; sommigen doen het ook andere geesten die dit aanvaarden; sommigen ontuchtige dingen, maar zulke sirenen worden algeheel verworpen.

4600. Zij kwamen verscheidene dagen lang, en werden naar haar hel heengeleid, eerst bovenaan, daarna terzijde, vervolgens beneden; daar leven

zij lamentabel; zij kunnen immers niet langer zo rondzwerfen, of haar verfoeilijke dingen tegen de genoten uitoefenen, maar zij worden getemd; het zijn immers de engelen die over de hellen gaan, door wie de Heer dezelve regeert, en matigt volgens de einddoelen.

4601. Wanneer sirenen aankomen, mompelen zij aanhoudend wat, maar tegelijk letten zij ook op of ergens het gemompel vast blijft hangen; daar merken zij terstond op, dat er geesten zijn; en terstond werpen zij zich door haar schandelijke kunsten op hun denkingen, en binden ze zo; eerst volgen zij klaarblijkend hun denkingen, dan trachten zij te leiden, aldus obsederen zij; de geesten zijn dan in een lamentabelen staat, zonder het vrije van denken, en als zij niet werden bevrijd door den Heer, zouden zij geestelijk vergaan; want de sirenen laten niet af van haar kunstgrepen voordat zij klaarblijkend in de denkingen binnentreden; dit is uit veel ondervinding te weten gegeven; en ik was verwonderd, hoe dit zo kan geschieden; maar het was onvermijdelijk; ook kunnen zij niet van daar worden geweerd, omdat zij niet kunnen worden toegegaan [*adiri*], tenzij door den Heer.

Wanneer zij op de denking beslag hebben gelegd, zodat de geest onmachtig is iets te denken dan tezamen met haar, en eveneens uit haar, zo hebben zij, als de geest niet wil volgen, zekere koebellen tot welke zij den geest dwingen te spreken, en dit aanhoudend zodat hij schier erbij neervalt, zoals van zinnen beroofd; aldus doden zij dien geest als het ware af; zij zijn immers allersnoodst.

Over den invloed.

4602. Dat er invloed is vanuit de geestelijke wereld in de natuurlijke wereld, en dat daarvandaan de natuurlijke wereld blijft bestaan zoals zij is ontstaan, is heden ten dage ten zeerste onbekend, omdat niet geweten wordt wat het geestelijke is, en omdat de mensen ook niet iets anders willen weten dan het natuurlijke, en derhalve het geestelijke ontkennen, vooral de geleerden; weswege niet geweten kon worden dat daarvandaan de invloed is, en daarvandaan het leven der denking en des wils.

4603. De mens is geschapen tot een toonbeeld [*typus*] vande ene en de andere wereld; diens innerlijke dingen tot het toonbeeld der geestelijke wereld, en diens uiterlijke dingen tot het toonbeeld der natuurlijke wereld, te dien einde dat zij in hem verbonden zouden worden; vandaar is het, dat zijn natuurlijke wereld of mikrokosmos nochtans niet leeft, tenzij door den invloed vanuit

de geestelijke wereld, en dat er een streven bij een ieder is, dat die ene en die andere wereld in hem moge verbonden worden.

Over den invloed.

4604. Het is volgens allen schijn, dat de uitwendige zinnen des lichaams, zoals gezicht en gehoor, invloeien in de denking, en daar de ideeën opwekken, want het verschijnt alsof de objecten eerst de uitwendige zinnen bewegen, en zo de inwendige; en eveneens de spraak; maar ondanks dat deze schijn zo sterk is, dat het nauwelijks lijkt te kunnen worden betwist, is het nochtans een begoocheling; het uitwendige immers, dat grof is, kan nooit invloeien in het inwendige, dat zuiverder is; dit is tegen de natuur; maar het is de inwendige zin die door den uitwendiger zin voelt, en den zinzetel [*sensorium*] beschikt om op te nemen volgens zijn natuur, weswege ook het zinsorgaan, zoals het gezicht, zich ogenblikkelijk aanpast aan elk object, hetgeen het niet doet vanuit zich, maar vanuit den invloed uit het innerlijke: en bovendien, de denking en de aandoening, zijnde van den inwendiger zin, bepaalt het gezicht tot de objecten, welke het ten volle vat, en die daarmede samenvallen; de overige dingen gaan voorbij, en verschijnen niet.

4605. Bovendien worden aanhoudend de uitwendige dingen des mensen, eender als de inwendige dingen, bestuurd door den Heer; de besturing des Heren is in eersten en in laatsten; daaruit vloeien de middelsten in hun orde; dat laatsten evengelijk worden bestuurd als eersten, kan uit zeer vele dingen vaststaan, waarover daar waar over de fortuin is gesproken.

4606. Vaak was onder de geesten een gesprek over dien schijn; en ik hoorde, en het werd door de engelen altijd beslist, dat invloed geenszins geschiedt uit uitwendige dingen tot inwendige, maar uit inwendige dingen tot uitwendige; en dat het tegen de orde zou zijn, en zo tegen de natuur, dat het uiterlijke zou invloeien in het innerlijke; maar het is andersom; ik zag ook iemand afglijden uit een zeker hemels gezelschap, deswege dat hij vanuit den schijn geloofde dat er een wederkerige invloed bestaat.

Hieruit verschijnt, hoezeer wij onwetend zijn, en hoezeer de schijn iets anders als het ware dicteert, dan zoals het met de zaak zelf gesteld is, zodat de begoochelingen ons wegsleuren.

Invloed.

4607. De mens is naar het gehele beeld van den makrokosmos geschapen; naar het beeld des hemels, en naar het beeld der wereld; zijn inwendige is naar het beeld des hemels, zijn uitwendige naar het beeld der wereld; weswege aldus daarin is voorzien door het Goddelijke, dat het Goddelijke door den mens overga uit de geestelijke wereld in de natuurlijke wereld, en zijn grens vindt in het laatste der natuur, namelijk in het lichamelijke, en er zo door den mens een nexus zal zijn van de geestelijke wereld met de natuurlijke wereld, opdat zo door den mens de algehele natuur heerlijkheid toekenne aan den Heer Schepper.

Invloed.

4608. Hoedanig de mens is in zijn organische beginselen, zodanig is hij in het ganse; want het ganse is het continue vanuit die beginselen, zoals de vezeltjes zijn die van hun beginselen uitvloeien, en zich uitstorten door het ganse lichaam heen; hoedanig die beginselen zijn, zodanig zijn alle dingen die uit dezelve zijn, aldus de ganse mens; vandaar is de ganse mens over het geheel zodanig; vandaar is een geestelijke sfeer rondom hem, niet alleen uit de ideeën en aandoeningen der denkingen in het cerebrum, maar van overal vandaan, namelijk uit het ganse lichaam; want de afzonderlijke dingen maken *één* door de afleiding uit de beginselen.

Over de ideeën.

4609. Misschien begeren sommigen bij zichzelf te weten wat ideeën zijn, en waarvandaan; om het kort te zeggen: zij zijn niet iets anders dan de veranderingen en de variaties in de innerlijke substanties, vanuit welke de inwendige mens is; aldus zijn het de modificaties en de schakeringen daar; wanneer in dezelve het leven des Heren invloeit, vertonen zich de ideeën, welke denkingen worden genoemd: wie niet begrijpt, dat de innerlijke dingen des mensen werkelijke substanties zijn, en werkelijker dan diens uiterlijke dingen, kan geen doorvatting aangaande ideeën erlangen.

4610. In het algehele lichaam is er niets anders wat daar het leven maakt, dan de veranderingen en de variaties der vormen in de substanties daar, zoals

bijvoorbeeld: wanneer de mens spreekt, dan wordt, volgens elk woord of klank van articulatie, de vorm gevarieerd van stemspleet, luchtpijp, longen, en van keel, tong, mond, en het vlak rondom den mond; ontelbare zulke variaties van vorm vertonen zich daar binnen een minuut, alhoewel in het lichaam; vandaar de spraak van den mens; wat dan niet in de innerlijke dingen des mensen, waar alle dingen volmaakter zijn, en duizenden en myriaden van variaties ontstaan in dezelfden tijd dat er maar één is in de uiterlijke of lichamelijke dingen.

Over den invloed.

4611. Er is een aanhoudende invloed uit de hel door uitzendgeesten, doch omgekeerd is er een aanhoudende invloed uit den hemel door engelen; dezen matigen aanhoudend den invloed uit de hel, en trachten dien af te wenden; maar de engelen vloeien vooral in de ware dingen des geloofs en in de goede dingen der naastenliefde des mensen in, welke aan hem zijn ingeprent; en daarom kan, als de mens niet zulke dingen heeft, en er zich niet om bekommert, geen hulp uit den hemel verstrekt worden, maar hij wordt als een stroom heengevoerd door de hel, wat de denkingen betreft; en dan werkt de Heer door de engelen in de uitwendige dingen, welke de uitwendige banden worden genoemd, namelijk opdat hij goed leve, den naaste niet het boze aandoe, opdat zijn gewin niet verga, voorts diens eer, faam, en zo voort; aldus wordt hij geregeerd op uitwendige manieren.

4612. Opgemerkt werden geesten die een weinig ter linkerzijde waren, aan het vlak van de kruin van het hoofd, die daar in het geheim waren, en die den invloed uit de engelen wegnamen; zij waren subtiel, zodat zij dit vermochten; toen verschenen de dingen die invloeiden, heel hard; maar zij werden ontdekt, en weggejaagd naar voren; daar haalden zij ook hetzelfde uit; daarna werden zij in de hel geworpen; zij waren subtiel, onzichtbaar, maar boosaardig.

4613. Dat het aldus ermede gesteld is, namelijk dat de hel ingiet boze en valse dingen; en zij verdraaien de goede en de ware dingen, en op duizend manieren en met duizend kunstgrepen vallen zij den mens aan; en dat de Heer door de engelen vanuit den hemel die dingen afwendt, wegneemt, verzacht, matigt, in een oogwenk; dit weet ik door de ondervinding van meerdere jaren; dit is mij aanhoudend vele jaren lang overkomen; maar de ware dingen des geloofs moeten verbonden zijn met de goede dingen der naastenliefde, waarin [de engelen] invloeien; anders hebben zij niet enig vlak.

**Over de tong; door wie zij met pijn wordt aangedaan, en stijf gemaakt;
hun invloed.**

4614. Er zijn bijna onzichtbare geesten, ter linkerzijde, in het vlak van het bovendeel van het hoofd; zij verschijnen in gezelschap; en wanneer dezen aanspoelen [*alluunt*], hetgeen komt van een hel ver daarvandaan, doen zij wanneer zij aanwezig zijn, terstond pijn aan de top van het linker tongdeel, en als zij voller te werk gaan, nog dieper in de tong, die zij ten slotte aan dat deel stijf maken, dermate dat ik niet iets zou hebben kunnen eten vanwege de pijn, die ontstond als de tong werd geplooid aan dat deel; en het vloeide ook aan de spraak in, zodat ik nauwelijks duidelijk kon praten.

Zij werken op dat deel van de tong, waarvanuit vergemeenschapping is uit het linkeroor opwaarts in de linkerzijde van het hoofd, tot aan de schedel daar, ook tot het linkeroog, en neerwaarts in het linker borstdeel, tot aan zekere tenen van de linker voetzool, die afhangt van de dij;

4615. het zijn zodanigen, die in het leven des lichaams in den uitwendigen vorm over geloof en naastenliefde veel hebben gesproken, en dat met geveinsde vroomheid op alle manieren, dermate dat zij anderen hadden overreed dat zij zodanig waren, en toch waren zij van binnen misdadig, tot elke euveldaad geneigd, zonder enig geweten; en als die uitwendige schijnen niet de gewenste uitwerking hadden, of blijvend waren, dan zouden zij zich op die snode en misdadige dingen storten zonder enige vroomheid, en zonder enig geweten; zodanig zijn zij.

Over het verkeer der ziel met het lichaam.

4616. Over het verkeer der ziel kan niets geweten worden, tenzij men weet wat de ziel is; het is onmogelijk om te spreken over het verkeer van de ene of andere bekende zaak, zoals het lichaam is, met een volslagen onbekende zaak ten aanzien van haar gehele hoedanigheid; wie weet heden ten dage wat de ziel is; zijn er niet sommigen die menen dat zij iets als een vlam is, sommigen iets van aether, anderen een denken in zo iets als in een subject, weer anderen een louter cogitatieve, zonder een substantiëlen vorm waaruit [*a qua*]; wat voor soort van opinie men over de ziel heeft, blijkt duidelijk hieruit, dat men haar een plaats aanwijst in enig lichaamsdeel, sommigen in het hart, sommigen in enig deel van het hoofd, in het gestreepte lichaam, in de maag, in de gestreepte substantie, ja zelfs in de kleine pijnappelklier;

voorwaar, het blijkt ook hieruit, dat het heden ten dage volslagen onbekend is wat de ziel is, daar mensen geloven dat na den dood de ziel weliswaar blijft, maar gehouden wordt in een zeker onbepaald ergens [*pu*], tot aan den dag des gericht; als gevraagd zou worden of zij enigen vorm heeft, durft men daarop geen antwoord te geven, bijgevolg gelooft men ook dat zij geen hoedanigheid heeft.

4617. Daar dus de ziel dermate onbekend is, is het niet te verwonderen dat men niet wat ook kan weten aangaande haar staat, en aangaande den invloed, en aangaande het verkeer, zoals het genoemd wordt.

4618. Wat de ziel aangaat, waarvan gezegd wordt dat zij leeft na den dood, zij is niet iets anders dan de mens zelf, die leeft in het lichaam, aldus het zuiverder deel des mensen, hetwelk met het lichaam is verbonden, zodat zij door het lichaam de verplichte taken in de wereld vervulle; daarvanuit leeft het lichaam; dit deel na den dood wordt de geest genoemd; het verschijnt ook dan geheel en al in menselijken vorm, heeft zinnen, namelijk tast, reuk, gezicht, gehoor, veel verfijnder dan in de wereld; het heeft appetijt, begeerten, verlangens, aandoeningen, liefden, eendere als in de wereld, maar in zuiverder staat; het denkt dan zoals in de wereld, maar zuiverder, spreekt met anderen, is in deelgenootschappen; en omdat het zo is, weet de ziel of de geest, als hij niet daarover nadenkt, dat hij in het andere leven is, niet anders dan dat hij in de wereld is, wat ik enige malen heb gehoord; dit is de ziel van den mens, en omdat zij de innerlijke mens is, tot welker volgzzaamheid het lichaam is geformeerd, hetwelk daarvoor gehouden wordt de mens te zijn en mens wordt geheten in de wereld, hebben de innerlijke dingen ervan ook betrekking op den mens, zoals kan vaststaan uit de engelen; dezen zijn in de innerlijke dingen, en verschijnen eender als mensen, hetgeen ook bekend is vanuit het Woord, wanneer zij aan de mensen verschenen; daaruit staat ten minste vast, dat de engellijke vorm de menselijke vorm is; de oorzaak dat de zielen verschijnen in menselijken vorm, is deze dat de algehele hemel niet tot een anderen vorm samenspannt; en omdat het in den hemel zo gesteld is, dat de algehele hemel handelt op de afzonderlijker daar, en de afzonderlijken op het heelal; vandaar kan het nooit anders zijn, dan dat een ieder daar, hetzij engel, hetzij geest, dien vorm van een mens heeft. Daaruit nu blijkt, wat de ziel is; en omdat aangaande de ziel ten aanzien van haar hoedanige, in des mensen denking een uiterste onwetendheid heerst, is het nog maar beter, dat zij niet ziel wordt genoemd, maar in plaats ervan *geest*, omdat deze de ziel des mensen is die leeft na den dood, of, als gij het liever wilt, laat voor *geest* gezegd worden *de innerlijke mens*, want hij is de mens zelf die leeft: dat het aldus

hiermede is gesteld, moet ik wel terdege weten vanwege een acht tot negen jaar bijna aanhoudend samenzijn met geesten en engelen.

Invloed.

4619. Uit den Heer doorheen den hemel vloeit in al het goede der liefde tot God, omdat Hij den mens aan Zich wil verbinden vanuit de liefde of de barmhartigheid, en dit door het goede der liefde jegens den naaste, waarin Hij aanwezig is, omdat Hijzelf in die liefde is, namelijk jegens elk mens; Hij vloeit in de ware dingen des geloofs in door die goeden, want al die dingen worden ware dingen genoemd, die leren wat de liefde is, hoe zij jegens den naaste betracht moet worden, en de dingen die haar bevestigen, bijgevolg welke den mens maken, opdat hij in de naastenliefde zij, aldus die zijn eeuwig heil maken.

4620. Wanneer de engelen invloeien bij den mens, vloeien zij in diens goede dingen zoveel als zij kunnen, en door de goede dingen in de ware dingen, die namelijk welke de mens zich had ingeprent, en waarvan hij zich had overreed; aldus houden zij hem af van de valse dingen, en beveiligen hem tegen de boze dingen; wanneer zij invloeien in diens goede dingen, vloeien zij ook in de ware dingen, want zij zijn verbonden, en wanneer zij in de ware dingen invloeien, doen zij dat ook in de goede dingen; het is er aldus mede gesteld: zij vloeien in zulke dingen in die bij den mens zijn, want andere dingen kunnen zij niet opwekken; en wanneer in de ware dingen, alsdan in de aandoeningen van het ware, en omgekeerd; vooral door de aandoening wekken zij de ware dingen op, men zie n. 5895 [van de Hemelse Verborgenheden].

4621. De boze geesten vloeien in de boze aandoeningen en in de valse dingen in, in één woord, in des mensens begeerten en appetijten, en in diens overredingen en beginselen van het valse, en zo houden zij hem gevangen.

4622. Als de mens niet ware dingen des geloofs vanuit goede dingen der naastenliefde heeft, kunnen de engelen niet invloeien, omdat zij geen vlak hebben; maar dan vloeien zij door geesten in diens uitwendige dingen in, in zijn ontzag voor anderen uit vrees, om niet de faam terwille van eerbewijzen te verliezen, en terwille van het gewin, en in diens vrees voor de wet en het leven; aldus houden zij hem in een uitwendig eerbare; dit is het vlak waarin de hemel heden ten dage invloeit; maar dit vlak is niets in het andere leven; de mens is daar in de geestelijke wereld, bijgevolg in de sfeer van zijn innerlijke dingen; hoedanig hij van binnen was geweest, zodanig is hij daar, niet hoedanig hij

van buiten was; de uitwendige dingen worden daar weggenomen; daaruit blijkt hoedanige duivel of hoedanige engel hij in de wereld was geweest.

Over de hel waar zij elkaar aanbidden.

4623. Er is een hel ter linkerzijde op gemiddelden afstand, waar een opening verschijnt, en daarin sommigen uit die hel; daar drijven zij elkaar over en weer aan om elkaar te aanbidden, als goden; hij die hoger is, eist dit, en zij die lager zijn doen dit, aldus om beurten; daarvandaan kwamen somtijds ook sommigen in de wereld der geesten, en wanneer zij iemand het boze zouden gaan doen, gaven zij in dat hij zou aansmeken, en zo bevrijd worden; maar dezulken worden met den grootsten afkeer verworpen, en gestraft, want in het andere leven is het heiligschennis iemand aan te smeken, opdat die niet het boze doe, omdat zulks is tot den duivel bidden; de Alenen Heer moet aanbeden worden.

Over de sirenen.

4624. De sirenen worden onderscheiden volgens de hellen waarmede zij verbinding hebben gemaakt, want alle sirenen verbinden zich met de hellen; er zijn onder de sirenen degenen die niets anders doen wanneer zij aanspoelen [*alluunt*], dan nadruk leggen op zekere klinkende woorden, welke zij geesten dwingen te spreken, en dit een tijd lang; aldus pijnigen zij den geest af.

Over de hellen in het algemeen.

4625. Zij die van de hellen worden uitgelaten in de wereld der geesten, verschijnen daar op zekere plaatsen, op een zekeren afstand, en op een zekere hoogte; daarvandaan worden zij onderkend hoedanig zij zijn, en vanwaar zij zijn.

4626. Wanneer een hel wordt geopend, of wanneer daaruit een duivel verschijnt, dan verschijnt deze monsterachtig volgens het hoedanige der hel; sommigen hebben in plaats van een aangezicht een bos haar of een baard, sommigen verschijnen alleen als een rist tanden, sommigen heel erg

gebocheld, sommigen gelijk wilde beesten, in verschillende houdingen en gebaren; daaraan worden zij ook onderkend.

Invloed, licht, de zinlijke mens.

4627. Hij die des mensen innerlijke dingen niet kent [*novit*], kan geenzins weten [*scire*], hoedanig de vergemeenschapping is van de ziel met het lichaam, en dit des te minder, daar de mensen geen idee van de ziel hebben, en van haar hoedanige volstrekt niets afweten; het is aldus onbekend, dat het zelfs niet kan worden gedefinieerd, dan alleen daarmee dat zij een verstandelijk en een cogitatief iets is, maar het hoedanige ervan wordt niet geweten, namelijk of het een aetherisch iets is, of iets vlammigs, of een uitwaseming, of zoals een klein levend ietsje, als een regerende in haar eigen systematische wereld, of wat anders; doch de meesten hebben er geen idee van, in het bijzonder wanneer hypothetische dingen daarvoor bekend zijn, want deze verwarren de ideeën daaromtrent geheel en al.

Omdat het niet wordt geweten hoedanig de mens is ten aanzien van de innerlijke dingen, laat het gezegd zijn dat het de lichamelijke mens is, die de aardse dingen ziet en de dingen die der wereld zijn, hoort de sprekers, proeft of smaakt de etenswaren, ruikt de dingen die in de lucht zweven, en met den tast voelt over het ganse lichaam; dit is des mensen lichamelijke; dit sterft en wordt een lijk, met die dingen welke het naast samenwerken om die sensaties teweeg te brengen; het lichamelijke is ook alle handeling en gebaar, voorts de spraak, en daarom ook de spieren en dat omhulsel wat eigenlijk het vlees wordt genoemd.

Des mensen innerlijke dingen, die niet sterven, volgen aldus opelkander: er is het zinlijke, er is het natuurlijke, er is het geestelijk-natuurlijke; deze zijn van den uitwendigen mens; daarna is er het hemels-geestelijke, het hemelse; en het binnenste derft een naam, omdat het onmiddellijk het Goede en het Ware opneemt die voortgaan uit den Heer; deze zijn van den Inwendigen mens: het midden tussen den uitwendigen en den inwendigen mens wordt het geestelijke van het hemelse genoemd.

Al deze dingen bestaan werkelijk in den mens, en volgen op elkander, en bij een ieder heeft één ervan de heerschappij, en zij zijn onderling onderscheiden; dit kan ook hieruit vaststaan, dat er in de algehele natuur voortdurende samenstellingen en afleidingen zijn, aldus eveneens in den mens; dit staat eveneens vast vanuit de hemelen, die eender verdeeld zijn, en eveneens uit

de hellen; en de mens is ofwel de hemel in kleinste vorm, ofwel de hel in kleinste vorm; de algehele hemel immers in het gemeen moet bestaan uit zulke beelden van zich in het bijzonder; anders stroken de bijzondere dingen niet met het gemene; want het gemene vanuit zich is niets, maar het wordt, ontstaat en wordt zo geheten het gemene krachtens zijn delen, voor zover zij de evenbeelden ervan zijn.

Iedere verdeling van des mensen innerlijke dingen heeft onderscheiden schijnsel [*lumen*] en een warmte onderscheiden van de andere; het zinlijke heeft een betrekkelijk grof schijnsel, en het werd gegeven dit schijnsel door veel ondervinding te onderscheiden van de innerlijke schijnsels; en het werd opgemerkt, dat zo vaak als ik in dit schijnsel werd neergelaten, even vaak uit de hellen kwamen opzetten vuile en schandalige dingen, zo dat dit schijnsel verderfelijker is; ter oorzaak hiervan dat aardse, lichamelijke en wereldlijke dingen in dit schijnsel zijn.

Dit schijnsel treedt op, wanneer zulke dingen zich aan de denking voordoen, die geheel en al zijn gezien, gehoord en gevoeld; zo dat wanneer de mens die dingen ziet, hoort en voelt van binnen, aldus wanneer de schandalige daden die hij had gezien, en waarvan hij heeft gehoord, de vuile woorden, en meer dingen die van binnen worden gevoeld, zich aan de denking voordoen, dezelve als het ware van buiten ten volle worden gevoeld [of ontwaard, *sensa*]. Wanneer echter de mens uit dit schijnsel wordt verheven, zo dat hij een klein weinig wordt afgetrokken of weggeleid van de zinlijke dingen, dan komt hij in een innerlijk schijnsel, hetwelk niet zinlijk is, maar van het innerlijk natuurlijke; wanneer de mens in dat schijnsel is, dan is hij in een beteren staat; hij is dan in de ontwaring aangaande de zinlijke dingen, aangaande het hoedanige ervan, en aangaande de oorzaken; als hij nog innerlijker kan denken, dan is hij in een nog innerlijker schijnsel [*lumen*], namelijk in het geestelijke van het natuurlijke; dit licht [*lux*] is voor een deel vanuit het licht des hemels in het natuurlijk licht; de oude wijzen, onder de heidenen, kenden dit, en zeiden, zoals blijkt bij hen in hun boeken, dat als de animus werd afgeleid van de zinlijke dingen, deze zou komen in een hoger licht en in een hogere gezegendheid.

Het moet terdege worden geweten en beschouwd, dat alle verstand en vandaar alle denking des mensen is vanuit het licht dat invloeit; zoals immers het gezicht van het oog de objecten ziet die buiten hetzelfde zijn, door het licht der wereld, over de objecten uitgegoten, zodat het de objecten steeds ziet buiten zich, niet binnen, aldus, in volgorde, de innerlijke dingen in de uitwendige, aldus ziet het verstand door het licht des hemels, het innerlijk

verstand door het licht des hemels, het uiterlijk verstand door den invloed van het licht des hemels, het uiterlijk verstand door den invloed van het licht des hemels in het schijnsel der wereld; daarvandaan is al het verstandelijke, want het verstandelijke is het inwendig visuële, of het verstand is het inwendig gezicht; vandaar is het vanuit het licht des hemels, hetwelk uit den Heer is, in welk licht wijsheid in inzicht is, want dat licht is vanuit het Goddelijk ware, voorgaande uit den Heer; vandaar is vanuit het licht de denking, de ontwaring, de bespiegeling, de bemerking, de voorzichtigheid, de redelijke analyse, het vermogen van oordelen, onderscheiden en uitkiezen, al dit vanuit het licht, omdat het is van het inwendig gezicht. Weswege al wat de mens hoort, in dat licht overgaat, opdat het doorvat worde.

Al het willijke des mensen echter is vanuit de warmte; het willijke van het boze is vanuit de warmte der wereld, waarin de warmte des hemels invloeit, en daar wordt verechtreukt; het willijke echter van het goede is vanuit de warmte vanuit den hemel, want de geestelijke warmte is der liefde die voortgaat uit den Heer als uit de Zon des hemels; die warmte is hemelse en geestelijke warmte, en deze is liefde; vanuit die warmte is al het goede, aldus alle aandoening van het goede en het ware, bijgevolg het al des levens; en deze zijn des wils; daarvandaan ook is alle vitale warmte in den mens, welke het meest wordt doorvat wanneer de mens in de liefde is; want voor zoveel hij in de liefde is, voor evenzoveel wordt hij warm, en voor evenzoveel wordt diens leven ontstoken als met vuur; — Vanuit deze dingen kan men weten, wat het hemelse vuur is, en wat het helse vuur; namelijk dat het hemelse vuur is de liefde van weldoen aan allen, en het helse vuur de liefde van boosdoen aan allen; en ook dat het vitale vuur niet is vanuit het zonnevuur der wereld, maar vanuit het zonnevuur des hemels.

Ik heb bemerkt vanuit herhaalde ondervinding, wanneer ik was neergelaten in zinlijk schijnsel, en zo vaak ik in dat kwam, dat het terdege werd te weten gegeven, dat helse geesten smerige en schandalige dingen ingoten, die plotseling ophielden toen ik daaruit werd opgeheven.

In de schemering werd het eens gegeven door een zinlijk schijnsel ook geesten te zien die in het andere leven in dat schijnsel waren; zij verschenen op een markt bij benden, dragende zakken waarin rauwe materialen waren, dezelve wegende en wegdragende; het was een bende die in het schijnsel van dat zinlijke is, zoals meerderen van het gewone volk zijn, die over niets hogers dachten dan alleen over de dingen die zij met eigen ogen zagen, en met eigen oren hoorden: sommige sirenen waren toen aanwezig; dezen zeiden dat zij hier willen zijn, omdat zij met haar eigen ogen mensen zien; en gezegd werd,

dat die sirenen niet dan met een duister gezicht zien, of veeleer, dat zij geesten bemerken die in een innerlijk schijnsel zijn; aldus dat ook de sirenen slechts in een zinlijk schijnsel of van het laagste natuurlijke zijn.

Hij die in dat grove schijnsel, namelijk in zinlijk schijnsel is, deze is eveneens in de wellusten des lichaams en der zinlijke dingen, welke voor hem de primaire levensdingen zijn; en eveneens is hij in zulke wetenschappelijke dingen die bijdragen ter bevordering van gene dingen; en wanneer hij vanuit dat schijnsel denkt over de ware dingen des geloofs, over den hemel, en over de Goddelijke dingen, zo telt hij die allemaal voor niets, en verwerpt ze, als zulke dingen die wel gezegd worden, maar toch eigenlijk niet bestaan, omdat hij ze niet ziet, noch betasten kan; hij gelooft alleen zijn eigen zinnen; zulke zinlijke mensen zijn er nu in groten getale in de wereld: weswege de ouden zeiden dat als de mens kon worden afgeleid van de zinlijke dingen, zo zou hij wonderbaarlijke dingen zien, en opgeheven worden hemelwaarts.

Weswege als de mens wordt wederverwekt, in die dingen welke van het zinlijk schijnsel en van de zinlijke warmte zijn, door den Heer de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde worden ingeboezemd; dan worden zij samengehouden met de innerlijke dingen; ook laten de goede en de ware dingen zich niet afleiden; dan immers is het geestelijk schijnsel in dat schijnsel, en leidt hetzelfde zoals de ziel het lichaam.

Dat er zulk een zinlijk schijnsel is, is omdat allen die uit de hel in de wereld der geesten zijn, in zulk een schijnsel zijn, en wanneer iemand in dat schijnsel is, is hij in kompanie met de helse bende daar.

Over de ziel.

4628. Het kan vaststaan, hoezeer over het leven na den dood de doorvattingen van de geletterden verschillen van de doorvatting der ongeletterden. De geletterden [*eruditi*, letterlijk de ontruwden of beschaafden], dat is, die in wetenschappen zijn onderricht, maken van de ziel, vanuit de hypothesen daarover, en vanuit hun eigen denking dienaangaande, òf een aetherisch iets; òf een vlammig iets, òf een vurig iets, òf een cogitatief iets; en zo kunnen zij het laten zetelen in enig lichaamsdeel, ofwel in een klein kliertje, ofwel in het gestreepte lichaam [*corpus striatum*], ofwel in de ventrikels, ofwel in het hart; vandaar hebben zij een idee over de ziel opgevat, vanuit welke idee zij nooit voor zich een geloof kunnen maken dat de ziel zal leven na den dood, maar ertoe komen dat zij zal verdwijnen; en dit bevestigen zij bij zich met hun

wetenschappen; doch de ongeletterden die in het goede zijn, bekommeren zich niet om zo iets, maar zeggen dat zij zullen leven na den dood, door niets te denken over de ziel; in deze denking van te zullen leven na den dood, niet door zulke ideeën verstrikt en bezoedeld, wordt stilletjes ingeboezemd dat zij daarginds zullen leven met een lichaam, zoals de engelen; want in zulk een doorvatting is een zodanige invloed; doch in de doorvatting der geletterden is de invloed dat de ziel, zodanig zijnde, geenszins kan leven na den dood, en als zij zou leven, dan moest het wederom zijn in een stoffelijk lichaam.

Dat de geletterden zodanig zijn, is omdat zij de wetenschappen aanleren terwille van de faam der geleerdheid, ten einde tot ereposten te worden bevorderd, en zo tot gewin te komen, niet echter om door wetenschappen wijs te worden; de wetenschappen immers zijn middelen om wijs te worden; maar voor hen die dezelve aldus aanleren, zijn het middelen om waanzinnig te worden; en wanneer dezulken tot ereposten zijn verheven, leven zij zinlijk geheel en al zoals de anderen; vandaar is het, dat de meeste geletterden, als gij er maar een paar uitzondert, alle dingen aan de natuur toeschrijven, en geloven dat zij net als de beesten zullen sterven, en er geen leven zal zijn na den dood van het lichaam; want de zinlijken, doordrenkt van wetenschappen, kunnen zich in dergelijke dingen bevestigen; zij passen immers begoochelingen toe.

Over den invloed.

4629. De invloed in den algehelen hemel is uit het Goddelijk Menselijke des Heren; vandaar beeldt, omdat het Goddelijk Menselijke het al in allen is, de algehele hemel een mens uit; en met alle gezelschappen daar stemmen de afzonderlijke dingen bij den mens overeen.

De algehele hemel in het gemeen, en de Heer in het bijzonder, vloeit in iederen engel in; vandaar heeft hij den menselijken vorm, en omdat hij in den hemel is, in een allerblinkendsten en allerschoonsten vorm, en indien gij hem zaagt, zo zoudt gij wel zeggen, dat zulk een gedaante alle geloof te boven gaat; hij heeft den menselijken vorm, en deze is zodanig, omdat de Heer in het bijzonder invloeit in een ieder, en de hemel in het gemeen in een ieder, en een ieder wederkerig in den hemel; dit geschiedt krachtens het één-zijn [*unio*] door de onderlinge liefde, welke der naastenliefde is, en door de verbinding daarvandaan met den Heer.

Daaruit kan klaarblijkend vaststaan, dat het Menselijke des Heren Goddelijk is, en wel hierin dat de Heer, als Heer, ten aanzien van het Menselijke, ook

Goddelijk is; en dat Hij het Menselijke heeft aangenomen om dat te maken zoals het Menselijke van Jehovah te voren geweest was, namelijk dat het, toen het door den hemel heenging, de Goddelijke Mens is geweest; nu nog meer. De invloed daarvandaan is in elk mens, want diens innerlijke dingen zijn geformeerd tot het beeld des hemels, de uiterlijke dingen tot overeenstemmingen; en daarom zijn des mensen innerlijke dingen de hemel in kleinsten vorm: de invloed in hem als in een kleinen hemel is uit den Heer afzonderlijk en universeel, en de hemel vloeit in gemeenlijk en bijzonderlijk [*communiter et particulariter*].

Vandaar nu is het, dat de boze geesten en geniën, omdat zij niet overeenstemmen, in het licht des hemels verschijnen als monsters, sommigen zo huiveringwekkend, dat zij niet beschreven kunnen worden, sommigen waarin de vormen der brute dieren uitkomen, en zo voort.

Over den invloed.

4629[b]. Zij die in het zinlijk schijnsel zijn, kunnen hoogst zelden, zo ooit, zijn in het goede en ware, of ten doel hebben het goede en het ware, vandaar niet het vaderland, niet het gerechte, maar slechts zichzelf, hun gewin en hun eer.

In het zinlijk schijnsel zijn alle echtbrekers, die het verkwikkelijke in echtbreuken gewaarworden; zij verwerpen alle dingen des geloofs en der naastenliefde, ja zelfs ook zulke dingen die tot enig innerlijk licht plegen binnen te leiden; in zulk een schijnsel zijn ook de wellustelingen: en eveneens in zulk een schijnsel de gierigaards.

Ik werd in dat schijnsel gebracht, en zo vaak ik daarheen kwam, vloeide in het boze en het valse, het schandalige tegen den Heer, den hemel, het goede en het ware; er vloeiden in vuile en schandalige dingen, vooral de wulpsen dingen van echtbreuken; de oorzaak is, omdat geesten die zodanig zijn, in dat schijnsel zijn, en dan invloeden: en weinigen zijn het, die zich hebben laten wederverwekken tot aan het zinlijke toe, of tot aan het uiterlijk natuurlijke toe; zodra ik aan dat schijnsel was onttrokken, tot het schijnsel van het innerlijk natuurlijke, hetgeen geschiedde toen heel veel schandelijke dingen opkwamen, was ik daarvan bevrijd, en kwam ik in de denking en het geloof aangaande het goede en het ware; doch de mens is veel in het zinlijk schijnsel; maar zij die zijn in het innerlijk natuurlijk schijnsel, zijn het beurtelings; en zij die boos zijn, worden geleid door innerlijk boze geesten; zij

die arglistig zijn, treden nog innerlijker toe, en het ganse natuurlijke wordt geïnfecteerd, want de denkingen worden door hun zinlijke dingen weggeleid naar de innerlijke dingen, waar de goede en ware dingen zijn, en die werpen zij uit of ontwijden ze.

Onder de minderwaardige bende zijn er zeer velen die nooit boven de zinlijke dingen de denkingen hebben verheven; en dezen zijn het, die God niet vrezen, noch de mensen; zij tellen doodslagen, echtbreuken, en dergelijke dingen voor niets; doch onder hen zijn er, die in het goede zijn; en dezen hebben door zulke dingen die van het burgerlijk en redelijk leven zijn, en eveneens van het geestelijk leven zijn, de denkingen verheven; sommigen van hen zijn minder zinlijk dan de geletterden; zij doorvatten innerlijk, wat de geletterden niet doen.

De invloed.

4630. Over de overeenstemming van alle organen, leden, en ingewanden, is gehandeld aan het einde der hoofdstukken [xxvii tot xlii van Genesis], te dien einde, opdat vandaar geweten worde dat er een invloed is vanuit de geestelijke wereld, niet alleen in den innerlijken mens in het gemeen, maar ook in diens afzonderlijke dingen, tot aan de lichamelijke dingen toe; de invloed immers is in de functies en de nutten der lichamelijke dingen, en daar die is in dezelve, is die ook in de vormen, want nutten en hun vormen maken één, zoals het principale en het instrumentale, want deze twee zullen tezamen zijn, opdat iets geschiedt; en wanneer iets geschiedt, maakt het ene en het andere één oorzaak; aldus, wanneer vanuit de geestelijke wereld invloed geschiedt in het nut van een orgaan, zo geschiedt het in het orgaan zelf; dit is immers geheel en al geformeerd tot het nut, als het instrumentale tot zijn principiale, zoals het oog tot het gezicht; wan neer in het gezicht invloed geschiedt, geschiedt het eveneens in het oog of het orgaan ervan, en zo voort; opdat de mens worde overtuigd dat er invloed is vanuit de geestelijke wereld in des mensen afzonderlijke dingen, is derhalve over die overeenstemmingen daar gehandeld; voorts eveneens ter oorzake hiervan, dat de uiterlijke dingen des Woords de aanduidende dingen zijn van de geestelijke dingen, wanneer zij overeenstemmen.

Over hen die zich voortwerpen in de ademhaling.

4630[b]. Er waren verscheidenen vanuit de boze geesten, die subjecten [*subjecta*] in de ademhaling inwierpen.

Over de hellen.

4631. Er is een hel, vooraan, een weinig links op een afstand, waar degenen zijn, die belagen tegen de echtelijke liefde, en met onuitsprekelijke kunstgrepen de animi trachten te scheiden; ook trachten zij dat bij hen die verenigd zijn; wanneer zij vanuit hun hel zijn, verschijnen zij rechtstreeks boven het hoofd, boven de fontanelle daar, en zij verschijnen, wanneer er een blik op hen wordt geworpen, zoals slangen.

Tot hun bijstand hebben zij geniën, die rechtstreeks onder de billen zijn, en dezen blazen wulpse dingen in, ook op onuitsprekelijke manieren; zij verschijnen als grove spitsen, vanuit het hoofd omhoog gestoken, die zij uitbreiden; ik zag hen in de hel afgeworpen, en zij konden niet neergeworpen worden dan nadat de grove spitsen omlaag gekeerd waren; die spitsen, welke niet scherp zijn, maar bot, zijn representatief voor het toppunt van wulpsheid. Het dient opgemerkt, dat in alle hellen plaatsen zijn al dieper en dieper; de geesten die erger zijn, zijn in lagere gebieden, en zij die nog erger zijn, in nog dieper gebieden; ik heb hen zien neergeworpen van de ene diepte tot de andere, en dit vaak: opgemerkt werd ook, dat hoe dieper zij komen, des te dichter wordt de nevel die hen als het ware omgordt; die nevel is de uitwaseming van hen; ook is het een aanwijzing van het dichte schijnsel waarin zij zijn, omdat zij verder verwijderd zijn van het licht des hemels; dat schijnsel is duisternissen en donkerheden.

Over de hellen.

4632. Ik zag dat sirenen afdaalden in de hel die is vóór den linkervoet, en boosaardigheden beraamden, namelijk om een vergemeenschapping tot stand te brengen tussen die hel en de nieuwe hel die van de sirenen was, achter den linkervoet; toen werd gezien, dat een engel van hoger af een blik wierp in die hel, en allen die daar waren, en het waren er velen, verwijderde, en in een andere orde opstelde; en dit met grote kracht; en dat hij sommigen van haar

halsoverkop neersmeet van daar in andere hellen; zo groot is de mogendheid die de engelen hebben uit den Heer, en zodanig is de voorzienigheid, opdat ook de hellen in orde worden gehouden:

4632[b]. daarna werden gezien als het ware paarden en ruiters, tussenenkomende, van boven tussen die beide hellen, waarmede werd aangeduid de scheiding en de bewaking, dat niet zou kunnen worden overgegaan van de ene hel in de andere.

Over de hellen der beschimpers.

4633. In een droom waren er twee die mij heel erg beschimpten, en dit zonder enige oorzaak, vanuit een ontaarde natuur; zij wilden niet slechts met woorden striemen, maar ook kwetsen, tot aan het toevoegen van zwaar letsel, bijna tot den dood toe; en dit herhaalde er ook een in het bijzijn van meerderen die in waardigheid waren geweest, en voor dezen had hij ook geen vrees en schaamte; enz. enz.; toen ik ontwaakte, bemerkte ik dat zulk een geest aanwezig was; ik sprak met hem, en hij was zodanig als hij in den droom was; toen werd hij aan anderen overgeleverd om bewaakt te worden; maar hij had magische kunsten aangeleerd, zodat hij zich uit hun handen bevrijdde, maar tevergeefs; hij werd vastgehouden; ook toen koesterde hij niet enige schaamte tegenover hen die waardiger waren dan hij, noch voor anderen; omdat hij van zulk een wildebeesten-natuur was, werd hij naar een hel gezonden waar zodanige geesten zijn; de hel derzulken was vooraan, vóór den linkervoet, op een groten afstand, zodat hij scheen buiten de andere hellen te zijn; daarheen was hij gezonden, en daar is de hel derzulken; want zodanigen vrezen God noch de mensen, en zij begeren iedereen kwaad te doen, en tellen een moord voor niets.

4634. Anderen kwamen daarna, en beschimpten zonder enige oorzaak, maar niet zo wreed gezind om te striemen en het lichaam letsel te willen aandoen, maar zij vielen aan met woorden, aldus den ander voor minderwaardig te achten, dien zij verachtelijk met scheldwoorden konden tracteren; dezen waren jonge snuiters die nog geen zedelijk en burgerlijk leven hadden aangeleerd; en na overtuigd te zijn dat zij zodanig waren, werden zij ook naar voren overgebracht op enigen afstand, vóór den linkervoet, waar eveneens derzulken waren; aldus was het niet een hel, omdat het niet in de diepte was, maar erboven; daar klaagden zij, dat zij beschimpt werden door degenen daar, en dat degenen daar niets hoorden; maar het werd hun gezegd dat zij daar

niet konden worden vastgehouden totdat zij die wildebeesten-natuur hadden afgelegd, of die natuur zou worden verwijderd door zulke beschimpingen van anderen; en dat zij daar lang zouden blijven volgens het leven in die dingen, langer of korter, en volgens de opgevatte beginselen dat zulke dingen geoorloofd waren, en welhaast heldhaftig.

Over de sirenen.

4635. Het werd opgemerkt, dat sirenen van meerdere soorten zijn, want wanneer zij overgingen tot haar hel, dan spoelden sommigen [*alluebant*] beneden aan, sommigen boven, sommigen door het gebied van de maag, sommigen door het gebied van de voetzolen, sommigen door andere gebieden; en sommigen zijn onzichtbaar, en deze zijn boven; maar allen werden neergestoten in de hel, door openingen die ik zag, beneden en boven; en diegenen van haar die zich in de hel daarvandaan wilden loswikkelen, werden dieper neergestoten. In één woord, de sirenen zijn de allerverderfelijksten; met de verschillende hellen maken zij een verbond; in elk boze doen ze mee, en zij denken over niets anders dan hoe zij de innerlijke dingen kunnen obsederen; ze storten zich terstond daarheen, en eerst volgen zij de denking van een ander, en vlak daarop leiden zij die; zo nemen zij elk vrije van goed en waar denken weg; aldus nemen zij alle het geestelijk leven weg. Van dezulken zijn er een ontzaglijke hoeveelheid heden ten dage, vanuit Europa.

Over de hel dergenen die gekant zijn tegen het binnenste der hemelse liefde.

4636. Er zijn degenen die gekant zijn tegen hen die in het gebied van de baarmoeder in den hemel zijn, in welk gebied degenen zijn die in het binnenste der hemelse liefde zijn; wanneer zij verschijnen in de wereld der geesten, zijn zij een weinig vooraan, boven, vrij hoog, en zij zijn van zulk een boosaardigheid, dat zij hun ademhaling anderen opleggen, om beslag op hen te leggen; hun hel is vooraan, een weinig naar links, diep; hun werking is gericht naar de baarmoeder.

Over de helsen.

4637. Zij die schijnen neer te liggen, zijn hardnekkiger dan de anderen, en worden met moeite verjaagd; zodanigen waren ettelijke malen bij mij, en konden niet worden uitgeworpen dan na verloop van tijd; de Heer kan hen weliswaar in één ogenblik uitwerpen, maar omdat het volgens de orde is, dat de hardnekkigheid haar tijd uitduurt, geschiedde dit derhalve; de meesten derzulken zijn aarts-echtbrekers geweest.

Over de hel dergenen die de echtelijke liefde belagen.

4638. De hel van hen is onder het achterdeel der knieën, waar die worden verbonden met het onderdeel der lenden; zij belagen zo boosaardig en eveneens zo doordringend tegen de echtelijke liefde, dat het nauwelijks gezegd kan worden; hun werking dringt door naar het hart; zij die zo boosaardig zijn, werden enigermate achterwaarts gedreven in de hel daar, en diep daar, waar zij zijn opgesloten, zodat zij niemand meer kunnen schaden; zij zijn degenen geweest, die in het leven des lichaams niet hebben geduld dat echtelieden tezamen in liefde zouden leven.

Over den hemel, en de zon daar.

4639. Getoond werd mij door een visioen een zon, Die de Heer is, zodanig als Hij verschijnt in den derden of binnensten hemel; aan hen verschijnt die zon in hoogste mate roodgloeiend en met een allerschitterendste vlam, welker rode gloed en schittering niet beschreven kan worden; die zon is gans en al zodanig, daar zij alles is; wanneer zij neigt naar den middag, maakt dan dat allerroodgloeiendste vlamme een groten gordel,²⁴ en in het midden een duistere; wanneer naar den avond, dan vangt het vlamme aan minder rood te gloeien, dan nog minder, en daarna blinkend wit te worden, en ten slotte als een wolkig blanke; en alsdan is het de eerste avond-staat; wanneer zij zo verschenen is, vangt als het ware dat lichtende van daar voort te schrijden naar rechts daar, tot de maan, en zich toe te voegen aan de maan, weswege de maan aanvangt te blinken; en dan wordt het morgen in den geestelijken

24 Kanttekening: *Jubar*, stralende glinstering.

hemel; daar eveneens neemt de glans der maan bij graden af, en dan vangt aldus de morgen in den binnensten hemel aan, en zo voort; wanneer het immers morgen is in den binnensten hemel, is het avond in den tweeden of geestelijken hemel; de oorzaak is deze, dat het vlammige of hemels goede in den tweeden hemel die verandering maakt, daar zij dat niet kunnen toelaten; er zijn zulke gemene veranderingen van staat, en het zijn veranderingen van staat ten aanzien van de wijsheid, en in den tweeden hemel ten aanzien van het inzicht; deze beurtwisselingen stemmen overeen met de beurtwisselingen der tijden in de wereld; daar verschijnen de staten als tijden, uit den schijn der dagelijkse rondkringing der zon; doch in zich zijn het staten; in den hemel zijn het staten, omdat het is de wijsheid en het inzicht die worden gevarieerd, en omdat de zon daar niet rondkringt zoals in de wereld; maar de afwezigheid ervan verschijnt door een vermindering van het roodgloeiend vlammige.

In de hemelen zijn dingen die het oog niet heeft gezien, noch het oor gehoord, en daarom zouden zij, als zij beschreven werden, niet geloofd worden; wie toch zou geloven dat daar paleizen zijn, waarin zij wonen, van de allergrootste pracht, en dat zij daar huisraad hebben van elk geslacht; maar waartoe zulke dingen vermelden, als zij toch niet geloofd worden.

4640. Tussen den derden hemel en den tweeden, is een middelste; door dat middelste is er verbinding; in den derden hemel wordt het inwendige uitgebeeld door Jehudah, het uitwendige door Josef, het middelste door Benjamin; in den tweeden hemel het inwendige door Israël, het uitwendige door Jakob; in den laatsten of eersten hemel zijn de geesten, die eenvoudigen zijn, met wie overeenstemmen de uiterlijke dingen van den mens, zoals de huiden.

Over de hellen.

4641. Aan de linkerzijde vooraan, zijn allersmerigste en afgrijselijke hellen; er verschenen daar in de poorten ervan sommigen; en dezen verschenen als huiveringwekkende monsters, sommigen als lijken in hun doodshemden, sommigen benig wat het hoofd betreft, sommigen in allervuilste houding, en in huiveringwekkenden vorm; ik kan die dingen niet beschrijven; zij zijn horribel. Zij die daar in de poorten verschijnen, zijn de beelden dergenen die in de hellen zijn; aan hen wordt onderkend hoedanig genen zijn; maar toen dezen werden gezien, werden de hellen terstond gesloten, opdat zij de sfeer niet zouden besmetten.

Zij die links vooraan het verst verwijderd zijn, zijn driest, zich niet bekommerend om God noch om de mensen.

4642. Zij die ter linkerszijde in een schuine lijn, een weinig achterwaarts, op een afstand verschijnen, zijn degenen die anderen aandrijven om hen te vereren als god; en hij die een ander kan onderjucken, wordt zo lang vereerd als hij de baas is; en zo achtereenvolgens; het werd ook gezien in de poort; deze hel is lager.

Van hen die vooraan ter rechterzijde zijn, verschijnt de poort vrij hoog, en wel in het vlak van de oksel onder den schouder.

Ter rechterzijde naar het front toe, zijn degenen die in de wetenschap des geloofs zijn, doch in een leven van het boze, aldus in geen leven volgens de geboden des geloofs.

Over de hellen.

4643. Ter rechterzijde een klein weinig vooraan op enigen afstand, is een hel waar degenen zijn die in de boze dingen van de verkrachting der naastenliefde zijn vanuit de valse dingen, zoals zij die hun hele leven door niets anders doen dan doden en plunderen, zoals verscheidenen in Azië, en waar de grote woestijnen zijn; dezen zijn in die hel.

Over den hemel bij den mens.

4644. De vergemeenschapping van den hemel met den mens is wonderbaarlijk, en als men niet is onderricht door den Heer, kan men het nooit weten, en ook niet, als men het weet, geloven; invloed is zelden zodanig dat het valt in een klaarblijkende denking; deze invloed immers komt uit de geesten die vlak bij den mens zijn; maar invloed is als volgt: bij den mens zijn zulke dingen die hij gelooft, en waardoor hij van harte wordt aangedaan; wanneer de engelen die bij hem zijn, in zulke dingen zijn, en daarover onderling spreken, dan vloeit bij den mens een blijheid des gemoeds, tevredenheid en rust in; wanneer echter zulke dingen niet zijn in des mensen geloof en aandoening, dan vloeit droefgeestigheid in, en onrust, en eendere stemmingen; en dit valt niet anders in des mensen denking, die dan over heel wat anders kan denken: dienaangaande ben ik door veel ondervinding tenslotte onderricht; ik wist immers niet waarvandaan de droefgeestigheid, en waarvandaan de blijheid

des gemoeds kwam, terwijl ik niet dacht noch sprak over zulke dingen die dat veroorzaakten; maar toen doorvatte ik dat daarvandaan de oorzaak was.

4645. Uit deze dingen kan vaststaan, dat de aandoening van het ware en de wil van het goede is de hemel bij den mens; wanneer dit voor den mens liefelijk en verkwikkelijk is, dan vloeien de engelen in, en vergemeenschappen zij de sfeer hunner verkwikkelijkheid en liefelijkheid met hem, en brengen het zo in hem voort; het is de vergemeenschatting der sferen die dat maakt, en de ene sfeer heeft met de andere volgens de eenderheid vergemeenschatting. Eender is het gesteld met de bozen; als boze geesten over des mensens verkwikkelijke dingen spreken, hebben zij een verkwikkelijke, en rust; als het anders is, hebben zij onrust en een onverkwikkelijke.

4646. Geesten spraken onder elkander, en de sfeer daarvandaan werd vergemeenschat; en deze maakte die uitwerking bij mij; ik was verwonderd waarvandaan dat kwam, en ten slotte werd het te weten gegeven waarvandaan, en dat het vanuit die oorzaak was; dit is meermalen gebeurd, zodat ik zeker ben geworden dat het zo is.

Over de hellen.

4647. Ik was voortgeleid door een hel die onder de hellen der echtbrekers is, waar degenen zijn die zijn in het van de naastenliefde gescheiden geloof en in een leven van het boze; aldus die van de Kerk waren geweest; en toen ik daardoorheen werd geleid, werd ik afgehouden van alle denking, en zo beschermd opdat niet de valse dingen vanuit de boze dingen zouden worden ingeworpen en bestoken; terwijl ik werd voortgeleid, voelde ik rondom mij heen als het ware wateren; het is de hel die werd uitgebeeld door de zee Suph; toen ik tot het andere deel overging, kwam ik in denking over wereldlijke dingen, en hoorde ik degenen die daar waren, zeggen dat zij in verzoekingingen waren, en het werd gegeven hen te troosten; het is die plaats welke werd uitgebeeld door de woestijn, waar de zonen Israëls 40 jaren geweest waren; het was daar donker; niets werd te zien gegeven, maar wel hen te horen spreken; daarna werd ik voortgeleid tot een hoger gedeelte ter linkerzijde in het vlak van het schouderblad of het bovendeel van den schouder, achterwaarts; en doorvat werd dat daar een weg is voor hen die vanuit de verzoekingingen worden bevrijd en tot den hemel worden verheven; het is die doorgang, welke wordt aangeduid met den Jordaan, dien de zonen Israëls overstaken.

Over de hellen.

4648. Er was iemand die in de wereld een verkwikkelijke had gehad in het treiteren van anderen, en aan te zetten tot het geven van geërgerde antwoorden, om zo gelegenheid te hebben om hen kwaad te doen; hij, of een ander aan hem gelijk, verscheen mij en wilde mij bijten, hetgeen hem ook gewoon was geweest in de wereld; hij verscheen ook met een bijl, die toen niet zichtbaar was, waarmede hij gedurig luchtigjes voor zich uit iets opzij stiet; hetgeen de tarding was en de aanhoudende wil van kwaaddoen; maar zij die met een bijl verschijnen, hebben de bijl aangebonden aan den linkerarm; daarna is iets anders rondgewikkeld door middel van den rechterarm, en door middel van de hals, meermalen, wat een teken is dat zij degenen zijn die verschijnen met een bijl, en ook zij die verschijnen met messen; dit verschijnt daarna, en zij kunnen het niet afwerpen; aldus eveneens deze; hij werd daarna neergelaten onder de linkervoetsool, bijna tot de hel daar; en het werd opgemerkt dat zo vaak deze zich bewoog, een gedruis beneden werd gehoord als het gedruis van bestraffingen; hetgeen daarvandaan komt, omdat hij door meerdere pesterijen en pogingen om kwaad te doen, voor zich de hellen opende die straffen; en dat zo, wanneer hij zich maar bewoog; waarmede wordt uitgebeeld dat wanneer hij actief over anderen denkt, zulke bestraffingen daar werden ingezet; dit was eerder meermalen gehoord, maar het was niet gegeven de oorzaak te weten; hij werd overgebracht naar achteren tot de hel der boosaardige geniën, en ook daar, zo vaak hij zich bewoog, werd een eender gedruis gehoord; tenslotte werd hij nog verder voortgeleid, totdat hij daarheen kwam, waar hijzelf zou worden gestraft met datgene waarmede hij anderen had willen straffen of kwaad doen, zo dat het telkens op hemzelf neerkwam; zodanig is het lot dergenen die aanhoudend pogen en daadwerkelijk zoveel als zij kunnen en durven anderen te treiteren, te krenken, en kwaad te doen.

Over de hellen.

4649. Er zijn somtijds opborrelingen zoals uitwerpingen door middel van den rug, zijnde de pogingen om zich op te werken, maar zij worden teruggedrukt door den Heer, en degenen uit wie zulke dingen komen, worden naar diepere gebieden neergelaten, en eveneens door huns gelijken zwaar gestraft.

Met de Joden over den Inwendigen Mens.

4650. Er waren Joden, niet van het ergste soort, die ook naar redenen luisterden; eerst wilden zij den inwendigen mens niet genoemd hebben; ik doorvatte dat het daarom was wijl Christenen zo vaak spreken over den inwendigen mens; zij vroegen of het niet genoeg is God te vereren met den bevolen uitwendigen erediens; maar het werd hun gezegd dat zij ook innerlijk nederig zullen zijn voor God evenals uiterlijk; dit verstonden zij niet; maar toen gezegd werd dat zij ook van harte nederig zouden zijn, begonnen zij enigermate te verstaan; toen werd een vergelijking gebezigd: zoals een komediant op het toneel, die voor iemand die als koning optreedt, zich allernederigst gedraagt, en toch in zijn hart den ander geheel en al veracht; gevraagd werd nu, of zij zulke komedianten wilden zijn; zij zeiden van niet, maar dat zij gans en al nederig moesten zijn voor God; aldus verstonden zij meer wat het inwendige is, namelijk bij hen die nederig voor God ook dachten; gezegd werd, dat de uitwendige dingen slechts gebaren zijn die het inwendige aanduiden, en dat het, als zij gescheiden worden, belachelijk zou verschijnen; gezegd werd bovendien, dat in het Woord wordt gelezen, dat dit volk Mij eert met den mond, maar dat het hart ver afwezig is; uit dit gezegde verstonden zij dat het hart tegelijk aanwezig moest zijn, en dat dan dit het inwendige was; zij verklaarden daarna dat zij nu wisten wat de inwendige mens is: zij voegden daaraan toe dat zij hadden gemeend dat degenen die inwendige mensen waren, bijna niets met het lichaam uitvoerden, nauwelijks spraken, maar slechts dachten, en zo dat dit een fantasie was.

Ook verstonds zij niet wat geloof is; zij meenden dat het denken was, en waren verwonderd dat dit iets zou uitwerken; gezegd werd tot hen, dat geloof omvat dat wat moet worden geweten, erkend en gedaan, zoals dat Jehovah is de enige God, dat Hij moet worden erkend als de enige God; dat dit des geloofs is; voorts dat zij zullen geloven vanuit het Woord, dat de Messiah zal komen, en zal zaligen; voorts dat men zich nederig moet gedragen voor Jehovah; dat dit des geloofs is, namelijk moet worden geweten, erkend, en gedaan; ik wilde zeggen dat dit moet worden geloofd, maar zij wilden dat woord niet toelaten.

Gesprek met geesten daarover, dat zijzelf straf over zich brengen, en dat met het boze de straf is verbonden.

4651. Met sommige geesten ben ik in gesprek geweest over het boze van straf en rampspoed dat den bozen overkomt, namelijk dat zij het zichzelf berokkenen; zij dachten dat het anders verschijnt, en vandaar dat het niet zo is, omdat bestraffers komen, en straffen, of dat het andere geesten zijn die dit doen, en vandaar dat zij niet over zichzelf de straf brengen: het werd hun gezegd, dat als zij het boze niet hadden gedaan, de bestraffers niet zouden gekomen zijn; maar dit verstonden zij niet zozeer; de waarheid werd aangetoond door iets dergelijks: wanneer iemand zijn hand slaat tegen een muur waar spijkers zijn, en zo de hand kwetst; is het de muur die de kwetsuur toebrengt, of zijn het niet degenen die zichzelf het letsel bezorgen; het schijnt alsof de muur het is; maar het ligt in hun medeweten dat het uit hen kwam, aldus dat zij het zichzelf aandoen; ogenschijnlijker staat het vast uit de wetten in de wereld: wie het boze doet, die wordt gestraft als hij eerst daarvan is overtuigd dat hij het boze heeft gedaan; want dan brengt hij de straf over zichzelf, hoewel anderen haar toedienen; aldus zijn eveneens daar het boze en de straf van het boze verbonden; dit willen de wetten: des te meer in het andere leven; ten slotte begrepen zij het.

De conclusie was, dat dit daaruit voortkomt, dat het goede in zich de beloning heeft en de gelukzaligheid met zich verbonden; daaruit wordt afgeleid de wet in de tegenovergestelden, namelijk dat het boze in zich heeft de straf, en de verdoemenis met zich verbonden; het ene gesteld zijnde, wordt het andere gesteld, want tegengestelden gedragen zich eender, maar in tegengestelden zin.

De wijze waarop sommige heidenen vanuit de Aziatische gebieden uitvorsen, of zij tot den hemel dan wel tot de hel neigen.

4652. Ik zag een zekeren heiden, met een zwartachtig grauw aangezicht, en het werd gezien dat hij kwam van een hete streek, waar dezulken wonen; hij zat in een wagen; het paard dat trok, boog rondom, en tenslotte waarheen het paard wilde, schoot de wagen vooruit; het liep naar het noorden daar; en voordat het paard uitschoot, tekende de man de plaats waar de wagen startte, of het beginpunt, aan met een stok, zodat hij die plaats zou weten wanneer hij terugkeerde, of het daar wel was; de engelen zeiden, dat aldus sommige heidenen in het andere leven uitvorsen waarnaar zij heenneigen, tot de hel

ofwel tot den hemel, en met welken spoed; want wanneer zij terugkeren tot het eerste merkteken, nemen zij waar voor hoeveel zij daar van afstaan, en tot welke windstreek zij zijn gericht, en daarvandaan weten zij de voortschrijding van hun leven, en waarheen het strekt, want de afstand toont die dingen aan; de oorzaak hiervan is deze, dat verandering van plaats en de voortschrijdingen in het andere leven staten des levens zijn, en de voortschrijdingen ervan; dat voortschrijden, voorttrekken, gaan, wandelen, reizen, op het leven betrekking heeft, zie men - - - [elders].

Over hen die in geloof-alleen zijn.

4653. Zij die het zich hebben ingeprent dat het geloof-alleen zaligt, verschijnen volgens het hoedanige van dat geloof; zij die dit meer binnenst hebben geloofd, zijn ter rechterzijde beneden aan een vlak onder de voetzool; daar zijn zij die ook een gezelschap van een meer binnenste vriendschap vormen, over welk gezelschap men zie n.4439: diegenen van hen die niet zo binnenst zich hebben ingeprent dat het geloof-alleen zaligt, en het alleen maar weten en als het ware geloven, wanneer zij vanuit het leerstellige denken, zijn ook ter rechterzijde meer vooraan, en dieper: daarheen komen ook zij die het geloof-alleen zowel hebben beleden als verdedigd; maar diegenen van hen die een boos leven hebben geleid, worden daar neergelaten onder de aarde, in de diepte, en meer voorwaarts, waar zij als door wateren omgeven verschijnen; deze streek strekt zich wijd uit. Wie echter geheel en al hebben geloofd dat het geloof-alleen zaligt, en zo de goede werken hebben verworpen, als niets bijdragende tot het heil, en degenen van hen die dit hebben geleeraard en aan anderen vanuit ijver hebben ingeprent, zij verschijnen vooraan nabij ter rechterzijde, in het vlak van het aangezicht; wanneer van daar iets uitvloeit, wordt het doordat als zijnde vanuit Luther; en, wat wonderlijk is: wanneer gedacht wordt over Jacobus, die zeide dat zij hun geloof zouden tonen door de werken, dan schijnt het alsof van daar een mes uitschiet om degenen te doden die van dat gevoelen zijn.

Degenen echter die geweten hebben dat de belijdenis des geloofs luidt dat het geloof-alleen zaligt, maar hetzelfde niet hebben geleeraard, of verder aan zichzelf ingeprent, en een leven van het goede en het gerechte hebben geleefd, zijn in de lagere aarde.

4654. Het schaad niet wien ook in het andere leven, wat hij geloofd mag hebben, als hij slechts de naastenliefde jegens den naaste naar behoren volgens

de wezenlijke dingen ervan heeft gestand gedaan, want zij hebben het leven van het goede gehad, en van binnen een met het goede samenstemmende ware gehad; en daarom, wanneer zij aan hun goede worden overgelaten, erkennen zij vrijelijk en met vreugde het ware; namelijk, dat het goede op de eerste plaats is, en het ware op de tweede, en dat het ware zonder het goede dood is.

Over de hemel der boeren.

4655. Het werd gegeven te spreken met hen die van een eenvoudig en boerse afkomst waren, en in geloof waren geweest, in God hadden geloofd, en het gerechte en het rechte hadden gedaan, in het leven des lichaams; zij verschenen vooraan, over een grote ruimte hogerop omstreeks aan het vlak van de kin; zij verschenen als iets neveligs; en omdat zij in de aandoening waren van het ware te weten, en of het leerstellige hunner Kerk waar was, werd het, omdat zij dit wilden weten, gegeven met hen te spreken; en ik zeide dat het om het ware te weten, noodzakelijk is, dat men wete dat de naastenliefde jegens den naaste en de liefde tot God het wezenlijke is; en eveneens, dat het geloof het is; zij wilden horen welk verschil er is tussen de naastenliefde en het geloof; toen werd het gegeven te zeggen, dat de naastenliefde al datgene is wat des levens is, of wat het leven beschouwt, niet alleen den behoeftigen geven, maar den naaste het gerechte en het rechte doen, ook in elke functie; al die dingen zijn der naastenliefde, in één woord, zijn des levens; doch dat het geloof is recht en gerecht te denken over elke zaak, zoals dat de Heer alle dingen regeert, dat al het goede is uit den Heer, dat het goede en het gerechte moet worden gedaan terwille van het goede en het gerechte; (maar zij zeiden: Terwille van den Heer); en tal van dergelijke dingen meer; deze dingen zijn des geloofs, en zij zijn der denking; voorts eveneens, dat het Woord Goddelijk is, en dat zij vandaar mogen weten hoe te leven en te denken; verder werd te zeggen gegeven, dat de dingen die des geloofs of der denking zijn, opdat zij des geloofs mogen zijn, moeten overgaan in den wil, dermate dat zij het willen, zoals dat de Heer ons regeert, en niet wij onszelf, omdat Hij ons liefheeft, en alle dingen bij ons kent [*novit*], en tot in het eeuwige; aldus moeten wij dit niet slechts denken, maar moeten dit ook willen, en dan is daarin het liefelijke, en begeeft het zich in de naastenliefde, daar het dan is in het al des levens, zijnde het gerechte en het rechte: voorts dat wij niet alleen moeten denken dat het gedaan moet worden terwille van den Heer, maar dat

het ook moet worden gewild, en dat het moet worden verafschuwd het goede te doen terwille van onszelf als einddoel; aldus in de overige dingen die des geloofs zijn: die dingen zijn eerst der denking, maar daarna worden zij des wils, en aldus zijn zij in aan elke handeling die des levens is, bijgevolg aan de naastenliefde zelf, en zo maken zij één.

Boven verschenen ook vaak eenvoudige rechtschapen geesten, die meermalen omlaag werden gevoerd; daar is hun plaats van verzoeking.

Over de hel der duivelse geniën aan den rug.

4656. Aan den rug zijn helse en duivelse geniën, en dezen zijn vanuit de mensen die boos hebben gedacht tegen den naaste, en zich daarin hebben verlustigd, en zich eveneens daarin hebben begeven, zo vaak zij het konden klaarspelen zonder bekend te worden, heimelijk door middel van anderen; dezulken zijn in het andere leven aan den rug diep in krochten; daar zijn zij onzichtbaar; er was iemand daar, en hij zeide, dat zij als het ware fladderig [of vluchtig, *volatiles*] waren, wegvluchtend voor diens aanblik: zij zijn daar in moerassen, waarop vanuit fantasie gras verschijnt; en dit verschijnt aan hen die daar komen als een weide, maar als zij toetreden, worden zij verzwolgen.

Over de hel.

4657. Ter linkerzijde een klein weinig vooraan, is de hel waar degenen zijn die buitensporige misdaden hebben begaan, welke worden genoemd werken des nachts, en die niet moeten onthuld worden; gezien werd als het ware een oceaan van vuur toestortend, en hen inwikkelen, en daarna al afwentelend hen neerliet in de diepte.

Over een donkere helse kamer.

4658. Die kamer is vooraan ter linkerzijde op enigen afstand; daar zijn dezulken die in de koninkrijken hebben samengezworen om machtiger te worden dan de anderen, te recht of ten onrechte, en den godsdienst voor niets telden, noch in God hebben geloofd, maar dat alle dingen zijn van de natuur, en aan hun eigen voorzichtigheid alle dingen toeschreven; in die kamer zitten

zij aan een vrij lange tafel, en op een hogeren zetel zit iemand die zich den groten god noemt; en zij die daar zitten, erkennen hem ook als zodanig; hij legt een scepter op die tafel, en naar hem horen allen daar, en vereren hem; het werd gegeven deze dingen daar te zien, en hen te horen spreken, en zeggen wat zij onder elkaar beraadslaagden; want zij beraadslagen, maar willen dat het onbekend blijve, omdat het zodanigen in de wereld geweest zijn; zij zeiden daarover beraadslaagd te hebben, of er één God was, dan wel meerdere; en zij concludeerden dat het er nu meerdere zijn, en dat de goden die er tevoren geweest waren, er niet langer zijn, en dat zij zo opeenvolgen; zij beraadslaagden ook over god, namelijk dat iedere god door de zijnen de grote god geheten zou worden: voorts dat de ene god niet tegen den anderen optreedt, voorts dat zij die vernuftig zijn, daarop uit kunnen zijn zelf goden te worden; ook zeiden zij beraadslaagd te hebben over het eeuwige, namelijk dat er meerdere eeuwigheden zijn, en dat er altijd een eeuwige is waar iemand god is; voorts zeiden zij, dat de beraadslagers daar heengaan en terugkeren, en dat sommigen wanneer zij heengaan niet terugkeren, en zij ook niet weten waarheen genen gaan; en dergelijke dingen meer; in zulk een waanzin zijn zij, deswege dat zij niet iets anders in de wereld hebben beraamd dan om groot te worden; zij hebben een vrij sterk persuasieve. Hun god kan door fantasieën iets zichtbaars vertonen, en dat heet dan wonderen: onder de tafel was een doodkist zodanig als waarin gestorven lichamen worden neergelegd; die werd van hen weggenomen; en toen zeide die god dat hij dan niet langer wonderen kon doen; waaruit geconcludeerd kon worden, dat ieder van hen vanuit de katholieken was geweest; de zogenaamde wonderen werden als fopperijen tentoongesteld door sommige geesten, door fantasieën, zodat de eenvoudige geesten konden zien wat voor god hij was; in één woord, zij verkeren in stompzinnigheid, doch schijnen zichzelf als de wijsten van allen toe. Daarna werd het bekend gemaakt, vanwaar die god geweest was, namelijk vanuit Constantinopel, en daar de post van Mufti had vervuld, en daaraan die trots had ontleend; de doodkist onder de tafel was een evenbeeld van de doodkist van Mahomed, en deze was onder het dak zolang als hij aanbleef; hij zeide wonderen te hebben kunnen doen, maar daarna niet; daarna werd hij door verscheidenen met groot hoongelach aan de kaak gesteld, en zo werd hij in de hel geworpen; hij zeide, dat hij vroeger, in het andere leven, onder Mahomed was geweest, maar dat hij daarna, toen hij god was geworden, boven hem stond.

Over den staat van hen die in de hel zijn, ten opzichte van hen die in den hemel zijn.

4659. Toen ik een helen tijd lang had waargenomen, dat de bozen die vanuit de hellen zijn, de allergeslepensten waren, zodat zij vernuftiger verschenen dan de anderen – zij konden immers kunstgrepen beramen om daarmede anderen te verleiden, en te overreden tot valse dingen, samen met redeneringen, en ook boze en valse dingen konden verdedigen met zulk een vernuft, dat ik eerst meende dat zij inzichtsvoller waren dan de rechtschapenen; maar dat ik geloofde, is omdat ik het voor inzicht hield vernuftig tot valse dingen te overreden, en daarmede te verleiden, zoals het ook verschijnt; maar nochtans merkte ik daarna op, dat hun staat een totaal andere was; want zij laten zichzelf misleiden door fantasieën, en wel dermate dat zij van de dingen die door fantasieën geschieden, geloven dat die geheel en al werkelijk zijn; hetgeen op duizend manieren werd getoond; bovendien worden zij geheel en al meegeleurd door hun natuur, net als de beesten; vanuit die natuur handelen zij; zo dat zij ook niet kunnen zien of iets al dan niet bevorderlijk voor hen is; aldus zijn zij algeheel zonder bespiegeling, zonder schaamte, zonder vrees; maar nochtans zijn zij boosaardiger dan de beesten, want zij misbruiken het verstandelijk vermogen, om die natuur te formeren; daaruit bleek, dat zij alles behalve inzichtsvol waren; boosaardigheid is niet inzicht; maar dat zij zijn zoals krankzinnigen; de oorzaak is deze, dat zij worden teruggebracht tot hun boze, en het valse daaruit; en afgenomen wordt hun het verstandelijke van huichelen en van iets anders te doen dan zoals de natuur hen aandrijft; als anders geschiedde, dan zouden zij steeds erger worden, en het menselijk overschot zelf geheel en al verliezen: doch met de rechtschapenen is het anders gesteld; omdat dezen in de ware dingen en in het goede zijn, en vandaar in het hemels licht, zijn zij derhalve inzichtsvol en wijs; hun wijsheid kan niet beschreven worden; de oorzaak hiervan is deze, dat de wijsheid is de ware dingen weten en de goede dingen doen; hierin is het Goddelijke gelegen; doch waanzin is: de boze dingen willen en doen, en vandaar de valse dingen denken en spreken; omdat dezen in het tegenovergestelde zijn, en volstrekt niet in enig licht des hemels vanuit het ware en het goede, zijn zij deshalve waanzinnig, en verschillen zij nauwelijks van de beesten; alleen hierin, dat zij boosaardiger zijn dan gene.

4660. Omdat zij zodanig zijn, kan het geenszins anders dan dat zij elkaar over en weer in de hellen afstraffen, en elkaar martelen; want zo gewordt hun de vrees van anderen te schaden; zij kunnen niet beteugeld worden dan

alleen door vrezén, en ook kan vrees niet anders worden aangejaagd dan door straffen.

Verder over de hellen; echtbrekers.

4661. Zij die echtbrekers waren geweest, achtervolgen in het andere leven de huwelijken; zij doen die teniet; nauwelijks onderscheiden zij die van echtbreuken; zij zeggen, dat het echtelijke er alleen maar is ter opvoeding van het kroost, en dat het verder een ieder is veroorloofd om van een echtgenote te profiteren, en zulks zonder zonde; dezulken zijn er heden ten dage in allergrootsten getale; en uit de hellen werden zij opgeroepen in de wereld der geesten, en dit ter oorzaak hiervan, dat zij worden opgeroepen door de echtbrekers in de wereld; zij worden heden ten dage ten zeerste vermenigvuldigd, vooral vanuit de streek waar de Kerk is; en daar geloven zij, en wel het allergrootste deel, vanuit onverschillig welken stand, niet dat er enig heilige in de huwelijken is, en zij lachen van harte erom als iemand zegt dat zij heilig zijn; zij noemen degenen, die dat zeggen, onnozelen. Dezulken zijn in het andere leven even waanzinnig als de overige helsen, zowel die van het manlijk geslacht als die van het vrouwelijk geslacht; ik heb gezien vanhoe groot aantal zij waren, en van welk een waanzin; toen het hun werd ingeboezemd dat daar echtparen waren, en dat de echtgenote schoon en jong was, stortten zij er in wanorde op af als krankzinnigen, en wilden daar huwelijken ontbinden; zodanig zijn zij, maar zij werden door hun blinde razernij heengesleurd naar de plaats waar de hel is, waarin zij waren; zij waren achterwaarts op een afstand, omdat het geniën waren.

Over de hellen. Over de hoogmoedigen.

4662. Er is een hel vooraan op een afstand, rechts, waar degenen zijn die in den waanzin zijn dat zij meer dan godheden zijn, en dat zij den hemel hebben onderjukt; wanneer zij verschijnen, verschijnen zij niet als reuzen, maar als reuzen van reuzen; en beneden zich zien zij alle overigen als dwergjes, of zoals miertjes; wanneer zij in de hel zijn, zijn zij in zulk een waanzin dat de hemel is onder hen, en dat zij alle dingen regeren; er waren daar sommigen die niet geloofden dat zulk een waanzin bestaanbaar was, omdat zij geloofden dat genen, daar zij mensen waren geweest, toch ontvankelijk moesten zijn voor

iets van rede; maar genen konden dat niet, omdat zij in het leven des lichaams zich hadden bevestigd tegen de ware dingen der Kerk, en tegen God; en zij die zich daartegen hebben bevestigd, en anderen bij zichzelf vergeleken hebben veracht, en aanhoudend op hoge dingen zijn uit geweest, worden zodanig, en kunnen ook van dien waanzin niet terugtreden – wat bevonden werd daardoor, dat zij [die aan den waanzin van genen hadden getwijfeld] tevergeefs zich inspanden om genen te overreden dat zij waanzinnig zijn: vandaar eveneens werden zij onderricht, dat hoe meer iemand zich in zijn hart boven anderen verheft, dat is, in de liefde van zich is, des te minder in het vermogen van wijszijn is; zo dat dezulken worden verwijderd van de wijsheid volgens den graad van hun liefden, en dat de wijsheid uit den Heer invloeit alleen bij hen die nederig zijn, anderen bij zichzelf vergeleken, niet verachten, de goede dingen begunstigen, en de goeden liefhebben van harte.

Over de bewoners van een aardbol in het heelal.

4663. Ik was in een wakend visioen, en werd ten aanzien van den geest geleid tot sommige geesten die vanuit een zekeren aardbol in het heelal waren; en toen ik daarheen werd geleid, verscheen mij eerst ter rechterzijde een nogal glanzende, dichte wolk, en daarachter iets als een rook gemengd met iets vurigs, dat vrij hoog oprees; er was zulk een rook op groten afstand; ik werd daardoorheen gevoerd ten aanzien van den geest in een visioen; en toen verschenen, beneden, zeer vele geniën als mensen; maar omdat ik niet sprak met hen, werd het niet gegeven te weten hoedanigen het er daar zijn, en wat zij daar deden; dat was in de tussenruimte tussen de wereld van onze zon en het heelal; tenslotte, na twee uur, bereikte ik een plaats waar ik verwijlde; toen verschenen boven mij geesten, die met mij spraken, en ik kon opmerken dat zij vanuit een anderen aardbol waren, omdat zij geheel en al ten volle verschilden van de geesten van onzen aardbol; eerst waren zij verwonderd, dat iemand vanuit een anderen aardbol tot hen gekomen zou zijn, en zij eveneens, na uitvorsing, bevonden dat wij buiten de sfeer van hun aardbol waren; ik vroeg welken God zij vereerden; zij zeiden dat zij een zekeren engel erkenden, die zoals een engellijk mens vaak aan hen verschijnt en leert, en hun eveneens te doorvatten geeft wat gedaan moet worden; en dat zij weten dat de grootste God is in de zon daar, Die verschijnt aan hun engel, en dat Hij te groot is dan dat zij Hem durven aanbidden; de engel dien zij vereerden, omdat zij toen niet durfden den grootsten God te aanbidden, was een engellijk gezelschap

in den hemel, aan hetwelk het door den Heer was gegeven over hen te staan. Voor het overige waren zij bescheiden, en weldenkend, enigermate simpel; gezien werd ook een vrouw, van schone gestalte en zedig gebaar; daarna werd mij het gezicht geopend daar, zodat ik iet of wat een blik kon werpen op dien aardbol en het verscheen dat daar vele weiden waren, en wollige schapen, voorts ook wouden met loverrijke bomen; de vrouw verscheen schoon van gestalte en zedig van gebaar.

Ook verschenen daar sommige bewoners, van lageren stand; zij waren bekleed met kleren zoals de boeren in Europa: bovendien verschenen daar ook twee echtelieden, een vrouw en een man; zij droeg vóór zich als het ware een borstlap, die niet was tot de borst, maar vóór de borst geplaatst als een zeker (afscherm)sel) waarachter de borst kon verborgen worden; maar toch was het kledingstuk zodanig dat zij haar armen daarin kon steken, en zich zo bekleden, en uitgaan; hetgeen ook geschiedde; haar man trok het ook aan om te tonen hoe zij gekleed waren; en zij trok het over zijn rug, en toen werd het ondergedeelte losgemaakt, dat neerviel tot de voeten zoals een toga, en aldus bekleed wandelde hij voort.

Zij zeiden dat bij hen hun zon verscheen vlammig zoals onze zon, maar niet van die grootte; want ik beeldde voor hen uit hoedanig onze zon is, en van welke vlammige kleur; die zon is een ster; en van de engelen hoorde ik, dat die ster onder de kleinere behoorde; zij zeiden ook, dat aan hen eveneens een sterrenhemel verschijnt.

Er verschijnt somtijds aan hen de engellijke hemel, welke ook aan mij werd getoond; voor hen verschijnt die als kleine sterrenhemel, maar met gouden sterren, in een vrij sterk lichtende.

De geesten echter zeiden dat zij daar geen ander licht hebben dan een zekere vlam die hun verschijnt, welke was zoals de vlam van een fakkel, vrij vurig en gelig; dit komt daarvandaan, dat zij niet den grootsten God, dat is, den Heer aanbidden, maar een engel; vandaar is voor hen niet het licht vanuit de zon des hemels, maar vanuit een engelijk gezelschap; want een engelijk gezelschap kan, wanneer het wordt gegeven door den Heer, zulk een licht daarstellen in een lagere sfeer.

Gezegd werd door de engelen, dat zij in den grootsten mens iets in de milt weergeven, hetgeen ook werd getoond door een beweging, als het ware een trilling, wanneer zij invloeden.

Onder hen was de hel dergenen die van denzelfden aardbol waren; iemand werd mij getoond, die allerafschuwelijkst verscheen, zodat hij mij ten zeerste afschrikte; diens vorm durf ik niet te beschrijven: daar zijn eveneens

verscheidene toveressen; en degenen van haar die toveressen zijn geweest op dien aardbol, oefenen afgrijselijke kunsten uit; ene zodanige werd mij getoond op dien aardbol; zij was gekleed in een groen gewaad, en toen zij verscheen, werd ik met zulk een afschuw vervuld als wanneer iets leelijks aan het gezicht verschijnt.

Ik was ten zeerste verwonderd, toen ik die beide echtelieden zag, dat de man wandelde als een heel heerschap, met een als het ware plechtige stap, en met een eender gebaar, en dat de vrouw nederig was; gezegd werd dat zodanig de gewoonte is op dien aardbol, en dat mannen die zodanig zijn, worden geliefd; maar dat zij nochtans goed zijn, en hun gade liefhebben, heel teder, en haar tedere diensten bewijzen. Gezegd werd ook, dat het hun niet is toegestaan meerdere echtgenoten te hebben, en dat zij tevreden zijn met ene.

Ik sprak met hen over onzen aardbol, toen zij zich daarover verwonderden dat zulke dingen op papier beschreven konden worden, namelijk dat op onzen aardbol zulke dingen worden geweten, en dat dit, voor zover het nog bekend is, niet op andere aardbollen bestaat; en dat op dezen aardbol wetenschappen zijn die haar toename daaraan danken dat zij aan perkamenten kunnen worden ingeschreven, en zo overgeleverd aan anderen en de nakomelingen; en dat daarvandaan verscheidene kunsten op dezen aardbollen bestaan, zoals de kunst van schepen bouwen en tal van andere dingen meer; het werd gegeven hun de oorzaak te zeggen, namelijk dat van den eersten tijd af de mensen op dezen aardbol wijs wilden zijn in zulke dingen, en dat dit werd uitgebeeld door den boom der wetenschap in het paradijs; en dat zij, omdat zij daarvan gegeten hadden, derhalve niet door iets anders genezen zouden kunnen worden dan door de wetenschappen, aldus door de wetenschappelijke dingen die des geloofs zijn.

Gezegd werd mij toen door de engelen, dat de Heer wilde geboren worden op dezen aardbol, alwaar de goddelijke ware dingen zijn overgeleverd door middel van geschriften, en zo van de eerste tijden aan, omdat zo de ware dingen des geloofs hier meer dan bij anderen, vermenigvuldigd en bewaard zouden kunnen worden; doch bij anderen worden zij slechts aangeleerd door de ouders, en zo in het geheugen vastgehouden, en dan gaan in den loop des tijds de meeste dingen te loor; hier echter niet aldus; op deze wijze ook kunnen de engelen des hemels vanuit het Woord niet alleen vervolmaakt worden, maar ook het gezegende en gelukzalige des levens doorvatten, want het Woord gelezen op dezen aardbol, gaat over tot in den hemel toe door overeenstemmingen, zoals getoond is; aldus kunnen eveneens de ware dingen des geloofs vergemeenschap worden met de engelen van andere aardbollen;

dit is de oorzaak, dat de Heer hier wilde geboren worden, en toen Hij in de wereld was, wilde worden het Goddelijk Ware, dat is, het Woord, en daarna het Goddelijk Goede, dat is, Jehovah.

Op dezen aardbol zijn, meer dan op andere aardbollen, wetenschappen en kunsten, elders volslagen onbekend; de volgende wetenschappen, namelijk de fysische in het algemeen, de chemische, de medische, de optische, de astronomische, de geometrische, de filosofische, waaromtrent zij elders niets hoegenaamd weten; de kunsten, zoals de smeltingen van metalen, de beeldhouwkunst, de schilderkunst, de muziek, de scheepsbouw, het maken van voertuigen, prachtige gebouwen en paleizen uit steen, marmer, spiegels, behalve nog zeer veel andere kunsten meer, tot nut en tot veraangenaming; niet alleen zijn de bewoners van dezen aardbol daarin bedreven, maar zij hebben ook vergemeenschapping door schepen met verafgelegen streken; en de koopwaren van andere streken worden weer aan anderen vergemeenschap, de kunsten evenzo, en eveneens de wetenschappen; en deze, wanneer zij zijn uitgevonden en worden geweten door één persoon, worden vergemeenschap door boeken en geschriften met alle anderen; en de dingen die geweten worden in de ene streek, worden ook vergemeenschap met hen die in andere streken zijn; en de dingen die de ouden wisten, deze weten ook de nakomelingen, want geschriften blijven aan. En daarom ook kon vooral op dezen aardbol het Woord gegeven worden, en de ware dingen des geloofs, omdat zij geweten konden worden op vele plaatsen tegelijk en achtereenvolgens door alle tijdperken, en zo worden vermenigvuldigd, wat elders niet zou hebben kunnen gebeuren.**

Dat zij die van enige Kerk zijn, geloven dat hun leerstellige dingen meer dan die der anderen, waar zijn. – Het Geloof alleen

4664. Er waren sommigen vanuit één enkele Kerk, en zij geloofden steevast dat hun leerstellige dingen waar waren, en die der overigen dwaalbegrippen; toen werden, opdat zij overtuigd zouden worden, dat het niet zo was, verscheidenen tot hen aangevoerd vanuit diverse godsdiensten, en ten slotte Socinianen, Anabaptisten, Quakers, Joden; iedereen van hen zeide dat zijn leerstellige waar was, en dat van de overigen vals was; vandaar werden zij overtuigd, dat zij in dwaling waren; en dat zij, onverschillig in welke Kerk zij geboren waren, vanuit het Woord moeten uitvorsen of zij in het ware zijn, maar tot beginsel zullen zij dan moeten hebben het leven der naastenliefde

jegens den naaste, en de liefde tot den Heer: want tenzij er dit beginsel is, is er geen verlichting.

****4665.** Ik was benieuwd wie degenen waren die in de middengrens tussen deze wereld en het heelal waren; er was een menigte, en wederom werd ik dicht daarheen neergevoerd; en één daar zeide tot mij, dat zij een wacht zijn, opdat niet iemand vanuit deze wereld gaat tot hen die buiten zijn; en dat zij terstond bevinden vanuit doorvatting, of het hun gegeven is door den Heer, om dit middengebied te doorgaan; dit eveneens is mij een vorigen keer bevestigd; toen wilde namelijk een zekere geest met mij daarheen overgaan; maar toen hij daar kwam, schreeuwde hij luid dat hij verging, en hij was eveneens als zij die in doodstrijd zijn; dit trachtte hij wederom, en het eendere overkwam hem, evenzo schreeuwende.

Over hen die in een gemene idee zijn.

4666. Het werd gegeven de oorzaak te weten waarvandaan sommigen in een gemene idee zijn, welke evenwel bepaald is; het merendeel is in een boze gemene idee, sommigen ook in een goede; het zijn zij die eenzaam waren geweest, en veel hebben gedacht, en wel bepaaldelijk over dingen, het zij over huiselijke aangelegenheden, hetzij over handelszaken, of, van den bozen kant, over arglistige streken, hoe onmatig te gewinnen, anderen te bedriegen; en wanneer die ideeën niet bepaald zijn, dan zijn zij als het ware in geen idee, omdat zij zijn in de gemene idee van zulke dingen; de goeden die veel denken over het geloof, over den hemel, denken ook bepaaldelijk, en ondertussen zijn zij in de gemene idee van die dingen, en ook worden zij dan niet afgebogen tot andere.

4667. Anders degenen die in een abstrakte idee zijn, die ook geen bepaalde ideeën hadden, maar zulke die duidelijk voor ogen lagen, en ondertussen in een gemene idee, maar niet een reguliere of bepaald tot zekerheden, doch een idee bepaald op verschillende wijze tot die in het oog springende dingen.

Over de hellen.

4668. Er zijn tal van geesten die terug willen keren tot de wereld, en uitzoeken waar mensen zijn, en het ook enigermate doorhebben; en wanneer zij daarheen komen, blaken zij van begeerte om in den mens binnen te gaan, en

hem te obsederen, dat is, diens spraak en diens handelingen te leiden; zodanig worden die geesten die wereldlijke en aardse dingen hebben liefgehad, en gruwden van een leven na den dood, omdat zij zo al het verkwikkelijke des levens zouden verliezen; maar dezulken worden krachtens des Heren Voorzienigheid teruggebracht tot plaatsen ver weg van de geesten die bij de mensen zijn; en daar worden sommigen vrij diep weggeborgen; de plaats waarheen zij worden teruggebracht, verschijnt als aan het uiterste einde van onze zonnewereld.

Over den hemel.

4669. Het werd gegeven op te merken, dat zij die boven zijn alle dingen zien en doorvatten die beneden zijn, doch dat zij die beneden zijn, niets doorvatten en zien vanuit de dingen die boven zijn, dat is, die innerlijker zijn; een klaarblijkende aanwijzing, dat de hogere dingen invloeien in de lagere, en niet omgekeerd; en dat de Heer invloeit in alle en de afzonderlijke dingen.

Over den hemel en het Woord.

4670. Ik sprak met hen die in den derden hemel zijn; en het werd gegeven, hen voor een deel te verstaan, omdat er toen een engel bij mij was; de spraak die daar is, verschilt geheel en al van de spraak der engelen van den tweeden hemel; het is immers een spraak perceptief vanuit de aandoeningen, aldus vanuit de veranderingen van de hemelse warmte met bijstand van het licht daar; die spraak kan niet worden uitgedrukt; zij hebben een doorvatting van alle dingen die daar en er beneden zijn; vanuit de variaties der aandoening alleen, terwijl het licht bijstand verleent, hebben zij een gesprek, en het is voor hen zichtbaar en doorvatteijk; de geesten kunnen niet weten hoedanig het is, tenzij degenen die vanuit den hemelsen genius zijn, of wien het uit den Heer gegeven is het te vatten; het gesprek bevat ontelbare dingen tegelijk, zodat de dingen die door de spraak der engelen van den tweeden hemel kunnen worden uitgedrukt in een half uur, hier kunnen worden uitgedrukt in één oogwenk; en nog zeer veel dingen meer die niet kunnen worden uitgedrukt met de spraak van den tweeden hemel; daaruit blijkt dat de wijsheid daar uitsprekelijk is.

In dien hemel kennen allen elkander, vanwaar zij zijn en hoedanig zij zijn; zo dat in dien algeheler hemel, waar myriaden van myriaden zijn, nochtans allen worden gekend door de afzonderlijken; zij weten vanuit doorvatting hoedanig zij zijn, en welk verschil van het goede er is, welk van de wijsheid en van het inzicht; en als zij het verlangen, met welk gebied in het menselijk lichaam het overeenstemt.

Zij verschenen mij in een vlamme, ten zeerste lichtend, en zoals kleine kinderen; ook hoog vooraan; er was iets als een wolk die geopend werd, en zo werden zij aanschouwd.

4671. Toen werd eveneens een papiertje neergelaten, beschreven met Hebreeuwse letters, zo als zij die schreven in de oudste tijden; zij verschillen slechts weinig van de hebreeuwse letters heden ten dage, maar toch wel enigmater; en de engel die bij mij was, zeide dat hij alle dingen die daar geschreven waren, begreep, alleen al vanuit de letters, en dat iedere letter ene of andere idee bevatte, ja zelfs den zin der ideeën, en ook leerde hij mij wat *jod*, wat *Aa*, wat *Ha*, betekende; doch wat de overige letters betekenden was hem niet geoorloofd te zeggen; en eveneens zeide hij, dat alle dingen des Woords aldus zijn geïnspireerd, en dat de derde hemel weet waarvandaan, wanneer het Woord wordt gelezen door den mens in den Hebreeuwsen tekst, al het goddelijk-hemelse dat is geïnspireerd; en dat alle en de afzonderlijke dingen handelen over den Heer; zulk een zin kan niet worden uiteengezet, omdat die het hemelse zelf is, waarvan niet één idee kan worden uitgedrukt. Hieruit kan vaststaan, dat het Woord, volgens des Heren woorden, is geïnspireerd ten aanzien van elke jota, en ten aanzien van elk hoorntje.

Ik sprak met hen over den oorsprong dienaangaande dat alleen de vorm der hebreeuwse letter die dingen vertoont; en de oorzaak werd afgeleid vanuit den vorm van den vloed des hemels, die zodanig is; en omdat de letters in dien vloed zijn, welke het fundament van de orde maakt, dat de engelen vandaar de doorvatting hebben.

Over de hel.

4672. Ik werd geleid boven de magische hel, en toen ik daarboven was, verscheen de grote kop van een slang, lelijk vanwege de zwarte schubben; het lichaam was als van een schubbige vis; gezegd werd dat deze magische hel aldus verschijnt in het licht des hemels; de oorzaak hiervan is deze, dat slangen natuurlijk zijn, en daarvandaan de redeneringen; de schubbige

vissen zijn de zinlijke wetenschappelijkheden, waardoor zij werden geleid in magische dingen; daaruit bleek wat wordt aangeduid bij den profeet [Jesaja xxviii:1] met de grote kronkelige slang, en de walvis, waar gehandeld wordt over Egypte, alwaar de magische kunsten werden beoefend.

Over de bewoners in het heelal.

4673. Ik werd geleid door den Heer tot een aardbol in het heelal, ter rechterzijde ten opzichte van de zon daar, die de Heer is, boven de magische hel; en ten slotte, na twee dagen, kwam ik tot zekere geesten die waren van een zekeren aardbol daar.

Zij werden gezien uiterst hoog boven ons; en van daaruit doorschouwden zij de dingen die beneden waren, en eveneens sloegen zij die ijverig gade, en eveneens observeerden zij mij; en van daar spraken zij met mij over verschillende dingen; en zij waren zeer verwonderd dat iemand ergens anders vandaan tot hen was doorgekomen; ik vertelde hun vanuit welken aardbol ik was, en hoeveel aardbollen er in onze wereld waren; vooral vertelde ik over de geesten van Mercurius, die overal heenzwerven om zich erkentnissen te verwerven; zij zeiden dat zij hen ook bij zich hadden opgemerkt.

Het werd gevraagd aan hen, welken God zij vereerden; zij zeiden den Heer, aangaande Wien zij de idee hadden van den Goddelijken Mens; en het werd erkend, dat Hij dezelfde Heer was als onze Heer; maar zij zeiden dat zij bovendien een onzichtbaren God erkennen en vereren; maar het werd gegeven hun te zeggen, dat ook wij eender een onzichtbaren God vereerden, maar dat Hij Dezelfde is als de Heer, omdat wat oneindig is niet gezien kan worden; maar dat Hij verschijnt als mens; en dat wij derhalve één God vereren, niet meerdere, hoezeer wij ook mogen dwalen aangaande den persoon en aangaande de personen.

Bovendien waren zij scherpzinnig van gezicht, en omdat zij in de hoogte waren, zagen zij van daar alle dingen die beneden waren, en observeerden het ook; gezegd werd hun dat zij zijn arenden, die hoog vliegen, en de dingen beneden wijd rondom zien; toen waren zij verontwaardigd, menende dat ik hen gelijkstelde met arenden, voor zover het roofvogels zijn; maar het werd gegeven te antwoorden, dat de vergelijking met arenden was omdat zij wijd rondom zien en alle dingen beneden overzien, niet dat zij op roof uit waren; en dat er nochtans een overeenstemming is, omdat geestelijk oordeel is weten

en daarvandaan wijs worden; doch dat voor de arenden voedsel is vogels en pluimvee, die beneden zijn, en daarom zoeken zij die op niet oneendere wijze: Gezegd werd door de engelen, dat zij overeenstemmen met de uitwendige gezichtsscherpte in den grootsten mens.

Daarna werd het gegeven te zien en te spreken met de geesten vanuit denzelfden aardbol, die lager waren; zij werden lager gezien en meer vooraan, een weinig verder verwijderd; maar zij waren afgodisten, want zij vereerden een zekeren afgod uit steen, lijkend op een mens, maar niet schoon; gevraagd werd hun waarom zij dat doen, en waarom zij niet een levenden, maar een doden god aanbidden; zij die wijzer waren, antwoordden dat zij den levenden God vereren, wanneer zij den blik richten op den afgod, en dat zij dit weten, namelijk dat God leeft en niet een steen is; maar dat toch aldus hun ideeën kunnen gevestigd worden op het Goddelijke, dat anders onzichtbaar is. Over de afgodisten, hoedanig [*elders*].

Aan hen werd gevraagd over hun aardbol; zij zeiden, dat zij daar hun zon zien, welke een ster is voor onze ogen, van een vurige kleur, maar niet groter dan het hoofd van een groot mens, zo dat zij kleiner verschijnt dan onze zon; ietwat kleiner dan de helft; voorts zeiden zij dat zij ook meren hebben en vissen daarin, voorts weiden, bloembedden, wouden vol vruchtbomen, en dat zij zich daarmede en met groenten voeden, ook met een zekere boomvrucht die zo groot is als onze meloenen, en van een zoeten smaak; zij zeiden ook dat daar allerschoonste vogels zijn, van hemelsblauwe kleur met gouden veren, en eveneens kleinere en grotere dieren, kleinere met bulten, niet ongelijk aan kamelen in kleineren vorm, gespikkeld met gouden vlekken; zij zeiden ook, dat zij geen huizen hebben, maar in bossen zijn, en daar een loverdak voor zich bereiden tegen regenbuien en tegen zonnehitte, tussen de bomen, en dat zo onder dat afdak zijn; mij verscheen zulk een woonplaats, en dat daar een afgod was: zij zeiden dat zij niet vlees van dieren nuttigen, maar sommigen wel dat van vissen.

Gezien werden geesten, die aan zichzelf eender waren toen zij mensen op hun aardbol waren geweest; zij hadden een aangezicht eender aan dat van de mensen van onzen aardbol, maar met dit verschil, dat hun ogen klein waren, en ook de neus; dit misvormde hen voor mijn ogen, maar zij zeiden dat kleine ogen en een kleine neus bij hen schoonheid is.

Gezien werd een vrouw ook zodanig, die rijziger was van lichaam dan de vrouwen van onzen aardbol, maar met een kleiner aangezicht, en met eendere ogen en neus; zij was bekleed met een toga waarin rozen van verschillende kleuren waren; zij verscheen bekleed met een gewaad zoals op onzen aardbol

voorkomt, van eendere zijden stoffen; ik vroeg vanwaar zij zich zulke gewaden verschaffen; zij zeiden dat zij zulke gewaden uit grassen weven tot webben, (*barkan*: zweeds woord voor kameelharen stof), en die tot draden draaien, en daarna met de handen die draden arrangeren, zodat die met de andere worden verbonden; en voor een betere hechting bevochtigen zij ze met een kleverig water, en drukken ze samen, en daarna kleuren zij die stof met de kleur vanuit kruiden en andere dingen, welke daar bekend zijn; en zo maken ze het tot een kleed.

Hoe zij die vezels tot een draad maken, werd ook getoond; hun vrouwen doen dit als volgt: zij zitten achteroverleunend op een zetel, en met de tenen wikkelen zij die vezels samen, en met de handen trekken zij dezelve tot zich, en zo bewerken zij ze tot een draad; en zij hebben uitgezocht fijn gevoel in haar tenen.

Zij zeiden dat zij een echtgenote hebben, niet verscheidene; en dat zij van haar verscheidene kinderen hebben, tot 10, 13, en meer; doorvat werd ook dat daar verscheidene hoeren waren. Gezegd werd door de engelen, dat zij zijn in een wereld in de cirkel van de aequator, onder de kleinere werelden daar; er werden van daar geesten gezien, vele vrouwen die toveressen waren, en deze werden in haar hel geworpen.

Zij zeiden dat zij daar niet leefden onder heerschappijen, maar in familie en met personeel; gevraagd werd aan hen of zij zo veilig waren van anderen; zij zeiden waarom zouden zij niet veilig zijn; wat is er meer nog nodig, wanneer zij voedsel en kleding hebben; en waartoe zou de rest dienen; zij waren verontwaardigd, dat zulke dingen gevraagd konden worden, omdat daarmee vijandigheid werd verondersteld, en vandaar bescherming daartegen; terwijl toch de ene familie de andere niet benijdt, noch iets zou willen afnemen; en dat niets dergelijks in hen opkomt; aldus leven zij *veilig onder elkander*, volgens hun staat, waarover in het Woord waar gehandeld wordt over de gezegendheid, terwijl de Heer zo bescherming biedt, en zulke denkingen afwendt.

Over den hemelsen hemel, en over de deuren daar.

4674. Ik heb meermalen gesproken met hen die vanuit het hemels rijk des Heren zijn, die invloeien in de aandoeningen, en, als het is in de denkingen, door middel van de aandoeningen; zij verschijnen in een hogere sfeer, boven de geestelijken; en hoe hoger daar, des te volmaakter zijn zij; met hen die

in het middelste gebied daar zijn, heb ik zowel vaak als veel gesproken; en ik werd ingelicht over hun staat daar; ik zag en bemerkte, dat zij weliswaar blijven boven op hun plaatsen, maar dat zij nochtans nauwelijks merkbaar en geleidelijk worden overgebracht van links naar rechts, zodat er enige binnenste kringing is, welke hen rondleidt, waarvan zijzelf geheel en al onkundig zijn; zij achten dat zij steeds in één en dezelfde plaats zijn, zolang als zij in hun verblijven zijn. Ik zag eveneens het licht bij hen, en tevens een licht beneden, waarin een kindje was, welk licht zó glanzend was, dat het met zeer vele *parasanges* [*perzische mijlen*] het middaglicht der zon op den aardbol overtreft; dit is ongelofelijk, maar toch is het waar; ik zag het in het midden van duisternis, en toen er duisternis was op aarde; en toen ik het zag, werd een deel geopend beneden hen, hetwelk geschiedde als wanneer wolken voorbijgaan, en in het midden worden geopend, en dan het licht verschijnt; toen ook zag ik hen in het midden van het licht.

4675. Hetgeen opmerkenswaardig is: iedereen daar woont er met de zijnen in hun eigen habitakels, welke verblijven zijn, zoals zij worden genoemd door den Heer in het Woord [*habitacula et mansiones*]; daar zijn kamers, zijn voorhoven, eveneens paradijzen daarbuiten, waar zij zich vermeien; en dan, wanneer zij hen die beneden zijn, zouden willen zien en vergemeenschapping zouden willen hebben, zo openen zij de kamerdeuren, voorts die van het huis en eveneens van den voorhof, en naar gelang zij die openen, wordt hun de vergemeenschapping; en naar gelang zij de deuren sluiten, houdt de vergemeenschapping op; dit heb ik gezien; waaruit blijkt, waarom het door den Heer werd gezegd dat Hij is de Deur, is de Deurwachter, dat is, dat door Hem bemiddeling is. Maar zodanig is het representatieve van de vergemeenschappingen in een lagere sfeer.

4676. Velen van hen die in dat middelste hemelse rijk zijn, zijn vanuit de heidenen, vanuit Aziatische gebieden, en zeer velen zijn bekeerd geweest tot den Christelijken Godsdienst door zendelingen; dezen, wanneer zij den Heer erkennen, en zo het geloof opnemen, geloven in den Heer, en bekommeren zich ook niet om die verwarde kwesties en redetwisten aangaande het geloof of dit zaligt dan wel de naastenliefde, noch aangaande den paus of die het hoofd der Kerk is; maar zij leven als Christenen; dezen, voor het merendeel, zijn daar, en genieten eeuwige gelukzaligheid, een gelukzaligheid en een wijsheid die nooit kan worden beschreven, en ook niet door iemand kan worden geloofd, vanwege de superioriteit ervan.

Over de vergemeenschappingen en vriendschappen in het andere leven, in den hemel.

4677. Toen ik met engelijke geesten heb geconverseerd, heb ik opgemerkt dat zij mij verschenen zoals bekenden en vrienden van oudsher, met wie er een eenderheid van animus is, of die in het gezelschap zijn, ja zelfs in dat gebied waar ik ben, hoewel ik hen eerder nooit gezien had; dit werd ettelijke malen opgemerkt; daaruit kan vaststaan, dat de mens na den dood meerdere genoten, vrienden, broeders ontvangt, alsof zij hem van kindsbeen af bekend waren geweest.

Hoedanig de bestokingen, en de deuren in den hemel.

4678. Ik zag in een stad, waar verscheidenen woonden, en die bestond uit stenen gebouwen; daarheen begaven zich boze geniën, om de bewoners te bestoken; en eveneens traden zij de huizen binnen waar de deuren geopend waren; maar toen zij daar voelden de sfeer van het goede en ware, vingen zij aan gemarteld te worden, en verschenen toen zoals reptielen in de straten, zoekende met de grootste angst hoe zij daaruit zouden kunnen weggaan; en getoond werd ook de uitweg.

